



# Összefoglaló kutatási jelentés

## 1. Kutatás – Önkormányzati nyilvánosság kutatása

Jelen dokumentum

a KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 azonosító számú

„Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és  
hatékonyságának növelése”

című kiemelt projekt keretében készült.

### Készítette:

EX ANTE Tanácsadó Iroda Kft.

HBH Stratégia és Fejlesztés Kft.

### Megbízó:

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

### Dátum:

2022. március 29.

SZÉCHENYI 2020



MAGYARORSZÁG  
KORMÁNYA

Európai Unió  
Európai Szociális  
Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

## 1 TECHNIKAI FEJEZETEK

### 1.1 Verziókövetés

Verziószám	Dátum	Megjegyzés
v1.0	2022. 02. 15.	Az Összefoglaló kutatási jelentés 1-4 fejezeteinek belső kutatás módszertani lektorálásra átadott verziója
v1.1	2022.02.28.	Az Összefoglaló kutatási jelentés 1-4 fejezeteinek lektori észrevételek alapján módosított és a NAIH-nak első körös átolvasásra átadott verziója
v1.2	2022.03.01.	Teljes tanulmány
v1.3	2022.03.10	Szakmai lektorálás Nyelvi lektorálás
v1.4	2022.03.16	Szakmai és nyelvi lektorálás átvezetése
v2.0	2022.03.29.	NAIH vélemények átvezetése (korrektúras változat)
v2.1	2022.03.29.	NAIH vélemények átvezetése (letisztázott)

### 1.2 Tartalomjegyzék

1	TECHNIKAI FEJEZETEK.....	2
1.1	Verziókövetés .....	2
1.2	Tartalomjegyzék.....	2
2	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	5
3	BEVEZETÉS.....	26
3.1	A projekt és a kutatás bemutatása .....	26
3.2	A kutatások során alkalmazott holisztikus, folyamatszempléletű megközelítés	27
3.3	A kutatás bemutatása, szerepe és célja a projektben .....	27
3.4	Az Összefoglaló kutatási jelentés célja és szerepe.....	28
4	KUTATÁSI EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA KUTATÁSI MÓDSZEREK SZERINT .....	29
4.1	A desktop módszertanának és eredményeinek bemutatása .....	29
4.2	A honlapelemzés módszertanának és eredményeinek bemutatása .....	30
4.2.1	Módszertani háttér ismertetése .....	30
4.2.2	Kutatási eredmények .....	31
4.3	A próba-adatigénylés módszertanának és eredményeinek bemutatása .....	133
4.3.1	Módszertani háttér ismertetése .....	133
4.3.2	Kutatási eredmények .....	137
4.4	A kérdőíves felmérés módszertanának és eredményeinek bemutatása .....	176
4.4.1	Módszertani háttér ismertetése .....	176



4.4.2	Kutatási eredmények .....	180
4.5	A mélyinterjúk felmérés módszertana és eredményei.....	264
4.6	A fókuszcsoportos interjúk módszertana és eredményei .....	264
4.7	Adatigénylői online kérdőíves felmérés.....	264
4.8	Indexálás.....	265
4.9	Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülésének gyakorlata szervezettípusok szerint.....	265
<b>5</b>	<b>A KUTATÁSI EREDMÉNYEK SZINTETIZÁLÁSA, A KUTATÁSI KÉRDÉSEK ÉS HIPOTÉZISEK ÉRTÉKELÉSE .....</b>	<b>278</b>
5.1	A K1. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	279
5.1.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján	279
5.1.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	279
5.2	A K2. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	282
5.2.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján	282
5.2.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	286
5.3	A K3. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	310
5.3.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján	310
5.3.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	312
5.4	A K4. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	319
5.4.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján	319
5.4.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	321
5.5	A K5. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	325
5.5.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján	325
5.5.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	325
5.6	A K6. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	327
5.6.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján	327
5.6.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	329
5.7	A K7. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	333
5.7.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján	333
5.7.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	334
5.8	A K8. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	338
5.8.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján	338
5.8.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	340
5.9	A K9. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	347
5.9.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján	347
5.9.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	348
5.10	A K10. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	350
5.10.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján	350
5.10.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	350
5.11	A K11. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	353
5.11.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján:	353
5.11.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	353



5.12	A K12. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	354
5.12.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján	354
5.12.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	355
5.13	A K13. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése.....	364
5.13.1	A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján	364
5.13.2	A kutatási kérdés szöveges értékelése .....	365
6	KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK.....	368
7	MELLÉKLETEK .....	381
7.1	Rövidítések jegyzéke .....	381
7.2	Interjúalanyok tételek listája .....	381
7.3	A kutatás során használt mérőeszközök (külön csatolmányként).....	382



## 2 VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: NAIH vagy Hatóság) a személyes adatok védelme mellett felel a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzéséért és elősegítéséért.

A Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projekt (a továbbiakban: Projekt) kedvezményezettjeként a Hatóság ezért célul tűzte ki az információszabadság alkotmányos alapjog magyarországi állapotának átfogó, tudományos alapú feltérképezését, illetve a kutatási megállapítások alapján a jogi és egyéb szolgáltató környezet javítását célzó koncepciók, javaslatok és eszközök kidolgozását.

A Projekt az információszabadság hazai és nemzetközi gyakorlatát négy célterület-specifikus kutatásra és egy nemzetközi benchmark elemzésre bontva vizsgálja, amelyek célja a közzétételi kötelezettségek, a közérdeklődés-igénylések, illetve az információszabadság érvényesülése aktuális gyakorlatának és tendenciáinak, a gátló tényezőknek, illetve az ezek ellen való fellépést segítő eszközöknek a feltárása.

A Projekt I. szakmai szakaszában kutatásonként a Részletes kutatási tervek és az azt megalapozó kutatási célterület-specifikus Helyzetelemzések készültek el. A Helyzetelemzés c. dokumentumokban foglalt problémafelvetésekhez igazodóan kerültek kidolgozásra a Részletes kutatási tervben foglalt kutatási kérdések és hipotézisek, amelyek a kutatási eszközök részletes kidolgozását támogatták.

A Projekt II. szakmai szakaszában a Részletes kutatási tervekben foglalt módszertani szempontok szerint és az ebben megfogalmazott kutatási kérdésekre és hipotézisekre figyelemmel kerültek végrehajtásra a Műszaki Leírásban (a továbbiakban: ML) meghatározott primer adatfelvételek és elemzések – a kutatásonkénti részletes, átfogó helyzetelemzés érdekében. Ennek eredményeit és tapasztalatait a négy Kutatás esetében külön-külön elkészült Összefoglaló kutatási jelentések tartalmazzák.

A kutatások során az információszabadsággal összefüggő kötelezettségeket és azok teljesítési gyakorlatát mind a négy célterület-specifikus kutatás holisztikus megközelítésben vizsgálja, amely az alábbi három, egymással szorosan összefüggő szintet definiálva különíti el a kötelezettségeket a hatályos jogi szabályozásra figyelemmel:

- Az első szintet a közfeladatot ellátó szervek önkéntes, általános tájékoztatása képezi. Ez a szint a jó kormányzás elvének megfelelően azon alapul, hogy a közzétételre kötelezett szervek transzparens módon tegyék nyilvánossá a közérdeklődésre számot tartó adatokat.
- A második szintet a közfeladatot ellátó szervek kötelező, proaktív közzététele képezi, amelyhez kötelezettségként általános, különös és egyedi közzétételi listák is tartoznak.
- A harmadik szintet az egyedi adatigénylések teljesítése, a kérelemre történő közzététel jelenti.

A Kutatási terv készítése során a Műszaki Leírásnak megfelelően a kutatás célcsoportját csak a helyi önkormányzatok jelentették. Ugyanakkor időközben a Kutatás célcsoportja (mérőeszközönként eltérő mélységben) kiegészült a nemzetiségi önkormányzatokkal is: az országos nemzetiségi önkormányzatok a mélyinterjúkban, a honlapelemzésben és a próba-adatigénylésben is érintettek lettek; a megyei és települési nemzetiségi önkormányzatok pedig a kérdőíves felmérésbe kerültek bevonásra.

A Kutatás keretében alkalmazott mérőeszközök eltérő reprezentativitást biztosító és megbízhatóságú eredményeket adnak.

- A honlapelemzés és a próba-adatigénylés a helyi önkormányzatok és az országos nemzetiségi önkormányzatok esetében teljes körű volt, azaz valamennyi érintett szervezet vizsgálatára sor került. Ennek megfelelően e mérőeszközökből származó eredmények teljes mértékben objektívek, tényszerűek. Ezért azon kutatási kérdések és hipotézisek esetében, amelyekre e két mérőeszköz információt nyújt, az ezekből származó eredmények jelentik a kiértékelés elsődleges forrását.
- Az online kérdőíves felmérés a helyi önkormányzatok földrajzi elhelyezkedés és településméret szerinti megoszlását tekintve reprezentatív, a nagy elemszám miatt igen megbízható



eredményeket ad, ezért az ebből származó információk és következtetések ugyancsak szilárd alapját jelentik az értékelésnek.

- Bár az adatigénylői körben végzett online kérdőíves felmérés csak kisebb elemszámú (n=100) válaszadó bázison készült, az egyébként is szűk adatigénylői kör miatt a Kutatásba bevont szereplők véleménye jól általánosítható, hasznos információkat nyújt a „másik oldal” tapasztalatairól, meglátásairól (esetenként azt is jelezve, ahol az eredmények kevésbé megbízhatóak – például az alminta kis elemszáma miatt).
- A kvalitatív mérőeszközök – 50 db önkormányzati mélyinterjú és 5 db adatigénylői fókuszcsoportos interjú lebonyolítása – a fenti kvantitatív mérőeszközök eredményeit kiegészítik, mélyebb, ok-okozati összefüggésekre világítanak rá, illetve számszaki eredményeket magyarázó információkat adnak.

#### A Kutatás eredményei

A Kutatás eredményeit a kutatási kérdések és hipotézisek értékelése adja. (Az alábbi táblázatban az egyes dokumentumok konzisztenciája miatt a hipotézisek megfogalmazása nem változott, de a hipotézisek értékelése – amennyiben erre a Kutatásból releváns információ nyerhető ki – magában foglalja a nemzetiségi önkormányzatokra vonatkozó megállapításokat is az időközben megváltozott célcsoport-specifikáció szerint.)

A kutatási kérdéseket és hipotéziseket összegző táblázatban az alábbi színek kerülnek alkalmazásra:

	A hipotézis IGAZ-nak bizonyult: a hipotézis helytállóságát a kutatási eredmények igazolták.
	A hipotézis csak RÉSZBEN igaz: a hipotézis helytállóságát a kutatási eredmények csak részben igazolták/nem igazolták teljes mértékben.
	A hipotézis HAMIS-nak bizonyult: a hipotézis helytállóságát a kutatási eredmények nem igazolták.



1. táblázat: Kutatási kérdések és hipotézisek értékelése

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
<b>K1</b>	<b>Milyen mértékben teljesítik jelenleg a helyi önkormányzatok az Infotv<sup>1</sup>-ben meghatározott, illetve más jogszabályok által előírt tájékoztatási, nyilvánossági követelményeket?</b>	
<b>H1.1</b>	Jelenleg a helyi önkormányzatok többsége nem teljesíti teljeskörűen az Infotv.-ben meghatározott tájékoztatási, nyilvánossági kötelezettségeket.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a kutatási eredmények alapján egyértelműen kijelenthető, hogy az önkormányzatok többsége jelenleg nem teljesíti az Infotv.-ben foglalt tájékoztatási, nyilvánossági kötelezettségeit; sem az elektronikus közzététel, sem a közérdekűadat-igénylés terén.
<b>H1.2</b>	Az Infotv. által előírt kötelezettségeket könnyebben teljesítik a helyi önkormányzatok, mint az ágazati jogszabályokban foglalt nyilvánossági, tájékoztatási feladatokat.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> bár az önkormányzatok jellemzően – saját bevallásuk szerint – kevésbé érzékelik nehézségeket, bizonytalanságot az ágazati jogszabályokban foglalt nyilvánossági, tájékoztatási feladatokkal kapcsolatban, a gyakorlat számottevő ismerethiányt mutat e tekintetben, és ennek megfelelően a teljesülési gyakorlat is kívánivalót hagy maga után.
<b>H1.3</b>	Az Infotv. hatálya alá tartozó szervezetek közül a helyi önkormányzatok mutatják a leginkább jogkövető magatartást az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésében.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> mind a próba-adatigénylés, mind a honlapellenőrzés alapján elmondható, hogy a leginkább jogkövető magatartást a központi közigazgatás szervei mutatták, ezt követték az önkormányzatok. Legkevésbé a közigazgatáson kívüli egyéb közfeladatot ellátó szervek gyakorlata volt jogszerű a kutatási eredmények alapján.
<b>H1.4</b>	A helyi önkormányzatok többsége az információszabadságot nem tekinti magától értetődő módon az integráns (átlátható, társadalmi részvételre épülő, jogszerű) önkormányzati működés szerves részének.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok közepesen jóra értékelték saját teljesítményüket a nyilvánossági feladatok tekintetében, (inkább) úgy gondolják, hogy azok beépülnek a mindennapi munkafolyamatokba. Ugyanakkor ezt az önértékelést a kutatás további eredményei nem bizonyítják, éppen ellenkezőleg: valójában a tájékoztatási, nyilvánossági teendők nem képezik szerves részét az önkormányzati működésnek (pl. sok esetben nincs kijelölt felelőse a területnek, teljesítményértékelést alig végeznek, a nemteljesítést nem szankcionálják, esetenként még szabályzattal sem rendelkeznek stb.). A mélyinterjúk tapasztalataiból is az látható, hogy e feladatokat sokan – különösen a kisebb szervezetek – az egyéb teendők mögé sorolják.
<b>K2</b>	<b>Az információszabadság mely szintjén és mely területein azonosítható jelentős probléma, hiányosság?</b>	
<b>H2.1</b>	A lakosság tájékoztatásának általános gyakorlata igen eltérő minőségű és mélységű az egyes helyi önkormányzatoknál.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a lakosság általános tájékoztatási gyakorlata igen eltérő az egyes önkormányzatoknál. Az alkalmazott kommunikációs eszközök köre változó – elsősorban – a település mérete szerint: a kisebb települések önkormányzatai inkább a személyesebb kommunikációs csatornákat használják, míg a nagyobbak a személytelenebb, szélesebb elérést biztosító tömegkommunikációt preferálják. Ugyanakkor a kommunikáció minőségét és mélységét elsődlegesen nem az objektív tényezők (pl. hivatal típusa, településméret), hanem az önkormányzatok hozzáállása, attitűdje határozza meg: a kistélepüléseknél is van példa a hatékony és megfelelő kommunikációra, míg egyes nagyvárosok esetében is nagy hiányosság látszik e tekintetben.

<sup>1</sup> 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
H2.2	A helyi önkormányzatoknál nem elterjedtek a lakossággal történő párbeszédet biztosító, kétirányú kommunikációs formák.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az általános tájékoztatásnál lényegesen rosszabb képet mutat a párbeszédre épülő, kétirányú kommunikáció gyakorlata (a helyi, de különösen a nemzetiségi önkormányzatoknál). Ez az esetek zömében mindössze két eszközre koncentrálódik: a hivatali, vezetői fogadóórákra, valamint a lakossági fórumokra, eseményekre. A Kutatásban részt vevő állampolgárok többsége úgy látja, e területen számottevő fejlődési lehetőség volna, mivel – a vélemények szerint – általános probléma a kétoldalú kommunikációt nélkülöző attitűd, így valódi bevonás nem érvényesül.
H2.3	A proaktív közzététel a helyi önkormányzatok többsége esetében nem felel meg a törvényi előírásoknak: sem teljességét, sem tartalmát, sem formáját tekintve (beleértve a frissítést és archiválást is).	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a proaktív közzététel nagy hiányosságokat mutat, az önkormányzatok elektronikus közzétételi gyakorlata a nagy többség esetében nem felel meg az Infotv. 1. melléklete szerinti, valamint a kapcsolódó jogszabályok által előírt követelményeknek. Már az adatok, információk megtalálása is komoly nehézségekbe ütközött a tartalom nem a jogszabálynak megfelelő közzétételi helye, jelzése miatt. Bár a feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeket (pl. olvashatóság, korlátozásmentesítés) részben teljesítették, a közzététel tartalmi szempontból komoly kívánnivalót hagyott maga után: alig volt olyan szervezet, amely valamennyi közzétételi egység nyilvánosságát megfelelő módon biztosította volna. Az archiválási elvárások az esetek nagy részében nem teljesültek.
H2.4	Főként a különös közzétételi listák szerinti tájékoztatás hiányos.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> bár a II.18 közzétételi egység alá tartozó különös közzétételi listák szerinti tájékoztatás (legalább részben helyesen közzétett vagy nem relevánsnak jelölt) a II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok rész átlagánál is rosszabb; az elektronikus közzététel gyakorlata általában meglehetősen hiányos, így abból a különös közzétételi lista helytelen gyakorlata nem emelkedik ki számottevően.
H2.5	Az egyedi közzétételi lista lehetőségével alig él helyi önkormányzat.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az egyedi közzétételi lista lehetőségével igen csekély arányban élnek az önkormányzatok (mindössze a szervezetek 5%-a vezetett be egyedi közzétételi listát). (A nagyobb városok önkormányzatainál ez az arány lényegesen magasabb; míg a kisközségek egyáltalán nem hoztak létre egyedi közzétételi listát). Ennek egyik fő oka lehet az, hogy igen nagyfokú a bizonytalanság a szervezetek körében az egyedi közzétételi lista mibenlétével kapcsolatban.
H2.6	Az önként közzétett információk esetében a helyi önkormányzatok jellemzően nem állítanak össze egyedi közzétételi listát.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az előző hipotézishez kapcsolódóan megállapítható, hogy az önkormányzatok jellemzően nem állítanak össze egyedi közzétételi listát az önként nyilvánosságra hozott adatokra, információkra – ennek elsődleges oka az, hogy nincsenek tisztában ennek lehetőségével.
H2.7	Nehézséget jelent az Infotv. szerinti általános közzétételi lista közzétételi egységeiben közzéteendő adattartalom azonosítása.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> bár az önkormányzatok számára – saját bevallásuk szerint – elsősorban nem az Infotv. szerinti általános közzétételi lista közzétételi egységeinek beazonosítása jelent nehézséget (hanem inkább az időigényesség és a jogszabályi változások naprakész követése), ugyanakkor a szervezetek fele megnevezett olyan konkrét adatköröket (átlagosan 3-4 közzétételi egységet), amelynek tartalmával kapcsolatban bizonytalanságot éreznek. A gyakorlatban pedig számos közzétételi egység kapcsán látszik komoly bizonytalanság, értelmezési probléma. Ugyancsak általános rossz gyakorlat az, hogy az önkormányzatok ritkán jelölik meg nem relevánsként a közzétételi listában azokat az egységeket, amelyek az adott szervezet vonatkozásában valóban nem létező adatkörök.
H2.8	A helyi önkormányzatok többsége nincs regisztrálva vagy nem kapcsolódik	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a honlapellenőrzés alapján a vizsgált önkormányzatok döntő többsége regisztrált ugyan az Egységes Közadatkereső Rendszerbe; ugyanakkor a teljes sokaságra vetítve a





Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
	közvetlenül az Egységes Közadatkereső Rendszer releváns tartalmú (az adott önkormányzat adatait tartalmazó) menüpontjához.	vizsgálat időpontjában csak elenyésző arányban fordult elő, hogy a link közvetlenül kapcsolódott az Egységes Közadatkereső Rendszer releváns tartalmú (az adott önkormányzat adatait tartalmazó) menüpontjához.
H2.9	Az Infotv. szerinti általános közzétételi listának a gazdálkodási adatokat tartalmazó része a leginkább elhanyagolt.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a honlapelemzés alapján a leginkább hiányos rész a II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok blokk volt, a közzététel gyakorlata ennél a résznél volt a legrosszabb. Ugyanakkor ezek az eredmények részben abból adódnak, hogy a II. részben igen nagyszámú közzétételi egység szerepel, és ezek között számos olyan van, amelyek esetében kirívóan alacsony volt a megfelelő teljesítés aránya. Ezek zömében olyan adatkörök voltak, amelyek a szervezetek többsége esetében valószínűsíthetően nem relevánsak (ld. II.2, II.18-25 közzétételi egységek). Ezeknél tehát nem az adatok valós közzétételével, hanem a „nem releváns” jelzés megadásával volt gond. Az adatigénylői visszajelzések is leginkább a pénzügyekkel, gazdálkodással, szerződésekkel kapcsolatos információk hozzáférhetőségének hiányáról tanúskodtak, azaz tartalmi szempontból a III. rész látszik a leginkább elhanyagoltnak.
H2.10	A helyi önkormányzatok többsége hiányosan teszi közzé a képviselő-testületi ülések, közgyűlések előkészítő dokumentumait, a helyi rendeleteket, határozatokat, különösen a zárt ülések esetében.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a honlapelemzés alapján az önkormányzatok döntő többsége nem vagy helytelenül tette közzé a testületi ülések anyagait. Hiányos volt az utolsó módosítás idejének és az archiv adatok elérhetőségének feltüntetése is, és az adatok formátuma sem felelt meg teljesen az előírásoknak (a kereshetőséggel és a másolhatósággal adódtak problémák az esetek mintegy felében). Az adatigénylői körben végzett fókuszcsoporthoz tartozó interjúkon is számos kritika megfogalmazására került sor a testületi ülések szűkkörű meghirdetése, a részvételi lehetőség és a testületi döntések nyilvánosságának korlátozása (jegyzőkönyvek, hang- illetve képfelvételek hozzáférhetőségének korlátozása) miatt.
H2.11	A testületi, bizottsági üléseken hozott döntések nyilvánosságát nagyban korlátozza az is, hogy a helyi önkormányzatok a törvényben előírt kötelező esetekben felül túlságosan gyakran, sokszor indokolatlanul rendelnek el zárt üléseket.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> a helyi önkormányzatok az ülések 15%-a, a nemzetiségi önkormányzatok pedig az ülések 10%-a esetén zárják ki a nyilvánosságot – saját bevallásuk szerint –, de erre többnyire a törvény által előírt kötelező esetekben vagy a törvényben meghatározott személyi kérdéseket érintő döntésekhez kapcsolódva, az érintett kérésére kerül sor. Csak az összes testületi ülés kb. 2-3%-a esetében rendelnek el saját mérlegeléssel [Mötv. <sup>2</sup> 46. § (2) bekezdés c) pont alapján] zárt ülést. Ugyanakkor itt megjegyzendő, hogy a zárt ülések aránya nagy szórást mutat, emiatt előfordulhat, hogy bizonyos településeken a lakosok túlzottan gyakran tartják a nyilvánosságot kizáró testületi üléseket (ahogy azt a fókuszcsoporthoz tartozó interjúkon elhangzott vélemények is mutatják).
H2.12	Az elektronikus közzétételi gyakorlatnál is kedvezőtlenebb a helyi önkormányzatokhoz beérkező közérdekűadat-igénylések teljesítésének gyakorlata.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a honlapelemzés és a próba-adatigénylés eredményét összevetve látható, hogy a nemteljesítéseket nézve a közérdekűadat-igénylés teljesítési gyakorlata még az elektronikus közzététel gyakorlatánál is rosszabb. Ebben szerepet játszhat az is, hogy a közérdekűadat-igénylések megválaszolását valamelyest nehezebb feladatnak tartják az önkormányzatok, mint az elektronikus közzététel teljesítését.

<sup>2</sup> 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
H2.13	A helyi önkormányzatok tudása igen hiányos a közérdekűadat-igénylések jogszerű és szakszerű elutasítási lehetőségeiről.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár az önkormányzatok – saját bevallásuk szerint – nem látnak kiemelkedően nagy problémát a közérdekűadat-igénylések jogszerű és szakszerű elutasítási lehetőségeit illetően, a próba-adatigénylés tapasztalatai ettől gyökeresen eltérő eredményt adtak. Ennek tanúsága szerint alig volt jogszerű elutasítás, a probléma pedig minden területen megmutatkozott: többségében nem volt jogszerű sem az elutasítás oka, sem annak határideje; emellett az esetek zömében az indokolás is elmaradt, vagy ha volt is, az elérhető jogorvoslati lehetőségekről szóló tájékoztatást nem tartalmazta.
H2.14	A közérdekűadat-igénylések esetében különösen problematikus a költségtérítés megfelelő alkalmazása.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a költségtérítéssel kapcsolatban általánosságban elmondható, hogy a probléma súlya az adatigénylések összes számát tekintve kisebb mértékű, mint például a határidő-hosszabbítással vagy az adatigénylések elutasításával kapcsolatos anomáliák – mivel az esetek többségében ténylegesen nem kerül sor költségtérítés felszámítására. A költségtérítéssel érintett esetekben viszont már jelentős problémák láthatók, és a költségtérítés felszámítása jellemzően az adatigényléstől való elálláshoz vezet, megghiúsítja azt. A költségtérítéssel kapcsolatos problémák minden területen tetten érhetők: a határidők be nem tartásában, a helytelen költségkalkulációban vagy az indokolás elmaradásában. A probléma súlyát mutatja az is, hogy a költségtérítéssel érintett esetek közel ötödében az adatigénylők a költségtérítéssel kapcsolatban panaszt is tettek a Hatóságnál; a hatósági, illetve peres eljárások leggyakoribb oka – az adatigénylés elutasítása után – a költségtérítéshez kapcsolódó anomália volt.
H2.15	A helyi önkormányzatok nem tartják be a közérdekűadat-igénylések teljesítésére rendelkezésre álló, jogszabály által előírt határidőket az esetek többségében.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> a közérdekűadat-igénylések teljesítésére rendelkezésre álló, jogszabály által előírt határidőkkel kapcsolatban problémák mutatkoznak a kutatási eredmények szerint. Az azonban mégsem állítható a próba-adatigénylés alapján, hogy a szervezetek többsége ne tartaná be az előírt határidőket, hiszen a sikeres adatigénylések több mint felében a teljesítés a jogszerű határidőn belül történt meg. Ahol volt jogszerűtlenség, az elsősorban a határidő-hosszabbításra vonatkozó szabályok be nem tartására, illetve nem megfelelő ismeretere volt visszavezethető. (Azaz az adatigénylések határidőn túli teljesítését jellemzően az okozta, hogy a szervezetek eleve rosszul éltek a hosszabbítás lehetőségével, annak ellenére, hogy ezzel kapcsolatban az önkormányzatok többsége – saját bevallása szerint – nem érez bizonytalanságot.)
H2.16	A helyi önkormányzatok többsége él(t) a veszélyhelyzet alatti speciális jogrend adta lehetőségekkel.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> bár az adatigénylői oldal szerint túlzottan gyakran hivatkoznak a közfeladatot ellátó szervek a veszélyhelyzet alatti speciális jogrendre, az adatgazdák többsége az online kérdőíves felmérésben azt jelezte, hogy nem, vagy csak ritkán él ezzel a lehetőséggel; illetve a próba-adatigénylés keretében is csekély volt a veszélyhelyzetre hivatkozva a 45+45 napos határidővel élni kívánó szervezetek aránya.
H2.17	Az átlagosnál is alacsonyabb szintű a közérdekűadat-igénylés teljesülési gyakorlata azokban az esetekben, amikor kiterjesztően kellene értelmezni a közérdekből nyilvános adat fogalmát.	A hipotézis helytállóságának megítéléséhez a Kutatás csak részleges információkkal szolgált, így nem állapítható meg egyértelműen ennek helytállósága.
H2.18	A közérdekűadat-igényléseknél különösen kényes adatoknak minősülnek a célcsoport szempontjából az üzleti szerződésekkel, a nem normatív támogatásokkal, a	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a Kutatás eredményeiből egyértelműen látható, hogy közérdekűadat-igénylések elsősorban az önkormányzatok pénzügyeivel, gazdálkodásával, a vagyonnal kapcsolatosak, majd ezeket a testületi döntések követik. Az adatigénylői oldal úgy látja, az önkormányzatok nem szívesen válaszolnak ilyen tartalmú kérdésekre. Ugyanakkor a próba-adatigénylés tapasztalatai szerint a



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
	<p>közbeszerzésekkel, a vagyon hasznosításával, a foglalkoztatottakra vonatkozó pénzügyi adatokkal, a vagyonyilatkozatokkal; valamint a képviselőtestületi ülésekkel, döntésekkel kapcsolatos információk.</p>	<p>szerződésekkel kapcsolatos kérdések teljesítése nem maradt el a további – pl. szabályzatokra, környezetállapot-jelentésre, információszabadságért felelős személy elérhetőségére – vonatkozó kérdések megválaszolásának gyakoriságától.</p>
H2.19	<p>A gyakorlatban problémát jelent, hogy a közfeladatot ellátó személyeknek nemcsak a Kttv.-ben tételesen felsorolt adatai minősülnek közérdekből nyilvános adatnak, hanem a közfeladatuk ellátásához kapcsolódó, egyéb személyes adataik is megismerhetők az átláthatóság biztosításához szükséges mértékben.</p>	<p>A hipotézis helytállóságának megítéléséhez a kutatás csak részleges információkkal szolgált, így nem állapítható meg egyértelműen ennek helytállósága. Az online kérdőíves felmérés eredményei alapján a közérdeklődő-igénylésekhez kapcsolódó bizonytalanságok között az 5. legfontosabb problémaként jelölték a válaszadók azt, hogy mely – közfeladat ellátásához kapcsolódó – személyes adatok számítanak közérdekből nyilvános adatnak. Igaz, a többség e tekintetben (sem) érez bizonytalanságot. Mivel a kutatási eredmények azokban a kérdésekben is nagyfokú bizonytalanságról, értelmezési nehézségről árulkodnak, amelyek esetén az önkormányzatok nem, vagy csak csekély mértékben látnak nehézséget, ezért az önkormányzatok önbevallása e tekintetben erős fenntartással kezelendő.</p>
H2.20	<p>Amennyiben közérdeklődő-igénylés esetén nem a helyi önkormányzat az adatkezelő, elvértve találkozhatunk csak azzal a gyakorlattal, hogy az adatigénylés elutasításával egyidejűleg az önkormányzatok a valódi adatkezelőhöz irányítanak az adatigénylőt.</p>	<p><b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> az önkormányzatok körében végzett kérdőíves felmérés és a mélyinterjúk tapasztalatai szerint azokban az esetekben, amikor nem az önkormányzat az adatigénylésben érintett információ kezelője (erre egyébként ritkán kerül sor), a szervezet jellemzően tájékoztatja az adatigénylőt a valódi adatgazda kilétéről, és gyakran segíti is az adatigénylés folyamatát (pl. elérhetőségi adat megadásával, adatigénylés továbbításával a valódi adatkezelőnek). Sőt, esetenként a hivatal maga válaszolja meg az adatigénylést, amennyiben a kért információ a rendelkezésére áll (elsősorban saját érdekeltségébe tartozó szervezetei, gazdasági társaságai helyett).</p>
H2.21	<p>Amennyiben közérdeklődő-igénylés esetén nem a helyi önkormányzat az adatgazda, az önkormányzatok jellemzően nincsenek tisztában azzal, hogy mely adatkörök mely adatgazdánál érhetőek el.</p>	<p><b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> bár egyértelmű és objektív (kvantitatív mérésből származó) eredmény e hipotézis kapcsán nem keletkezett a Kutatás során, az önkormányzatokkal folytatott mélyinterjúk tapasztalatai szerint mégis az a következtetés vonható le, hogy a helyi önkormányzatokhoz érkező közérdeklődő-igénylések esetében jellemzően tisztában vannak a szervezetek azzal, hogy mely adatkörök mely adatgazdánál érhetőek el. (A valódi adatgazdák ugyanis többnyire más települési önkormányzatok, helyi szereplők, esetleg a területileg illetékes kormányhivatal, így ezekről az önkormányzatoknak van információjuk.)</p>
K3	<p><b>Hogyan befolyásolja a közfeladatot ellátó szervek humán erőforrás bázisa az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?</b></p>	
H3.1	<p>A közfeladatot ellátó szerv humán erőforrás adottságai igen szorosan korrelálnak a törvényi előírások teljesülési gyakorlatával.</p>	<p><b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> ahogy a következő hipotézisek értékelései részletesen is kifejtik, az önkormányzatok humán erőforrásai – mind mennyiségi, mind pedig minőségi szempontból – alapvetően befolyásolják a jogszabályi kötelezettségek teljesülési gyakorlatát. Bár jó és rossz példa is látható mindkét oldalon, tehát az objektív korlátokat felül tudja írni a település-, illetve a hivatalvezetés elkötelezettsége a transzparencia iránt, a teljes alapsokaságot nézve a közfeladatot ellátó szerv humán erőforrás adottságai igen szorosan korrelálnak a törvényi előírások teljesülési gyakorlatával.</p>



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
H3.2	Minél nagyobb létszámú adott hivatal, annál inkább teljesíti az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeket.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a hipotézis alátámasztása egyértelműen következik abból a megállapításból, hogy a feladatellátás minősége és a településméret között szoros összefüggés van: minél nagyobb egy település lélekszáma, annál jobb gyakorlat látható az információszabadsággal kapcsolatos feladatellátás terén is. Az önkormányzati finanszírozási rendszer miatt pedig a településméret határozza meg a hivatal nagyságát, a foglalkoztatottak számát. Az elköteleződési modell szerint a településméret, illetve a hivatali apparátus növekedésével javul a szervezetek hozzáállása is: a legjobb teljesítményt mutató 1. kategóriába sorolt szervezetek zömében nagyvárosok, amelyek az átlagosnál lényegesen nagyobb hivatali apparátussal működnek; ezzel szemben a komoly hiányosságokat mutató, legkevésbé elkötelezett 4. kategória zömét a legkisebb foglalkoztatotti létszámmal bíró települési nemzeti önkormányzatok adják.
H3.3	Azok a helyi önkormányzatok/hivatalok, ahol dolgozik képzett, gyakorlott információs jogokért felelős személy, lényegesen jobban teljesítik az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeket.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a teljesítmény és a képzett, tapasztalt szervezeti felelős megléte között szoros összefüggés látható. Az elköteleződési modell szerint a jobb teljesítményt nyújtó 1. és 2. kategóriába sorolt szervezeteknél lényegesen nagyobb arányban dolgozik releváns képzettséggel, gyakorlattal bíró munkatárs, mint a lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtó 3. és 4. kategóriába sorolt önkormányzatoknál (utóbbiaknál nincs, vagy az előzőknél jóval kisebb arányban van kijelölt felelős a területnek és a szervezeti felelős jóval ritkábban rendelkezik releváns képzettséggel, tapasztalattal).
H3.4	Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének módja, gyakorlata igen szoros összefüggést mutat a felelős személy hozzáállásával, attitűdjével.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> együttesen értékelve a teljesítményt és a hozzáállást meghatározó szempontokat jól látható, hogy minél inkább elkötelezett egy szervezet a nyilvánosság, transzparencia iránt, annál hatékonyabban látja el az információszabadsággal kapcsolatos feladatait.
H3.5	A helyi önkormányzatok esetében, a megbízott felelősök többségénél az információszabadsággal kapcsolatos feladatok alacsony prioritást élveznek.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a tájékoztatási, nyilvánossági feladatok adott felelős munkaidejének csak kis részét teszik ki, és mindössze 5% körüli azon szervezetek aránya, ahol a felelős csak és kizárólag az információszabadság feladatait látja el. Mivel a felelős leggyakrabban a jegyző, ezért a nyilvánossági, tájékoztatási teendők az egyéb jegyzői feladatok mögé rendelve, így másodlagos prioritást élveznek. A mélyinterjúkon is többször elhangzott, hogy a napi ügymenetbe e feladatok kevéssé férnek bele, és nem is gondolják ezt „egyenrangú” kötelezettségüknek a település üzemeltetése mellett. Azokban az esetekben, amikor a feladatokat az adatvédelmi munkatárs, tisztviselő látja el (jellemzően a nagyobb településeken), jobb gyakorlat és hozzáállás látható.
H3.6	A megbízott felelősök többsége nincs tisztában az átláthatóság előnyeivel, bizalomépítő hatásával.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> az online kérdőíves felmérés eredményei alapján látható, hogy a felelősök tisztában vannak az átláthatóság előnyeivel (csupán mintegy 15% nem tudott semmilyen előnyt megnevezni). A legnagyobb arányban a közbizalom építése jelent meg az előnyök között, emellett számos önkormányzat véleménye az, hogy a nyilvánosság erősíti a szervezet integritását és csökkenti a korrupció kockázatát. Más kérdés persze, hogy ez a vélekedés a mindennapi gyakorlatban, a feladatellátás minőségében, hatékonyságában miként jelenik meg.
H3.7	A helyi önkormányzatok többségének szándékában áll a jogszabályi kötelezettségek jobb teljesítése.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az elköteleződési modellben meghatározott 4 elköteleződési szegmensből három (teljes sokaság 95%-a, a legkisebb elköteleződést mutató szegmens kivételével) – jelenlegi teljesítményétől függetlenül – fontosnak látná saját fejlődését; igaz, többségük csak annak érdekében, hogy a jogszabályi kötelezettségeknek eleget tegyen.



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
H3.8	A kötelezettségek megfelelő teljesítését leginkább az információ- és tudáshiány gátolja.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az elektronikus közzététel kapcsán a kutatási eredmények arról tanúskodnak, hogy a rossz teljesülési gyakorlat kisebb részt vezethető csak vissza a tudáshiányra (de azért ez is tetten érhető); nagyjából a szándék vagy a lehetőség (pl. kapacitáshiány miatt) hiányzik ehhez. A közérdekűadat-igénylés jogi szabályozásával kapcsolatban ugyanakkor egyértelmű és átfogó tudáshiánnyal kell számolni: a próba-adatigénylés eredményeiből látható, hogy egyaránt komoly hiányosság van a pontosításkérés, határidő-hosszabbítás, költségtérítés-felszámítás és -elutasítás jogszerű feltételeinek ismeretében. Külön ki kell emelni azt, hogy a kutatási eredmények alapján települési nemzeti önkormányzatok zöme egyáltalán nincs tisztában jogszabályi kötelezettségeivel.
H3.9	A helyi önkormányzatok többségénél a vonatkozó jogszabályok ismerete is hiányos.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> A kutatás eredményeiből egyértelműen látható, hogy a H3.8 hipotézisnél bemutatott tudáshiány elsősorban a vonatkozó jogszabályok hiányos ismeretéből fakad – különösen igaz ez a kisebb településekre és a települési nemzeti önkormányzatokra.
H3.10	A releváns jogszabályok ismerete esetén is nehézségekbe ütközik a jogértelmezés – különösen az ágazati jogszabályoknál.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az elektronikus közzététel kapcsán jogértelmezési nehézség kevésbé merül fel; ezzel szemben a közérdekűadat-igénylések vonatkozásában a már bemutatott tudáshiány túlnyomórészt jogértelmezési nehézségből fakad – általában és az ágazati jogszabályok kapcsán is (ld. környezetállapot-jelentés teljesítése a próba-adatigénylés során).
H3.11	Különösen nagy az információhiány a környezeti információk, nyilvántartások, adatbázisok tekintetében.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a környezeti adatok tekintetében nagy információhiány látszik az önkormányzatoknál. Jól példázza ezt a próba-adatigénylés is: a kikért környezetállapot-jelentést csak a szervezetek 13%-a küldte meg; 39% az adatigénylést elutasította, zömében arra hivatkozva, hogy nincs a szervezet birtokában ilyen információ. Ez azt jelzi, hogy a környezetállapot-jelentés elkészítése sok helyi települési önkormányzat számára egyáltalán nem nyilvánvaló kötelezettség.
H3.12	Az elektronikus közzétételt az önkormányzatoknál dolgozók nem megfelelő digitális kompetenciái is korlátozzák.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok humán kapacitásaik fejlesztését nemcsak mennyiségi szempontból (létszám bővítése), hanem a szakmai felkészültség javítása tekintetében is fontosnak tartanak. Ha nem is a legfontosabb területként, de ebben megjelenik a munkatársak digitális kompetenciáinak a fejlesztése is: a helyi önkormányzatok negyede, a nemzeti önkormányzatok ötöde szerint szükség lenne erre.
K4	<b>Hogyan befolyásolja a belső szabályozás rendelkezésre állása és annak tartalma az információs szabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülésének gyakorlatát?</b>	
H4.1	A helyi önkormányzatok többsége nem rendelkezik a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények/közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjét rögzítő szabályzattal.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a helyi önkormányzatok – saját bevallásuk szerint – döntően rendelkeznek mindkét szabályzattal; ezzel szemben a települési nemzeti önkormányzatoknál komoly lemaradás látható (csak a szervezetek valamivel több mint a harmadának van meg mindkét szabályzata).
H4.2	Nehézségekbe ütközik a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények/közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjét rögzítő szabályzat megfelelő tartalmú összeállítása.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> a H4.1 hipotézisnél bemutatottak szerint, a helyi önkormányzatok túlnyomó része rendelkezik szabályzattal, azaz általánosságban nem állítható, hogy a szabályzatok összeállítása nehézségekbe ütközne. Ugyanakkor minden 2. olyan helyi önkormányzat, amelyik nem rendelkezik szabályzattal, ennek okaként a tudás, a kompetencia hiányát adta meg, mely válasz különösen nagyarányú volt a



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
		kistelepüléseknél (azonban ez a teljes alapsokaságra vetítve csak 7%-os részarányt jelent). Bár a nemzetiségi önkormányzatok jóval kisebb arányban rendelkeznek szabályzattal, mint a helyiek, ennek okaként csak ritkán jelölték meg a tudáshiányt: esetükben tehát még annak az ismerete is korlátozottnak látszik, hogy szükség van ilyen szabályzat összeállítására.
H4.3	Azok az önkormányzatok, amelyek rendelkeznek szabályzattal, a gyakorlatban is jobban teljesítik a kötelezettségeiket.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> nem bizonyítható, hogy azok az önkormányzatok, amelyek rendelkeznek szabályzattal, a gyakorlatban is jobban teljesítenék a kötelezettségeiket (sőt, a helyi önkormányzatok esetében a honlapelemzés és a próba-adatigénylés alapján ez nem is lenne igaz, hiszen több szervezet rendelkezik szabályzattal, mint ahányan jogszerűen teljesítettek). Ugyanakkor az megállapítható, hogy a rosszabb teljesítményű szervezetek nem vagy jóval ritkábban rendelkeznek szabályzattal, mint a jobb gyakorlatot mutatók.
H4.4	Gyakori probléma a helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzatok közötti, a nyilvánossági teendőkkel kapcsolatos feladatmegosztást tartalmazó megállapodás hiánya.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a nemzetiségi önkormányzatok döntő többsége a tájékoztatással, nyilvánossággal kapcsolatos feladatait vagy a helyi hivatallal megosztva végzi, vagy teljeskörűen a helyi hivatalhoz tartozik ez a feladatkör. Ennek ellenére az esetek több mint felében vagy nincs a fenti munkamegosztásra vonatkozó írásbeli megállapodásuk, vagy az nem tekinthető megfelelőnek (a dokumentum a feladatot és/vagy a felelősségi kört nem rögzíti és nem telepíti valamelyik szervezethez).
H4.5	A helyi önkormányzatok többsége jelenleg nem vezet részletes statisztikát a közérdekűadat-igénylésekről és azok eredményeiről; illetve rendszeresített formában nem értékeli azok tapasztalatait a fejlesztési intézkedések megfogalmazása érdekében.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> mind saját bevallásuk szerint (kérdőíves felmérés), mind a honlapelemzés tapasztalatai alapján megállapítható, hogy az önkormányzatok döntő többsége nem vezet belső statisztikát az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségekről, vagy az nem mutat túl a NAIH éves jelentés összeállításához minimálisan szükséges adatrögzítésen (ld. elutasított adatigénylések statisztikái). Az az igen kevés önkormányzat, amelyik szélesebb körben készít statisztikát, viszont jellemzően a belső teljesítményük értékeléséhez, a belső ellenőrzéshez, minőségbiztosításhoz, kisebb számban pedig az egyedi közzétételi lista összeállításához használja fel ezeket az adatokat.
H4.6	A helyi önkormányzat belső szabályzata jellemzően nem társít megfelelő szankciókat az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek nem vagy nem megfelelő teljesítésének esetére.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az önkormányzatok döntő többsége nem, vagy legfeljebb csak eseti jelleggel ellenőrzi az információszabadsággal kapcsolatos feladatok teljesítésének gyakorlatát és a szervezetek túlnyomó része nem társít szankciókat a nem megfelelő teljesítés esetére.
K5	<b>Hogyan befolyásolják a technikai-technológiai feltételek az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?</b>	
H5.1	Általános technikai-technológiai probléma nem akadályozza az információszabadság teljesülési gyakorlatát.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> összességében elmondható, hogy a helyi önkormányzatok esetén az általános technikai-technológiai háttér esetleges problémái nem vagy csak nagyon szűk körben hátráltatják a feladatellátást (de például az iratok nem teljeskörű digitalizáltsága már gondot jelent); ugyanakkor a települési nemzetiségi önkormányzatok esetében sokszor már az alapvető technikai háttér is hiányos (pl. nincs saját számítógép, saját honlap).
H5.2	A helyi önkormányzatok honlapjainak színvonala, fejlettsége, felhasználóbarát jellege igen eltérő, mely szempontoknál	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár összességében, az önkormányzatok többségénél számos hiányosság látható az önkormányzati honlapok fejlettségét, színvonalát, felhasználóbarát jellegét illetően, ez szoros összefüggést mutat a település méretével, a hivataltípussal, ami a technikai-technológiai háttér megteremtésének



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
	elsősorban a település nagysága, jogállása meghatározó.	anyagi-finanszírozási lehetőségeit is jelezheti: a tagtelepülések, a kisebb községek esetében az átlagosnál lényegesen gyakoribb volt a gyenge színvonalú honlap megléte a vizsgálat időpontjában.
H5.3	Az adatokhoz, információkhoz való egyenlő esélyű, akadálymentes hozzáférés a fogyatékkal élők számára az önkormányzati honlapok többsége esetében nem biztosított.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a vizsgálat időpontjában csak az önkormányzati honlapok negyedénél volt elérhető akadálymentes verzió.
K6	<b>Hogyan befolyásolják a közfeladatot ellátó szervek egyéb szervezeti jellemzői az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?</b>	
H6.1	A kisebb települések nehezebben birkóznak meg az Infotv., illetve más vonatkozó jogszabályok által előírt nyilvánossági, tájékoztatási feladatokkal.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> valamennyi mérőeszköz eredményeiből látható, hogy a kistelepülések nyújtják a legrosszabb teljesítményt mind az általános tájékoztatásban, mind az elektronikus közzétételt vagy a közérdekűadat-igénylések teljesítését illetően. Számukra a különböző feladatok rendre nehezebbnek bizonyulnak, mint a nagyobb városoknak.
H6.2	A település földrajzi elhelyezkedése nem befolyásolja a teljesülési gyakorlatot.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár régióként láthatók eltérések az információszabadsággal kapcsolatos feladatok teljesülési gyakorlatát illetően, ez az eltérő gyakorlat nem a földrajzi elhelyezkedésre, hanem a településstruktúrára vezethető vissza – azok a régiók teljesítenek a legrosszabbul, ahol a legnagyobb a kistelepülések, közös önkormányzati hivatalok aránya.
H6.3	A közös önkormányzati hivatalok kevésbé tesznek eleget a jogszabályi kötelezettségeknek, mint az önálló polgármesteri hivatalok.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> valamennyi mérőeszköz eredményeiből látható, hogy a közös önkormányzati hivatalok rendre rosszabb teljesítményt nyújtanak mind az általános tájékoztatásban, mind az elektronikus közzétételt vagy a közérdekűadat-igénylések teljesítését illetően, mint az önálló polgármesteri hivatalok.
H6.4	Minél több település tartozik egy közös önkormányzati hivatalhoz, annál nehezebb az információszabadsággal kapcsolatos előírások teljesítése.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> nincs egyértelmű, szoros összefüggés a hivatalhoz tartozó települések száma és az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének érzékelt nehézsége között. Némi különbség csak a legkisebb és a legnagyobb kategóriában látható: a 2 települést kiszolgáló hivatalok általában könnyebbnek tartják a feladatokat és jobban is teljesítettek a honlapelemzés és a próba-adatigénylés alapján is; míg a 9 tagtelepülésnél nagyobb hivatalok némileg rosszabb teljesítményt nyújtottak, bár a feladatok érzékelt nehézsége nem ezeknél volt a legnagyobb (az elektronikus közzétételt leginkább az 5-9 tagtelepüléses közös hivatalok, míg az adatigénylést a 3-4 települést kiszolgálók tartják a leginkább nehéznek).
H6.5	A közös önkormányzati hivatalok esetében igen nagy a különbség a székhelytelepülések, illetve a nem székhelytelepülések nyilvánossági feladatainak biztosításában.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> annak ellenére, hogy a közös önkormányzati hivatalok döntő többsége valamennyi tagtelepülésének ellátja az információszabadsággal kapcsolatos feladatait, és saját bevallásuk szerint az esetek nagy részében településenként nincs különbség a feladatellátás színvonalában, mégis az látható, hogy a tagtelepülések rendre rosszabbul teljesítik az elektronikus közzétételi kötelezettségeiket, mint a székhelytelepülések. (Igaz, a megállapítás általánosíthatóságát korlátozza, hogy a próba-adatigénylésben jellemzően a közös hivatalok egységesen jártak el valamennyi hozzájuk tartozó település kapcsán, így a közérdekűadat-igénylés teljesítésének esetleges eltéréseire vonatkozó következtetés ebből nem vonható le).



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
H6.6	A helyi önkormányzatok többsége felvállalja a költségvetési szerveik nyilvánossági, tájékoztatói feladatait is.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> bár az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az önkormányzatok többsége felvállalja a költségvetési szervei tájékoztatói, nyilvánossági feladatait is; ennek ellenére igen csekély volt a vizsgálat időpontjában azon önkormányzatok aránya (saját honlappal rendelkező önkormányzatok mindössze 4%-a), amelyek honlapján megtalálható volt olyan szervezet közzétételi listája is, amely esetében az önkormányzat látja el a felügyeletet, szakmai irányítást vagy a működéssel kapcsolatos koordinációt.
H6.7	A helyi önkormányzatok hozzáállása meghatározza a településen működő, önkormányzati fenntartású/alapítású költségvetési szervek, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek kötelezettségeinek teljesítését is.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár az önkormányzati tulajdonban, fenntartásban lévő intézmények, gazdasági társaságok és nonprofit szervezetek többsége számára – kisebb, nagyobb mértékben – az önkormányzat nyújt segítséget az információszabadsággal kapcsolatos feladatok ellátásához; a KUT3 kutatás eredményei szerint ez a célcsoport lényegesen rosszabbul teljesített mind a honlapelemzés, mind pedig a próba-adatigénylés során, mint az önkormányzatok; azaz e tekintetben az önkormányzatok hozzáállása kevésbé határozta meg a településen működő más szervezetek kötelezettségeinek teljesülését.
H6.8	A nemzetiségi önkormányzatok információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesülése elmarad a helyi önkormányzatokétól.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár az országos nemzetiségi önkormányzatok mind az elektronikus közzététel, mind pedig a próba-adatigénylés során valamelyest jobb gyakorlatot mutattak, mint a helyi önkormányzatok; ugyanakkor – a kérdőíves felmérés eredményei szerint – a települési nemzetiségi önkormányzatokat lényegesen rosszabb tudás, attitűd és gyakorlat jellemzi, mint a helyi szerveket. A települési nemzetiségi önkormányzatokat egyaránt jellemzi a jogszabályi kötelezettségek ismeretének hiánya és a motiválatlanság (amely nagyrészt abból fakad, hogy e szervezetek ténylegesen nincsenek tisztában az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeikkel).
H6.9	Eltérés mutatkozik a települési és a területi (megyei) önkormányzatok információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesülési gyakorlatában.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a honlapelemzés alapján a helyi önkormányzatok közül legjobban a megyei önkormányzatok teljesítettek mindhárom rész tekintetében; ugyanakkor a próba-adatigénylésben már hasonló teljesítményt nyújtottak, mint a települési szervezetek. A megyei önkormányzatok elkötelezettsége is vegyes képet mutat: látható, hogy a megyei önkormányzatok számára fontos a jogszabályok betartása, ugyanakkor ez kevésbé származtatható belső elköteleződésükből. Ennek megfelelően a mindennapi rutin részét képező elektronikus közzétételt az átlagnál jobban teljesítik, ugyanakkor az állampolgári érdeklődés kielégítését már kevésbé látják fontosnak. Utóbbiban szerepet játszhat a jellemzően kisszámú közérdeklődésigénylésből származó rutintalanságuk is.
K7	<b>Hogyan befolyásolja az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát az irányító szervezetek hozzáállása, gyakorlata?</b>	
H7.1	Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének módja, gyakorlata nagyban függ a településvezetés (polgármester, képviselők, jegyző) hozzáállásától.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a fókuszcsoporton résztvevők úgy látják, az egyéni hozzáállás (polgármester, jegyző részéről) dönt abban, mennyire működik nyilvánosan, átlátható módon egy önkormányzat. Ezt példázák azok az esetek, amikor a vezetés cseréjével szűnt meg vagy éppen javult a transzparencia. Ezt a vélekedést támasztja alá az elköteleződési modell is: azok a szervezetek, amelyek jelentős mértékben elkötelezettek az átláthatóság iránt, mindent megtesznek a jogszabályi kötelezettségek betartása érdekében – sőt, többletvállalásokat is tesznek.
H7.2	Alapvetően befolyásolja a helyi önkormányzatok gyakorlatát az átláthatóság, a nyilvánosság kérdésének általános megítélése és kezelése (gyakorlata) az	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a kutatási eredmények szerint adott település gyakorlatát a tájékoztatói, nyilvánossági feladatok ellátása terén elsősorban a település-, illetve hivatalvezetés saját hozzáállása határozza meg (a törvényi kötelezettségek betartásának igénye/félelem az esetleges szankcióktól vagy belső motiváció a transzparenciára). Ugyanakkor látható, hogy az országos politikai attitűd leszivárgott helyi szintre





Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
	önkormányzatok irányítását, ellenőrzését ellátó szerveknél (állam, minisztérium, kormányhivatalok).	is, a települési önkormányzatok erős átpolitizáltságra panaszkodtak az adatigénylői oldalon (jellemzőek a politikai célú adatigénylések); míg az adatigénylők úgy látják, az általános negatív politikai légkör miatt az önkormányzatok is politikai alapon kezelik az adatigényléseket.
H7.3	A törvényességi felügyeletet ellátó kormányhivatalok az esetek többségében nem tudnak adekvát segítséget nyújtani a helyi önkormányzatok számára az információszabadsággal kapcsolatos kérdésekben.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az önkormányzatok mintegy harmada fordul a kormányhivatalhoz az információszabadsággal kapcsolatos kérdéseivel. A mélyinterjúk tapasztalata az, hogy a hivatalok többnyire tudnak segíteni a kérdések tisztázásában és csak néhány kritikai megjegyzés érkezett a nem megfelelő ügyfélkezelésre.
H7.4	A helyi önkormányzatok tisztában vannak azzal, hogy az információszabadsággal kapcsolatos kérdéseikkel a NAIH-hoz fordulhatnak.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a helyi önkormányzatok többsége tisztában van azzal, hogy kérdése esetén a NAIH-hoz fordulhat, ugyanakkor a nemzetiségi önkormányzatok körében nagyfokú bizonytalanság látható e tekintetben. Ennek oka lehet az, hogy sokan még nem kerültek kapcsolatba a Hatósággal, nem ismerik a NAIH tevékenységeit.
H7.5	A helyi önkormányzatok többsége elégedett a Hatóság által nyújtott támogatással.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok nagytöbbsége nem került még kapcsolatba a Hatósággal, nem vette igénybe a NAIH szolgáltatásait, így esetükben elégedettség sem azonosítható. Azok a szervezetek, amelyek már találkoztak a Hatósággal, többségében jóra értékelték a teljesítményt; továbbfejlődési lehetőség leginkább a konzultáció terén mutatkozik.
K8	<b>Mennyire támogatja a jogszabályi környezet, a jogalkotás konzisztenciája, egyértelműsége a követelmények teljesülését?</b>	
H8.1	Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlata javuló tendenciát mutat.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> bár vannak olyan önkormányzatok, amelyeknél a tájékoztatási, nyilvánossági feladatok ellátása javuló tendenciát mutat (akár az adatigénylések hatására is), a nagy többség esetében számottevő elmozdulás nem látható – sőt, az általános politikai légkör és hangulat inkább gátolja a transzparens önkormányzati működés tényerését.
H8.2	A Infotv. és az ehhez közvetlenül kapcsolódó rendeletek egyértelműek és kellően részletezettek a helyi önkormányzatok számára.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok többsége az elektronikus közzétételi kötelezettségre vonatkozó szabályokat egyértelműnek tartja; ugyanakkor egyes vélemények szerint az Infotv. 1. melléklete szerinti közzétételi lista túlságosan sokrétű, nehezen követhető, így hasznos lenne az egyértelműbb iránymutatás (pl. pontos közzétételi minta). Egyes önkormányzatok jelezték, hogy problémát jelent számukra az Infotv. és a 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet <sup>3</sup> , illetve a 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet <sup>4</sup> szerinti nem egyértelmű összhangja. Bár az önkormányzatok egy jelentős része nem tartja nehéznek a közérdekűadat-igénylések teljesítésére vonatkozó szabályok átlátását sem, e tekintetben mégis nagyfokú és átfogó bizonytalanságot mutatnak a felmérési eredmények.

<sup>3</sup> 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet a közzétételi listákon szereplő adatok közzétételéhez szükséges közzétételi mintákról

<sup>4</sup> 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a közérdekű adatok elektronikus közzétételére, az egységes közadatkereső rendszerre, valamint a központi jegyzék adattartalmára, az adatintegrációra vonatkozó részletes szabályokról



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
H8.3	A további tájékoztatási, nyilvánossági feladatokat előíró ágazati jogszabályok igen sokrétűek és szerteágazóak, így az ezekben foglalt kötelezettségek megismerése, átlátása és teljesítése komoly kihívást jelent a helyi önkormányzatoknak.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az önkormányzatok többsége – de különösen a kisebb települések – szerint problémát jelent a számukra, hogy rendkívül sok, szerteágazó jogszabállyal kell tisztában lenniük, ráadásul a véleményük szerint e jogszabályok folyamatos változása miatt nehezen tudnak naprakészek lenni.
H8.4	Az információszabadságot korlátozó, szűkítő titoktípusok, nyilvánosságot korlátozó intézkedések alkalmazhatóságával kapcsolatban számos jogértelmezési nehézség merül fel.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> az önkormányzatok többsége – saját bevallása szerint – nem lát problémát a korlátozó, szűkítő titoktípusok, nyilvánosságot korlátozó intézkedések alkalmazhatóságával kapcsolatban. A mélyinterjúk keretében is csak néhány esetben említettek problémát, főként a nyilvános testületi ülések kapcsán: úgy látják, nem elég egyértelmű a szabályozás a testületi üléseken a titoktípusok, nyilvánosságot korlátozó intézkedések alkalmazására, az ezzel kapcsolatos helyes eljárásrendre vonatkozóan.
H8.5	Különösen nehezen tudják értelmezni a helyi önkormányzatok a személyes adatok védelmével, az üzleti titokkal, valamint a döntés-előkészítéssel kapcsolatos titoktípusok és az információszabadsághoz való alapjog kapcsolatát.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok többsége nem lát nehézséget a személyes adatok védelmével, az üzleti titokkal, valamint a döntés-előkészítéssel kapcsolatos titoktípusok és az információszabadsághoz való alapjog kapcsolatának értelmezését illetően. E témakörön belül csak a személyes adatok védelmével kapcsolatban látszik kisebb bizonytalanság annak megítélésében, hogyan kezelendő (pl. nyilvános testületi ülésen) ez a kérdéskör.
H8.6	A helyi önkormányzatok számára az iratelv és az adatelv megkülönböztetése komoly nehézséget okoz.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> a szervezetek 76%-a nem lát értelmezési nehézséget e tekintetben. A mélyinterjúk tapasztalatai is azt mutatják, hogy a többség tisztában van azzal, hogyan kell eljárni például a személyes adatok védelme kapcsán, így a dokumentumokat anonimizálva, a megfelelő adatok kitakarásával adják ki az adatigénylőnek vagy teszik közzé honlapjukon.
H8.7	Az adatkezelő és az adatgazda fogalmának értelmezése komoly nehézségekbe ütközik.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok döntő többsége – saját bevallása szerint – nem lát problémát az adatkezelő és az adatgazda fogalmának értelmezése terén; csupán 6% tette ezt az első vagy második helyre az információszabadsággal kapcsolatos nehézségek rangsorában. Ugyanakkor a mélyinterjúk tapasztalatai szerint nagyobb bizonytalanság látható azzal kapcsolatban, hogy a költségvetési szervek, gazdasági társaságok vagy nonprofit szervezetek az Infotv. hatálya alá tartoznak-e, azaz ugyanazon követelmények vonatkoznak-e rájuk, mint az önkormányzatokra.
H8.8	A helyi önkormányzatok számára nem érthető az érdekmérlegelés kötelezettsége.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> az önkormányzatok döntő többsége – saját bevallása szerint – nem lát problémát e tekintetben.
H8.9	Az információszabadsággal kapcsolatos követelmények teljesítése főként az ellenőrzés, szankcionálás hiánya miatt marad el.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az adatigénylők úgy látják, hogy a tájékoztatással, nyilvánossággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése leginkább az ellenőrzés és a szankciók hiánya miatt marad el; ezzel szemben az önkormányzatok szerint az ellenőrzés, bírság segítené a legkevésbé a teljesülési gyakorlat javulását.
H8.10	A helyi önkormányzatok nyilvánossági, tájékoztatási tevékenységének belső	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az önkormányzatok többsége egyáltalán nem, vagy csak eseti jelleggel ellenőrzi saját teljesítményét e kötelezettségek terén, és csupán minden 4. önkormányzat végez belső folyamatba épített teljesítményértékelést.



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
	ellenőrzése esetleges és korlátozott (azaz nem folyamatba épített).	
H8.11	Az információszabadsággal kapcsolatos jogsértések külső ellenőrizhetősége korlátozott, a NAIH által alkalmazható szankcióknak nincs visszatartó ereje, kikényszerítő hatása.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az adatigénylői oldal egyértelműen úgy látja, hogy a NAIH eljárásoknak nincs kikényszerítő, visszatartó ereje, míg az önkormányzatok véleménye megoszlik e tekintetben.
H8.12	A helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét ellátó kormányhivatalok korlátozott hatásköre az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének ellenőrzésében nem segíti a jogkövető magatartás kikényszerítését.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az adatigénylők többsége úgy látja, hogy a kormányhivataloknak jelenleg nincs vagy nagyon korlátozott a szerepe ezen a területen. Emiatt az adatigénylőknek csak elenyésző része keresi meg ezeket a szervezeteket a nyilvánossággal, tájékoztatással kapcsolatban érzékelt visszásság esetén.
K9	<b>A helyi önkormányzatoknak milyen külső támogatásra lenne szükségük az információszabadsággal kapcsolatos teljesülési gyakorlatuk javítására vonatkozóan?</b>	
H9.1	Szükség lenne egy olyan gyakorlati útmutatóra, amely teljeskörűen és közérthetően ismerteti a kötelezettségeket, valamint ezek elvárt teljesítési módját.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> mindenképpen szükség lenne az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatának javítása érdekében gyakorlatorientált általános és témaspecifikus tájékoztató anyagokra. Az önkormányzatok olyan gyakorlati útmutatókat tartanának hasznosnak, amelyek nem jogvégzett kollégáik számára is közérthetőek, és minél inkább a gyakorlati példákra fókuszálnak.
H9.2	Információ- és tudásmegosztó eseményekkel, a jó gyakorlatok bemutatásával javítható a teljesülési gyakorlat.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a gyakorlatorientált információs anyagok mellett a tudásátadás személyes formáit is nagyon hasznosnak tartanák az önkormányzatok: leginkább a képzéseket gondolják szükségesnek (46%); emellett minden harmadik önkormányzat egyéb tudásmegosztó eseményeket is szívesen fogadna. Ez utóbbi rendezvények kapcsán is fontos, hogy minél közérthetőbbek legyenek és gyakorlatorientált információk átadására fókuszáljanak.
H9.3	Szükség lenne egy, a közérdeklődési igénylések rendjét rögzítő szabályzat pontos tartalmát és felépítését ismertető útmutatóra.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok közel fele szerint szükség lenne a belső szabályozás kialakításának támogatására – különösen igaz lehet ez a nemzetiségi önkormányzatokra, amelyek az átlagnál jóval kisebb arányban rendelkeznek ezekkel a szabályzatokkal.
H9.4	Szorosabb együttműködésre, rendszeres konzultációkra, fórumokra lenne szükség a helyi önkormányzatok, a témában érintett hatóságok és civil szervezetek között.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> minden második szervezet szerint közvetlenebb, személyesebb kapcsolatra lenne szükség a NAIH munkatársaival; illetve szorosabb együttműködésre, rendszeres konzultációra a közfeladatot ellátó szervek, az érintett hatóságok és civil szervezetek között. Mivel a NAIH értékelt tevékenységei közül a telefonos/személyes ügyfélszolgálattal, illetve a konzultációs beadvány, állásfoglalás kérés teljesítésével kapcsolatban volt a legkisebb az elégedettség, így e területeken mutatkozik leginkább igény a Hatóság szervezeti továbbfejlesztésére.



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
<b>K10</b>	<b>Hogyan befolyásolják a különböző adatmenedzsment rendszerek a célcsoport információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesülési gyakorlatát?</b>	
<b>H10.1</b>	Az önkormányzati ASP rendszer nagyban segíti a helyi önkormányzatok tájékoztatási, nyilvánossági tevékenységét.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár felmerülnek problémák, nehézségek az ASP rendszer használata kapcsán, az önkormányzatok nagy része úgy gondolja, ez segíti a feladatellátásukat. Különösen igaz ez a kistélepülésekre, amelyek saját belső szoftveres támogatással nem bírnak. A nagyobb városok inkább saját belső rendszereikre támaszkodnak, esetükben az ASP rendszer e tekintetben kevésbé hasznos (ugyanakkor ennek használata sem jelent nehézséget a számukra).
<b>H10.2</b>	A különböző adatbázisokba, információrendszerekbe történő adatfeltöltési kötelezettség komoly nehézséget jelent a helyi önkormányzatok számára (pl. rendelettár, ebnyilvántartó rendszer stb.), anélkül, hogy ezen adatbázisok, nyilvántartások a későbbiekben hatékonyan támogatnák a nyilvánossági, tájékoztatási kötelezettségeik teljesítését.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> jelentős terhet jelent az önkormányzatok számára az, hogy számos különböző adatbázisba, nyilvántartásba kell adatot szolgáltatniuk; ugyanakkor a többség véleménye szerint ez (legalább részben) segíti nyilvánossági, tájékoztatási kötelezettségeik teljesítését is.
<b>K11</b>	<b>Miként hat az általános kulturális közeg az információszabadság teljesülésének gyakorlatára?</b>	
<b>H11.1</b>	Amíg az általános kulturális közeg nem mozdul el az átláthatóság, nyilvánosság fontossága felé, addig a helyi önkormányzatok esetében sem várható számottevő előrelépés e téren.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a fókuszcsoportos interjúkon résztvevők véleménye szerint a politikai hangulat erős hatással van a helyi gyakorlatra, hozzáállásra is, és jelenleg az általános politikai légkör egyértelműen a nyilvánosság ellen hat. De az önkormányzatok is úgy gondolják (mélyinterjúk tapasztalatai szerint), hogy az utóbbi években a nyilvánosság kérdése egyértelműen politikai színezetet kapott.
<b>K12</b>	<b>Milyen fokú az állampolgári tudatosság az információszabadsággal kapcsolatos jogok terén?</b>	
<b>H12.1</b>	Igen szűk azon állampolgári kör, amely él az információszabadsághoz kapcsolódó jogaival (ti. nem beszélhetünk általános állampolgári érdeklődésről a közfeladatot ellátó szervek működésével, tevékenységeivel kapcsolatos közérdekű, vagy közérdekből nyilvános adatai iránt).	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár némi javulás tapasztalható az elmúlt években, a közérdekűadat-igényléssel élők köre még mindig igen szűk, ami az állampolgárok hozzáállásának, jogtudatosságának, ezzel kapcsolatos tudásának hiányosságaira vezethető vissza, de hatással van erre a kudarcélmény, az atrocitásoktól való félelem is.
<b>H12.2</b>	Az adatigénylők között állampolgárok, civil szervezetek, újságírók és politikusok egyaránt megjelennek.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az adatigénylők között elsősorban állampolgárok és civil szervezetek találhatók, de újságírók és ellenzéki képviselők is sok esetben csak a közérdekűadat-igénylés útján tudnak hozzájutni a munkájukhoz szükséges adatokhoz, információkhoz.



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
H12.3	A nagyobb települések esetében többen élnek a közérdekűadat-igénylés lehetőségével, mint a kisebbeknél.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az adatigénylések számából egyértelműen látható, hogy a településméret növekedésével párhuzamosan nő az adott szervezethez beérkező közérdekűadat-igénylések száma. Emellett az adatigénylők véleménye is az, hogy minél kisebb egy település, annál kisebb az aktivitás: ez egyrészt az itt élők valószínűsíthetően kisebb jogtudatosságával, tudásával van összefüggésben; másrészt úgy vélik, a nagyobb települések „személytelenebbek”, ezért ott jobban mernek kérdezni a lakosok.
H12.4	Nagyfokú állampolgári csalódottság tapasztalható a közérdekűadat-igénylések nem vagy nem megfelelő teljesítése miatt.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az adatigénylők többnyire elégedetlenek a benyújtott közérdekűadat-igényléseik teljesülési gyakorlatával. Úgy gondolják – bár vannak pozitív példák is –, hogy az önkormányzatok többsége negatívan áll az adatigénylésekhez. A teljesítés gyakran elmarad és sokszor kifogásolható a teljesített adatigénylés esetén is a nem megfelelő tartalom és/vagy formai hiba (pl. nem működő link, nem kereshető dokumentum). Emellett úgy látják, a költségterítés, a határidő-hosszabbítás és a pontosításkérés törvény adta lehetőségével is gyakran visszaélnék az önkormányzatok.
H12.5	A közérdekű adatigénylők igen ritkán tesznek panaszt a Hatóságnál; vagy viszik bíróságra a közérdekűadat-igénylés nem vagy nem megfelelő teljesítésével kapcsolatos ügyeket.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a H12.4 hipotézis értékelésénél bemutatott csalódottság ellenére ritkán fordul elő, hogy a közérdekűadat-igénylések nem vagy nem megfelelő teljesítése miatt további lépéseket tennének az adatigénylők. Ebben szerepet játszhat az, hogy nem feltétlenül tartják hatékonyak, célravezetőnek ezeket a lehetőségeket: a Hatóság szempontjából a nem elég erős kikényszerítő erő, a bírósági eljárásoknál pedig az igen hosszú és költséges folyamat veheti el az adatigénylő kedvét a panasztól, beadványtól – annak ellenére, hogy az eljárások többségében az illetékes hatóság az adatigénylőnek ad igazat.
H12.6	Az adatigénylések jelentős része irracionális, öncélú, lejárató célzatú, esetleg rosszindulatú a helyi önkormányzatok véleménye szerint.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a mélyinterjúk tapasztalatai szerint nem állítható, hogy az adatigénylések jelentős része visszaélészerű lenne, ugyanakkor az önkormányzatok egy része jelezte az ezzel kapcsolatos rossz gyakorlatot, főként a politikai indíttatású adatigénylések jelentős számát.
H12.7	Minél teljesebb körű az elektronikus közzététel, annál kevesebb adatigénylés érkezik a helyi önkormányzatokhoz.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az adatigénylők körében végzett felmérések egyértelműen azt mutatják, hogy a megfelelő közzététellel az adatigénylések száma csökkenthető lenne, hiszen az állampolgárok elsőként jellemzően a honlapon keresik a szükséges információkat és csak akkor élnek az adatigényléssel, ha minden más lehetőséget kimerítettek. Ezt a vélekedést azonban az önkormányzatok többsége nem osztja: úgy látják, az adatigénylők gyakran olyan információkra kérdeznék rá, amelyek a honlapon is megtalálhatók. Az egyedi közzétételi lista összeállítását követően is csak az érintett szervezetek harmada tapasztalta az adatigénylések számának csökkenését. A teljes körű közzététel ezért a véleményük szerint legfeljebb csak a válaszadást könnyíti meg a számukra (hivatkozás a honlapon fellelhető adatokra).
H12.8	A közérdekűadat-igénylések száma jelentősen megugrik bizonyos kiemelt események (pl. választások, nagyberuházás bejelentése) kapcsán.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az önkormányzatok többségének tapasztalata szerint a beérkező adatigénylések számát elsősorban az önkormányzati, valamint a parlamenti választások (is) befolyásolják, emellett hatással vannak erre a sajtóhírek és a nagyberuházások bejelentése is. Különösen a megyei önkormányzatok és a nagyobb városok esetében érhető tetten ezeknek az eseményeknek az adatigénylést generáló hatása; a kisebb településeken szignifikánsan gyakoribb a vezetőcserék hatására megugró adatigénylés.



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
K13	Milyen aktuális témák jelentek meg az utóbbi időszakban a közérdekűadat-igényléseknél?	
H13.1	Fokozott érdeklődés mutatkozik a sérülékeny csoportokkal kapcsolatos közfeladatok ellátásában érintett intézmények, tevékenységek iránt (pl. időszotthonok működése).	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> sem az önkormányzatok, sem pedig az adatigénylők körében végzett felmérés nem mutatta azt, hogy valóban fokozott érdeklődés mutatkozna e témakör iránt. A KiMitTud portálon is elenyésző számban található e témakörrel kapcsolatos, önkormányzatoknak címzett adatigénylések.
H13.2	Jelentős számú közérdekűadat-igénylés érkezik a Covid19 járvánnyal összefüggő önkormányzati védekezési tevékenységekkel, kiadásokkal kapcsolatban.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> sem az önkormányzatok, sem pedig az adatigénylők körében végzett felmérés nem mutatta azt, hogy valóban fokozott érdeklődés mutatkozna e témakör iránt. A KiMitTud portálon is kevés számú e témával kapcsolatos, kifejezetten az önkormányzatoknak címzett adatigénylés található. Ugyanakkor a 100 ezer főnél nagyobb városok, kerületek esetében már számottevő az érdeklődés a járványügyi adatok, információk iránt (de a teljes alapsokaságra vetítve ez elenyésző arányú).
H13.3	A környezeti információkkal kapcsolatban csekély állampolgári érdeklődés tapasztalható.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a vagyoni, pénzügyi témáktól jelentősen lemaradva jelennek csak meg olyan környezeti információkkal kapcsolatos adatkérések, amelyeknek az önkormányzatok a címzettjei.
H13.4	A közérdekűadat-igénylések fő témáit a képviselők illetménye, vagyonyilatkozata, illetve egyéb költségei jelentik.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> bár az összes adatigénylésen belül a képviselői vagyonyilatkozatok, egyéb költségek nem képviselnek jelentős részarányt – mivel ez a téma jóval szűkebb, mint például az átfogóan értelmezett vagyongazdálkodás vagy akár a környezeti információk témaköre –, azért ez valójában mégis „forró” témának tekinthető. A mélyinterjúkon részt vevő adatgazdák szerint is gyakorta megjelenik ez a kérés, különösen a nagyvárosok esetében, ezért több szervezet létrehozott erre egyedi közzétételi listát is.
H13.5	Fokozott érdeklődés tapasztalható a nemzetiségi önkormányzatok működésével, gazdálkodásával kapcsolatban.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> egyértelműen látható, hogy a nemzetiségi önkormányzatok (mind a helyi, de különösen a területi szereplők) működése, gazdálkodása iránt jóval kisebb érdeklődés tapasztalható, mint amekkora figyelem a helyi önkormányzatokra összpontosul.

Forrás: saját szerkesztés



### Fejlesztési javaslatok

Az információk hozzáférhetősége, a közérdekű adatok nyilvánossága jelenleg igen korlátozott. Az információszabadság, mint alapvető jog jobb érvényesítéséhez mind az adatigénylői, mind pedig az adatkezelői oldalon komoly változásokra van szükség. Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatának javítására más-más megoldást látnak az adatigénylők és az adatkezelők: előbbiek a szigorúbb ellenőrzést, akár szankciók bevezetését látnák a leginkább célravezetőnek; míg utóbbiak a szakmai segítségnyújtás, a humán kapacitások fejlesztésének fontosságát hangsúlyozták.

### **Humán kapacitások fejlesztése**

A humán kapacitások fejlesztése elengedhetetlennek tűnik az információszabadsággal kapcsolatos feladatok jobb teljesítéséhez – mind mennyiségi, mind minőségi szempontból. Ezt az önkormányzatok a legfontosabb fejlesztési területként jelölték meg; de az adatigénylői oldal is lényegesnek tartja az érintettek képzését – mind a (potenciális) adatigénylők körében a jogtudatosság növelése, mind pedig az adatkezelőknél a jogkövetőbb magatartás érdekében.

### **IT fejlesztések megvalósítása**

Bár a technikai-technológiai háttér csak kismértékben akadályozza a kutatási eredmények szerint az információszabadsággal kapcsolatos feladatok teljesülési gyakorlatát, az önkormányzatok egy részénél (kiváltképpen a kistélepüléseknél és a települési nemzetiségi önkormányzatoknál) szükség lenne az IT eszközök, de különösen a feladatellátást segítő szoftverek alkalmazására. A különböző elektronikus nyilvántartások egységes rendszerbe kötése, a nyilvánossági feladatok technikai-technológiai háttértámogatása pedig általában terhet venne le az önkormányzatok válláról.

### **Jogszabályi kérdések**

Az önkormányzatok véleménye szerint a humán erőforrások fejlesztése után a szabályozási kérdések rendezése segíthetné leginkább a teljesülési gyakorlat javítását.

E tekintetben a legtöbb észrevétel az adatigénylések szabályozására vonatkozott: a szervezetek egy része úgy látja, hogy – nem csorbítva az információszabadsághoz való alapjog gyakorolhatóságát – szükség lenne az adatigénylések kereteinek pontosítására, esetleg szűkítésére egyrészt a visszaélések elkerülése miatt, de amiatt is, hogy a szabályok egyértelműbbek, ezáltal betarthatóbbak legyenek.

A testületi ülések nyilvánosságának biztosítása kapcsán a mélyinterjúkon elhangzott vélemények egy része jogértelmezési nehézségről számolt be: egyes interjúalanyok úgy látják, hiányzik az összhang az Möt. és az Infotv. között, különösen a zárt ülésekkel és – részben ehhez kapcsolódva – az információk nyilvánosságával kapcsolatban. Annak érdekében, hogy a település életében meghatározó jelentőséggel bíró testületi, bizottsági ülések valóban lehetőséget adjanak a lakosság bevonására, a testületi ülések kommunikációjával és dokumentálásával kapcsolatban szigorúbb szabályozásra lenne szükség.

Az elektronikus közzététel kapcsán felmerült kritikai megjegyzések elsősorban arra vonatkoztak, hogy túlságosan bonyolult az Infotv. 1. mellékletében felsorolt közzétételi egységek leírása, nehezen átlátható a szövegezésből, hogy pontosan mit és milyen formában kell közzétenni. E problémakör része továbbá, hogy az Infotv. és a 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet mellékletei eltérő struktúrában szerepeltetik a közzétételi egységeket, ami így több önkormányzat esetében okozott nem jogkövető közzétételi gyakorlatot. Hasznosnak látnának a megkérdezettek egy kitöltési útmutatót a NAIH-nak megküldendő éves jelentéshez is, mert helyenként nem egyértelmű ennek kitöltése (pl. abban az esetben, ha az adatkérelem több adatkérésből áll, vagy ha az adatigénylés részben került teljesítésre).

Külön említést érdemel a nemzetiségi önkormányzatok helyzete a jogszabályok tükrében. A nemzetiségi önkormányzatok úgy látják, az Infotv. nagyon a helyi önkormányzatokra szabott: így problémát jelent az eltérő szóhasználat – számos közzétételi egység a nemzetiségi önkormányzat esetében nem releváns –, és több jogértelmezési nehézség is felmerült. Célszerű lenne ezt finomítani és például külön listát létrehozni a helyi és a nemzetiségi önkormányzatokra, ideális esetben külön azokra, amelyek intézményfenntartók, illetve amelyek nem, hiszen e tekintetben nagy eltérések lehetnek a közzétételi kötelezettségben.



### **A NAIH szerepe, feladatai**

A humán kapacitások fejlesztése és a jogszabályi változások mellett az önkormányzatok leginkább a NAIH szerepét illetően fogalmaztak meg javaslatokat. Úgy látják, a NAIH ismertségét és imázsát feltétlenül javítani szükséges azoknak a támogató funkcióknak, tevékenységeknek a népszerűsítésével, amelyekkel a Hatóság segíti a közfeladatot ellátó szerveket a nyilvánossági, tájékoztatási feladataik ellátásában. Mindenképpen közvetlenebb, személyesebb kapcsolatra és szorosabb együttműködésre lenne szükség a NAIH munkatársaival az elhúzódó, írásos, erősen jogi nyelvezetű eljárások helyett, az ügyfélbarát működés és imázs javítása érdekében.

A Hatóság szerepének átgondolását az adatigénylői oldal is fontosnak tartja, különösen a jogszerű gyakorlat kikényszeríthetőségében (ld. következő pont). Emellett az adatigénylők is úgy látják, szükség lenne a Hatóság szolgáltatói szerepének erősítésére, ügyfélbarát szemléletének javítására is.

### **Ellenőrzések, jogorvoslati lehetőségek**

Az önkormányzatok legkevésbé a büntetéseket, szankciókat tartanak célravezetőnek az információszabadsággal kapcsolatos teljesülési gyakorlat javítására: a szervezetek elenyésző része javasolna ilyen intézkedést (rendszeres hatósági ellenőrzések lefolytatását, szigorúbb szankciók bevezetését a nemteljesítések esetén, ill. pénzbírság kiszabását). Ezzel szemben az adatigénylői oldal úgy látja, sokkal komolyabb és rendszeresebb hatósági ellenőrzésekre, a jogkövető magatartást kikényszerítő megoldásokra és hatékony jogorvoslati lehetőségekre van szükség ehhez.

A jogkövető magatartás kikényszerítése azonban nem feltétlenül jelent egyet a hatósági ellenőrzésekkel és az ezekhez kapcsolódó pénzbüntetéssel, bírságolással az adatigénylők meglátása szerint sem: úgy gondolják (elsősorban az adatigénylői oldalon, de esetenként az adatkezelők körében is), hogy – bár sok esetben csak a hatósági ellenőrzés és a bírságolás lehet a megoldás – az önkormányzatok jelentős része esetén az önértékelések elősegítése, ösztönzése, a nemteljesítések nagyobb publicitása, a rossz gyakorlatok kommunikálása is visszatartó erővel bírhat, emellett a pozitív megerősítés (jó gyakorlathoz kötött előnyök) is elősegítheti a gyakorlat javulását. A nyilvánosságnak is komoly szerepe van a jogkövető magatartás kikényszerítésében, mivel ezáltal nyomást gyakorolhatnak a közfeladatot ellátó szervekre.

### **Központi adatbázisok működtetése**

Bár a kutatásban résztvevők többsége az Egységes Közadatkereső Rendszert nem tartja célszerűnek és hatékonynak a közérdekű adatok nyilvánosságában, ezzel szemben többen jó megoldásnak gondolnák egy állami fenntartásban működő központilag üzemeltetett felület létrehozását az adatigénylések benyújtására és megválaszolására.

Érdemes lenne megvizsgálni annak lehetőségét, hogy valamennyi szervezetre vonatkozó és más adatbázisokban szereplő információk közzététele központilag valósuljon meg egy közös felületen: ez tehát nem párhuzamos feltöltést jelentene, hanem azokból a nyilvántartásokból táplálkozna, amelyekbe az önkormányzatoknak egyébként is kötelezően adatot kell szolgáltatniuk. Ezzel a közzététel nem az egyes önkormányzatok hozzáállásán, gyakorlatán múlna, hanem egységesen elérhetőek lennének ezek az információk valamennyi szervezetre vonatkozóan. Amennyiben ez az adatbázis ügyfélbarát, kereshető, illetve az információk – az adatigénylő által megadott – különböző szempontok szerint letölthetőek lennének, úgy mindezek nagyban segítenék a nyilvánosságot.

Emellett a meglévő országos nyilvántartások, adatbázisok – ld. rendelettár – esetén is biztosítani kellene a hozzáférhetőséget és a kereshetőséget.

### **További együttműködések, segítségnyújtás**

A tájékoztatás, nyilvánosság elősegítését az állami szereplők mellett több más szervezet is segíthetné.

A kormányhivatalok, de akár a megyei önkormányzatok szerepét növelni lehetne az információszabadsággal kapcsolatos tudásátadásban (pl. megyei fórumok szervezése e témakör feldolgozásával, gyakorlati kérdések és tapasztalatok bemutatásával, „tudásközpontként” működés).

Igen hasznos lenne szorosabb és széleskörű együttműködést kialakítani a témában jártas és tapasztalt civil szervezetekkel is.





A további együttműködések kapcsán érdemes kiemelni a célcsoportba tartozók közötti információ- és tapasztalatcsere hasznosságát is: az önkormányzatok hasznosnak látnák a rendszeres információcserét a települések között a tapasztalatok, jogesetek, gyakorlati kérdések és megoldások megosztása érdekében.

Az együttműködések kapcsán külön említést érdemel a nemzetiségi önkormányzatok helyzete. A Kutatásban résztvevők véleménye szerint a tudásmegosztásra nemcsak a nemzetiségi önkormányzatoknál van szükség, hanem fontos lenne az együttműködő helyi önkormányzatok hivatalaiban dolgozókat is felkészíteni a nemzetiségi önkormányzatokkal kapcsolatos feladatokra, a nemzetiségi jogokra. Emellett szemléletformálásukra is szükség lenne annak tudatosításával, hogy a nemzetiségi önkormányzatokkal kötött megállapodásban foglaltak más feladataikkal egyenrangú kötelezettségeket jelentenek. A vélemények szerint hasznos lehet a kormányhivataloknál olyan nemzetiségi referens munkatársakat alkalmazni, akik tisztában vannak a nemzetiségi jogokkal és segíteni tudnak ennek érvényesítését. Helyi szinten pedig kooperatív segítséget, tájékoztatást és háttérismeretet szükséges adni. Megfontolható, hogy az alapvető jogok biztosának területi irodáihoz hasonlóan a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes hivatala is erőteljesebb helyi jelenlétet kapjon. Országos szinten is nagyobb hangsúlyt kell fektetni a nemzetiségi jogok megismertetésére, a lakosság tájékoztatására ahhoz, hogy az utána területi szinten is megjelenjen.



## 3 BEVEZETÉS

### 3.1 A projekt és a kutatás bemutatása

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság a személyes adatok védelme mellett felel a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzéséért és elősegítéséért. A Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projekt kedvezményezettjeként a Hatóság ezért célul tűzte ki az információszabadság mint alkotmányos alapjog magyarországi állapotának átfogó, tudományos alapú feltérképezését, és a kutatási megállapítások alapján a jogi és egyéb szolgáltató környezet javítását célzó koncepciók, javaslatok és eszközök kidolgozását. A projekt pozitív hatást gyakorol a szolgáltatói szemlélet és az etikus működés megerősítésére a közszolgáltatásban, és emellett közvetlenül összefügg a közigazgatási folyamatok átláthatóságának javításával. A Hatóság a projekt tervezett komplex kutatási tevékenységeinek szakmai megvalósításához szükséges kutatói és szakértői kapacitások biztosítására „A közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok közzétételi kötelezettségének vizsgálatát szolgáló, komplex elemző kutatások és a kutatások eredményeinek szakmai megvalósítása” tárgyú közbeszerzési eljárás eredménye alapján az Ex Ante Kft. – HBH Kft. konzorciummal (a továbbiakban: Vállalkozó) mint nyertes ajánlattevővel kötött szerződést.

A projekt keretében a Vállalkozó részéről elvégzendő komplex, szorosan egymásra épülő kutatási-elemzési feladatok három tevékenységcsoportba sorolhatók:

- I. tevékenységcsoport: Kutatási tevékenységek ellátása;
- II. tevékenységcsoport: Szakmai rendezvények szakértői támogatása;
- III. tevékenységcsoport: Gyakorlatorientált tanulmányok, ajánlások, útmutatók elkészítése.

**Az I. tevékenységcsoportban elvégzendő tevékenységek az információszabadság hazai és nemzetközi gyakorlatát négy darab célterület-specifikus kutatásra és egy nemzetközi benchmark alkatásra bontva vizsgálták**, amelyek célja a közzétételi kötelezettségek, a közérdekűadat-igénylések, valamint az információszabadság érvényesülésének aktuális gyakorlatának és tendenciáinak, a gátló tényezőknek, illetve az ezek ellen való fellépést segítő eszközöknek a feltárása.

Az egyes célterületi kutatások jól elhatároltak: egyrészt célcsoport-specifikusak, másrészt különböző kutatási fókuszokat definiálnak. A négy kutatás ugyanakkor egy egységet képez, és együttesen lefedi az információszabadság vizsgálatának teljes spektrumát és érintetti körét.

Az 1., a 2., és a 3. Kutatások a közszféra szervezetei, a közfeladatot ellátó szervezetek, illetve a közszférához közfeladat ellátása vagy közpénzzel való gazdálkodás okán kapcsolódó egyéb szereplők teljes spektrumára kiterjedően az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) alapján a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok közzétételi kötelezettségének megvalósulási gyakorlatát vizsgálták – három elkülönült célcsoportra bontva:

- **Az 1. Kutatás az önkormányzatokra;**
- A 2. Kutatás az Infotv. 33. § (2) bekezdésében nevesített központi közigazgatási szervezetekre; míg
- A 3. Kutatás az előzőkbe nem tartozó, közfeladatot ellátó és/vagy közpénzzel gazdálkodó egyéb nem közigazgatási szervezetekre vonatkozóan.

A 4. Kutatás fókuszában az információszabadság témakörének átfogó és horizontális jellegű, a szabályozási és korrekciós mechanizmusokra irányuló kutatása áll.

Az egyes célterület-specifikus kutatások egymástól jól elhatárolt célcsoportokkal és a NAIH-hal mint megrendelővel egyeztetett kutatási fókuszok mentén vizsgálták az információszabadság megvalósulásának gyakorlatát.



## 3.2 A kutatások során alkalmazott holisztikus, folyamatszempléletű megközelítés

A kutatások során az **információszabadsággal összefüggő kötelezettségeket és azok teljesítési gyakorlatát mind a négy célterület-specifikus kutatás holisztikus megközelítésben vizsgálta**, amely az alábbi **három, egymással szorosan összefüggő szintben** különíti el a kötelezettségeket a hatályos jogi szabályozásra figyelemmel:

1. Az **első szintet a közfeladatot ellátó szervek önkéntes, általános tájékoztatása képezi**. Ez a szint a jó kormányzás elvének megfelelően azon alapul, hogy a közzétételre kötelezett szervek transzparens módon tegyék nyilvánossá a közérdeklődésre számot tartó adatokat.
2. A **második szinten definiált a közfeladatot ellátó szervek kötelező, proaktív közzététele**, amelyhez kötelezettségként általános, különös és egyedi közzétételi listák is tartoz(hat)nak.
3. A **harmadik szintet az egyedi adatigénylések teljesítése**, a kérelemre történő hozzáférhetővé tétel jelenti.

A holisztikus szemlélet szerint az egyes szintek egymással szoros összefüggésben és összhangban állnak, amely abból fakad, hogy a három szint egymásra épül. Ebből következően az egyes szintek teljesítési mértéke és minősége szorosan hat egymásra: amennyiben például egy közfeladatot ellátó szerv önkéntesen és a közzététel többféle módját, eszközét használva eleget tesz az általános tájékoztatási elvárásnak, akkor nem, vagy a jelenlegi mértéknél jelentősebben korlátozottan lenne szükség a korrekciós mechanizmusokra.

A holisztikus megközelítésű kutatások összességében alapvetően e három szinthez, a közérdekű adatok megismeréséhez kapcsolódó folyamatokat tárták fel. **Az információszabadság holisztikus hármasszintű megközelítését részletesen a 4. Kutatás vizsgálta, az 1., 2. és 3. Kutatások célcsoport-specifikusan vizsgálták a vonatkozó kötelezettségeket és azok teljesülési gyakorlatát, valamint a kapcsolódó problémákat és a fejlesztési lehetőségeket.**

## 3.3 A kutatás bemutatása, szerepe és célja a projektben

Az 1. Kutatás fókuszában a helyi önkormányzatok állnak, kiegészülve a nemzetiségi önkormányzatokkal is.

Az egyes kutatások célja és szerepe, hogy a kijelölt célcsoportra vonatkozóan:

- Egyrészt primer és szekunder kutatásokra építve részletesen és átfogóan megvizsgálja a **közzétételi és az adatközlési kötelezettség megvalósulásának célcsoporton kívüli gyakorlatát**, illetve annak alakulását;
- Másrészt feltárja az adatkezelői oldali **anomáliákat**, a mulasztások, a nem vagy nem megfelelő teljesítések okait és a mögöttes **hiányosságokat**, az esetleges jogértelmezési **problémákat**, valamint az egyéb teljesítést **akadályozó tényezőket**;
- Harmadrészt a NAIH és/vagy kormányzati oldali döntéstámogatás **érdekében javaslatokat dolgozzon ki a feltárt problémák, anomáliák, hiányosságok kezelési lehetőségeire**, a szükségessé váló intézkedésekre – a fellelhető jó gyakorlatokra is tekintettel.

A négy kutatás az elvégzendő tevékenységeket azonos logikában, két szakmai szakaszra bontva valósította meg:

- Az I. szakmai szakaszban kutatásonként a Részletes kutatási tervek és az azt megalapozó kutatási célterület-specifikus Helyzetelemzések készültek el. A Helyzetelemzés c. dokumentumokban foglalt problémafelvetésekhez igazodóan kerültek kidolgozásra a Részletes kutatási tervben foglalt kutatási kérdések és hipotézisek, amelyek a kutatási eszközök részletes kidolgozását támogatták.
- A II. szakmai szakaszban a Részletes kutatási tervekben foglalt módszertani szempontok szerint és megfogalmazott kutatási kérdések és hipotézisekre figyelemmel kerültek végrehajtásra a Műszaki Leírásban (továbbiakban: ML) meghatározott primer adatfelvételek és elemzések a kutatásonkénti részletes, átfogó helyzetelemzés érdekében. Ennek eredményeit



és tapasztalatait a négy kutatás esetében külön-külön elkészült Összefoglaló kutatási jelentések tartalmazzák.

A projekt keretében az információszabadság érintettjei számára készítendő útmutatók, ajánlások, eszközök a kutatási eredményekre és tapasztalatokra épülve készülnek el.

### 3.4 Az Összefoglaló kutatási jelentés célja és szerepe

A jelen Összefoglaló kutatási jelentés c. dokumentum célja, hogy a Műszaki Leírásban rögzített követelményekre, valamint az I. szakmai szakaszban készülő helyzetelemzés megállapításaira és a Részletes kutatási tervek alapján a II. szakmai szakaszban végzett vizsgálatokra alapozva **összefoglalja a célterületi kutatás eredményeit és tapasztalatait.**

A projekt keretében végzett négy célcsoport-specifikus kutatás egy egységet képez, és így az elkészült Összefoglaló kutatási jelentések is együttesen fedik le az információszabadság valamennyi területét.

Az Összefoglaló kutatási jelentés szerepe, hogy a kutatási eredmények alapján **célcsoport-specifikusan azonosítsa és megalapozza a hazai gyakorlat jobbításának alapjául szolgáló beavatkozási és felülvizsgálati fókuszokat és a megoldási javaslatokat.** A négy kutatás célcsoport-specifikus eredményeit és szakmai javaslatait a III. szakmai szakaszban készülő zárótanulmány, az Összefoglaló tanulmány c. jelentés fogja szintetizálni.

Az Összefoglaló kutatási jelentés mind a négy kutatás esetében azonos struktúrában épül fel és a Műszaki Leírásban szereplő követelményekre figyelemmel az adott kutatás módszertani megközelítését és sajátosságait foglalja össze.

A négy kutatáson belül a közzétételre kötelezettek célcsoportokra bontva vizsgáló 1., 2. és 3. Kutatások **esetében biztosítani kellett a feltárt célcsoport-specifikus gyakorlatok összehasonlíthatóságát és az eredmények szintetizálhatóságát.** Ennek érdekében a kutatási eredmények kiértékelésének a módszere és az eredmények bemutatása is összehangolásra került a három kutatás között a célcsoport-specifikus sajátosságok megtartása mellett.

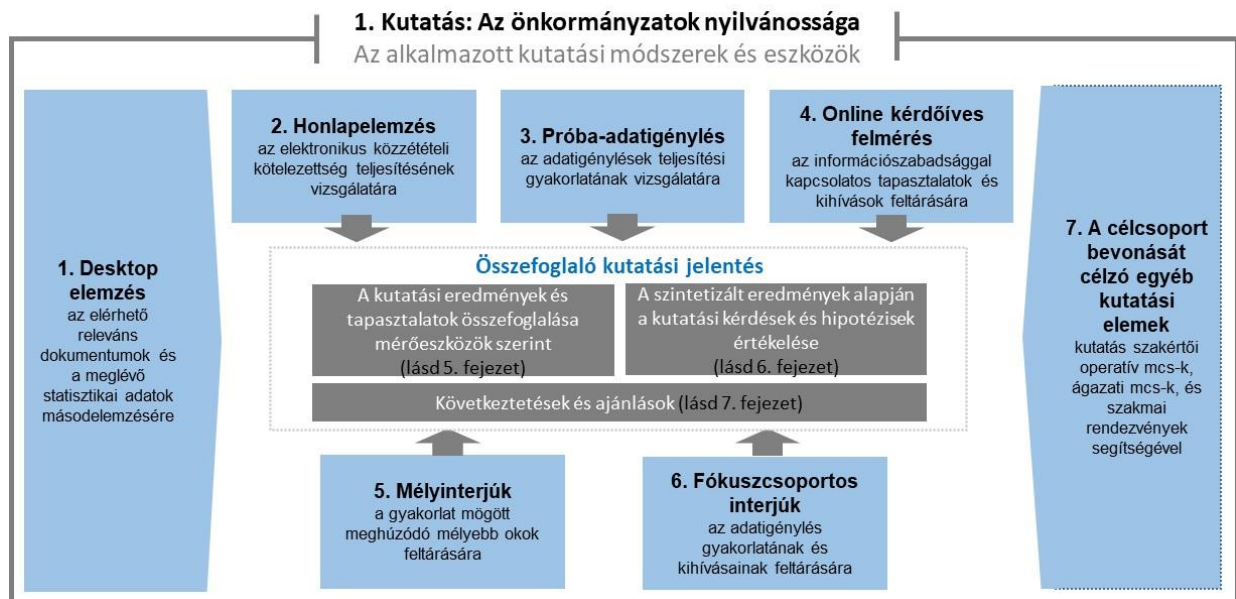


## 4 KUTATÁSI EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA KUTATÁSI MÓDSZEREK SZERINT

A fejezet az alkalmazott kutatási módszerek és eszközök szerint külön-külön bemutatja a központi közigazgatás nyilvánossága kapcsán végzett kutatások eredményeit és tapasztalatait. A kutatási módszerek szerinti alfejezetek tartalmazzák a módszer rövid ismertetését is a Részletes kutatási tervtől való eltérések jelzésével és azok indoklásával együtt.

Az alábbi ábra a Részletes kutatási tervvel összhangban a központi közigazgatás nyilvánosságának kutatása során alkalmazott kutatási módszereket és eszközöket foglalja össze:

1. ábra: Az 1. kutatás során alkalmazott kutatási módszerek és eszközök



Forrás: saját szerkesztés

**Az 1., 2. és 3. célcsoport-specifikus kutatások eredményeinek összehasonlíthatósága érdekében nemcsak az adatfelvételi módszerek és kérdések, de az eredmények bemutatásának tartalmi íve és a gyűjtött adatok kiértékelése során alkalmazott vizsgálati logika is összehangolásra került.** A nagymintás adatfelvételeken alapuló kutatási módszerek (honlapelemzés, próba-adatigénylés és online kérdőíves felmérés) eredményeinek bemutatása során az érintett alfejezetekben külön jelezzük az eredmények összevethetőségét biztosító kiértékelési logikát.

A „célcsoport bevonását célzó kutatási elemekben” szerzett releváns információkat a 6. fejezet foglalja össze az érintett kutatási kérdés és hipotézis értékelése során.

### 4.1 A desktop módszertanának és eredményeinek bemutatása

A kutatás során végzett desktop elemzések az alábbi adatgyűjtési módszerekre és forrásokra épültek:

- Kutatás-specifikus **jogszabáylelemzés** segítségével a jogszabályi kötelezettségek vizsgálata,
- A kutatás keretében vizsgált célcsoportokhoz tartozó gyakorlatok és problémák vizsgálata a **releváns, aktuális előzménykutatások** számbavételével, feldolgozásával;
- **Elérhető** (nyilvánosan hozzáférhető/adatkérés keretében bekért) célcsoport-specifikus és téma irányultságú **statisztikai adatok elemzése, valamint kvalitatív tartalmak szöveganalitikai feldolgozása.**



A kutatás során elvégzett desktop elemzések eredményeik tekintetében az alábbi két csoportra bonthatók:

1. A projekt I. szakmai szakaszában a Helyzetelemzés c. dokumentum elkészítéséhez végzett desktop elemzések, amelyek célja a Részletes kutatási terv megalapozása volt.

Az érintett elemzések pontos módszereit, a felhasznált adatokat és azok forrásait, valamint az elemzések eredményeit a Helyzetelemzés c. dokumentum foglalja össze. Az elemzések fő megállapításait a **Helyzetelemzés c. dokumentum 8. a „Célcsoport-specifikus anomáliák és előzetes problématérkép” c. fejezete** tartalmazza.

A Helyzetelemzés c. dokumentumban összefoglalt fő megállapítások alapozták meg a Részletes kutatási tervben a célterületi kutatási kérdések megfogalmazását és a hipotézisek felállítását (lásd **Részletes kutatási terv 5.1.1. az „Előzetes kutatási kérdések és hipotézisek” fejezetét**). A II. szakmai szakaszban ezek képezték az alapját az egyes kutatási módszertani mérőeszközök kidolgozásának.

A desktop elemzés alapján felállított kutatási hipotéziseknek a II. szakmai szakasz során végzett kutatási eredmények ismertetése során is fontos szerepük van: a jelen Összefoglaló kutatási jelentés 6. fejezetében külön értékelésre került az egyes hipotézisek elfogadhatósága vagy elvetése.

2. A projekt jelenlegi II. szakmai szakaszában a Részletes kutatási tervben meghatározott primer kutatások támogatása, szükség szerinti kiegészítése érdekében végzett desktop elemzések.

A desktop elemzés a II. szakmai szakaszban már nem önállóan, hanem a többi kutatási módszer támogatva került alkalmazásra, az adatfelvételek és az eredmények kiértékelése során felmerült kérdések vizsgálatát egészítette ki. Erre tekintettel az elvégzett desktop elemzések módszereinek, felhasznált adatforrásainak és az elemzések eredményeinek bemutatása az érintett kutatási módszer eredményeivel együtt történik meg a következő fejezetekben.

A kutatás során végrehajtott desktop elemzések eredményei alapján levont szakértői következtetéseket és az azokhoz kapcsolódó fejlesztési javaslatokat, ajánlásokat a 7. fejezet foglalja össze.

## 4.2 A honlapelemzés módszertanának és eredményeinek bemutatása

Az önkormányzatok körében végrehajtott honlapelemzés fókuszában **az elektronikus közzétételi kötelezettség teljesítésének vizsgálata** állt. A fejezet röviden bemutatja a Részletes kutatási tervben meghatározottak szerinti módszertant, illetve részleteiben ismerteti a Kutatás eredményeit és tapasztalatait.

### 4.2.1 Módszertani háttér ismertetése

A honlapelemzésbe a helyi önkormányzatok, valamint az országos nemzetiségi önkormányzatok teljeskörűen bevonásra kerültek, így összesen 3210 szervezet honlapjának elemzése valósult meg.

A honlapelemzés módszeréből adódóan mérőeszközként egy elemzési szempontrendszer (checklist) előzetes meghatározására került sor. A checklist megbízhatóságának ellenőrzése céljából a szempontrendszer előzetes tesztelése egy 15 elemű mintán történt.

A honlapelemzés során a honlapok szerteágazó, gyakran feltérképezhetetlen struktúrája miatt lehetetlen lett volna ilyen nagyságrendben a szervezetek elektronikus felületének minden részére vonatkozóan feltárást végezni. Emiatt csak a honlapon egyértelműen fellelhető adatok meglétének vizsgálatára került sor, amely a jogszabályi elvárásokkal összhangban [305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 5. § (6)<sup>5</sup>] a „közérdekű adatok” hivatkozás alatt elérhető oldal elemzését jelentette. Amennyiben a jogszabálynak megfelelő közérdekű adatok hivatkozás nem volt megtalálható a szervezet honlapján, ugyanakkor erre utaló egyéb kifejezés (pl. átláthatóság, nyilvánosság, üvegzszeb, információszabadság, dokumentumok stb.) alatt egy helyen elérhetőek voltak a vonatkozó információk, ezek is az elemzés részét képezték, de az adatbázisban jelölésre került a lelhely jogszabálytól való eltérése. Ez a

<sup>5</sup> „Az Infotv. vagy más jogszabály alapján a szerv honlapján közzéteendő közérdekű adatokat és közérdekből nyilvános adatokat a szerv honlapjának nyitólapjáról közvetlenül, a Közérdekű adatok hivatkozás alatt elérhető oldalon kell közzétenni.”



vizsgálati/keresési metódus egyúttal valószínűsíthetően modellezte az átlagos érdeklődő felhasználói viselkedését is. Amennyiben egy önkormányzat nem rendelkezik saját honlappal vagy azon semmilyen közzétételre utaló jel nem mutatkozott, az elektronikus közzététel vizsgálata kiterjedt az érintett társulás, az illetékes területi kormányhivatal, illetve – amennyiben semelyik előző felületen nem volt megtalálható adat – az Egységes Közadatkereső Rendszer felületére is.

A honlapelemzés adatfelvételére 2021 őszén került sor. Ennek megfelelően a honlapelemzés keretében pillanatfelvétel készült: természetesen az egyes honlapok adattartalma változhatott a kutatás lefolytatása óta.

A torzító hatások minimalizálása érdekében az adatfelvételek közül a honlapelemzés mint beavatkozásmentes vizsgálat indult a legkorábban, azonban az átvizsgálandó honlapok számossága nem tette lehetővé, hogy a többi adatfelvétel indulását megelőzően ez teljeskörűen le is záruljon. Figyelembe véve, hogy a minták teljes vagy szinte teljes átfedést mutattak a próba-adatigénylés és a honlapelemzés viszonylatában, továbbá a próba-adatigénylés számos kérdése olyan információra vonatkozott, amely érintett volt a honlapon való közzétételi kötelezettségben is, számos esetben tetten érhető, hogy az adatigénylés hatására jelentek meg új tartalmak a szervezeti honlapokon, vagy ennek hatására akár teljes felülvizsgálatra is sor került a szervezeti közzététel tekintetében. A honlapelemzés kezdetéhez és lezárásához képest ugyancsak jelentős változásokat generálhatott a szintén átfedő mintán megvalósuló kérdőíves adatfelvétel is, melyben különálló, részletes blokk foglalkozott a közzétételre vonatkozó információk feltárásával. A honlapelemzés a párhuzamosan futó adatfelvételek hatásait leszámítva is gyorsan romló mérésnek tekinthető, hiszen nem statikus tartalmak elemzéséről és rögzítéséről van itt szó, hanem olyan információk monitorozásáról, melyek bármely pillanatban megváltozhatnak technikai, strukturális és tartalmi szempontból is. Az újonnan felkerült/lecserélt/módosított tartalmi elemek vagy egy új szervezeti honlap üzembe helyezése mellett kihathat még az eredményekre az elemzést végző böngészője, vírusirtó programjának és tűzfalának beállítása, valamint az adatfelvétel pillanatában fennálló, akár csak átmeneti honlapüzemeltetési problémák, szerverproblémák is. A fentiek miatt fontos kiemelni, hogy a honlapelemzés eredményei egy kiinduló, szigorúan véve csak 2021 őszére – egész pontosan a konkrét vizsgálati időpontra nézve – helytálló pillanatképet rögzítenek. A honlapelemzés koncepciója alapján a közérdekű adatokat kereső, átlagnál magasabb informatikai ismeretekkel rendelkező állampolgárok információkeresési folyamatának szimulálása valósult meg. Ennek megfelelően honlapok vizsgálatát és kódolását a vizsgálati témából előzetesen felkészítést kapott, szakirányú végzettséggel nem rendelkező munkatársak végezték. Az adatbázis pedig a módszertani útmutatót követve megtalálható információkat rögzíti.

A honlapelemzés kutatási eredményeinek bemutatása az összes vizsgált szervezetre vonatkozó aggregát adatok mellett az alábbi fő szegmensek részeredményeinek ismertetését is magában foglalja (a szegmentálás célja az eltérő sajátosságokkal bíró alcsoportok eredményeinek összehasonlítása, az egyes szegmensek esetlegesen eltérő gyakorlatának megismerése volt):

- Helyi/országos nemzetiségi önkormányzatok;
- Területi/települési – ezen belül önálló polgármesteri hivatallal bíró, illetve közös önkormányzati hivatalhoz tartozó települések önkormányzatai;
- Területi önkormányzatok esetében lakosságszám szerinti szegmensek.

Budapest Főváros Önkormányzatát (amely területi és települési önkormányzat is egyben) az eredmények bemutatása során települési önkormányzatként kezeljük.

## 4.2.2 Kutatási eredmények

### 4.2.2.1 A szervezetek honlapjainak jellemzői és szolgáltatásai

A közzétételi gyakorlat értékelésének első lépése annak vizsgálata, hogy milyen a célcsoportba tartozó szervezetek körében a honlap penetráció, azaz a célcsoport mekkora része rendelkezik olyan saját, működő honlappal, mely felületen a közzétételt elvben biztosíthatná. Ez a vizsgálati lépés a teljes sokaságra (N=3210, helyi önkormányzatok, valamint országos nemzetiségi önkormányzatok) vonatkozik.



**A célcsoportot képező önkormányzatok (N=3210) döntő többsége (92%-a) rendelkezik saját honlappal,** további 1% esetében pedig fellelhető volt saját domain név, de a vizsgálatkor a honlap nem működött, vagy nem volt elérhető. **Az elektronikus közzétételt a saját honlap hiánya tehát csak szűk körben gátolhatja.**

Az egyes szervezettípusok szerint az alábbi eltérések tapasztalhatók:

- A megyei önkormányzatok és az országos nemzetiségi önkormányzatok mindegyike rendelkezik saját honlappal.
- **Az önálló polgármesteri hivatallal bíró települési önkormányzatok 100%-ban rendelkeznek saját működő honlappal.** A székhelytelepülések körében szintén csaknem teljes a honlap penetráció (98%). Ezzel szemben a tagtelepülések 13%-ának nincs saját működő weboldala.
- **Egyértelmű korreláció mutatkozik a településméret és a saját honlap megléte között:** az 5000 főnél nagyobb települések 100%-ban, az ennél kisebbek csökkenő arányban működtetnek saját weboldalt; míg az 500 fő alatti települések esetében ez az arány már csak 81%-os.

Az önkormányzati weboldalak elérhetősége mellett fontos e honlapok jellemzőinek értékelése is: ez a saját működő honlapok (N=2952) vizsgálatát jelenti, azon jellemzők és szolgáltatások számbavételével, amelyek az adatokhoz való hozzáférhetőséget – technikai, nyelvi, akadálymentesítési szempontból – javíthatják.

A saját honlapok színvonalának (N=2951, saját működő honlappal rendelkező önkormányzatok), az információk hozzáférhetőségének technikai adottságainak vizsgálatára általánosságban négy szempont szerint került sor, mely a következő eredményeket adta az elemzés időpontjában:

- Található-e keresőmotor a honlapon? A **honlapok kevesebb mint a felénél (47%) volt keresőmotor.**
- Van-e oldaltérkép a honlapon? A honlapok **mindössze 10%-ának volt oldaltérképe.**
- Akadálymentes-e a honlap a 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 5. § (3) értelmében<sup>6</sup>? Annak ellenére, hogy ez kötelező lenne, az önkormányzati **honlapok mindössze negyedénél volt csak elérhető akadálymentes verzió.**
- Milyen nyelveken érthető el a honlap? **A honlapok döntő többsége (92%-a) csak magyar nyelven volt olvasható.** Az idegen nyelvek közül leginkább az angol és a német volt elterjedt és elenyésző volt a más nyelveken is hozzáférhető honlapok száma. Megjegyzendő, hogy a nyelvhasználat elsősorban turisztikai célokat szolgál, **az országos nemzetiségi önkormányzatok kivételével a nemzetiségi nyelven elérhető honlapok száma minimális.**

Az önkormányzatok digitális jelenlétének színvonala a fenti szempontok összesített értékelésével kategorizálható, vizsgálva tehát a saját működő honlap meglétét és azok technikai jellemzőit, szolgáltatásait is a teljes alapsokaságon (N=3210).

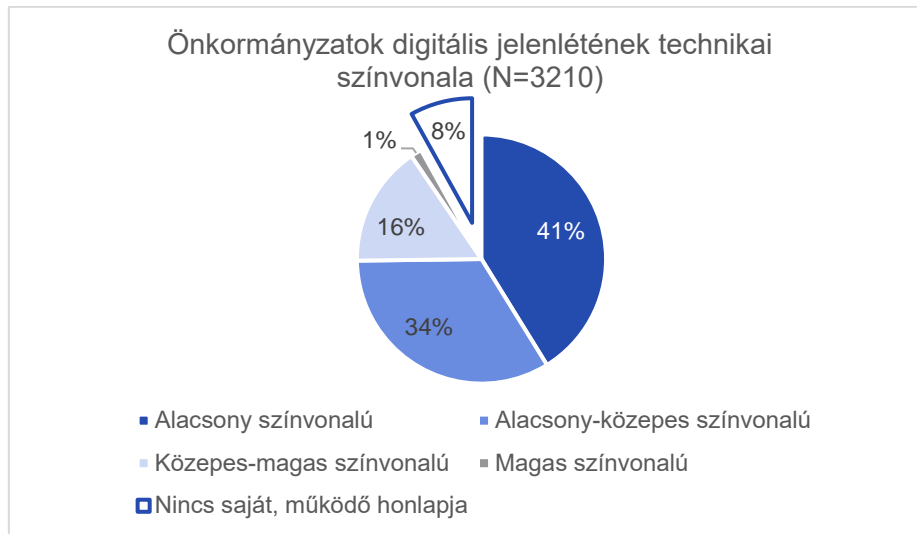
Eszerint az **önkormányzatok digitális jelenlétének technikai színvonala csak a szervezetek 1%-a esetében volt magas** (van saját működő honlapja, amely mind a négy kritériumot teljesíti, azaz: van keresőmotor és oldaltérkép, akadálymentesített, legalább egy idegen nyelven elérhető). 16% esetében közepes-magas (4-ből 3 kritériumot teljesített); 34% esetében pedig alacsony-közepes (két kritériumot teljesített) minősítést kaptak; míg a szervezetek 41%-a digitális jelenlétének technikai színvonala kifejezetten gyenge volt (azaz legfeljebb egy kritériumot teljesített); 8%-uk pedig egyáltalán nem rendelkezett saját működő honlappal. *Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a színvonalasabbnak mondható honlapok esetében az Infotv. szerinti közzététel átláthatóbb módon valósulna meg, ezek az eredmények kizárólag a honlap technikai adottságait összegzik.*

<sup>6</sup> „A közzétételre szolgáló honlapot úgy kell kialakítani, hogy az a széles körben elterjedt, valamint a vakok és gyengén látók által széles körben használt eszközökkel is olvasható legyen.”





2. ábra: Önkormányzatok digitális jelenlétének technikai színvonala (N=3210)



Forrás: Saját szerkesztés

Általánosságban véve, a honlapok színvonala, szolgáltatásköre természetesen összefüggést mutat a település méretével, a hivataltípussal, ami a technikai-technológiai háttér megteremtésének anyagi-finanszírozási lehetőségeit is jelezheti:

- Az önálló polgármesteri hivatalokat működtető önkormányzatok honlapja lényegesen fejlettebb volt a fenti szempontok szerint, mint a tagtelepüléseké (a székhelytelepülések honlapja pedig a középmezőnybe sorolható).
- A kistépülések esetében lényegesen gyakoribb volt a fenti értékelés szerinti gyenge honlap, mint a nagyobbaknál.

#### 4.2.2.2 A közzététel helye és módja a célcsoportban

Az Infotv. 33. § (3) paragrafusában szerint az önkormányzatok a jogszabály szerinti elektronikus közzétételi kötelezettségüknek saját honlapjukon, vagy társulásaik által közösen működtetett, illetve a felügyeletüket, szakmai irányításukat vagy működésükkel kapcsolatos koordinációt ellátó szervek által fenntartott, valamint az erre a célra létrehozott központi honlapon való közzététellel is eleget tehetnek.

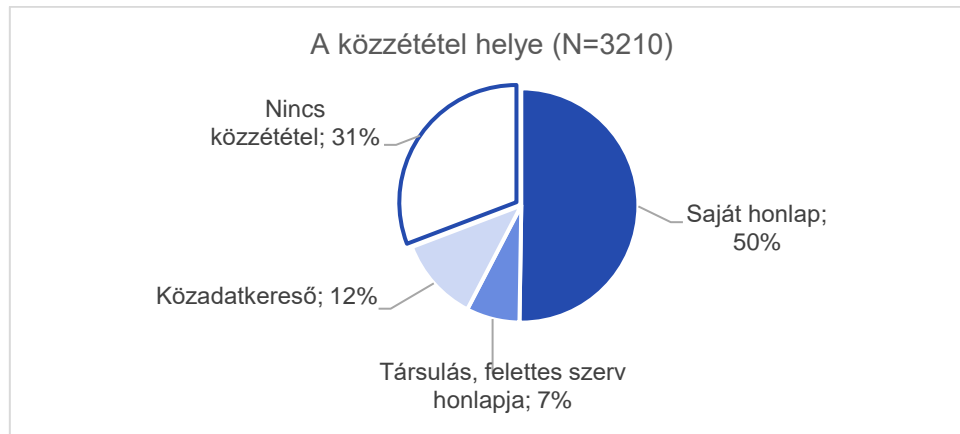
A következő fejezet ezért azt vizsgálja, hogy az önkormányzatok a gyakorlatban mely felületen teljesítik közzétételi kötelezettségüket. E vizsgálat tehát a teljes alapsokaságra (N=3210) vonatkozik.

Az elektronikus közzététel helye a vizsgált szervezetek (N=3210) esetében négyféle volt (tartalomtól és teljességtől függetlenül, kizárólag a közzététel helye szempontjából):

- A szervezetek fele (50%) saját honlapján;
- 7%-uk a felügyeletüket, szakmai irányításukat vagy működésükkel kapcsolatos koordinációt ellátó szervek által fenntartott honlapon;
- 12% kizárólag az Egységes Közadatkereső Rendszerben tette közzé adatait;
- míg közel minden 3. szervezetnél (31%) közzétételre utaló jel semmilyen felületen nem volt fellelhető.



3. ábra: A közzététel helye (N=3210)



Forrás: Saját szerkesztés

A fenti adatot összevetve a saját honlappal rendelkező szervezetek összes számával jól látható, hogy **jelentős volt azon szervezetek aránya a teljes alapsokaságon belül (42%), amelyek saját honlappal rendelkeztek ugyan, de a közzétételt mégsem ezen keresztül valósították meg:**

- **Ezek 15%-a más platformot használt erre** (felettes/felügyeletet ellátó szerv honlapja, illetve Közadatkereső);
- **85%-uk pedig egyáltalán nem tett eleget elektronikus közzétételi kötelezettségének annak ellenére, hogy volt saját weboldala.**

Ez tehát azt jelenti, hogy **a közzétételi kötelezettség teljesítését túlnyomóan nem a saját honlap hiánya lehetetleníti el.**

Szervezettípusok szerint vizsgálva a saját honlappal rendelkező, de a közzétételt mégsem ezen megvalósító szervezetek aránya a tagtelepülések körében volt a legnagyobb és az önálló polgármesteri hivatallal bírók körében a legalacsonyabb; míg településméret szerint egyértelmű korreláció volt a településméret és a saját honlapon történő közzététel gyakorisága között.

#### 4.2.2.2.1 Közzététel helye és módja a saját honlapon

Ahogy az előző fejezetben bemutatásra került, a kutatás időpontjában az önkormányzatok csupán fele tett eleget az Infotv. szerinti elektronikus közzétételi kötelezettségének a saját honlapján (a közzététel helye és nem a közzététel teljessége szerint!). A továbbiakban e szervezetek honlapját vizsgáljuk tovább. Mivel saját honlap megléte esetén elvárható a közzététel teljesítése ezen, ezért az eredményeket a saját honlappal rendelkező szervezetek összes létszámára vetítjük.

A vizsgálat időpontjában **a közzétételt saját honlapon megvalósító szervezeteknek (N=1613) csak kevesebb mint fele (46%-a) esetében volt megtalálható a jogszabályi előírásnak megfelelően a nyitóoldalon, jól látható módon, megfelelő hivatkozással („közérdekű adatok”) az információ.**

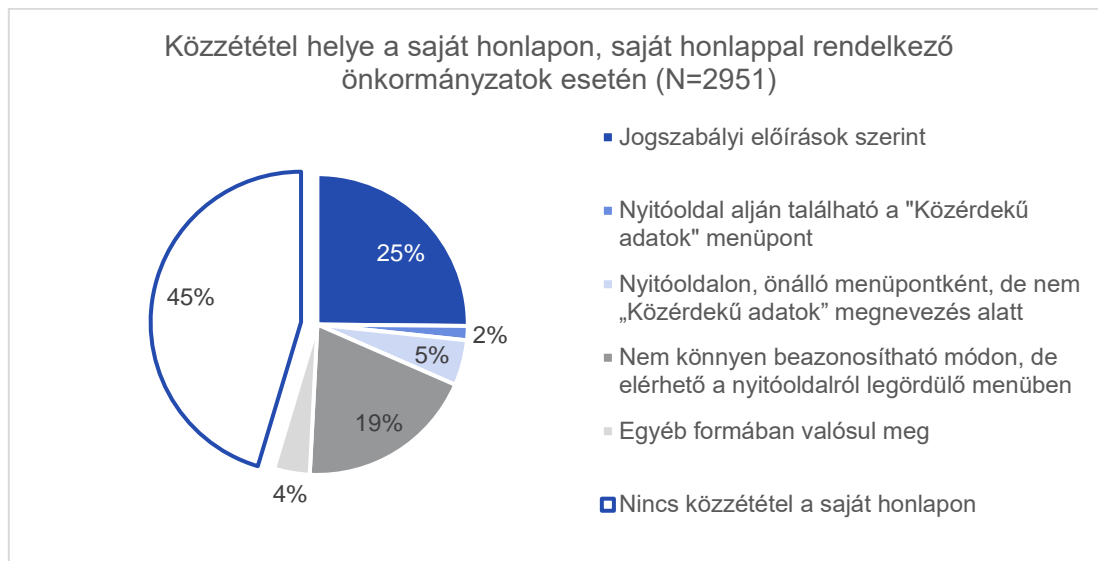
Az összes, honlappal rendelkező önkormányzat számára (N=2951) vetítve ez az arány mindössze 25%, **azaz csak minden 4. saját honlapot működtető önkormányzat tett eleget teljes mértékben a törvény ezirányú elvárásainak.**

Az esetek többségében tehát valamely jogszabályi követelményt nem teljesítették a szervezetek, így

- „Közérdekű adatok” menüpont alatt, de a nyitóoldal alján volt fellelhető az információ az esetek 2%-ában;
- 5% esetében a nyitóoldalon, önálló menüpontként, de nem „Közérdekű adatok” megnevezés alatt volt megtalálható a közzétételi lista;
- **19% esetében a nyitóoldalról legördülő menüben voltak fellelhetők a közérdekű információk**, nem jól beazonosítható módon; míg
- 4% egyéb megoldást alkalmazott;
- 45% esetében pedig egyáltalán nem volt közzététel a saját honlapon.



4. ábra: A közzététel helye a saját honlapon (N=2951, saját honlapot működtető önkormányzatok)



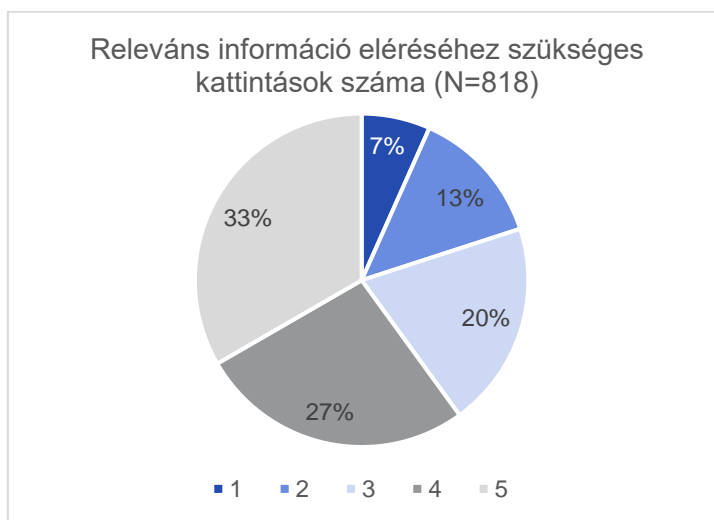
Forrás: Saját szerkesztés

A jogszabályi előírásoknak teljes mértékben meg nem felelő (azaz nem „Közérdekű adatok” elnevezés alatt megjelenő) közzététel esetében a közérdekű adatokat tartalmazó menüpontok fellelhetősége és elnevezése nagy változatosságot mutatott:

- Többségében az Önkormányzat/Városháza/Hivatal menüpont alatt voltak megtalálhatók a közzétételi adatok;
- Ezt a közzétételre, közérdekű adatokra utaló megnevezésű menüpont követte;
- Előfordult az Üvegzséb/nyilvánosság kifejezés, a hasznos információkra, dokumentumokra, valamint a közigazgatásra, közügyekre, ügyintézésre utaló menüpont, valamint az is, hogy a közzétételi egységek külön-külön menüpontokban szerepeltek.

Az eléréshez szükséges plusz kattintások száma átlagosan 1,97 volt, azaz **a főoldalról átlagosan két kattintással voltak elérhetőek a közzétételi lista szerinti adatok, információk**. 16% esetében elegendő volt egy kattintás is, azaz az információk még relatíve gyorsan elérhetőek voltak, és mindössze 5% volt azon honlapok aránya, ahol 4 vagy 5 kattintás szükségeltetett ehhez.

5. ábra: Releváns információk eléréséhez szükséges kattintások száma (N=818, nem a jogszabály szerinti közzétételt megvalósító önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés



Szervezettípusonként az alábbi megállapítások tehetők:

- A saját honlapon történő közzététel gyakorlata az önálló polgármesteri hivatalok esetében jobb volt, mint a székhelytelepüléseken és különösen, mint a tagtelepüléseken: az önálló hivatallal bíró és saját honlappal rendelkező önkormányzatok 34%-a felelt meg a jogszabályi követelményeknek (nyitóoldalon, elkülönítlen, „Közérdekű adatok” menüpont alatt közzétett információk); a székhelytelepülések esetében ez az arány 26%, a tagtelepülések esetében pedig 22% volt.
- Településméret szerint vizsgálva, a lakosságszám növekedésével párhuzamosan tendenciózusan javult a saját honlapon történő, jogszabályi előírásoknak megfelelő közzététel gyakorisága: a saját honlappal bíró 1000 fő alatti települések csupán 20%-a, míg a 100 ezer fő feletti lakosságszámú települések 54%-a felelt meg ennek. Visszaesés csak a 20-50 ezer fő közötti településkategóriában volt látható (36%). A kattintások számát tekintve viszont már bonyolultabb volt a nagyobb települések honlapján közzétett információk elérése.

**Összességében elmondható tehát, hogy a közérdekű adatok fellelhetősége és megismerhetősége igen változatos, egységesnek egyáltalán nem mondható a követelményeket pontosan megadó jogszabályi előírások ellenére; így jellemzően nehézkes, komoly „nyomozómunkát” igényel az érdeklődő állampolgároktól az igényelt információtartalom megtalálása.**

Az elérési útvonal hosszát növeli az a jellemző gyakorlat, miszerint számos, turisztikai szerepkörrel bíró önkormányzat külön nyitóoldalt alkalmaz a települési és a turisztikai (esetenként külön a vállalkozói) érdeklődésre számot tartó információk elkülönítésére. Ezeknél tehát a közérdekű adatok menüpont nem a jogszabályi előírások szerint a főoldalon jelenik meg, hanem minimum egy plusz kattintás szükséges ennek eléréséhez.

Hasonlóan tipikus gyakorlat az, hogy a szervezetek a főoldalon belül a városháza/hivatal menüpont alatt szerepeltetik a közérdekű adatokat, információkat, elválasztva ezzel ezt a főmenüt a városi élet szempontjából meghatározó további információktól.

Tipikus problémát jelentenek az alábbiak is:

- Nem egységes a gyakorlat a menüpont elhelyezését, megnevezését illetően, így minden esetben egyedi „kutakodást” igényel a jogszabály szerinti tartalmak megtalálása;
- Sokan közérdekű adatok/közérdekű információk menüpont alatt általános lakossági információkat tesznek közzé, illetve ezeket keverik a közzétételi elemekkel;
- Több, a közérdekű adatok nyilvánosságára utaló menüpont is megtalálható egyazon honlapon különböző adattartalommal (ld. üvegzebe, közérdekű adatok, közérdekű információk), így nehezen látható, hogy melyik vonatkozik az Infotv. szerinti közzétételre;
- Nem a közzétételi lista szerinti csoportosításban, hanem külön menüpontokban szerepelnek az információk;
- Összességében elrejtve található meg a közérdekű adatok, számos kattintással lehet csak elérni ezeket; sokszor a keresőmotor használata a legcélravezetőbb.

**Példák a nehezebben elérhető információtartalomra:**

Nyergesújfalun honlapján a főoldalon a „nyergesi vagyok” főmenüre kattintva, majd az Önkormányzatok legördülő menüjében a Közadattár almenüben volt kiválasztható az önkormányzat közzétételi listája.

Kaposszekcső honlapján a főoldalon található „Közérdekű” menüpont alatt általános lakossági információkat találtunk (ld. orvosi rendelő nyitvatartási ideje), az Infotv. szerinti közzétételi lista a „Jágónak” menüpont alatt szerepelt.

Heves Megyei Önkormányzat honlapján az „Önkormányzati hivatal” menüpont legördülő menüjében egy Üvegzebe almenü és egy Közzétételi lista almenü is szerepelt.



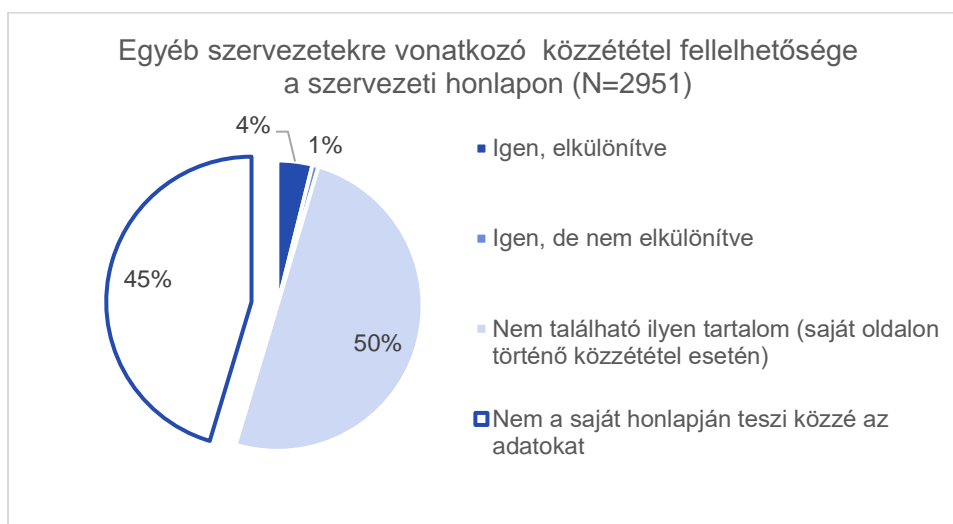
Sopron MJV honlapjának nyitóoldalán az „Önkormányzat” menü választása után a Gyorsmenüben a Közérdekű információk alatt általános lakossági információk szerepeltek (ld. segélyhívó számok, orvosi ügyelet stb.); csak tovább görgetve volt elérhető a „Közérdekű adatok” menüpont.

Tiszalök honlapján az „Önkormányzat” legördülő menüből a szervezeti, személyzeti adatok megtalálhatóak voltak ugyan, de a közzétételi lista további két blokkja nem (illetve bizonyos szervezeti, személyzeti adatok külön menüpontokban voltak fellelhetőek).

Igen csekély volt a vizsgálat időpontjában azon önkormányzatok aránya, amelyek honlapján megtalálható volt olyan szervezet közzétételi listája is, amely esetében az önkormányzat látja el a felügyeletet, szakmai irányítást vagy a működéssel kapcsolatos koordinációt:

- A saját honlappal rendelkező önkormányzatok mindössze 4%-a esetében volt fellelhető ilyen egyéb szervezeti közzététel elkülönített módon, további 1%-nál pedig nem elkülönítve;
- A többség (50%) nem tett közzé ilyen információkat.

6. ábra: Egyéb szervezetekre vonatkozó közzététel fellelhetősége a szervezeti honlapon (N=2951, saját honlapot működtető önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Szervezettípus szerint a más szervezet adatainak közzététele a saját honlapon az önálló polgármesteri hivattalal bír, valamint székhelytelepülések esetében nagyobb volt az átlagnál (7%), ezzel szemben a tagtelepülések esetében ez elenyésző gyakoriságú volt (2%).

Településméret növekedésével párhuzamosan nőtt a más szervezetek adatainak közzététele az önkormányzat saját honlapján: az 500 fő alatti települések esetében ez az arányszám 2% volt, míg a 100 ezer fős kategóriában már közel minden 3. település közzétett más szervezeti adatokat is.

#### 4.2.2.2 Közzététel helye és módja más szervezet honlapján

Azok az önkormányzatok, amelyek a közzétételt a társulás, felettes/felügyeletet ellátó szerv honlapján teljesítették a vizsgálat időpontjában (összes önkormányzat 7%-a, N=237), zömében 500 fő alatti, vagy 500-1000 fő közötti, község jogállású kistélepülések önkormányzatai voltak.

**Ezek kétharmada (63%) a közös önkormányzati hivatal honlapján tette közzé adatait** (elsődlegesen tagtelepülések, de volt, amikor a székhelytelepülés közzétételi listájára utaló menüpont is a különálló közös hivatali honlapra irányított át).

Elenyésző volt (mindössze 3%) a társulási honlapok alkalmazása e célra, de az illetékes felettes szerv, azaz a járási kormányhivatal honlapján is csak az érintett önkormányzatok 7%-a esetében jelent meg információ.

Emellett megtalálható volt néhány példa közös térségi platform használatára is, amilyen pl. a Zselic kincse, vagy a Hetési Falvak oldal, ahol több térségi kistélepülés adatait tették közzé (9%). Két közadattár is megjelent a találati listában: a kozadat.localinfo.hu (2 település), valamint a



kozerdeku.eadat.hu (17 település). Mivel ezek a platformok nem tartoznak az Infotv. 33. § (3) paragrafusában meghatározott közzétételi helyek közé, ezért az ezeken történő közzététel a jogszabályi előírásoknak nem felel meg (ezek megtalálása egyébként is nehézséget okozott).

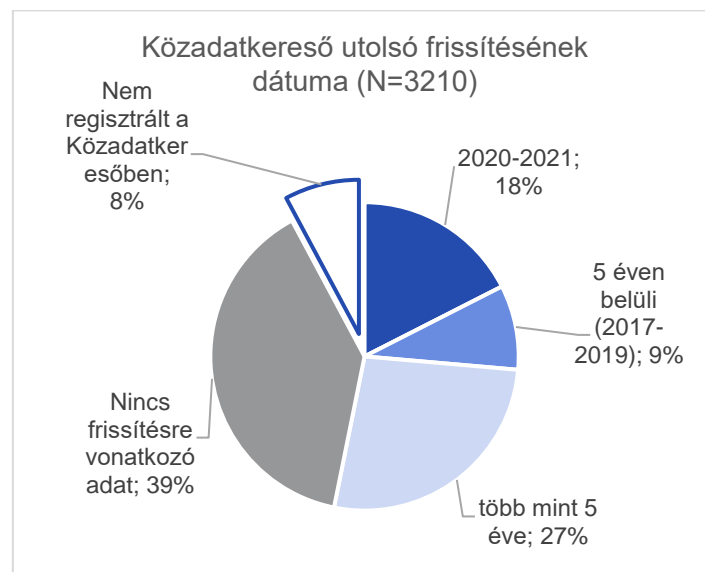
#### 4.2.2.3 Közadatkereső használata

**Az önkormányzatok döntő többsége (92%-a) regisztrált az Egységes Közadatkereső Rendszerbe.**

Az összes létszámra vetítve, **az önkormányzatok mintegy fele esetében (53%) volt elérhető információ a vizsgálatkor az utolsó frissítés dátumáról.**

- Közel ötödük (18%) frissítette csak az adatait az elmúlt két évben (2020-2021);
- Öt éven belül további 9% frissített, míg 27% esetében 5 éven túli frissítés történt csak;
- 39% esetében nem volt elérhető a frissítésre vonatkozó információ.

7. ábra: Egységes Közadatkereső Rendszer utolsó frissítése (N=3210, összes önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

Igen csekély, mindössze **13% volt azon szervezetek aránya, amelyek esetében** (vagy a saját honlapján, vagy a felettes/felügyeletet ellátó szerv honlapján) **megtalálható volt a vizsgálat időpontjában az Egységes Közadatkereső Rendszerre történő hivatkozás.**

**Ezen hivatkozások többsége (85%-a) klikkelhető logó volt,** ugyanakkor e **linkkapcsolat csak minden harmadik esetben volt releváns, azaz közvetlenül adott szervezet adataira mutató hivatkozás.**

Az egyes szervezettípusok esetében az alábbi megállapítások tehetők:

- A megyei önkormányzatok mindegyike regisztrált a közadatkereső rendszerben.
- A nemzetiségi önkormányzatok közül viszont 12 nem volt megtalálható a központi adatbázisban a vizsgálat során; kivételt csak a Magyarországi Görögök Országos Önkormányzata jelentett, de ez a szervezet is utoljára 2017-ben frissítette adatait.
- Számosságát tekintve a kimaradók többsége tagtelepülés volt, ugyanakkor adott szervezettípus összes számára vetítve az önálló polgármesteri hivatallal bíró önkormányzatok teljesítettek a legrosszabbul e tekintetben.
- Lakosságszám alapján a kimaradók többségét a kisebb (5000 fő alatti) települések önkormányzatai adták, de adott kategóriába sorolt szervezetek összes számára vetítve a legrosszabb teljesítményt a 20-50 ezer fő közötti lélekszámú települések önkormányzatai nyújtották (esetükben a kimaradók aránya a szegmens összes számára vetítve 16% volt), ezeket az 10-20 ezer fős települések önkormányzatai követték (14%-kal).



#### 4.2.2.3 A közzététel tartalmi és minőségi szempontjainak értékelése

A közzététel tartalmi vizsgálata az Infotv. I. melléklete szerinti közzétételi egységekbe sorolható információk elérhetőségére, hozzáférhetőségére terjedt ki, bizonyos esetekben – ahol a jogszabály külön kötelezettségeket is megállapít – a 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet által előírt követelményekre is kitérve.

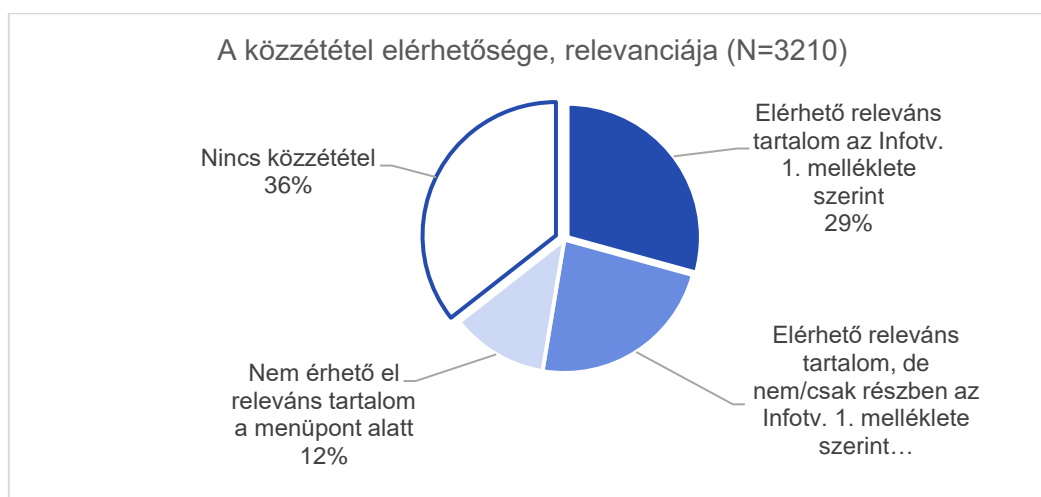
A vizsgálatra azon települések vonatkozásában került sor, amelyek esetében elérhető volt valamilyen releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint (K4=1<sup>7</sup>; N=940).

A tartalmi vizsgálat tehát nem a HOL?, hanem a MIT? kérdésre ad választ, azaz nem a közzététel helye, hanem a közzétett információk elérhetősége szempontjából összesíti az adatokat.

##### 4.2.2.3.1 Átfogó értékelés

A szervezeteknek csak kevesebb mint a harmada esetében volt elérhető az Infotv. 1. melléklet szerinti közzétett releváns tartalom, további 23% esetében a közzététel részben volt csak megfeleltethető a törvénynek. 12% esetében a közzététel nem a törvény szerinti volt, 36%-nál pedig egyáltalán nem volt fellelhető.

8. ábra: A közzététel elérhetősége, relevanciája (N=3210, összes önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzététel helye szerint megállapítható, hogy a **saját honlapon történő közzététel esetében lényegesen jobb volt a gyakorlat**, mint a felettes/felügyeletet ellátó szerv honlapján történő közzététel esetében és különösen, mint a Közadatkereső kizárólagos alkalmazásakor.

<sup>7</sup> K4=1 – elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.



2. táblázat: Közzététel relevanciája a közzététel helye szerint (N=3210, összes önkormányzat)

	Saját honlap	Felügyeletet ellátó/felettes szerv honlapja	Közzététel-kereső	Sehol
Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint	54%	27%	2%	-
Elérhető releváns tartalom, de nem/csak részben az Infotv. 1. melléklete szerint	28%	52%	75%	-
Nem érhető el releváns tartalom a menüpont alatt	18%	10%	23%	-
Nincs közzététel	0%	11%	0%	100%

Forrás: Saját szerkesztés

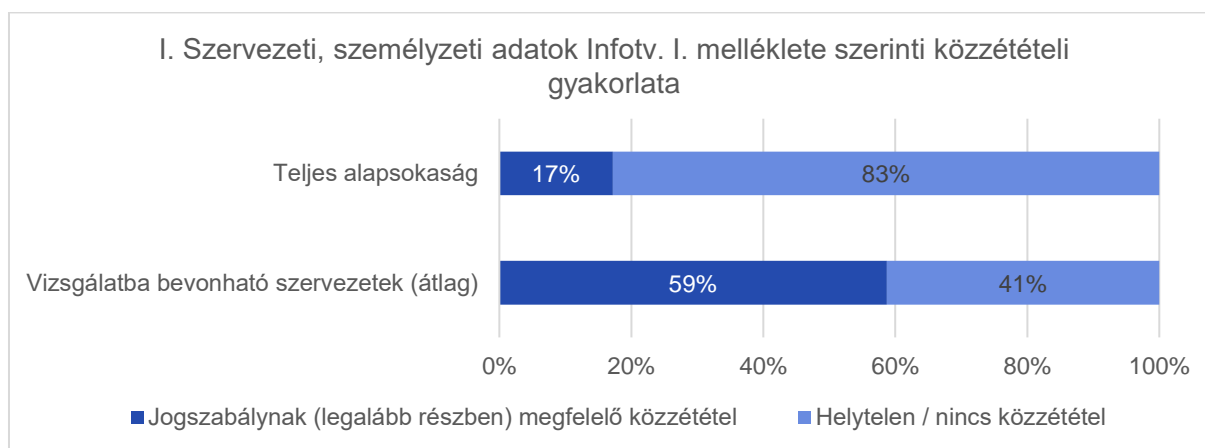
#### 4.2.2.3.2 A közzétételi gyakorlat értékelése közzétételi blokkonként

##### I. Szervezeti, személyzeti adatok

Az Infotv. I. melléklete szerinti **I. blokk**, azaz a szervezeti, személyzeti adatok elektronikus közzétételi gyakorlatáról általánosságban elmondható, hogy a **részletes vizsgálatba bevonható (N=940) települések kb. 60%-a teljesítette legalább részben** (azaz adott közzétételi egység leírásában szereplő részinformációk közül legalább egyet tartalmazó módon) **a kötelezettségeket** a vizsgálat időpontjában (beleértve a nem releváns adatok megjelölését is); míg **40% esetében helytelen volt a közzététel**. Mindössze 17% volt a követelményeket teljeskörűen teljesítők aránya, 35% részben felelt meg ezeknek; 7% pedig nem relevánsnak jelölt meg bizonyos adatköröket, adattípusokat (ezek a megfelelő teljesítések közé sorolhatók).

**A teljes alapsokaságra vetítve (N=3210, összes önkormányzat)** ennél lényegesen rosszabb képet kapunk: összességében a helyi, valamint országos nemzeti önkormányzatok **mindössze 17%-a felelt csak meg többé-kevésbé a jogszabályi követelményeknek; míg 83%-uk esetében a közzététel vagy teljes egészében, vagy bizonyos adatkörök esetében hiányzott.**

9. ábra: Az I. Szervezeti, személyzeti adatok közzétételi gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat<sup>8</sup>)



Forrás: Saját szerkesztés

A helytelen teljesítéseket vizsgálva, az I. blokkon belül a **leginkább problematikus az I.4. közzétételi egység volt** (ügyfélszolgálatok adatai), ezt az **I.9.** (a közfeladatot ellátó szerv által alapított költségvetési szervek adatai), majd az **I.7** (a közfeladatot ellátó szerv többségi tulajdonában álló, illetve részvételével

<sup>8</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.





működő gazdálkodó szervezetek adatai) és az **I.8** (a közfeladatot ellátó szerv által alapított közalapítványok adatai) közzétételi egység követte.

Jól látható tehát, hogy még a saját szervezeti adatok megfelelő közzététele is nehézségekbe ütközött, **a közfeladatot ellátó szerv tulajdonában álló, vagy általa alapított egyéb szervezetek adatainak nyilvánossága pedig különösen nagy hiányosságokat mutatott.** E hiányosságok oka az a *nem megfelelő gyakorlat is, miszerint az önkormányzatok nem jelölik meg megfelelő módon a közzétételi lista szervezetük szempontjából nem releváns egységeit.*

Emellett ki kell emelni több olyan közzétételi egységet, ahol a teljes mértékben helyes gyakorlat (ideértve a teljeskörű közzétételt, vagy annak megjelölését, hogy adott adatkör a szervezet szempontjából nem releváns) különösen ritka volt, ezek:

- I.5 Testületi szerv esetén a testület létszáma, összetétele, tagjainak neve, beosztása, elérhetősége;
- I.9. A közfeladatot ellátó szerv által alapított költségvetési szerv neve, székhelye, a költségvetési szervet alapító jogszabály megjelölése;
- I.11. A közfeladatot ellátó szerv felettes, illetve felügyeleti szervének, hatósági döntései tekintetében a fellebbezés elbírálására jogosult szervnek, ennek hiányában a közfeladatot ellátó szerv felett törvényességi ellenőrzést gyakorló szervnek az 1. pontban meghatározott adatai;
- I.2 A közfeladatot ellátó szerv szervezeti felépítése szervezeti egységek megjelölésével, az egyes szervezeti egységek feladatai;
- I.6 A közfeladatot ellátó szerv irányítása, felügyelete vagy ellenőrzése alatt álló, illetve alárendeltségében működő más közfeladatot ellátó szervek megnevezése, és 1. pontban meghatározott adatai.

Nem volt kielégítő az önkormányzatok gyakorlata a módosítások jelzésében sem: a vizsgálatba bevont szervezetek esetében **mindössze 14% körüli (a teljes alapsokaságra vetítve pedig csupán 4%) volt azok aránya, akik a legutóbbi módosítás idejét feltüntették. Az archív dokumentumok elérési hivatkozásának feltüntetésére pedig elenyésző arányban került csak sor.** Emellett problémát jelent, hogy az archiválásra vonatkozó információk esetenként a közzétételi részre, míg más esetben a közzétételi egységre vonatkoznak, illetve vegyesen találhatók meg ezek egyazon honlapon belül is (a gyakorlat tehát igen különböző e tekintetben).



A főbb adatokat az alábbi táblázat foglalja össze.

3. táblázat: I. Szervezeti, személyzeti adatok közzétételi gyakorlata a részletes vizsgálata bevonható szervezetek esetében, valamint a teljes sokaságon (N=940; illetve [N=3210])

	Jogszabálynak (legalább részben) megfelelő közzététel	Teljeskörű közzététel	Részben megfelelő közzététel	Nem releváns adat jelölése	Helytelen közzététel	A legutóbbi módosítás ideje feltüntetésre került (ahol van adatközlés)	Az archív dokumentumok elérési hivatkozása feltüntetésre kerül (ahol van adatközlés)
I.1. A közfeladatot ellátó szerv hivatalos neve, székhelye, postai címe, telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme, honlapja, ügyfélszolgálatának elérhetőségei	90% [26%]	41% [12%]	49% [14%]	0% [0%]	10% [74%]	14% [4%]	nr.
I.2. A közfeladatot ellátó szerv szervezeti felépítése szervezeti egységek megjelölésével, az egyes szervezeti egységek feladatai	59% [17%]	12% [4%]	45% [13%]	2% [1%]	41% [83%]	14% [2%]	nr.
I.3. A közfeladatot ellátó szerv vezetőinek és az egyes szervezeti egységek vezetőinek neve, beosztása, elérhetősége	81% [24%]	59% [17%]	23% [7%]	0% [0%]	19% [76%]	13% [3%]	nr.
I.4. A szervezeten belül illetékes ügyfélkapcsolati vezető neve, elérhetősége (telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme) és az ügyfélfogadási rend	31% [9%]	18% [5%]	11% [3%]	3% [1%]	69% [91%]	19% [2%]	nr.
I.5. Testületi szerv esetén a testület létszáma, összetétele, tagjainak neve, beosztása, elérhetősége	66% [20%]	4% [1%]	62% [18%]	1% [0,5%]	34% [80%]	11% [2%]	nr.
I.6. A közfeladatot ellátó szerv irányítása, felügyelete vagy ellenőrzése alatt álló, vagy alárendeltségében működő más közfeladatot ellátó szervek megnevezése, és 1. pontban meghatározott adatai	60% [18%]	8% [2%]	44% [13%]	8% [2%]	40% [82%]	13% [2%]	1% [0,2%]
I.7. A közfeladatot ellátó szerv többségi tulajdonában álló, illetve részvételével működő gazdálkodó szervezet neve, székhelye, elérhetősége ...	48% [14%]	13% [4%]	18% [5%]	17% [5%]	52% [86%]	17% [1%]	3% [0,2%]
I.8. A közfeladatot ellátó szerv által alapított közalapítványok neve, székhelye, elérhetősége...	50% [15%]	2% [1%]	27% [8%]	21% [6%]	50% [85%]	16% [1%]	1% [0,1%]
I.9. A közfeladatot ellátó szerv által alapított költségvetési szerv neve, székhelye, a költségvetési szervet alapító jogszabály megjelölése...	42% [12%]	1% [0,5%]	35% [10%]	6% [2%]	58% [88%]	13% [1%]	1% [0,1%]
I.10. A közfeladatot ellátó szerv által alapított lapok neve, a szerkesztőség és kiadó neve és címe, valamint a főszerkesztő neve	54% [16%]	13% [4%]	24% [7%]	17% [5%]	46% [84%]	14% [1%]	10% [1%]



	Jogszabálynak (legalább részben) megfelelő közzététel	Teljeskörű közzététel	Részben megfelelő közzététel	Nem releváns adat jelölése	Helytelen közzététel	A legutóbbi módosítás ideje feltüntetésre került (ahol van adatközlés)	Az archív dokumentumok elérési hivatkozása feltüntetésre kerül (ahol van adatközlés)
I.11. A közfeladatot ellátó szerv felettes, illetve felügyeleti szervének, hatósági döntései tekintetében a fellebbezés elbírálására jogosult szervnek, ennek hiányában a közfeladatot ellátó szerv felett törvényességi ellenőrzést gyakorló szervnek az 1. pontban meghatározott adatai	<b>64%</b> [19%]	12% [4%]	51% [15%]	1% [0,5%]	<b>36%</b> [81%]	14% [3%]	1% [0,1%]
<b>Átlag</b>	<b>59%</b> [17%]	<b>17%</b> [5%]	<b>35%</b> [10%]	<b>7%</b> [2%]	<b>41%</b> [83%]	<b>14%</b> [2%]	<b>3%</b> [0,3%]

*Forrás: Saját szerkesztés*



Az **I. blokkon belüli** közzétételi egységek tekintetében, a legalább 1 közzétételi egységet teljesítő szervezetek között csupán **10% volt azok aránya, amelyek minden közzétételi egységet megfelelően teljesítettek** (legalább részben helyesen töltötték fel az adatokat vagy megadták a „nem releváns” jelölést). 35% 8-10, míg 28% 5-7 közzétételi egység esetében járt el helyesen. Az 5-nél kevesebb közzétételi egységet teljesítők aránya pedig 27% volt.

A teljes alapsokaságot nézve, szervezettípusok szerint az alábbi különbségek láthatók:

- Bár a nemzetiségi önkormányzatok között nem volt olyan, amely valamennyi közzétételi egység esetén megfelelően járt volna el, az összes egységet vizsgálva jobb gyakorlat látható, mint a helyi önkormányzatoknál.
- A helyi önkormányzatok közül legjobban a megyei önkormányzatok teljesítettek, ezeket az önálló polgármesteri hivatalokat fenntartó települések, majd a székhelytelepülések követték. A legkevésbé a tagtelepülések gyakorlata volt megfelelő.
- Létszám-kategória szerint vizsgálva a településméret növekedésével javult a gyakorlat, de ez a trend az 50-100 ezer fős lélekszámú települések önkormányzatainál megtört (100 ezer fő feletti települések önkormányzatai már ismét jobb eredményt mutattak). A legjobb teljesítményt a szervezeti, személyzeti adatok közzétételében a 20-50 ezer fős városok önkormányzatai nyújtották.

4. táblázat: I. Szervezeti, személyzeti adatok közzétételi gyakorlata szervezettípusok szerint (N=3210)

	Helyes közzétételi gyakorlat közzétételi egységek száma szerint				
	Összes	8-10 db	5-7 db	1-4 db	0 db
Helyi önkormányzat	3%	10%	8%	8%	72%
Országos nemzetiségi önkormányzat	0%	8%	31%	0%	62%
Megyei önkormányzat	16%	16%	21%	21%	26%
Önálló polgármesteri hivatal	6%	23%	11%	8%	52%
Székhelytelepülés	3%	13%	11%	6%	67%
Tagtelepülés	2%	5%	6%	8%	80%
500 fő alatti	2%	4%	5%	10%	80%
500-1000 fő közötti	2%	5%	6%	8%	79%
1001-5000 fő közötti	3%	11%	11%	7%	69%
5001-10000 fő közötti	5%	35%	12%	6%	43%
10001-20000 fő közötti	10%	43%	14%	2%	30%
20001-50000 fő közötti	20%	44%	2%	4%	29%
50001-100000 fő közötti	12%	36%	8%	0%	44%
100000 fő feletti	15%	46%	8%	0%	31%

Forrás: Saját szerkesztés

## II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok

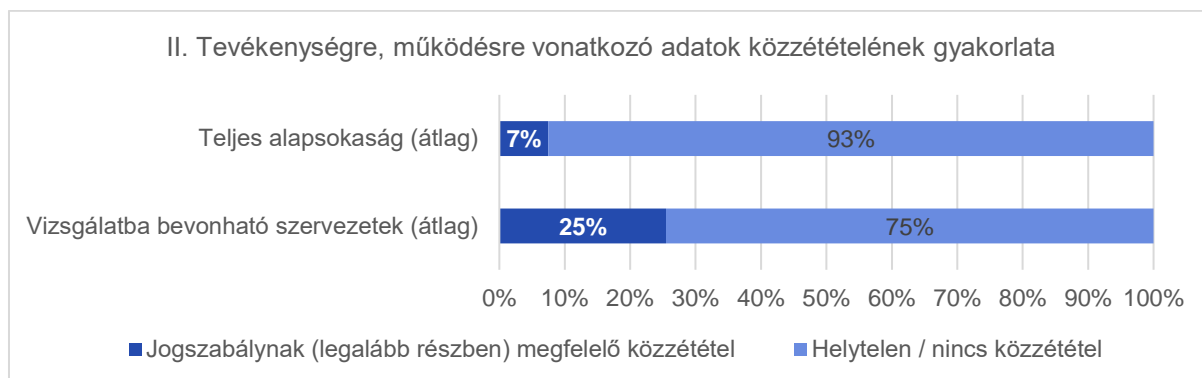
Az Infotv. I. melléklete szerinti **II. blokk**, azaz a tevékenységre, működésre vonatkozó adatok elektronikus közzétételi gyakorlatáról általánosságban elmondható, hogy a **részletes vizsgálatba bevonható (N=940) települések negyede teljesítette csak legalább részben a kötelezettségeket** a vizsgálat időpontjában (beleértve a nem releváns adatok megjelölését is); míg **75% esetében helytelen volt a közzététel**. Mindössze 9% volt a követelményeket teljeskörűen teljesítők aránya, 9% részben felelt meg ezeknek; 7% pedig nem relevánsnak jelölt meg bizonyos adatköröket, adattípusokat (ezek a megfelelő teljesítések közé sorolhatók).

**A teljes alapsokaságra vetítve (N=3210) ennél lényegesen rosszabb képet kapunk: összességében a helyi, valamint országos nemzetiségi önkormányzatok mindössze 7%-a felelt csak meg többé-**



**kevésbé a jogszabályi követelményeknek, 93% esetében a közzététel vagy teljes egészében, vagy bizonyos adatkörök esetében hiányzott.**

10. ábra: A II. Tevékenységre, működésre vonatkozó közzétételi gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevont önkormányzat<sup>9</sup>)



Forrás: Saját szerkesztés

A helytelen teljesítéseket vizsgálva, a II. blokkon belül a **leginkább problematikusak a II.19-25 (adatok újrahasonosításával kapcsolatos) közzétételi egységek voltak, ezeket a II.15 (közérdekű adatokra vonatkozó statisztikák), a II.16 és a II.17 (közérdekű adatok hasznosítására vonatkozó szerződések) közzétételi egységek követték.** Szintén az átlagosnál nagyobb nehézséget okozott a szervezetek számára a II.12 (ellenőrzések), II.14 (statisztikai adatgyűjtés eredményei), II.18 (különös és egyedi közzétételi lista) közzétételi egységek teljesítése. Mivel az említett közzétételi egységek nem minden szervezetre vonatkoznak, így látható, hogy jelentős részben a **„nem releváns” jelzéssel gyűlt meg az önkormányzatok baja.**

Emellett ki kell emelni több olyan közzétételi egységet, ahol a teljes mértékben helyes gyakorlat (ideértve a teljeskörű közzétételt, vagy annak megjelölését, hogy adott adatkör a szervezet szempontjából nem releváns) igen ritka volt, ezek:

- II.2 Az országos illetékességű szervek, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatal esetében a közfeladatot ellátó szerv feladatáról, tevékenységéről szóló tájékoztató magyar és angol nyelven;
- II.15 A közérdekű adatokkal kapcsolatos kötelező statisztikai adatszolgáltatás adott szervezetre vonatkozó adatai;
- II.16 Azon közérdekű adatok hasznosítására irányuló szerződések listája, amelyekben a közfeladatot ellátó szerv az egyik szerződő fél;
- II.17 A közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű adatok felhasználására, hasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek;
- II.14 A közfeladatot ellátó szerv tevékenységére vonatkozó, jogszabályon alapuló statisztikai adatgyűjtés eredményei, időbeli változásuk;
- II.19-25 Az adatok újrahasonosításával kapcsolatos adatközlés.

Nem volt kielégítő az önkormányzatok gyakorlata a módosítások jelzésében: a vizsgálatba bevont szervezetek közül csak **21% (a teljes alapsokaságra vetítve pedig csupán 2%) volt azok aránya, amelyek a legutóbbi módosítás idejét feltüntették.**

**Az archív dokumentumok elérési hivatkozásának feltüntetésére 15% esetében került sor (teljes alapsokaság 1%-a).** Emellett problémát jelent, hogy az archiválásra vonatkozó információk eseteként a közzétételi részre, más esetekben a közzétételi egységre vonatkoznak, illetve vegyesen található meg ezek egyazon honlapon belül is (a gyakorlat tehát igen különböző e tekintetben).

<sup>9</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk



A főbb adatokat az alábbi táblázat foglalja össze.

5. táblázat: II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok közzétételi gyakorlata a részletes vizsgálata bevonható szervezetek esetében, valamint a teljes sokaságon (N=940; illetve [N=3210])

	Jogszabálynak (legalább részben) megfelelő közzététel	Teljeskörű közzététel	Részben megfelelő közzététel	Nem releváns adat jelölése	Helytelen közzététel	A legutóbbi módosítás ideje feltüntetésre került (ahol van adatközlés)	Az archív dokumentumok elérési hivatkozása feltüntetésre került (ahol van adatközlés)
II.1 A közfeladatot ellátó szerv feladatát, hatáskörét és alaptevékenységét meghatározó, a szervezetre vonatkozó alapvető jogszabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök, valamint a szervezeti és működési szabályzat vagy ügyrend, az adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzat hatályos és teljes szövege	<b>63%</b> [18%]	19% [6%]	43% [13%]	1% [0,3%]	<b>37%</b> [82%]	15% [3%]	2% [0,3%]
II.2 Az országos illetékességű szervek, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatal esetében a közfeladatot ellátó szerv feladatáról, tevékenységéről szóló tájékoztató magyar és angol nyelven	<b>14%</b> [4%]	0% [0%]	1% [0,2%]	13% [4%]	<b>86%</b> [96%]	nr.	nr.
II.3 A helyi önkormányzat önként vállalt feladatai	<b>35%</b> [10%]	31% [9%]	0% [0%]	4% [1%]	<b>65%</b> [90%]	18% [2%]	3% [0,3%]
II.4 Államigazgatási, önkormányzati, és egyéb hatósági ügyekben ügyfajtánként és eljárástípusonként a hatáskörrel rendelkező szerv megnevezése ...	<b>37%</b> [11%]	35% [10%]	0% [0%]	2% [1%]	<b>63%</b> [89%]	nr.	nr.
II.5 A közfeladatot ellátó szerv által nyújtott vagy költségvetéséből finanszírozott közszolgáltatások megnevezése, tartalma, a közszolgáltatások igénybevételének rendje, a közszolgáltatásért fizetendő díj mértéke, az abból adott kedvezmények	<b>39%</b> [11%]	8% [2%]	27% [8%]	4% [1%]	<b>61%</b> [89%]	16% [2%]	1% [0,1%]
II.6 A közfeladatot ellátó szerv által fenntartott adatbázisok, illetve nyilvántartások	<b>38%</b> [11%]	1% [0,2%]	31% [9%]	6% [2%]	<b>62%</b> [89%]	16% [1%]	5% [0,4%]
I.7 A közfeladatot ellátó szerv nyilvános kiadványainak címe, témája, a hozzáférés módja, a kiadvány ingyenessége, illetve a költségtérítés mértéke	<b>37%</b> [11%]	7% [2%]	16% [5%]	14% [4%]	<b>63%</b> [89%]	17% [1%]	8% [0,5%]



	Jogszabálynak (legalább részben) megfelelő közzététel	Teljeskörű közzététel	Részben megfelelő közzététel	Nem releváns adat jelölése	Helytelen közzététel	A legutóbbi módosítás ideje feltüntetésre került (ahol van adatközlés)	Az archív dokumentumok elérési hivatkozása feltüntetésre kerül (ahol van adatközlés)
II.8 A testületi szerv döntései előkészítésének rendje...	<b>59%</b> [17%]	6% [2%]	52% [15%]	0,4% [0,1%]	<b>41%</b> [83%]	18% [3%]	31% [5%]
II.9 A törvény alapján közzéteendő jogszabálytervezetek és kapcsolódó dokumentumok	<b>35%</b> [10%]	34% [10%]	0% [0%]	1% [0,3%]	<b>65%</b> [90%]	17% [2%]	38% [4%]
II.10 A közfeladatot ellátó szerv által közzétett hirdetések, közlemények	<b>39%</b> [11%]	36% [11%]	0% [0%]	3% [1%]	<b>61%</b> [89%]	24% [3%]	24% [3%]
II.11 A közfeladatot ellátó szerv által kiírt pályázatok szakmai leírása, azok eredményei és indoklásuk	<b>40%</b> [12%]	4% [1%]	30% [9%]	6% [2%]	<b>60%</b> [88%]	19% [2%]	16% [2%]
II.12 A közfeladatot ellátó szervnél végzett alaptevékenységgel kapcsolatos vizsgálatok, ellenőrzések nyilvános megállapításai	<b>18%</b> [5%]	16% [5%]	0% [1%]	2% [1%]	<b>82%</b> [95%]	24% [1%]	26% [1%]
II.13 A közérdekű adatok megismerésére irányuló igények intézésének rendje, az illetékes szervezeti egység neve, elérhetősége, az információs jogokkal foglalkozó személy neve	<b>43%</b> [13%]	15% [5%]	26% [8%]	2% [1%]	<b>57%</b> [87%]	nr.	nr.
II.14 A közfeladatot ellátó szerv tevékenységére vonatkozó, jogszabályn alapuló statisztikai adatgyűjtés eredményei, időbeli változásuk	<b>17%</b> [5%]	5% [2%]	6% [2%]	6% [2%]	<b>83%</b> [95%]	32% [1%]	29% [1%]
II.15 A közérdekű adatokkal kapcsolatos kötelező statisztikai adatszolgáltatás adott szervre vonatkozó adatai	<b>13%</b> [4%]	4% [1%]	0% [0%]	8% [2%]	<b>87%</b> [96%]	55% [1%]	29% [0,4%]
II.16 Azon közérdekű adatok hasznosítására irányuló szerződések listája, amelyekben a közfeladatot ellátó szerv az egyik szerződő fél	<b>14%</b> [4%]	1% [0,3%]	0% [0%]	13% [4%]	<b>86%</b> [96%]	13% [1%]	1% [0%]
II.17 A közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű adatok felhasználására, hasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek	<b>14%</b> [4%]	1% [0,4%]	0% [0%]	13% [4%]	<b>86%</b> [96%]	12% [0,5%]	0% [0%]
II.18 A közfeladatot ellátó szervre vonatkozó különös és egyedi közzétételi lista	<b>19%</b> [6%]	1% [0,2%]	4% [1%]	14% [4%]	<b>81%</b> [94%]	nr.	nr.



	Jogszabálynak (legalább részben) megfelelő közzététel	Teljeskörű közzététel	Részben megfelelő közzététel	Nem releváns adat jelölése	Helytelen közzététel	A legutóbbi módosítás ideje feltüntetésre került (ahol van adatközlés)	Az archív dokumentumok elérési hivatkozása feltüntetésre kerül (ahol van adatközlés)
II.19 A közfeladatot ellátó szerv kezelésében levő, a közadatok újrahasznosításáról szóló törvény szerint újrahasznosítás céljára elérhető kulturális közadatok listája	<b>10%</b> [3%]	0,2% [0%]	0% [0%]	10% [3%]	<b>90%</b> [97%]	13% [0,7%]	0% [0%]
II.20 A 19. sor szerinti közadatok és kulturális közadatok újrahasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek elektronikusan szerkeszthető változata	<b>9%</b> [3%]	0,1% [0%]	0% [0%]	9% [3%]	<b>91%</b> [97%]	nr.	nr.
II.21 A 19. sor szerinti közadatok és kulturális közadatok újrahasznosítás céljából történő rendelkezésre bocsátásáért fizetendő díjak általános jegyzéke, a díjszámítás alapját képező tényezőkkel együttesen	<b>9%</b> [3%]	0,2% [0%]	0% [0%]	9% [3%]	<b>90%</b> [97%]	nr.	nr.
II.22 A közadatok újrahasznosításáról szóló törvény szerinti jogorvoslati tájékoztatás	<b>10%</b> [3%]	0,7% [0,2%]	0% [0%]	9% [3%]	<b>90%</b> [97%]	nr.	nr.
II.23 A közfeladatot ellátó szerv által megkötött, a közadatok újrahasznosításáról szóló törvény szerint kötött kizárólagos jogot biztosító megállapodások szerződő feleinek megjelölése, a kizárólagosság időtartamának, tárgyának, valamint a megállapodás egyéb lényeges elemeinek megjelölése	<b>10%</b> [3%]	0% [0%]	0% [0%]	10% [3%]	<b>92%</b> [97%]	nr.	nr.
II.24 A közfeladatot ellátó szerv által kötött, a közadatok újrahasznosításáról szóló törvény szerint a kulturális közadatok digitalizálására kizárólagos jogot biztosító megállapodások szövege	<b>8%</b> [2%]	0% [0%]	0% [0%]	8% [2%]	<b>92%</b> [98%]	nr.	nr.
II.25 A közadatok újrahasznosításáról szóló törvény szerinti azon jogszabály, közjogi szervezetszabályozó eszköz, közszolgáltatási szerződés vagy más kötelező erővel bíró dokumentum ...	<b>8%</b> [2%]	0% [0%]	0% [0%]	8% [2%]	<b>91%</b> [98%]	nr.	nr.
<b>Átlag</b>	<b>25%</b> [7%]	<b>9%</b> [3%]	<b>9%</b> [3%]	<b>7%</b> [2%]	<b>75%</b> [93%]	<b>20%</b> [1%]	<b>14%</b> [1%]

Forrás: Saját szerkesztés





A **II. blokkon belüli** közzétételi egységek tekintetében a legalább 1 közzétételi egységet teljesítő szervezetek közül **mindössze 11 olyan volt, amely valamennyi közzétételi egységet megfelelően teljesítette** (legalább részben helyesen töltötték fel az adatokat vagy alkalmazták a „nem releváns” jelölést). 5% 20 feletti számú, ugyanennyien 15-20 db; 16% 10-14 db, 34% 5-9 db és 40% ez alatti számú közzétételi egység esetén járt el helyesen.

A teljes alapsokaságot nézve, szervezettípusok szerint az alábbi különbségek láthatók:

- A nemzetiségi önkormányzatok a II. rész esetében változó módon jártak el: ugyan kevesebb volt azok aránya, amelyek egyetlen közzétételi egység szerinti adataikat sem tették nyilvánossá, mint a helyi önkormányzatok esetében, ugyanakkor a többség csak a közzétételi egységek harmadát teljesítette.
- A helyi önkormányzatok közül legjobban a megyei önkormányzatok teljesítettek, ezeket az önálló polgármesteri hivattal bíró települések, majd a székhelytelepülések követték. A legkevésbé a tagtelepülések gyakorlata volt megfelelő.
- Létszám-kategória szerint vizsgálva a településméret növekedésével javult a gyakorlat, de ez a trend az 50-100 ezer fős lélekszámú települések önkormányzatainál megtört. A legjobb teljesítményt a tevékenységre, működésre vonatkozó adatok közzétételében a legnagyobb városok önkormányzatai nyújtották.

6. táblázat: II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok közzétételi gyakorlata szervezettípusok szerint (N=3210)

	Helyes közzétételi gyakorlat közzétételi egységek száma szerint				
	Összes	17-24 db	9-16 db	1-8 db	0 db
Helyi önkormányzat	0,3%	2%	6%	18%	74%
Országos nemzetiségi önkormányzat	0,0%	0%	0%	38%	62%
Megyei önkormányzat	11%	0%	21%	42%	26%
Önálló polgármesteri hivatal	1%	5%	14%	26%	55%
Székhelytelepülés	0%	2%	7%	21%	70%
Tagtelepülés	0%	1%	3%	14%	82%
500 fő alatti	0%	1%	3%	14%	82%
500-1000 fő közötti	0%	2%	3%	13%	81%
1001-5000 fő közötti	0%	2%	6%	20%	72%
5001-10000 fő közötti	0%	2%	16%	35%	48%
10001-20000 fő közötti	1%	4%	28%	36%	31%
20001-50000 fő közötti	2%	7%	31%	27%	33%
50001-100000 fő közötti	0%	32%	12%	12%	44%
100000 fő feletti	8%	15%	15%	31%	31%

Forrás: Saját szerkesztés

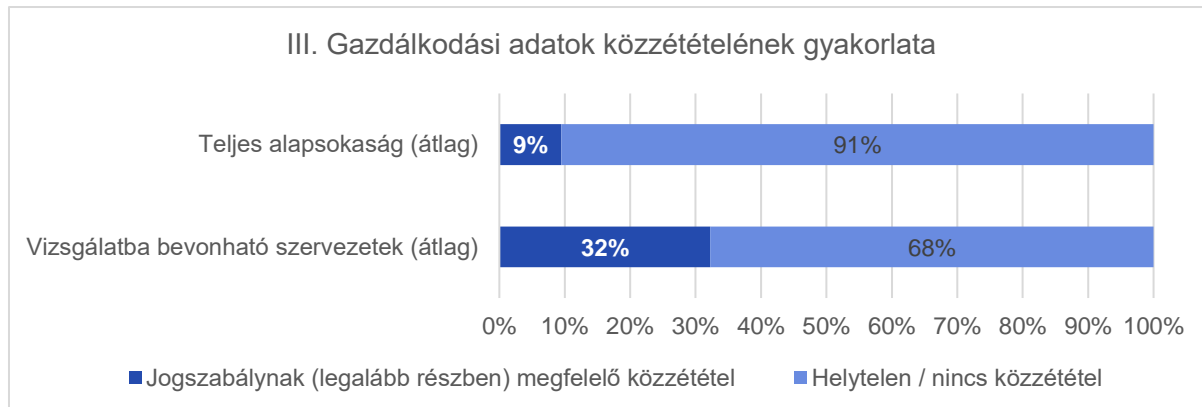
### III. Gazdálkodási adatok

Az Infotv. I. melléklete szerinti **III. blokk**, azaz a gazdálkodási adatok elektronikus közzétételi gyakorlatáról általánosságban elmondható, hogy a **részletes vizsgálatba bevonható** (N=940) **települések közel harmada (32%-a) teljesítette csak legalább részben a kötelezettségeket** a vizsgálat időpontjában (beleértve a nem releváns adatok megjelölését is); míg **68% esetében helytelen volt a közzététel**. Mindössze 11% volt a követelményeket teljeskörűen teljesítők aránya, 15% részben felelt meg ezeknek; 7% pedig nem relevánsnak jelölt meg bizonyos adatköröket, adattípusokat (ezek a megfelelő teljesítések közé sorolhatók).



**A teljes alapsokaságra vetítve (N=3210) ennél lényegesen rosszabb képet kapunk: összességében a helyi, valamint országos nemzetiségi önkormányzatok mindössze 9%-a felelt csak meg többekévé a jogszabályi követelményeknek, 91% esetében a közzététel vagy teljes egészében, vagy bizonyos adatköröknél hiányzott.**

11. ábra: A III. Gazdálkodási adatok közzétételi gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat<sup>10</sup>)



Forrás: Saját szerkesztés

A helytelen teljesítéseket vizsgálva, a III. blokkon belül a **leginkább problematikus a III.5 (koncesszióról szóló törvényben meghatározott nyilvános adatok) és a III.6 (nem alapfeladatai ellátására fordított, ötmillió forintot meghaladó kifizetések) közzétételi egységek közzététele volt**, de szorosan ezek mögött szinte valamennyi közzétételi egységgel komoly problémák mutatkoztak. Mivel bizonyos közzétételi egységek nem minden szervezetre vonatkoztak, így látható, hogy a „nem releváns” jelzéssel is igencsak meggyűlt az önkormányzatok baja.

Emellett ki kell emelni több olyan közzétételi egységet, ahol a teljes mértékben helyes gyakorlat (ideértve a teljeskörű közzétételt, vagy annak megjelölését, hogy adott adatkör a szervezet szempontjából nem releváns) igen ritka volt, ezek:

- III.4 Az államháztartás pénzeszközei felhasználásával, az államháztartáshoz tartozó vagyonnal történő gazdálkodással összefüggő, ötmillió forintot elérő vagy azt meghaladó értékű szerződések;
- III.7 Az Európai Unió támogatásával megvalósuló fejlesztések leírása, az azokra vonatkozó szerződések;
- III.8 Közbeszerzési információk.

Nem volt kielégítő az önkormányzatok gyakorlata a módosítások jelzésében: a vizsgálatba bevont szervezetek közül **19% körüli (a teljes alapsokaságra vetítve pedig csupán 2%) volt azok aránya, amelyek a legutóbbi módosítás idejét feltüntették. Az archív dokumentumok elérési hivatkozásának feltüntetésére 27% esetében került sor (teljes alapsokaság 3%-a)**. Emellett problémát jelent, hogy az archiválásra vonatkozó információk eseteként a közzétételi részre, más esetekben a közzétételi egységre vonatkoznak, illetve vegyesen találhatók meg ezek egyazon honlapon belül is (a gyakorlat tehát igen különböző e tekintetben).

<sup>10</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.



A főbb adatokat az alábbi táblázat foglalja össze

7. táblázat: III. Gazdálkodási adatok közzétételi gyakorlata a részletes vizsgálata bevonható szervezetek esetében, valamint a teljes sokaságon (N=940; illetve [N=3210])

	Jogsabálynak (legalább részben) megfelelő közzététel	Teljeskörű közzététel	Részben megfelelő közzététel	Nem releváns adat jelölése	Helytelen közzététel	A legutóbbi módosítás ideje feltüntetésre került (ahol van adatközlés)	Az archív dokumentumok elérési hivatkozása feltüntetésre kerül (ahol van adatközlés)
III.1 A közfeladatot ellátó szerv éves költségvetése, számviteli törvény szerint beszámolója vagy éves költségvetés beszámolója	<b>47%</b> [14%]	29% [9%]	16% [5%]	1% [0,3%]	<b>53%</b> [86%]	21% [3%]	46% [6%]
III.2 A közfeladatot ellátó szervnél foglalkoztatottak létszámára és személyi juttatásaira vonatkozó összesített adatok, illetve összesítve a vezetők és vezető tisztségviselők illetménye, munkabére és rendszeres juttatásai, valamint költségterítése, az egyéb alkalmazottaknak nyújtott juttatások fajtája és mértéke összesítve	<b>32%</b> [9%]	14% [4%]	16% [5%]	2% [0,5%]	<b>68%</b> [91%]	18% [2%]	23% [2%]
III.3 A közfeladatot ellátó szerv által nyújtott, az államháztartásról szóló törvény szerinti költségvetési támogatások kedvezményezettjeinek nevére, a támogatás céljára, összegére, továbbá a támogatási program megvalósítási helyére vonatkozó adatok, kivéve, ha a közzététel előtt a költségvetési támogatást visszavonják vagy arról a kedvezményezett lemond	<b>34%</b> [10%]	11% [3%]	16% [5%]	7% [2%]	<b>66%</b> [90%]	17% [2%]	31% [3%]
III.4 Az államháztartás pénzeszközei felhasználásával, az államháztartáshoz tartozó vagyonnal történő gazdálkodással összefüggő, ötmillió forintot elérő vagy azt meghaladó értékű ... szerződések	<b>38%</b> [11%]	6% [2%]	28% [8%]	4% [1%]	<b>62%</b> [89%]	19% [2%]	22% [2%]
III.5 A koncesszióról szóló törvényben meghatározott nyilvános adatok	<b>21%</b> [6%]	1% [0,2%]	2% [1%]	19% [5%]	<b>79%</b> [94%]	14% [1%]	3% [0,2%]
III.6 A közfeladatot ellátó szerv által nem alapfeladatai ellátására (...) fordított, ötmillió forintot meghaladó kifizetések	<b>22%</b> [6%]	7% [2%]	0% [0%]	14% [4%]	<b>78%</b> [94%]	25% [2%]	42% [3%]
III.7 Az Európai Unió támogatásával megvalósuló fejlesztések leírása, az azokra vonatkozó szerződések	<b>29%</b> [9%]	8% [2%]	16% [5%]	5% [1%]	<b>71%</b> [91%]	18% [2%]	12% [1%]
III.8 Közbeszerzési információk	<b>35%</b> [10%]	8% [2%]	23% [7%]	4% [1%]	<b>65%</b> [90%]	18% [2%]	33% [3%]
<b>Átlag</b>	<b>32%</b> [9%]	<b>11%</b> [3%]	<b>15%</b> [4%]	<b>7%</b> [2%]	<b>68%</b> [91%]	<b>19%</b> [2%]	<b>27%</b> [3%]

Forrás: Saját szerkesztés



A **III. blokkon belüli** közzétételi egységek tekintetében a legalább 1 közzétételi egységet teljesítő szervezetek közül **54 olyan volt, amely valamennyi közzétételi egységet megfelelően teljesítette** (legalább részben helyesen töltötték fel az adatokat vagy megadták a „nem releváns” jelzést). 24% 6-8 db, 31% 4-5 db, 45% pedig 1-3 db közzétételi egység esetén járt el helyesen.

A teljes alapsokaságot nézve, szervezettípusok szerint az alábbi különbségek láthatók:

- A nemzetiségi önkormányzatok a III. rész esetében változó módon jártak el: ugyan kisebb volt azok aránya, akik egyetlen közzétételi egység szerinti adataikat sem tették nyilvánossá, mint a helyi önkormányzatok esetében, ugyanakkor a többség csak a közzétételi egységek felét-harmadát teljesítette.
- A helyi önkormányzatok közül legjobban a megyei önkormányzatok teljesítettek, ezeket az önálló polgármesteri hivatalok települések, majd a székhelytelepülések követték. A legkevésbé a tagtelepülések gyakorlata volt megfelelő.
- Létszám-kategória szerint vizsgálva a településméret növekedésével javult a gyakorlat, de ez a trend az 50-100 ezer fős lélekszámú települések önkormányzatainál megtört. A legjobb teljesítményt a gazdálkodási adatok közzétételében a legnagyobb városok önkormányzatai nyújtották.

8. táblázat: III. Gazdálkodási adatok közzétételi gyakorlata szervezettípusok szerint (N=3210)

	Helyes közzétételi gyakorlat közzétételi egységek száma szerint				
	Összes	6-7 db	4-5 db	1-3 db	0 db
Helyi önkormányzat	2%	3%	6%	9%	80%
Országos nemzetiségi önkormányzat	0%	8%	8%	23%	62%
Megyei önkormányzat	0%	32%	11%	16%	42%
Önálló polgármesteri hivatal	4%	8%	5%	15%	60%
Székhelytelepülés	2%	4%	3%	12%	76%
Tagtelepülés	1%	1%	3%	6%	88%
500 fő alatti	1%	1%	4%	5%	89%
500-1000 fő közötti	1%	1%	4%	6%	88%
1001-5000 fő közötti	1%	3%	6%	12%	78%
5001-10000 fő közötti	1%	7%	20%	22%	50%
10001-20000 fő közötti	10%	14%	22%	17%	37%
20001-50000 fő közötti	11%	16%	20%	16%	38%
50001-100000 fő közötti	16%	20%	16%	4%	44%
100000 fő feletti	15%	38%	8%	8%	31%

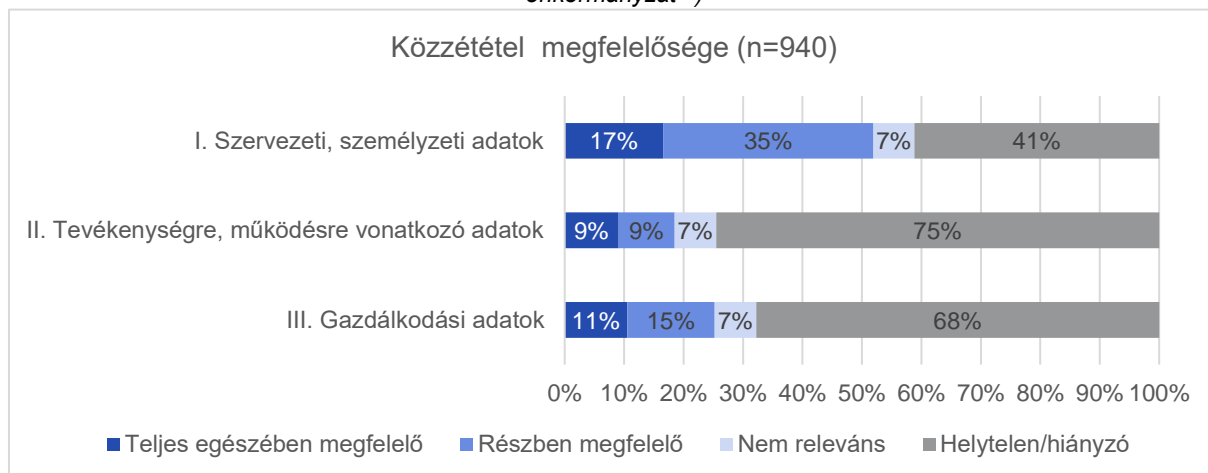
Forrás: Saját szerkesztés

#### Az egyes blokkok összehasonlítása

Az Infotv. 1. melléklete szerinti közzétételi lista három részét összehasonlítva látható, hogy a részletes vizsgálatba bevonható önkormányzatok (N=940) **leginkább az 1. rész tekintetében jártak el jogszerűen**: a szervezeti, személyzeti adatok közzététele közel 60%-ban megfelelt (legalább részben) a jogszabályi előírásoknak. Ezt a III. rész követte, **a gazdálkodási adatok szerinti közzététel 32%-ban volt (legalább részben) megfelelő**. A II. részhez tartozó **tevékenységre, működésre vonatkozó adatok legalább részben helyes közzétételét ugyanakkor csak a szervezetek negyede abszolválta**.



12. ábra: Az Infotv. 1. melléklete szerinti részek közzétételi gyakorlata (N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat<sup>11</sup>)



Forrás: Saját szerkesztés

A teljes alapsokaságra (N=3210) vetítve a helyesen közzétett közzétételi egységek száma szerinti megoszlásokat az alábbi táblázat mutatja: mint látható, többen teljesítették az 1. blokkot, mint a 2. és különösen, mint a 3. blokkot, ugyanakkor a 2. blokk tekintetében a legalacsonyabb a több közzétételi egységet is helyesen teljesítők aránya.

Összességében az önkormányzatok 71%-a nem teljesített megfelelően egyetlen közzétételi egységet sem; 15% a közzétételi egységek harmadát, 11% a felét tette közzé helyesen és csupán 3% körül alakult az ennél jobban teljesítők aránya.

9. táblázat: Az Infotv. 1. melléklete szerinti I-II-III. részek alá sorolt közzétételi egységek teljesítése (N=3210)

	1.blokk	2.blokk	3.blokk	Összesen
Valamennyi egységet közzétette	3%	0,3%	2%	0,2%
Felső harmad	10%	2%	3%	3%
Középső harmad	8%	6%	6%	11%
Alsó harmad	8%	18%	9%	15%
Nincs közzététel	72%	74%	80%	71%

Forrás: Saját szerkesztés

<sup>11</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

#### 4.2.2.3.3 Az egyes közzétételi egységek elérhetőségének értékelése

Az egyes közzétételi egységek részletes elemzése az alábbiak szerint történt:

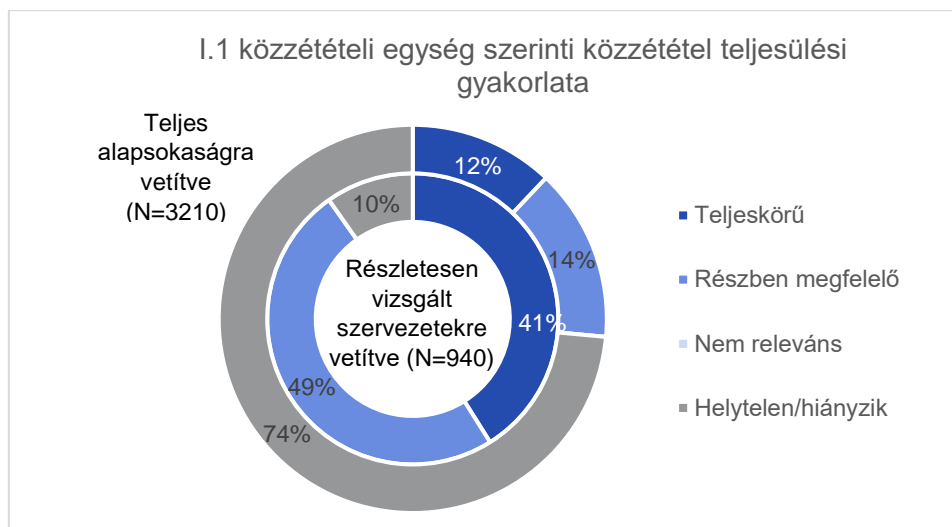
- A főbb adatelemzéseket a részletes vizsgálatba bevonható szervezetek bázisán kerültek elvégezésre (N=940<sup>12</sup>), bemutatva ezen adatokat a teljes alapsokaságra (N=3210) vetítve is [x].
- Az egyes szervezettípusok, szegmensek adatait adott szegmens alapsokaságon belüli összes számára, mint bázisra vetítődtek.
- Adott közzététel minőségére vonatkozó adatokat kizárólag a közzétételt biztosító szervezetek bázisán kerülnek bemutatásra.

#### I. Szervezeti, személyzeti adatok közzétételi egységei

##### I.1 A közfeladatot ellátó szerv hivatalos neve, székhelye, postai címe, telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme, honlapja, ügyfélszolgálatának elérhetőségei

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>13</sup> 41%-áról [12%] teljes egészében, 49%-ról [14%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai. Összességében tehát **90% [26%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 10% [74%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

13. ábra: Az I.1 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **mindössze 14%-a [4%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

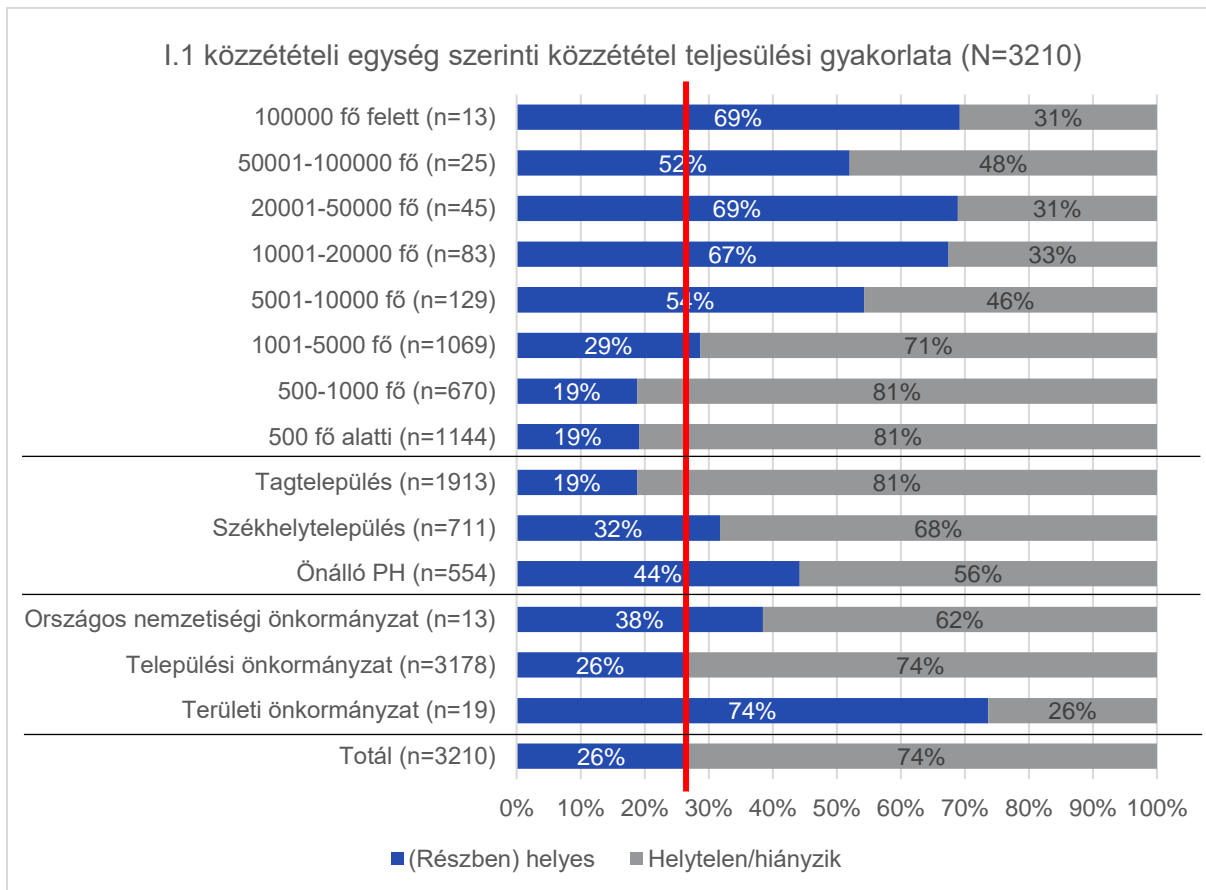
- **A területi önkormányzatok többsége (74%-a) legalább részben helyesen tette közzé** az I.1 közzétételi egység szerinti adatokat. Az országos nemzetiségi önkormányzatok ennél lényesen rosszabbul teljesítettek, de a **legkevésbé a települési önkormányzatok feleltek meg a jogszabályi előírásoknak**.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek, a székhelytelepülések átlag körüli, míg a **tagtelepülések az átlagosnál rosszabb teljesítményt nyújtottak**.

<sup>12</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

<sup>13</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

- **A településméret növekedésével javul a közzétételi gyakorlat** az I.1 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések kevesebb mint az ötöde (19%) tette közzé legalább részben a szükséges adatokat, ezzel szemben a legnagyobb városok közel 70%-a járt el legalább részben helyesen). **A trend csak az 50-100 ezer fős kategóriánál törik meg**, ahol jelentősebb visszaesés tapasztalható (48% helytelen/hiányzó közzététel).

14. ábra: Az I.1 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ a szerv ügyfélszolgálatának elérhetősége** volt: a vizsgált szervezeteknek csak az 55%-a [16%] esetében volt megtalálható erre vonatkozó adat (beleértve azt a 4 szervezetet is, amelyek nem relevánsnak jelölték meg ezeket az információkat). Ugyancsak **ritkább volt a közzétételi egység egészére vonatkozó átlagnál a szervezet honlapjának feltüntetése is [20%]**.

15. ábra: Az I.1 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok döntően (adatkörönként 83-85%-ban) **HTML szöveggént** voltak fent a weboldalakon. Minden tizedik vizsgált szervezet pdf fájlként töltötte fel ezeket az információkat (az egyéb formátumok használata elenyésző volt).

**A megadott elektronikus levélcím 70%-ban az IHM rendelet szerinti, közvetlen elérést biztosító volt;** 20% esetében a közvetlen elérés nem volt biztosított, 10% esetében pedig az email cím nem az IHM rendeletnek megfelelő volt. **Az elektronikus levélcím többségében (61%) szervezeti email cím,** 18% esetében ingyenes külső szolgáltató levélszervere, 15% esetében pedig ASP rendszerhez köthető volt (6% pedig egyéb besorolást kapott).

**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeket teljesítették:** ezek a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság feltételeinek maradéktalanul megfeleltek a vizsgálat során, és döntő mértékben megfelelő volt a másolhatóság és a kereshetőség is; míg kisebb hiányosság csak a letölthetőségnél és a nyomtathatóságnál volt tetten érhető (de 95%-ban a követelményeknek is megfelelt). E tekintetben az egyes részinformációk között érdemi különbség nem volt.

**Nemzetiségi nyelven nem volt hozzáférhető egyetlen szervezet esetében sem az előírt adat.**

**I.2. A közfeladatot ellátó szerv szervezeti felépítése szervezeti egységek megjelölésével, az egyes szervezeti egységek feladatai**

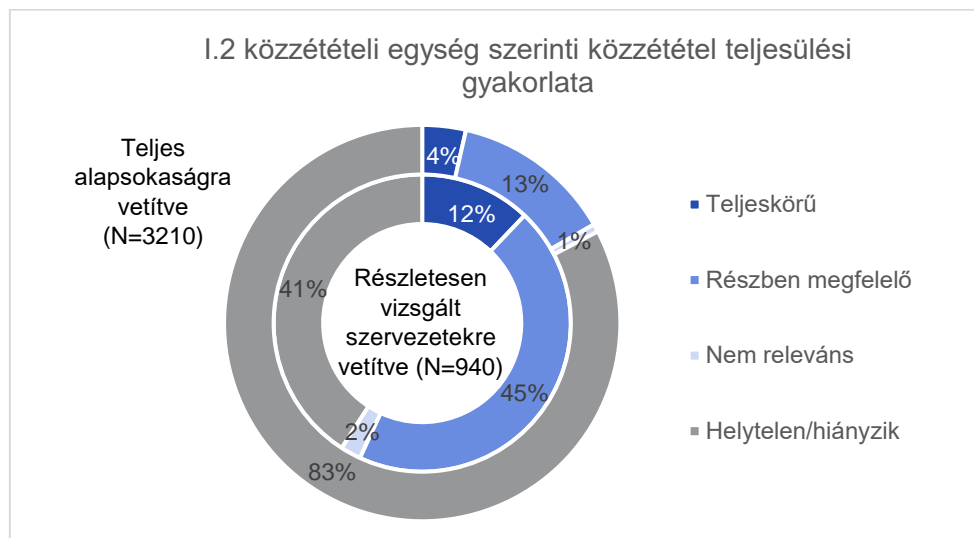
A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>14</sup> 12%-áról [4%] teljes egészében, 45%-áról [13%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; míg további 2%-uk [1%] feltüntette a honlapján, hogy adott adatkör a szervezet szempontjából nem releváns (a nem releváns jelölés a szervezeti egységek megjelölését érintette). Összességében tehát **59% [17%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 41% [83%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>14</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.





16. ábra: Az I.2 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



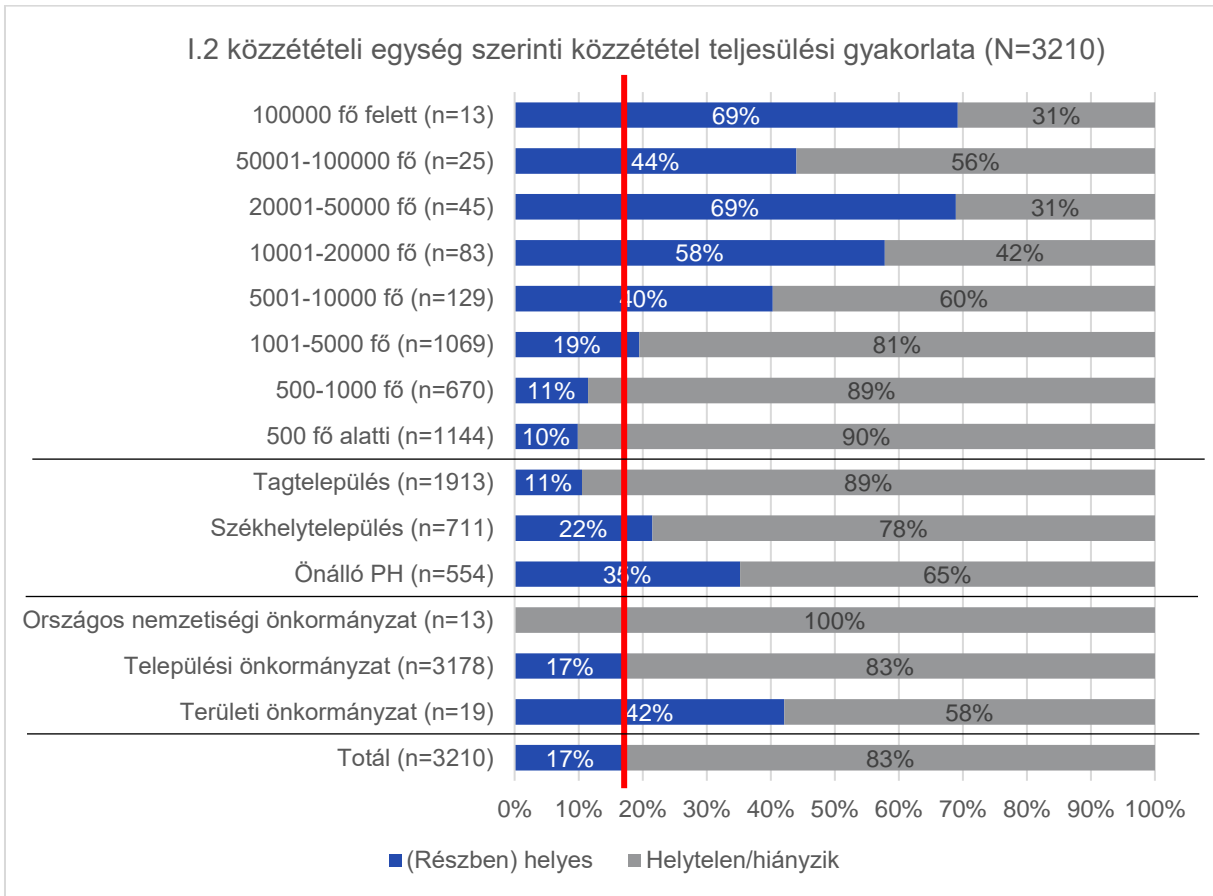
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **mindössze 14%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A helyi önkormányzatok közül a területi önkormányzatok az átlagosnál jobb teljesítményt nyújtottak:** e szervezetek 42%-a legalább részben helyesen tette közzé az I.2 közzétételi egység szerinti adatokat. A települési önkormányzatok átlag körül teljesítettek. **Az országos nemzetiségi önkormányzatok közül viszont egyik sem felelt meg a kívánalmaknak,** esetükben ez a közzétételi egység teljes egészében hiányzott, vagy helytelen volt.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a kívánalmaknak, a székhelytelepülések átlag körüli, míg a **tagtelepülések az átlagosnál rosszabb teljesítményt nyújtottak.**
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** az I.2 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések tizede tette közzé legalább részben helyesen a szükséges adatokat, ezzel szemben a legnagyobb városok közel 70%-a járt el legalább részben helyesen. **A trend csak az 50-100 ezer fős kategóriánál tört meg,** ahol jelentősebb visszaesés volt tapasztalható (56%-ban helytelen/hiányzó közzététel).

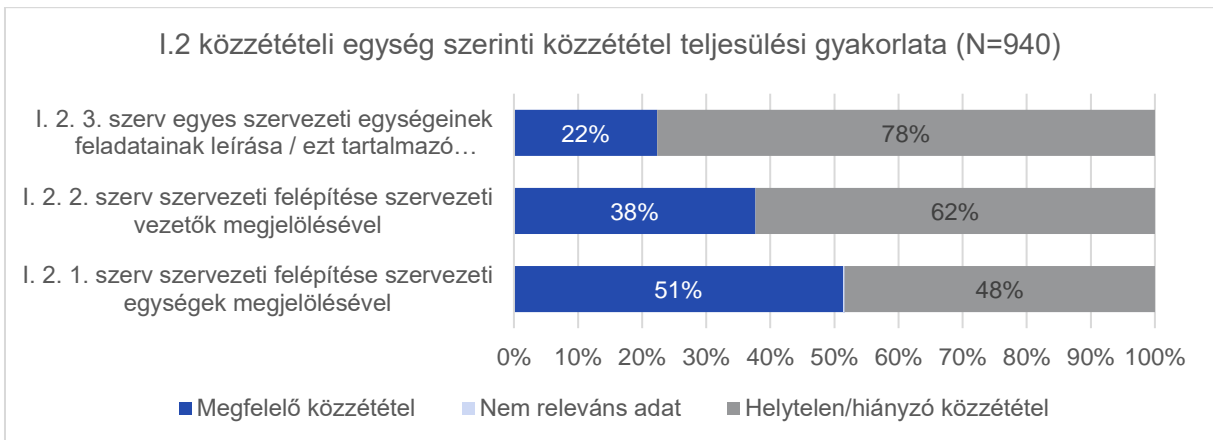
17. ábra: Az I.2 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ a szerv egyes szervezeti egységeinek feladatleírása** volt: a vizsgált szervezeteknek csak némileg több mint az ötöde [6%] esetében volt megtalálható erre vonatkozó adat. Ugyancsak **ritkább volt a közzétételi egység egészére vonatkozó átlagnál a szerv szervezeti felépítésének és vezetőinek feltüntetése is [11%]**.

18. ábra: Az I.2 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok többsége **HTML szöveggént** volt fent a weboldalakon, de az egyes adatkörök esetében eltérő arányban: a szerv szervezeti felépítése és a feladatleírás az esetek negyedében pdf fájlként került feltöltésre, a szerv szervezeti felépítését pedig minden harmadik honlap képfájlként tartalmazta.



**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeket nagyobb részt teljesítették:** a közzétett adatok, dokumentumok a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság feltételeinek maradéktalanul megfeleltek a vizsgálat során, és döntő mértékben megfelelő volt a letölthetőség és a nyomtathatóság is. A kereshetőség és a másolhatóság szempontjából probléma a szervezeti felépítésre vonatkozó információknál látszott, a honlapok 30%-ánál e követelmények nem teljesültek (a pdf/képfájlként feltöltött adatok miatt).

### **I.3 A közzéadatot ellátó szerv vezetőinek és az egyes szervezeti egységek vezetőinek neve, beosztása, elérhetősége**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>15</sup> 59%-áról [17%] teljes egészében, 23%-ról [7%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai. Összességében tehát **81% [24%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 19% [76%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

19. ábra: Az I.3 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

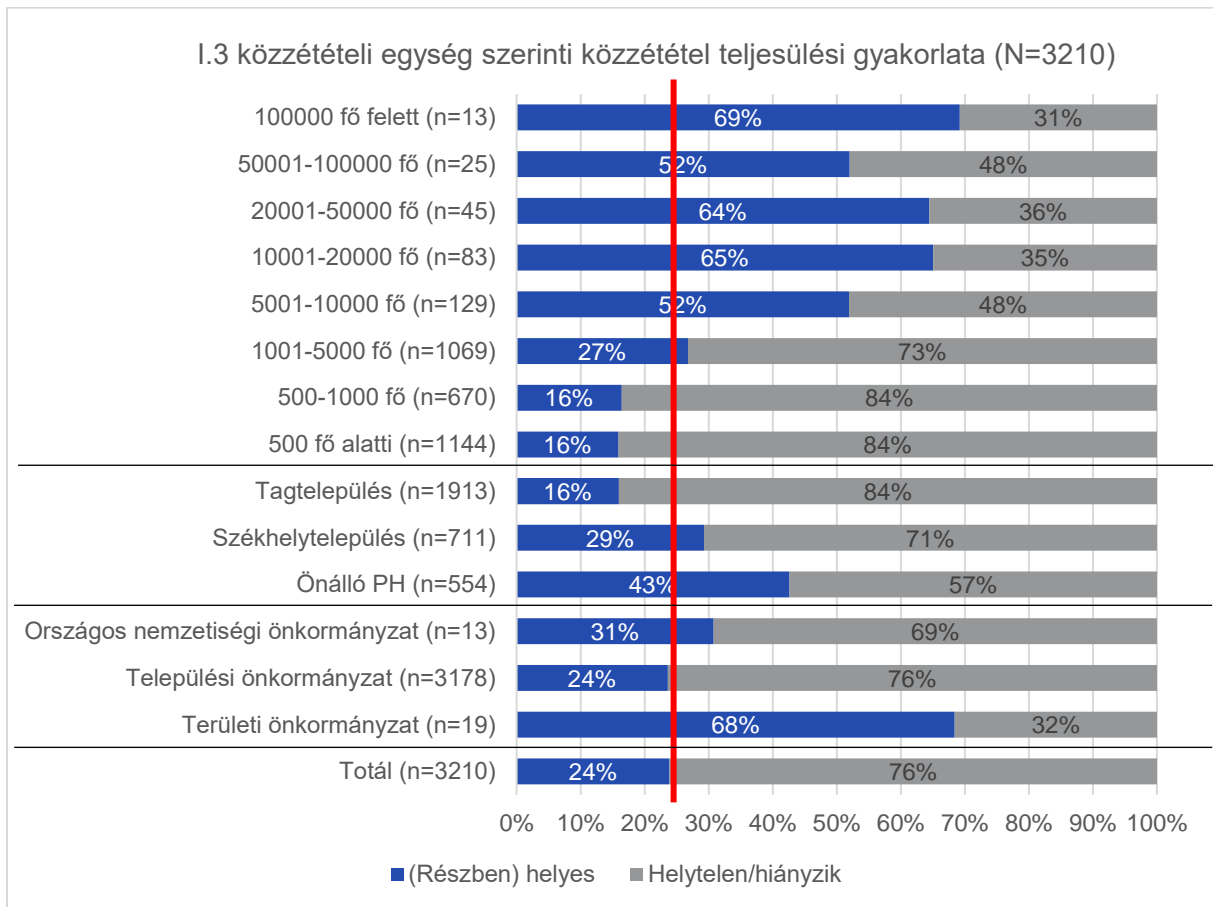
A vizsgált szervezetek **mindössze 13%-a [3%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok többsége (68%-a) legalább részben helyesen tette közzé** az I.3 közzétételi egység szerinti adatokat. Az országos nemzetiségi önkormányzatok kb. harmada járt el helyesen; a **legkevesbé a települési önkormányzatok feleltek meg a jogszabályi előírásoknak**.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek, a székhelytelepülések átlag körüli, míg a **tagtelepülések az átlagnál rosszabb teljesítményt nyújtottak**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** az I.3 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések kevesebb mint az ötöde (16%) tette közzé legalább részben a szükséges adatokat, ezzel szemben a legnagyobb városok közel 69%-a járt el legalább részben helyesen. **A trend csak az 50-100 ezer fős kategóriánál tört meg**, ahol jelentősebb visszaesés volt tapasztalható (48% helytelen/hiányzó közzététel).

<sup>15</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk

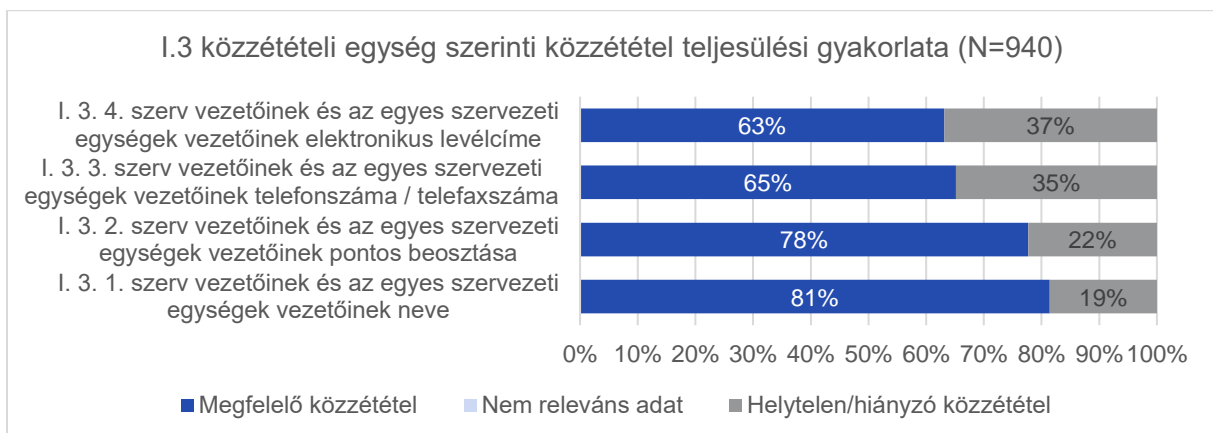
20. ábra: Az I.3 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ a szerv vezetőinek és az egyes szervezeti egységek vezetőinek az elérhetősége** (telefonszáma/telefaxszáma, illetve elektronikus levélcíme) volt: a vizsgált szervezeteknek kétharmada [19%] esetében volt megtalálható erre vonatkozó adat.

21. ábra: Az I.3 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok döntően (adatkörönként kb. 80%-ban) **HTML szöveggént** voltak fent a weboldalakon. Minden tizedik vizsgált szervezet pdf fájlként töltötte fel ezeket az információkat (az egyéb formátumok használata elenyésző volt).



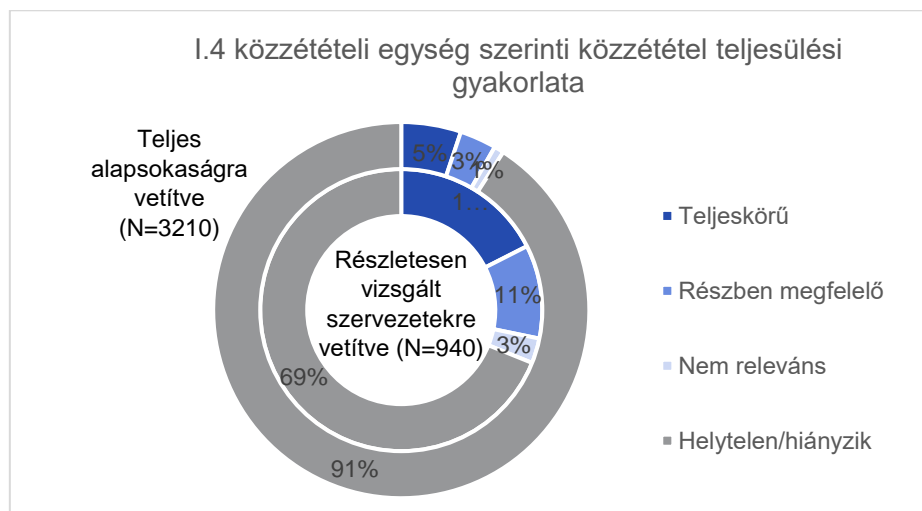
**A megadott elektronikus levélcím 72%-ban az IHM rendelet szerinti, közvetlen elérést biztosító volt;** 19% esetében a közvetlen elérés nem volt biztosított, 9% esetében pedig az email cím nem az IHM rendelet szerinti volt.

**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeket teljesítették:** a közzétett adatok, dokumentumok a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság feltételeinek maradéktalanul megfeleltek a vizsgálat során, és döntő mértékben megfelelő volt a másolhatóság, a nyomtathatóság és a kereshetőség is, kisebb hiányosság csak a letölthetőségnél volt tetten érhető (de 94%-ban e követelményeknek is megfeleltek). E tekintetben az egyes részinformációk között érdemi különbség nem volt.

#### **I.4 A szervezetten belül illetékes ügyfélkapcsolati vezető neve, elérhetősége (telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme) és az ügyfélfogadási rend**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>16</sup> 18%-áról [5%] teljes egészében, 11%-áról [3%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 3%-uk [1%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **31% [9%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 69% [91%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

22. ábra: Az I.4 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

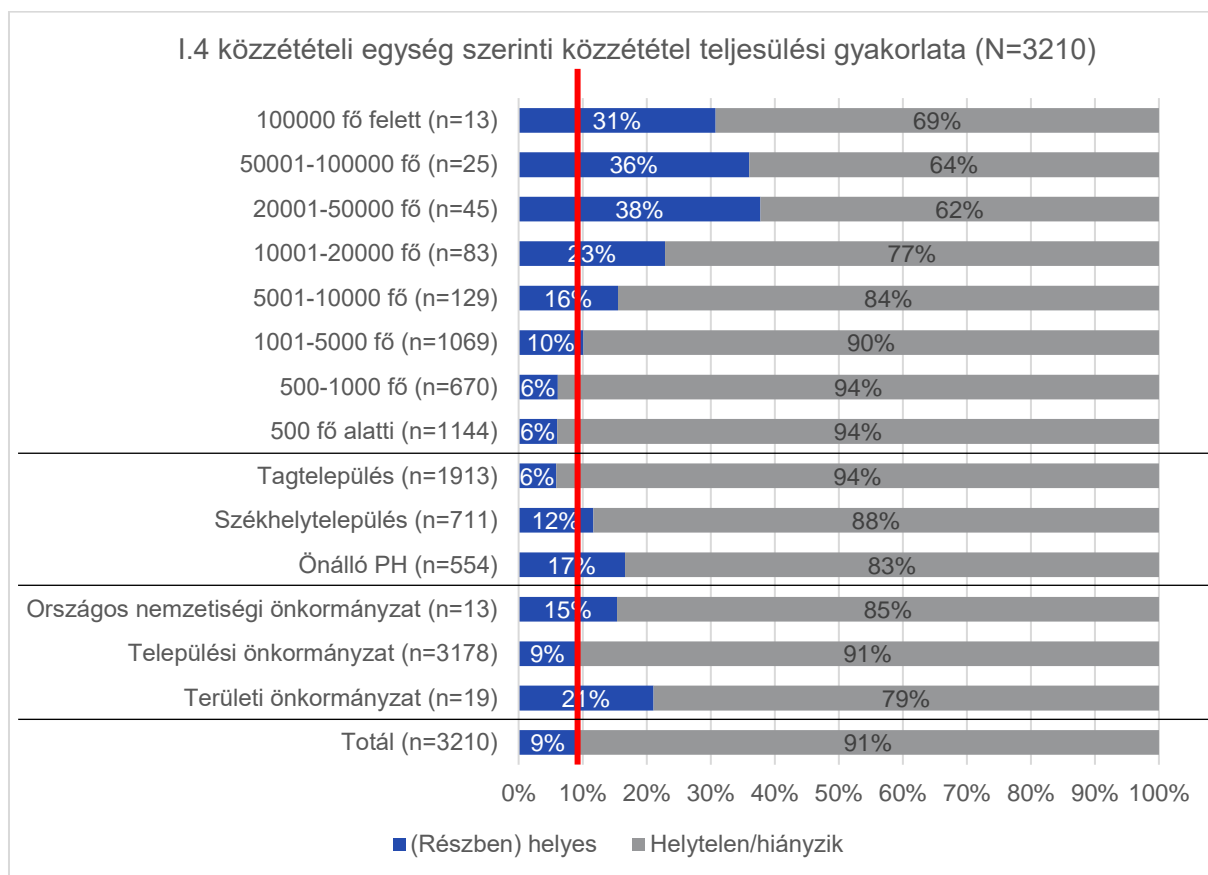
A vizsgált szervezetek **mindössze 19%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok az átlagnál jobban teljesítettek (21%-uk tette közé legalább részben az előírt adatokat).** Az országos nemzetiségi önkormányzatok 15%-a járt el helyesen; a legkevésbé a települési önkormányzatok feleltek meg a jogszabályi előírásoknak.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek, a székhelytelepülések átlag körüli, míg a **tagtelepülések az átlagnál rosszabb teljesítményt nyújtottak.**
- **A településméret növekedésével javul a közzétételi gyakorlat** az I.4 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 6%-a tette közé legalább részben a szükséges adatokat, ezzel szemben a nagyobb városok esetében ez az arány 30% felett alakult. Legjobban a 20-50 ezer fős városok teljesítettek (38%).

<sup>16</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

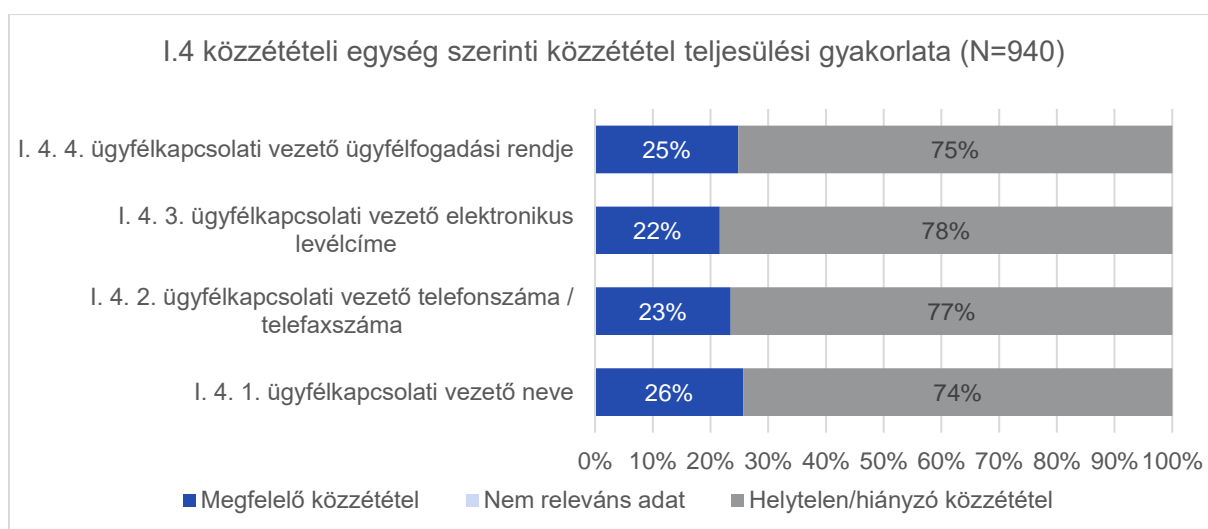
23. ábra: Az I.4 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül az egyes részinformációk tekintetében jelentős különbségek nem adódtak, ezek mindegyike esetében jellemző volt, hogy csak a szervezetek negyede-ötöde tette közzé legalább részben helyesen a szükséges adatokat.

24. ábra: Az I.4 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok kétharmada **HTML szöveggént** volt fent a weboldalakon. Minden negyedik vizsgált szervezet pdf fájlként töltötte fel ezeket az információkat (az egyéb formátumok használata kismértékű volt).



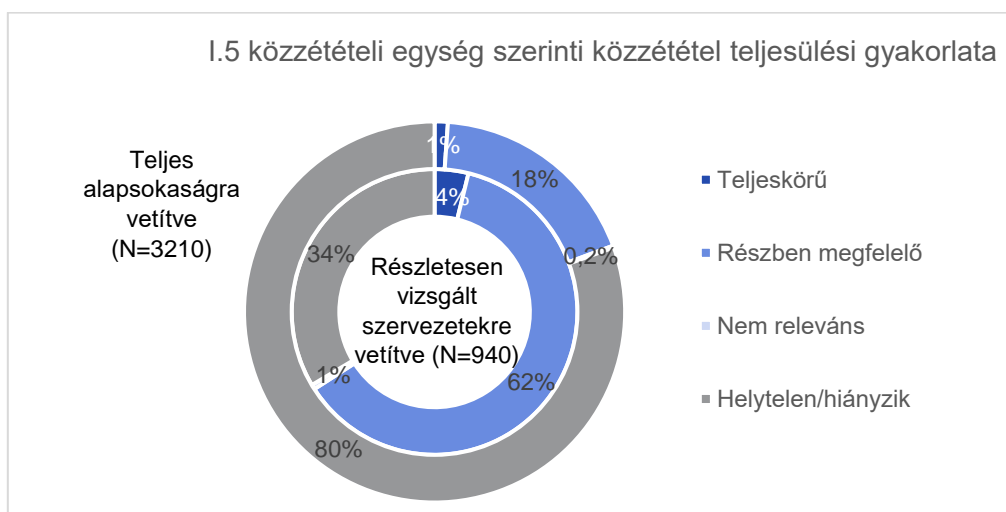
**A megadott elektronikus levélcím 75%-ban az IHM rendelet szerinti, közvetlen elérést biztosító volt;** 15% esetében a közvetlen elérés nem volt biztosított, 11% esetében pedig az email cím nem az IHM rendelet szerinti volt.

**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeket teljesítették:** a közzétett adatok, dokumentumok a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság és a kereshetőség feltételeinek maradéktalanul megfeleltek a vizsgálat során, és döntő mértékben megfelelő volt a másolhatóság is. Kisebb hiányosság csak a letölthetőségnél és a nyomtathatóságnál volt tetten érhető (de 94%-ban e követelményeknek is megfeleltek). E tekintetben az egyes részinformációk között érdemi különbség nem volt.

### **I.5 Testületi szerv esetén a testület létszáma, összetétele, tagjainak neve, beosztása, elérhetősége**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>17</sup> 4%-áról [1%] teljes egészében, 62%-ról [18%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. 1. melléklet szerinti adatai; további 1% [0,2%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt (*megjegyzendő, hogy az önkormányzatok minden esetben testületi szervként működnek, így elvileg itt nem releváns jelzés nem lehetett volna – annak oka, hogy mégis előfordult ilyen az volt, hogy e települések esetében a hivatalra vonatkozó közzététel volt elérhető*). Összességében tehát **66% [20%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 34% [80%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

25. ábra: Az I.5 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **mindössze 11%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**.

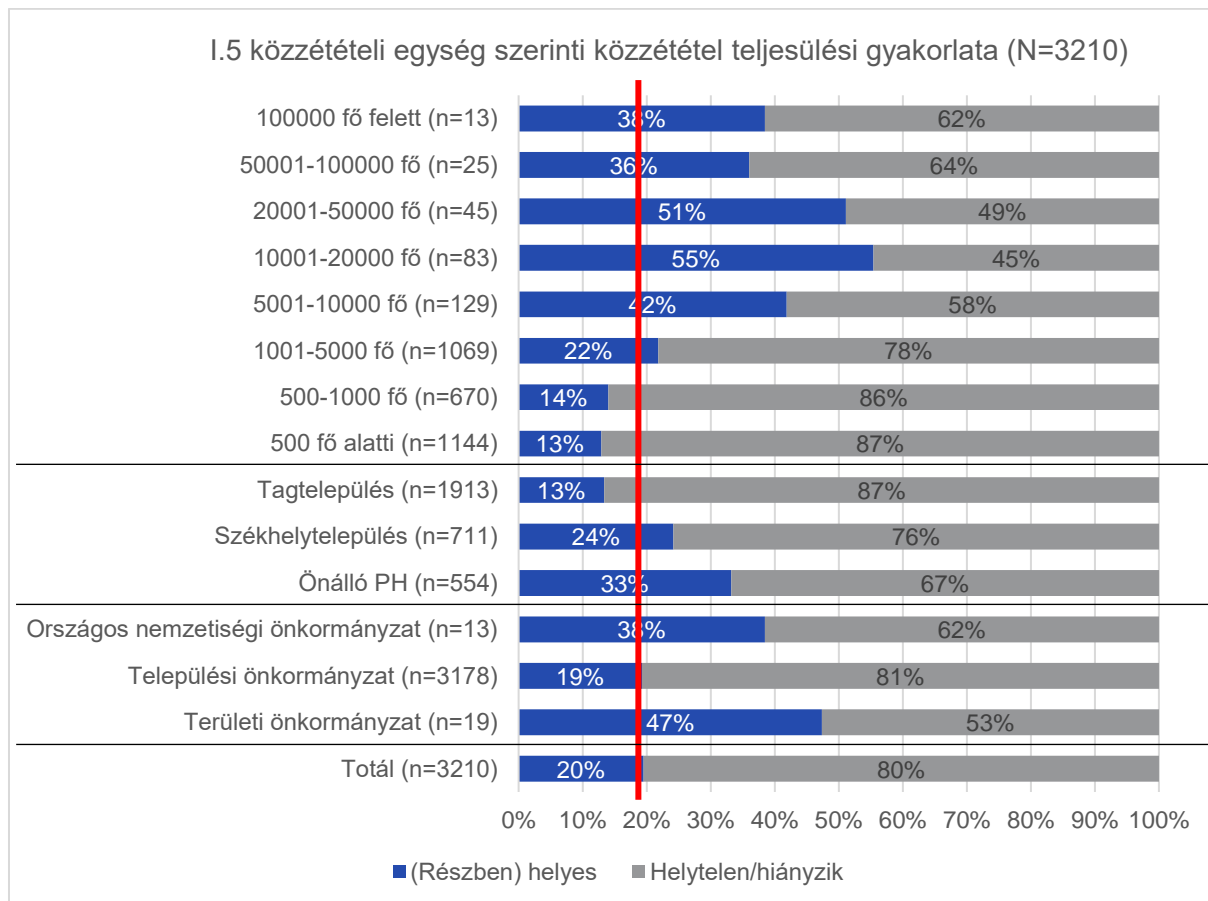
A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok az átlagnál jobban teljesítettek: közel minden második szervezet (47%) közzétette legalább részben az előírt adatokat.** Ugyancsak helyesebb volt a gyakorlat az országos nemzeti önkormányzatok esetében (38%-a járt el helyesen). A legkevésbé a települési önkormányzatok feleltek meg a jogszabályi előírásoknak (19%).
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek, a székhelytelepülések átlag körüli, míg a **tagtelepülések az átlagnál rosszabb teljesítményt nyújtottak.**

<sup>17</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** az I.5 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 13-14%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, ezzel szemben a nagyobb városok esetében javult a mutató. Legjobban a 10-50 ezer fős városok teljesítettek (50% körüli átlagértékkel).

26. ábra: Az I.5 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)

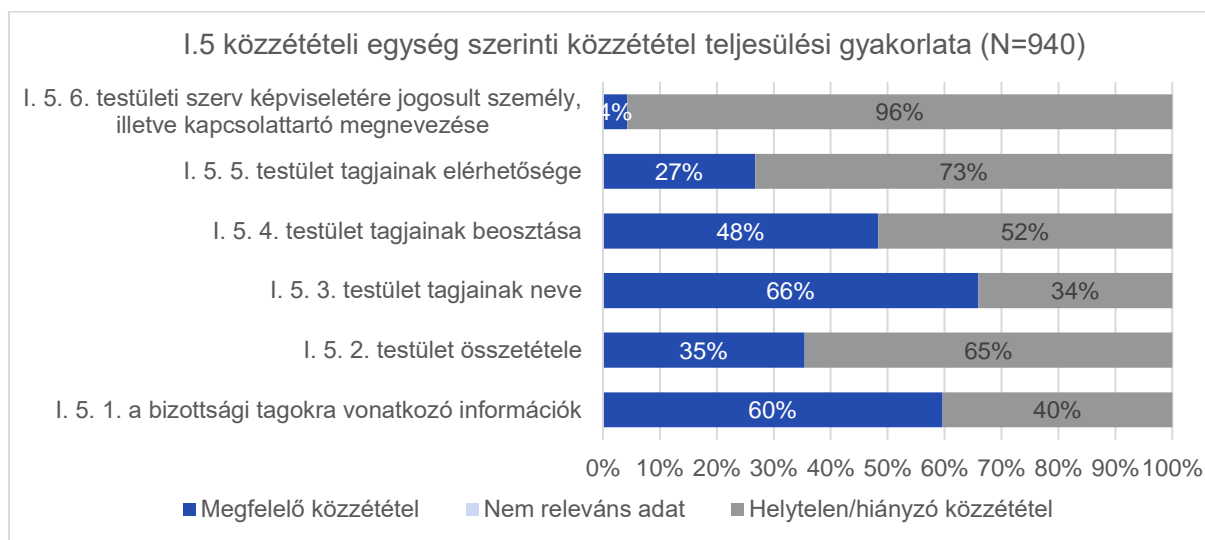


Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ a testületi szerv képviselőjére jogosult személy, illetve kapcsolattartó megjelölése volt** (csupán 4% tett közzé ilyen információt). Csak minden 4. honlap esetében volt megtalálható a **testületi szerv tagjainak az elérhetősége**, harmaduknál pedig a **testület összetételére vonatkozó információ**.



27. ábra: Az I.5 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok 80%-a **HTML szöveggént** volt fent a weboldalakon; 13-17% pedig pdf fájlként volt letölthető. Kivételt csak a testületi szerv képviselőjére jogosult személy megnevezése jelentett, amely 58%-ban HTML szöveggént, 30%-ban pedig pdf fájlként szerepelt.

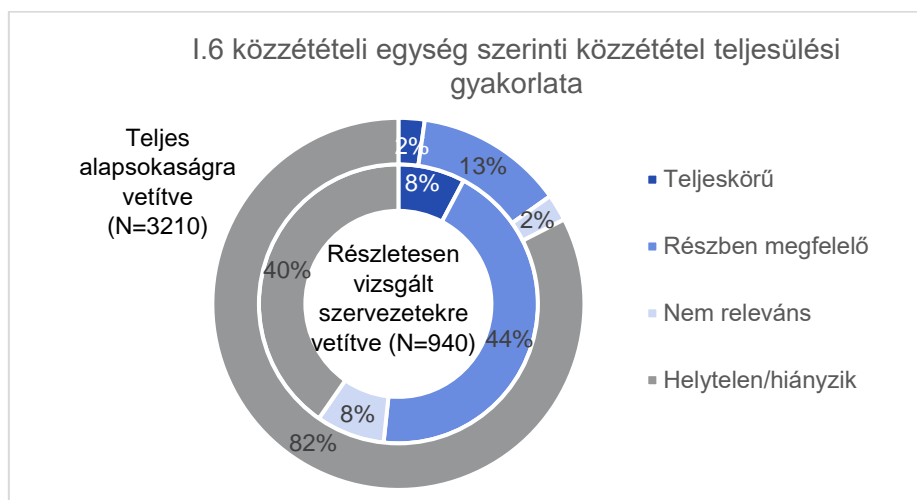
**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeket teljesítették**, kisebb hiányosság csak a letölthetőségnél volt tetten érhető (de 92%-ban e követelményeknek is megfeleltek). E tekintetben az egyes részinformációk között érdemi különbség nem volt.

#### **I.6 A közfeladatot ellátó szerv irányítása, felügyelete vagy ellenőrzése alatt álló, vagy alárendeltségében működő más közfeladatot ellátó szervek megnevezése, és 1. pontban meghatározott adatai**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>18</sup> 8%-áról [2%] teljes egészében, 44%-ról [13%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 8% [2%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **60% [18%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 40% [82%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>18</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

28. ábra: Az I.6 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



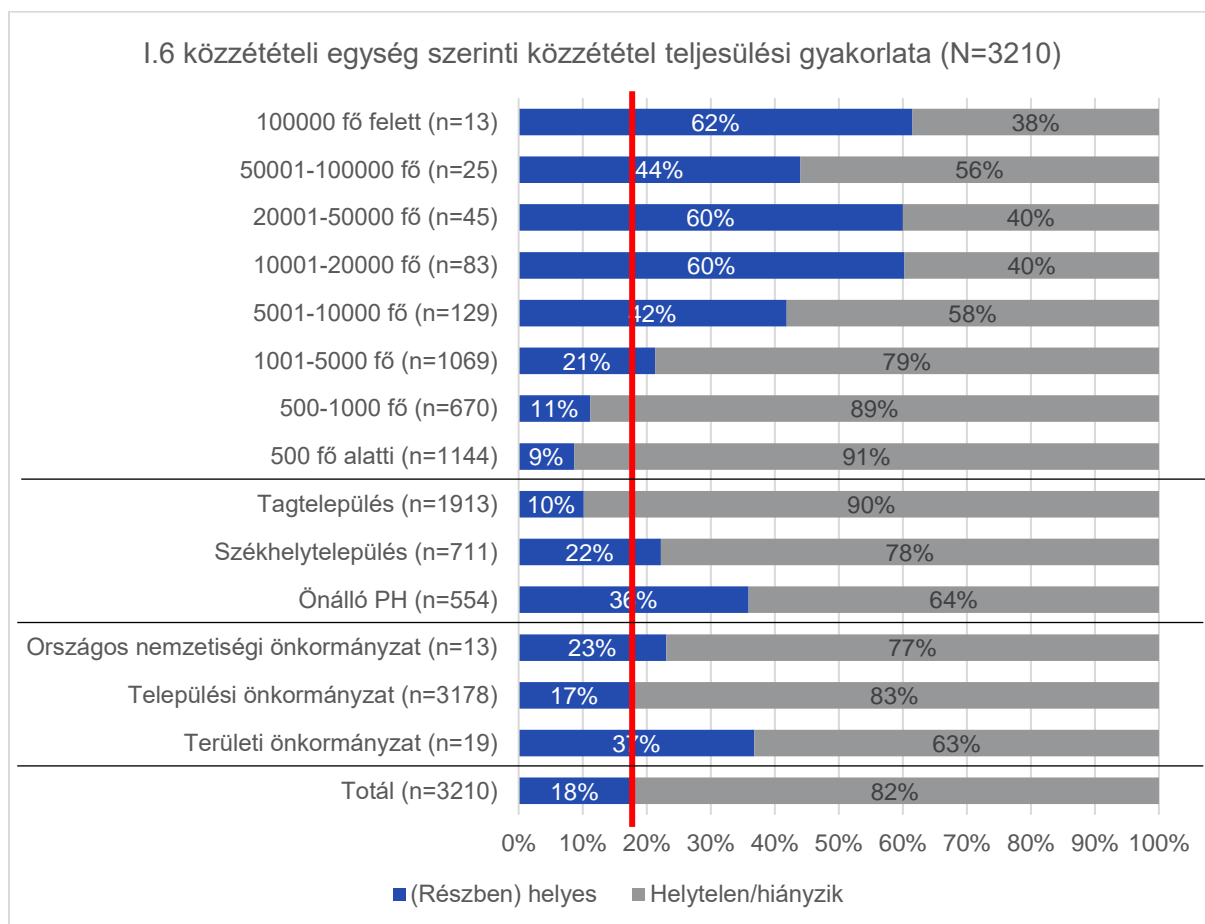
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **mindössze 13%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése pedig minimális volt.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok az átlagnál jobban teljesítettek (37% tette közzé legalább részben az előírt adatokat).** Ugyancsak helyesebb volt a közzététel az országos nemzeti önkormányzatok esetében (23%-a járt el helyesen). A **legkevésbé a települési önkormányzatok feleltek meg a jogszabályi előírásoknak (17%).**
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek, a székhelytelepülések átlag körüli, míg a **tagtelepülések az átlagnál rosszabb teljesítményt nyújtottak.**
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** az I.6 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán kb. 10%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, ezzel szemben a nagyobb városok esetében javult a mutató. Legjobban a 100 ezer fő feletti (62%) és a 10-50 ezer fős városok teljesítettek (60%-os átlagértékkel).

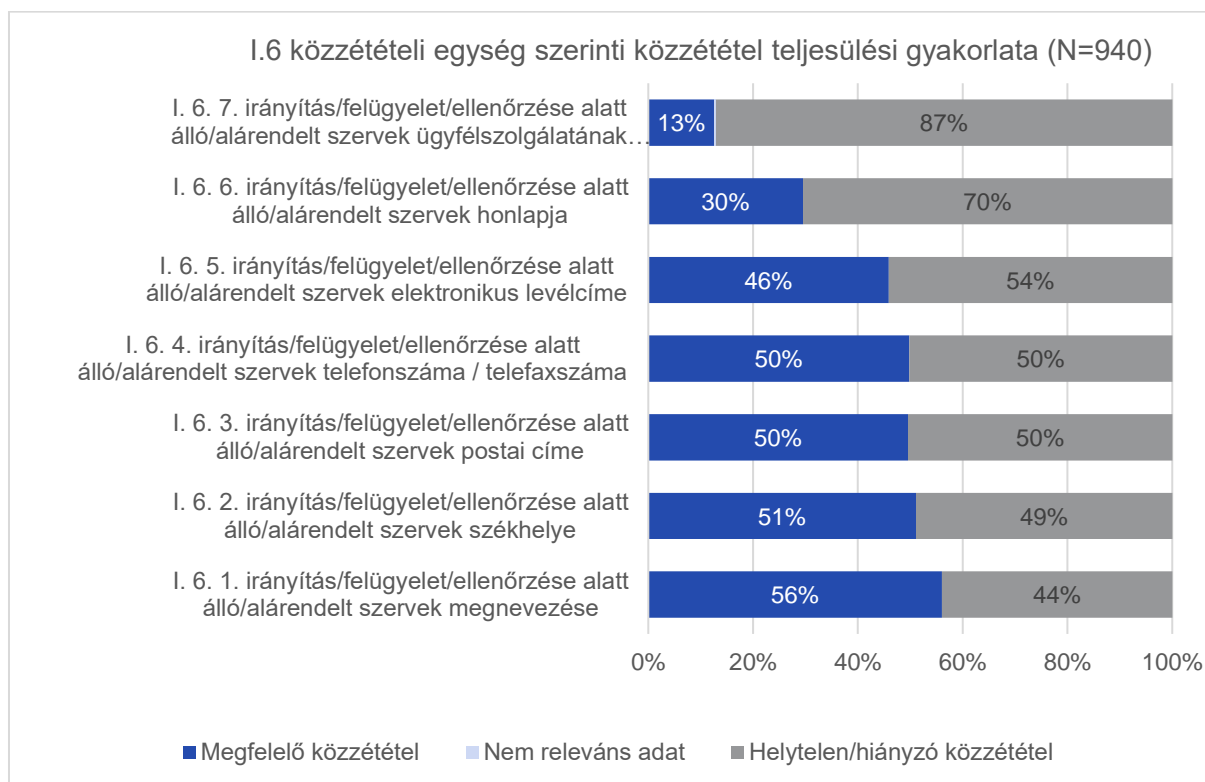
29. ábra: Az I.6 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ az irányítás/felügyelet/ellenőrzése alatt álló/alárendelt szervek ügyfélszolgálatának elérhetősége volt** (csupán 13% tett közzé ilyen információt), de ezen szervek honlapjának elérhetősége is csak a vizsgált weboldalak 30%-a esetében volt helyesen közzétett.

30. ábra: Az I.6 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

**Azon esetekben, amikor az irányítás/felügyelet/ellenőrzése alatt álló/alárendelt szervek elektronikus levélcíme szerepelt a honlapon, ezek az email címek az IHM rendeletnek megfeleltek:** 71%-ában a közvetlen elérhetőség biztosításával, további 21%-ban e nélkül. A honlapok esetében is hasonló arányok voltak tapasztalhatók: **a megadott honlapok 80%-a IHM rendelet szerinti, közvetlen elérést biztosított**, míg további 14% szintén megfelelt a rendeletnek, de közvetlen elérést már nem nyújtott.

**Az adatokat jellemzően HTML formátumban tették közzé**, kisebb arányban a pdf fájl használata volt még jellemző. E tekintetben némi különbség mutatkozott a részinformációknál: az irányítás/felügyelet/ellenőrzése alatt álló/alárendelt szervek megnevezése 100%-ban HTML formátumban szerepelt a honlapokon, míg a további információk esetében ez az arány 80% körüli volt, további 14-15% pdf fájl formában tette közzé ezeket az adatokat. Kivételt jelent az ügyfélszolgálat elérhetősége, amely esetében az adat 65%-ban HTML formátumban, 24%-ban pedig pdf fájlként került ki a honlapokra.

**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeket szinte teljes egészében teljesítették.** E tekintetben az egyes részinformációk között érdemi különbség nem volt.

**I.7 A közfeladatot ellátó szerv többségi tulajdonában álló, illetve részvételével működő gazdálkodó szervezet neve, székhelye, elérhetősége (postai címe, telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme), tevékenységi köre, képviselőjének neve, a közfeladatot ellátó szerv részesedésének mértéke**

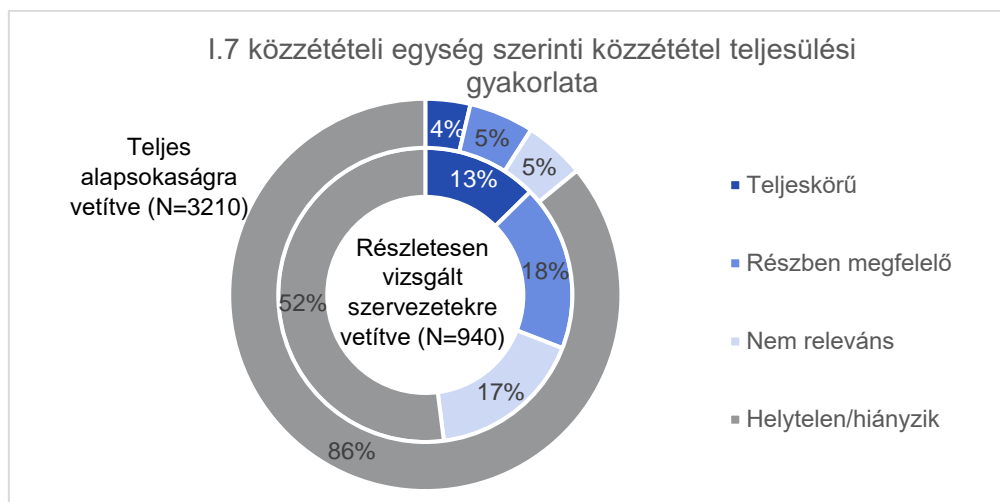
A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>19</sup> 13%-áról [4%] teljes egészében, 18%-ról [5%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 17% [5%] pedig nem

<sup>19</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.



relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **48% [14%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 52% [86%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

31. ábra: Az I.7 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



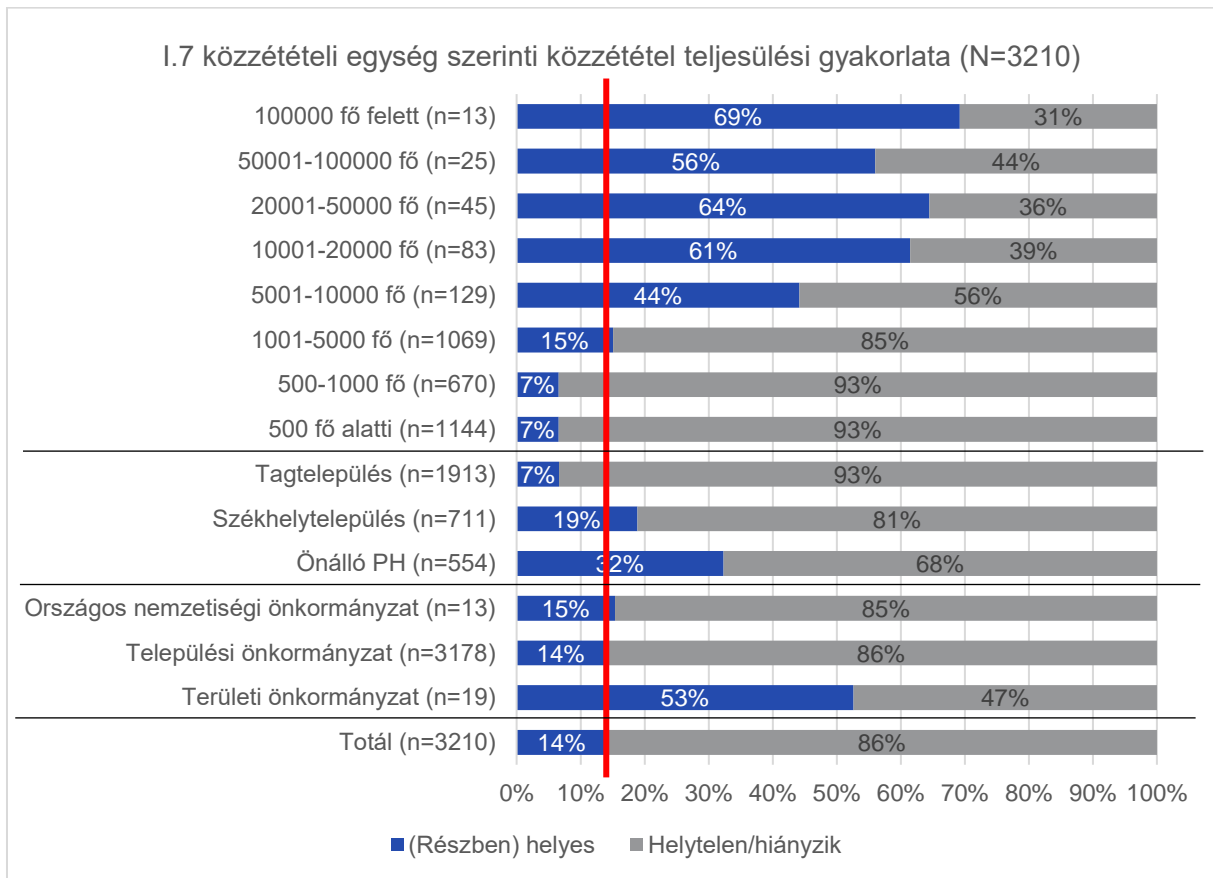
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **mindössze 16%-a [1%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése pedig minimális volt.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok az átlagosnál jobban teljesítettek (53% tette közé legalább részben az előírt adatokat).** Mind az országos nemzetiségi önkormányzatok, mind a települési önkormányzatok ennél jóval csekélyebb arányban feleltek meg a jogszabályi előírásoknak (14-15%).
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek, a székhelytelepülések átlag körüli, míg a **tagtelepülések az átlagosnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (7%).**
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** az I.7 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 7%-a tette közé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, ezzel szemben a nagyobb városok esetében javult a mutató, a 10 ezer főnél népesebb települések önkormányzatainál már 60% feletti aránnyal (a legnagyobbaknál 69%). A trend az 50-100 ezer fős településkategóriánál tört csak meg (56%-os érték).

32. ábra: Az I.7 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül az egyes részinformációk helyes közzétételi gyakorlata átlagosan gyengének mondható. A **leginkább hiányos információ a közfeladatot ellátó szerv részeseződésének megadása, valamint a gazdálkodó szervezet tevékenységének leírása volt** (25% tett közzé helyes módon ilyen információ).

33. ábra: Az I.7 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

**Azon esetekben, amikor a gazdálkodó szervezet elektronikus levélcíme szerepelt a honlapon, ezek az email címek az IHM rendeletnek többségében megfeleltek: 78%-ában a közvetlen elérhetőség biztosításával, további 14% e nélkül.**



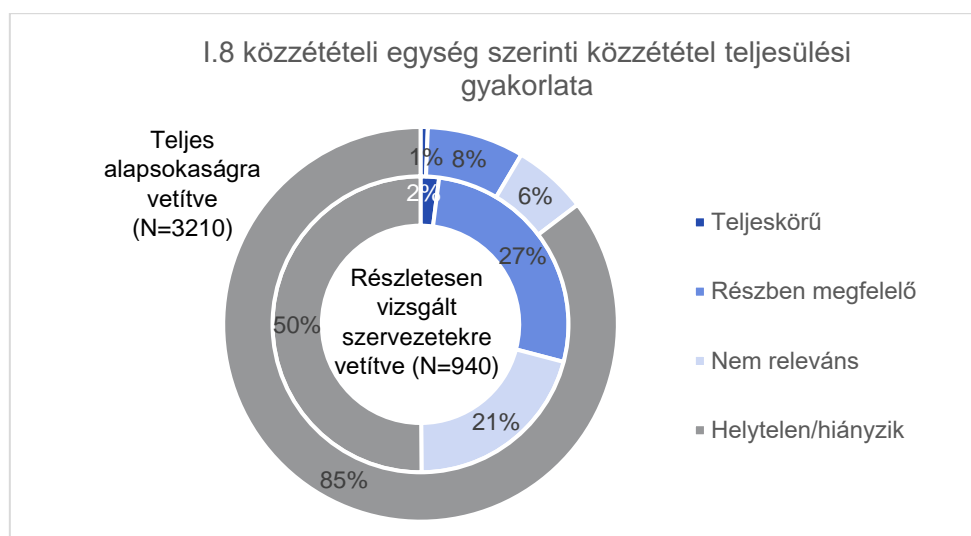
**Az adatokat a honlapok ¾-e esetében HTML formátumban tették közzé**, kb. minden negyedik honlapon pedig ezek pdf fájlként szerepeltek. E tekintetben az egyes részinformációk között nem volt lényeges különbség.

**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeket szinte teljes egészében teljesítették:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság követelményeinek 100%-ban megfeleltek, de a további szempontoknál is 95% feletti volt a helyes teljesítés aránya. E tekintetben az egyes részinformációk között érdemi különbség nem volt.

**I.8 A közzétételt ellátó szerv által alapított közalapítványok neve, székhelye, elérhetősége (postai címe, telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme), alapító okirata, kezelő szervének tagjai**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>20</sup> 2%-áról [1%] teljes egészében, 27%-ról [8%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. 1. melléklet szerinti adatai; további 21% [6%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **50% [15%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 50% [85%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

34. ábra: Az I.8 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **mindössze 16%-a [1%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése pedig minimális volt.

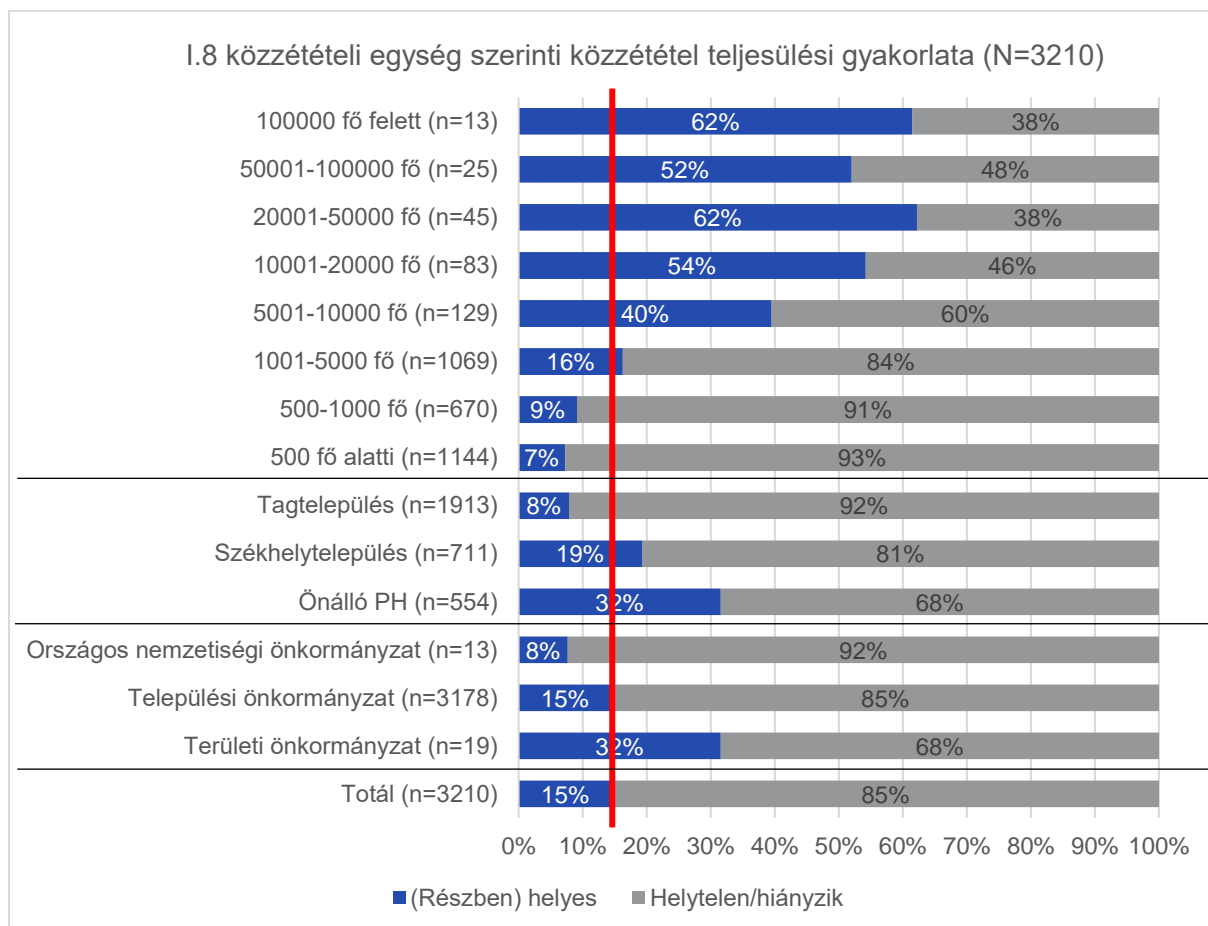
A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok az átlagosnál jobban teljesítettek (32% tette közzé legalább részben az előírt adatokat). A települési önkormányzatoknak már csak a 15%-a járt el helyesen, míg az országos nemzetiségi önkormányzatok feleltek meg a legkevésbé a jogszabályi előírásoknak (8%) – utóbbiaknál a „nem releváns” jelölés elmaradása feltételezhető.**
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek, a székhelytelepülések átlag körüli, míg a **tagtelepülések az átlagosnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (8%).**
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** az I.8 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 7-9%-a tette közzé legalább részben a szükséges

<sup>20</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

adatokat a megfelelő módon, ezzel szemben a nagyobb városok esetében javult a mutató (62%-ig). A trend az 50-100 ezer fős településkategóriánál tört csak meg (52%-os érték).

35. ábra: Az I.8 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)

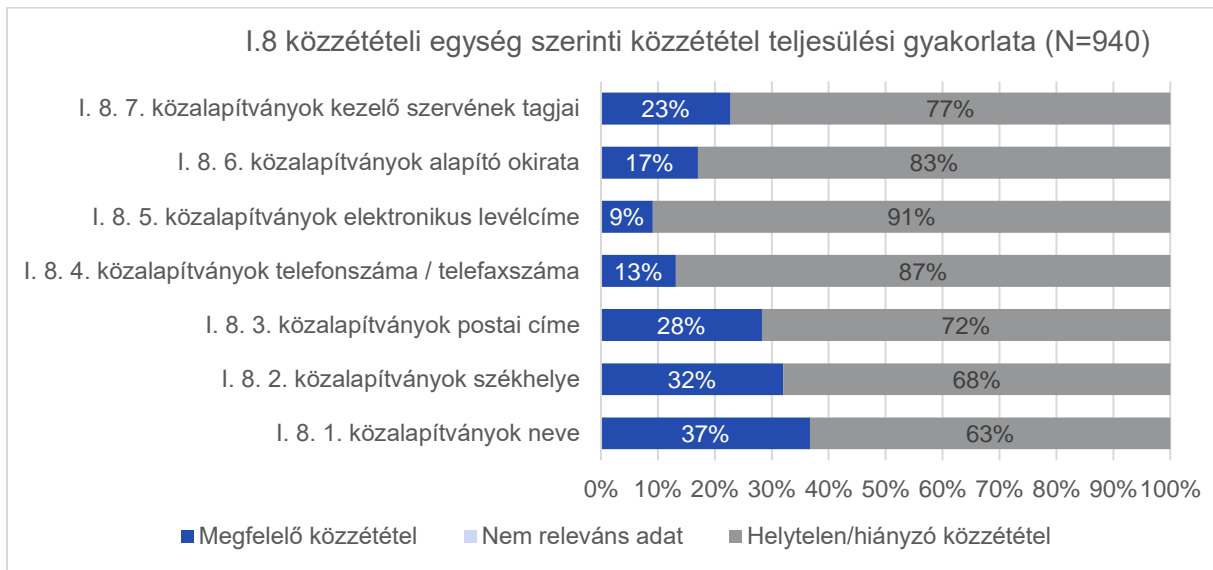


Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ a közalapítvány elektronikus levélcíme volt (91%-ban helytelen a közzététel), de a telefonszám megadása, valamint az alapító okirat közzététele is meglehetősen hiányos volt (13% illetve 17% tett közzé helyes módon ilyen információt).**



36. ábra: Az I.8 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

**Azon esetekben, amikor a közalapítvány elektronikus levélcíme szerepelt a honlapon, ezek az email címek az IHM rendeletnek többségében megfeleltek:** 66%-ában a közvetlen elérhetőség biztosításával, további 19% e nélkül.

**Az adatokat a honlapok nagy többségében (75-80%) HTML formátumban tették közzé,** 10-12%-nál pedig pdf fájlként szerepeltek ezek. **Kivételt képezett a közalapítvány alapító okirata, amely az esetek több mint a felében képfájlként/szkennelt dokumentumként,** 30%-ban pedig pdf formátumban került közzétételre.

**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeket döntő többségükben teljesítették:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság követelményeinek 100%-ban megfeleltek, illetve a további szempontoknál is 90% feletti volt a helyes teljesítés aránya. E tekintetben csak a közalapítvány alapító okirata volt kivétel: ennek jellemző formátuma miatt ez a kereshetőség és a másolhatóság követelményét már csak az esetek kevesebb mint a felénél (44%) teljesítette.

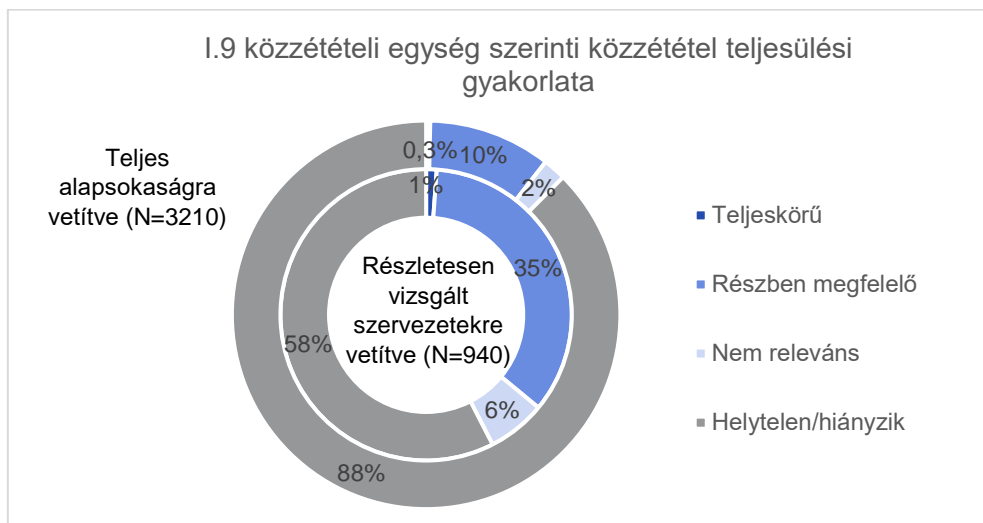
**I.9 A közfeladatot ellátó szerv által alapított költségvetési szerv neve, székhelye, a költségvetési szervet alapító jogszabály megjelölése, illetve az azt alapító határozat, a költségvetési szerv alapító okirata, vezetője, honlapjának elérhetősége, működési engedélye**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>21</sup> 1%-áról [0,3%] teljes egészében, 35%-ról [10%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 6% [2%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **42% [12%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 58% [88%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>21</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.



37. ábra: Az I.9 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



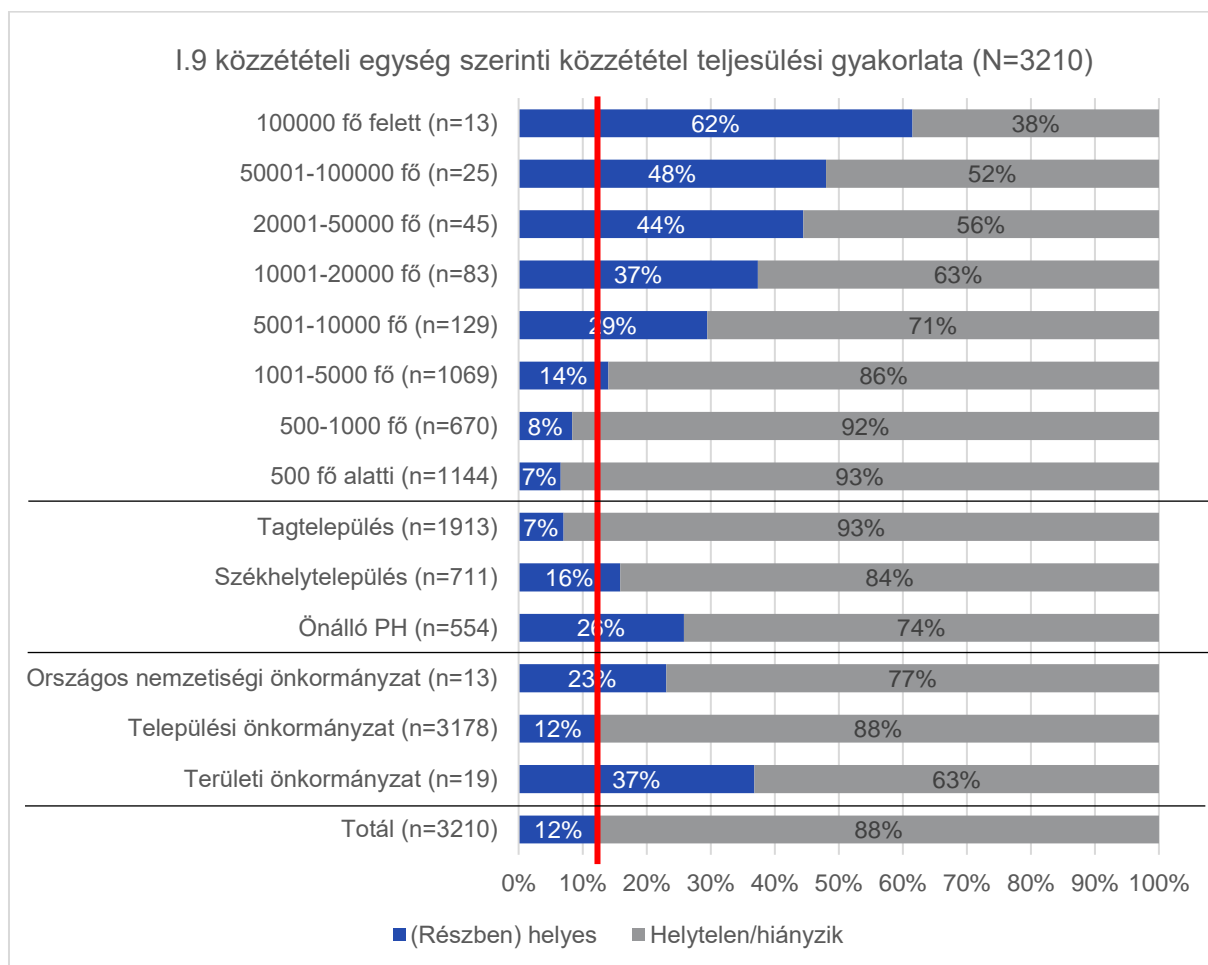
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **mindössze 13%-a [1%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése pedig minimális volt.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok az átlagnál jobban teljesítettek (37% tette közzé legalább részben az előírt adatokat).** Az országos nemzetiségi önkormányzatok kevesebb mint negyede (23%) járt el helyesen, míg **legkevésbé a települési önkormányzatok teljesítették az Infotv. I. melléklete szerinti kötelezettségeiket (12%).**
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (26%), a székhelytelepülések átlag körüli, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (7%).**
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** az I.9 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 7-8%-a tette közzé legalább részben a megfelelő módon a szükséges adatokat, míg a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább helyes teljesítések aránya, így a legnagyobb városoknak már a 62%-a járt el helyesen.

38. ábra: Az I.9 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ a költségvetési szerv működési engedélye, valamint az alapító határozata volt (97%-ban, ill. 92%-ban helytelen/hiányzó közzététel), de az alapító jogszabály, az alapító okirat és a szerv honlapjának elérhetősége is igen hiányosan szerepelt.**

39. ábra: Az I.9 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

**Az IHM rendelet által szabályozott információk, dokumentumok közül, a honlapokon közzétett működési engedély és alapító okirat a jogszabálynak többségében megfelelt** (85%-ban IHM rendelet szerinti, közvetlen elérés biztosításával; további 12%-ban közvetlen elérés nélkül); míg a honlap elérhetősége és az alapító határozat már csak ennél kisebb arányban felelt meg a rendeletnek; **az alapító jogszabály pedig csak 68%-ban került feltöltésre az IHM rendelet szerint, de közvetlen elérés nélkül, azaz minden harmadik közzététel nem felelt meg a rendelet előírásainak.**

A szervezet nevére, székhelyére, vezetőjére és honlapjára vonatkozó információk az esetek ¼-ében HTML formátumban, 15-16%-ban pdf fájlként kerültek fel a honlapra. Az alapító jogszabály és határozat az esetek kevesebb mint a felében HTML formátumban, 25-25% körüli arányban pdf fájlként, illetve képfájlként/szkennelt dokumentumként volt megtalálható. Az alapító okirat és a működési engedély nagyjából minden második esetben képfájlként/szkennelt dokumentumként szerepelt a honlapon.

**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelmények közül a korlátozásmentesség, a megnyithatóság és az olvashatóság feltételeit maximálisan teljesítették,** és a letölthetőség és nyomtathatóság kritériumai is túlnyomórészt (90% felett) teljesültek. Ugyanakkor a nem HTML formában közzétett információk esetében a kereshetőség és a másolhatóság feltételei már kisebb mértékben teljesültek.

Az alapító határozat nemzetiségi nyelven csak minimális esetszámban volt elérhető, illetve nem relevánsként jelölt.

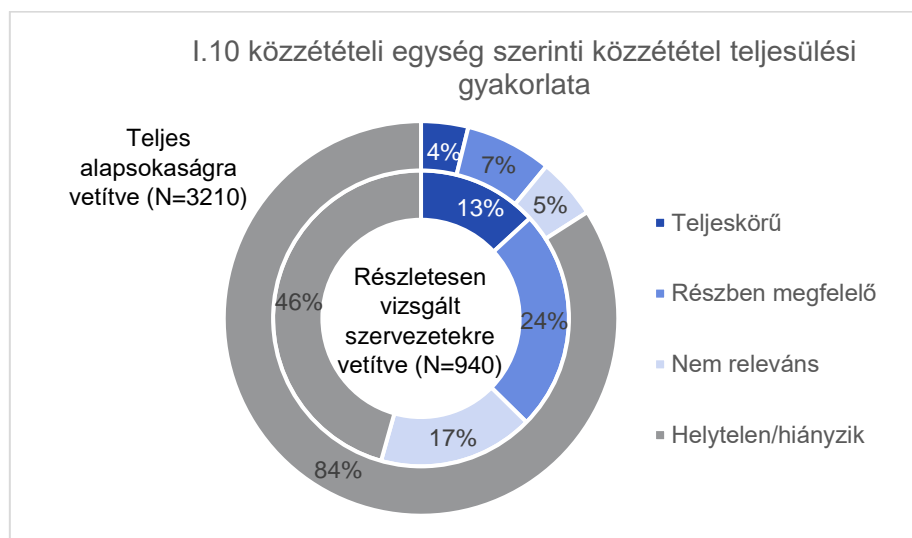
**I.10 A közfeladatot ellátó szerv által alapított lapok neve, a szerkesztőség és kiadó neve és címe, valamint a főszerkesztő neve**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>22</sup> 13%-áról [4%] teljes egészében, 24%-ról [7%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 17% [5%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **54% [16%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 46% [84%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>22</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.



40. ábra: Az I.10 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



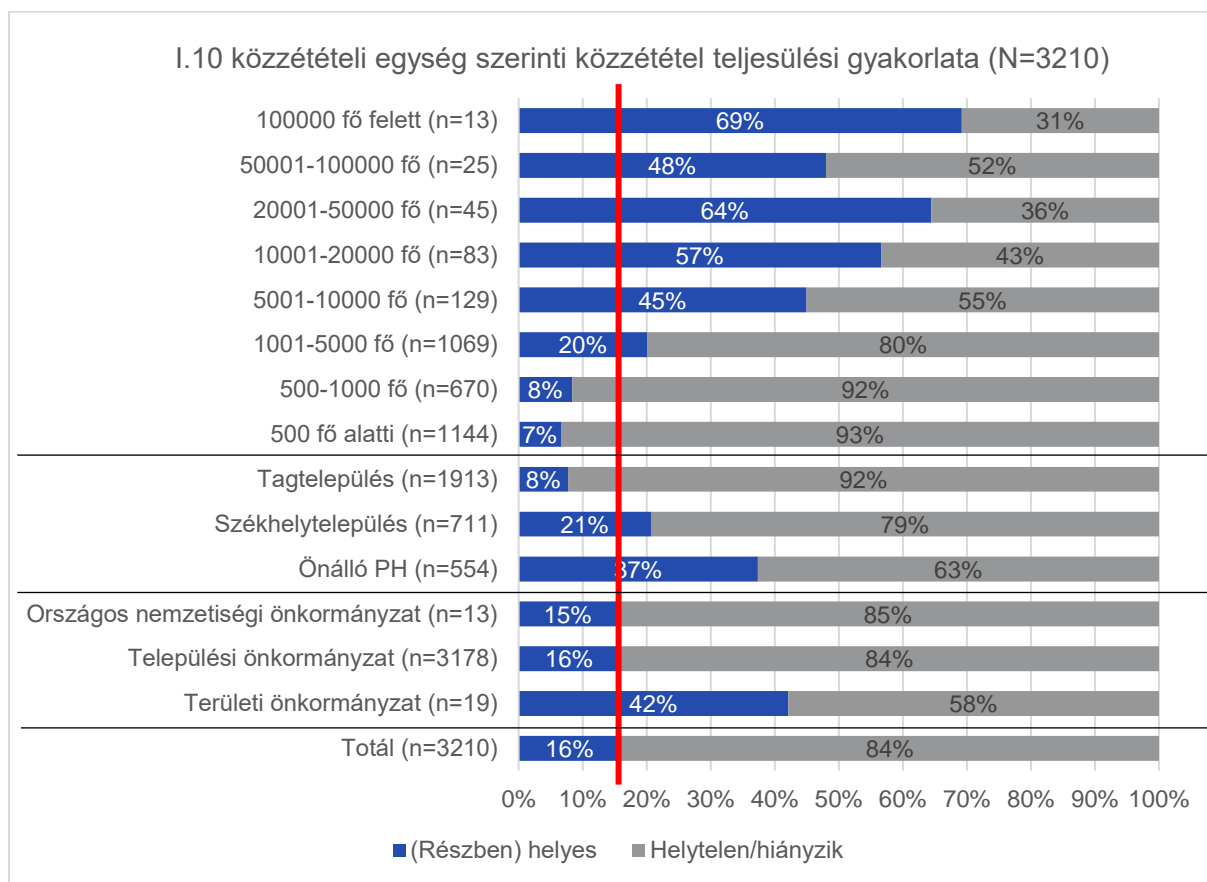
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **mindössze 14%-a [1%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése pedig minimális volt.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok az átlagnál jobban teljesítettek (42% tette közzé legalább részben az előírt adatokat). Az országos nemzetiségi önkormányzatok és a települési önkormányzatok egyaránt alacsony mértékben teljesítették az Infotv. I. melléklete szerinti kötelezettségeiket (15-16%).**
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (37%), a székhelytelepülések átlag körüli, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (8%).**
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** az I.10 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 7-8%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább helyes teljesítések aránya, a legnagyobb városoknak már a 69%-a járt el helyesen. A trend csak az 50-100 ezer fős településméret kategóriánál tört meg (48%-ban helyes teljesítés).

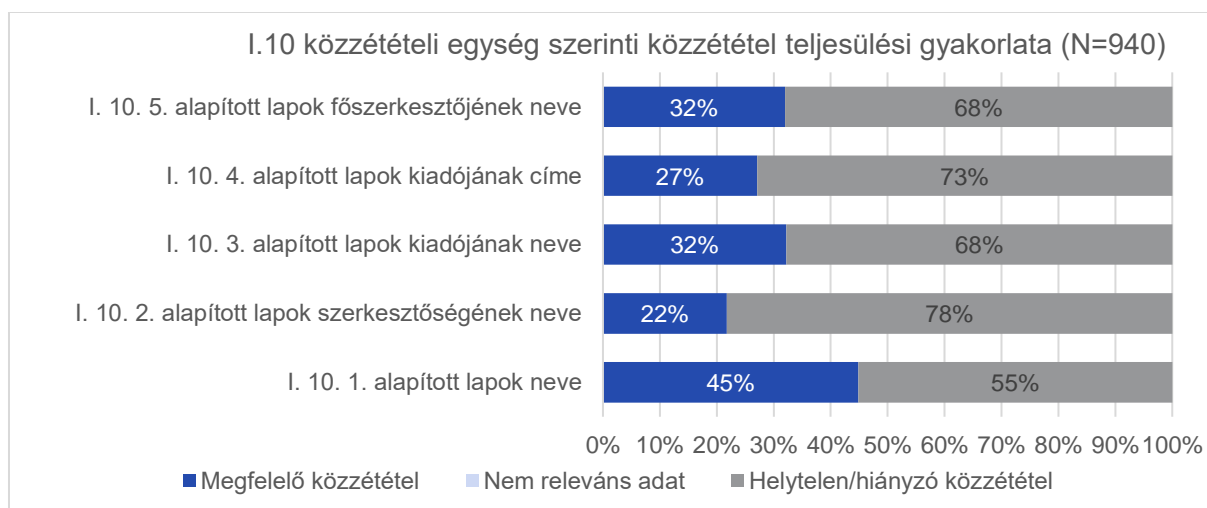
41. ábra: Az I.10 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ a lapok szerkesztőségének a neve és címe (78 ill. 73%-ban helytelen/hiányzó közzététel).**

42. ábra: Az I.10 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétett adatok átlagosan 80%-ban HTML formátumban szerepeltek a honlapokon, emellett 10-14 %-ban pdf fájlként töltötték fel ezeket. E tekintetben az egyes részinformációk között nem volt lényeges különbség.

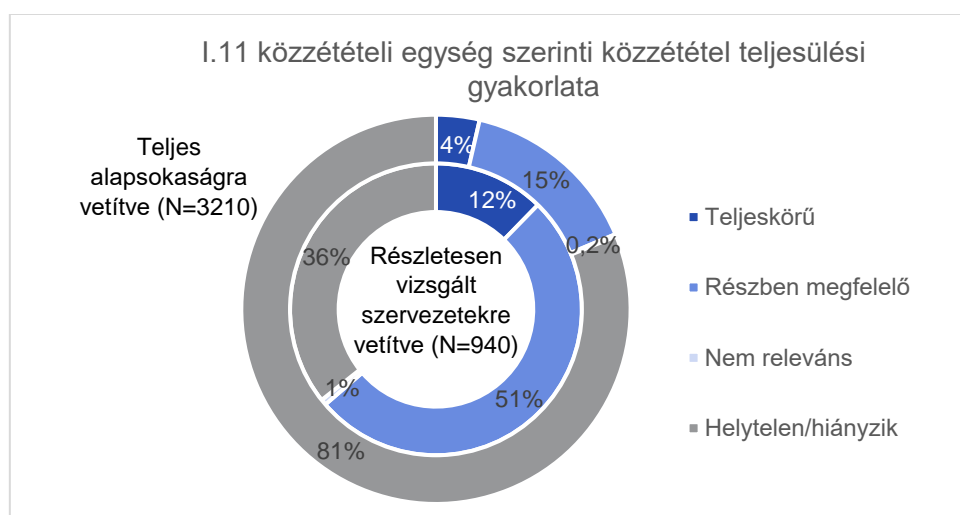


**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeknek döntő többségükben megfeleltek:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság és az olvashatóság feltételei maradéktalanul teljesültek, emellett a kereshetőség és a másolhatóság esetében is csak nem 100%-os volt a teljesülés. Kisebbségi hiányosság (de ez is 90% feletti teljesüléssel) csak a letölthetőségnél és a nyomtathatóságnál volt. E tekintetben az egyes részinformációk között nem volt lényeges különbség.

**I.11 A közzétételt ellátó szerv felettes, illetve felügyeleti szervének, hatósági döntései tekintetében a fellebbezés elbírálására jogosult szervnek, ennek hiányában a közzétételt ellátó szerv felett törvényességi ellenőrzést gyakorló szervnek az 1. pontban meghatározott adatai**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>23</sup> 12%-áról [4%] teljes egészében, 51%-ról [15%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 1% [0,2%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **64% [19%] teljesítette legalább részben a törvény általi közzétételi kötelezettségét, míg 36% [81%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

43. ábra: Az I.11 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

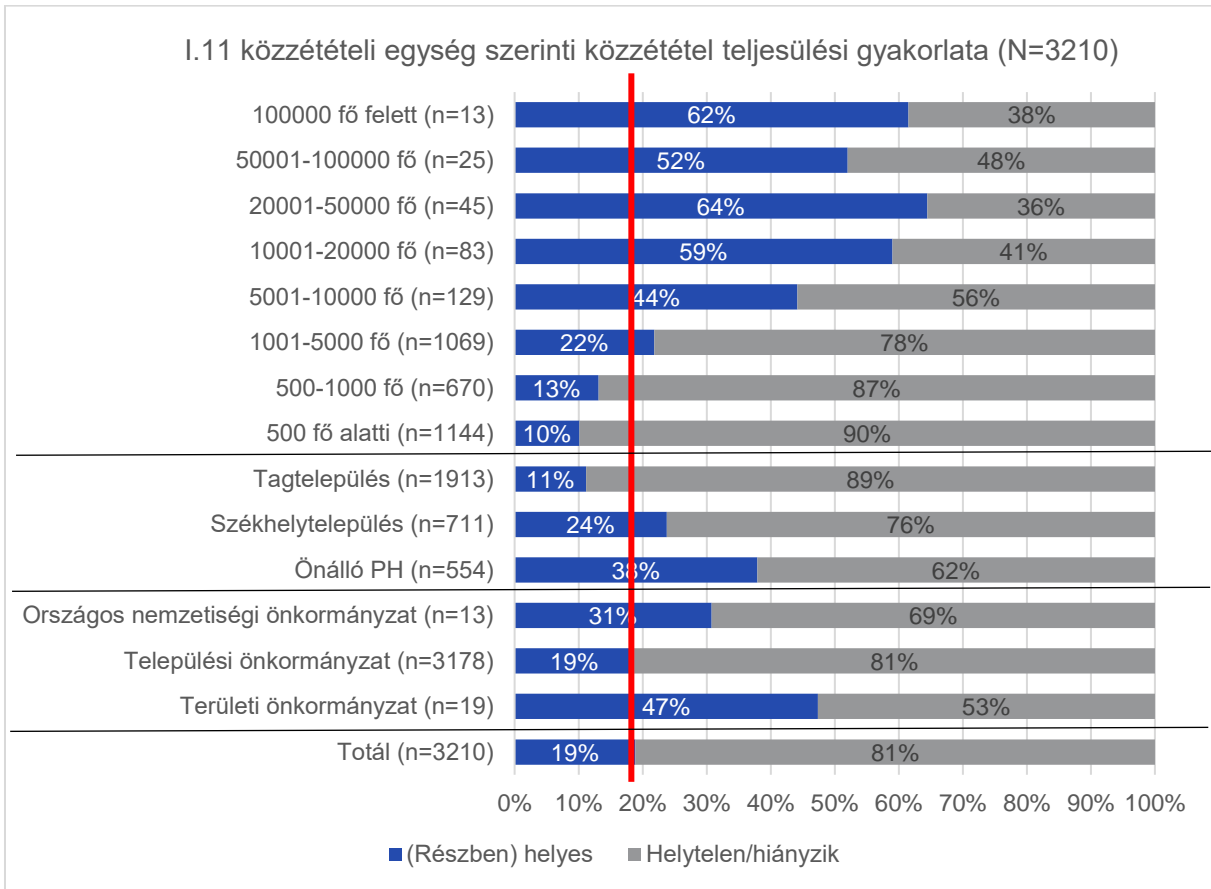
A vizsgált szervezetek **mindössze 14%-a [3%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése pedig minimális volt.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok az átlagosnál jobban teljesítettek (47% tette közé legalább részben az előírt adatokat). Az országos nemzeti önkormányzatok 31%-a járt el helyesen; a legrosszabbul pedig a települési önkormányzatok teljesítették az Infotv. I. melléklete szerinti kötelezettségeiket (19%).**
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (38%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagosnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (11%).**
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** az I.11 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 10-13%-a tette közé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább helyes teljesítések aránya, a legnagyobb városoknak már a 62%-a járt el helyesen. A trend csak az 50-100 ezer fős településméret kategóriánál tört meg (52%-ban helyes teljesítés).

<sup>23</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

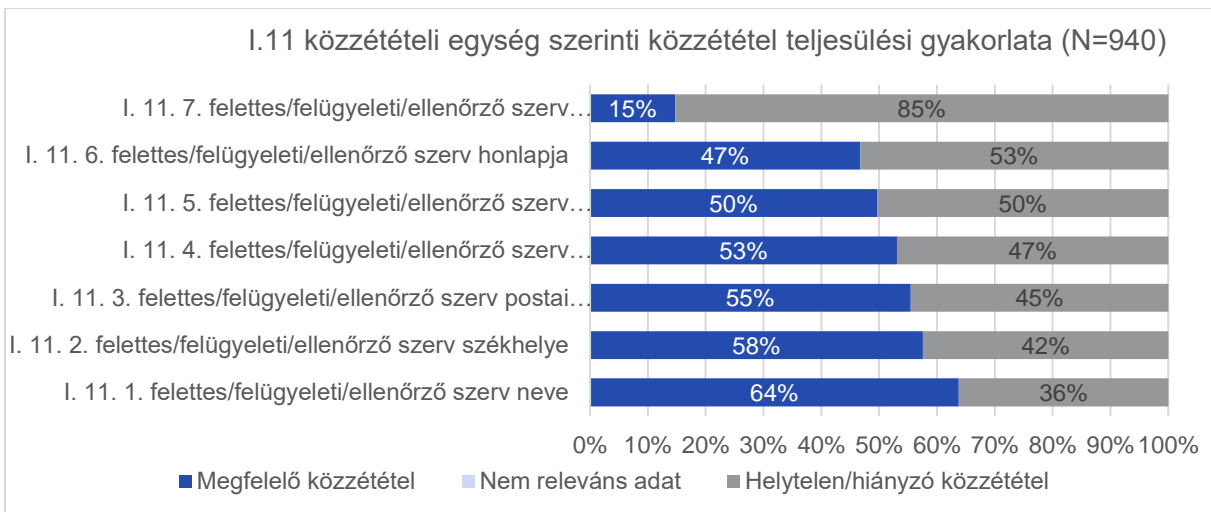
44. ábra: Az I.11 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a leginkább hiányos információ kiugróan a felettes/felügyeleti/ellenőrző szerv ügyfélszolgálatának elérhetősége volt (85%-ban helytelen/hiányzó közzététel).

45. ábra: Az I.11 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétett elektronikus levélcím és honlap döntő többségében (92%-ban) az IHM rendelet szerinti volt; 75%, ill. 81% közvetlen elérést is biztosított.





A közzétett adatok átlagosan 75-80%-ban HTML formátumban szerepeltek a honlapokon, emellett 12-17%-ban pdf fájlként töltötték fel ezeket. E tekintetben az egyes részinformációk között nem volt lényeges különbség.

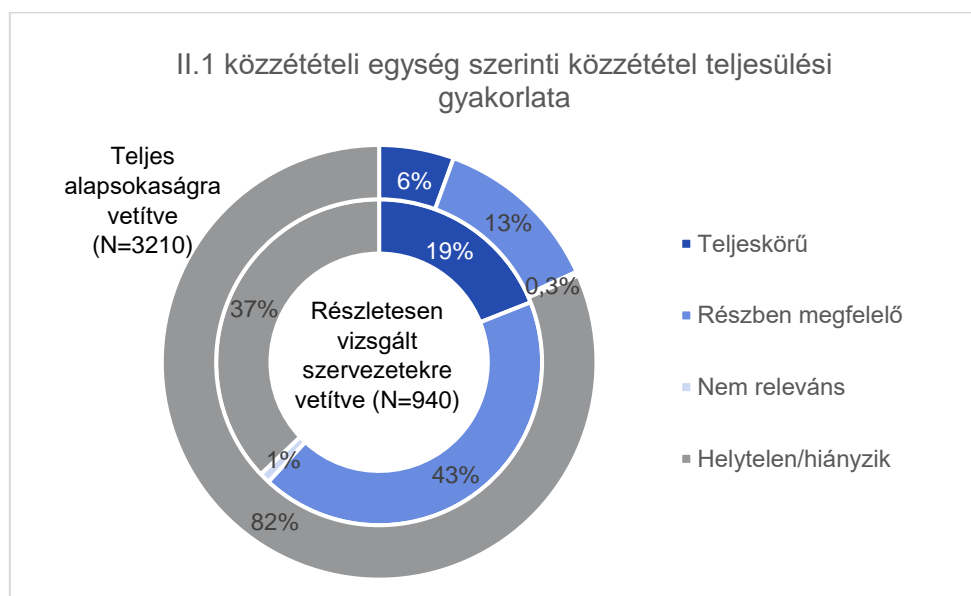
**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeknek megfeleltek:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság és az olvashatóság feltételei maradéktalanul teljesültek, illetve a további szempontok is túlnyomórészt (95% felett) érvényesültek. E tekintetben az egyes részinformációk között nem volt lényeges különbség.

## II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok közzétételi egységei

### **II.1 A közfeladatot ellátó szerv feladatát, hatáskörét és alaptevékenységét meghatározó, a szervezetre vonatkozó alapvető jogszabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök, valamint a szervezeti és működési szabályzat vagy ügyrend, az adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzat hatályos és teljes szövege**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>24</sup> 19%-áról [6%] teljes egészében, 43%-ról [13%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 1% [0,3%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **63% [18%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 37% [82%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

46. ábra: A II.1 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



A vizsgált szervezetek **mindössze 15%-a [3%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése pedig minimális volt.

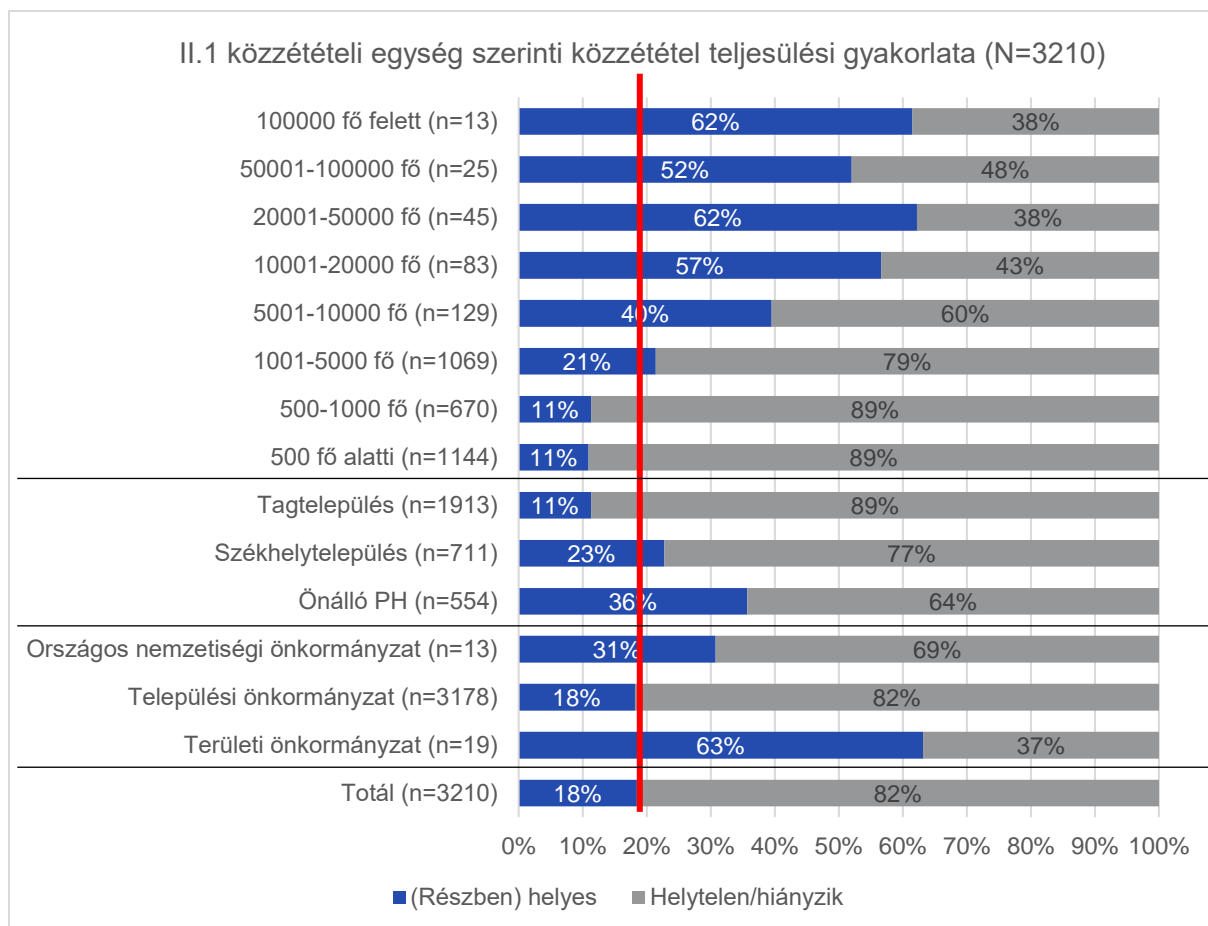
A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok az átlagnál lényegesen jobban teljesítettek (63% tette közzé legalább részben az előírt adatokat). Az országos nemzeti önkormányzatok 31%-a járt el helyesen; a legrosszabbul pedig a települési önkormányzatok teljesítették az Infotv. I. melléklete szerinti kötelezettségeiket (18%).**
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg a követelményeknek (36%), a székhelytelepülések közepes, míg a tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (11%).**

<sup>24</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.1 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 11%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya: a legnagyobb városoknak már a 62%-a járt el helyesen. A trend csak az 50-100 ezer fős településméret kategóriánál tört meg (52%-ban helyes teljesítés).

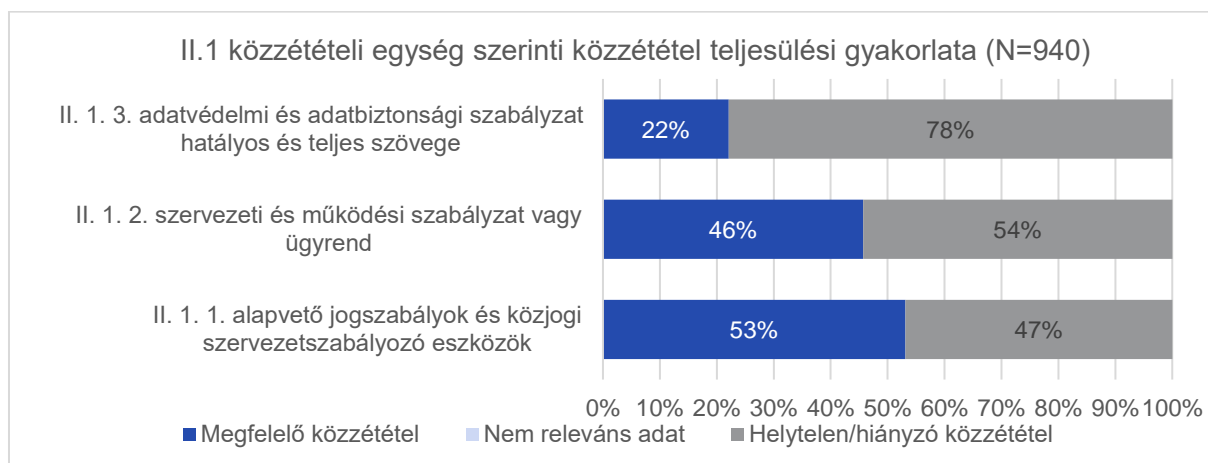
47. ábra: A II.1 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ kiugróan az adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzat hatályos és teljes szövege volt (78%-ban helytelen/hiányzó közzététel).**

48. ábra: A II.1 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Az alapvető jogszabályok és közjogi szervezetszabályozó eszközök közzétételére kivétel nélkül HTML formátumban került sor; a további két részinformáció esetében változatos volt a közzététel formátuma.

**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeknek jórészt megfeleltek:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság és az olvashatóság feltételei maradéktalanul teljesültek, illetve a letölthetőség és a nyomtathatóság feltételei is jórészt teljesültek (94% felett). A másolhatóság és a kereshetőség sérült esetenként (kb. 20-25%-ban) a II.1.2 és II.1.3 esetében a közzététel formátuma (kép fájl, pdf fájl) miatt.

### **II.2 Az országos illetékességű szervek, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatal esetében a közfeladatot ellátó szerv feladatáról, tevékenységéről szóló tájékoztató magyar és angol nyelven**

A közzétételi egység csak az országos nemzetiségi önkormányzatok esetében releváns. E szervezetek 20%-a teljes mértékben, 40%-a részben közzétette az előírt adatokat, információkat; 40% azonban nem teljesítette ezt a kötelezettségét.

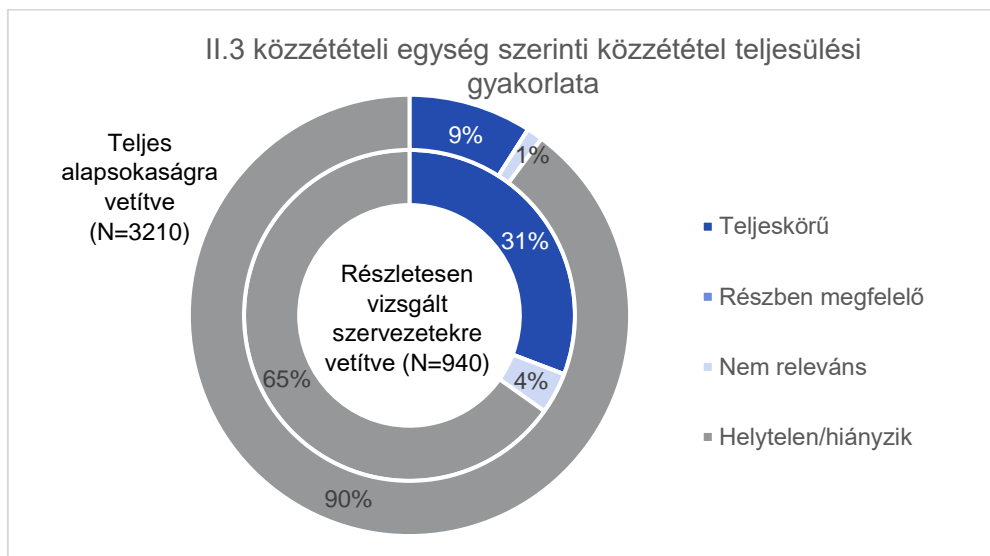
Megjegyzendő azonban, hogy a többi szervezettípus esetében is igen kis arányban fordult elő a „nem releváns” jelölés e közzétételi egység kapcsán (területi önkormányzatoknál 21%, települési önkormányzatoknál 13% jelölte nem relevánsnak a közzétételi egységet).

### **II.3 A helyi önkormányzat önként vállalt feladatai**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>25</sup> 31%-áról [9%] teljes egészében elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 4% [1%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **35% [10%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 65% [90%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>25</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

49. ábra: A II.3 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



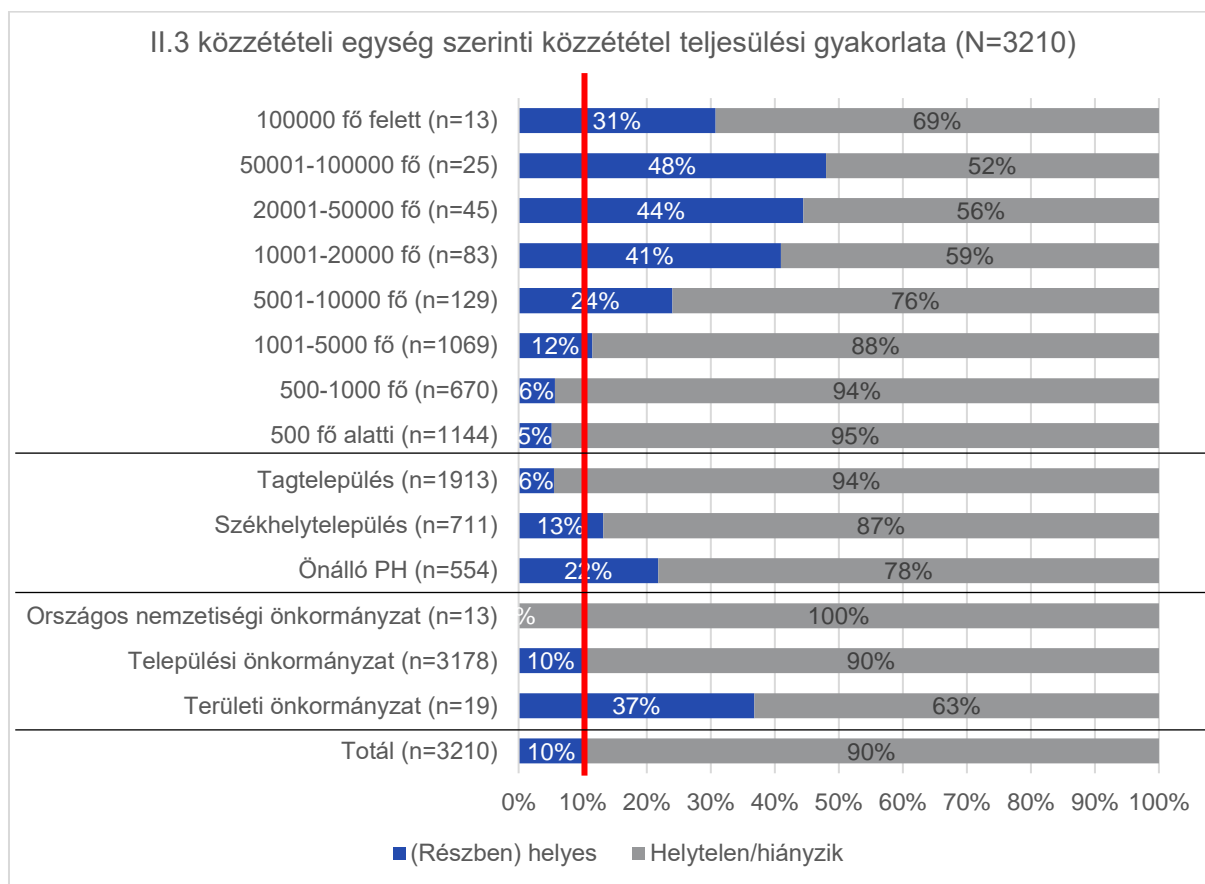
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **mindössze 18%-a [1,6%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése pedig minimális volt.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok az átlagosnál jobban teljesítettek (37% tette közzé legalább részben az előírt adatokat). Az országos nemzetiségi önkormányzatokra e közzétételi egység nem vonatkozott, ugyanakkor ezek egyike se járt el helyesen, hiszen nem jelölték meg „nem relevánsként” az adatkört.**
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (22%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagosnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (6%).**
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.3 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 5-6%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya. A trend csak a 100 ezer fő feletti településméret kategóriánál tört meg (31%-ban helyes teljesítés).

50. ábra: A II.3 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok 55%-ban HTML formátumban, 30%-ban pdf fájlként kerültek közzétételre.

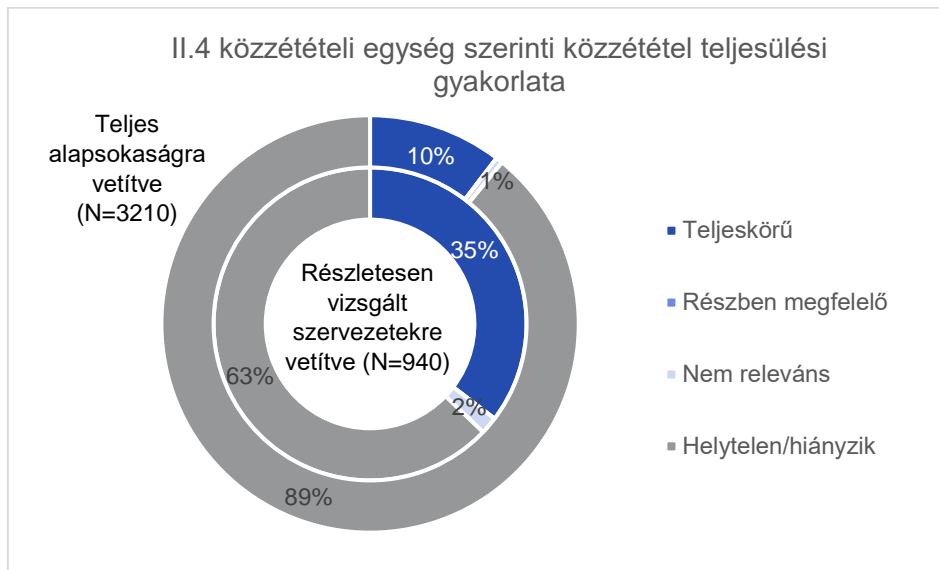
**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeknek megfeleltek:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság és az olvashatóság feltételei maradéktalanul teljesültek, de a további szempontok is nagy többségükben (90% felett) teljesültek.

#### **II.4 Államigazgatási, önkormányzati, és egyéb hatósági ügyekben ügyfajtánként és eljárástípusonként a hatáskörrel rendelkező szerv megnevezése, ... az ügyintézéshez szükséges dokumentumok, okmányok, eljárási illetékek (igazgatási szolgáltatási díjak) meghatározása...**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>26</sup> 35%-áról [10%] teljes egészében elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 2% [1%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **37% [11%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 63% [89%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>26</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

51. ábra: A II.4 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

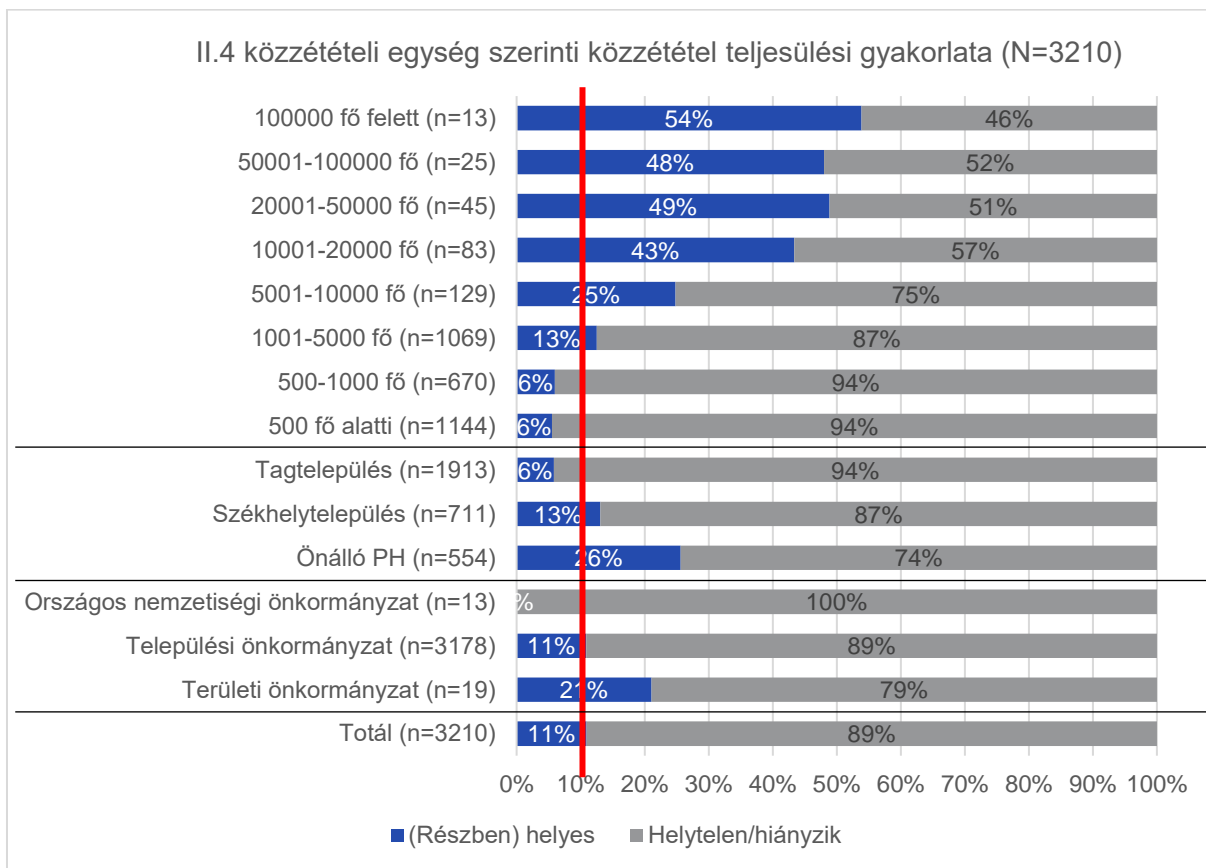
A vizsgált szervezetek **mindössze 12%-a [1%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**.

Csak a honlapok némileg több mint **harmadánál (36%) voltak elérhetőek az információk, dokumentumok ügyfajtánként és eljárástípusonként elkülönítve**.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- A területi és az országos nemzetiségi önkormányzatok esetében a közzétételi egység nem volt releváns (de megjegyzendő, hogy helytelen volt a gyakorlatuk, mivel nem jelezték ezt).
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (26%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagosnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (6%)**.
- **A településméret növekedésével javul a közzétételi gyakorlat** a II.4 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 6%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya. A legjobban a legnagyobb városok teljesítettek (54%-ban legalább részben helyes gyakorlat).

52. ábra: A II.4 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



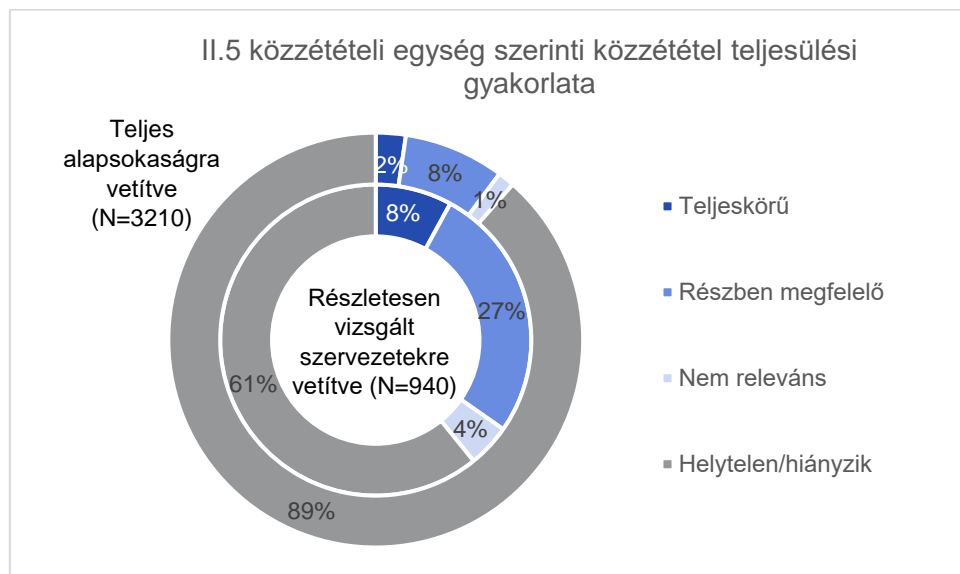
Forrás: Saját szerkesztés

### **II.5 A közfeladatot ellátó szerv által nyújtott vagy költségvetéséből finanszírozott közszolgáltatások megnevezése, tartalma, a közszolgáltatások igénybevételének rendje, a közszolgáltatásért fizetendő díj mértéke, az abból adott kedvezmények**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>27</sup> 8%-áról [2%] teljes egészében, 27%-ról [8%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 4% [1%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **39% [11%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 61% [89%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>27</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

53. ábra: A II.5 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

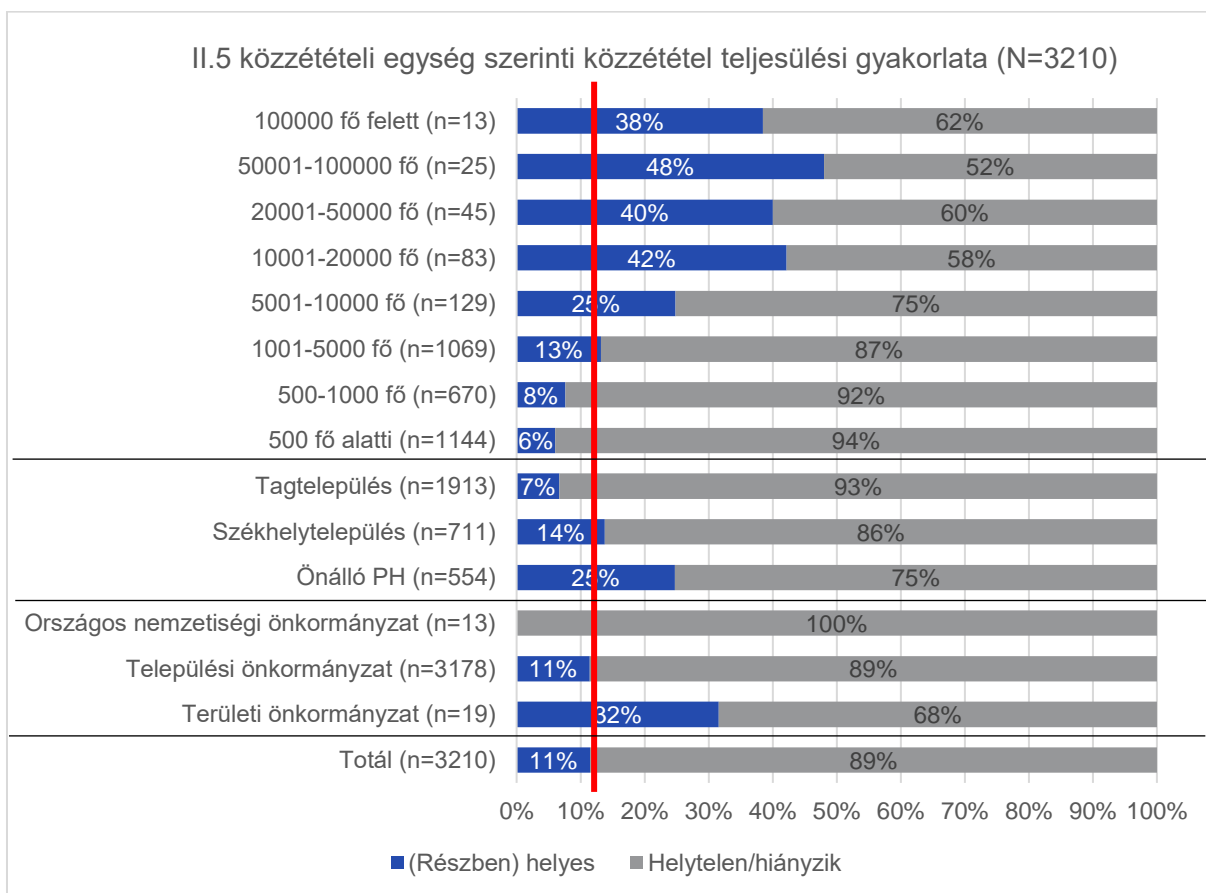
A vizsgált szervezetek **mindössze 16%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése pedig minimális volt.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- A területi és az országos nemzetiségi önkormányzatok esetében a közzétételi egység nem volt releváns (de itt megjegyzendő, hogy helytelen volt a gyakorlatuk, mivel nem jelezték ezt).
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (25%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagosnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (7%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.5 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 6%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább részben helyesen teljesítések aránya: az 50-100 ezer fős városoknak már csaknem a fele legalább részben helyesen tette közzé az adatokat. A trend csak a 20-50 ezer fő közötti és a 100 ezer fő feletti településméret kategóriánál tört meg valamelyest.



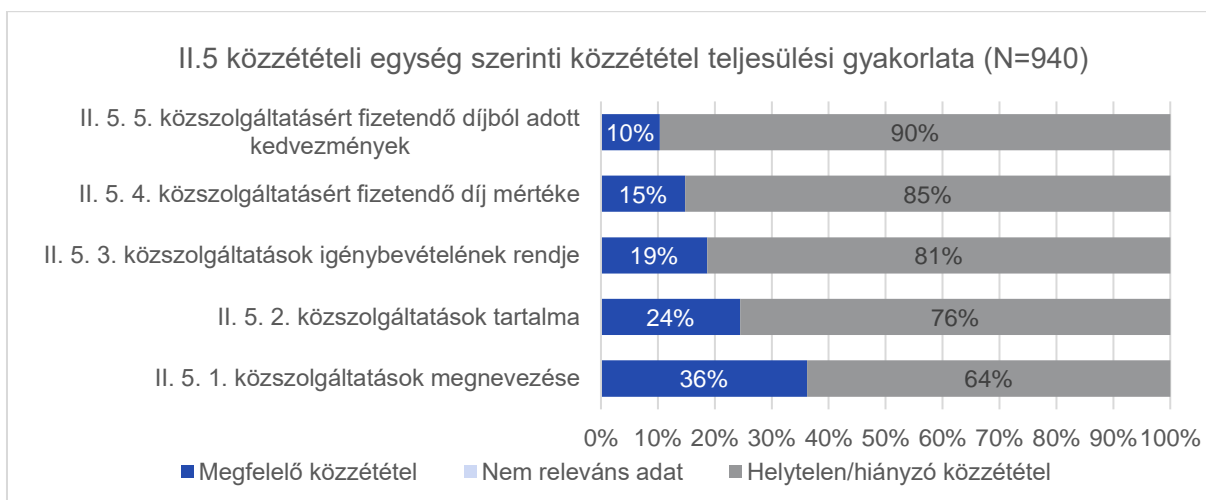
54. ábra: A II.5 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ kiugróan a közszolgáltatásért fizetendő díjból adott kedvezmények részterület volt (90%-ban helytelen/hiányzó közzététel)**, de a közszolgáltatások igénybevételének rendje és a közszolgáltatásért fizetendő díj mértéke is csak erősen hiányosan volt elérhető.

55. ábra: A II.5 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

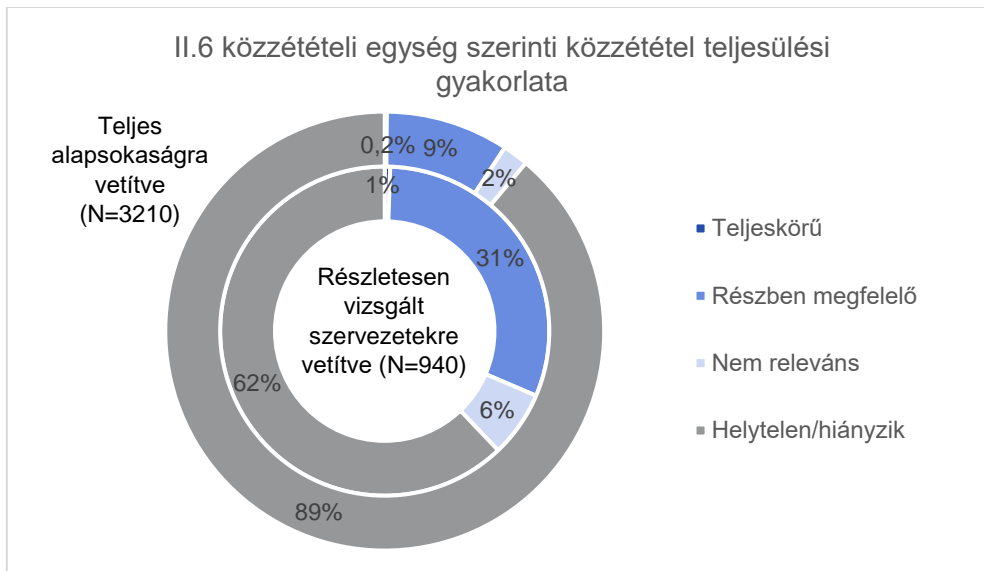
A közszolgáltatások igénybevételének rendje és a közszolgáltatásért fizetendő díj mértéke kizárólag HTML formátumban volt jelen a honlapokon. A további részinformációk is többnyire HTML formátumban kerültek közzétételre, emellett más megoldások (pl. pdf fájl) is megjelentek.

**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeknek megfeleltek:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság és az olvashatóság feltételei maradéktalanul teljesültek, illetve a letölthetőség és a nyomtathatóság feltételei is jórészt teljesültek (95% felett). A másolhatóság és a kereshetőség sérült esetenként (kb. 15%-ban).

**II.6 A közzéadatot ellátó szerv által fenntartott adatbázisok, illetve nyilvántartások leíró adatai...**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>28</sup> 1%-áról [0,2%] teljes egészében, 31%-áról [9%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 6% [2%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **38% [11%] teljesítette legalább részben a törvény általi közzételetét, míg 62% [89%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

56. ábra: A II.6 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **mindössze 16%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése minimális volt (5% az érintett szervezetek esetében és 0,4% az alapsokaságon).

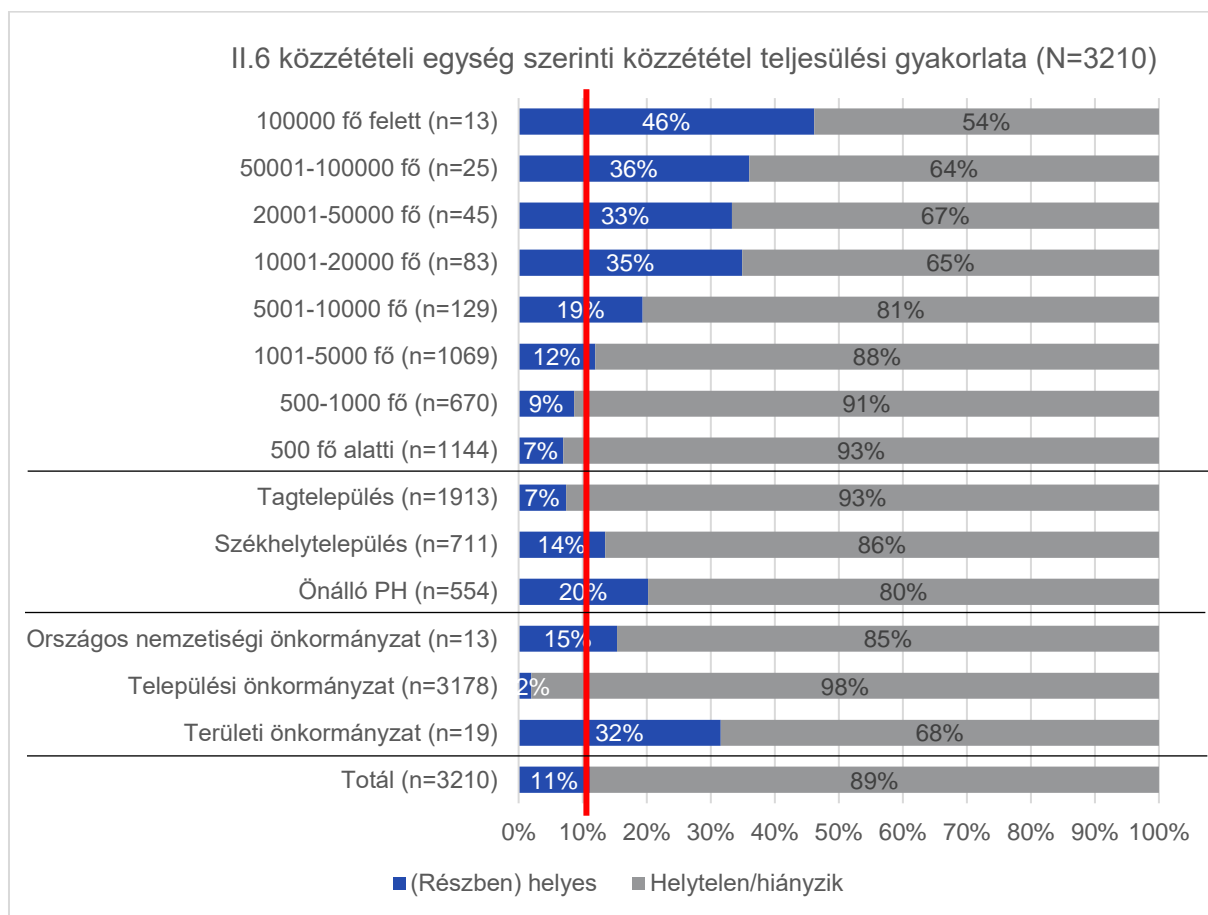
A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- A területi és az országos nemzeti önkormányzatok az átlagnál gyakrabban teljesítették (legalább részben) megfelelően a közzétételt, míg a helyi önkormányzatok mindegyike helytelenül járt el (hiányzó, vagy nem megfelelő közzététel).
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (20%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (7%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.6 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 7-9%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon; a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti kategóriában már 46% volt).

<sup>28</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.



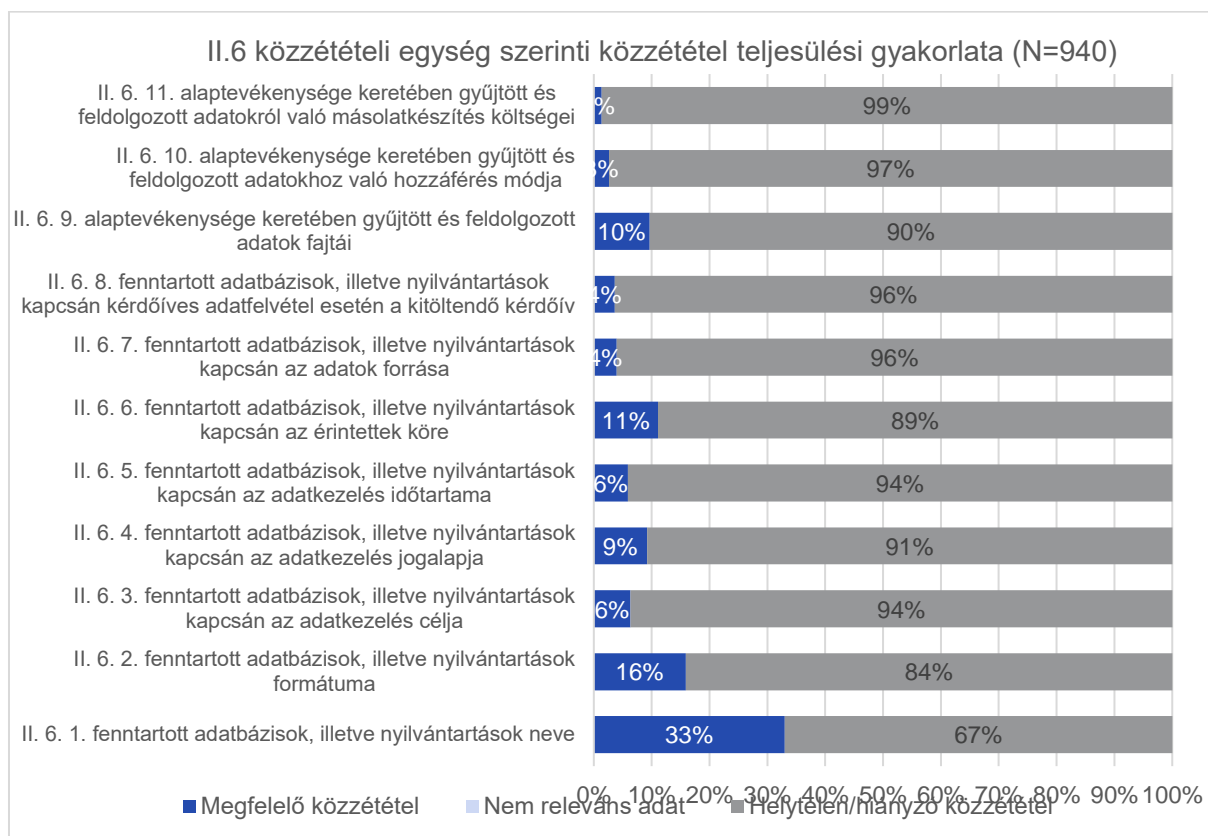
57. ábra: A II.6 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ az alaptevékenysége keretében gyűjtött és feldolgozott adatokról való másolatkészítés költsége volt**, de az adatok forrásának, az adatbázisok/nyilvántartások kapcsán végzett kérdőíves adatfelvétel kérdőívének, a gyűjtött és feldolgozott adatok fajtáinak, illetve az ezekhez való hozzáférés a közzététele is erősen hiányos volt.

58. ábra: A II.6 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok jellemzően szerkeszthető fájlként vagy pdf fájl formátumban szerepeltek a honlapokon. Kivételt csak a nyilvántartások, adatbázisok neve jelentett, amelyek jellemzően HTML formátumban voltak megtalálhatók.

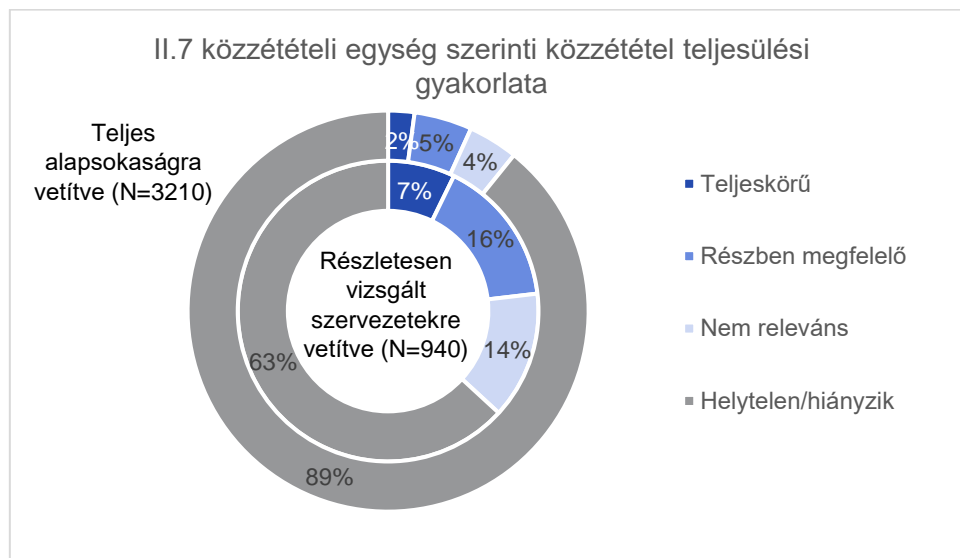
**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeknek megfeleltek.**

**II.7 A közfeladatot ellátó szerv nyilvános kiadványainak címe, témája, a hozzáférés módja, a kiadvány ingyenessége, illetve a költségtérítés mértéke**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>29</sup> 7%-áról [2%] teljes egészében, 16%-áról [5%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 14% [4%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **37% [11%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 63% [89%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>29</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

59. ábra: A II.7 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



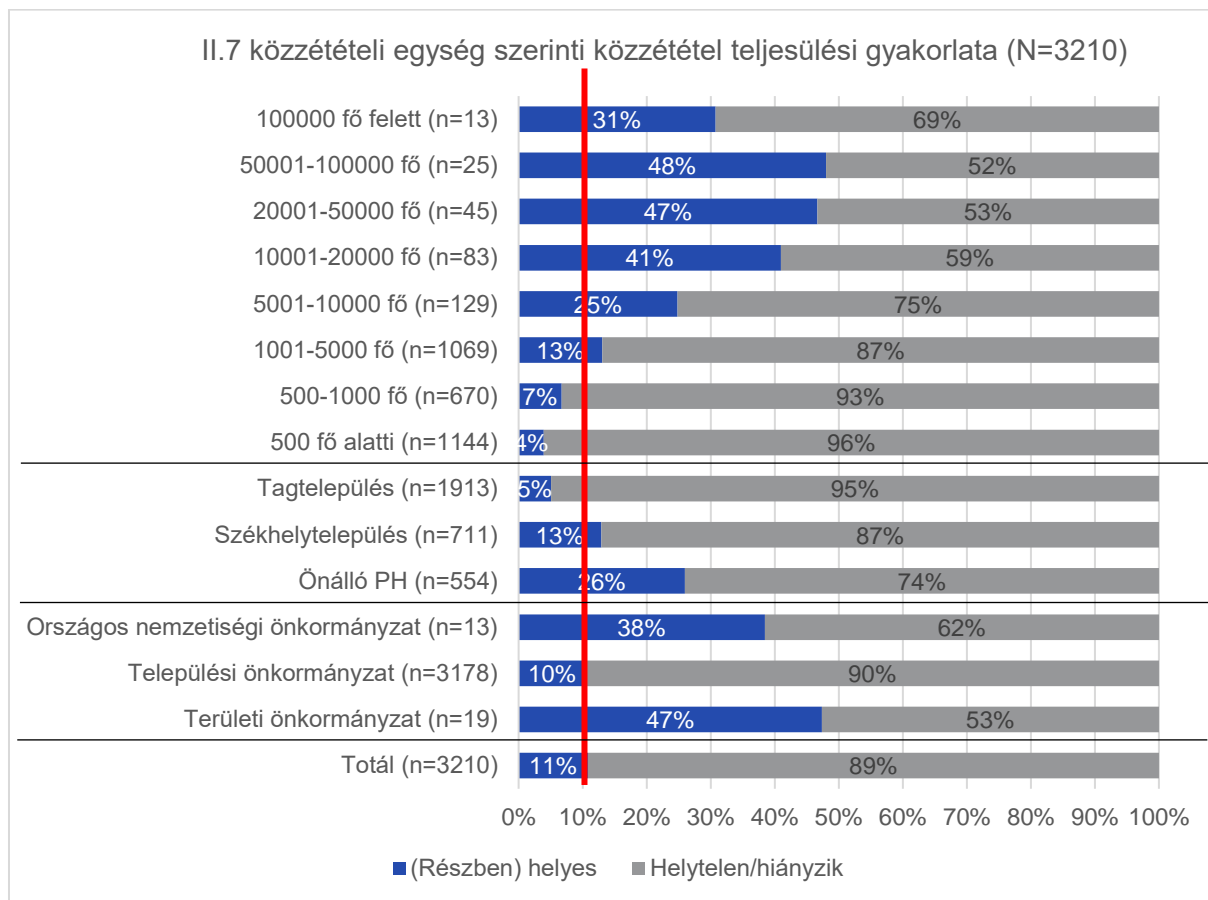
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **mindössze 17%-a [1%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése minimális volt (8% az érintett szervezetek és 0,5% az alapsokaság esetében).

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (37% legalább részben helyes közzététel), őket az országos nemzetiségi önkormányzatok (31%), majd – jócskán lemaradva – a helyi települési önkormányzatok követték (7%).
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (26%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagosnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (5%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.7 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 4-7%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, míg a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya. E trend csak a 100 ezer fő feletti kategóriánál tört meg, mely szervezetek esetében a helyes gyakorlat aránya visszaesett (31%).

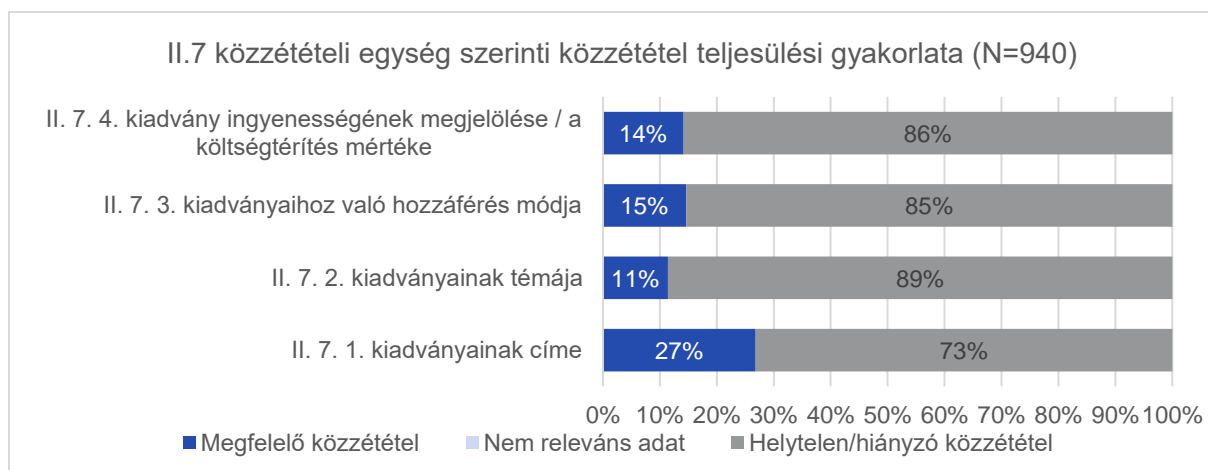
60. ábra: A II.7 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ a kiadvány témájának megadása volt**, de a kiadványhoz való hozzáférés módjáról és annak költségeiről is igen hiányos volt a közzététel.

61. ábra: A II.7 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

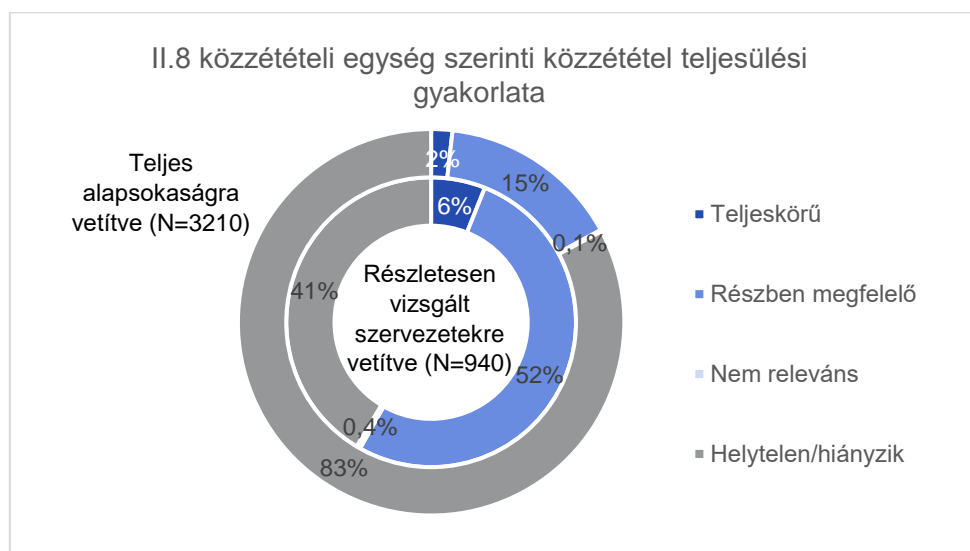
Az adatok zömében HTML formátumban szerepeltek a honlapokon. **A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeknek megfeleltek:** a korlátozásmentesség, megnyithatóság, olvashatóság szempontjait maradéktalanul teljesítették, illetve a többi szempont alapján is megfelelő volt túlnyomórészt (96% felett) a közzététel.



## **II.8 A testületi szerv döntései előkészítésének rendje, az állampolgári közreműködés (véleményezés) módja, eljárási szabályai, a testületi szerv üléseinek helye, ideje...**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>30</sup> 7%-áról [2%] teljes egészében, 50%-áról [15%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 0,4% [0,1%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **59% [17%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 41% [83%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

62. ábra: A II.8 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

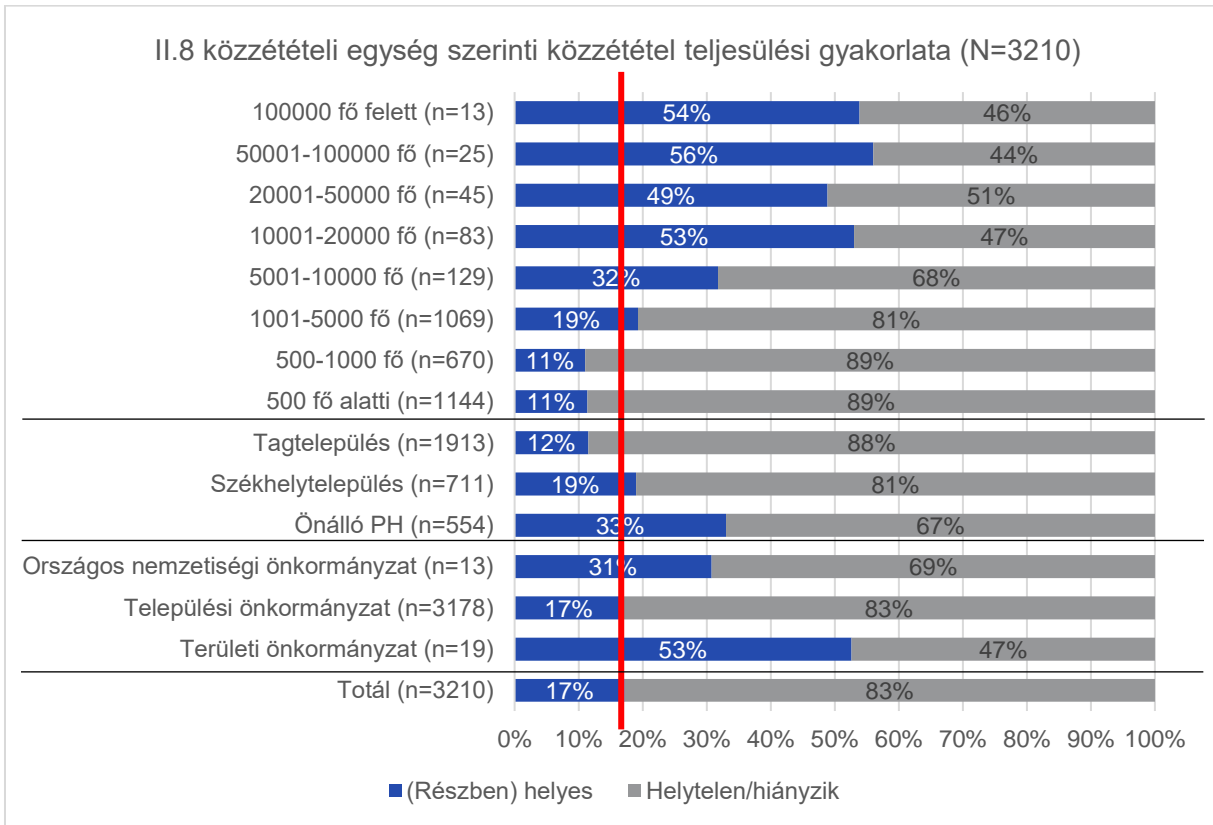
A vizsgált szervezetek **18%-a [1%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése 31%-nál [3%] volt meg.**

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (53% legalább részben helyes közzététel), őket az országos nemzeti önkormányzatok (31%), majd – jócskán lemaradva – a helyi települési önkormányzatok követték (17%).
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (32%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (11%).**
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.8 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések 11%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, míg a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya. E trend csak a 20-50 ezer fős kategóriánál tört meg valamelyest, mely szervezetek esetében a helyes gyakorlat aránya 49% volt.

<sup>30</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

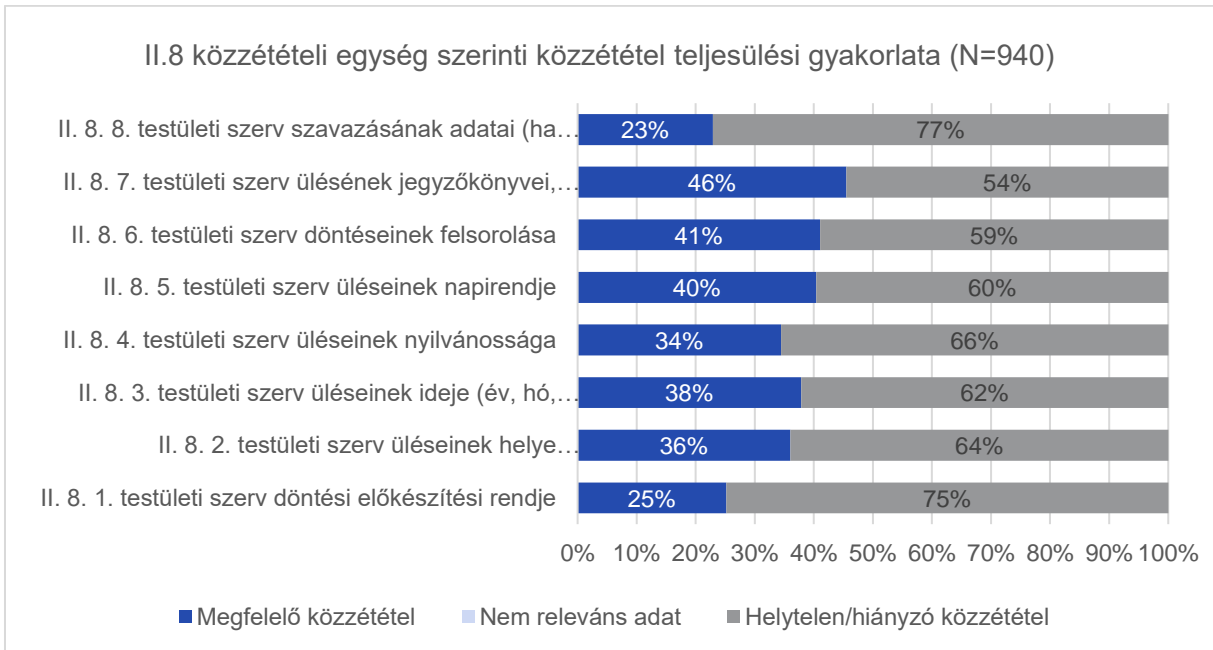
63. ábra: A II.8 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ a testületi szerv döntési előkészítési rendje és a testületi szerv szavazásának adatai (ha ezt jogszabály nem korlátozza) döntések szerinti bontásban volt.**

64. ábra: A II.8 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés





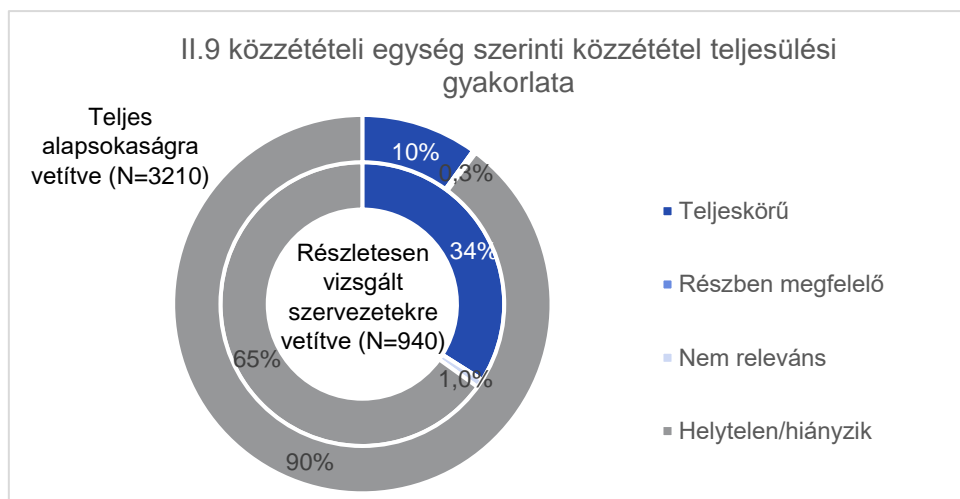
Az adatok zömében pdf fájl formában vagy szkennelt dokumentumként kerültek feltöltésre a honlapra, emellett a HTML formátum is gyakori volt.

**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeknek részben megfeleltek:** a korlátozásmentesség, megnyithatóság, olvashatóság, a letölthetőség és a nyomtathatóság szempontjait maradéktalanul teljesítették, ugyanakkor a kereshetőséggel és a másolhatósággal már az esetek kb. felében adódtak problémák.

### **II.9 A törvény alapján közzéteendő jogszabálytervezetek és kapcsolódó dokumentumok; a helyi önkormányzat képviselő-testületének nyilvános ülésére benyújtott előterjesztések a benyújtás időpontjától**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>31</sup> 34%-áról [10%] teljes egészében elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 1% [0,3%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **35% [10%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 65% [90%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

65. ábra: A II.9 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

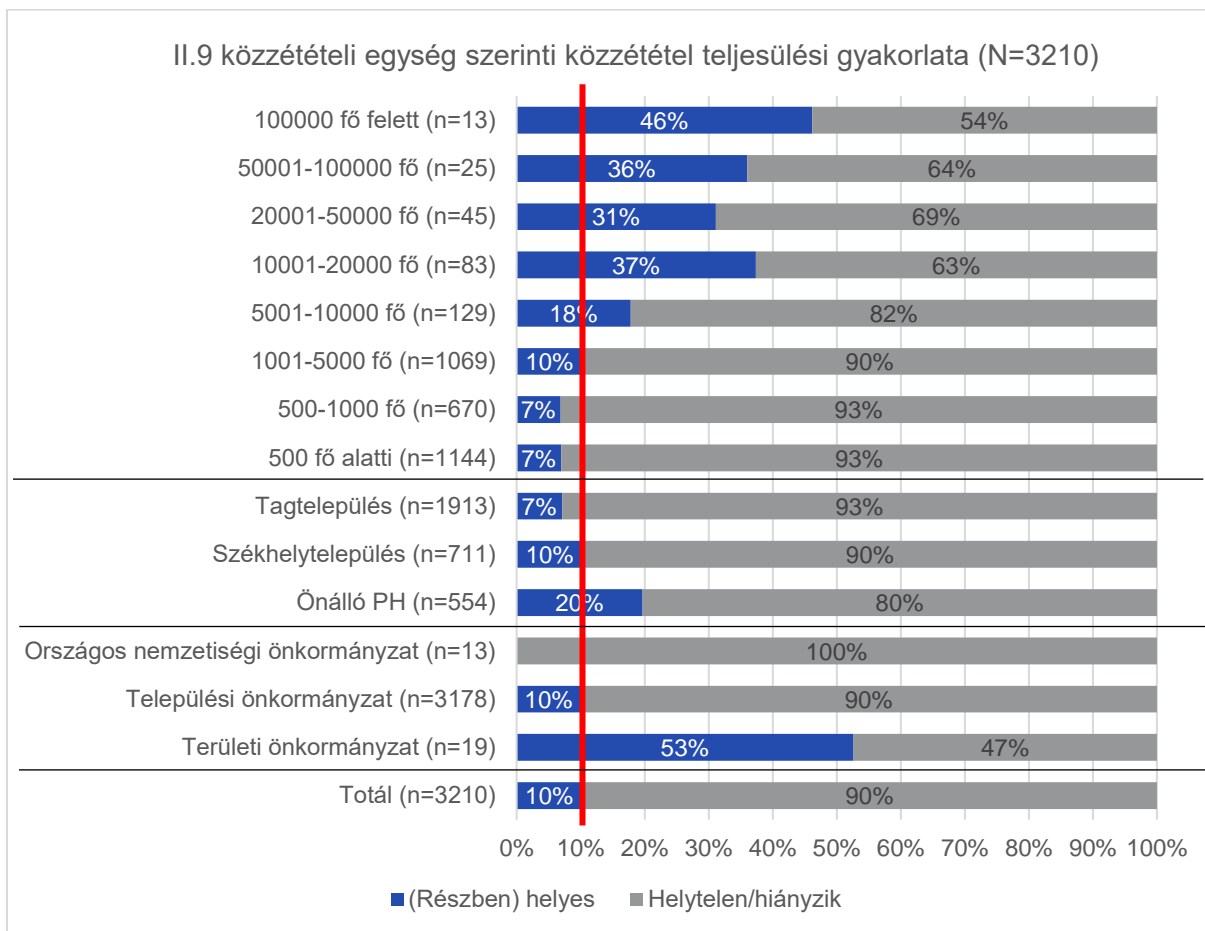
A vizsgált szervezetek **17%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése 38%-nál [4%] volt meg.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (53% legalább részben helyes közzététel), míg az országos nemzeti önkormányzatok mindegyike helytelenül tette közzé az adatokat.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (20%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (7%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.9 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 7%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, míg a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti településméret kategóriában már 46%-os volt a helyes gyakorlat aránya).

<sup>31</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

66. ábra: A II.9 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok 43% szkennelt dokumentumként/képfájlként töltötte fel, 38% pedig pdf fájlt tett közzé. Emiatt **a dokumentum kereshetősége, másolhatósága kívánnivalót hagyott maga után** az esetek közel 60%-ában; ugyanakkor a feltöltött adatok, dokumentumok a további formai követelményeket teljesítették.

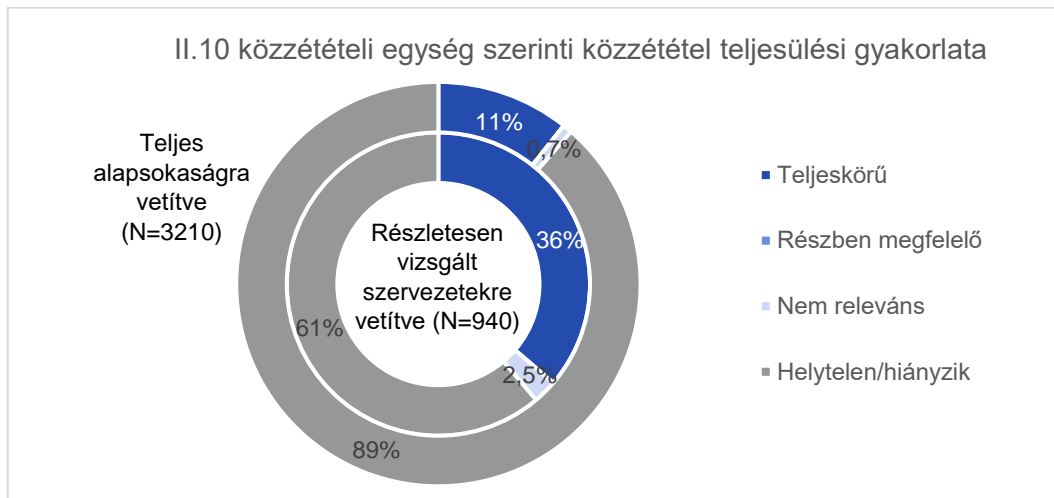
### II.10 A közfeladatot ellátó szerv által közzétett hirdetések, közlemények

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>32</sup> 36%-áról [11%] teljes egészében elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 3% [1%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **35% [11%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 61% [89%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>32</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.



67. ábra: A II.10 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



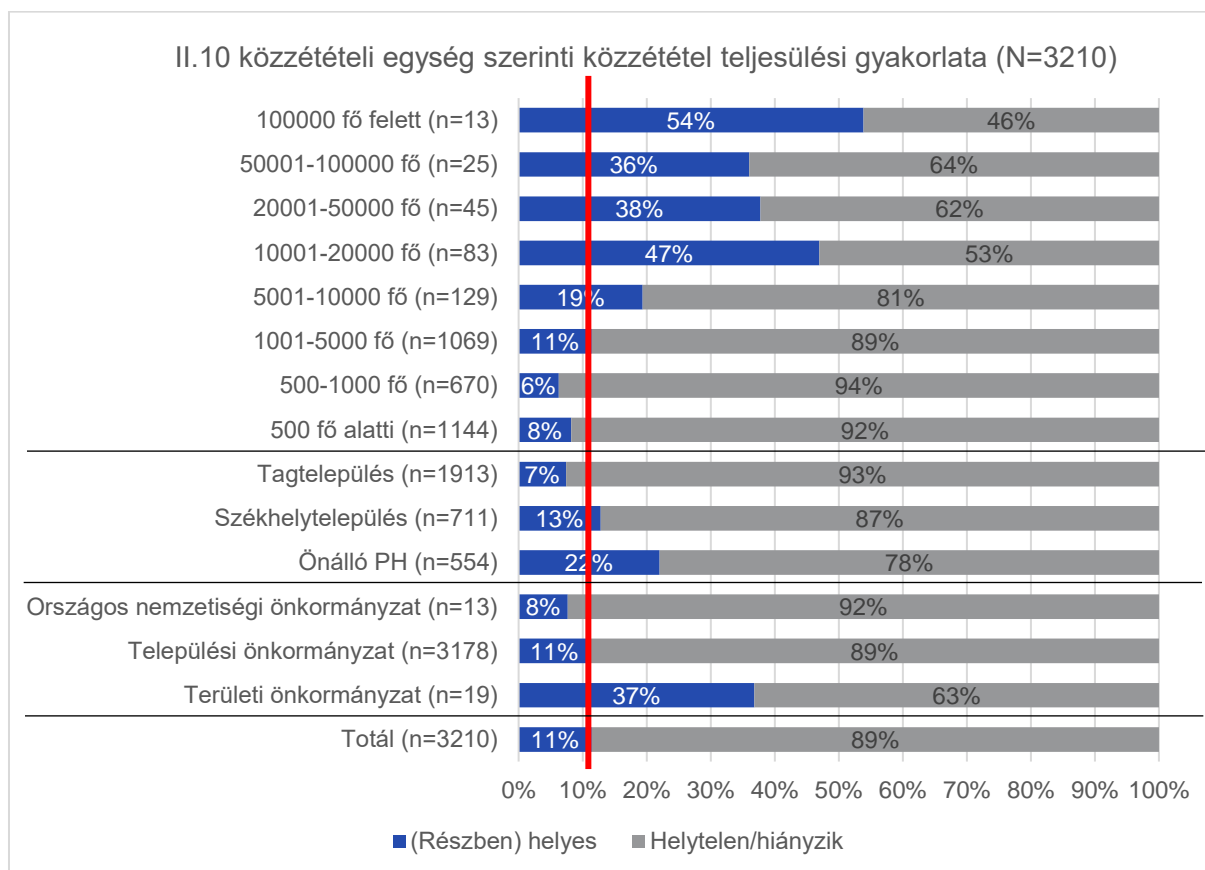
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **24%-a [3%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése 24%-nál [3%] volt meg.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (37% legalább részben helyes közzététel), ezeket az országos nemzetiségi önkormányzatok követték, míg a legrosszabbul a települési önkormányzatok teljesítettek (8%).
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (22%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (7%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.10 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 6-8%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, míg a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (a 10-20 ezer fős kategóriába sorolt szervezetek kiugróan jó teljesítményt nyújtottak).

68. ábra: A II.10 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok 54%-a HTML formátumban volt jelen a honlapokon, emellett a szkennelt dokumentumként/képfájlként való feltöltés volt még gyakoribb (26%). Emiatt **a dokumentum kereshetősége, másolhatósága kívánivalót hagyott maga után** az esetek kb. negyedénél; ugyanakkor a feltöltött adatok, dokumentumok a további formai követelményeket teljesítették.

A dokumentumok közzététele az **esetek zömében (89%) az IHM rendelet szerinti** volt.

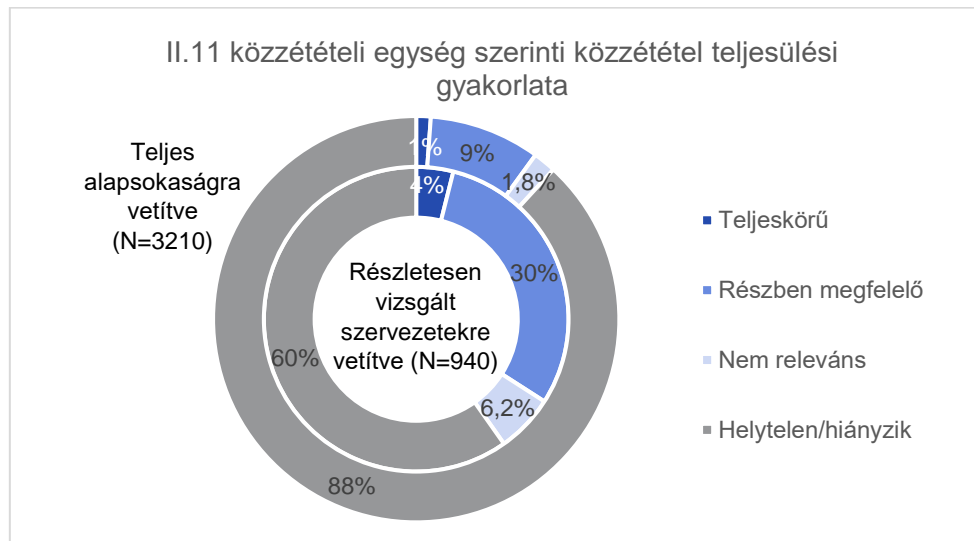
Nemzetiségi nyelven történő közzétételre elenyésző számban (mindössze 32 esetben) került sor.

### **II.11 A közfeladatot ellátó szerv által kiírt pályázatok szakmai leírása, azok eredményei és indokolásuk**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>33</sup> 4%-áról [1%] teljes egészében, 30%-áról [9%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 6% [2%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **40% [12%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 60% [88%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>33</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

69. ábra: A II.11 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



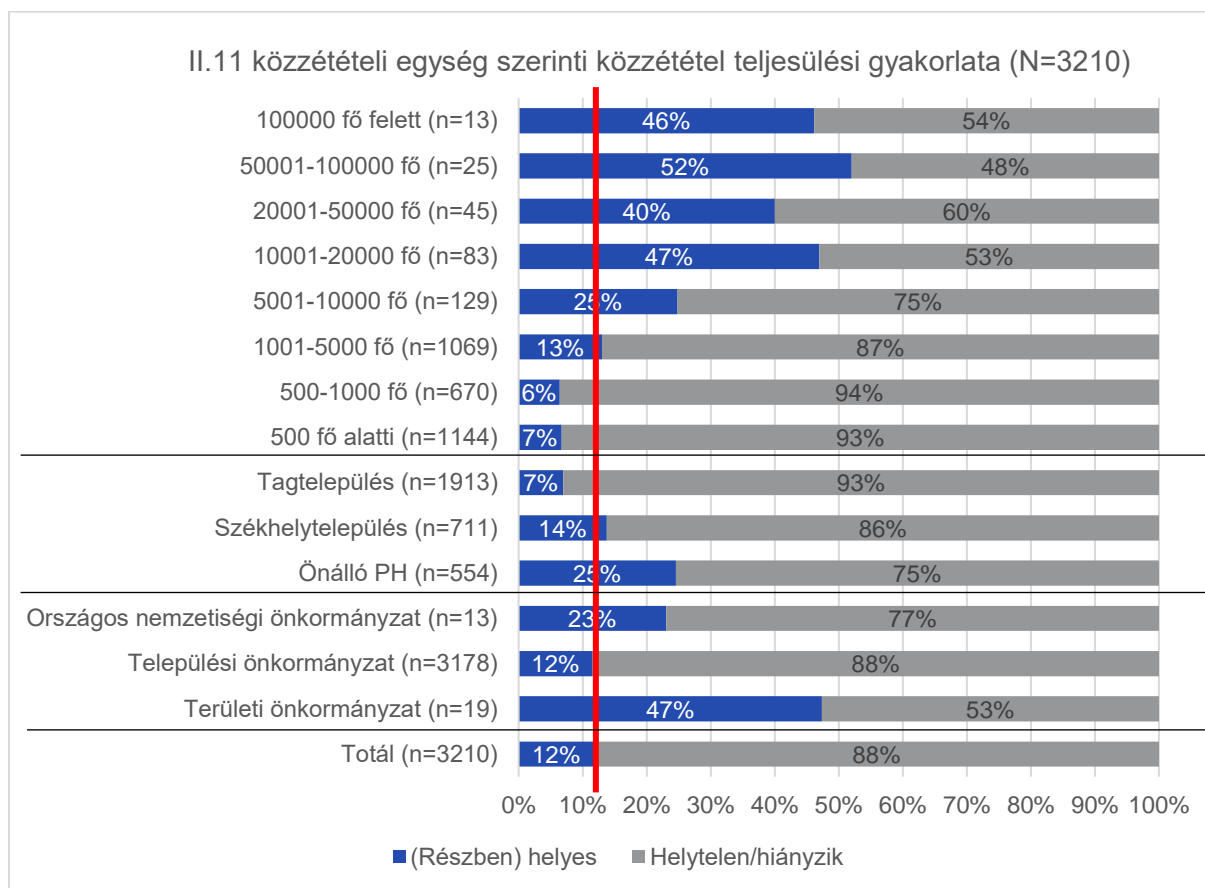
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **19%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése 16%-nál [2%] volt meg.**

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (47% legalább részben helyes közzététel), őket az országos nemzetiségi önkormányzatok (23%), majd – jócskán lemaradva – a helyi települési önkormányzatok követték (12%).
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (25%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (7%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.11 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 6-7%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon; a településméret növekedésével – kisebb ingadozásokkal, de – nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya. A legjobb gyakorlatot az 50-100 ezer fő közötti települések önkormányzatai mutatták (52%).

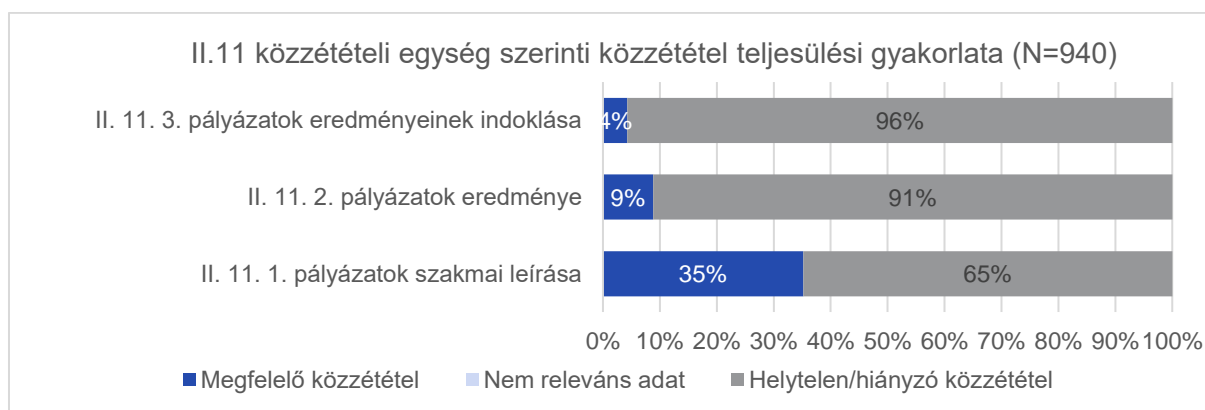
70. ábra: A II.11 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ a pályázatok eredményeinek indoklása volt, de az eredmények közzététele is sokhelyütt hiányzott.** Ennek oka részben az, hogy a „nem releváns” információ jelzése rendre elmaradt.

71. ábra: A II.11 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok a honlapok kb. fele esetében HTML formátumban kerültek feltöltésre; negyedében pedig pdf fájlként voltak megtalálhatók.

**A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeknek megfeleltek:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság szempontjainak maradéktalanul megfeleltek, de a további szempontok is döntő mértékben (95% feletti arányban) teljesültek.



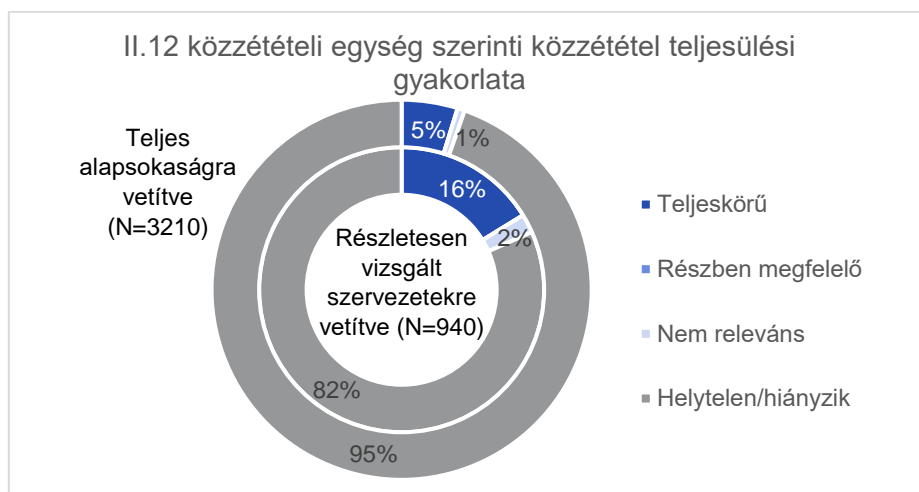
Kivételt csak a pályázatok szakmai leírása részinformáció jelentett, amelynél az esetek 15%-ában nem volt másolható, illetve kereshető a dokumentum.

A pályázatok szakmai leírása döntő többségben (94%); a pályázatok eredménye és annak indoklása nagyrészt (84-86%-ban) megfelelt az IHM rendelkezéseknek.

### **II.12 A közzéadatot ellátó szervnél végzett alaptevékenységgel kapcsolatos vizsgálatok, ellenőrzések nyilvános megállapításai**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>34</sup> 16%-áról [5%] teljes egészében elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 2% [0,6%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **18% [5%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 82% [95%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

72. ábra: A II.12 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

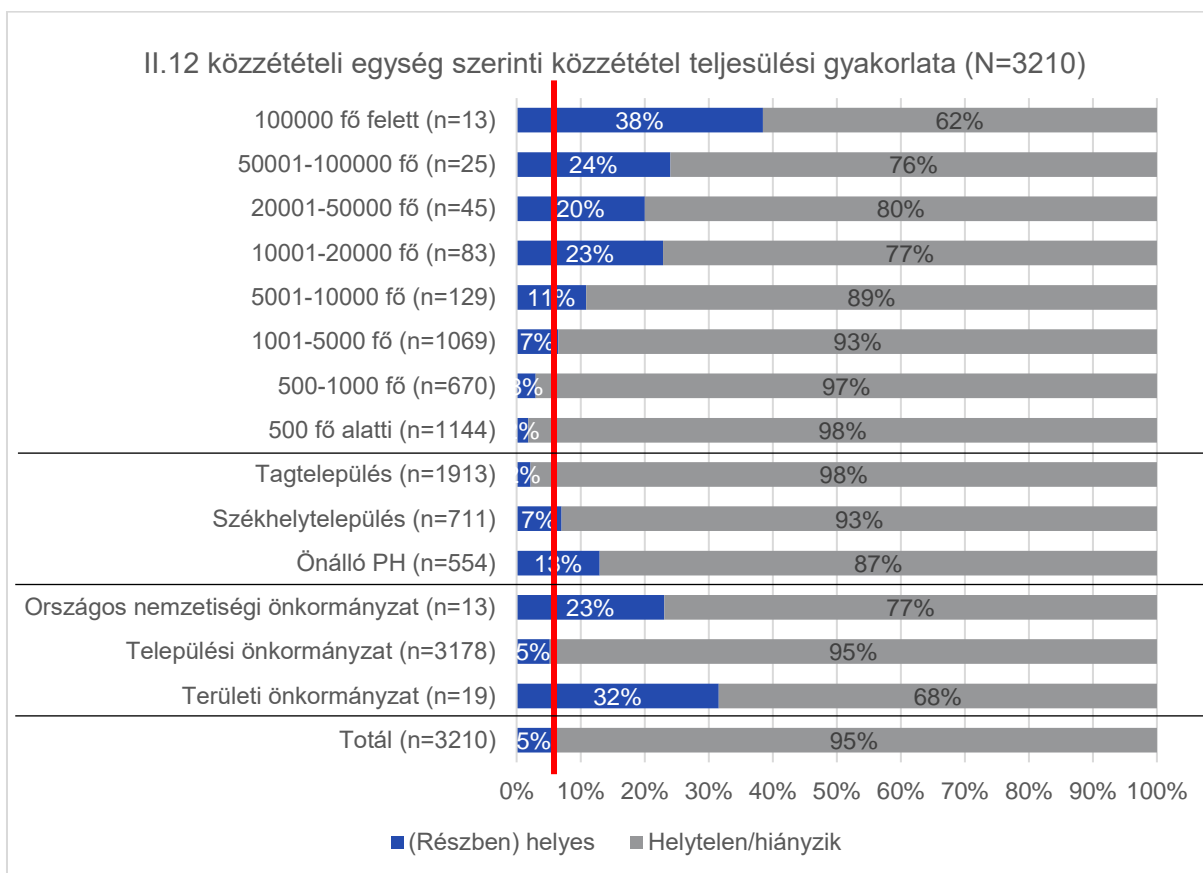
A vizsgált szervezetek **24%-a [1%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét. Az archív adatok elérhetőségének feltüntetése 26%-nál [1%] volt meg.**

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (32% legalább részben helyes közzététel), őket az országos nemzetiségi önkormányzatok (23%), majd – jócskán lemaradva – a helyi települési önkormányzatok követték (5%).
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (13%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (2%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.12 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 2%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, míg a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti kategóriában 38%).

<sup>34</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

73. ábra: A II.12 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok a honlapok 41%-a esetében pdf fájlként kerültek feltöltésre, 30%-ban pedig szkennelt dokumentumként, képfájlként voltak megtalálhatók. Emiatt a **feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeknek csak részben feleltek meg**: a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság szempontjainak maradéktalanul megfelelték, ugyanakkor a másolhatóság és kereshetőség feltételeit csak kétharmaduk teljesítette.

**A közzétételi egység 3/4 részben az IHM rendelet szerinti volt és időrendben** kerültek feltöltésre az információk; míg 9% megfelelt ugyan az IHM rendeletnek, de nem időrendben.

**II.13 A közérdekű adatok megismerésére irányuló igények intézésének rendje, az illetékes szervezeti egység neve, elérhetősége, az információs jogokkal foglalkozó személy neve**

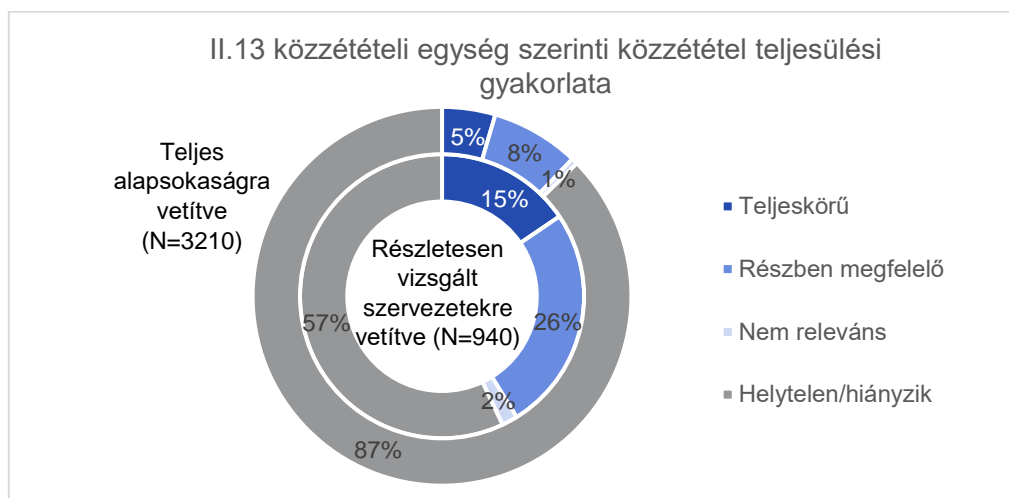
A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>35</sup> 15%-áról [5%] teljes egészében, 26%-ról [8%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 2% [1%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **43% [13%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 57% [87%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>35</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.





74. ábra: A II.13 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



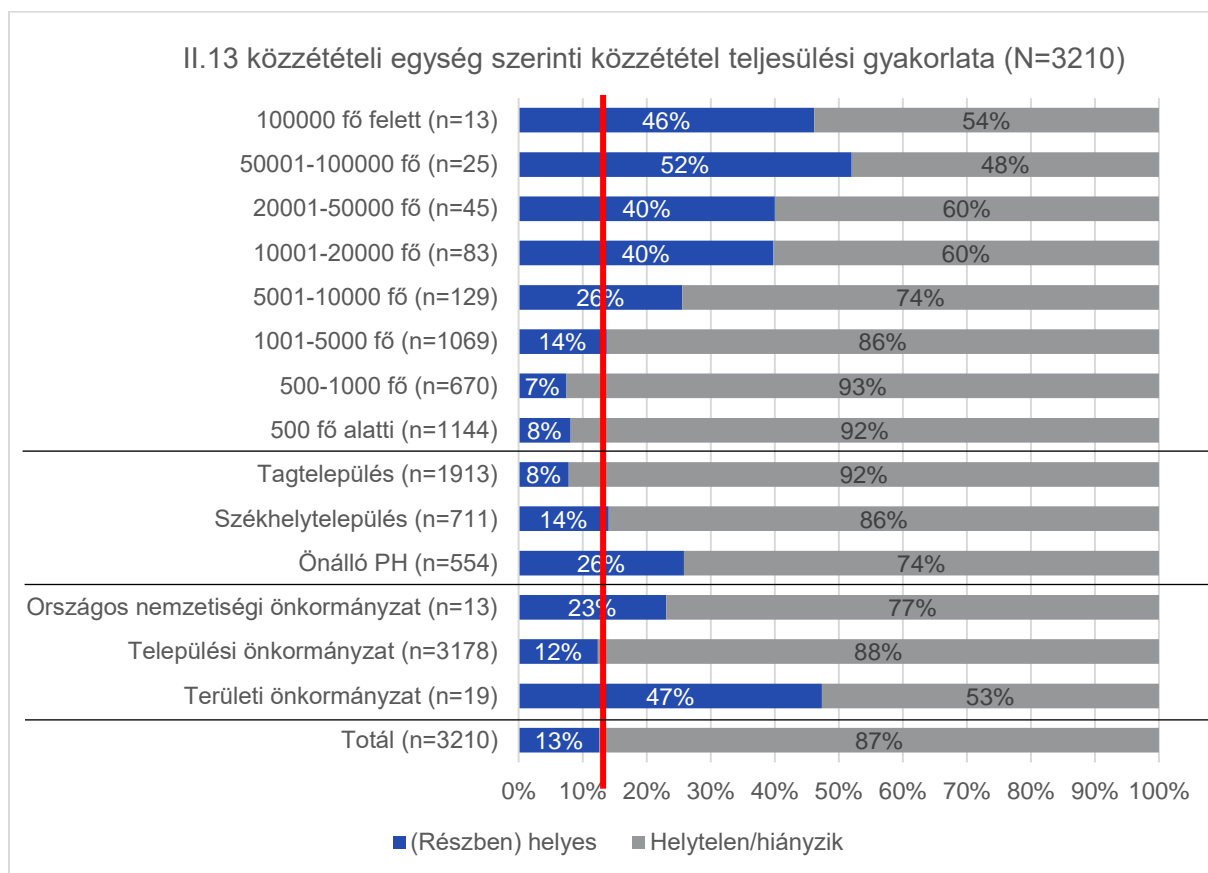
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **18%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (47% legalább részben helyes közzététel), őket az országos nemzetiségi önkormányzatok (23%), majd – jócskán lemaradva – a helyi települési önkormányzatok követték (12%).
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (26%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (8%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.13 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések csupán 7-8%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon; míg a településméret növekedésével – kisebb ingadozásokkal, de – **nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya**. A legjobb gyakorlatot az 50-100 ezer fő közötti települések önkormányzatai mutatták (52%).

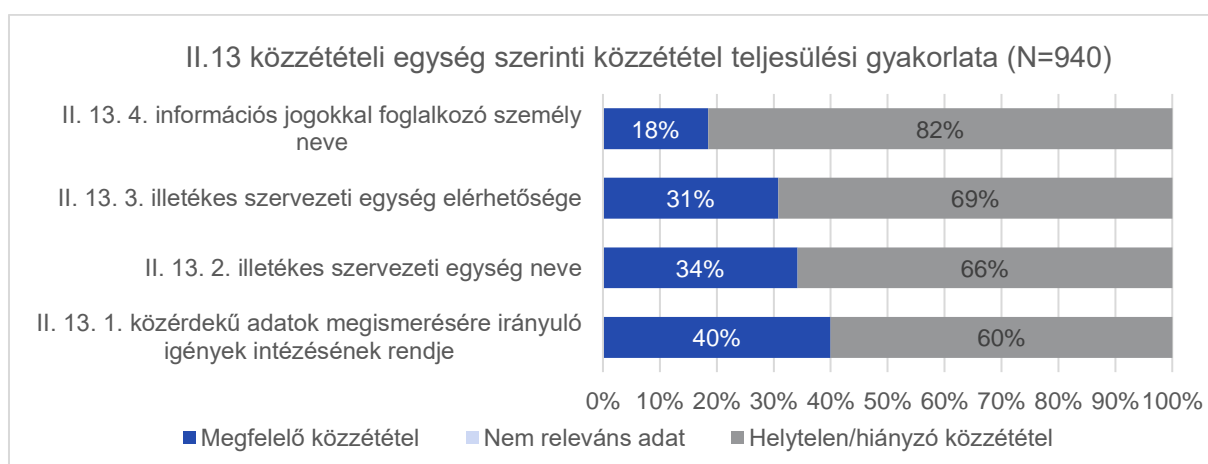
75. ábra: A II.13 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ az információk jogokkal foglalkozó személy megnevezése volt**. De az illetékes szervezeti egység nevét és elérhetőségét is csak a honlapok kb. harmada (34% ill. 31%) tartalmazta.

76. ábra: A II.13 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

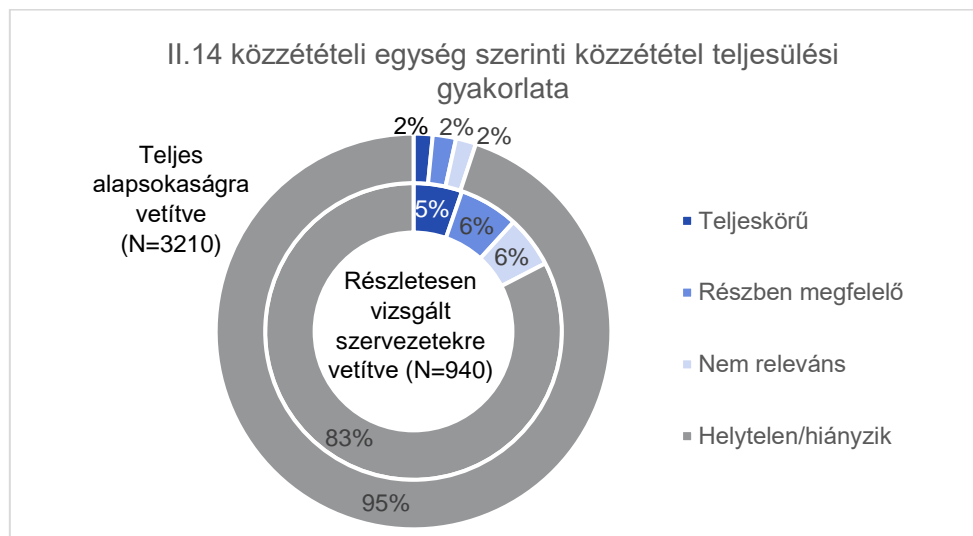
Az adatok leggyakrabban HTML formátumban voltak megtalálhatók a honlapokon, de a pdf fájlként és a képfájlként/szkennelt dokumentumként feltöltött információ is jellemző volt. Emiatt bár a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság szempontjainak maradéktalanul megfeleltek,

és a letölthetőség és a nyomtathatóság is túlnyomórészt (95% felett) teljesült; a másolhatóság és a kereshetőség feltételének érvényesülése az esetek 25-30%-ánál már kívánivalót hagyott maga után.

#### **II.14 A közzétételt ellátó szerv tevékenységére vonatkozó, jogszabályon alapuló statisztikai adatgyűjtés eredményei, időbeli változásuk**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>36</sup> 5%-áról [2%] teljes egészében, 6%-áról [2%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 6% [2%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **17% [5%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 83% [95%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

77. ábra: A II.14 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

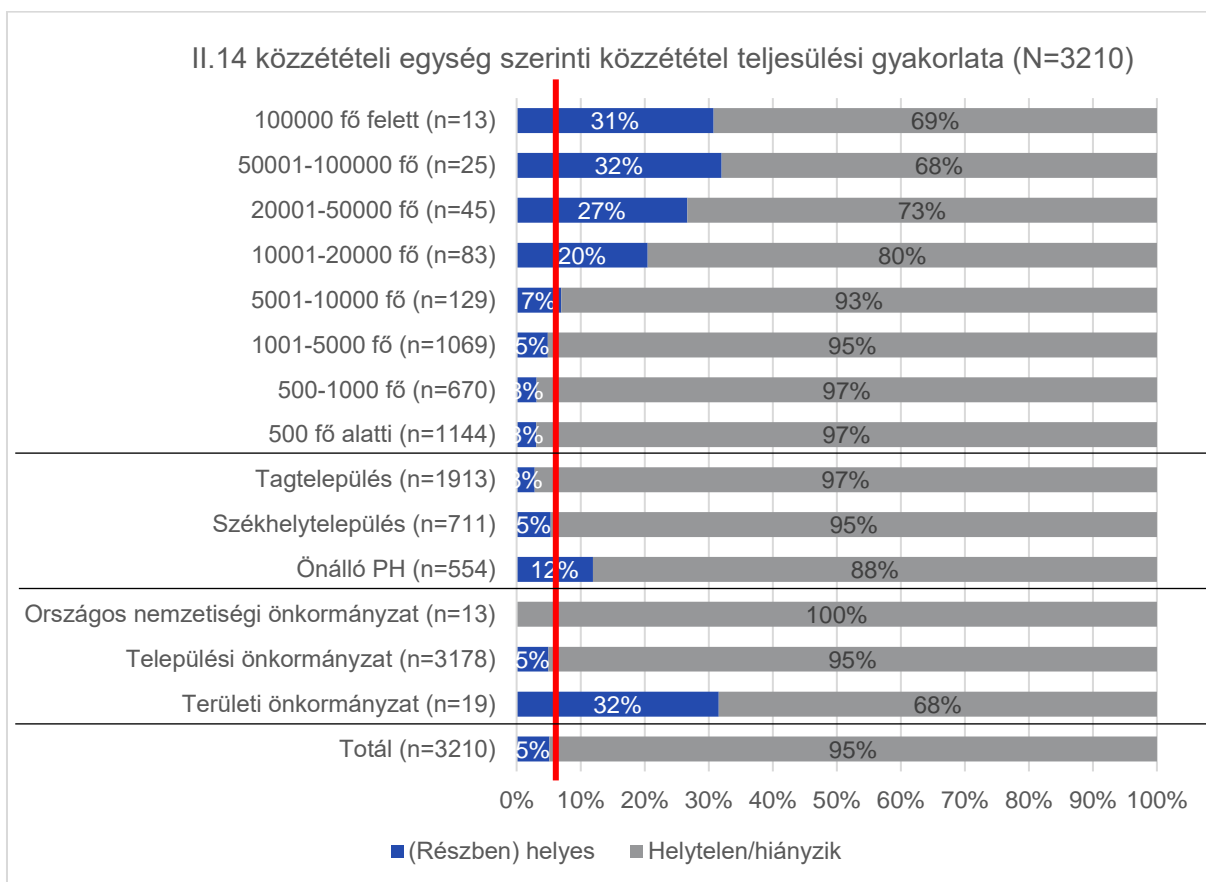
A vizsgált szervezetek **32%-a [1%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív dokumentumok elérési hivatkozása az érintett honlapok 29%-ára [1%] került ki.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (32% legalább részben helyes közzététel). A települési önkormányzatoknak mindössze 5%-a teljesített legalább részben megfelelően; az országos nemzetiségi önkormányzatok között pedig nem volt olyan, aki ezt a közzétételi egységet megfelelő módon feltüntette volna a honlapján.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (12%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (3%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.14 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 3%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, míg a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (50 ezer fő feletti kategóriákban 30% körüli).

<sup>36</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

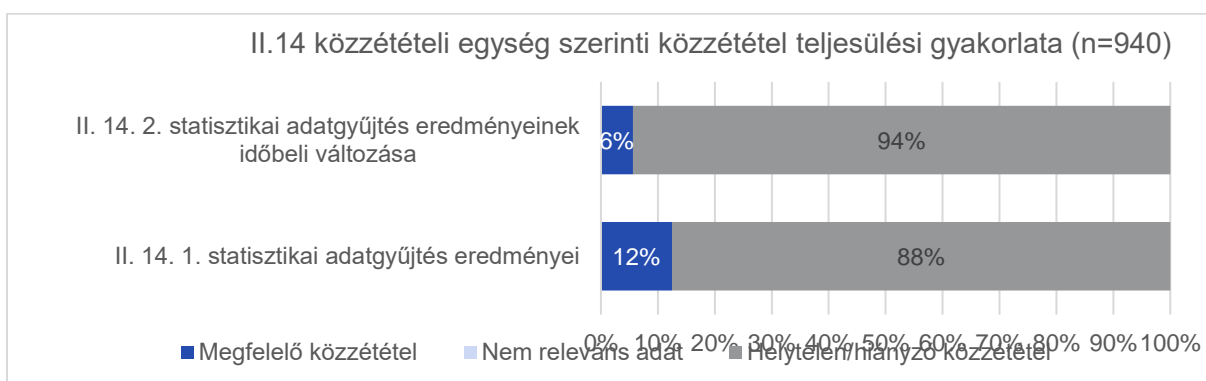
78. ábra: A II.14 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a **leginkább hiányos információ a statisztikai adatgyűjtések eredményeinek időbeli változása volt.**

79. ábra: A II.14 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



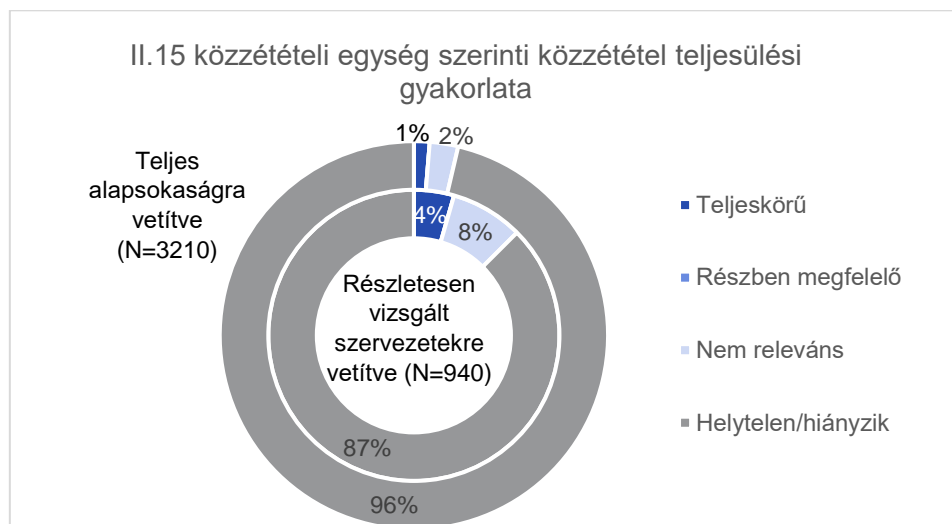
Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok változó formátumban kerültek ki a honlapra. **Az adatok, dokumentumok a formai követelményeket részben teljesítették:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság szempontjainak maradéktalanul megfeleltek, és a letölthetőség és a nyomtathatóság is túlnyomórészt (95% felett) teljesült; míg a másolhatóság és a kereshetőség az esetek 20-30%-ánál már kívánivalót hagyott maga után.

## **II.15 A közérdekű adatokkal kapcsolatos kötelező statisztikai adatszolgáltatás adott szervezetre vonatkozó adatai**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>37</sup> 4%-áról [1%] teljes egészében elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 8% [2%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **13% [4%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 87% [96%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

80. ábra: A II.15 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

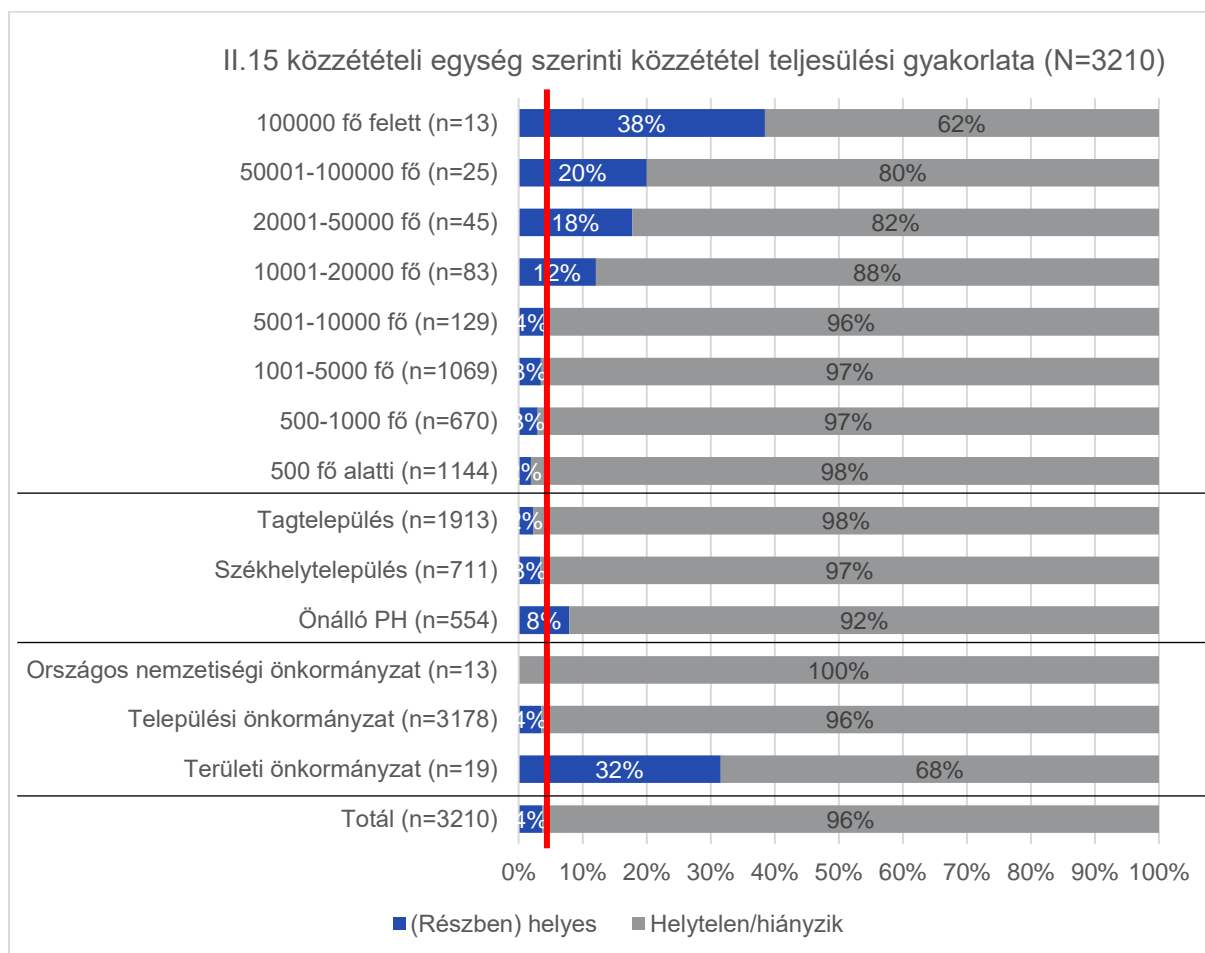
A vizsgált szervezetek **55%-a [1%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív dokumentumok elérési hivatkozása az érintett honlapok 29%-ára [1%] került ki.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (32% legalább részben helyes közzététel). A települési önkormányzatoknak mindössze 4%-a teljesített legalább részben megfelelően; az országos nemzetiségi önkormányzatok között pedig nem volt olyan, aki ezt a közzétételi egységet megfelelő módon feltüntette volna a honlapján.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (8%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (2%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.15 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 2%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti kategóriában 38% körüli).

<sup>37</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

81. ábra: A II.15 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok a honlapok harmadán HTML szöveggént, harmadán pdf fájlként, minden 4. platformon pedig szerkeszthető fájl formátumban szerepeltek.

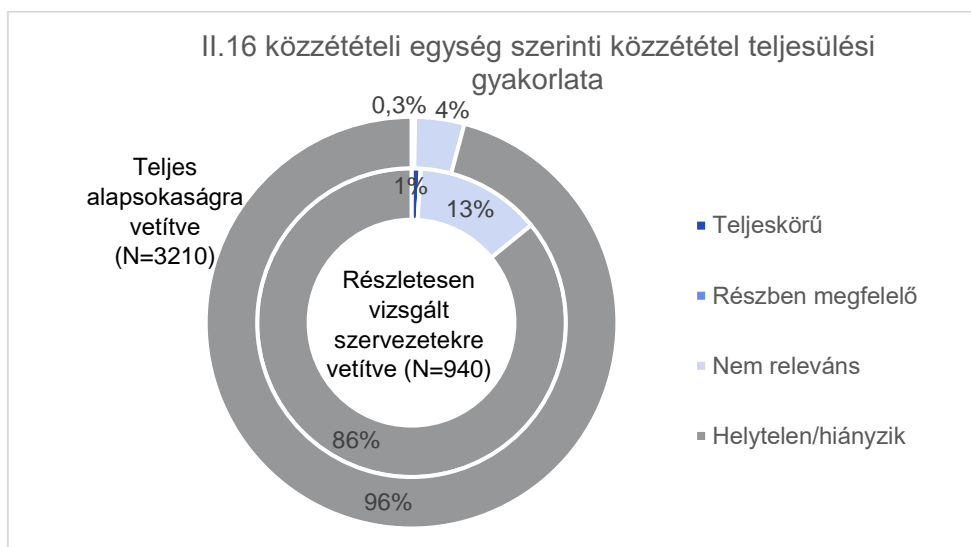
**Az adatok, dokumentumok a formai követelményeket részben teljesítették:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság szempontjainak maradéktalanul megfeleltek és túlnyomórészt letölthetőek is voltak, ugyanakkor a másolhatóság és kereshetőség szempontjait 15% nem teljesítette.

### **II.16 Azon közérdekű adatok hasznosítására irányuló szerződések listája, amelyekben a közfeladatot ellátó szerv az egyik szerződő fél**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>38</sup> 1%-áról [0,3%] teljes egészében elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 13% [0%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **14% [4%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 86% [96%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>38</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

82. ábra: A II.16 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



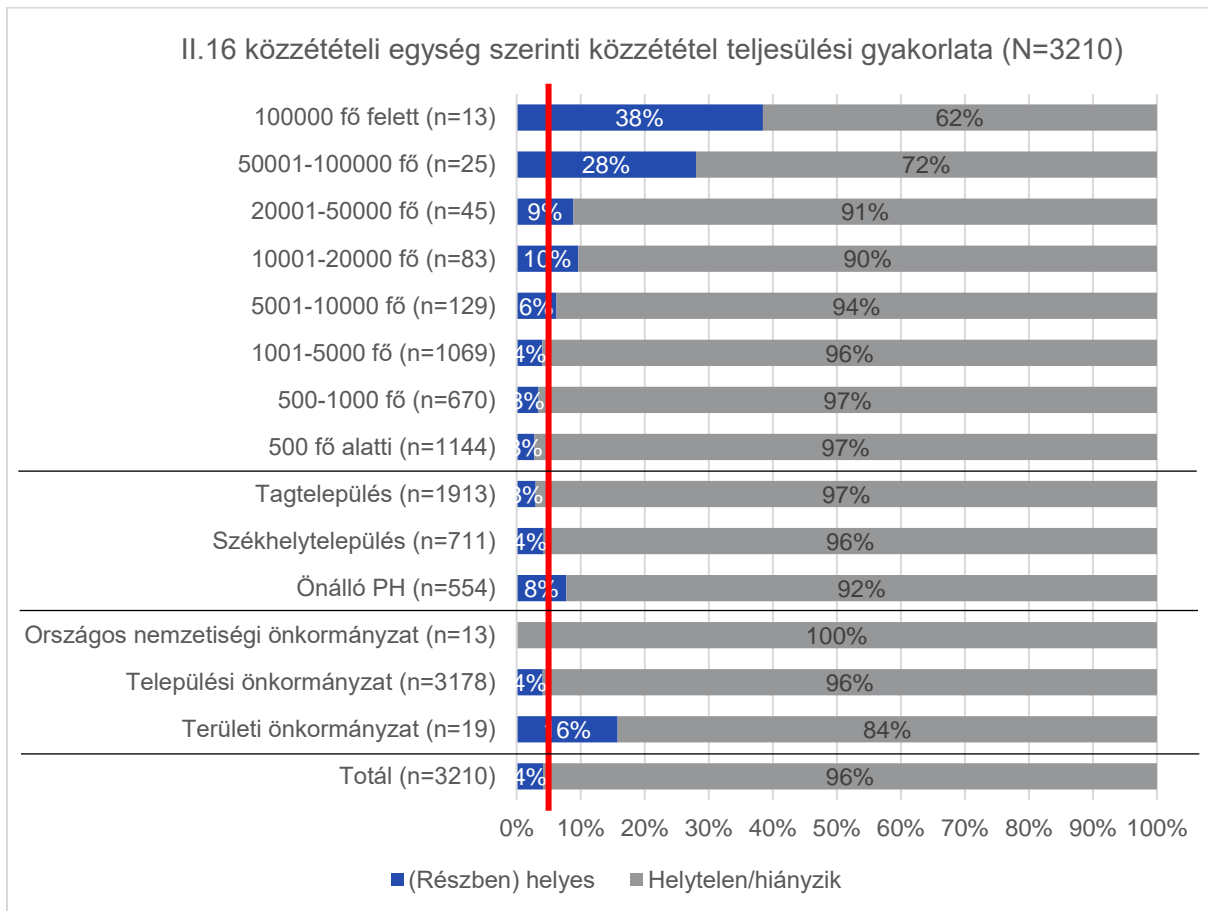
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **13%-a [0,5%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív dokumentumok elérési hivatkozásának megadása elenyésző számú volt.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (16% legalább részben helyes közzététel). A települési önkormányzatoknak mindössze 4%-a teljesített legalább részben megfelelően; az országos nemzetiségi önkormányzatok között pedig nem volt olyan, aki ezt a közzétételi egységet megfelelő módon feltüntette volna a honlapján.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (8%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagosnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (3%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.16 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 3%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti kategóriában 38% körüli).

83. ábra: A II.16 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok többnyire HTML szöveggént, vagy pdf fájlként szerepeltek.

**Az adatok, dokumentumok a formai követelményeket jórészt teljesítették:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság, a letölthetőség és a nyomtathatóság szempontjainak maradéktalanul megfeleltek, illetve túlnyomórészt azok másolhatók és kereshetőek voltak (89%).

**II.17 A közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű adatok felhasználására, hasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek**

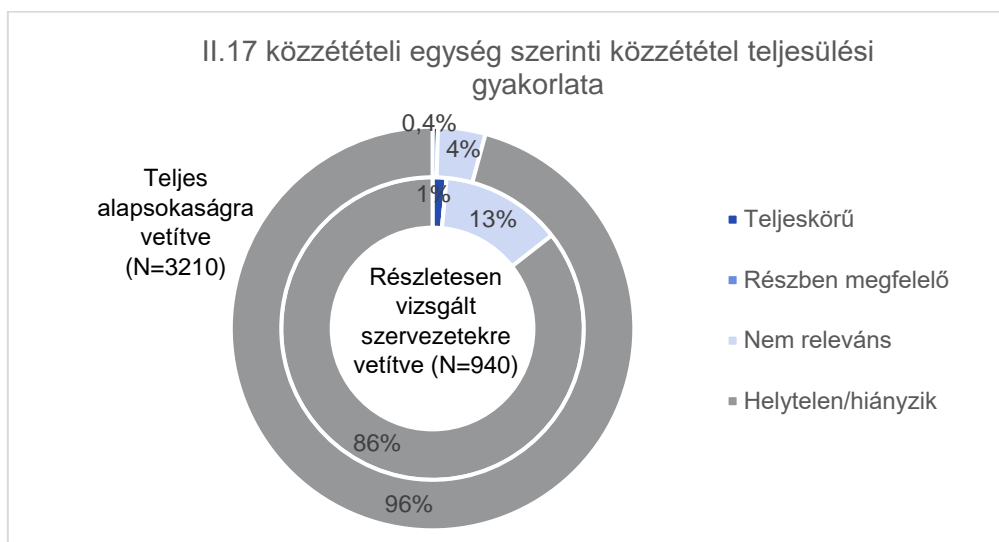
A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>39</sup> 1%-áról [0,4%] teljes egészében elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 13% [4%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **14% [4%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 86% [96%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>39</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.





84. ábra: A II.17 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



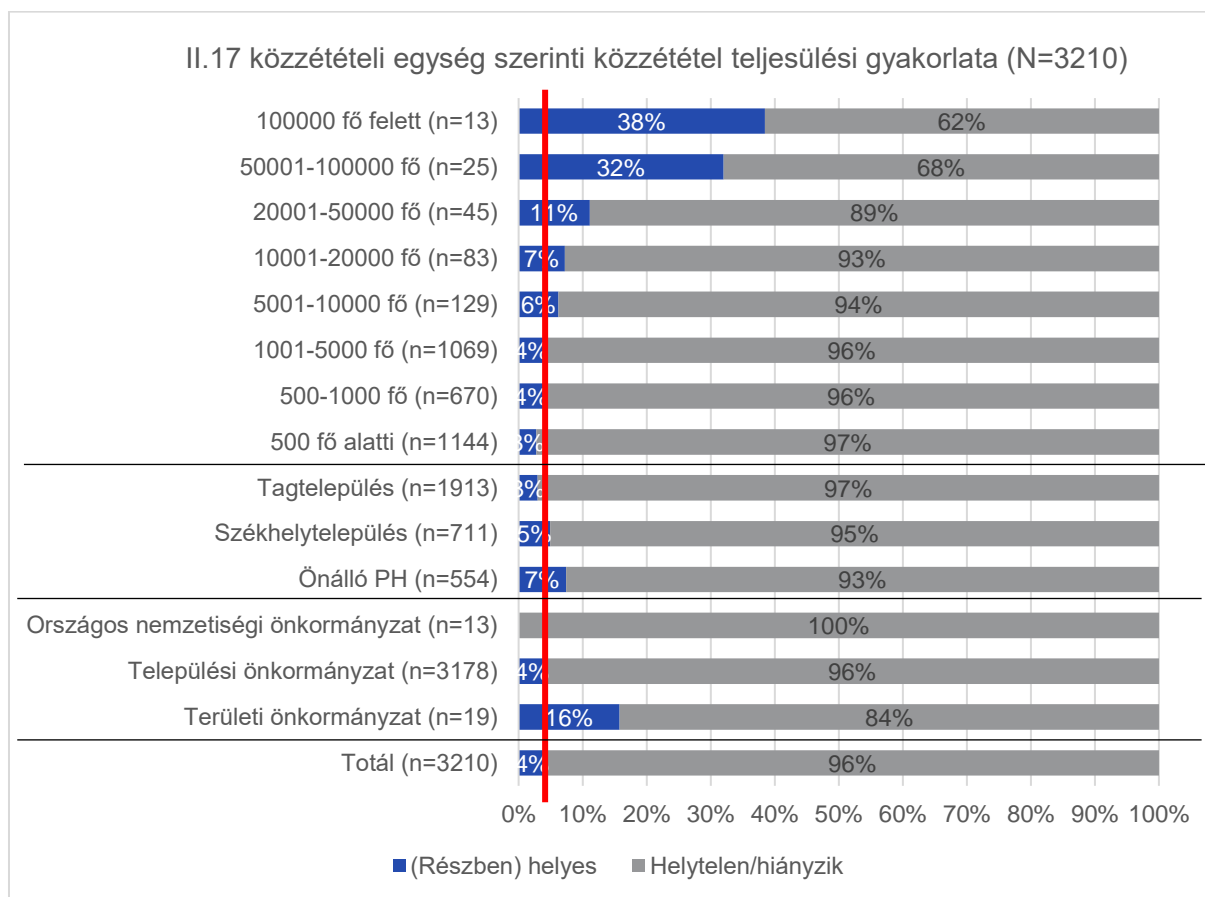
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **12%-a [0,5%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív dokumentumok elérési hivatkozásának feltüntetése elenyésző számú volt.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (16% legalább részben helyes közzététel). A települési önkormányzatoknak mindössze 4%-a teljesített legalább részben megfelelően; az országos nemzetiségi önkormányzatok között pedig nem volt olyan, aki ezt a közzétételi egységet megfelelő módon feltüntette volna a honlapján.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (7%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagosnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (3%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.17 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 3-4%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, míg a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya is (100 ezer fő feletti kategóriában 38% körüli).

85. ábra: A II.17 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok többnyire képként/szkennelt dokumentumként vagy szerkeszthető fájlként kerültek ki a honlapokra, emellett a pdf fájlként történt feltöltés is gyakori volt.

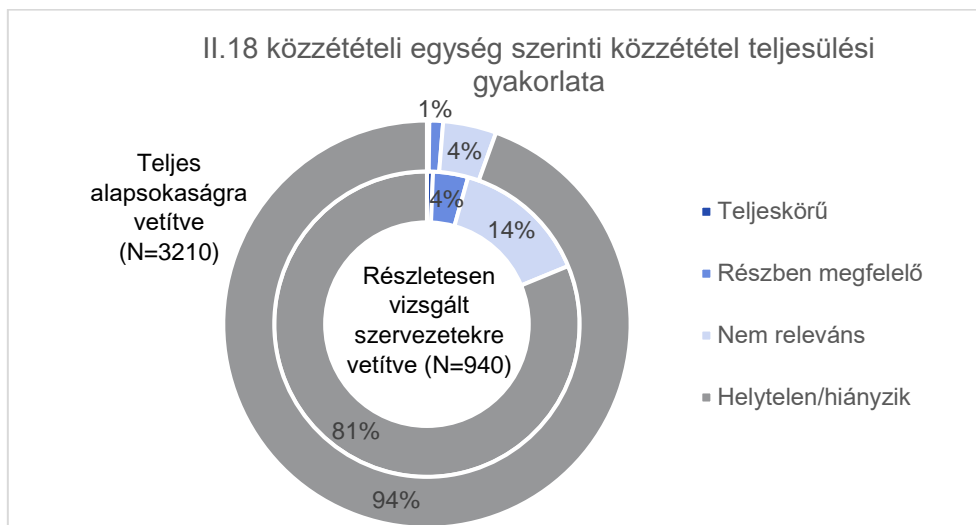
**Az adatok, dokumentumok a formai követelményeket ezért csak részben teljesítették:** bár a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság és a nyomtathatóság szempontjainak maradéktalanul megfeleltek, letölthető csak a dokumentumok 79%-a, kereshető és másolható pedig <60% volt.

### II.18 A közfeladatot ellátó szervezetre vonatkozó különös és egyedi közzétételi lista

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>40</sup> 1%-áról [<1%] teljes egészében, 4%-ról [1%] pedig részben (azaz legalább egy adattartalommal) elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 14% [4%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **19% [6%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 81% [94%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>40</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

86. ábra: A II.18 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



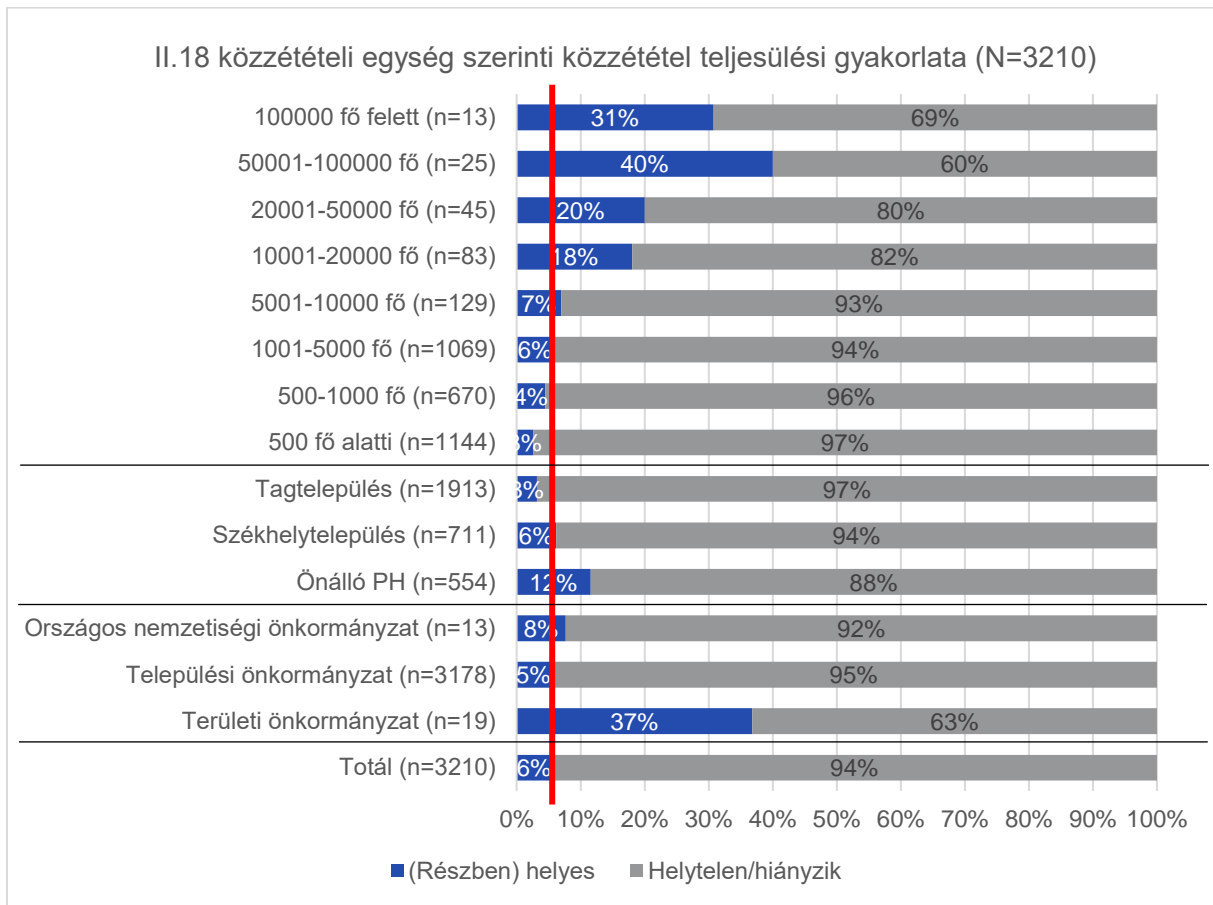
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **51%-a [0,7%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (37% legalább részben helyes közzététel); legkevésbé pedig a települési önkormányzatok teljesítették az adatközlést (5%); illetve az országos nemzeti önkormányzatok körében is csupán 8% volt a legalább részben helyes közzététel aránya.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (12%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (3%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a II.18 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 3-4%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, míg a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (50-100 ezer fős kategóriában 40% körüli) – bár a legnagyobb városoknál némi visszaesés volt tapasztalható (31%).

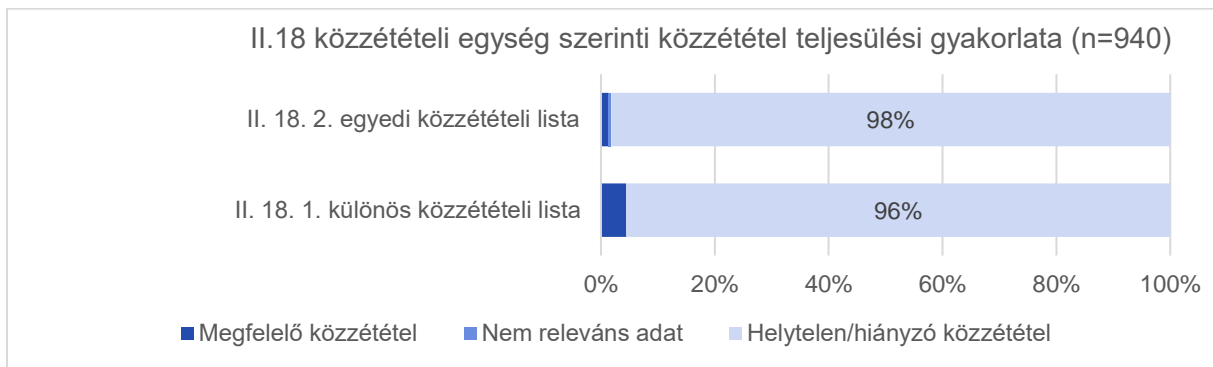
87. ábra: A II.18 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

Mind a különös, mind az egyedi közzétételi lista szerinti információk megosztása igen hiányos volt.

88. ábra: A II.18 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

**II.19-II.25 Az adatok újrahasznosításával kapcsolatos közzétételi egységek**

A II.19-II.25 közzétételi egységek esetében a releváns közzététel aránya olyan csekély volt, hogy ezen közzétételi egységek csak együttesen voltak mérhetőek.

A közzétételi egységeknél 1% [0,1%] alatt volt a (legalább részben) helyesen teljesítők aránya; nem relevánsként 8-10% [2-3%] jelölte meg ezeket az adatköröket, így az önkormányzatok túlnyomó része nem vagy helytelenül járt el.

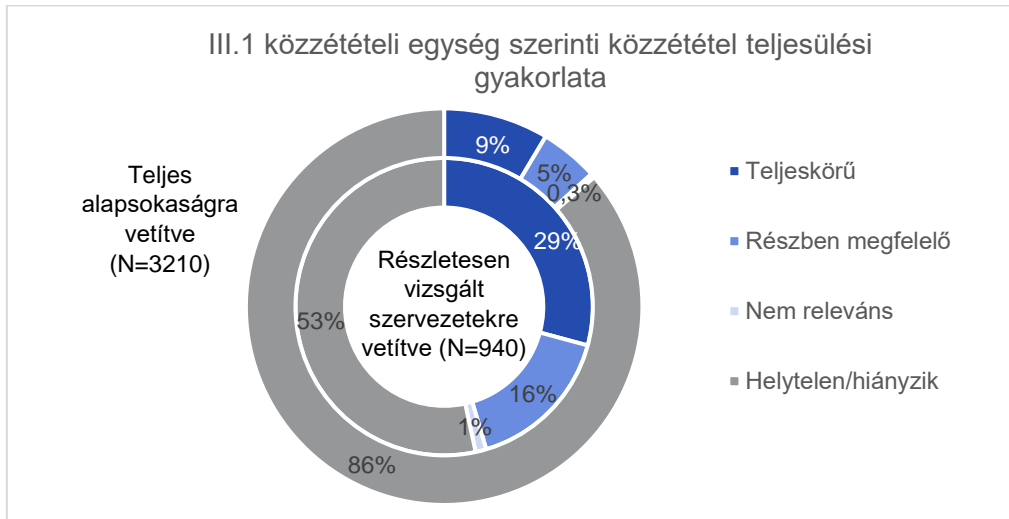


### III. Gazdálkodási adatok közzétételi egységei

#### **III.1 A közzéladatot ellátó szerv éves költségvetése, számviteli törvény szerint beszámolója vagy éves költségvetés beszámolója**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>41</sup> 29%-áról [9%] teljes egészében, 16%-áról [5%] részben elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 1% [0,3%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **47% [14%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 53% [86%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

89. ábra: A III.1 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

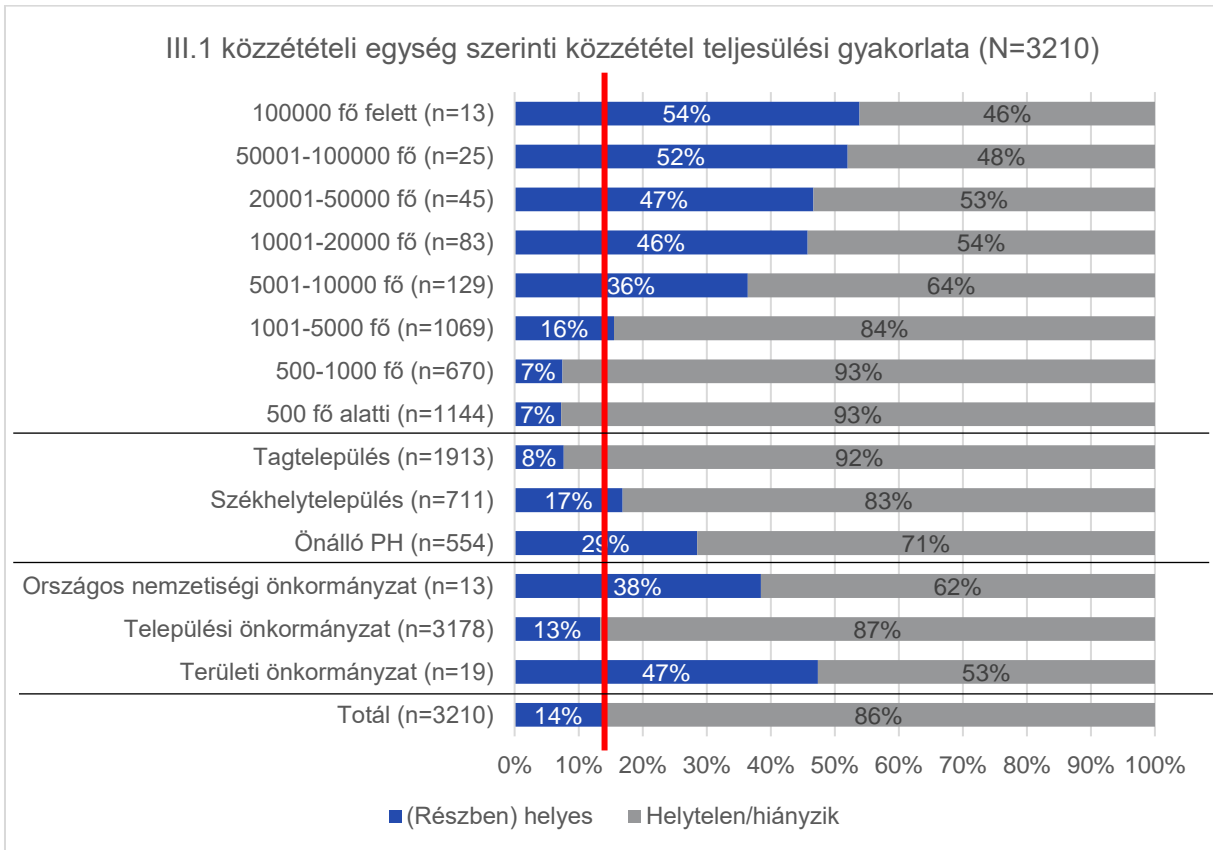
A vizsgált szervezetek **21%-a [3%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív dokumentumok elérési hivatkozása 46% [6%] esetében volt elérhető.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el leginkább megfelelő módon** (47% legalább részben helyes közzététel). A települési önkormányzatoknak mindössze 13%-a teljesített legalább részben megfelelően; az országos nemzeti önkormányzatok között pedig 38% járt el helyesen.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (29%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagosnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (8%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a III.1 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 7%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, míg a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti kategóriában 54%-os értékkel).

<sup>41</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

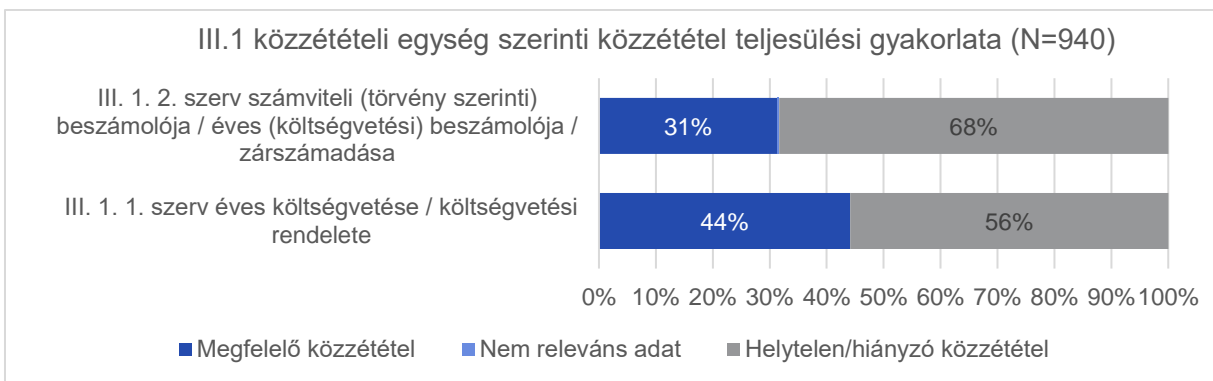
90. ábra: A III.1 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül a költségvetési rendeletet nagyobb arányban tették közzé az önkormányzatok, mint a számviteli beszámolót/zárszámadást. Az éves költségvetés átlagosan 6-7 évre, a beszámoló pedig 5-6 évre visszamenőleg volt megtalálható a honlapokon – ellentétben az Infotv. által előírt 10 éves megőrzési idővel.

91. ábra: A III.1 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok többnyire képként/szkennelt dokumentumként vagy pdf fájlként kerültek ki a honlapokra.

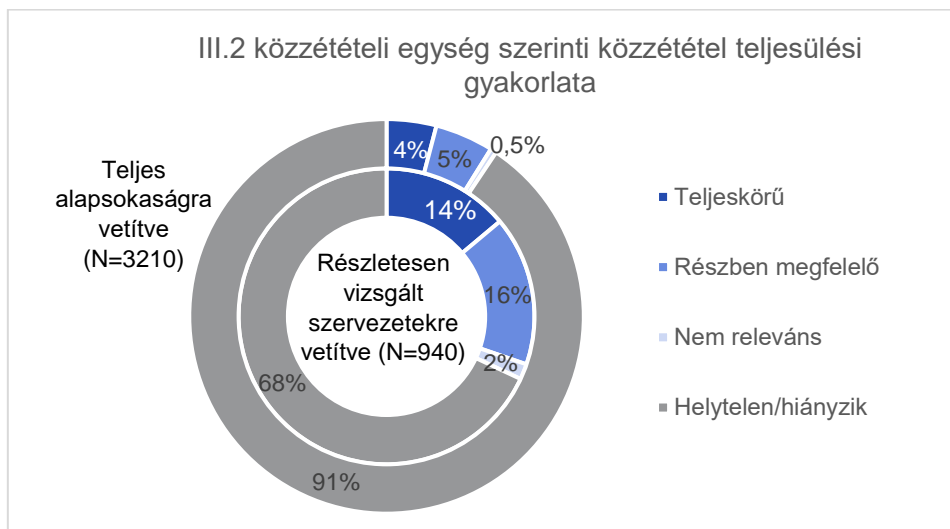
**Az adatok, dokumentumok a formai követelményeket ezért csak részben teljesítették:** bár a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság, a nyomtathatóság és a letölthetőség szempontjainak szinte maradéktalanul megfeleltek, kereshető és másolható csak a dokumentumok kb. kétharmada volt.



**III.2 A közzéadott információkat ellátó szervnél foglalkoztatottak létszámára és személyi juttatásaira vonatkozó összesített adatok, illetve összesítve a vezetők és vezető tisztségviselők illetménye, munkabére és rendszeres juttatásai, valamint költségterítése, az egyéb alkalmazottaknak nyújtott juttatások fajtája és mértéke összesítve**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>42</sup> 14%-áról [4%] teljes egészében, 16%-ról [5%] részben elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 2% [0,5%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **32% [9%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 68% [91%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

92. ábra: A III.2 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

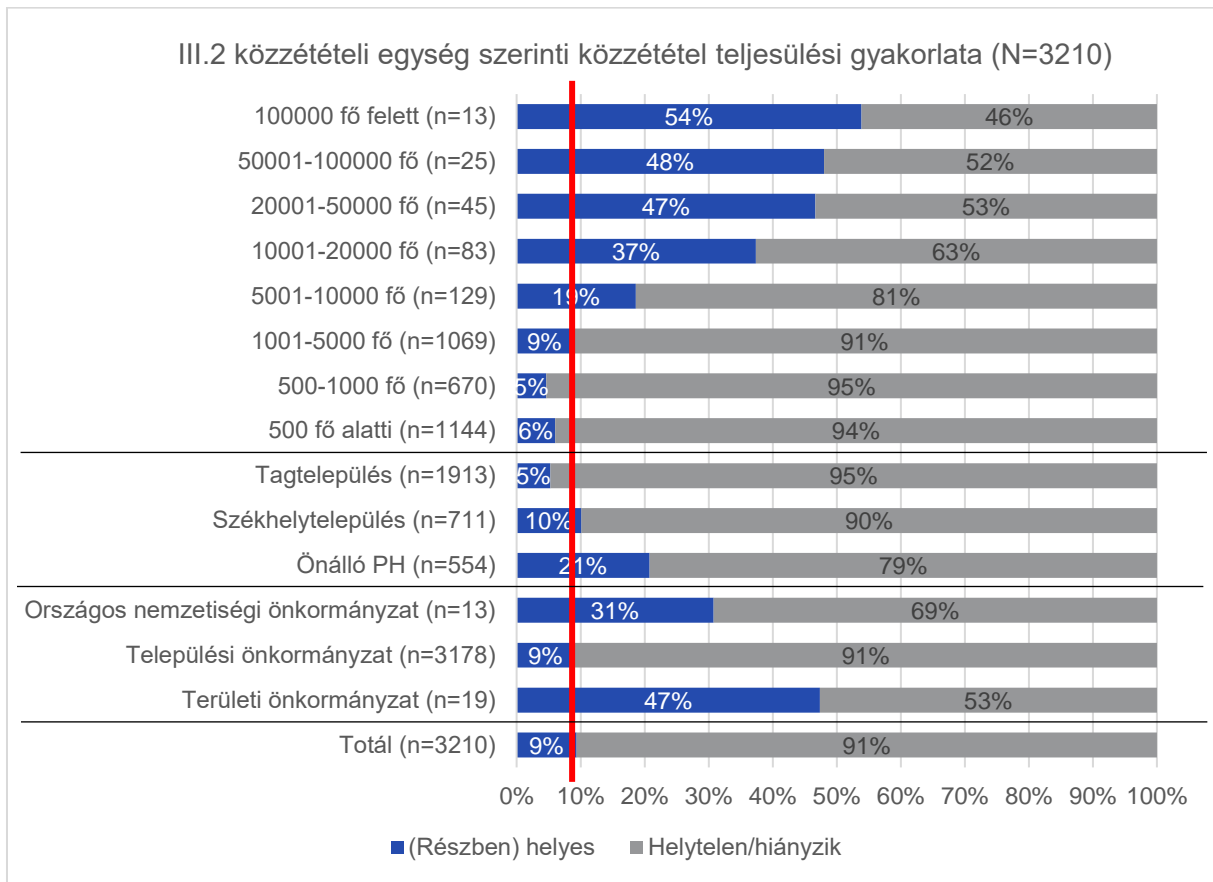
A vizsgált szervezetek **18%-a [1,7%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív dokumentumok elérési hivatkozása 23% [2,1%] esetében volt elérhető.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok közel fele helyesen járt el** (47% legalább részben helyes közzététel); ezzel szemben a települési és az országos nemzetiségi önkormányzatoknak csak a tizede tette közzé legalább részben megfelelően az adatokat.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (31%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (10%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a III.2 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 5-6%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, míg a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti kategóriában 54%-os értékkel).

<sup>42</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

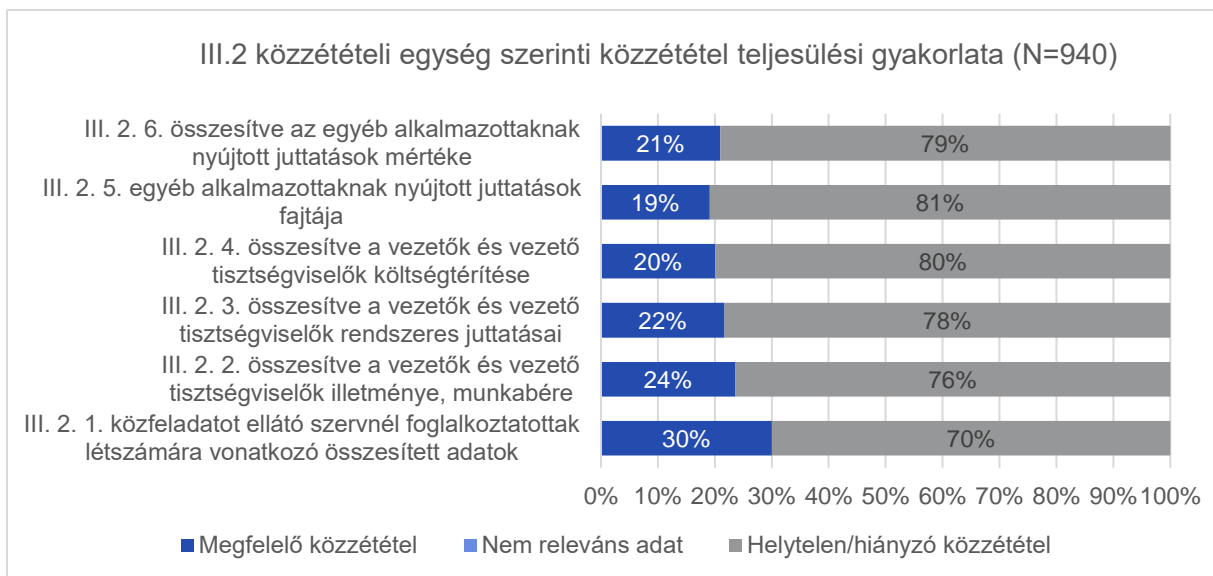
93. ábra: A III.2 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

**A közzétételi egységen belüli részadatok tekintetében közel azonos arányban volt megfelelő a közzététel gyakorlata.** Némileg többen tették közzé helyesen a közfeladatot ellátó szervnél foglalkoztatottak létszámára vonatkozó adatokat (30%), mint az egyéb alkalmazottaknak nyújtott juttatásokat (19%).

94. ábra: A III.2 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés





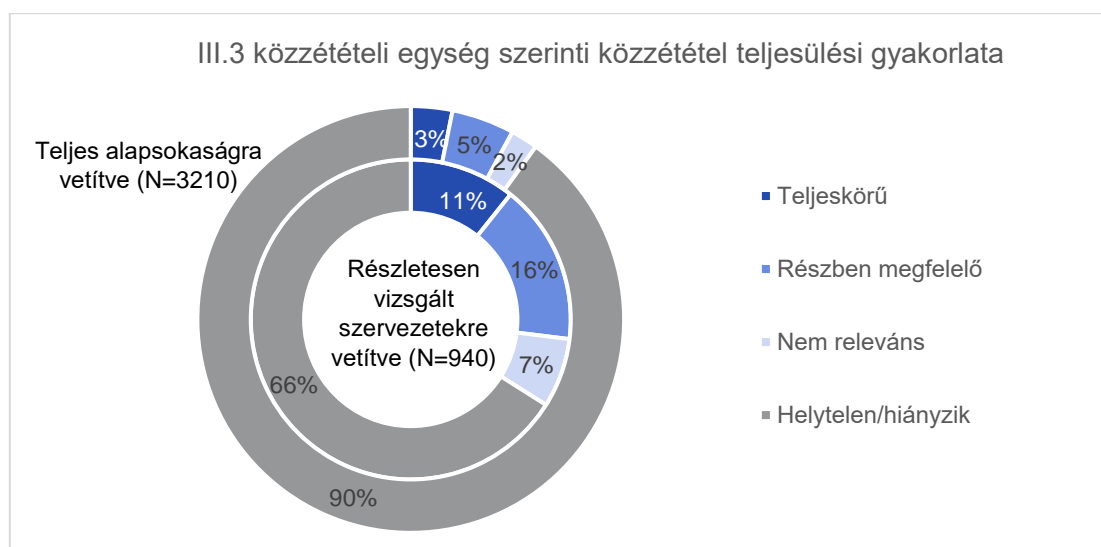
Az adatok többnyire HTML szöveggént vagy pdf fájlként kerültek ki a honlapokra – így e tekintetben sem volt lényeges különbség az egyes részinformációk között.

**Az adatok, dokumentumok a formai követelményeket jórészt teljesítették:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság, a nyomtathatóság és a letölthetőség szempontjainak szinte maradéktalanul megfeleltek; a kereshetőséggel és a másolhatósággal volt csak probléma az esetek kb. 20%-ánál.

**III.3 A közfeladatot ellátó szerv által nyújtott, az államháztartásról szóló törvény szerinti költségvetési támogatások kedvezményezettjeinek nevére, a támogatás céljára, összegére, továbbá a támogatási program megvalósítási helyére vonatkozó adatok – kivéve, ha a közzététel előtt a költségvetési támogatást visszavonják vagy arról a kedvezményezett lemond**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>43</sup> 11%-áról [3,1%] teljes egészében, 16%-áról [4,8%] részben elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 7% [2,1%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **34% [10%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 66% [90%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

95. ábra: A III.3 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

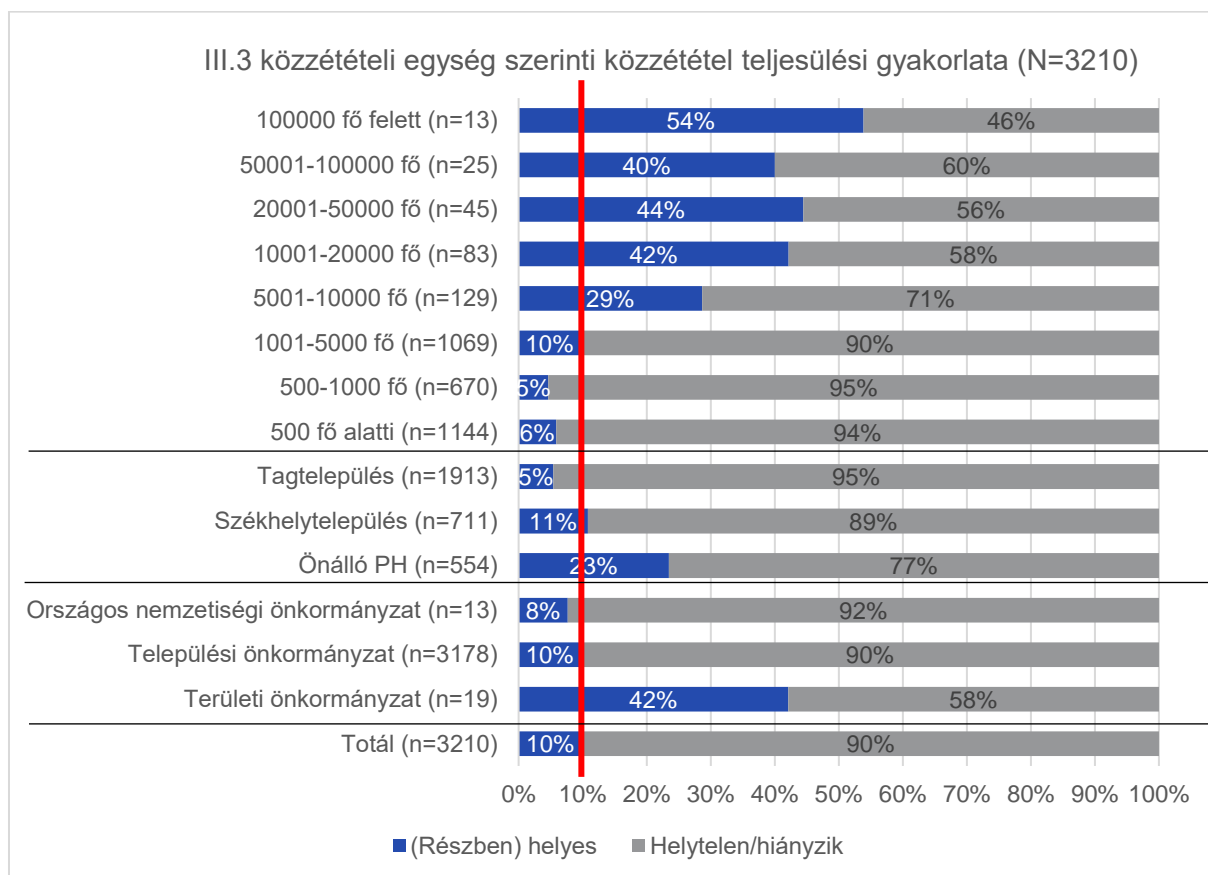
A vizsgált szervezetek **17%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív dokumentumok elérési hivatkozása 31% [3%] esetében volt elérhető.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon** (42% legalább részben helyes közzététel). A települési és az országos nemzetiségi önkormányzatoknak csak a 8-10%-a tette közzé legalább részben megfelelően az adatokat.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (23%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagosnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (5%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a III.3 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 5-6%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, míg a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti kategóriában 54%-os értékkel). A trend kizárólag az 50-100 ezer fős kategóriánál tört meg valamelyest.

<sup>43</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

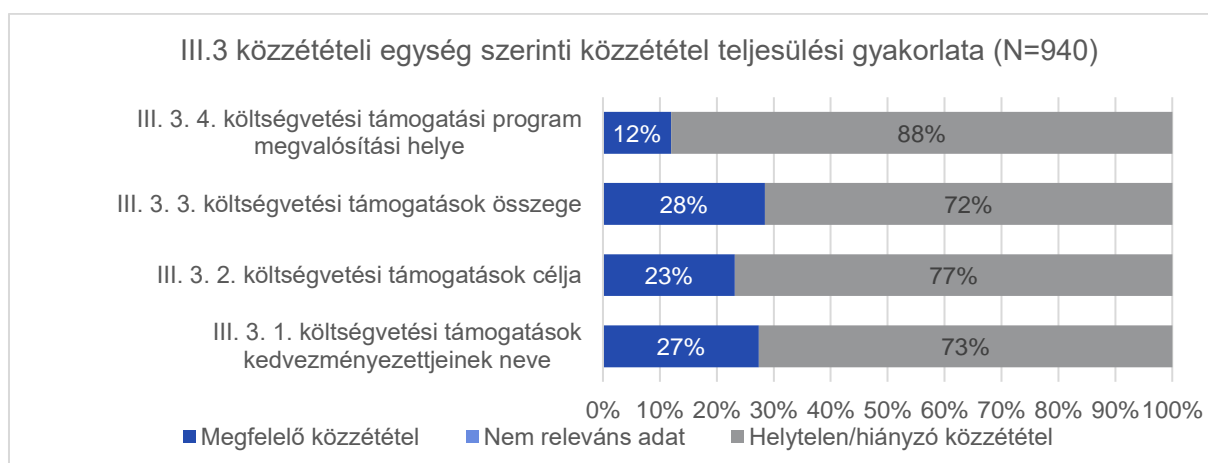
96. ábra: A III.3 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

**A közzétételi egységen belüli a leginkább hiányos információ a költségvetési támogatási program megvalósítási helyének megadása volt (12%), ezt a költségvetési támogatások céljának közzététele követte (23% legalább részben helyes közzététellel).**

97. ábra: A III.3 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

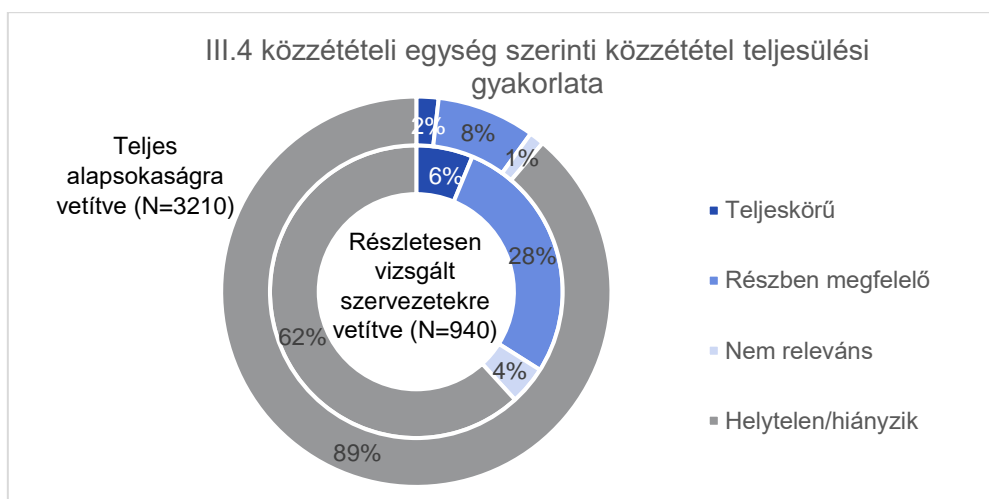
Az adatok az esetek közel felében pdf fájlként kerültek feltöltésre a honlapokra; minden 4. esetben pedig szerkeszthető fájlként került sor a közzétételre. E tekintetben nem volt lényeges különbség az egyes részinformációk között.

**Az adatok, dokumentumok a formai követelményeket jórészt teljesítették:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság, a nyomtathatóság és a letölthetőség szempontjainak szinte maradéktalanul megfeleltek, a kereshetőséggel és a másolhatósággal volt csak probléma az esetek kb. 15%-ánál.

**III.4 Az államháztartás pénzeszközei felhasználásával, az államháztartáshoz tartozó vagyonnal történő gazdálkodással összefüggő, ötmillió forintot elérő vagy azt meghaladó értékű árubeszerezésre, építési beruházásra, szolgáltatás megrendelésre, vagyoneértékesítésre, vagyonhasznosításra, vagyon vagy vagyoni értékű jog átadására, valamint koncesszióba adásra vonatkozó szerződések megnevezése (típusa), tárgya, a szerződést kötő felek neve, a szerződés értéke**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>44</sup> 6%-áról [1,8%] teljes egészében, 28%-ról [8,1%] részben elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 4% [1,2%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **38% [11%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 62% [89%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

98. ábra: A III.4 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

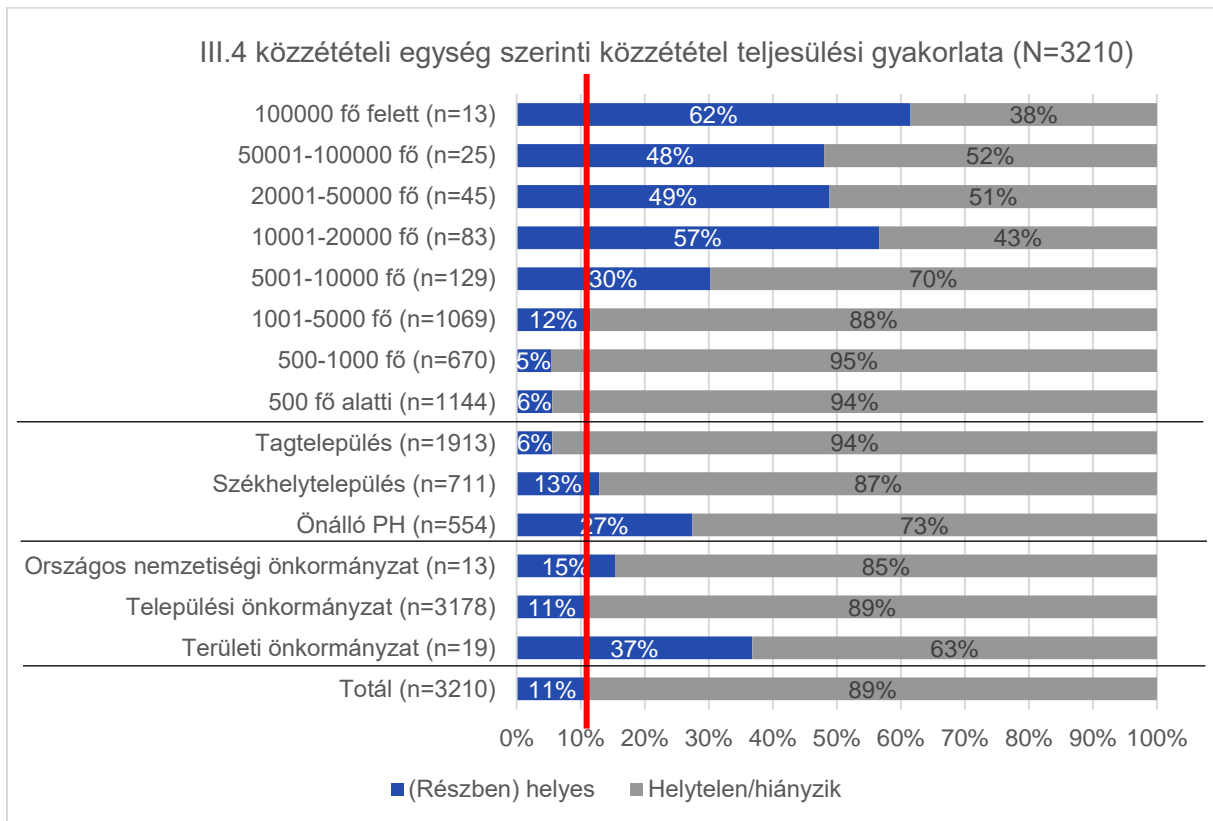
A vizsgált szervezetek **19%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív dokumentumok elérési hivatkozása 22% [2%] esetében volt elérhető.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok 37%-a helyesen járt el** (legalább részben helyes közzététel); ezzel szemben a települési és az országos nemzeti önkormányzatoknak csak a 11%-a tette közzé legalább részben megfelelően az adatokat.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (27%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (6%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a III.4 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 5-6%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti kategóriában 62%-os értékkel). A 10-20 ezer fős kategóriába sorolt települések önkormányzatai a trendből kiugróan jól teljesítettek (57%).

<sup>44</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

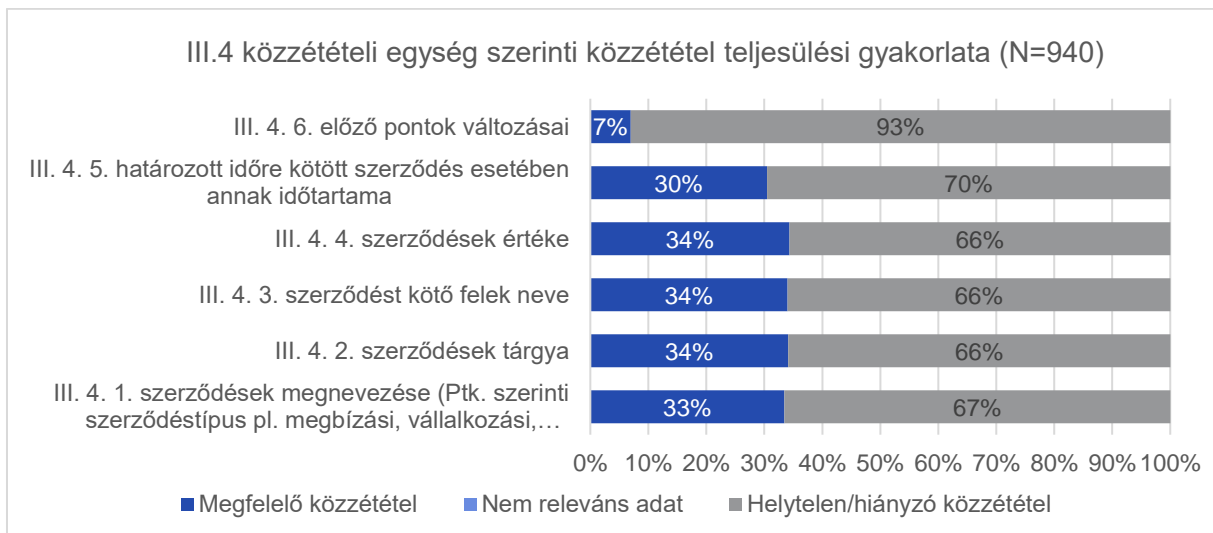
99. ábra: A III.4 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

**A közzétételi egységen belüli részinformációkra vonatkozó gyakorlat közel azonos volt:** kivételt csak a III.4.6 előző pontok változásai részlet jelentett, mely esetében elenyésző volt a helyes közzététel aránya, de ez a változások hiányára is visszavezethető lehet.

100. ábra: A III.4 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok az esetek kb. 40%-ában pdf fájlként kerültek feltöltésre a honlapokra; minden 4-5. esetben pedig szerkeszthető fájlként vagy szkennelt dokumentumként került sor a közzétételre. E tekintetben nem volt lényeges különbség az egyes részinformációk között.

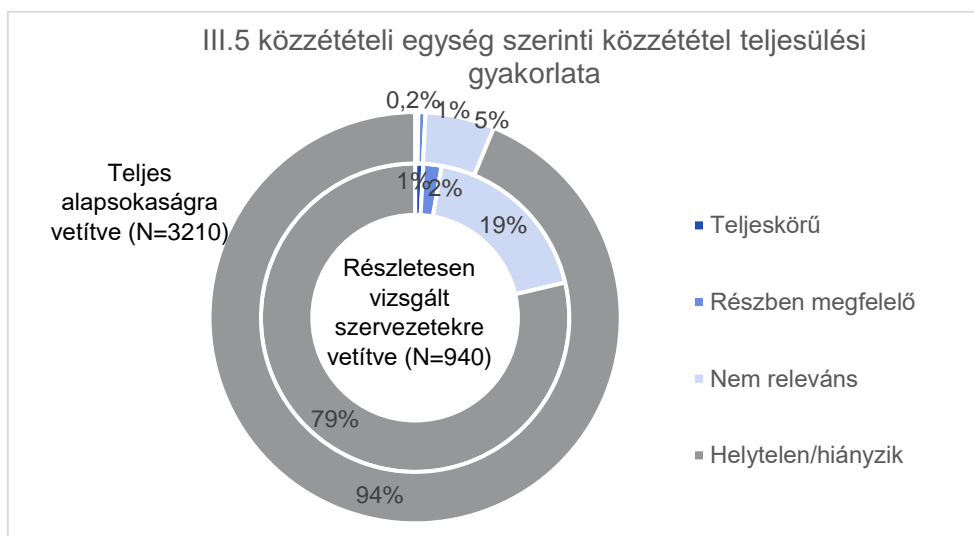


**Az adatok, dokumentumok a formai követelményeket jórészt teljesítették:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság, a nyomtathatóság és a letölthetőség szempontjainak közel maradéktalanul megfeleltek, a kereshetőséggel és a másolhatósággal volt csak probléma az esetek kb. 15-20%-ánál.

### III.5 A koncesszióról szóló törvényben meghatározott nyilvános adatok

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>45</sup> 1%-áról [0,2%] teljes egészében, 2%-ról [0,6%] részben elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 19% [5,5%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **21% [6%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 79% [94%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

101. ábra: A III.5 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

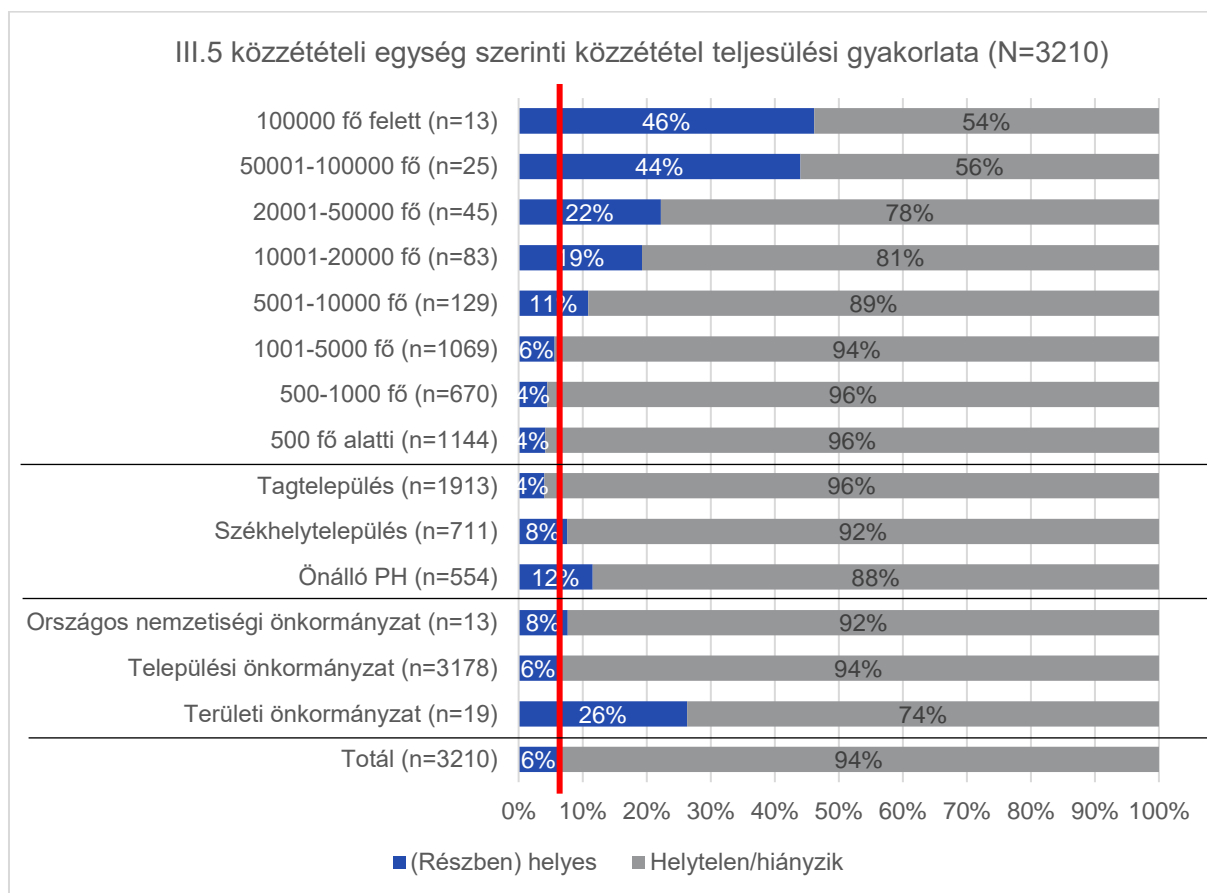
A vizsgált szervezetek **14%-a [0,9%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív dokumentumok elérési hivatkozása elenyésző számban volt elérhető.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok negyede helyesen járt el** (26% legalább részben helyes közzététel); ezzel szemben a települési és az országos nemzetiségi önkormányzatoknak csak a 6-8%-a tette közzé legalább részben megfelelően az adatokat.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (12%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (4%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a III.5 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 4%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti kategóriában 46%-os értékkel).

<sup>45</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

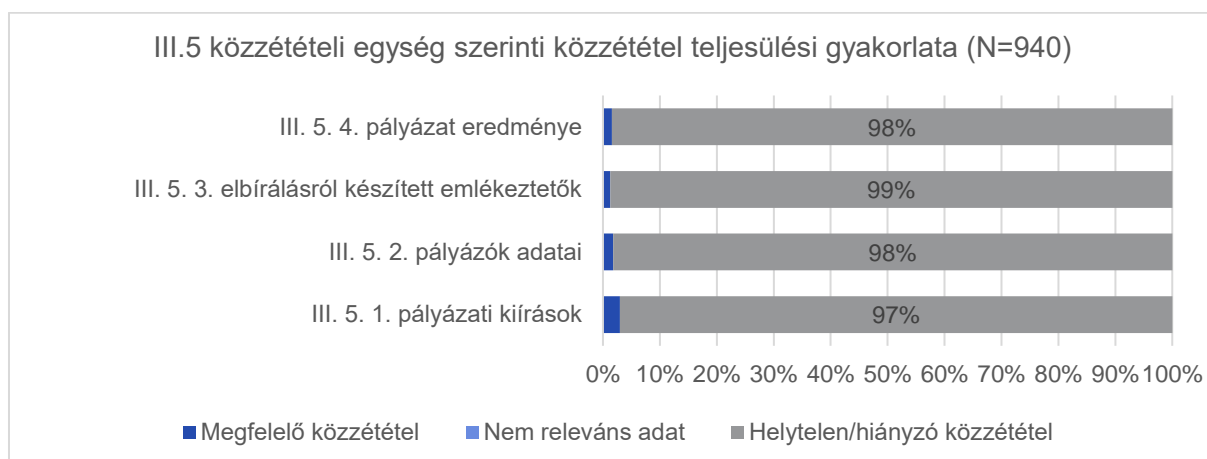
102. ábra: A III.5 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

**A közzétételi egységen belül az egyes részinformációkra vonatkozó gyakorlat azonos volt:** az esetek 97-98%-ában az információ közzététele nem az Infotv. szerinti volt.

103. ábra: A III.5 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

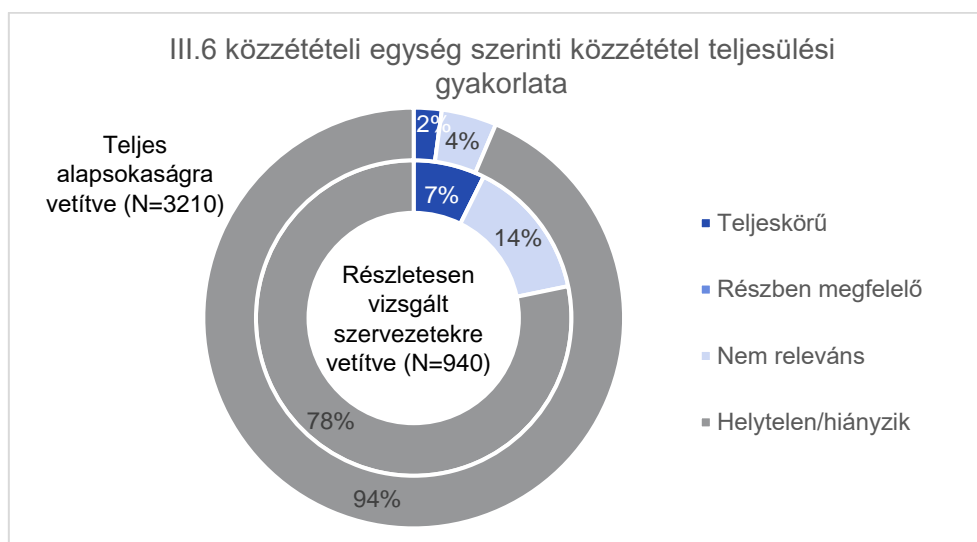
Az adatok az esetek legnagyobb részében HTML szöveggént kerültek ki a honlapra, emellett a pdf fájlként történt közzététel is gyakori volt és minden 5-6. esetben szerkeszthető fájlként vagy szkennelt dokumentumként került sor a közzétételre.

**Az adatok, dokumentumok a formai követelményeket jórészt teljesítették:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság és a letölthetőség szempontjainak maradéktalanul megfeleltek, emellett a nyomtathatóság is túlnyomórészt (90% felett) megfelelt az elvárásoknak. Hiányosság a kereshetőséggel és a másolhatósággal kapcsolatban mutatkozott az esetek kb. 20-25%-ánál.

### **III.6 A közzététel ellátó szerv által nem alapfeladatai ellátására (...) fordított, ötmillió forintot meghaladó kifizetések**

A 940 db részletesen vizsgálható közzététel produkáló szervezet<sup>46</sup> 7,3%-áról [2,1%] teljes egészében elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 14,4% [4,2%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **22% [6%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 78% [94%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

104. ábra: A III.6 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

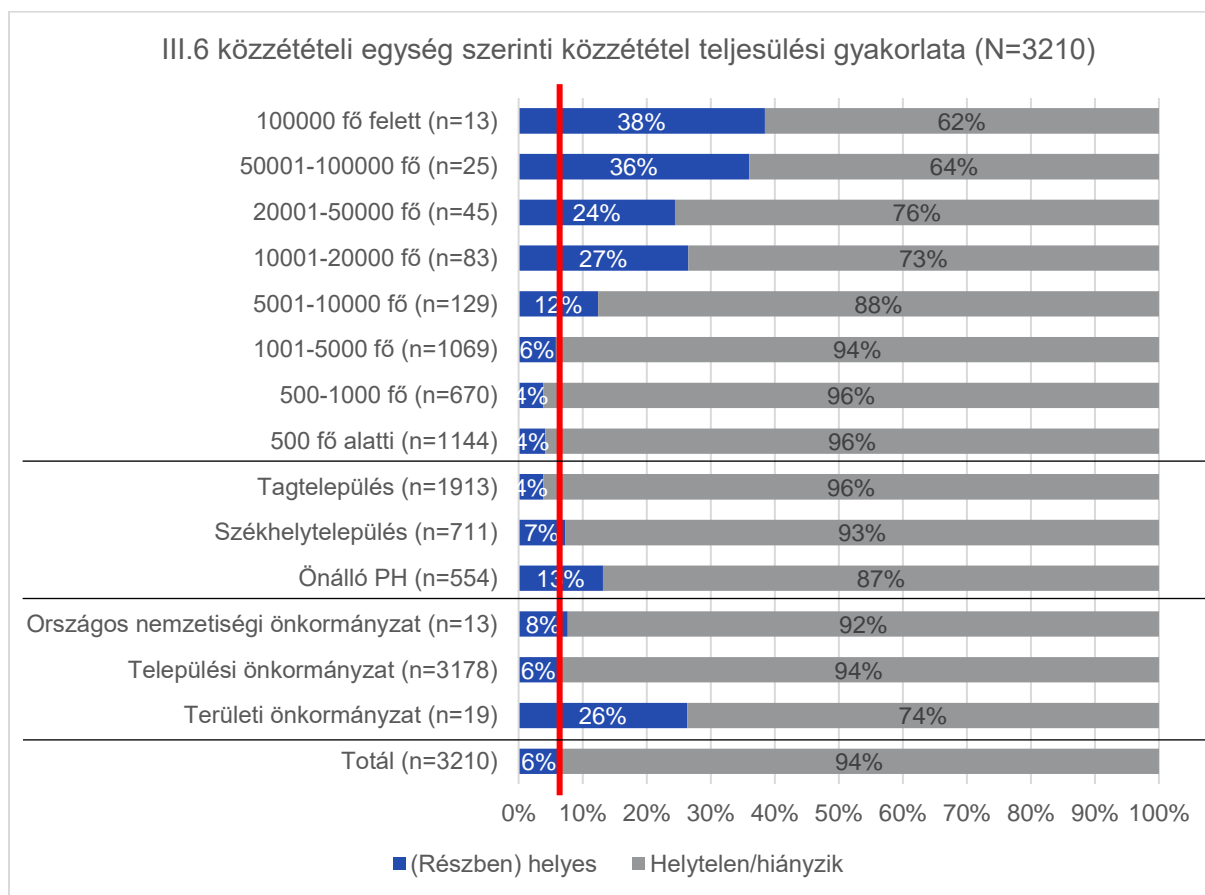
A vizsgált szervezetek **25%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív dokumentumok elérési hivatkozása az esetek 42%-ában [3%] volt elérhető.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok negyede helyesen járt el** (26% legalább részben helyes közzététel); ezzel szemben a települési és az országos nemzetiségi önkormányzatoknak csak a 6-8%-a tette közzé legalább részben megfelelően az adatokat.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (13%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (4%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a III.6 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 4%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti kategóriában 38%-os értékkel).

<sup>46</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

105. ábra: A III.6 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

Az adatok az esetek közel felében pdf fájl formában töltötték fel a honlapokra; emellett 20-20% volt a HTML szöveg és a szerkeszthető fájl aránya.

**Az adatok, dokumentumok a formai követelményeket jórészt teljesítették:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság és a nyomtathatóság szempontjainak maradéktalanul megfeleltek; az adatok 94%-a letölthető volt, emellett a nyomtathatóság is túlnyomórészt (90% felett) megfelelt az elvárásoknak. Hiányosság a kereshetőséggel és a másolhatósággal kapcsolatban mutatkozott az esetek 87%-ánál.

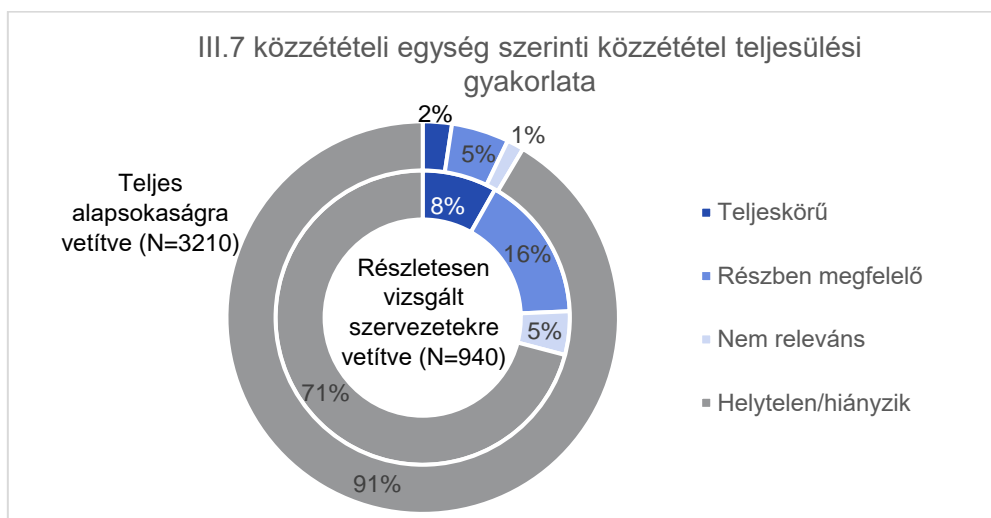
### **III.7 Az Európai Unió támogatásával megvalósuló fejlesztések leírása, az azokra vonatkozó szerződések**

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>47</sup> 8%-áról [2%] teljes egészében, 16%-áról [5%] részben elérhetőek voltak a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai a vizsgálat időpontjában; további 5% [1%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **29% [9%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 71% [91%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

<sup>47</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.



106. ábra: A III.7 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



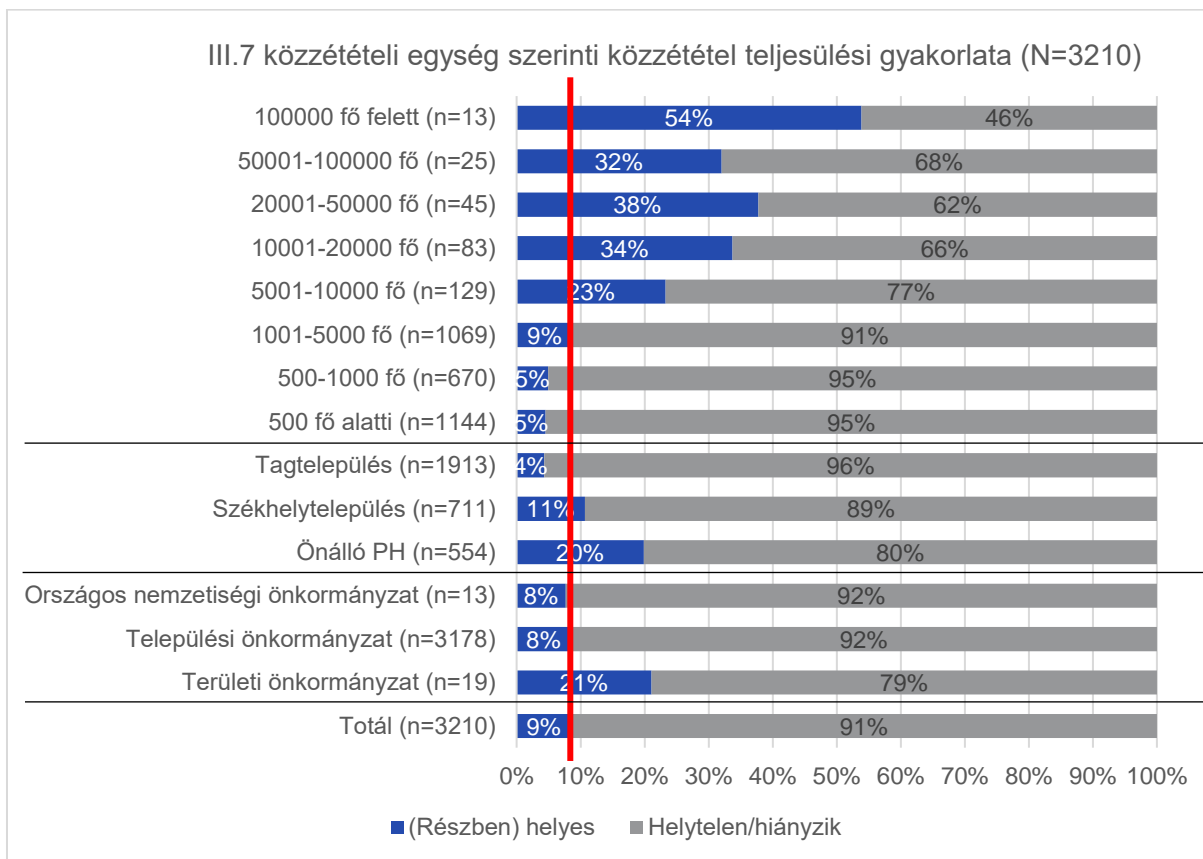
Forrás: Saját szerkesztés

A vizsgált szervezetek **18%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív dokumentumok elérési hivatkozása az esetek 12%-ában [1%] volt elérhető.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok ötöde helyesen járt el** (21% legalább részben helyes közzététel); ezzel szemben a települési és az országos nemzetiségi önkormányzatoknak csak a 8%-a tette közzé legalább részben megfelelően az adatokat.
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivattal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (20%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagosnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (4%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a III.7 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 5%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti kategóriában 54%-os értékkel). Kisebb visszaesés csak az 50-100 ezer fős településméret kategóriánál volt.

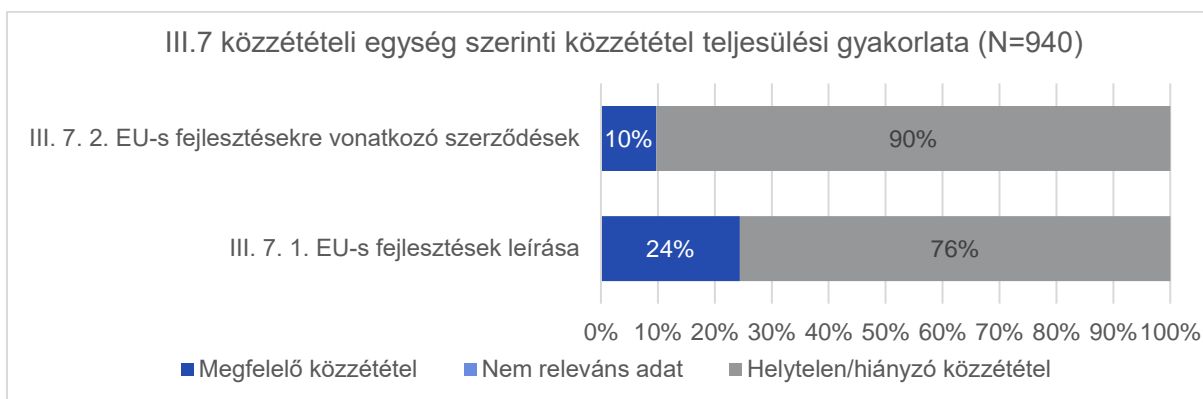
107. ábra: A III.7 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységen belül az EU-s fejlesztések leírása az esetek negyedében volt (legalább részben) megfelelő; ezzel szemben az **EU-s fejlesztésekre vonatkozó szerződések adatait már csak a szervezetek 10%-a tette közzé legalább részben az Infotv.-ben előírtak szerint.**

108. ábra: A III.7 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Az EU-s fejlesztések leírása az esetek 62%-ában HTML szöveggént került ki a honlapokra, minden ötödik szervezet pedig pdf fájlként töltötte fel ezeket. A szerződéseknel a közzététel leggyakoribb formátuma a szkennelt dokumentum volt (43%), de az esetek 37%-ában ezek is HTML szöveggént kerültek ki.

**Az adatok, dokumentumok a formai követelményeket részben teljesítették:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság és az olvashatóság szempontjainak maradéktalanul



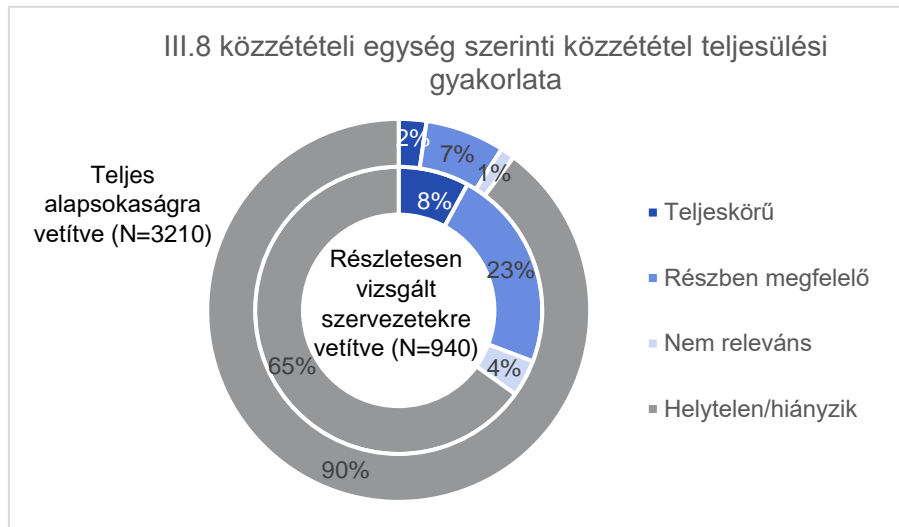
megfeleltek, az EU-s fejlesztések leírása emellett a további elvárásoknak is túlnyomórészt megfelelt. A szerződések esetében viszont a kereshetőség és a másolhatóság az esetek közel felében már nem volt megfelelő.

Az EU-s fejlesztések leírása döntő többségükben (95%) az IHM rendelet szerinti volt; míg a szerződésekénél ez az arány 80% körül alakult.

### III.8 Közbeszerzési információk

A 940 db részletesen vizsgálható közzétételt produkáló szervezet<sup>48</sup> 8%-áról [2%] teljes egészében, 23%-ról [7%] részben elérhetőek voltak a vizsgálat időpontjában a közzétételi egység Infotv. I. melléklet szerinti adatai; további 4% [1%] pedig nem relevánsként jelölte meg ezt. Összességében tehát **35% [10%] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 65% [90%] nem felelt meg ennek** (nincs vagy helytelen a közzététel).

109. ábra: A III.8 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=3210, összes önkormányzat; illetve N=940, részletes vizsgálatba bevonható önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

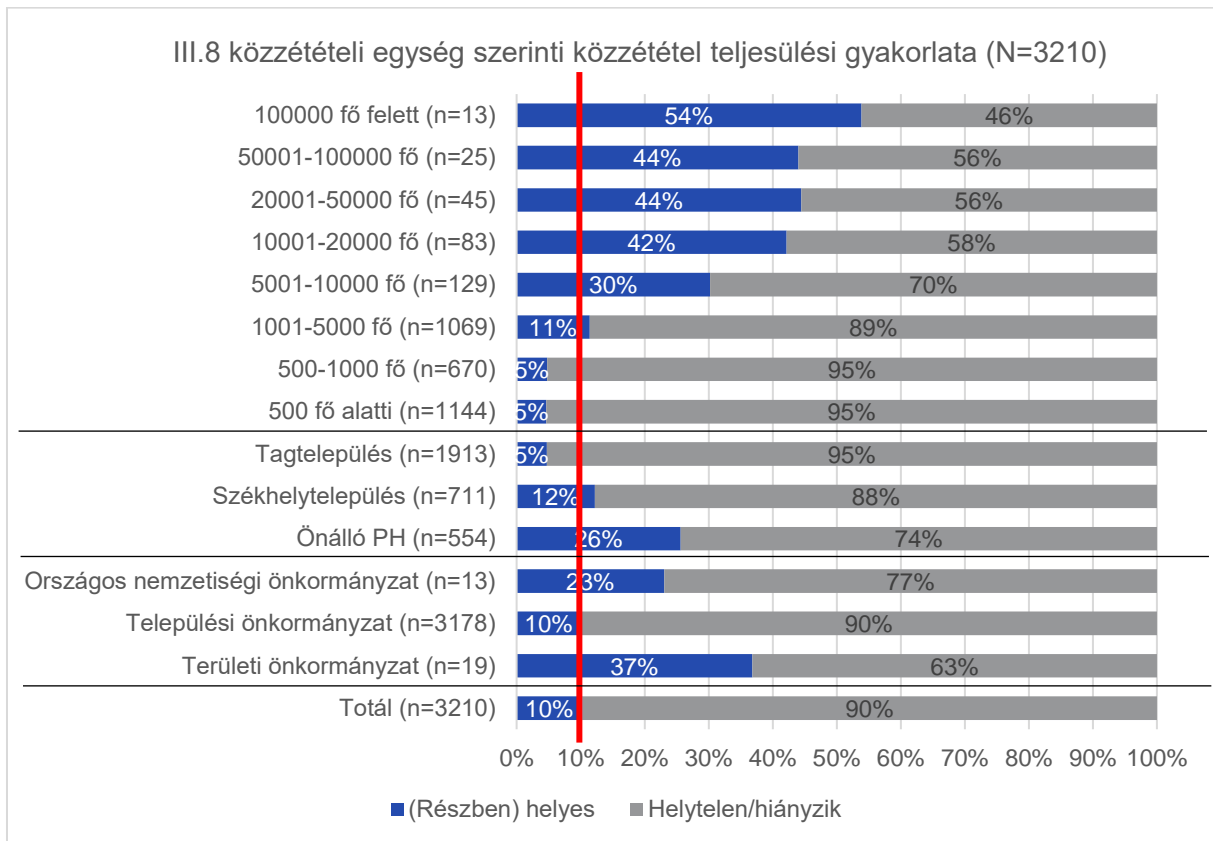
A vizsgált szervezetek **18%-a [2%] tüntette fel** ennél a közzétételi egységnél **az utolsó módosítás idejét**. Az archív dokumentumok elérési hivatkozása az esetek 33%-ában [3%] volt elérhető.

A teljes alapsokaságon vizsgálva, a különböző szervezettípusokra az alábbi megállapítások tehetők:

- **A területi önkormányzatok teljesítettek a legjobban** (37% legalább részben helyes közzététel); ezeket az országos nemzeti önkormányzatok követték (23%). A legrosszabb teljesítményt a helyi települési önkormányzatok nyújtották (10%).
- A hivatal típusa szerint **legjobban az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések feleltek meg** a követelményeknek (26%), a székhelytelepülések közepes, míg a **tagtelepülések az átlagnál lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtottak (5%)**.
- **A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat** a III.8 közzétételi egységet tekintve: az 1000 fő alatti települések mindössze 5%-a tette közzé legalább részben a szükséges adatokat a megfelelő módon, a településméret növekedésével nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya (100 ezer fő feletti kategóriában 54%-os értékkel).

<sup>48</sup> Elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, azaz nevesítve van a 3 fő blokk ÉS a 3 fő blokk alatt közzétételi egységek szerint rendezve, nevesítve szerepelnek az információk.

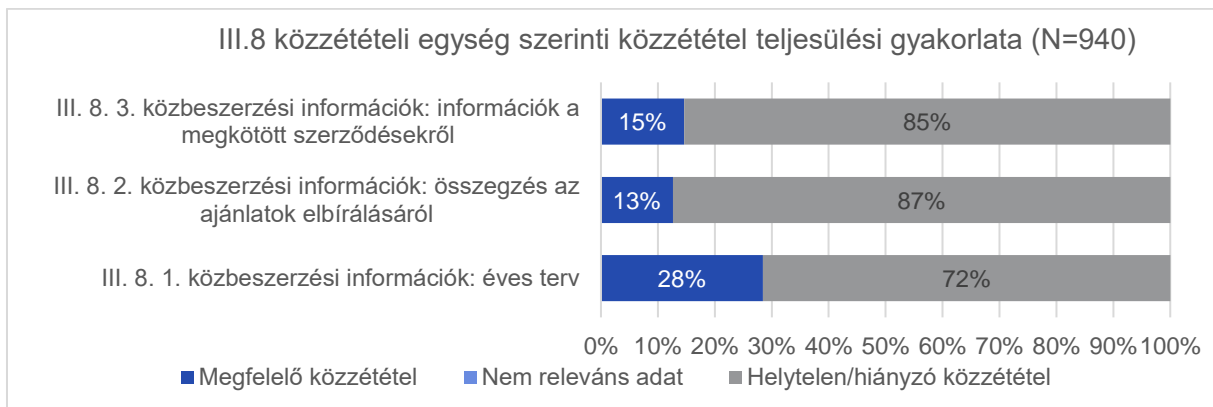
110. ábra: A III.8 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata szegmensek szerint (N=3210, összes önkormányzat; illetve adott szegmens teljes száma szerint)



Forrás: Saját szerkesztés

**A közzétételi egységen belül a leginkább hiányos információ az ajánlatok elbírálásáról készült összegzés volt** (mindössze az esetek 13%-ban helyes közzététel); de a megkötött szerződésekről szóló tájékoztatás is hasonlóan hiányos volt (15% helyes közzététel).

111. ábra: A III.8 közzétételi egység szerinti közzététel teljesülési gyakorlata (N=940, részletesen vizsgált önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

Az információk jellemzően pdf fájlként vagy szkennelt dokumentumként kerültek fel a honlapokra, e tekintetben az egyes részinformációk közzétételében lényeges különbség nem volt. **Az adatok, dokumentumok a formai követelményeket részben teljesítették:** a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság és a letölthetőség szempontjainak maradéktalanul megfeleltek, ezzel szemben a kereshetőség és a másolhatóság feltételeit csak a dokumentumok 50-55%-a teljesítette. Az információk közzététele döntő többségükben (95%-ban) az IHM rendeletnek megfelelt.



## 4.3 A próba-adatigénylés módszertanának és eredményeinek bemutatása

Az önkormányzatok körében végzett próba-adatigénylés fókuszában **az adatigénylések teljesítési gyakorlatának vizsgálata** állt. A fejezet röviden bemutatja a Részletes kutatási tervben meghatározottak szerinti módszertant, illetve részleteiben ismerteti a kutatás eredményeit és tapasztalatait.

### 4.3.1 Módszertani háttér ismertetése

Az önkormányzati alrendszer szervei közül a próba-adatigénylésbe a helyi önkormányzatok, valamint az országos nemzetiségi önkormányzatok teljeskörűen bevonásra kerültek, így összesen 3210 szervezet kapta meg az adatigénylést.

A próba-adatigénylés esetében a mérőeszköz egy előre meghatározott szempontrendszer volt, amely mentén a kutatók feldolgozták és adatbázisba rögzítették az adatigénylésekre beérkező válaszok jellemzőit.

A fentiekén túl a terepmunka időszakában gyűjtésre kerültek a próba-adatigénylések NAIH-nál lecsapódó, látható jelei: a konzultációs beadványok és a telefonos ügyfélszolgálathoz beérkező hívások tekintetében – a NAIH, illetve a kutatók által megadott szempontok és adatrögzítési tábla szerint – egyaránt szisztematikusan rögzítésre kerültek a jelen kutatáshoz beazonosítható módon kapcsolható visszajelzések, kérdések, amelyek a feldolgozáskor szintén az elemzés tárgyát képezték.

A próba-adatigénylés célja a közérdekűadat-igénylés teljesítési gyakorlatának vizsgálata a kutatásban érintett célcsoport esetében. Az adatigénylés tartalmának meghatározásakor ugyanakkor releváns szempont, hogy lehetőség legyen a projekt alkalmazott kutatásai által vizsgált három különböző célterület teljesítési gyakorlatának összehasonlítására. Ezáltal a próba-adatigénylés lehetséges tartalmi elemei között mérlegelésre kerültek a három kutatás által vizsgált célterületekhez sorolható szervek mindegyike esetében értelmezhető kérések; illetve, a helyi önkormányzatok és országos nemzetiségi önkormányzatok szempontjából releváns adatkérési lehetőségek is – azaz kifejezetten az önkormányzati nyilvánosság kutatása. További szempont volt emellett az adatigénylés megfogalmazásakor, hogy lehetőség szerint kis erőforrásigényű, a szervezetek számára könnyen rendelkezésre álló információk kérése történjen meg; valamint, hogy az adatigénylés egyúttal képes legyen differenciálni a válaszadókat a válaszadási hajlandóságuk mentén is. Utóbbi elvárásnak a mérőeszköz úgy tud eleget tenni, ha az evidensen rendelkezésre álló és átadható, azaz semlegesnek mondható információk igénylése mellett érzékenyebb adatok kiadására is vonatkozik. Az adatkérések tartalmi specifikálására a kutatás munkacsoportjának ülésein elhangzott javaslatok, illetve a Transparency International Magyarország szakértőivel történt konzultáció alapján került sor.

A mintanagyságra, illetve a veszélyhelyzet idején az egyes adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről szóló 521/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet<sup>49</sup> 1.§ (3) bekezdése alapján alkalmazható 45+45 napos határidők kifutása miatt nem volt lehetőség az eltérő módszerek (online kérdőív, honlapelemzés, próba adatigénylés, mélyinterjú, fókuszcsoportos interjú) adatfelvételi időszakának egymástól való teljes elkülönítésére. Ebből következően a mintába került célcsoporttagok párhuzamosan többféle megkeresést kaptak (interjú felkérők; online kérdőív kitöltésére vonatkozó felkérő levelek és azok emlékeztetői; rendezvény meghívók; valamint maga a próba-adatigénylés is). A többségében NAIH-tól érkező, információszabadság témáját érintő különböző interakciók viszonylag koncentrált volta már maga is hat(hat) a kutatás tárgyára és a megkeresettek viselkedésére, így számolni kell a ténnyel, hogy minél későbbi szakaszban került sor a kutatás során egy mérésre, annál inkább kitett lehet a párhuzamos és tömeges megkeresésekből adódó esetleges torzításnak. Leginkább kitett területekként a jogszabályi kötelezettségeknek való megfelelés monitorozását célzó két kutatási elem, azaz a honlapelemzés és a próba-adatigénylés nevezhető meg:

A próba-adatigénylés optimálisan úgy bonyolítható le torzításmentesen, ha a megkeresett szervezet valóban megkapja, és valós közérdekűadat-igénylésként azonosítja is a hozzá beérkező megkeresést.

<sup>49</sup> 521/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet idején az egyes adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről



Meg kell jegyezni, hogy ennek a kitételnek az ellenébe több hatás is dolgozott az adatfelvételek során, melyek a következők voltak:

- A gondos előkészítés és minden technikai megoldás bevetése ellenére is a tömeges megkeresésből adódóan az igénylésben érintett szerv levelezőrendszerének beállításai és spam szűrőjének érzékenysége befolyásolhatta az elektronikus levél célba érkezését. A megkeresés spamként/promócióként való azonosítása a visszajelzések alapján bizonyosan előfordult egyes esetekben az adatfelvétel során, ugyanakkor az ebben érintett szervezetekről és azok számosságáról nem lehetséges pontos információt közölni.
- A szokatlan, minden érintett szervezetre kiterjedő adatigénylés elindítása a célcsoport egyes részeiben információbiztonsági félelmeket keltett, melyek szintén kihathattak a válaszadási hajlandóságukra és reakcióikra. Ezek kezelésére adott ki a NAIH 2021. szeptember 15-én, azaz két nappal az adatfelvétel elindítását követően egy közleményt, melyben alaptalannak minősítette az információbiztonsági incidensről vagy kéréstlen levélküldésről szóló híreszteléseket, illetve a hozzá beérkezett konzultációs kérdésekre is ennek megfelelő válaszokat adott.
- A párhuzamos adatfelvételek és a NAIH-tól a témában érkező egyéb megkeresések a fentiekkel szemben pozitív irányba eltolódó válaszadási hajlandóságot fejthettek ki, mivel egyeseknél felmerülhetett az adatigényléshez kapcsolódóan, hogy az válaszadási gyakorlatuk ellenőrzésére szolgál, emiatt esetleg a megszokottnál körültekintőbben járhattak el a válaszaik megfogalmazásakor.

Az elindított próba-adatigénylések monitorozása során irányelv volt, hogy a kutatók minimalizálják a folyamatba való beavatkozást, hiszen ezzel sérülhet az összevetés lehetősége, a mérőeszköz standardítása. Emiatt például költségtérítés megfizetésére nem került sor egyetlen esetben sem.

A vizsgálat keretében elsőként adatigénylésenként– vagyis kérdésenként – került sor a folyamatok jogszerűségének értékelésére, ezt követően pedig egyben vizsgálta a kutatás a kérelmekkel (azaz összességében valamennyi adatigényléssel) kapcsolatos reakciókat.

Egy-egy adatigénylésnek alapvetően az alábbi kimenetei lehetnek (az értékelés alkalmazott kategóriái alapján):

- a) Jogszerűen teljesítésre kerül az adatigénylés;
- b) Teljesítésre kerül ugyan az adatigénylés, de nem a jogszabályoknak megfelelő módon;
- c) Elutasításra kerül az adatigénylés;
- d) A kutatás időtartama alatt nem érkezik válasz az adatigénylésre (sem teljesítés, sem elutasítás nem történik).

Az egyes kategóriák tartalma:

**a) Jogszerűen teljesítettnek azon esetek tekintendők, amelyek során a kutatás időtartama alatt megválaszolásra került az adatigénylés, és a szervezet minden tekintetben a jogszabályoknak megfelelően járt el:**

- Az adatigénylés formailag és tartalmilag is megfelelően teljesítésre került, vagyis:
  - az adatigénylés nem került elutasításra;
  - a teljesítés az adatigénylő által kért módon elektronikusan vagy pontos URL megjelöléssel, klikkelhető és másolható módon történt;
  - a megismerhetőség nem került szűkítésre;
  - a teljesítés tartalma megfelelőnek tűnt.
- Megfelelő keretek között történt meg a határidő-hosszabbítás, vagyis:
  - nem volt határidő-hosszabbítás, a teljesítés pedig T + 15 napon belül történt (a T meghatározására vonatkozó néhány további szempontot ld. később);
  - 15 napos határidő-hosszabbítás volt, mely az alábbi feltételeknek felelt meg:
    - T + 15 napon belül került rá sor;



- tájékoztatást nyújtott a hosszabbításról a szervezet, melyben indokolta a hosszabbítás szükségességét;
- a teljesítés T + 30 (15 + 15) napon belül megtörtént;
- 45 napos határidő-hosszabbításra nem került sor: a NAIH álláspontja szerint a helyi és nemzeti önkormányzatok esetében a veszélyhelyzeti speciális jogrend adta határidő-hosszabbítás csak igen korlátozottan értelmezhető (szigorú indoklási kötelezettség mellett<sup>50</sup>), így az erre hivatkozó hosszabbítási igényt minden esetben jogszerűtlenként kezeljük.
- Nem történt személyes adat-kérés;
- Nem történt indokláskérés.
- Pontosításkérés az alábbi feltételek egyike mellett történt:
  - nem volt pontosításkérés;
  - volt pontosításkérés, ami az alábbi feltételeknek felelt meg:
    - T + 15 napon belül került rá sor;
    - az a konkrét adatigénylés pontosítására irányult, nem általánosságban kérte a kérelem pontosítását.
- Költségtérítés-megállapítás az alábbi feltételek egyike mellett történt:
  - nem került költségtérítés megállapításra;
  - volt költségtérítés-megállapítás, ami az alábbi feltételeknek felelt meg:
    - a szervezet T + 15 napon belül jelezte;
    - a szervezet megindokolta;
    - a költségtérítésről való tájékoztatásból egyértelműen kiderült a költségtérítés menete;
    - a próba-adatigénylésben megadott személyes adatokon túlmenően többletadatok bekérésére nem került sor;
    - a költségtérítés megállapítása adatigénylésenként (tehát kérdésenként) történt;
    - a költségtérítés megállapítására adatkezelőként került sor;
    - költségelemként – figyelembe véve a kiküldött adatigénylés tartalmát – kizárólag a munkaerő-ráfordítás jelent meg;
    - a munkaerő-ráfordítás meghaladta a 4 munkaórát;
    - a munkaerő-ráfordításból az első 4 munkaóra levonásra került;
    - az adatigénylés teljesítésével összefüggő munkaerő-ráfordítás összes költségeként legfeljebb munkaóránként minden személy esetében átlagosan 4.400 Ft lett felszámolva, ettől magasabb óradíj nem jelent meg;
    - a felszámolt munkadíjba nem került beszámításra járulék, prémium, jutalom, cafetéria;
    - áfa megállapítására nem került sor.
- b) Nem jogszabályoknak megfelelő teljesítésnek minősülnek azon esetek, melyek során a kutatás időtartama alatt megválaszolásra került ugyan az adatigénylés, de a szervezet valamilyen tekintetben nem a jogszabályoknak megfelelően járt el.**
- c) Elutasítottként azon igénylések azonosítandók, amelyek során a szervezettől érkezett olyan válasz, melyben az adatigénylést elutasította. Ebbe a kategóriába sorolható valamennyi próba-adatigénylés, mely elutasítással zárult – függetlenül az elutasítás jogszerű vagy**

<sup>50</sup> A 15/2021. (V. 13.) AB határozat megállapítja, hogy az adatkezelő köteles rögzíteni azokat az okokat, amelyek valószínűsítik, hogy az adatigénylésnek az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvényben rögzített határidőn belüli teljesítése a veszélyhelyzettel összefüggő közfeladatainak ellátását veszélyeztette volna.



**jogellenes jellegétől.** Az elutasítást két szempontból vizsgáltuk: egyrészt a válaszban megjelölt elutasítási ok, másrészt pedig az elutasítás formai jogszerűsége szempontjából:

- Az elutasítási ok esetről esetre került vizsgálatra;
- Az elutasítás formailag történő vizsgálata során az elutasítás akkor minősült jogszerűnek, ha:
  - az elutasításra a teljesítésre nyitva álló – eredeti vagy jogszerűen meghosszabbított – határidőben kerül sor; és
  - az elutasítást indokolta a szervezet; és
  - az elutasítást tartalmazó válasz magába foglalta a jogorvoslati kiiktatást is, vagyis a szervezet válaszában tájékoztatta az adatigénylőt a számára elérhető jogorvoslati lehetőségekről.

**d) Eredménytelennek minősülnek azon adatigénylések, melyekre vonatkozóan a kutatás időtartama alatt semmilyen válasz nem érkezett, tehát sem jogszerű teljesítés, sem a jogszabályoknak nem megfelelő teljesítés nem történt és az adatigénylés elutasításra sem került.** Ennek az alábbi esetei lehetségesek:

- Jogszerűtlen kérést követően eredménytelenül telt el a határidő (pl. személyes adat; általános pontosítás; indokoláskérés; ügyfélkapu benyújtás stb.);
- Jogszerű reakciót követően eredménytelenül telt el a határidő (pl. jogszerű hosszabbítás történt, de utána nem jött válasz; jogszerű pontosítási igény érkezett, megválaszoltuk, majd nem jött válasz stb.);
- Mindenféle reakció nélkül eredménytelenül telt el a határidő.

**Az egyes adatigénylések fentiek szerinti értékelését követően, a teljes kérelem az alábbi kategóriák egyikébe került besorolásra:**

- A próba-adatigénylés teljes egészében, jogszerűen teljesítésre került – tehát valamennyi kérdés esetén jogszerű teljesítés lett megállapítva.
- A próba-adatigénylés teljes egészében, de nem minden esetben a jogszabályoknak megfelelően került teljesítésre – tehát valamennyi kérdés esetén vagy a jogszerű teljesítés, vagy a nem jogszabályoknak megfelelő teljesítés került megállapításra; de min. egy kérdés esetén nem jogszabályoknak megfelelően történt a teljesítés.
- A próba-adatigénylés legalább részben jogszerűen került teljesítésre – tehát legalább egy kérdés jogszerűen teljesítésre került, és legalább egy kérdés elutasításra került; vagy a kutatás időtartama alatt semmilyen válasz nem érkezett rá.
- A próba-adatigénylés részben teljesítésre került, de egy esetben sem a jogszabályoknak megfelelően – tehát legalább egy kérdés teljesítésre került, ám nem a jogszabályoknak megfelelően; és legalább egy kérdés vagy elutasításra került, vagy a kutatás időtartama alatt semmilyen válasz nem érkezett rá.
- A próba-adatigénylés teljes egészében elutasításra került, – tehát valamennyi kérdés esetén az adatigénylés elutasítása lett megállapítva.
- A próba-adatigénylés egésze tekintetében eredménytelenül telt el a kutatás időtartama – tehát a kutatás időtartama alatt egyetlen kérdésre sem érkezett a szervezettől reakció (akár teljesítés, akár elutasítás). Ezen kategórián belül szintén vizsgálatra kerültek az alábbi alkategóriák:
  - jogszerűtlen kérést követően telt el eredménytelenül a határidő;
  - jogszerű reakciót követően telt el eredménytelenül a határidő;
  - mindenféle reakció nélkül telt el eredménytelenül a határidő.

#### **További elemzési szempontok, korlátok:**

A költségtérítés összegének elemzését nehezítette, hogy a közös önkormányzati hivatalok több esetben egy költséget állapítottak meg valamennyi tagtelepülésre. Ezen eseteknél az egyik lehetséges módszertani megoldás a minden érintett tagtelepülésre a teljes költségtérítés egyben történő kezelése lett volna, hiszen az adatokhoz való hozzájutás csak a teljes költség megfizetésével lett volna lehetséges. Ez azonban a településenkénti összehasonlíthatóságot ellehetlenítette volna, ezért





inkább – a településenkénti gyakorlat összehasonlíthatósága érdekében – az ilyen esetekben a megadott összeg egyenlő arányban megosztásra került az érintett települések között. Ugyanez a módszertani megoldás került alkalmazásra a munkaidő-ráfordításnál megadott órárfordítással is: azaz a több településre egybeszámított adat egyenlő arányú megosztása történt az érintett települések között.

#### 4.3.2 Kutatási eredmények

A próba-adatigénylés **célcsoportját valamennyi helyi önkormányzat (települési és területi szervek egyaránt), továbbá a 13 országos nemzetiségi önkormányzat** képezte.

A kutatás eredményei a teljes minta mellett az alábbi szegmensekre bontottan is bemutatásra kerülnek (a szegmentálás a honlapelemzés eredményei szerint történt az eredmények összevethetősége érdekében):

- Helyi/nemzetiségi önkormányzatok;
- Helyi önkormányzatok esetén:
  - Megyei önkormányzatok;
  - Önálló polgármesteri hivattalal bíró önkormányzatok;
  - Közös önkormányzati hivatalhoz tartozó önkormányzatok;
  - Településméret szerinti bontás.

A fővárosi önkormányzatot (amely területi és települési szerv is) e szegmentálás során települési önkormányzatként kezeltük.

##### 4.3.2.1 A próba-adatigénylések kézbesítésével kapcsolatos tapasztalatok értékelése

A közérdeklődés-igénylés első lépésként a hivatalos (OSAP, TÖOSZ) adatbázisokból lekért, valamint a nemzetiségi önkormányzatok esetében a szervezeti honlapon hozzáférhető elektronikus levélcímekre került kiküldésre 2021. szeptember 13-án.

**Az esetek 97%-ában nem érkezett kézbesítési hibára utaló automatikus üzenet;** 3% esetében egy alkalommal és elenyésző mértékben (mindössze 6 esetben) 2 alkalommal jött hibaüzenet. Esetenként az OSAP-ban rögzített hivatalos polgármesteri email címek privát, nem működő vagy más szervezethez tartozó elektronikus levélcímek voltak.



„... Tájékoztatom, hogy az email cím, amelyre a megkeresést küldte, egy vállalkozáshoz, az én személyes vállalkozásomhoz kapcsolódó email cím, ... Önkormányzattal semmilyen jogi összefüggésben nincs, ezért nem minősül hivatalos megkeresésnek. Ennek tekintetében a kért adatszolgáltatást teljesíteni nem áll módomban...”

„Az Ön által részemre küldött közérdeklődés-igényléssel nem tudok Önnek szolgálni, mivel ez egy magán e-mail cím.”

A kézbesítési hiba esetén az új email címek fő forrását a szervezeti/hivatali honlapok, megyei gyűjtőoldalak jelentették. Az új kiküldésre 2021. szeptember 20-án került sor, a másodszori hibajelzés utáni kiküldésre pedig 2 nappal később.

A kérelem beérkezéséről automatikus visszaigazolás mindössze az esetek 0,2%-ában, manuális visszajelzés pedig 2,8%-ban érkezett.

##### 4.3.2.2 A próba-adatigénylések reakcióinak és teljesülésének kérdésenkénti vizsgálata

Az alábbi alfejezetek az adatigénylésben szereplő kérdésenként mutatják be a reakciókat és a teljesülési gyakorlatot.

#### 4.3.2.2.1 Kérdés 1: Az Infotv. 30. § (6) bekezdése szerinti, közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjére vonatkozó szabályzat kikérése

Adatkérés: „Az Infotv. 30. § (6) bekezdése szerinti, közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjére vonatkozó szabályzat”

Az 1. kérdésre vonatkozó reakciók és a teljesülési gyakorlat vizsgálata az alábbi eredményeket adta:

##### 4.3.2.2.1.1 Az adott kérdéssel kapcsolatos reakciók összefoglalása

Kifejezetten az 1. kérdés megválaszolására vonatkozó **határidő-hosszabbításra** nem került sor, kizárólag a generális (azaz a teljes adatigénylésre együtt vonatkozó) határidő-hosszabbítás érintette ezt a kérdést is. Ennek megfelelően a szervezetek 16%-a élt határidő-hosszabbítással e kérdés kapcsán (is), ezen belül az ötödük (teljes sokaságra vetítve 3%-uk) a veszélyhelyzeti határidőt kívánta alkalmazni. Az általános határidő-hosszabbítást a szervezetek 77%-a indokolta, a veszélyhelyzetit ugyanakkor csak minden harmadik szervezet. **Összességében a szervezetek 6%-a járt el jogszerűtlenül** az 1. kérdés kapcsán (is) **a határidők tekintetében** (a normál határidő-hosszabbítást nem indokolta és/vagy veszélyhelyzeti hosszabbítást kért).

Az 1. kérdésre elenyésző számú **pontosítási kérdés** érkezett: ez a mindösszesen 5 kérdés se specifikusan az 1. kérdésre vonatkozott, hanem több kérdést, illetve a teljes adatigénylést érintette:

- 5-ből 4 esetben az adatgazdák azt firtatták, hogy mit jelent az „elektronikusan kereshető” megjelölés a kérelemben;
- 1 esetben pedig az elektronikus adatigénylés teljesítésének módjára (adathordozó) vonatkozó pontosítást kértek.

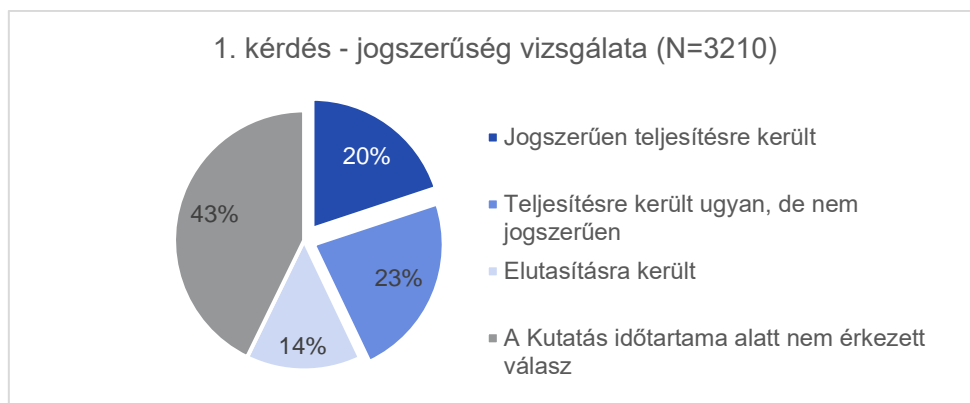
A pontosításkérésre 1 esetben az előírt határidőn túl került sor. Általános jellegük miatt az 1. kérdésre beérkezett pontosításkérések mind az 5 esetben jogszerűtlennek tekinthetők. A generális pontosításkéréssel együtt vizsgálva így a **szervezetek 5,2%-a járt el szabálytalanul a pontosításkéréssel kapcsolatban.**

Kifejezetten az 1. kérdés megválaszolására vonatkozó **költségtérítésre** nem volt példa; erre tehát a generálisan (azaz a teljes adatigénylésre, annak minden kérdésére együtt) megadott költségtérítés értendő: **közel minden 10. szervezet (9,2%) jelezte generálisan** (azaz valamennyi adatkérésre együtt), hogy költségtérítést kíván felszámolni az adatigénylés teljesítésére. Ez **jogszerűtlen gyakorlatnak minősül**, hiszen nem kérdésenként adták meg az összeget.

##### 4.3.2.2.1.2 Az adott kérdés teljesítésének összesített értékelése – a jogszerűség vizsgálata

Az 1. kérdést a vizsgált **szervezetek mindössze ötöde (20%-a) teljesítette jogszerűen**. További 23% esetében teljesítésre került ugyan az adatigénylés, de nem jogszerű módon. 14% az adatigénylést elutasította. **Az önkormányzatok 43%-a nem válaszolt az adatigénylésre.**

112. ábra: Az adatigény kimenete (N=3210)



Forrás: Saját szerkesztés

Szervezettypusok szerint vizsgálva az alábbi eltérések láthatók (adott szervezettypus teljes létszámára vetítve az értékeket):

- A helyi önkormányzatok kisebb arányban teljesítettek jogszerűen, mint a nemzetiségi önkormányzatok.
- A helyi önkormányzatok közül a megyei önkormányzatok teljesítettek a legjobb arányban; ezeket az önálló polgármesteri hivattal bíró önkormányzatok követték, míg a legkisebb arányban a közös hivatalhoz tartozó települések önkormányzatai teljesítettek jogszerűen.
- Településméret szerint vizsgálva a jogszerű teljesítés a legnagyobb városok esetében volt a legrosszabb, de összességében mégis e kategóriába tartozók adtak (ha nem is mindenben jogszerű módon) legnagyobb arányban (93%) választ a kérdésre. Az adatigénylés válasz nélkül hagyása pedig a kistelepülések esetében volt a leggyakoribb.

10. táblázat: Az adatigénylés kimenete szervezettypus szerint (N=3210)

	Jogszerűen teljesítésre került	Teljesítésre került ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	A Kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz
<b>Teljes minta</b>	<b>20%</b>	<b>23%</b>	<b>14%</b>	<b>43%</b>
Helyi önkormányzat	20%	23%	14%	43%
Nemzetiségi önkormányzat	31%	15%	23%	31%
Megyei önkormányzat	63%	26%	0%	11%
Önálló polgármesteri hivatal	27%	27%	15%	32%
Közös önkormányzati hivatal	18%	22%	14%	45%
500 fő alatti	17%	23%	14%	47%
500-1000 fő	16%	21%	15%	48%
1001-5000 fő	23%	21%	14%	42%
5001-10000 fő	27%	29%	16%	27%
10001-20000 fő	31%	30%	16%	23%
20001-50000 fő	38%	33%	13%	16%
50001-100000 fő	28%	28%	16%	28%
100000 fő felett	8%	85%	0%	8%

Forrás: Saját szerkesztés

#### 4.3.2.2.1.3 Az adott kérdés teljesítésével kapcsolatos fő tapasztalatok, problémák

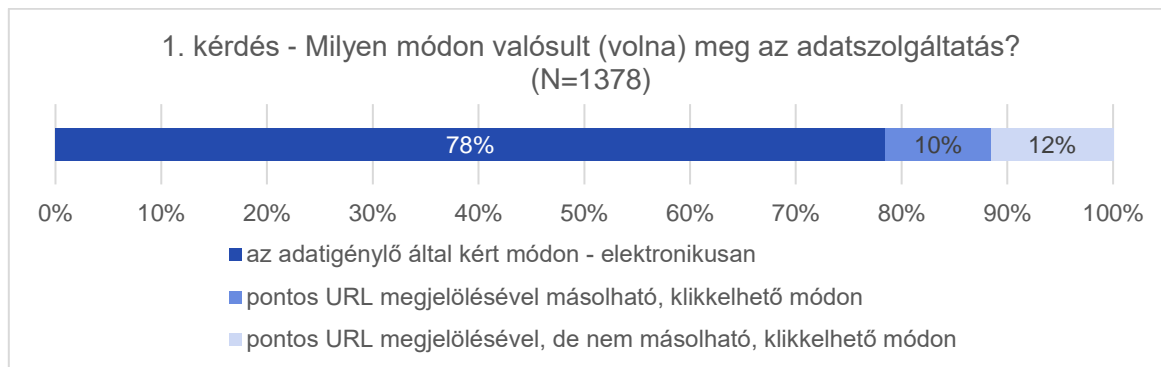
Az 1. kérdésre tehát a szervezetek 43%-a adott választ, de e teljesítések esetében se beszélhetünk az elvárásokat teljes mértékben kielégítő gyakorlatról.

**Formai szempontból a teljesítések 88%-a jogszerű volt, a szervezetek 12%-a azonban jogszerűtlenül járt el:**

- **78% az adatigénylő által kért módon** teljesített (elektronikusan megküldte a dokumentumot);
- **10% másolható, klikkelhető pontos URL elérhetőséget** küldött meg;
- 12% pontos URL elérhetőséget küldött ugyan, de az nem volt másolható vagy klikkelhető.



113. ábra: Az adatigény kimenete (N=1378, teljesített adatigénylés)



Forrás: Saját szerkesztés

A teljesítés **tartalma 99% esetén megfelelőnek tűnt**, 1% esetében azonban nem (egyes esetekben az adatgazda tévesen adatvédelmi szabályzatot küldött; más esetben a mammutmail-en küldött válasz miatt a megküldött adatok öt nap után törölődtek, így tartalmuk nem volt ellenőrizhető; de az is előfordult, hogy a Google drive-on tárolt adat nem volt hozzáférhető, vagy a megküldött link nem a releváns szabályzatra mutatott).

Elenyésző (<1%) volt azon szervezetek aránya, amelyek valamilyen módon szűkítették az adatokhoz való hozzáférhetőséget (a hozzáférés kérésére volt szükség; mammutmail-es megküldés miatt a dokumentum hozzáférhetősége néhány napra korlátozódott).

A határidő az esetek több mint a felében jogszerű volt (57%), **43% esetében azonban határidőn túl került sor az adatigénylés teljesítésére**. Megjegyzendő, hogy 330 esetben az 1. adatkérés teljesítésére az emlékeztető kiküldése után került sor (ugyanakkor jogilag ezek a teljesítések is jogszerűtlennek tekintendők).

Ahogy az alábbi táblázatban is látható, **a jogszerűtlen teljesítés leginkább (43%-ban) a határidők be nem tartásából, rossz értelmezéséből fakadt**; emellett a **teljesítés módja** (nem másolható/klikkelhető URL cím megküldése) okozott még problémát (12%-ban).

11. táblázat: A jogszerűtlen teljesítés okai (N=1378) (szervezetenként több probléma is adódhat)

	Jogszerűtlen teljesítés okai
A teljesítés módja	12%
A teljesítés tartalma	0,9%
Megtekintés szűkítése	0,2%
Határidő-hosszabbítás, határidő betartása	43%
Jogszerűtlen csatorna, űrlap kérése	1,8%
Jogszerűtlen pontosítás, adatok bekérése	3,7%

Forrás: Saját szerkesztés

Költségtérítés felszámítására 7 esetben került sor, de ennek meg nem fizetése ellenére végül az adatkezelő teljesítette az adatkérést.

A megküldött/letölthető dokumentumoknak viszont **csak a 15%-a volt kereshető és másolható**; 85% ezen feltételeknek nem felelt meg.

#### 4.3.2.2.1.4 Az adott kérdés tekintetében az elutasítások konkrét eseteinek értékelése

Az elutasítások vizsgálata során kétféle elutasítást kell figyelembe venni:

- Kifejezetten az 1. kérdésre vonatkozó elutasításokat; valamint
- Generálisan, a teljes adatigénylésre vonatkozó elutasításokat.

**Kifejezetten az 1. kérdés esetén az adatigénylések 14%-a került elutasításra. Az elutasítás okai az alábbiak voltak:**

- Az elutasítások oka 61%-an az volt, hogy az adatkezelő által meghatározott költségtérítést az adatigénylő nem fizette meg.
- 2% arra hivatkozott, hogy nem létezik a szervezetnél ilyen adat.
- 37%-nál egyéb ok játszott ebben szerepet:
  - Az esetek túlnyomó részében a szervezet általános – a szervezet honlapjára vagy jobb esetben a közérdekű adatok menüpontra, de nem a kért szabályzat közvetlen helyére mutató – linket adott meg, amelyen közvetlenül nem volt elérhető a dokumentum.
  - Több esetben a hivatkozott dokumentum nem került csatolásra a válaszevélhez.
  - Voltak olyan szervezetek is, amelyek arra hivatkozva nem küldték meg a dokumentumot, hogy az „átdolgozás alatt van” vagy nem is létezik.
  - Emellett egy-két esetben az önkormányzat egyszerűen megtagadta a szabályzat kiadását arra hivatkozva, hogy az belső használatra készült.

„...közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjére vonatkozó szabályzatot az Önkormányzat ... megalkotta, mely szabályzat belső használatra szolgál.”

„Szabályzatot, melyet a szervezet használ az önkormányzatot és a Polgármesteri Hivatalt irányító szerv döntése alapján nem adunk ki.”

Az elutasítások jogszerűségének vizsgálata:

- Az elutasítások mindössze **22%-a esetén tartalmazott a válaszevél jogorvoslati lehetőségről szóló tájékoztatást.**
- Mivel a szabályzat megléte kötelező az önkormányzatoknál és a kért dokumentum elektronikus megküldésének nem lehet költségigénye; ezért **minden elutasítás jogszerűtlen.**
- **Generálisan a szervezetek 10%-a utasította el az adatigénylést** (ennek tapasztalatait ld. később), ezek valamennyi esetben jogszerűtlennek tekintendők.

**Összességében tehát a szervezetek 24%-a esetén volt jogszerűtlen az elutasítási gyakorlat.**

4.3.2.2.1.5 A kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz az adatigénylésre esetek értékelése

Az 1. kérdés kapcsán az esetek 43%-ában (3% esetében jogszerűtlen kérést követően) a határidő eredménytelenül eltelt és nem érkezett válasz.

96 esetben az adatgazda kért ugyan határidő-hosszabbítást (ennek több mint a fele jogszerűtlen volt), de végül sem az általa kért határidőn belül, sem azon túl nem teljesített.

#### 4.3.2.2.2 Kérdés 2: **Az Infotv. 35. § (3) bekezdése szerinti, közérdekű adatok elektronikus közzétételére vonatkozó szabályzat kikérése**

Adatkérés: „Az Infotv. 35. § (3) bekezdése szerinti, közérdekű adatok elektronikus közzétételére vonatkozó szabályzat”

A 2. kérdésre vonatkozó reakciók és a teljesülési gyakorlat vizsgálata az alábbi eredményeket adta:

4.3.2.2.2.1 Az adott kérdéssel kapcsolatos reakciók összefoglalása

Kifejezetten a 2. kérdés megválaszolására vonatkozó **határidő-hosszabbításra nem került sor**, kizárólag a generális (azaz a teljes adatigénylésre együtt vonatkozó) határidő-hosszabbítás érintette ezt a kérdést is. Ennek megfelelően a szervezetek 16%-a élt határidő-hosszabbítással e kérdés kapcsán (is), ezen belül az ötödük (teljes sokaságra vetítve 3%-uk) a veszélyhelyzeti határidőt kívánta alkalmazni. Az általános határidő-hosszabbítást a szervezetek 77%-a indokolta, a veszélyhelyzetit



ugyanakkor csak minden harmadik szervezet. **Összességében a szervezetek 6%-a járt el jogszerűtlenül** a 2. kérdés kapcsán (is) **a határidők tekintetében** (a normál határidő-hosszabbítást nem indokolta és/vagy veszélyhelyzeti hosszabbítást kért).

**A 2. kérdésre az 1. kérdéssel azonos szervezetektől, azonos kérdések érkeztek**, ugyanolyan idővonal mentén került sor a pontosítási kérések beérkezésére és megválaszolására. A 2. kérdésre beérkezett pontosításkérések így mind az 5 esetben jogszerűtlennek tekintendők. A generális pontosításkéréssel együtt vizsgálva így **a szervezetek 5,2%-a járt el szabálytalanul a pontosításkéréssel kapcsolatban.**

**Specifikusan a 2. kérdésre mindössze 1 költségtérítés felszámítására került sor 26.700 Ft összegben.** Mivel az adatgazda ezt az összeget 3 kérdés megválaszolására együttesen határozta meg, ezért ez jogszerűtlen gyakorlatnak számít. A generális költségtérítési igényrel együtt **a jogszerűtlenül eljáró szervezetek aránya 9,2%.**

A szervezet nyújtott ugyan tájékoztatást a költségtérítéssel kapcsolatban, azonban ez **a tájékoztatás nem tartalmazta a jogszabály által előírt elemeket**, így nem foglalta magában a költségtérítés indoklását, számításának részletes adatait, a költségtérítés menetére és összegére vonatkozó tájékoztatást és a jogorvoslati lehetőségeket sem.

Emellett, számottevően **határidőn túl jelezte** az adatkezelő a költségtérítésre vonatkozó igényét (bár az emlékeztető megküldése után egy nappal válaszolt, ez mégsem tekinthető jogszerű gyakorlatnak).

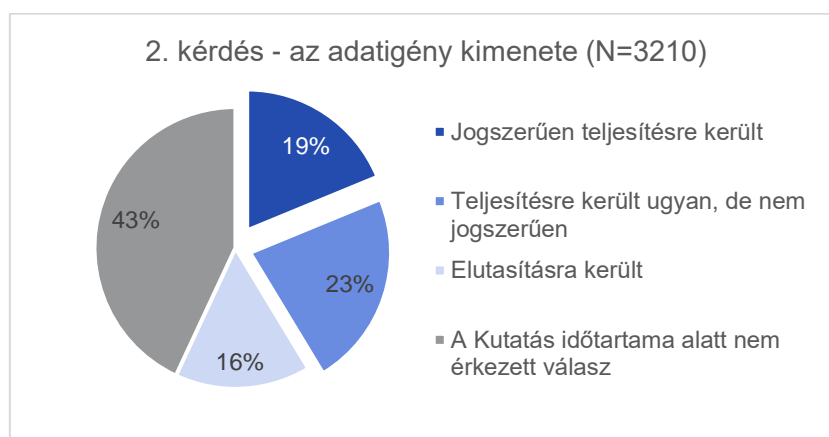
Adathordozó vagy kézbesítési költség felszámítására nem került sor, és sem az áfát, sem más jogszerűtlen költséget nem kalkulált bele. Kizárólag a munkaidő-ráfordítást kívánta elszámolni: 6 munkaórával kalkulált, 4400 Ft/óra költségen, de ez az első 4 óra levonását nem tartalmazta.

Összességében tehát az adatgazda gyakorlata **a tájékoztatás, a határidő és a költségkalkuláció tekintetében is hiányosságokat, jogszerűtlenségeket mutatott.**

4.3.2.2.2 Az adott kérdés teljesítésének összesített értékelése – a jogszerűség vizsgálata

A 2. kérdést a vizsgált **szervezetek mindössze 19%-a teljesítette jogszerűen.** További 23% esetében teljesítésre került ugyan az adatigénylés, de nem jogszerű módon. 16% az adatigénylést elutasította. **Az önkormányzatok 43%-a nem válaszolt az adatigénylésre.**

114. ábra: Az adatigény kimenete (N=3210)



Forrás: Saját szerkesztés

Szervezettípusok szerint vizsgálva az alábbi eltérések láthatók (adott szervezettípus teljes létszámára vetítve az értékeket):

- A helyi önkormányzatok kisebb arányban teljesítettek jogszerűen, mint a nemzetiségi önkormányzatok (ugyanakkor előbbieknél a nem jogszerű teljesítés aránya nagyobb volt).
- A helyi önkormányzatok közül a megyei önkormányzatok teljesítettek a legjobb arányban; ezeket az önálló polgármesteri hivattal bíró önkormányzatok követték, míg a legkisebb arányban a közös hivatalhoz tartozó települések önkormányzatai teljesítettek jogszerűen.

- Településméret szerint vizsgálva a jogszerű teljesítés a legnagyobb városok esetében volt a legrosszabb, de összességében mégis e kategóriába tartozók adtak (ha nem is mindenben jogszerű módon) legnagyobb arányban (85%) választ a kérdésre. Az adatigénylés válasz nélkül hagyása pedig a kistelepülések esetében volt a leggyakoribb.

12. táblázat: Az adatigénylés kimenete szervezettípus szerint (N=3210)

	Jogszerűen teljesítésre került	Teljesítésre került ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	A Kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz
<b>Teljes minta</b>	<b>19%</b>	<b>23%</b>	<b>16%</b>	<b>43%</b>
Helyi önkormányzat	19%	23%	16%	43%
Nemzetiségi önkormányzat	31%	15%	23%	31%
Megyei önkormányzat	58%	32%	0%	11%
Önálló polgármesteri hivatal	27%	25%	16%	32%
Közös önkormányzati hivatal	17%	22%	16%	46%
500 fő alatti	15%	23%	15%	47%
500-1000 fő	14%	22%	16%	48%
1001-5000 fő	22%	20%	16%	42%
5001-10000 fő	27%	29%	18%	26%
10001-20000 fő	31%	29%	17%	23%
20001-50000 fő	40%	31%	13%	16%
50001-100000 fő	24%	24%	24%	28%
100000 fő felett	8%	77%	8%	8%

Forrás: Saját szerkesztés

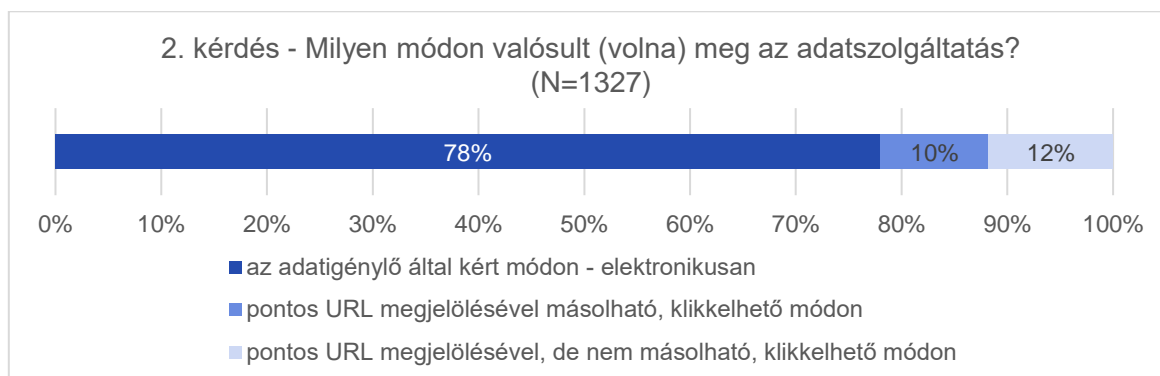
#### 4.3.2.2.3 Az adott kérdés teljesítésével kapcsolatos fő tapasztalatok, problémák

A 2. kérdésre tehát a szervezetek 42%-a adott választ, de e teljesítések esetében sem érvényesült az elvárásokat teljes mértékben kielégítő gyakorlat.

**Formai szempontból a teljesítések 88%-a jogszerű volt**, a szervezetek 12%-a azonban jogszerűtlenül járt el:

- **78% az adatigénylő által kért módon** teljesített (elektronikusan megküldte a dokumentumot);
- **10% másolható, klikkelhető pontos URL elérhetőséget** küldött meg;
- **12% pontos URL elérhetőséget** küldött ugyan, de az nem volt másolható vagy klikkelhető.

115. ábra: Az adatigény kimenete (N=1327, teljesített adatigénylés)



Forrás: Saját szerkesztés

A teljesítés **tartalma 99% esetében megfelelőnek tűnt**, 1%-ában azonban nem (egyes esetekben az adatgazda tévesen adatvédelmi szabályzatot küldött; más esetben a mammutmail-en küldött válasz miatt a megküldött adatok öt nap után törölődtek, így tartalmuk nem volt ellenőrizhető; de az is előfordult, hogy a Google drive-on tárolt adat nem volt hozzáférhető, vagy a megküldött link nem a releváns szabályzatra mutatott).

Elenyésző (<1%) volt azon szervezetek aránya, amelyek valamilyen módon szűkítették az adatokhoz való hozzáférhetőséget (a hozzáférés kérésére volt szükség; mammutmail-es megküldés miatt a dokumentum hozzáférhetősége néhány napra korlátozódott).

A határidő az esetek több mint a felében jogszerű volt (57%), **43% esetében határidőn túl került sor az adatigénylés teljesítésére**. Megjegyzendő, hogy 321 esetben a 2. adatkérés teljesítésére az emlékeztető kiküldése után került sor (ugyanakkor jogilag ezek a teljesítések is jogszerűtlennek tekintendők).

Ahogy az alábbi táblázatban is látható, **a jogszerűtlen teljesítés leginkább (43%-ban) a határidők be nem tartásából, rossz értelmezéséből fakadt**; emellett a **teljesítés módja** (nem másolható/klikkelhető URL cím megküldése) mutatott még nagyobb arányban (12%) problémát.

13. táblázat: A jogszerűtlen teljesítés okai (N=1327) (szervezetenként több probléma is adódhat)

	Jogszerűtlen teljesítés okai
A teljesítés módja	12%
A teljesítés tartalma	1,0%
Megtekintés szűkítése	0,2%
Határidő-hosszabbítás, határidő betartása	43%
Jogszerűtlen csatorna, űrlap kérése	1,9%
Jogszerűtlen pontosítás, adatok bekérése	3,8%

Forrás: Saját szerkesztés

Költségtérítés felszámítására 7 esetben került sor, de ennek meg nem fizetése ellenére végül az adat teljesítette az adatkérést.

A megküldött/letölthető dokumentumoknak viszont **csak a 15%-a volt kereshető és másolható**; 85% ezen feltételeknek nem felelt meg.

#### 4.3.2.2.2.4 Az adott kérdés tekintetében az elutasítások konkrét eseteinek értékelése

Az elutasítások vizsgálata során kétféle elutasítást kell figyelembe venni:

- Kifejezetten a 2. kérdésre vonatkozó elutasításokat; valamint
- Generálisan, a teljes adatigénylésre vonatkozó elutasításokat.

**Kifejezetten a 2. kérdés esetén az adatigénylések 16%-a került elutasításra**. Az **elutasítás okai** az alábbiak voltak:

- Az elutasítások oka 56%-an az volt, hogy az adatkezelő által meghatározott költségtérítést az adatigénylő nem fizette meg.
- Az adatgazdák 10%-a arra hivatkozott, hogy nem létezik a szervezetnél ilyen adat.
- 34%-nál egyéb ok játszott ebben szerepet:
  - Az esetek túlnyomó részében a szervezet általános – a szervezet honlapjára vagy jobb esetben a közérdekű adatok menüpontra, de nem a kért szabályzat közvetlen helyére mutató – linket adott meg, amelyen közvetlenül nem volt elérhető a dokumentum.
  - Több esetben a hivatkozott dokumentum nem került csatolásra a válaszevélhez.
  - Voltak olyan szervezetek is, amelyek arra hivatkozva nem küldték meg a dokumentumot, hogy az „átdolgozás alatt van” vagy nem is létezik.



- o Emellett egy-két esetben az önkormányzat egyszerűen megtagadta a szabályzat kiadását arra hivatkozva, hogy az belső használatra készült.

„...nem került megalkotásra, pótlása folyamatban van...”

„Kérésében kért szabályzatokkal kapcsolatban közlöm, hogy jelenleg nincsenek hatályos szabályzataink.”

Az elutasítások jogszerűségének vizsgálata:

- Az elutasítások mindössze **20%-a** esetében tartalmazott a válaszlevél jogorvoslati lehetőségről szóló tájékoztatást.
- Mivel a szabályzat megléte kötelező az önkormányzatoknál és a kért dokumentum elektronikus megküldésének költségigénye nem lehet, ezért **összességében az elutasítások jogszerűtlenek voltak.**
- **Generálisan a szervezetek 10%-a utasította el az adatigénylést** (ennek tapasztalatait ld. később) – ezek valamennyi esetben jogszerűtlenek tekintendők.

**Összességében tehát a szervezetek 26%-a esetén volt jogszerűtlen az elutasítási gyakorlat.**

4.3.2.2.2.5 A kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz az adatigénylésre esetek értékelése

A 2. kérdés kapcsán az esetek 43%-ában (3% esetében jogszerűtlen kérést követően) a határidő eredménytelenül eltelt, nem érkezett válasz.

100 esetben az adatgazda kért ugyan határidő-hosszabbítást (ennek több mint a fele jogszerűtlen volt), de végül se az általa kért határidőn belül, se azon túl nem teljesített.

#### 4.3.2.2.3 Kérdés 3: Az Infotv. 1. melléklet II. 13. pont szerinti illetékes szervezeti egység neve, elérhetősége, valamint az információs jogokkal foglalkozó személy neve

Adatkérés: „Az Infotv. 1. melléklet II.13. pont szerinti illetékes szervezeti egység neve, elérhetősége, valamint az információs jogokkal foglalkozó személy neve”

A 3. kérdésre vonatkozó reakciók és a teljesülési gyakorlat vizsgálata az alábbi eredményeket adta:

4.3.2.2.3.1 Az adott kérdéssel kapcsolatos reakciók összefoglalása

Kifejezetten a 3. kérdés megválaszolására vonatkozó **határidő-hosszabbításra nem került sor**, kizárólag a generális (azaz a teljes adatigénylésre együtt vonatkozó) határidő-hosszabbítás érintette ezt a kérdést is. Ennek megfelelően a szervezetek 16%-a élt határidő-hosszabbítással e kérdés kapcsán (is), ezen belül az ötödük (teljes sokaságra vetítve 3%-uk) a veszélyhelyzeti határidőt kívánta alkalmazni. Az általános határidő-hosszabbítást a szervezetek 77%-a indokolta, a veszélyhelyzetit ugyanakkor csak minden harmadik szervezet. **Összességében a szervezetek 6%-a járt el jogszerűtlenül** a 3. kérdés kapcsán (is) **a határidők tekintetében** (a normál határidő-hosszabbítást nem indokolta és/vagy veszélyhelyzeti hosszabbítást kért).

A 3. kérdésre csupán **2 pontosításkérés érkezett**. Ezek megegyeztek az 1. és 2. kérdésnél is megjelenő két kérdéssel (mit jelent a kereshető kifejezés, illetve pontosításkérés az elektronikus adatigénylés teljesítésének módjára vonatkozóan). A pontosításkérésre 1 esetben az előírt határidőn túl került sor. A generális pontosításkéréssel együtt vizsgálva így a **szervezetek 5,1%-a járt el szabálytalanul a pontosításkéréssel kapcsolatban.**

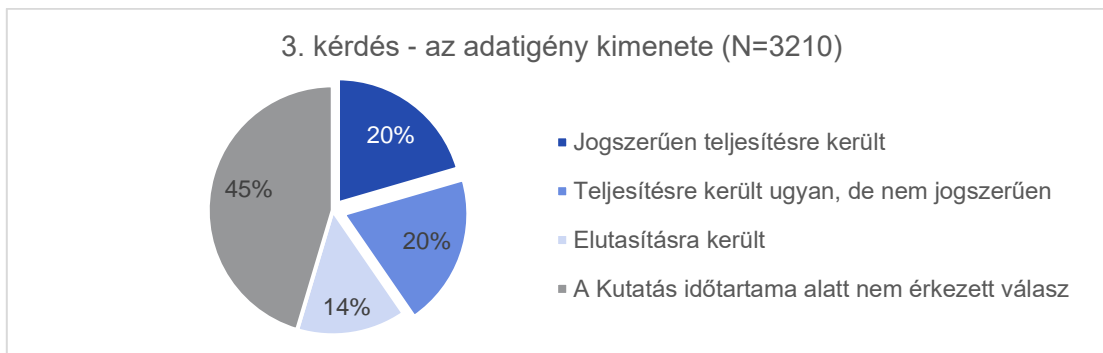
A 3. kérdésre vonatkozó **specifikus költségtérítésre nem volt példa**; erre tehát a generálisan (azaz a teljes adatigénylésre együtt) megadott költségtérítés értendő; így a **jogszerűtlenül eljárók aránya a teljes sokaságra vetítve 9,2%.**

4.3.2.2.3.2 Az adott kérdés teljesítésének összesített értékelése – a jogszerűség vizsgálata

A 3. kérdést a vizsgált **szervezetek mindössze ötöde (20%-a) teljesítette jogszerűen**. További 20% esetében teljesítésre került ugyan az adatigénylés, de nem jogszerű módon. 14% az adatigénylést elutasította. **Az önkormányzatok 45%-a nem válaszolt az adatigénylésre.**



116. ábra: Az adatigény kimenete (N=3210)



Forrás: Saját szerkesztés

Szervezettípusok szerint vizsgálva az alábbi eltérések láthatók (adott szervezettípus teljes létszámára vetítve az értékeket):

- A helyi önkormányzatok kisebb arányban teljesítettek jogszerűen, mint a nemzetiségi önkormányzatok. Utóbbiaknál a jogszerű teljesítés mellett az elutasítások aránya is nagyobb volt, azaz e szervezetek az átlagnál gyakrabban gondolták, hogy a kért információ nem vonatkozik rájuk.
- A helyi önkormányzatok közül a megyei önkormányzatok teljesítettek a legjobb arányban; ezeket az önálló polgármesteri hivattal bíró önkormányzatok követték, míg a legkisebb arányban a közös hivatalhoz tartozó települések önkormányzatai teljesítettek jogszerűen.
- Településméret szerint vizsgálva a jogszerű teljesítés a legnagyobb városok esetében volt a legrosszabb, de összességében mégis e kategóriába tartozók adtak (ha nem is mindenben jogszerű módon) legnagyobb arányban (70%) választ a kérdésre. Az adatigénylés válasz nélkül hagyása pedig a kistelepülések esetében volt a leggyakoribb.

14. táblázat: Az adatigénylés kimenete szervezettípus szerint (N=3210)

	Jogszerűen teljesítésre került	Teljesítésre került ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	A Kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz
<b>Teljes minta</b>	<b>20%</b>	<b>20%</b>	<b>14%</b>	<b>45%</b>
Helyi önkormányzat	20%	20%	14%	45%
Nemzetiségi önkormányzat	38%	8%	23%	31%
Megyei önkormányzat	63%	21%	0%	16%
Önálló polgármesteri hivatal	24%	24%	19%	33%
Közös önkormányzati hivatal	19%	19%	13%	48%
500 fő alatti	18%	20%	13%	49%
500-1000 fő	17%	19%	13%	51%
1001-5000 fő	22%	18%	16%	44%
5001-10000 fő	27%	27%	17%	29%
10001-20000 fő	35%	25%	14%	25%
20001-50000 fő	36%	27%	22%	16%
50001-100000 fő	20%	32%	20%	28%
100000 fő felett	8%	62%	23%	8%

Forrás: Saját szerkesztés

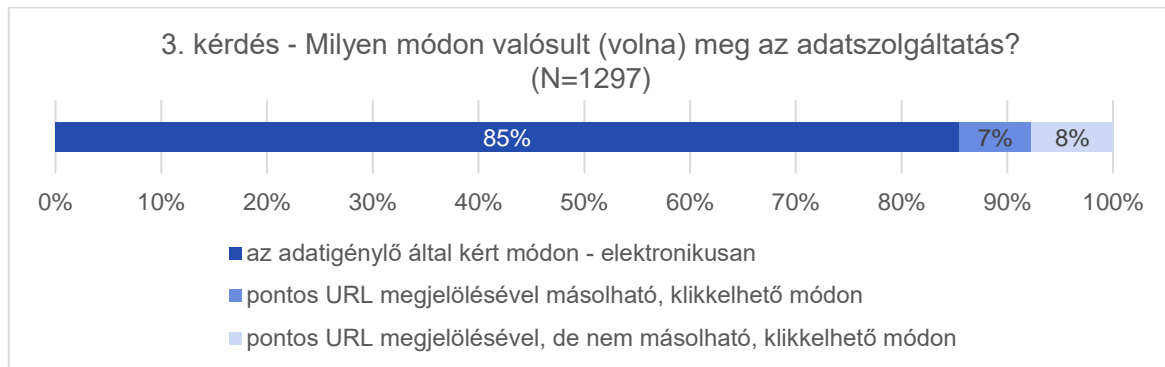
4.3.2.2.3.3 Az adott kérdés teljesítésével kapcsolatos fő tapasztalatok, problémák

A 3. kérdésre tehát a szervezetek 40%-a adott választ, de e teljesítések esetében sem beszélhetünk az elvárásokat teljes mértékben kielégítő gyakorlatról.

**Formai szempontból a teljesítések 92%-a jogszerű volt**, a szervezetek 8%-a azonban jogszerűtlenül járt el:

- **85% az adatigénylő által kért módon** teljesített (elektronikusan megküldte a dokumentumot);
- **7% másolható, klikkelhető pontos URL elérhetőséget** küldött meg;
- 8% pontos URL elérhetőséget küldött ugyan, de az nem volt másolható vagy klikkelhető.

117. ábra: Az adatigény kimenete (N=1297, teljesített adatigénylés)



Forrás: Saját szerkesztés

A teljesítés **tartalma 98% esetén megfelelőnek tűnt**, 2% esetében azonban nem (részleges adatokat küldött csak, vagy a mammutmailen küldött válasz 5 nap elteltével nem volt hozzáférhető, ezáltal ellenőrizhető, illetve a Google drive-on tárolt dokumentum nem volt hozzáférhető, olvasható).

Elenyésző (<1%) volt azon szervezetek aránya, amelyek valamilyen módon szűkítették az adatokhoz való hozzáférhetőséget (a hozzáférés kérésére volt szükség; mammutmail-es megküldés miatt a dokumentum hozzáférhetősége néhány napra korlátozódott, későbbi ellenőrzéskor a link már nem működött).

A határidő az esetek több mint a felében jogszerű volt (59%), **41% esetében határidőn túl került sor az adatigénylés teljesítésére**. Megjegyzendő, hogy 309 esetben a 3. adatkérés teljesítésére az emlékeztető kiküldése után került sor (ugyanakkor jogilag ezek a teljesítések is jogszerűtlennek tekintendők).

Ahogy az alábbi táblázatban is látható, a jogszerűtlen teljesítés leginkább (41%-ban) a határidők be nem tartásából, rossz értelmezéséből fakadt; a teljesítés módja (nem másolható/klikkelhető URL megküldése) az előző kérdéseknél tapasztaltaknál kisebb mértékben nyomot a latban (8%).

15. táblázat: A jogszerűtlen teljesítés okai (N=1327) (szervezetenként több probléma is adódhat)

	Jogszerűtlen teljesítés okai
A teljesítés módja	8%
A teljesítés tartalma	2,4%
Megtekintés szűkítése	0,3%
Határidő-hosszabbítás, határidő betartása	41%
Jogszerűtlen csatorna, űrlap kérése	1,4%
Jogszerűtlen pontosítás, adatok bekérése	2,8%

Forrás: Saját szerkesztés



Költségtérítés felszámítására 2 esetben került sor, de ennek meg nem fizetése ellenére végül az adat teljesítette az adatkérést.

A megküldött/letölthető dokumentumoknak **közel fele (43%-a) volt kereshető és másolható**; 57% ezen feltételeknek nem felelt meg.

#### 4.3.2.2.3.4 Az adott kérdés tekintetében az elutasítások konkrét eseteinek értékelése

Az elutasítások vizsgálata során kétféle elutasítást kell figyelembe venni:

- Kifejezetten a 3. kérdésre vonatkozó elutasításokat; valamint
- Generálisan, a teljes adatigénylésre vonatkozó elutasításokat.

**Kifejezetten a 3. kérdés esetén az adatigénylések 14%-a került elutasításra.** Az **elutasítás okai** az alábbiak voltak:

- Az elutasítások oka 61%-an az volt, hogy az adatkezelő által meghatározott költségtérítést az igénylő nem fizette meg.
- Az adatgazdák 3%-a arra hivatkozott, hogy nem létezik a szervezetnél ilyen adat.
- 36%-ban egyéb ok játszott ebben szerepet:
  - Az esetek jelentős részében a szervezet általános – a szervezet honlapjára vagy jobb esetben a közérdekű adatok menüpontra, de nem a kért adatok közvetlen helyére mutató – linket adott meg, amelyen közvetlenül nem volt elérhető az információ.
  - Hasonlóképpen gyakori volt az, hogy csak a szervezet szabályzatára történt hivatkozás, a kért adatokat a szervezet nem küldte meg külön.
  - Esetenként előfordult, hogy a hivatkozott dokumentum nem került csatolásra a válaszlevélhez.

„Megkeresésében foglaltakra válaszolva megküldöm az önkormányzat vonatkozó szabályzatát, továbbá ajánlom figyelmébe a település honlapját, ahol valamennyi kérdésére megtalálja a választ.”

Az elutasítások jogszerűségének vizsgálata:

- Az elutasítások mindössze **19%-a esetén tartalmazott a válaszlevél jogorvoslati lehetőségről szóló tájékoztatást.**
- Mivel az információ megléte kötelező az önkormányzatoknál és az elektronikus megküldésnek költségigénye nem lehet, ezért **össességében az elutasítások jogszerűtlenek.**
- **Generálisan a szervezetek 10%-a utasította el az adatigénylést** (ennek tapasztalatait ld. később), ezek valamennyi esetben jogszerűtlenek számítanak.

**Össességében tehát a szervezetek 24%-a esetében volt jogszerűtlen az elutasítás gyakorlata.**

#### 4.3.2.2.3.5 A kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz az adatigénylésre esetek értékelése

A 3. kérdés kapcsán az esetek 45%-ában (3% esetében jogszerűtlen kérést követően) a határidő eredménytelenül eltelt, nem érkezett válasz.

110 esetben az adatgazda kért ugyan határidő-hosszabbítást (ennek 70%-a jogszerűtlen volt), de végül sem az általa kért határidőn belül, sem azon túl nem teljesített.

#### 4.3.2.2.4 Kérdés 4: **A nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 3. § szerinti legutóbbi éves környezetállapot-jelentést**

Adatkérés: „A nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 3. § szerinti legutóbbi éves környezetállapot-jelentés”

A 4. kérdésre vonatkozó reakciók és a teljesülési gyakorlat vizsgálata az alábbi eredményeket adta.



#### 4.3.2.2.4.1 Az adott kérdéssel kapcsolatos reakciók összefoglalása

**Kifejezetten a 4. kérdés megválaszolására vonatkozó határidő-hosszabbításra nem került sor, kizárólag az általános** (azaz a teljes adatigénylésre együtt vonatkozó) határidő-hosszabbítás érintette ezt. Ennek megfelelően a szervezetek 16%-a élt határidő-hosszabbítással e kérdés kapcsán (is), ezen belül az ötödük (teljes sokaságra vetítve 3%-uk) a veszélyhelyzeti határidőt kívánta alkalmazni. Az általános határidő-hosszabbítást a szervezetek 77%-a indokolta, a veszélyhelyzet miatt ugyanakkor csak minden harmadik szervezet. **Összességében a szervezetek 6%-a járt el jogszerűtlenül a 4. kérdés kapcsán (is) a határidők tekintetében** (a normál határidő-hosszabbítást nem indokolta és/vagy veszélyhelyzeti hosszabbítást kért).

**A 4. kérdésre 7 pontosításkérés érkezett**, ebből 5 azonos az 1. és 2. kérdésnél megfogalmazottakkal. 2 további kérés a környezetállapot-jelentés mibenlétének pontosítására vonatkozott. Az 5 általános tartalmú pontosításkérés (amelyből egy még határidőn túl is érkezett) **jogszerűtlennek tekinthető**. A generális pontosításkéréssel együtt vizsgálva így a **szervezetek 5,2%-a járt el szabálytalanul a pontosításkéréssel kapcsolatban**.

**Specifikusan a 4. kérdés kapcsán mindössze 14 szervezet (összes adatgazda 0,4%-a) élt a költségtérítés lehetőségével.**

Ezek mindegyike nyújtott tájékoztatást a költségtérítéssel kapcsolatban, de ennek tartalmi elemei már több helyen hiányosságokat mutattak: bár a tájékoztatók többségében megtalálható volt a költségtérítés menetére és a költségek mértékére vonatkozó információ, **a költségtérítés indoklását, számításának megalapozottságát alátámasztó adatokat már csak a tájékoztatások fele tartalmazta, illetve meglehetősen elhanyagolt volt a jogorvoslati lehetőségek bemutatása is.** Így összességében a tájékoztatás 57% esetében jogszerűtlen volt.

**Az esetek többségében (79%) a jogszerű határidőt betartották. 3 esetben került sor határidő túllépésre** (70 nap feletti): ezek a szervezetek az emlékeztető kiküldésére reagálva válaszoltak ugyan, de 2 esetben ekkor is túllépték az előírt (az emlékeztető kiküldését követően számított) határidőt.

A költségtérítés összege e kérdésnél volt a legalacsonyabb, **átlagosan 13,3 ezer Ft.** (Az esetek túlnyomó részében 10 ezer Ft alatti költséggel kalkuláltak településenként; egy esetben merült fel 105.600 Ft-os költségtérítési igény – a 3 kérdésre együttesen.)

Adathordozó vagy kézbesítési költség felszámítására nem került sor, és sem az áfát, sem más jogszerűtlen költséget nem kalkulált bele. **Kizárólag a munkaidő-ráfordítást kívánták elszámolni:**

- 14-ből 13 esetben munkaerő-ráfordítást számoltak el, de csak az esetek felében adták meg ennek a felszámolt mértékét. Átlagosan 5,3 munkaórával kalkuláltak (de jellemzően 1-3 órával; 1 esetben 24 órával, mely felhúzta az átlagot); az előírt óradíj túllépésére nem került sor.
- **Az első 4 óra levonására csak az esetek felében került sor.**

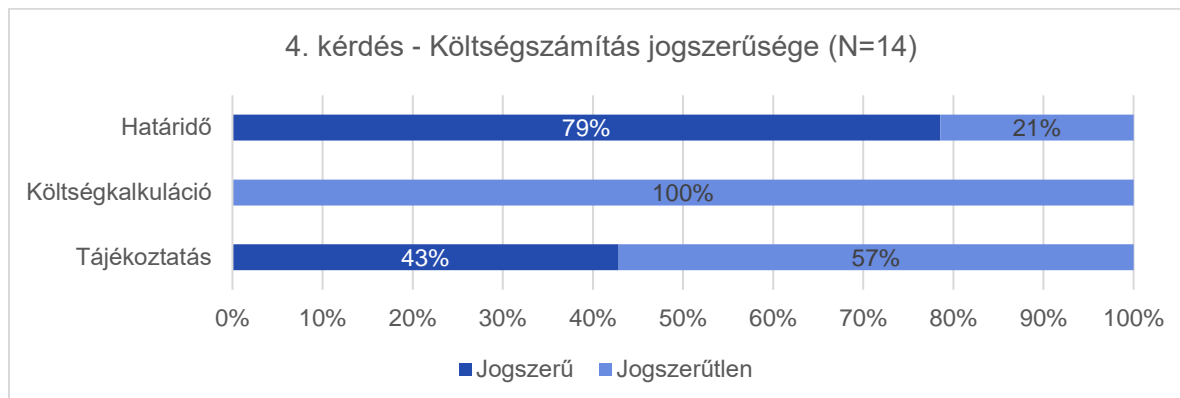
**Szinte minden szervezet a 4., 5. és 6. kérdésre együttesen adott meg költséget**, amely így jogszerűtlennek minősül.

Összességében tehát **a tájékoztatás, a határidő és a költségek kalkulációja is mutatott hiányosságokat, jogszerűtlenségeket.**

Így a 4. kérdés kapcsán a költségtérítésben érintett szervezetek **100%-a jogszerűtlenül járt el (teljes sokaságra vetítve 0,4%)**. A generálisan (azaz a teljes adatigénylésre együtt) megadott költségtérítést is figyelembe véve a **jogszerűtlenül eljárók aránya 9,6%**.



118. ábra: A költségtérítés jogszerűsége (N=14, költségtérítést felszámított)

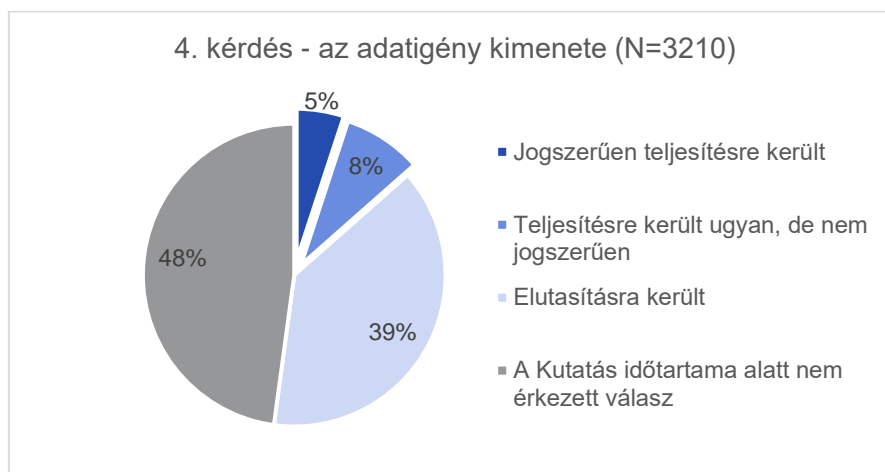


Forrás: Saját szerkesztés

#### 4.3.2.2.4.2 Az adott kérdés teljesítésének összesített értékelése – a jogszerűség vizsgálata

A 4. kérdést a vizsgált **szervezetek csupán 5%-a teljesítette jogszerűen**. További 8% esetében teljesítésre került ugyan az adatigénylés, de nem jogszerű módon, míg 39% az adatigénylést elutasította. **Az önkormányzatok 48%-a nem válaszolt az adatigénylésre.**

119. ábra: Az adatigény kimenete (N=3210)



Forrás: Saját szerkesztés

Szervezettípusok szerint vizsgálva az alábbi eltérések láthatók (adott szervezettípus teljes létszámára vetítve az értékeket):

- A 4. kérdést a nemzetiségi önkormányzatok nem teljesítették – 39%-uk elutasította, 48% viszont válasz nélkül hagyta ezt (megjegyzendő, hogy a jogszabályok nem egyértelműek arra vonatkozóan, hogy kik tartoznak pontosan a Kvt.<sup>51</sup> 12. § (3) bekezdése szerinti környezeti információval rendelkező szervek közé, de feltételezhetően az országos nemzetiségi önkormányzatok nem kötelesek környezetállapot-jelentést készíteni).
- A helyi önkormányzatok között a teljesítés tekintetében nem volt lényeges aránybeli eltérés – a megyei önkormányzatok lényegesen gyakrabban utasították el az adatigénylést, mint a települési szervek (megjegyzendő, hogy a jogszabályok nem egyértelműek arra vonatkozóan, hogy kik tartoznak pontosan a Kvt. 12. § (3) bekezdése szerinti környezeti információval rendelkező szervek közé, de feltételezhetően a megyei önkormányzatok nem kötelesek környezeti állapotjelentést készíteni). A közös önkormányzati hivatalok esetében az adatkérés válasz nélkül hagyása gyakoribb volt, mint az önálló polgármesteri hivataloknál.

<sup>51</sup> 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól

- Településméret szerint vizsgálva a jogszerű teljesítés a legnagyobb városok esetében volt a legrosszabb, de összességében mégis e kategóriába tartozók adtak (ha nem is mindenben jogszerű módon) legnagyobb arányban (69%) választ a kérdésre. Az adatigénylés válasz nélkül hagyása pedig a kistelepülések esetében volt a leggyakoribb.

16. táblázat: Az adatigénylés kimenete szervezettípus szerint (N=3210)

	Jogszerűen teljesítésre került	Teljesítésre került ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	A Kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz
<b>Teljes minta</b>	<b>5%</b>	<b>8%</b>	<b>39%</b>	<b>48%</b>
Helyi önkormányzat	5%	8%	39%	48%
Nemzetiségi önkormányzat	0%	0%	69%	31%
Megyei önkormányzat	5%	11%	74%	11%
Önálló polgármesteri hivatal	6%	15%	43%	37%
Közös önkormányzati hivatal	5%	7%	37%	51%
500 fő alatti	6%	8%	35%	51%
500-1000 fő	4%	6%	38%	53%
1001-5000 fő	4%	7%	42%	47%
5001-10000 fő	8%	14%	44%	34%
10001-20000 fő	11%	20%	41%	28%
20001-50000 fő	13%	27%	40%	20%
50001-100000 fő	8%	40%	20%	32%
100000 fő felett	0%	69%	23%	8%

Forrás: Saját szerkesztés

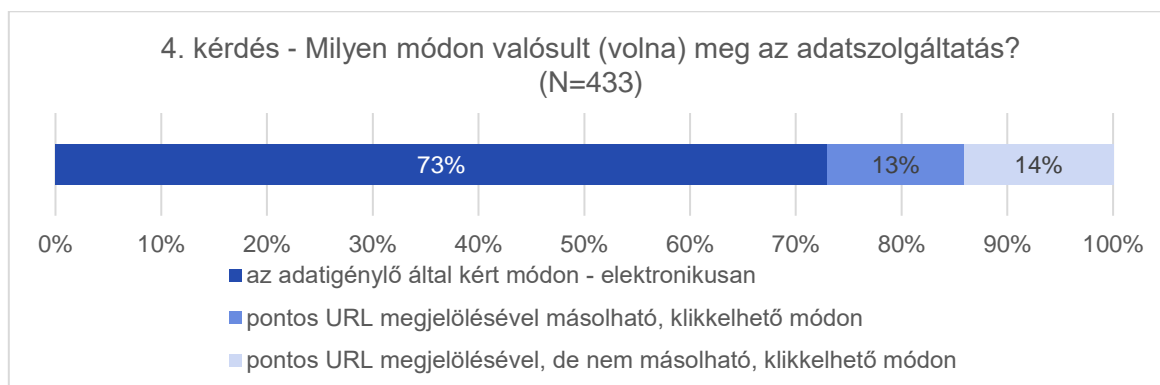
#### 4.3.2.2.4.3 Az adott kérdés teljesítésével kapcsolatos fő tapasztalatok, problémák

A 4. kérdésre tehát a szervezetek csupán 13%-a adott választ, de e teljesítések esetében se beszélhetünk az elvárásokat teljes mértékben kielégítő gyakorlatról.

**Formai szempontból a teljesítések 86%-a jogszerű volt**, a szervezetek 14%-a azonban jogszerűtlenül járt el:

- **73% az adatigénylő által kért módon** teljesített (elektronikusan megküldte a dokumentumot);
- **13% másolható /klikkelhető pontos URL elérhetőséget** küldött meg;
- 14% pontos URL elérhetőséget küldött ugyan, de az nem volt másolható/klikkelhető.

120. ábra: Az adatigény kimenete (N=433, teljesített adatigénylés)



Forrás: Saját szerkesztés



A teljesítés **tartalma 84% esetén megfelelőnek tűnt**, 16% esetében azonban nem (pl. volt olyan szervezet, amely klímastratégiát, míg más levegőszennyezettségi és időjárás tájékoztatókat küldött).

Elenyésző (<1%) volt azon szervezetek aránya, amelyek valamilyen módon szűkítették az adatokhoz való hozzáférhetőséget (mammutmail-es megküldés miatt a dokumentum hozzáférhetősége néhány napra korlátozódott, későbbi ellenőrzéskor a link már nem működött).

A teljesítési határidő az esetek némileg több mint a felében jogszerű volt (55%), **45% esetében határidőn túl került sor az adatigénylés teljesítésére**. Megjegyzendő, hogy 96 esetben a 4. adatkérés teljesítésére az emlékeztető kiküldése után került sor (ugyanakkor jogilag ezek a teljesítések is jogszerűtlennek tekintendők).

Ahogy az alábbi táblázatban is látható, **a jogszerűtlen teljesítés leginkább (45%-ban) a határidők be nem tartásából, rossz értelmezéséből fakadt**; de ennél a kérdésnél az átlagnál lényegesen **gyakoribb volt a megküldött dokumentum tartalmával (16%) és a teljesítés módjával (nem másolható/klikkelhető URL) kapcsolatos probléma is (14%)**.

17. táblázat: A jogszerűtlen teljesítés okai (N=433) (szervezetenként több probléma is adódhat)

	Jogszerűtlen teljesítés okai
A teljesítés módja	14%
A teljesítés tartalma	16%
Megtekintés szűkítése	0,5%
Határidő-hosszabbítás, határidő betartása	45%
Jogszerűtlen csatorna, űrlap kérése	1,2%
Jogszerűtlen pontosítás, adatok bekérése	3,2%

Forrás: Saját szerkesztés

Költségtérítés felszámítására 7 esetben került sor, de ennek meg nem fizetése ellenére végül az adatkezelő teljesítette az adatkérést.

A megküldött/letölthető dokumentumoknak **34%-a volt kereshető és másolható**; 66% ezen feltételeknek nem felelt meg.

#### 4.3.2.2.4.4 Az adott kérdés tekintetében az elutasítások konkrét eseteinek értékelése

Az elutasítások vizsgálata során kétféle elutasítást kell figyelembe venni:

- Kifejezetten a 4. kérdésre vonatkozó elutasításokat; valamint
- Generálisan, a teljes adatigénylésre vonatkozó elutasításokat.

**Kifejezetten a 4. kérdés esetén az adatigénylések 39%-a került elutasításra.**

Az **elutasítás okai** az alábbiak voltak:

- A döntő többség (69%) arra hivatkozott, hogy nem létezik a szervezetnél ilyen adat.
- Az elutasítások oka 24%-ban az volt, hogy az adatkezelő által meghatározott költségtérítést az igénylő nem fizette meg.
- 7%-ban egyéb ok játszott ebben szerepet:
  - Az esetek többségében a szervezet általános – a szervezet honlapjára vagy jobb esetben a közérdekű adatok menüpontra, de nem a kért adatok közvetlen helyére mutató – linket adott meg, amelyen közvetlenül nem volt elérhető a kért dokumentum.
  - Esetenként előfordult, hogy a hivatkozott dokumentum nem került csatolásra a válaszlevélhez vagy sérült volt a fájl.
  - Néhányan arra hivatkoztak, hogy a kérdő dokumentum még nem került elfogadásra.





„Tájékoztatom, hogy – mint az Ön előtt is ismert- a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény, valamint a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 271/2021. (V. 21.) Korm. rendeletre tekintettel 2021. évben képviselő-testületi ülés összehívására csak a 307/2021. (VI. 5.) Korm. rendelet 2021. június 15.-i hatálybalépését követően kerülhetett sor képviselő-testületi ülés megtartására, azonban eddig nem tűztük napirendre az éves környezeti jelentés elfogadását, az egyéb halaszthatatlan napirendek nagy száma miatt.”

„A nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII.25.) Korm.rendelet 3. § szerinti éves környezetállapot-jelentés elfogadása jelenleg még nem történt meg, annak előterjesztése a Képviselő-testület elé, folyamatban van.”

„A honlapon tematikusan (környezetvédelem, zajkibocsátási határértékek, levegőszennyezés, hulladékgazdálkodás, szennyvízkezelés, közvélemény-kutatás stb.) közzétettek.”

Az elutasítások jogszerűségének vizsgálata:

- Az elutasítások mindössze **9%-a esetén tartalmazott a válaszlevél jogorvoslati lehetőségről szóló tájékoztatást.**
- A szervezetek **kevesebb mint a fele (46%-a) tartotta be a jogszerű határidőt** az elutasítás közlésére.
- Mivel meglévő dokumentum kikérésére került sor és az elektronikus kiküldésnek költségigénye nem lehet, így az elutasítás legfeljebb csak abban az esetben fogadható el, ha annak oka az, hogy a szervezet nem rendelkezik ilyen információval. A Kvt. 12. § (3) bekezdése szerinti környezeti információval rendelkező szervek közé a megyei önkormányzatok és a nemzetiségi önkormányzatok nem sorolandók, így ezek esetében az elutasítás elfogadható – a többi szervezet esetében azonban nem.
- **Generálisan a szervezetek 10%-a utasította el az adatigénylést** (ennek tapasztalatait ld. később), ezek valamennyi esetben jogszerűtlennek tekinthetők.

**A fenti szempontoknak így mindössze 1 szervezet felelt meg, a többi elutasítás jogszerűtlen volt.**

4.3.2.2.4.5 A kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz az adatigénylésre esetek értékelése

A 4. kérdés kapcsán az esetek 48%-ában (3% esetében jogszerűtlen kérést követően) a határidő eredménytelenül eltelt, nem érkezett válasz.

122 esetben az adatgazda kért ugyan határidő-hosszabbítást (ennek a fele jogszerűtlen volt), de végül sem az általa kért határidőn belül, sem azon túl nem teljesített.

**4.3.2.2.5 Kérdés 5: A szervezet által megkötött, az államháztartás pénzeszközei felhasználásával, az államháztartáshoz tartozó vagyonnal történő gazdálkodással összefüggő, egymillió és ötmillió forint közötti értékű árubeszerzésre, építési beruházásra, szolgáltatás megrendelésre, vagyonértékesítésre, vagyonhasznosításra, vagyon vagy vagyoni értékű jog átadására, valamint koncesszióba adásra vonatkozó szerződések adatai**

Adatkérés: „A szervezet által megkötött, az államháztartás pénzeszközei felhasználásával, az államháztartáshoz tartozó vagyonnal történő gazdálkodással összefüggő, egymillió és ötmillió forint közötti értékű árubeszerzésre, építési beruházásra, szolgáltatás megrendelésre, vagyonértékesítésre, vagyonhasznosításra, vagyon vagy vagyoni értékű jog átadására, valamint koncesszióba adásra vonatkozó szerződések alábbi adatait:

- a szerződés megnevezését;
- a szerződés tárgyát;
- a szerződést kötő felek nevét;



- a szerződés értékét;
- határozott időre kötött szerződés esetében annak időtartamát; valamint
- az említett adatok változásait.

A szerződés értékeként a szerződés tárgyáért kikötött – általános forgalmi adó nélkül számított – ellenszolgáltatást kérem feltüntetni, ingyenes ügylet esetén a vagyon piaci vagy könyv szerinti értéke közül a magasabb összeget kérem figyelembe venni. Az időszakonként visszatérő – egy évnél hosszabb időtartamra kötött – szerződéseknél az érték kiszámításakor az ellenszolgáltatás egy évre számított összegét kérem alapul venni. Az egy költségvetési évben ugyanazon szerződő féllel kötött azonos tárgyú szerződések értékét kérem egybeszámítani.

Az adatokat a szervezet által a 2020. évben megkötött szerződések vonatkozásában kérem megküldeni.”

Az 5. kérdésre vonatkozó reakciók és a teljesülési gyakorlat vizsgálata az alábbi eredményeket adta:

#### 4.3.2.2.5.1 Az adott kérdéssel kapcsolatos reakciók összefoglalása

**Kifejezetten az 5. kérdésre vonatkozó határidő-hosszabbításra 22 esetben került sor, 1 esetben veszélyhelyzeti speciális jogrendre hivatkozva.** Mindössze 1 esetben nem indokolták meg ezt, mégpedig a veszélyhelyzeti határidő-hosszabbítás esetén. 4 szervezet a határidő-hosszabbítást az előírt határidőn túl kérte. A generális hosszabbítást is figyelembe véve, **összességében a szervezetek 6,2%-a járt el jogszerűtlenül a 4. kérdés kapcsán (is) a határidők tekintetében** (a normál határidő-hosszabbítást nem indokolta és/vagy veszélyhelyzeti hosszabbítást kért).

**Az 5. kérdés kapcsán 28 szervezet** (összes szervezet 0,9%-a) **kért valamilyen pontosítást** az adatigénylés jobb megértése érdekében. Ezek között az alábbiak szerepeltek:

- A legtöbb esetben az adatigényléssel érintett szervezetre vonatkozó pontosítást kértek (jellemzően általánosságban kérve a „szervezet” definiálását; illetve, néhány esetben konkretizálva arra, hogy pl. az adatigénylés csak az önkormányzatra vagy pl. annak intézményeire is vonatkozik-e).
- Több esetben az adatigénylés keretében kikért szerződések tartalmára vonatkozó pontosítást kértek – a szerződések körét, értékhatárát kívánták pontosabban megtudni (esetenként megjegyezve azt is, hogy ezzel a pontosítással szeretnék csökkenteni az adatigénylés teljesítésének erőforrásigényét).
- Néhány esetben az adatigénylés által érintett időszakot akarták pontosítani, illetve az adatigénylés teljesítésének formai követelményeire kérdeztek rá (hasonlóan az előző kérdéseknél bemutatottakkal).
- Egy-két esetben pedig arra voltak kíváncsiak, hogy az adatigénylő nettó vagy bruttó módon érte-e a megadott összeghatárokat.

A pontosításkérés a 2 általános (valamennyi kérdésre generálisan feltett) kérdés mellett 4 esetben a jogszerű határidőn túl érkezett, ezért ezek jogszerűtlenek (teljes sokaságra vetítve 0,2%). A generális pontosításkéréssel együtt vizsgálva így a **szervezetek 5,2%-a járt el szabálytalanul a pontosításkéréssel kapcsolatban.**

Az adatigénylésben szereplő kérdések közül az **5. kérdésre vonatkozott** (szinte megegyező módon a 6. kérdéssel) a **legtöbb egyedi költségtérítés-felszámítás**: 73 szervezet (teljes alapsokaság 2,3%-a) kívánt élni ezzel a lehetőséggel.

Bár a szervezetek **93%-a nyújtott tájékoztatást** a költségtérítéssel kapcsolatban, ezek a **tájékoztatók számos hiányosságot mutattak** a tartalmat illetően:

- A tájékoztató csak az esetek valamivel több mint a harmadában (36%) tartalmazta a költségtérítés indoklását, számításának megalapozottságát alátámasztó adatokat.
- Hiányos volt a jogorvoslati tájékoztatás is minden 3. esetben (67%-nál volt ez feltüntetve).
- A költségtérítés menetét a tájékoztatások 73%-a, a költségtérítés összegét 93%-a tartalmazta.



A szervezetek **30%-a nem az előírt határidőn belül küldte meg** a költségtérítés felszámításáról szóló tájékoztatást az adatigénylőnek. Ebből 8 esetben az emlékeztető hatására reagáltak, de ebből 6 szervezet így is túllépte az előírt határidőt.

**A költségtérítés összege az 5. kérdésnél volt a 2. legnagyobb, átlagosan 33,5 ezer Ft (településenként), bár igen nagy szórás mellett:**

18. táblázat: Felszámított költségtérítés mértéke (N=73; felszámított költségtérítést)

Költségtérítés kategória	Megoszlás	Költségtérítés átlagos összege
	(N=73, költségtérítést felszámított)	
5 ezer Ft alatt	12%	2 622 Ft
5-9,9 ezer Ft között	28%	7 564 Ft
10-49,9 ezer Ft között	43%	19 461 Ft
50-99,9 ezer Ft között	7%	75 003 Ft
100 ezer Ft vagy felette	10%	168 458 Ft

Forrás: Saját szerkesztés

Adathordozó vagy kézbesítési költséggel nem, **csak munkaerő-ráfordítással kalkuláltak:**

- A munkaerő-ráfordítást felszámító szervezetek fele nem adta meg ennek mértékét.
- **A munkaerő-ráfordítás elszámolni kívánt mértéke átlagosan 23,5 óra volt** (2. legmagasabb érték), de nagy szórás mellett: egy kiugró érték (120 óra – több kérdésre együtt értendő) mellett a szervezetek zömében 8-9 órát számítottak.
- **Az esetek 70%-ában vonták le az első 4 órát.**
- Az adatgazdák **átlagosan 4190 Ft óradíjjal számoltak** (2500-4400 Ft közötti értékkel).

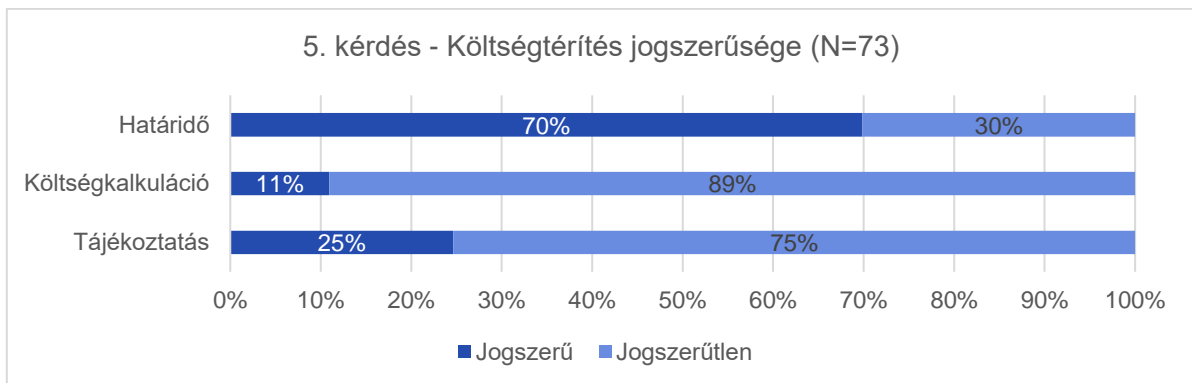
Áfát nem számítottak fel, illetve egy esetben egyéb nem jogszerű költség (szociális hozzájárulási adó) is felmerült.

Számos esetben a költségeket nem kérdésenként, hanem **több kérdésre együttesen határozták meg**, amely jogszerűtlen gyakorlatnak számít.

Összességében, a **költségkalkuláció az esetek túlnyomó részében (89%-ban) jogszerűtlen elemeket tartalmazott.**

Mindent egybevetve tehát **a tájékoztatás, a határidő és a költségek kalkulációja is hiányosságokat, jogszerűtlenségeket mutatott. Különösen problémás volt a költségkalkuláció, másodsorban a tájékoztatás** (főként az alátámasztó adatok hiányoztak).

121. ábra: A költségtérítés jogszerűsége (N=73, költségtérítést felszámított)



Forrás: Saját szerkesztés

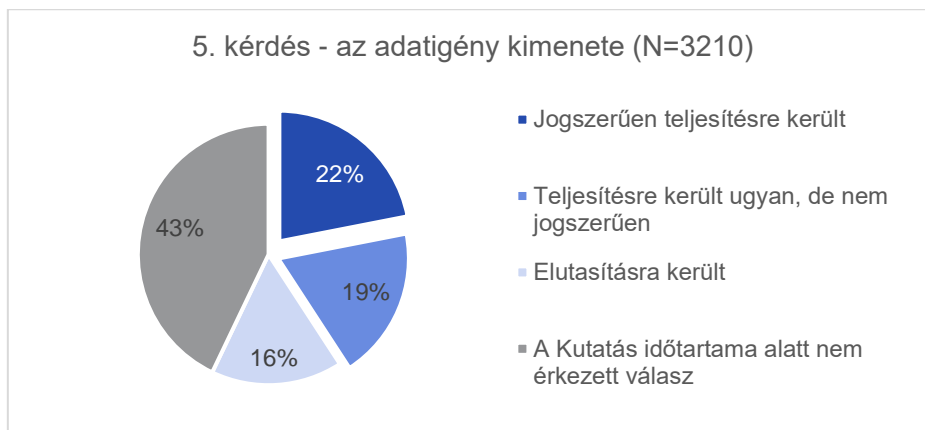
E tényezőket együtt vizsgálva, a teljes alapsokaságra vetítve **a szervezetek 2,2%-a járt el jogszerűtlenül.** A generálisan megadott költségtérítést is figyelembe véve **a jogszerűtlen gyakorlatot folytató szervezetek aránya 11,4%.**



#### 4.3.2.2.5.2 Az adott kérdés teljesítésének összesített értékelése – a jogszerűség vizsgálata

Az 5. kérdést a vizsgált **szervezetek 22%-a teljesítette jogszerűen**. További 19% esetében teljesítésre került ugyan az adatigénylés, de nem jogszerű módon. 16% az adatigénylést elutasította. **Az önkormányzatok 43%-a nem válaszolt az adatigénylésre.**

122. ábra: Az adatigényly kimenete (N=3210)



Forrás: Saját szerkesztés

Szervezettípusok szerint vizsgálva az alábbi eltérések láthatók (adott szervezettípus teljes létszámára vetítve az értékeket):

- Az 5. kérdést a nemzetiségi önkormányzatok inkább teljesítették, mint a helyi önkormányzatok.
- A helyi önkormányzatok közül a leginkább jogkövető gyakorlatot a megyei önkormányzatok mutatták, ezeket az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések önkormányzatai követték, míg a legrosszabb teljesítményt arányaiban a közös önkormányzati hivatalokhoz tartozók nyújtották.
- Településméret szerint vizsgálva a jogszerű teljesítés a legnagyobb városok esetében volt a legrosszabb, de összességében mégis e kategóriába tartozók adtak (ha nem is mindenben jogszerű módon) legnagyobb arányban (77%) választ a kérdésre. Az adatigénylés válasz nélkül hagyása pedig a kistelepülések esetében volt a leggyakoribb.

19. táblázat: Az adatigénylés kimenete szervezettípus szerint (N=3210)

	Jogszerűen teljesítésre került	Teljesítésre került ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	A Kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz
<b>Teljes minta</b>	<b>22%</b>	<b>19%</b>	<b>16%</b>	<b>43%</b>
Helyi önkormányzat	22%	19%	16%	43%
Nemzetiségi önkormányzat	46%	8%	15%	31%
Megyei önkormányzat	53%	26%	11%	11%
Önálló polgármesteri hivatal	31%	23%	15%	31%
Közös önkormányzati hivatal	20%	18%	17%	46%
500 fő alatti	18%	18%	17%	47%
500-1000 fő	18%	19%	17%	47%
1001-5000 fő	25%	18%	14%	42%
5001-10000 fő	31%	25%	17%	27%
10001-20000 fő	40%	20%	18%	22%
20001-50000 fő	36%	27%	22%	16%
50001-100000 fő	24%	32%	20%	24%
100000 fő felett	8%	69%	15%	8%

Forrás: Saját szerkesztés

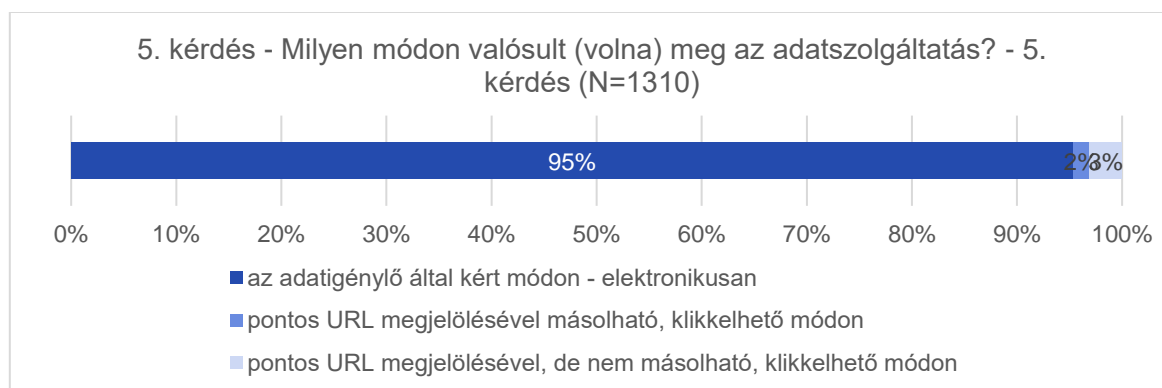
#### 4.3.2.2.5.3 Az adott kérdés teljesítésével kapcsolatos fő tapasztalatok, problémák

Az 5. kérdésre tehát a szervezetek 41%-a adott választ, de e teljesítések esetében sem beszélhetünk az elvárásokat teljes mértékben kielégítő gyakorlatról.

**Formai szempontból a teljesítések 86%-a jogszerű volt, a szervezetek 14%-a azonban jogszerűtlenül járt el:**

- **95% az adatigénylő által kért módon** teljesített (elektronikusan megküldte a dokumentumot);
- **2% másolható, klikkelhető pontos URL elérhetőséget** küldött meg;
- 3% pontos URL elérhetőséget küldött ugyan, de az nem volt másolható vagy klikkelhető; és
- **1 szervezet csak helyszíni betekintéssel** akarta kiadni a kért információkat.

123. ábra: Az adatigény kimenete (N=1310, teljesített adatigénylés)



Forrás: Saját szerkesztés

A teljesítés **tartalma döntően (97%-ban) megfelelőnek tűnt**, de természetesen ezen adatok megfelelőségét igen nehéz kutatási szempontból megítélni.

Elenyésző (<1%) volt azon szervezetek aránya, amelyek valamilyen módon szűkítették az adatokhoz való hozzáférhetőséget (mammutmail-es megküldés miatt a dokumentum hozzáférhetősége néhány napra korlátozódott, az adatokhoz való hozzáférés kérése szükséges).

A teljesítési határidő az esetek több mint a felében jogszerű volt (59%), **41% esetében határidőn túl került sor az adatigénylés teljesítésére.** Megjegyzendő, hogy 294 esetben az 5. adatkérés teljesítésére az emlékeztető kiküldése után került sor (ugyanakkor jogilag ezek a teljesítések is jogszerűtlennek tekintendők).

Ahogy az alábbi táblázatban is látható, **a jogszerűtlen teljesítés leginkább (41%-ban) a határidők be nem tartásából, rossz értelmezéséből fakadt.**

20. táblázat: A jogszerűtlen teljesítés okai (N=1310) (szervezetenként több probléma is adódhat)

	Jogszerűtlen teljesítés okai
A teljesítés módja	3%
A teljesítés tartalma	3%
Megtekintés szűkítése	0,2%
Határidő-hosszabbítás, határidő betartása	41%
Jogszerűtlen csatorna, űrlap kérése	0,9%
Jogszerűtlen pontosítás, adatok bekérése	3,1%

Forrás: Saját szerkesztés

Költségtérítés felszámítására 9 esetben került sor, de ennek meg nem fizetése ellenére az adatkezelő végül teljesítette az adatkérést.

A megküldött/letölthető dokumentumoknak **62%-a volt kereshető és másolható**; 38% ezen feltételeknek nem felelt meg.

#### 4.3.2.2.5.4 Az adott kérdés tekintetében az elutasítások konkrét eseteinek értékelése

Az elutasítások vizsgálata során kétféle elutasítást kell figyelembe venni:

- Kifejezetten az 5. kérdésre vonatkozó elutasításokat; valamint
- Generálisan, a teljes adatigénylésre vonatkozó elutasításokat.

**Kifejezetten az 5. kérdés esetén az adatigénylések 16%-a került elutasításra.** Az **elutasítás okai** az alábbiak voltak:

- Az elutasítások oka 68%-ban az volt, hogy az adatkezelő által meghatározott költségtérítést az igénylő nem fizette meg.
- 18% arra hivatkozott, hogy nem létezik a szervezetenél ilyen adat.
- 13%-ban egyéb ok játszott ebben szerepet:
  - Az esetek többségében a szervezet általános – a szervezet honlapjára vagy jobb esetben a közérdekű adatok menüpontra, de nem a kért adatok közvetlen helyére mutató – linket adott meg, amelyen közvetlenül nem volt elérhető a kért formában és tartalommal az információ.
  - Esetenként előfordult, hogy a hivatkozott dokumentum nem került csatolásra a válaszlevélhez vagy sérült volt a fájl.
  - Néhányan arra hivatkoztak, hogy ilyen formában nem kötelezettek az adatszolgáltatásra.

"Tájékoztatom, hogy az adatigénylése szerinti adatot az Önkormányzat nem kezel. Az Alkotmánybíróság a 13/2019. (VI.8.) AB határozatban kimondta, hogy az adatkezelő - kizárólag az adatigénylés teljesítése érdekében - nem köteles az általa kezelt adatok összevetése útján új, minőségileg más adat, adatsor előállítására."

"Tájékoztatom, hogy az önkormányzatot nem kötelezi egyetlen jogszabályi rendelkezés sem arra, hogy listát vezessen a szerződő partnereiről. Ebből következően nem áll rendelkezésre a kérelemben megjelölt szerződésekről kimutatás."



"a további pontok tekintetében álláspontom szerint ilyen formában nem tartozik az Infotv. hatálya alá. A szerződésekből nyert adatokat nem tartja nyilván az önkormányzat az adatkérő által kívánt formában és tartalommal, és jogszabály sem ír elő ilyenfajta kötelezettséget az önkormányzat részére."

Az elutasítások jogszerűségének vizsgálata:

- Az elutasítások **negyede esetén tartalmazott a válaszlevél jogorvoslati lehetőségről szóló tájékoztatást.**
- A szervezetek **csupán 14%-a tartotta be a jogszerű határidőt** az elutasítás közlésére.
- Mivel meglévő dokumentum kikérésére került sor és az elektronikus kiküldésnek költségigénye nem lehet, így az elutasítás okaként legfeljebb az fogadható el, ha az adott szervezet nem rendelkezik ilyen információval. Az elutasítás oka így az esetek 18%-ában volt elfogadható.
- **Generálisan a szervezetek 10%-a utasította el az adatigénylést** (ennek tapasztalatait ld. később), ezek valamennyi esetben jogszerűtlenek tekinthetők.

**A fenti szempontoknak így mindössze 1 szervezet felelt meg, a többi elutasítás jogszerűtlen volt.**

4.3.2.2.5.5 A kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz az adatigénylésre esetek értékelése

Az 5. kérdés kapcsán az esetek 43%-ában (3% esetében jogszerűtlen kérést követően) a határidő eredménytelenül eltelt és nem érkezett válasz.

95 esetben az adatgazda kért ugyan határidő-hosszabbítást (ennek több mint a fele jogszerűtlen volt), de végül sem az általa kért határidőn belül, sem azon túl nem teljesített.

#### 4.3.2.2.6 Kérdés 6: Az önkormányzat feladatkörébe tartozó közszolgáltatások ellátására irányuló, Mötv. 41. § (6) szerinti hatályban lévő szerződések alábbi adatait

Adatkérés: „Az önkormányzat feladatkörébe tartozó közszolgáltatások ellátására irányuló Mötv. 41. § (6) bekezdése szerint hatályban lévő szerződések alábbi adatait:

- a szerződés megnevezését;
- a szerződés tárgyát;
- a szerződést kötő felek nevét;
- a szerződés értékét;
- határozott időre kötött szerződés esetében annak időtartamát; valamint
- az említett adatok változásait.”

A 6. kérdésre vonatkozó reakciók és a teljesülési gyakorlat vizsgálata az alábbi eredményeket adta.

4.3.2.2.6.1 Az adott kérdéssel kapcsolatos reakciók összefoglalása

**Kifejezetten a 6. kérdésre vonatkozó határidő-hosszabbításra 22 esetben került sor, 1 esetben veszélyhelyzeti speciális jogrendre hivatkozva.** Ez 1-1 eset kivételével **teljes átfedést mutat az 5. kérdéssel:** azaz azok a szervezetek, amelyek az 5. adatigény teljesítésére több határidőt tartottak szükségesnek, azok szinte teljeskörűen a 6. kérdésnél is éltek ezzel (és fordítva). Akárcsak az 5. kérdés esetében, a 6. adatigénynél is mindössze 1 esetben nem adták meg a határidő-hosszabbítás okát, mégpedig a veszélyhelyzeti hosszabbítás esetén. 5 esetben határidőn túl került sor a hosszabbítás-kérésre. Így összesen a teljes sokaság 0,2%-a járt el helytelenül. A generális hosszabbítást is figyelembe véve, **össességében a szervezetek 6,2%-a járt el jogszerűtlenül.**

**A legtöbb pontosításkérés – 55 db (1,7%) – a 6. kérdésre érkezett.** A pontosítást kérő szervezetek köre kismértékben átfedést mutat (11 esetben) az 5. kérdésnél érintett adatgazdákkal.

- A pontosításkérés túlnyomóan a szerződések körére vonatkozott: az adatgazdák azt kívánták pontosabban definiáltatni, hogy mely szerződésekre (pl. mely közszolgáltatásokra, milyen értékű szerződésekre, milyen szervezetek által ellátott feladatokra) vonatkozik az adatigénylés.



- A második leggyakoribb probléma a szerződéskötés időszakának pontosítása volt (azaz pontosan mely évben kötött szerződésekre kíváncsi az adatigénylő, több évre vonatkozó, vagy folyamatosan hatályban lévő szerződések adatait is meg kell-e adni stb.).
- Egy-két pontosításkérés pedig az adatigénylés teljesítésének formájára vonatkozott (milyen formában kéri az adatigénylő az adatokat, mit jelent az elektronikusan kereshető kitétel).

A pontosításkérés a 2 általános (valamennyi kérdésre generálisan feltett) kérdés mellett 5 esetben határidőn túl érkezett, ezért ezek jogszerűtlennek tekinthetők (teljes sokaság 1,6%-a). A generális pontosításkéréssel együtt így a **jogszerűtlenül eljáró szervezetek aránya 6,6%**.

Az adatigénylésben szereplő kérdések közül a **6. kérdésre vonatkozott** (szinte megegyező módon az 5. kérdéssel) a **legtöbb egyedi költségtérítés-felszámítás**: 72 szervezet (teljes alapsokaság 2,3%-a) kívánt élni ezzel a lehetőséggel.

Bár e szervezetek **94%-a nyújtott tájékoztatást** a költségtérítéssel kapcsolatban, **e tájékoztatók számos hiányosságot mutattak** tartalmukat illetően:

- A tájékoztató csak az esetek 39%-ában tartalmazta a költségtérítés indoklását, és a számításának megalapozottságát alátámasztó adatokat.
- Hiányos volt a jogorvoslati tájékoztatás is 30% esetében (70%-nál volt ez feltüntetve).
- A költségtérítés menetét a tájékoztatás 71%-a, a költségtérítés összegét 93%-a tartalmazta.

**26% az előírt határidőt nem tartotta be.** 7 esetben az emlékeztető hatására válaszoltak a szervezetek, de ezek többségénél így is határidőn túl.

**A költségtérítés összege a 6. kérdésnél volt a legnagyobb, átlagosan 38 ezer Ft (településenként), de igen nagy szórás mellett:** a költségek 10.00 Ft-tól 120 ezer Ft-ig terjedtek.

21. táblázat: Felszámított költségtérítés mértéke (N=73; felszámított költségtérítést)

	Megoszlás	Költségtérítés átlagos összege
	(N=72, költségtérítést felszámított)	
5 ezer Ft alatt	10%	2 925 Ft
5-9,9 ezer Ft között	33%	7 351 Ft
10-49,9 ezer Ft között	42%	19 658 Ft
50-99,9 ezer Ft között	4%	74 925 Ft
100 ezer Ft vagy felette	10%	228 265 Ft

Forrás: Saját szerkesztés

Adathordozó vagy kézbesítési költséggel nem, **csak munkaerő-ráfordítással kalkuláltak:**

- A munkaerő-ráfordítás mértékét a szervezetek fele nem adta meg.
- **A munkaerő-ráfordítás elszámolni kívánt mértéke átlagosan 26,6 óra volt** (legmagasabb érték), de nagy szórás mellett: az értékek 1-120 óra között mozogtak. Néhány kiugróan magas értéktől eltekintve a többség néhány órával kalkulált.
- **Az esetek ¾ részében az első 4 óra levonásra került.**
- **Az átlagos óradíj 4197 Ft volt,** az értékek 2800-4400 Ft/óra között mozogtak.

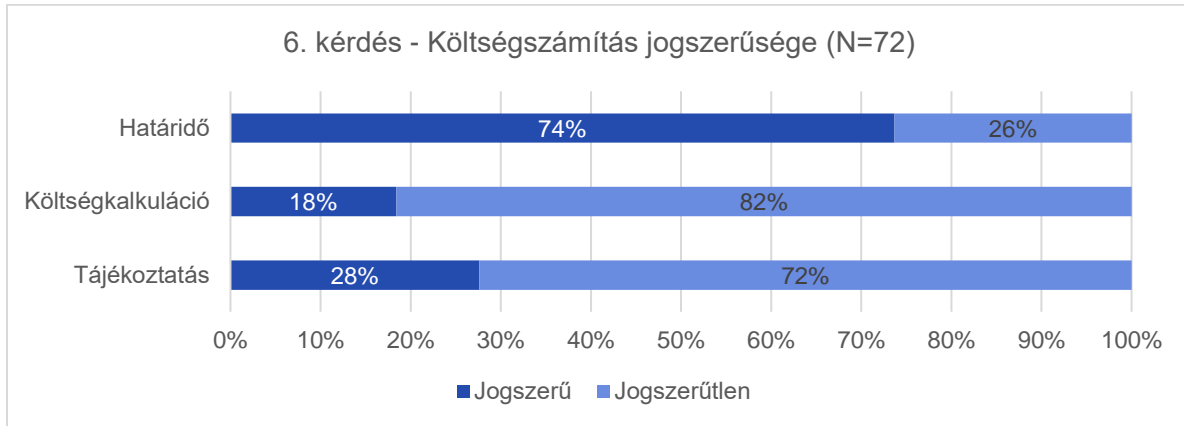
Áfa felszámítására nem került sor; illetve, 1 esetben egyéb jogszerűtlen költség (szociális hozzájárulás) is felmerült.

Összességében, a **költségkalkuláció az esetek túlnyomó részében (82%-ban) jogszerűtlen elemeket tartalmazott.**

Összességében tehát a **tájékoztatás, a határidő és a költségek kalkulációja is hiányosságokat, jogszerűtlenségeket mutatott. Különösen problémás volt a költségkalkuláció, ezt a tájékoztatás követte** (főként az alátámasztó adatok hiányoztak).



124. ábra: A költségtérítés jogszerűsége (N=72, költségtérítést felszámított)



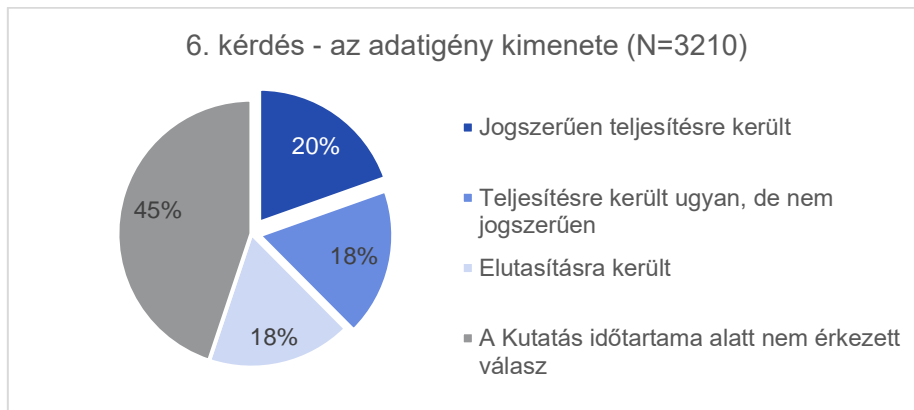
Forrás: Saját szerkesztés

E tényezőket együtt vizsgálva, a teljes alapsokaságra vetítve **a szervezetek 2,2%-a járt el jogszerűtlenül**. A generálisan (azaz a teljes adatigénylésre együtt) megadott költségtérítést is figyelembe véve **a jogszerűtlen gyakorlatot folytatók aránya 11,4%**.

4.3.2.2.6.2 Az adott kérdés teljesítésének összesített értékelése – a jogszerűség vizsgálata

A 6. kérdést a vizsgált **szervezetek ötöde (20%-a) teljesítette jogszerűen**. További 18% esetében teljesítésre került ugyan az adatigénylés, de nem jogszerű módon. 18% az adatigénylést elutasította. **Az önkormányzatok 45%-a nem válaszolt az adatigénylésre.**

125. ábra: Az adatigény kimenete (N=3210)



Forrás: Saját szerkesztés

Szervezettípusok szerint vizsgálva az alábbi eltérések láthatók (adott szervezettípus teljes létszámára vetítve az értékeket):

- A nemzetiségi önkormányzatok egyike sem adott a 6. kérdésre választ, hanem döntő többségükben elutasították azt.
- A helyi önkormányzatok közül legkevésbé a megyei önkormányzatok adtak választ az adatkérésre, túlnyomó részük elutasította az adatigénylést. Az önálló polgármesteri hivatallal bíró települések önkormányzatai jobban teljesítettek, mint a közös önkormányzati hivatallalhoz tartozók.
- Településméret szerint vizsgálva a jogszerű teljesítés a 10-50 ezer fős méretkategóriában volt a legnagyobb arányú, de összességében a legnépesebb települések önkormányzatai adtak (ha nem is mindenben jogszerű módon) legmagasabb arányban (77%) választ a kérdésre. Az adatigénylés válasz nélkül hagyása pedig a kistelepülések esetében volt a leggyakoribb.



22. táblázat: Az adatigénylés kimenete szervezettípus szerint (N=3210)

	Jogszerűen teljesítésre került	Teljesítésre került ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	A Kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz
<b>Teljes minta</b>	<b>20%</b>	<b>18%</b>	<b>18%</b>	<b>45%</b>
Helyi önkormányzat	20%	18%	17%	45%
Nemzetiségi önkormányzat	0%	0%	69%	31%
Megyei önkormányzat	0%	5%	84%	11%
Önálló polgármesteri hivatal	29%	20%	17%	34%
Közös önkormányzati hivatal	18%	18%	17%	48%
500 fő alatti	15%	17%	18%	50%
500-1000 fő	16%	17%	17%	49%
1001-5000 fő	23%	18%	15%	43%
5001-10000 fő	31%	19%	19%	30%
10001-20000 fő	36%	18%	18%	28%
20001-50000 fő	36%	29%	20%	16%
50001-100000 fő	24%	24%	28%	24%
100000 fő felett	23%	54%	15%	8%

Forrás: Saját szerkesztés

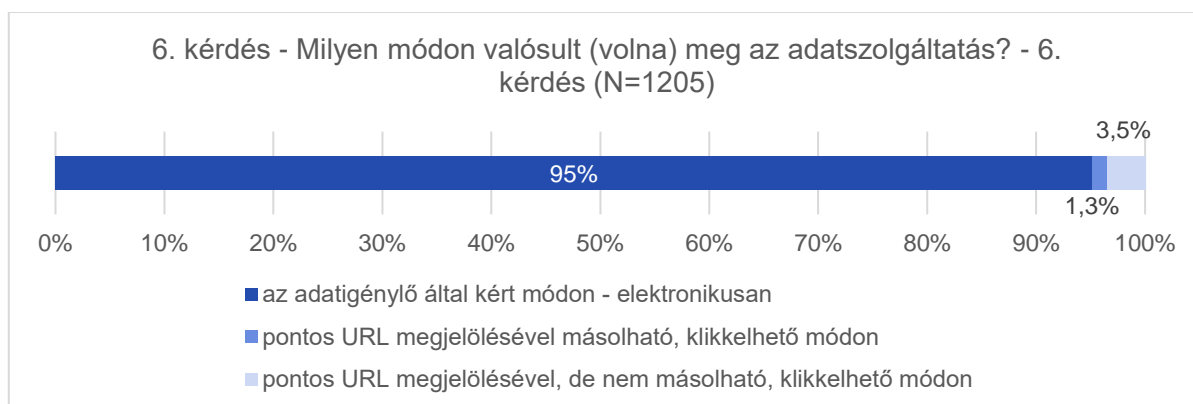
#### 4.3.2.2.6.3 Az adott kérdés teljesítésével kapcsolatos fő tapasztalatok, problémák

A 6. kérdésre tehát a szervezetek 38%-a adott választ, de e teljesítések esetében sem beszélhetünk az elvárásokat teljes mértékben kielégítő gyakorlatról.

**Formai szempontból a teljesítések döntő többsége jogszerű volt**, a szervezetek csupán 3,5%-a járt el jogszerűtlenül:

- **95% az adatigénylő által kért módon** teljesített (elektronikusan megküldte a dokumentumot);
- **1,3% másolható, klikkelhető pontos URL elérhetőséget** küldött meg;
- 3,5% pontos URL elérhetőséget küldött ugyan, de az nem volt másolható vagy klikkelhető; és
- **1 szervezet csak helyszíni betekintéssel** akarta kiadni a kért információkat.

126. ábra: Az adatigény kimenete (N=1205, teljesített adatigénylés)



Forrás: Saját szerkesztés

A teljesítés **tartalma döntően (95%-ban) megfelelőnek tűnt**, de természetesen ezen adatok megfelelőségét igen nehéz kutatási szempontból megítélni.



Elenyésző (<1%) volt azon szervezetek aránya, amelyek valamilyen módon szűkítették az adatokhoz való hozzáférhetőséget (mammutmail-es megküldés miatt a dokumentum hozzáférhetősége néhány napra korlátozódott, az adatokhoz való hozzáférés kérése szükséges).

A teljesítési határidő az esetek több mint a felében jogszerű volt (58%), **42% esetében pedig határidőn túl került sor az adatigénylés teljesítésére.** Megjegyzendő, hogy 274 esetben a 6. adatkérés teljesítésére az emlékeztető kiküldése után került sor (ugyanakkor jogilag ezek a teljesítések is jogszerűtlennek tekintendők).

Ahogy az alábbi táblázatban is látható, **a jogszerűtlen teljesítés leginkább (42%-ban) a határidők be nem tartásából, rossz értelmezéséből fakadt.**

23. táblázat: A jogszerűtlen teljesítés okai (N=1205) (szervezetenként több probléma is adódhat)

	Jogszerűtlen teljesítés okai
A teljesítés módja	3,6%
A teljesítés tartalma	5%
Megtekintés szűkítése	0,2%
Határidő-hosszabbítás, határidő betartása	42%
Jogszerűtlen csatorna, űrlap kérése	1%
Jogszerűtlen pontosítás, adatok bekérése	3,7%

Forrás: Saját szerkesztés

Költségtérítés felszámítására 8 esetben került sor, de ennek meg nem fizetése ellenére végül az adatkezelő teljesítette az adatkérést.

A megküldött/letölthető dokumentumoknak **62%-a volt kereshető és másolható**; 38% ezen feltételeknek nem felelt meg.

#### 4.3.2.2.6.4 Az adott kérdés tekintetében az elutasítások konkrét eseteinek értékelése

Az elutasítások vizsgálata során kétféle elutasítást kell figyelembe venni:

- Kifejezetten a 6. kérdésre vonatkozó elutasításokat; valamint
- Generálisan, a teljes adatigénylésre vonatkozó elutasításokat.

**Kifejezetten a 6. kérdés esetén az adatigénylések 18%-a került elutasításra.**

Az **elutasítás okai** az alábbiak voltak:

- Az elutasítások oka 63%-ban az volt, hogy az adatkezelő által meghatározott költségtérítést az igénylő nem fizette meg.
- 22% arra hivatkozott, hogy nem létezik a szervezetenél ilyen adat.
- 15%-ban egyéb ok játszott ebben szerepet:
  - Az esetek többségében a szervezet általános – a szervezet honlapjára vagy jobb esetben a közérdekű adatok menüpontra, de nem a kért adatok közvetlen helyére mutató – linket adott meg, amelyen közvetlenül nem volt elérhető a kért formában és tartalommal az információ.
  - Esetenként előfordult, hogy a hivatkozott dokumentum nem került csatolásra a válaszlevélhez vagy sérült volt a fájl.
  - Néhányan arra hivatkoztak, hogy ilyen formában nem kötelezettek az adatszolgáltatásra.

"Mivel az Önkormányzatok a közszolgáltatásokat folyamatos biztosítják, és a legutóbbi szolgáltatóváltás jó pár évvel ezelőtt történt, így a szerződések az irattárban nem fellelhetőek."

„a szerződések keresése folyamatban van”



„a képviselő-testület a feladatkörébe tartozó közszolg-ok ellátására nem alapított gazdálkodó szervezetet vagy nonprofit szervezetet”

„A képviselő-testület a feladatkörébe tartozó közszolgáltatások ellátására költségvetési szerveket alapított. Természetes és jogi személlyel vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettel nem kötött szerződést az Önkormányzat a közszolgáltatások ellátására.”

„Község a közszolgáltatások ellátását társulások formájában biztosítja, az erre irányuló szerződéseket a társulások kötik meg, így erről ők tudnak adatot szolgáltatni. Amennyiben szüksége van arra, hogy a Község vonatkozásában mely társulás mely közszolgáltatás biztosítására jött létre, kérem jelezze, és megküldöm a szükséges adatokat.”

Az elutasítások jogszerűségének vizsgálata:

- Az elutasítások **24%-a esetén tartalmazott a válaszlevél jogorvoslati lehetőségről szóló tájékoztatást.**
- A szervezetek **csupán 21%-a tartotta be a jogszerű határidőt** az elutasítás közlésére.
- Mivel meglévő dokumentum kikérésére került sor és az elektronikus kiküldésnek költségigénye nem lehet, így az elutasítás okaként legfeljebb az fogadható el, ha az adott szervezet nem rendelkezik ilyen információval. **Az elutasítás oka így az esetek 22%-ában volt elfogadható.**
- **Generálisan a szervezetek 10%-a utasította el az adatigénylést** (ennek tapasztalatait ld. később), ezek valamennyi esetben jogszerűtlennek tekinthetők.

**A fenti szempontoknak így mindössze 2 szervezet felelt meg, a többi elutasítás jogszerűtlen volt.**

4.3.2.2.6.5 A kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz az adatigénylésre esetek értékelése

A 6. kérdés kapcsán az esetek 45%-ában (3% esetében jogszerűtlen kérést követően) a határidő eredménytelenül eltelt és nem érkezett válasz.

106 esetben az adatgazda kért ugyan határidő-hosszabbítást (ennek több mint a fele jogszerűtlen volt), de végül sem az általa kért határidőn belül, sem azon túl nem teljesített.

4.3.2.3 A próba-adatigénylések összességében való értékelése

#### **4.3.2.3.1 A próba-adatigénylés kérdéseinek rangsorolása a tapasztalt nehézségek és a jogszerű teljesítések aránya szerint**

Összességében az alábbi megállapítások tehetők:

- Mind a 6 kérdésnél hasonló volt azon szervezetek aránya, amelyek egyáltalán nem válaszoltak az adatigénylésre.
- A 4. kérdés kivételével nagyjából hasonló arányú volt a teljesítés – függetlenül attól, hogy egy meglévő dokumentum, illetve néhány elérhetőségi adat kikérésére vonatkozott-e a kérelem, vagy pedig szerződéses adatok kikeresésére volt-e szükség.

Az eredmények alapján tehát levonható fő következtetés, hogy **a próba-adatigénylés során feltett 6 kérdés esetében – a 4. kérdést leszámítva – a jogszerű gyakorlatot elsősorban nem adott kérdés nehézsége határozta meg, hanem az adatigénylés megválaszolása az adatgazdák általános hozzáállásán múlt.**

Az egyedüli kivételt a 4. kérdés jelentette, mely esetében kiugró volt az elutasítások aránya: a környezetállapot-jelentés elkészítésének szükségessége sok helyi települési önkormányzat számára nem ismert kötelezettség.



24. táblázat: A teljesítési gyakorlat kérdésenkénti összehasonlítása (N=3210)

	1. kérdés	2. kérdés	3. kérdés	4. kérdés	5. kérdés	6. kérdés
Jogszerűen teljesítésre került	20%	19%	20%	5%	22%	20%
Teljesítésre került ugyan, de nem jogszerűen	23%	23%	20%	8%	19%	18%
Elutasításra került	14%	16%	14%	39%	16%	18%
A Kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz	43%	43%	45%	48%	43%	45%

Forrás: Saját szerkesztés

Néhány további szempont összehasonlítása:

- A pontosításkérés, a határidő-hosszabbítás kérése és a költségtérítés is az 5. és 6. kérdésnél volt a leggyakoribb. A teljesítés jogszerűségére vonatkozó adatok ugyanakkor már nem mutatták az 5. és 6. kérdés fokozott nehézségét, sőt:
  - A teljesítés módja (elektronikus dokumentum megküldése/klikkelhető, másolható URL) ezeknél lényegesen jobb arányú volt, mint az 1-4. kérdéseknél.
  - A teljesítés tartalma a környezetállapot-jelentés mibenlétének bizonytalansága miatt a 4. kérdésnél mutatott leginkább problémát.
- A további szempontoknál lényegesen különbség nem volt.

25. táblázat: A teljesítési gyakorlat kérdésenkénti összehasonlítása (N=3210)

	1. kérdés	2. kérdés	3. kérdés	4. kérdés	5. kérdés	6. kérdés
Pontosításkérések száma (generálissal együtt)	5	5	2	7	28	55
Határidő-hosszabbítások száma (generálissal együtt)	503	503	503	503	525	525
Költségtérítés felszámítása (generálissal együtt)	294	295	294	308	367	366
A teljesítés jogszerűtlensége:						
A teljesítés módja	12%	12%	8%	14%	3%	4%
A teljesítés tartalma	0,9%	1,0%	2,4%	16%	3%	5%
Megtekintés szűkítése	0,2%	0,2%	0,3%	0,5%	0,2%	0%
Határidő	43%	43%	41%	45%	41%	42%
Csatorna, űrlap	1,8%	1,9%	1,4%	1,2%	0,9%	1%
Pontosítás, adatkérés	3,7%	3,8%	2,8%	3,2%	3,1%	4%

Forrás: Saját szerkesztés



Szervezettípusok szerint az alábbi eredmények láthatók:

26. táblázat: A teljesítési gyakorlat kérdésenkénti összehasonlítása szervezettípusok szerint (N=3210)

	1. kérdés				2. kérdés				3. kérdés				4. kérdés				5. kérdés				6. kérdés			
	Jogszerűen teljesült	Tejlesült ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	Nincs válasz	Jogszerűen teljesült	Tejlesült ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	Nincs válasz	Jogszerűen teljesült	Tejlesült ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	Nincs válasz	Jogszerűen teljesült	Tejlesült ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	Nincs válasz	Jogszerűen teljesült	Tejlesült, de nem jogszerűen	Tejlesült	Elutasításra került	Nincs válasz	Jogszerűen teljesült	Tejlesült ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került
<b>Teljes minta</b>	20%	23%	14%	43%	19%	23%	16%	43%	20%	20%	14%	45%	5%	8%	39%	48%	22%	19%	16%	43%	20%	18%	18%	45%
Helyi önkormányzat	20%	23%	14%	43%	19%	23%	16%	43%	20%	20%	14%	45%	5%	8%	39%	48%	22%	19%	16%	43%	20%	18%	17%	45%
Nemzetiségi önkormányzat	31%	15%	23%	31%	31%	15%	23%	31%	38%	8%	23%	31%	0%	0%	69%	31%	46%	8%	15%	31%	0%	0%	69%	31%
Megyei önkormányzat	63%	26%	0%	11%	58%	32%	0%	11%	63%	21%	0%	16%	5%	11%	74%	11%	53%	26%	11%	11%	0%	5%	84%	11%
Önálló polgármesteri hivatal	27%	27%	15%	32%	27%	25%	16%	32%	24%	24%	19%	33%	6%	15%	43%	37%	31%	23%	15%	31%	29%	20%	17%	34%
Közös önkormányzati hivatal	18%	22%	14%	45%	17%	22%	16%	46%	19%	19%	13%	48%	5%	7%	37%	51%	20%	18%	17%	46%	18%	18%	17%	48%
500 fő alatti	17%	23%	14%	47%	15%	23%	15%	47%	18%	20%	13%	49%	6%	8%	35%	51%	18%	18%	17%	47%	15%	17%	18%	50%
500-1000 fő	16%	21%	15%	48%	14%	22%	16%	48%	17%	19%	13%	51%	4%	6%	38%	53%	18%	19%	17%	47%	16%	17%	17%	49%
1001-5000 fő	23%	21%	14%	42%	22%	20%	16%	42%	22%	18%	16%	44%	4%	7%	42%	47%	25%	18%	14%	42%	23%	18%	15%	43%
5001-10000 fő	27%	29%	16%	27%	27%	29%	18%	26%	27%	27%	17%	29%	8%	14%	44%	34%	31%	25%	17%	27%	31%	19%	19%	30%
10001-20000 fő	31%	30%	16%	23%	31%	29%	17%	23%	35%	25%	14%	25%	11%	20%	41%	28%	40%	20%	18%	22%	36%	18%	18%	28%
20001-50000 fő	38%	33%	13%	16%	40%	31%	13%	16%	36%	27%	22%	16%	13%	27%	40%	20%	36%	27%	22%	16%	36%	29%	20%	16%
50001-100000 fő	28%	28%	16%	28%	24%	24%	24%	28%	20%	32%	20%	28%	8%	40%	20%	32%	24%	32%	20%	24%	24%	24%	28%	24%
100000 fő felett	8%	85%	0%	8%	8%	77%	8%	8%	8%	62%	23%	8%	0%	69%	23%	8%	8%	69%	15%	8%	23%	54%	15%	8%

Forrás: Saját szerkesztés



#### 4.3.2.3.2 A teljesítés összesített értékelése

A 3210 vizsgált önkormányzat között 95 olyan szervezet volt (3%), amely mind a 6 kérdést jogszerűen teljesítette. Mivel a 4., 5., 6. kérdés kapcsán a jogszerű elutasításra elvi lehetőség volt, ezért a jogszerű(nek tűnő) elutasítással élő további 4 önkormányzattal együtt **a közérdekegyenlőség-igénylés jogszabályi előírásait maximálisan teljesítő szervezetek száma 99 db, aránya pedig mindössze 3,1% volt.**

1311 db szervezet – **az önkormányzatok 41%-a – pedig egyetlen kérdést sem válaszolt meg,** további 10% pedig minden egyes kérdést jogszerűtlenül elutasított.

**A több önkormányzat (azaz az összes önkormányzat 45%-a) részben teljesítette az adatigénylést.**

27. táblázat: A teljesítési gyakorlat kérdésenkénti összehasonlítása (N=3210)

	0 kérdés	1 kérdés	2 kérdés	3 kérdés	4 kérdés	5 kérdés	6 kérdés
Jogszerű teljesítések száma	2406	41	78	94	135	361	<b>95</b>
Jogszerűtlenül, de teljesített kérdések száma	2304	102	97	127	156	289	135
Elutasítások száma	1795	692	216	106	44	16	341
Válaszok hiánya	1569	153	81	22	52	22	<b>1311</b>

Forrás: Saját szerkesztés

**Szervezettípusok szerint vizsgálva látható, hogy a legjobb teljesítményt nyújtó szervezetek között egyaránt megtalálhatók kis közös hivatalok és nagy szervezetek is, ami azt mutatja, hogy a közérdekegyenlőség-igénylések teljesülési gyakorlatát kevésbé a szervezeti adottságok, mint inkább a hozzáállás határozta meg.**

A nagy átlagot nézve azért felfedezhetők különbségek szervezettípusok szerint:

- A nemzetiségi önkormányzatok jobb teljesítményt nyújtottak, mint a helyiek: a 4. és a 6. kérdés átlagosnál jóval gyakoribb elutasítása miatt ezeknek a szervezeteknek a harmada 4 kérdést válaszolt meg jogszerűen; bár közel harmaduk egyáltalán nem reagált a megkeresésre.
- A területi önkormányzatok hasonló teljesítményt nyújtottak: a 4. és 6. kérdés jellemző elutasítása miatt többségük 4 kérdést válaszolt meg jogszerűen és csak 11% volt az egyáltalán nem válaszolók aránya.
- Az önálló polgármesteri hivatalokkal bíró települések önkormányzatai jobb teljesítményt nyújtottak, mint a közös hivatalokhoz tartozók.
- A legrosszabb teljesítményt a jogszerű válaszadás tekintetében az 1000 fő alatti, közös önkormányzati hivatalhoz tartozó települések nyújtották: ezeknek csak a 2-3%-a válaszolt meg jogszerűen minden kérdést és esetükben volt a legnagyobb mértékű (44-45%) a válaszadás teljes hiánya is.
- Bár a teljesen jogszerű teljesítés a legnagyobb városokra nem volt jellemző, a részteljesítés e kategóriában volt a legnagyobb arányú – jellemzően a határidővel és a teljesítés módjával (nem másolható/kereshető URL küldése) volt a probléma.

28. táblázat: A teljesítési gyakorlat kérdésenkénti összehasonlítása (N=3210)

	6 kérdés	5 kérdés	4 kérdés	3 kérdés	2 kérdés	1 kérdés	0 kérdés
<b>Jogszerű teljesítés</b>							
Helyi önkormányzat	3%	11%	4%	3%	2%	1%	75%
Nemzetiségi önkormányzat	0%	0%	31%	0%	8%	8%	54%
Megyei önkormányzat	0%	0%	53%	11%	0%	0%	0%
Önálló polgármesteri hivatal	3%	16%	6%	4%	5%	1%	66%
Közös önkormányzati hivatal	3%	10%	3%	3%	2%	1%	77%



	6 kérdés	5 kérdés	4 kérdés	3 kérdés	2 kérdés	1 kérdés	0 kérdés
500 fő alatti	3%	10%	3%	2%	2%	2%	79%
500-1000 fő	2%	8%	4%	2%	2%	2%	79%
1001-5000 fő	3%	14%	4%	3%	3%	1%	0%
5001-10000 fő	7%	12%	5%	5%	6%	1%	64%
10001-20000 fő	7%	22%	2%	5%	4%	1%	59%
20001-50000 fő	9%	20%	7%	4%	2%	0%	58%
50001-100000 fő	0%	8%	12%	8%	8%	0%	64%
100000 fő felett	0%	0%	8%	0%	8%	8%	77%
<b>Jogszerűtlen teljesítés</b>							
Helyi önkormányzat	4%	9%	5%	4%	3%	3%	72%
Nemzetiségi önkormányzat	0%	0%	8%	0%	8%	0%	85%
Megyei önkormányzat	5%	0%	16%	5%	0%	11%	0%
Önálló polgármesteri hivatal	7%	9%	4%	6%	4%	6%	65%
Közös önkormányzati hivatal	4%	9%	5%	4%	3%	3%	73%
500 fő alatti	4%	9%	6%	4%	2%	2%	74%
500-1000 fő	3%	10%	4%	5%	3%	3%	73%
1001-5000 fő	4%	9%	4%	3%	4%	4%	0%
5001-10000 fő	6%	12%	4%	5%	4%	7%	62%
10001-20000 fő	11%	4%	6%	7%	6%	2%	64%
20001-50000 fő	7%	16%	7%	2%	7%	9%	53%
50001-100000 fő	12%	4%	4%	12%	8%	20%	40%
100000 fő felett	23%	31%	15%	15%	8%	0%	8%
<b>Elutasítás</b>							
Helyi önkormányzat	11%	0%	1%	3%	7%	22%	56%
Nemzetiségi önkormányzat	15%	8%	0%	0%	46%	0%	31%
Megyei önkormányzat	0%	0%	0%	5%	74%	5%	0%
Önálló polgármesteri hivatal	11%	0%	2%	4%	6%	26%	51%
Közös önkormányzati hivatal	11%	1%	1%	3%	6%	21%	57%
500 fő alatti	10%	1%	1%	3%	7%	20%	58%
500-1000 fő	11%	1%	1%	4%	6%	19%	59%
1001-5000 fő	11%	0%	1%	3%	6%	24%	0%
5001-10000 fő	12%	0%	3%	4%	3%	27%	50%
10001-20000 fő	10%	0%	4%	4%	7%	27%	49%
20001-50000 fő	13%	0%	2%	0%	7%	29%	49%
50001-100000 fő	12%	0%	4%	4%	4%	20%	56%
100000 fő felett	0%	0%	0%	8%	15%	31%	46%
<b>Nincs válaszadás</b>							
Helyi önkormányzat	41%	1%	2%	1%	3%	5%	49%
Nemzetiségi önkormányzat	31%	0%	0%	0%	0%	0%	69%
Megyei önkormányzat	11%	0%	0%	0%	0%	5%	0%





	6 kérdés	5 kérdés	4 kérdés	3 kérdés	2 kérdés	1 kérdés	0 kérdés
Önálló polgármesteri hivatal	30%	0%	1%	1%	2%	5%	61%
Közös önkormányzati hivatal	43%	1%	2%	1%	3%	5%	46%
500 fő alatti	44%	1%	1%	1%	4%	5%	44%
500-1000 fő	45%	1%	3%	1%	2%	5%	44%
1001-5000 fő	40%	1%	2%	0%	2%	4%	0%
5001-10000 fő	26%	0%	0%	2%	2%	5%	64%
10001-20000 fő	22%	0%	1%	0%	2%	8%	66%
20001-50000 fő	16%	0%	0%	0%	0%	4%	80%
50001-100000 fő	24%	0%	4%	0%	0%	4%	68%
100000 fő felett	8%	0%	0%	0%	0%	0%	92%

Forrás: Saját szerkesztés

#### 4.3.2.3.3 A próba-adatigénylés során az adatigénylői oldalon történt kiegészítő cselekmények és azok hatásának értékelése

A próba-adatigénylés során egy alkalommal emlékeztető került kiküldésre azon szervezeteknek, amelyek nem küldtek választ a jogszerű határidőn belül. Az emlékeztető hatására több szervezet válaszolt, de ezek az eredmények kiértékelése során nem számítottak jogszerű teljesítésnek; megfelelő válaszadás esetén ezek a jogszerűtlen (tehát nem a jogszerű határidőn belüli) teljesítések közé kerültek.

Néhány esetben az adatgazdák a NAIH-hoz fordultak tanácsért az adatigénylés teljesítésével kapcsolatban, ezeknél jellemző volt, hogy több önkormányzat nevében tették fel a konzultációs kérdést.

A kérdések kivétel nélkül arra vonatkoztak, hogy meg kell-e válaszolnia az adatgazdáknak az általános (gmail) email címről érkező, köztudottan jelentős számú önkormányzatot érintő, nem beazonosítható személytől származó (ld. nem helyi lakos), sokak által „spam”-nek vélt adatigénylést.

#### 4.3.2.4 A próba-adatigényléssel kapcsolatos reakciók összesített értékelése, a főbb bizonytalanságok és problémák kiemelése

##### 4.3.2.4.1 Az adatigénylések benyújtása során tapasztalt anomáliák

A hibaüzenetek mellett az adatigénylés célba érését késleltette bizonyos esetekben, hogy adott **szervezet válaszelevelében jelezte** (az eredeti kiküldésre vonatkozóan), hogy **másik elérhetőség/csatorna szolgál az adatigénylések kiszolgálására**. Erre az **összes kiküldés 1%-ában (43 esetben)** került sor. A másik csatorna/elérhetőség az alábbiak szerint került megjelölésre:

- **15 esetben másik elektronikus email címet adott meg** a szervezet (e szervezetek  $\frac{3}{4}$ -e közös hivatalokhoz tartozó tagtelepülés volt, melyek a közös hivatal email címére kérték az adatigénylés benyújtását; a többi esetben a korábbi email cím – szolgáltatóváltás miatt – nem működött már). A megadott elérhetőségre az adatigénylés továbbításra került 2021 szeptemberében, illetve 2021 november 6-án.
- A további **28 esetben jogszerűtlenül más csatorna használatát kérték** az adatgazdák (pl. ügyfélkapun keresztül, személyesen, postai úton stb.). Ezek a válaszok több esetben konkrét, rosszul értelmezett jogszabályi hivatkozásokat is tartalmaztak, sőt, esetenként a NAIH állásfoglalására is hivatkoztak. Ezek az adatigénylések ezért eredménytelenül záródtak. E szervezetek többségükben közös önkormányzati hivatalhoz tartozó – 2 várostól eltekintve – 2000 fő alatti lakosságszámú községek voltak.
- Emellett az is előfordult, hogy a levélszemétbe érkező adatigénylés fenntartásáról érdeklődött válaszelevelében az önkormányzat.

A szervezetek 2%-a (72 eset) követelte (volna) meg az adatigénylésre rendszeresített űrlap használatát. E szervezetek is nagyrészt közös önkormányzati hivatalokhoz tartozó - 1 városi



jogállású települést leszámítva – kisebb lélekszámú községek voltak. Jellemző, hogy ugyanazon közös hivatalhoz tartozó települések hasonlóképpen jártak el.



„... Adatigényléséből nem derül ki az adatgyűjtés oka, ki számára (magánszemély, szervezet) és milyen felhasználásra gyűjti azokat, milyen garanciákat ad felhasználásuk, majd megsemmisítésük vonatkozásában, illetve vállalja-e az ezzel járó költségek megfizetését. Kérem a fenti adatokat hiánytalanul tartalmazó igénylőlapot szíveskedjen hivatalom számára az Ákr. szerinti hivatalos formában.” ...”

„... "Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény 8. § (1) bekezdése és 10. §-a értelmében a ...Polgármesteri Hivatal/Önkormányzat részére szóló kérelmeket/beadványokat/észrevételeket magánszemélyek kizárólag személyesen, írásban, postai úton, vagy elektronikus módon ... terjeszthetik elő. Tájékoztatom, hogy az e-mailen történő kapcsolatfelvétel nem minősül elektronikus úton történő kapcsolatfelvételnek. ... A fentiekre tekintettel a nem megfelelően (e-mailen érkezett) előterjesztett kérelmét vissza kellett utasítanunk...”

"Kérem amennyiben magánszemélyként kér közérdekű adatot, azt postai úton terjessze elő, amennyiben valamilyen szervezet nevében kér közérdekű adatot, azt az önkormányzat hivatali kapuján keresztül kérje meg."

„... Kérem önt, hogy levélben keresse meg Önkormányzatunkat! **INDOKOLÁS:** Álinternet-címeikről érkeznek megkeresések, melyre azt az állásfoglalást adta ki az Adatvédelmi Hatóság, hogy kerüljük a kérértlen e-mail-ekre a válaszadást!"

"Tisztelettel érdeklődöm, hogy a lenti adatigénylését fenntartja-e, tekintettel arra, hogy levelezőrendszerünk SPAM üzenetként jeleníti meg a lenti e-mail üzenetét."

„Ezen kérésünket azért tartjuk fontosnak, hogy a visszaélés szerű adatigénylést elkerüljük. Kérésünket a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság NAIH/2020/3433/2 számú állásfoglalására alapozzuk, mely szerint szervezetünk olyan munkaszervezési, információtechnológiai megoldásokat alkalmaz, amely kiszűri a visszaéléseket.”

**Összességében 88 szervezet vétett (legalább egy) hibát az adatigénylés befogadásával kapcsolatban, mely a teljes alapsokaság 2,7%-át jelenti.**

E szervezetek mind helyi önkormányzatok voltak, az országos nemzetiségi önkormányzatokkal a kérelem kézbesítése terén nem akadt probléma.

#### 4.3.2.4.2 A pontosításkérés tapasztalt anomáliái

A pontosításkéréssel kapcsolatban a gyakorlat jogszerűségét az alábbiak mentén vizsgáltuk:

- Jogszerűtlen a pontosításkérés, ha generálisan, az adatigénylésben szereplő valamennyi adatkérésre ugyanaz az általános kérdés érkezik.
- Jogszerűtlen a pontosításkérés, ha a T+15 napon túl érkezik.
- Jogszerűtlen a pontosításkérés, ha az adatigénylés teljesítéséhez feltétlenül szükséges elérhetőségi adaton túl (a próba-adatigénylés esetén ez kizárólag az email címet jelenti) más személyes adatot is bekér és/vagy az adatigénylés célját, okát firtatja.
- Jogszerűtlenül jár el az adatkezelő, ha válaszában méltatlan, etikátlan megjegyzést tesz.

**Mindössze 2 olyan szervezet volt, amely valamennyi kérdésre vonatkozóan ugyanazt az általános pontosítási kérdést tette fel** (elektronikus adatigénylés teljesítésének pontos módja az adathordozó vonatkozásában; ill. mit jelent az elektronikusan kereshető kifejezés); a többi pontosításkérés egy-egy kérdésre vonatkozott. Mivel a pontosításkérés akkor tekinthető jogszerűnek, ha az a konkrét adatigénylés pontosítására irányul, nem általánosságban kéri a kérelem pontosítását – ezért e két generális pontosításkérés jogszerűtlennek tekinthető.

A generális pontosításkérés az esetek mindössze 1,4%-a esetében a határidő túllépése miatt is jogszerűtlen volt.



**A szervezetek kb. 4%-a tett fel jogszerűtlen kérdést (személyes adataira vagy az adatigénylés okára, céljára vonatkozó kérdést), vagy tett etikátlan megjegyzést az adatigénylés kapcsán.**

- **A szervezetek 3,5%-a (111 önkormányzat) kért valamilyen személyes adatot az adatigénylőtől. A legtöbben az adatigénylő telefonszámát, lakcímét szerették volna megtudni, valamint a kérelem aláírását várták volna el.** Emellett nagyobb számban kérték az ügyfélkapus, vagy e-papíros bejelentkezéshez szükséges adatok megadását, illetve általában érdeklődtek az adatigénylő kiléte felől. Esetenként olyan személyes adatokra is rákérdeztek, mint az adatigénylő születési helye és ideje, anyja neve, adószáma, megbízója, munkahelye stb.

127. ábra: A leggyakrabban kért személyes adatok



Forrás: Saját szerkesztés

- **Az adatigénylés okára már kevesen kérdeztek rá (0,7%).**
- Azok az adatgazdák, akik az adatigénylő személyére, illetve az adatigénylés céljára rákérdeztek, jellemzően azt éreztették válaszaikban, hogy a közérdekűadat-igénylés teljesítésének jelentős erőforrásigénye miatt elvárható lenne, hogy az adatigénylő megadja, hogy ki ő és milyen célból kéri az adatokat, dokumentumokat (hol udvariasabb, hol kevésbé udvarias formában). Esetenként pedig a szükséges iktatásra vagy a költségtérítéshez kapcsolódó számla kiállítására hivatkozva kértek adatokat.



„Amennyiben konkrétan megismerhető lesz számunkra a közérdekű adatigénylő személye, adatai és célja, továbbá konkrétan megjelöli, mely adatokra van szüksége, úgy azt egy hosszabb határidő biztosítása mellett lehetséges kiadni.”

„Arról érdeklődöm, hogy Ön mi célból kéri az adatokat önkormányzatunktól? Sajnos nem derül ki az e-mailből? Köszönöm válaszát!”

„Megkaptuk igényéről szóló e-mailt, de sajnos nem tudjuk milyen célból, mely szervezet kéri, magán e-mail címről érkezett a kérés, ezért szeretnénk, ha valamilyen megbízást, ellenőrizhetőséget kapnánk. Így nem áll módunkban a kért anyagot továbbítani.”

„... adatigénylés kapcsán tisztelettel kérem arra, hogy az adatigénylés céljáról tájékoztatni szíveskedjen. A kért adatok rendelkezésre bocsátása előreláthatólag jelentős mértékű közreműködést igényel hivatali szervezetunktől, mely azt nagymértékben lekötö, ezért és a lehetséges adatszolgáltatás pontossága érdekében fontosnak az igénylés céljának, okának megismerését.”

„Egyebekben meg kívánom jegyezni, hogy különösen ilyen terjedelmű igénylés esetén – bár törvényi kötelezés nincs rá – , de az egyetemes jogelvnek tekinthető jóhiszemű joggyakorlás és a felek közti együttműködési kötelezettség megkövetelné, hogy ne egy könnyen személytelenné tehető email megkeresés útján terjessze elő az igényét, valamint tájékoztassa a hivatalt az adatigénylés méltányolható céljáról. "pontossága érdekében fontosnak az igénylés céljának, okának megismerését”

„Mielőtt bármilyen információt adunk ki, legyen szíves az Önkormányzatot tájékoztatni mi célból, kinek milyen szervezetnek van ezekre az adatokra szüksége.”



"Szükségünk lenne, kérelmező nevére, címére, néhány alapvető adatára amennyiben nem titkos. A kérelmet iktatjuk, ehhez a rendszerünkben dokumentálni a kérelmet, kérelmezőt, időt, helyet rögzíteni kell és csak ez után továbbítjuk."

"Szeretném kérni, hogy személyes adatai megküldésével igazolja személyazonosságát, mivel az e-mail címből nem megállapítható, hogy fiktív vagy természetes személy kéri az adatokat. Személyes adatait kizárólag zártan kezeljük, a közérdekű adatok teljesítésének érdekében használjuk fel, azt harmadik félnek nem bocsátjuk rendelkezésére."

"Csatoltan küldöm ... vonatkozó szabályzatát. Ennek értelmében eljárva kérem, hogy adatigénylését a Szabályzat 3. számú mellékletét kiegészítve nyújtsa be, különös tekintettel az annak alján lévő Személyes adatok rész megfelelő kiegészítésére."

"...legyen szíves megadni telefonszámát, hogy egy kis információt kérjek szóban."

- A fentiek mellett további 6 szervezet tett a közigazgatási szervhez, illetve köztisztviséget betöltő személyhez **méltatlan, etikátlan megjegyzést, kommentárt, kérdést.**



"Ki ön és mit akar? Esetleg vírus terjeszteni?"

"Más egyebet esetleg?"

"S ön ki?"

"Kedves Andor Úr! Ennyire ráér?"

"... tényleg az 1-5 millió Ft közötti beszerzéseinkre kíváncsi és arra, hogy kicsiny falunkból ki viszi el a szemetet, illetve ki szippantja ki a pócegödröt? Kollégáimmal arra gyanakszunk, hogy ez a kérdés nem is valós, és hogy az Ön email címén keresztül valaki csak szórakozik velünk..."

"Semmi infót nem adunk ki míg nem igazolja magát pontosan ki ön és mit akar!"

**Összességében tehát a szervezetek 5%-a járt el jogszerűtlenül a pontosításkérésrel kapcsolatban a teljes alapsokaságra vetítve.**

#### 4.3.2.4.3 A hosszabbításkérés eseteinek problémái

**A szervezetek 16%-a élt generálisan (azaz valamennyi adatkérésre vonatkozóan együtt) határidő-hosszabbítással. Ezen szervezetek negyede a veszélyhelyzet alatti speciális jogrendre hivatkozva a meghosszabbított határidővel kívánt élni.**

**Általánosságban véve a többség (77%) indokolta döntését, ugyanakkor a veszélyhelyzeti speciális jogrendre hivatkozók esetében az indoklás gyakorisága lényegesen kisebb (35%) volt, azaz az érintett szervezetek 2/3-a (65%-a) nem indokolta meg, miért van szükség a veszélyhelyzeti határidő alkalmazására.**

Tekintettel arra, hogy a NAIH állásfoglalása szerint a veszélyhelyzeti jogrendre való hivatkozás a helyi és nemzeti önkormányzatok esetében nem fogadható el, ezért a szervezetek 3%-a mindenképpen jogszerűtlenül járt el e tekintetben. Az indoklás elmaradását is vizsgálva, az alapsokaságra vetítve **a szervezetek összesen 5%-a járt el jogszerűtlenül (veszélyhelyzetre hivatkozott és/vagy nem indokolta a határidő hosszabbítását).**

**További 1% pedig a határidőt nem tartotta be (T+15 napon túl jelentette be a határidő-hosszabbításra vonatkozó igényét).**

**Így összességében 6% nem felelt meg az elvárásoknak a generális hosszabbítás kapcsán. (Az egyes kérdésekre vonatkozó specifikus hosszabbítás ezen felül minimálisan jelent csak meg.)**

Bizonyos szervezetek az emlékeztetőre küldött válaszaikban elismerték, hogy az adatigénylésekben való rutintalanságuk miatt nem kezelték megfelelően a kérelmet (ebben az esetben is tetten érhető volt udvariasabb, pozitívabb hozzáállás és negatív megnyilvánulás is).



„Először is elnézését kell kérnem, kérem! Mivel korábban ilyen vagy hasonló közérdekűadat-igényléssel még nem éltek felénk és az a feladói cím jellege (gmail.com) nem volt beazonosítható, ezért a főszabályt (beadvány vagy papír alapon, vagy ügyfélkapun, vagy előzetesen már hitelesnek megjelölt egyéb úton érkező) ismerő és alkalmazó kollégák az érkezéskor nem valós beadványként kezelték azt és ezért nem is szignálták, iktatták. Az Ön esete kapcsán intézkedek, hogy ismerjék meg az ilyen közérdekűadat-igényléseket és az ezzel kapcsolatos teendőket. Kérem, hogy erre tekintettel nagyvonalúan innentől számítsa a teljesítési határidőt. Jóságát köszönjük!”

„Elnézést, ha nem válaszoltunk eddig. Jegyző úrral egyeztetek a kéréséről. Azt azonban belátja, hogy mi egy kis létszámú hivatal vagyunk, nyilván a kapacitásaink végesek az ilyen mennyiségű adatnak még csak az átgondolására is végtelen magyar bürokráciában. Kérdezem továbbá, hogy milyen célra kéri az adatokat, illetve, hogy Ön létező személy-e, hiszen csak egy gmailes e-mail címet látunk....”

#### 4.3.2.4.4 Költségtérítés megállapítására vonatkozó eseteket összesített értékelése

A költségtérítés felszámítási gyakorlat jogszerűségi vizsgálata az alábbiakra tért ki (amennyiben élt a szervezet a költségtérítés lehetőségével):

- A költségtérítés megállapítása adatigénylésenként (tehát kérdésenként) történt-e (a közös hivataloknál elfogadható az, ha a tagtelepülések értéke egybeeszmítődik, de itt is kérdésenként külön kell megadni a költséget);
- A szervezet határidőn belül (T+15 nap) jelezte-e a költségtérítés felszámítását;
- A tájékoztatás a költségtérítéssel kapcsolatban teljes körű-e, azaz tartalmazza-e a részletes indoklást, egyértelműen kiderül-e a költségtérítés menete (így különösen az, hogy előre kell-e fizetni vagy utólag), és megadja-e a költségtérítés összegét;
- A költségszámítás megfelel-e a jogszabályi köztötségeknek (így tartalmazza-e a munkaerőráfordítást, megadja-e a ráfordítás mennyiségét, ebből levonja-e az első 4 órát, legfeljebb munkaóránként 4.400 Ft/fő költséget kíván-e elszámolni, jogszerűtlen költségek – pl. áfa, járulékok – nem merülnek-e fel, adathordozó költséget vagy kézbesítési díjat felszámít-e<sup>52</sup>).

**Közel minden 10. szervezet (9,2%) jelezte generálisan (azaz valamennyi adatkérésre együtt), hogy költségtérítést kíván felszámolni az adatigénylés teljesítésére. Ez jogszerűtlen gyakorlatnak minősül, hiszen nem kérdésenként adták meg az összeget.**

Ennek ellenére, a gyakorlat jobb megismerése érdekében részletezzük a költségtérítés alkalmazásával kapcsolatos, részleges anomáliákat is.

**A szervezetek döntő többsége (96%-uk) nyújtott ugyan tájékoztatást a költségtérítéssel kapcsolatban, ez a tájékoztatás azonban az esetek jelentős részében nem vagy nem mindenben felelt meg a jogszabályi elvárásoknak:**

- **A költségtérítés összegét az esetek 95%-ában megadták.** 15 szervezet jelezte ugyan, hogy költségtérítéssel kíván élni, de az összeg meghatározására nem került sor.
- **Az esetek több mint felében (57%) a vonatkozó tájékoztatás nem tartalmazta a költségtérítés indoklását,** számításának megalapozottságát alátámasztó részletes adatokat.
- **43% esetében a vonatkozó tájékoztatás nem tartalmazta a költségtérítés menetét.**
- A költségszámításra vonatkozó tájékoztató **csak az esetek kevesebb mint harmadában (31%) tartalmazta a jogorvoslati tájékoztatást.**

**Összesen a költségtérítést felszámító szervezetek 89%-a (teljes sokaságra vetítve 8%) vétett valamilyen hibát a költségtérítésre vonatkozó tájékoztatással kapcsolatban** (nincs tájékoztatás/a tájékoztatás nem tartalmaz minden szükséges elemet).

A költségtérítés felszámításáról az adatgazdák közel **harmada (32%-a) nem tájékoztatta az előírt határidőn belül** az adatigénylőt (teljes sokaságra vetítve 3% járt el helytelenül).

<sup>52</sup> Mivel az adatigénylő elektronikus formában – emailen megküldve – kérte az adatokat, ezért ebben az esetben adathordozó költsége vagy kézbesítési díj nem merülhetne fel.



A költségtérítés összegének elemzését nehezíti, hogy a közös önkormányzati hivatalok több esetben egy költséget állapítottak meg, de nem jelezték, hogy az valamennyi képviselt település adatigénylésére együtt vonatkozik, vagy ugyanaz az összeg külön-külön értendő az egyes településekre. *Ebben az esetben a megadott összeggel településenként külön-külön történt a kalkuláció!*

**A felszámított költségtérítés átlagos összege 50 ezer Ft volt** településenként, de nagy szórás mellett: **a szervezetek több mint harmada 10 ezer Ft alatti összeget számolt fel** (átlagosan 5,4 ezer Ft), 16%-uk 20 ezer Ft, 23%-uk 50 ezer Ft alatt maradt, **de minden 5. szervezet 50 ezer Ft feletti költséggel kalkulált.**

15 szervezet nem adott meg pontos költséget. Ennek ellenére volt olyan szervezet, amely kérte az adatigénylőt, hogy nyilatkozzon a költségek vállalásáról, és az is több esetben előfordult, hogy előzetesen személyes adatokat kértek be a számla kiállításához.

29. táblázat: Felszámított költségtérítés mértéke (N=294; generálisan felszámított költségtérítést)

Költségtérítés kategória	Megoszlás	Költségtérítés átlagos összege
	(N=294, generálisan költségtérítést felszámított)	
10 e Ft alatt	36%	5 428 Ft
10-19999 Ft között	16%	14 599 Ft
20-49999 Ft között	23%	33 286 Ft
50-99999 ezer Ft között	9%	73 013 Ft
100 ezer Ft vagy felette	11%	301 320 Ft
Nem adott meg pontos költséget	5%	-
Totál	100%	<b>50 096 Ft</b>

Forrás: Saját szerkesztés

#### Az egyes költségtételek kalkulációja az alábbiak szerint alakult:

- Adathordozó költségét mindössze 2 szervezet számította fel (egyik 8100 Ft-ot számított fel, a másik nem adott meg konkrét költséget). Mivel az adatigénylő elektronikus formában (emailen) kérte az adatok megküldését, ezért az adathordozó felszámítása jogszerűtlen volt.
- A kézbesítés költségét mindössze 1 szervezet számította fel (csak jelezve ennek költségigényét, de pontos összeget nem kalkulálva). Mivel az adatigénylő elektronikus formában (emailen) kérte az adatok megküldését, ezért a kézbesítési költség felszámítása jogszerűtlen volt.
- A szervezetek döntő többsége csak a munkaerő-ráfordítással kalkulált, de sok esetben nem megfelelő módon:
  - **A szervezetek 89%-a számolt fel költségtérítést a munkaerő-ráfordításra.** Mivel a költségkalkuláció más tételt nem tartalmazott, ezért 11% esetében az adatközlés elmaradt.
  - **A munkaerőráfordítás mértékét azonban a szervezetek 38%-a nem adta meg.**
  - **Az átlagos munkaerőráfordítás (településenként) 11,5 óra volt, de igen nagy szórás mellett: fél órától kezdve a kirívóan nagy, 100 feletti óraszámokig.** Mivel a közös hivatalok egy részénél – a költségtérítés összegéhez hasonlóan – nem került jelzésre, hogy a felszámított munkaóra valamennyi képviselt településre együttesen, vagy külön-külön került megállapításra, ezért ezeknél az eseteknél a költségtérítés összegének számításával egyező módszer került alkalmazásra.



30. táblázat: Költségtérítésben elszámolt munkaidő-ráfordítás (N=163; generálisan felszámított költségtérítés esetén munkaerő-ráfordítással kalkulált)

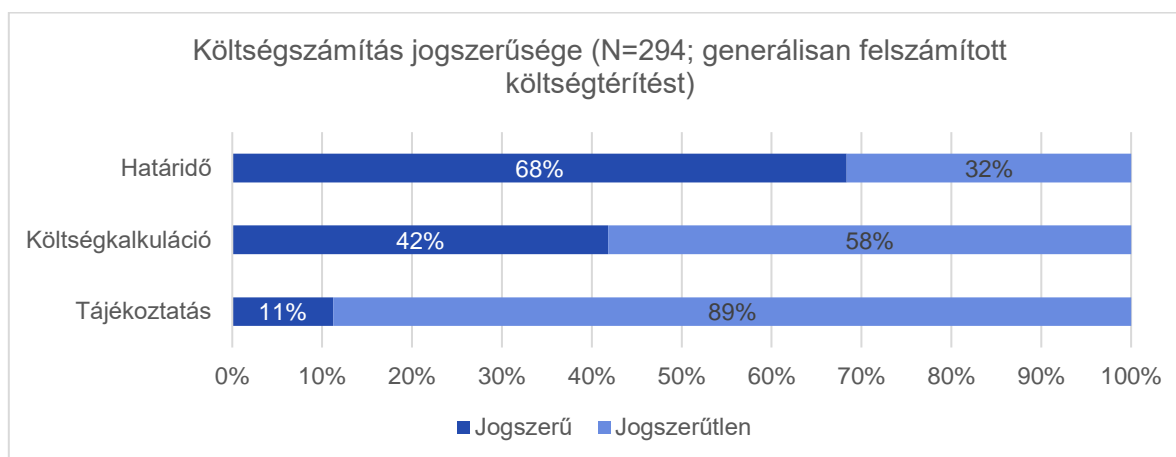
	Megoszlás	Költségtérítésben elszámolt munkaidő-ráfordítás
Munkaidő-ráfordítás kategória	(N=163, munkaerő-ráfordítással kalkulált)	
Legfeljebb 1 óra	24%	0,9 óra
2-3 óra	19%	2,3 óra
4-8 óra	26%	5,6 óra
9-16 óra	15%	11,5 óra
17-40 óra	12%	28,5 óra
40 óra felett	4%	99,2 óra

- **Az első 4 óra az esetek 55%-ában került csak levonásra**, a szervezetek 45% ezt nem tette meg.
- **Az óradíjjal zömében jól kalkuláltak**, csupán 4% volt azok aránya, amelyek az előírt feletti óraszámot számolták.
- **ÁFÁ-t** a szervezetek **3%-a** számított fel.
- **Egyéb, nem jogszerű költségek** felszámolására az **esetek 8%-ában** került sor.

Összesen az érintett szervezetek **64%-a (teljes sokaságra vetítve 5%) vétett valamilyen hibát a költségtérítés kalkulációjával kapcsolatban** (nincs számszerű kalkuláció/nem jogszerű költségek is felszámításra kerültek).

Mint látható, a költségtérítéssel kapcsolatban a megfelelő tájékoztatás, a határidő és a költségek jogszerű kalkulációja is gondot okozott a szervezeteknek. Különösen problémás volt a tájékoztatás (elsősorban az alátámasztó adatok, másodsorban a jogorvoslati lehetőségek feltüntetése hiányzott).

128. ábra: Költségszámítás jogszerűsége (N=294; generálisan felszámított költségtérítést)



Forrás: Saját szerkesztés

Mivel a költségtérítés generális felszámítása mindenképpen jogszerűtlen, ezért a **teljes sokaságra vetítve a szervezetek 9,2%-a helytelen gyakorlatot követett**.

Az egyes kérdésekre vonatkozó költségtérítési igény kizárólag az 5. és a 6. kérdés esetében volt számottevő (de a teljes sokaságra vetítve csak 2,2%). Ezek esetében a fő problémát a költségkalkuláció és közel azonos arányban a tájékoztatás nemmegfelelősége jelentette, a határidő be nem tartása csak kisebb mértékben befolyásolta ezt.

#### 4.3.2.4.5 A teljesítések felhasználhatóságának értékelése

**A vizsgálatba bevont önkormányzatok 51%-a (1624 szervezet) kezelte az adatigényt generálisan** (azaz a kérdéseket nem külön, hanem együttesen) – ebből következik, hogy kb. minden második szervezet esetében kérdésenként eltérő volt az adatigénylés teljesülési gyakorlata.

Ezen generálisan kezelt adatigénylések **100%-a sikertelennek bizonyult:**

- Túlnyomó részénél (76%-nál) az adatigénylésre rendelkezésre álló határidő eredménytelenül eltelt és nem érkezett válasz; további 5% esetén ezt a végkifejletet egy jogszerűtlen kérés is megelőzte.
- Csaknem minden 5. szervezet (19%) esetén az adatigénylés elutasításra került.

Tovább rontja a képet, hogy **az elutasítások 73%-ánál nem volt érdemi indoklás.**

**A megindokolt elutasítások oka döntően (89%) az volt, hogy az adatkezelő által meghatározott költségtérítést az igénylő nem fizette meg.** Mivel a költségtérítés felszámítása kérdésenként szükséges, ezért a generális elutasítás nem tekinthető jogszerűnek.

11% esetében pedig az adatgazda szerint a kért adatok elektronikus formában megtalálhatók a honlapon: ugyanakkor a megadott linkek csak általános szervezeti honlapra, közadatbázisra utaltak, amelyeken a kért adatok a kért formában valójában nem voltak megtalálhatók.

**Összességében tehát minden második adatigénylés eredmény nélkül zárult, az önkormányzatok jogszerűtlenül jártak el.**

**A teljesített adatkérések esetén leginkább a jogszerű határidő be nem tartása jelentett problémát, melyet számottevően lemaradva a teljesítés módja követett (nem másolható/klikkelhető URL link küldése).**

## 4.4 A kérdőíves felmérés módszertanának és eredményeinek bemutatása

Az önkormányzatok körében végzett online kérdőíves felmérés fókuszában **az információszabadsággal kapcsolatos tapasztalatok és kihívások feltárása** állt. A fejezet röviden bemutatja a Részletes kutatási tervben meghatározottak szerinti módszertant, illetve részleteiben ismerteti a Kutatás eredményeit és tapasztalatait.

### 4.4.1 Módszertani háttér ismertetése

Az online kérdőíves adatgyűjtés célja az adatkezelők – jelen esetben az önkormányzatok – által észlelt, közzétételi kötelezettségekkel és közérdekűadat-igényléssel kapcsolatos tapasztalatok és kihívások feltárása volt. A mérőeszköz többségében zárt, kisebb részben nyílt kérdéseket tartalmazott. Az online kérdőív által érintett témák között megtalálhatóak voltak a projekt keretében lebonyolítandó három, célcsoportok mentén elkülönülő kutatás szempontjából vett horizontális jellegű témák. Ezek a közös tartalmi fókuszok mindhárom kutatás által vizsgált célterület szempontjából relevánsnak bizonyultak, illetve lehetőséget adnak összehasonlító elemzések, a célcsoporti sajátosságok feltárását szolgáló kontextuális összevetések elvégzésére. Emellett a kérdőív kiegészült az önkormányzati célcsoportra jellemző releváns kérdésekkel, kérdésblokkokkal is, amelyek az önkormányzatok testreszabott, mély megismerését teszik lehetővé.

A kérdőív a helyi önkormányzatok és a nemzeti önkormányzatok gyakorlatának feltárását célozta, ennek megfelelően az online adatfelvétel elemzési egysége maga a szervezet. Ugyanakkor, mint minden szervezeti adatgyűjtésnél, ezúttal is meg kellett határozni a szervezeten belül azt a konkrét szereplőt vagy a releváns szereplő kiválasztását segítő szempontokat, melyek mentén a kérdőív eljuthatott a szervezetről releváns információt szolgáltatni képes kitöltőhöz.

A helyi önkormányzatoknál az információszabadság jogi sajátosságaiból adódóan e releváns szereplőnek a jegyző tekinthető, ezért a kérdőív címzettje, a szervezeti információk forrása a jegyző volt. A közös önkormányzati hivatalok intézménye miatt ugyanakkor fontos figyelemmel lenni arra, hogy a jegyzők létszáma lényegesen alacsonyabb lehet a helyi önkormányzatokra jellemző számossághoz





képeket (nem ritka, hogy egy jegyző egyidőben akár tíznél is több település ügyeinek kezeléséért felelős). Annak érdekében, hogy a jegyzők ne kapjanak redundánsan és tömegesen azonos tartalommal bíró kérdőíveket, minden jegyző csak egyszer került felkérésre a kutatásban való részvételre; azonban a kérdőív részletesen kitért arra, hogy a kitöltő hány és milyen jellemzőkkel bíró településért felel, illetve az információszabadsággal kapcsolatos feladatellátás szempontjából milyen eltéréseket lát közöttük.

A nemzetiségi önkormányzatok esetében már nem nevezhető meg egyértelműen és általánosan a releváns kitöltő, emiatt itt a szervezet elnöke került megnevezésre a kérdőív címzettjeként, akit arra kért a felkérés, hogy továbbítsa azt a közzétételért és adatigénylésekért felelős szereplőnek. A tapasztalatok azt mutatják, hogy ez a szereplő – a nemzetiségi önkormányzat méretének és egyéb adottságainak a függvényében – nem ritkán maga a településen működő helyi önkormányzat és annak jegyzője volt. Ennek az esetleges összefonódásnak lehetett olyan módszertani következménye, hogy ugyanazon jegyző nemcsak több településre, de egyidejűleg a helyi és a nemzetiségi önkormányzatra vonatkozóan is kapott kérdőívet, ami hibázási lehetőséget, elemszámvesztést vagy fals kitöltéseket eredményezhetett volna. Ennek technikai kezelése érdekében az azonos kérdőív két külön linken került kiküldésre, két eltérő megszólítással (egy a nemzetiségi önkormányzatoknak, egy pedig a helyi önkormányzatoknak szólóan), hogy a két alcsoportra vonatkozó lekérdezés és címzetti kör egyértelműen elkülönüljön egymástól.

#### 4.4.1.1 A minta súlyozása

Az online kérdőíves felmérésben **összesen 1125 szervezet** vett részt: a **866 helyi önkormányzat** mellett **259 nemzetiségi önkormányzat** töltötte ki – legalább részben – a kérdőívet.

A reprezentativitási feltételek teljesítése érdekében a helyi önkormányzatok közül a települési szervek esetében lakosságszám-arányosan súlyozásra került a minta (regionális súlyozására nem volt szükség); a megyei és a nemzetiségi önkormányzatok válaszainak súlyozására nem került sor.

31. táblázat: A minta súlyozása

	Alappopulációs arány	Mintabeli arány	Súly
1000 fő alatt	55,0%	35,8%	1,54
1001-10000 fő közötti	39,1%	52,1%	0,75
10001-50000 fő közötti	4,2%	8,0%	0,52
50000 fő fölötti	1,2%	2,9%	0,41

Forrás: Saját szerkesztés

**A kutatási eredmények ezért a helyi önkormányzatok esetén reprezentatívak**, a nemzetiségi önkormányzatoknál tájékoztató jellegűek.

Az elemzés a fővárosi önkormányzatot (amely a jogszabály szerint területi és települési önkormányzat is egyben) települési önkormányzatként kezeli.

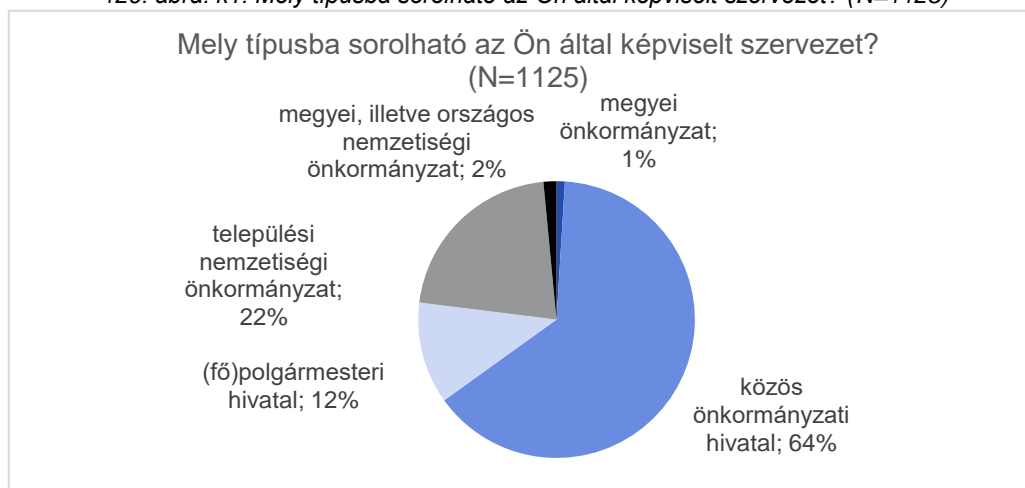
#### 4.4.1.2 A minta összetétele

**A szervezetek 77%-a helyi, 23%-a nemzetiségi önkormányzat.**

A szervezetek között a legnagyobb súllyal (valós arányaiknak megfelelően) a közös önkormányzati hivatalokkal bíró önkormányzatok vannak jelen (64%), az önálló polgármesteri hivattal rendelkező önkormányzatok aránya 12%, a megyei önkormányzatoké 1%.

A nemzetiségi önkormányzatok közül a települési szervezetek 22%-kal, a megyei és országos szervezetek pedig 2%-kal képviseltetik magukat a mintában.

129. ábra: k1. Mely típusba sorolható az Ön által képviselt szervezet? (N=1125)

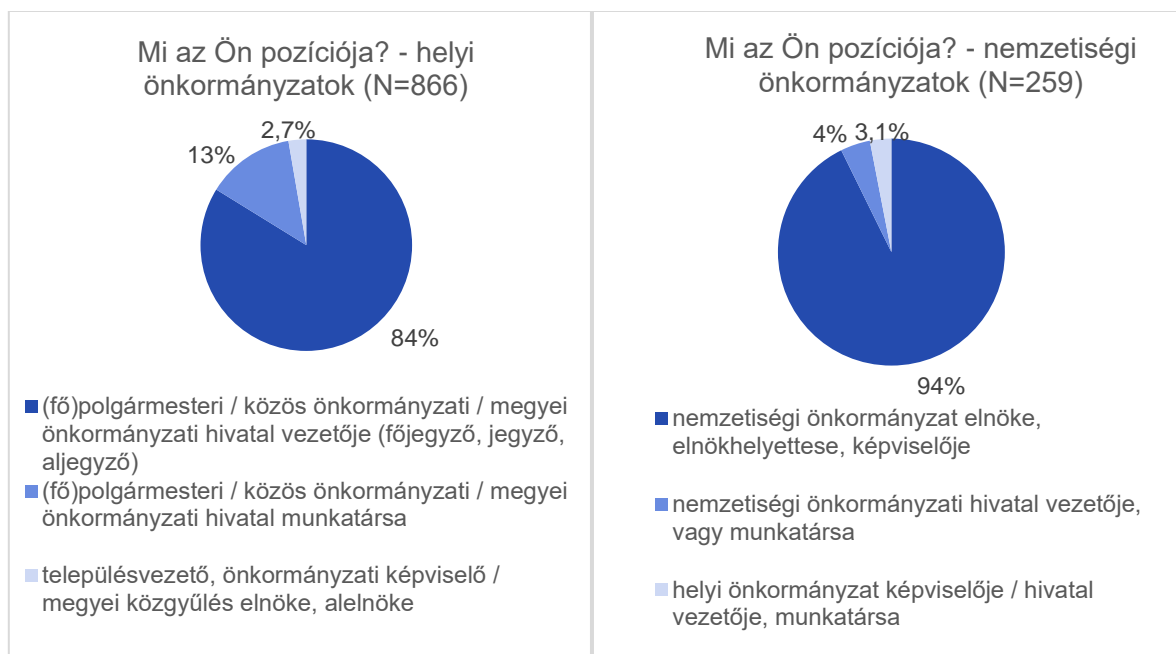


Forrás: Saját szerkesztés

**A helyi önkormányzatok esetében a kérdőív kitöltője túlnyomóan (84%-ban) a hivatal vezetője volt,** 13% esetében a hivatal egy munkatársa töltötte ki a kérdőívet és mindössze 3% volt azon szervezetek aránya, amelyeknél az önkormányzat vezetője (főpolgármester / polgármester / főpolgármester-helyettes / alpolgármester / önkormányzati képviselő / megyei közgyűlés elnöke, alelnöke) vett részt a felmérésben.

A nemzetiségi önkormányzatok esetében **szinte kizárólag a nemzetiségi önkormányzat vezetője** (elnöke, elnökhelyettese, képviselője) töltötte ki a kérdőívet. A nemzetiségi önkormányzati hivatal az esetek 4%-ában (megyei és országos nemzetiségi önkormányzatoknál), a helyi önkormányzat vezetője, hivatalának munkatársa pedig az esetek 3%-ában járt el.

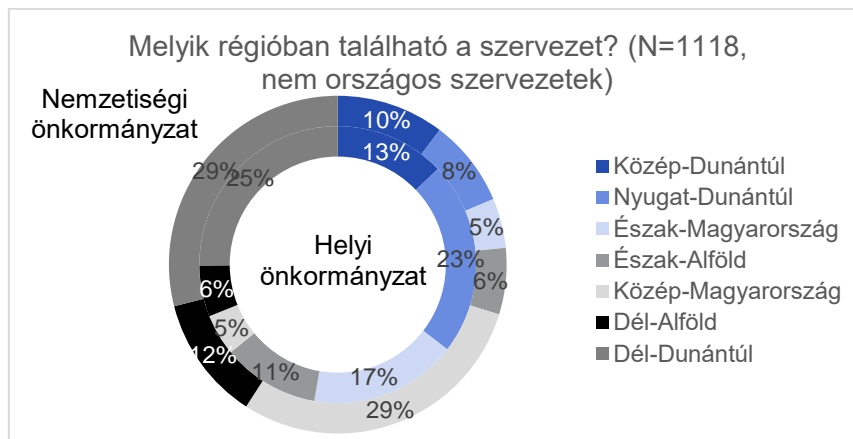
130. ábra: k2. Mi az Ön pozíciója? (N=866, helyi önkormányzatok; N=259, nemzetiség önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

**A helyi önkormányzatok megoszlása régiók szerint a valós arányokat reprezentálja.** A nemzetiségi önkormányzatok az átlagosnál nagyobb arányban kerültek ki a Közép-Magyarországi és a Dél-Alföldi régiókból.

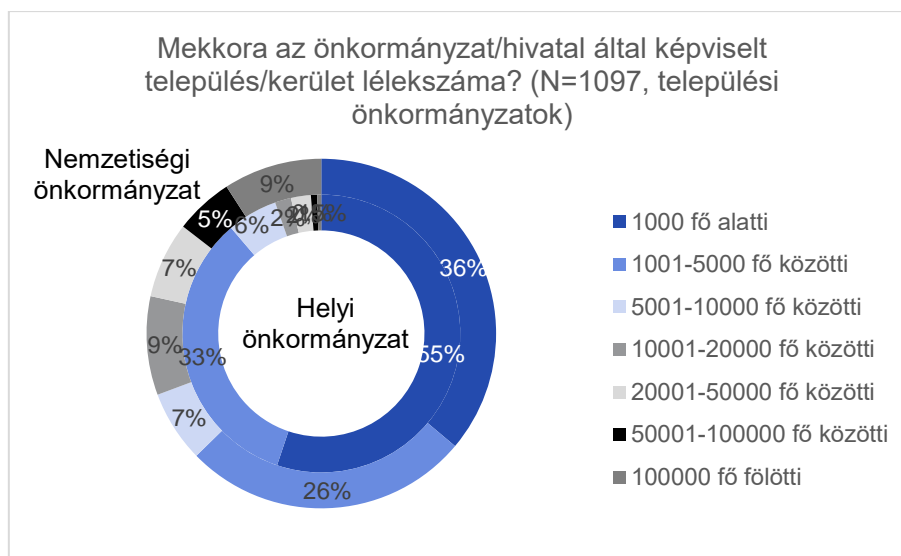
131. ábra: k3. Melyik régióban található a szervezet? (N=1118; nem országos szervezetek)



Forrás: Saját szerkesztés

**A helyi önkormányzatok által képviselt települések lakosságszám szerinti megoszlása – a súlyozásnak köszönhetően – a valós arányokat reprezentálja.** A nemzetiségi önkormányzatok az átlagosnál nagyobb arányban kerültek ki népesebb településméret-kategóriákból.

132. ábra: k4-5. Mekkora az önkormányzat/hivatal által képviselt település/kerület lélekszáma? (N=1097, települési önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

A közös önkormányzat hivatalok közé (természetesen) nagyobb arányban kerültek kisebb lélekszámú településeket képviselő szervezetek. **A közös hivatalokhoz átlagosan 3-4 település tartozik**, de minden 5. szervezet több mint 4 települést képvisel. Kirendeltséggel a közös hivatalok 7%-a nem rendelkezik; 42% esetében 1, 35%-nál 2, míg 15%-nál ennél több kirendeltség működik.

#### 4.4.1.3 A kutatási eredmények prezentálásának szempontjai

Az eredményeket adott kérdés válaszadói bázisára vetítve mutatjuk be (mivel a kitöltési hajlandóság növelése érdekében csak a szervezet-demográfiai kérdések kitöltése volt kötelező, így a bázis elemszám kérdésenként eltérő lehet).

Az összesített értékelés mellett a Kutatás az alábbi változók szerinti bontásban is elemzi az eredményeket:

- Helyi/nemzetiségi önkormányzatok;
- Helyi önkormányzatokon belül:

- Területi önkormányzat/települési önkormányzat (utóbbi: önálló polgármesteri hivatal/közös önkormányzati hivatal);
- Településméret szerinti bontás;
- Nemzetiségi önkormányzatokon belül:
  - Megyei és országos/települési nemzetiségi önkormányzatok.

Az elemzés a fővárosi önkormányzatot (amely a jogszabály szerint területi és települési önkormányzat is egyben) települési önkormányzatként kezeli.

Az elemzés során, amennyiben adott kérdés kapcsán a helyi és a nemzetiségi önkormányzatok között lényeges általános eltérés mutatkozik, úgy az adatokat e két fő szervezettípus szerinti bontásban kerülnek bemutatásra. Amennyiben ez az eltérés a teljes kérdés szintjén nem jelentős, úgy az eltéréseket a további bontóváltozók szerinti különbségeket bemutató rész ismerteti.

## 4.4.2 Kutatási eredmények

### 4.4.2.1 Az információszabadsággal kapcsolatos feladatok megvalósulási gyakorlata

A fejezet értékeli az önkormányzatok jelenlegi gyakorlatát az információszabadság három szintjéhez kapcsolódó feladatellátás terén; azaz kitér

- Az általános (önkéntes) tájékoztatás;
- Az elektronikus közzététel; valamint
- A közérdekűadat-igénylések teljesülési gyakorlatának vizsgálatára.

#### 4.4.2.1.1 Általános (önkéntes) tájékoztatás

Az általános tájékoztatásra használt eszközök tekintetében valamelyest eltér a helyi és a nemzetiségi önkormányzatok gyakorlata.

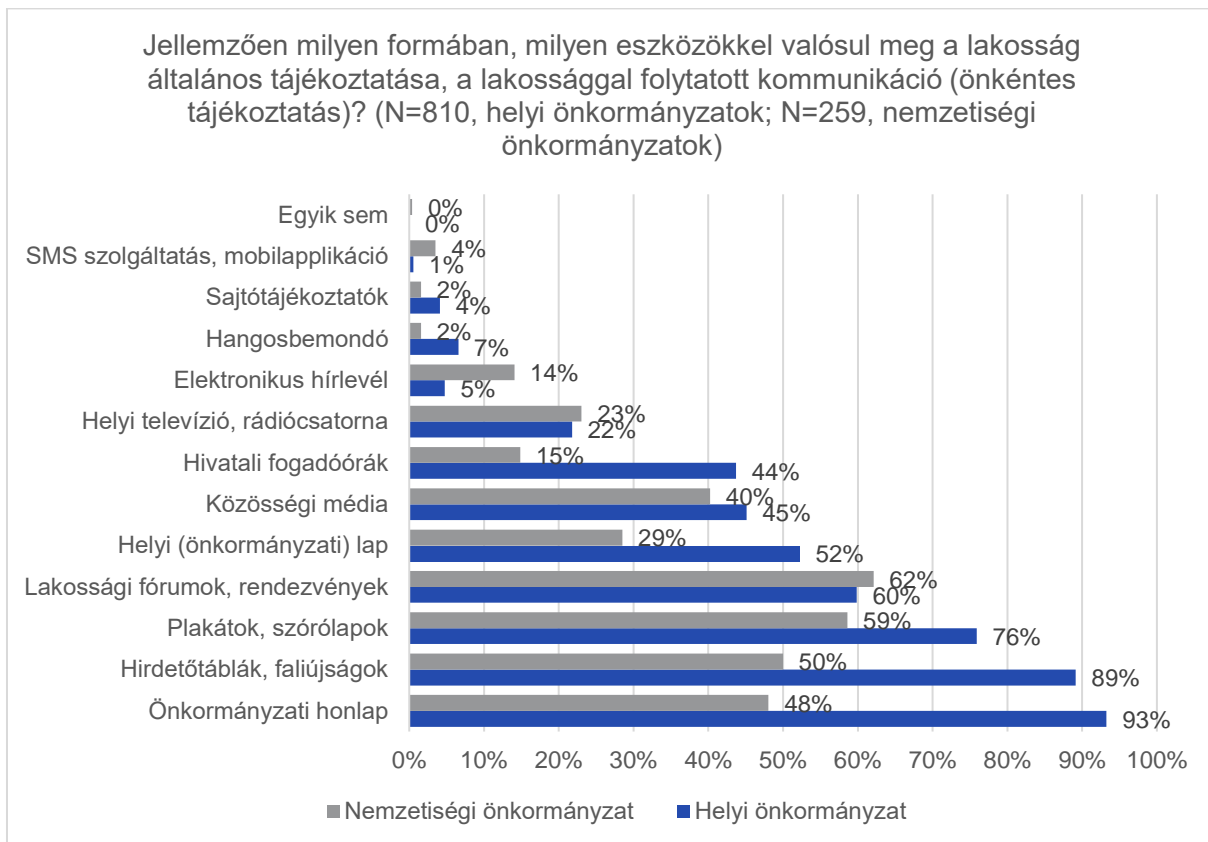
A helyi önkormányzatok **átlagosan 4-5 kommunikációs eszközt használnak** a lakosság általános tájékoztatására, és nincs olyan szervezet, amely egyik felsorolt eszközt sem alkalmazza.

- **A legnépszerűbb kommunikációs eszköz az önkormányzati honlap (93%), a hirdetőtábla, valamint a faliújság (89%).**
- Ezeket a **plakát, szórólap** (76%) és a **lakossági fórum, rendezvény** (60%) követi.
- Minden második önkormányzatnak (52%) van helyi lapja, és közel azonos arányban használják a közösségi médiát (45%) és a hivatali fogadóórát (44%) kommunikációs csatornaként.
- Kisebb arányban jelenik meg a használt kommunikációs eszközök között a helyi televízió, illetve rádiócsatorna 22%.
- A további eszközök elenyésző arányban fordulnak elő.

**A nemzetiségi önkormányzatok a helyi önkormányzatokhoz képest jóval kevésbé gyakran kommunikálnak** a helyi lakossággal, civil szervezetekkel: az említett kommunikációs eszközök száma és gyakorisága is kisebb volt az átlagosnál.

- Leggyakrabban használt kommunikációs eszköz, csatorna a lakossági fórum, rendezvény (62%) és a plakát, szórólap (59%).
- Minden második nemzetiségi önkormányzat használja a települési hirdetőtáblát, valamint a honlapot.
- Községi médiát 40% alkalmaz kommunikációs céllal, a helyi televízió, rádió csatornát pedig a szervezetek negyede.
- A további eszközök ezeknél jóval kisebb arányban jelennek meg.

133. ábra: k41. Jellemzően milyen formában, milyen eszközökkel valósul meg a lakosság általános tájékoztatása, a lakossággal folytatott kommunikáció (önkéntes tájékoztatás)? (N=810, helyi önkormányzatok; N=259, nemzeti önkormányzatok) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A megyei önkormányzatok esetében szignifikánsan gyakoribb a személytelenebb kommunikációs eszközök alkalmazása, mint a települési önkormányzatoknál: a megyei hivatalok a honlap mellett a közösségi médiát (82%) és a sajtótájékoztatókat (73%) alkalmazzák leginkább, emellett a helyi televízió/rádió csatorna használata (43%) jellemzőbb (szignifikánsan nagyobb arányban, mint a településeknél).
- A közös önkormányzati hivatalok esetében a helyi (a lakosok személyes jelenlétére épülő) tájékoztatási formák gyakoribbak, mint az önálló polgármesteri hivataloknál: előbbieknél szignifikánsan elterjedtebb eszköz a hirdetőtábla, faliújság, a plakát, szórólap; míg az utóbbiak inkább a szélesebb körű elérést biztosító eszközöket, csatornákat preferálják (ld. helyi lap, közösségi média, televízió- illetve rádiócsatorna).
- A településméret növekedésével párhuzamosan nő a személytelenebb, szélesebb elérést biztosító (és esetenként költségesebb) kommunikációs eszközök, csatornák alkalmazása: a nagyvárosokban a honlap 100%-os elterjedtsége mellett az átlagosnál szignifikánsan gyakrabban alkalmazott eszköz a közösségi média, a helyi televízió- illetve rádiócsatorna, a sajtótájékoztató; a közepes településméret-kategóriákban a helyi lap; míg a kistélepüléseknél a plakát, szórólap és a hirdetőtábla, faliújság.

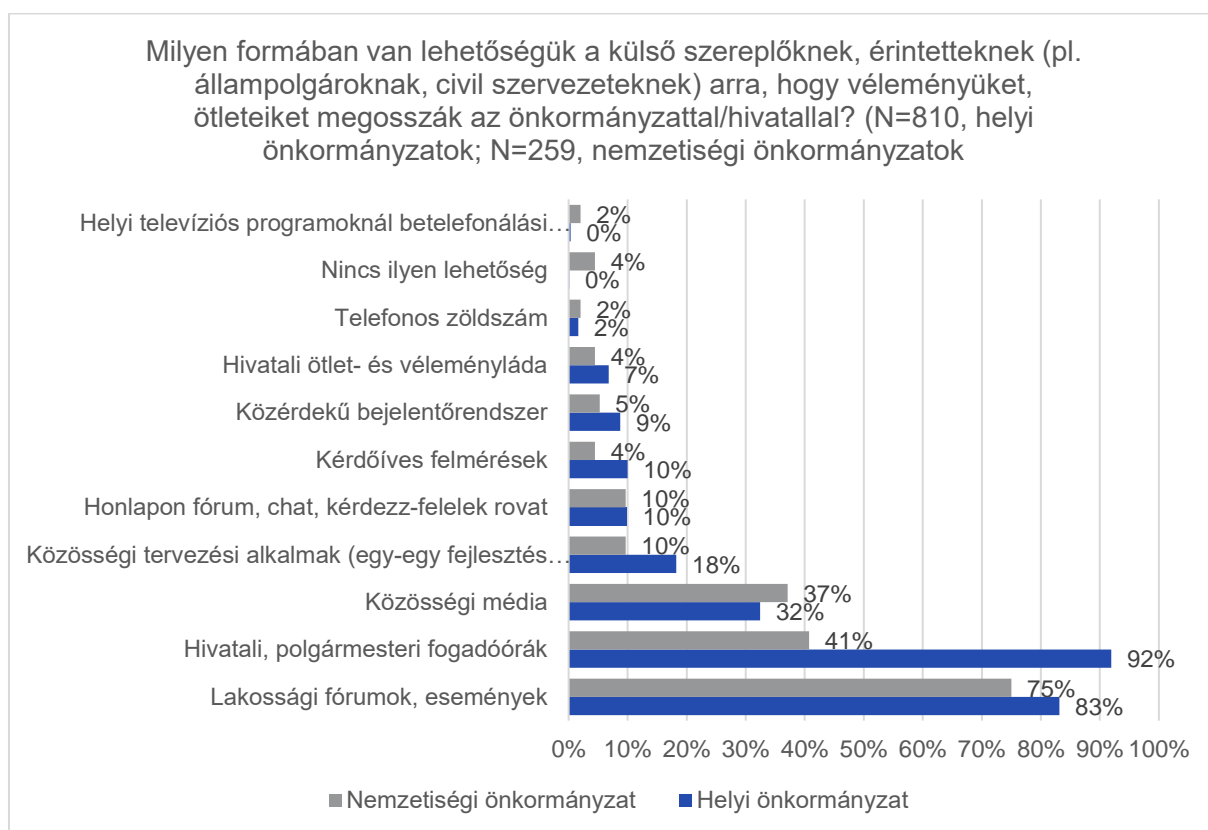
**A kétirányú párbeszédet biztosító kommunikációs eszközök alkalmazásának elterjedtsége már korlátozottabb** a fentieknél és jóval szűkebb ezen eszközök köre is, különösen a nemzeti önkormányzatok esetében.

**A helyi önkormányzatok átlagosan 2-3 olyan eszközt alkalmaznak**, amelyet megfelelőnek tartanak arra, hogy a külső szereplők, érintettek (pl. lakosok, civil szervezetek) ezek segítségével megosszák véleményüket, ötleteiket az önkormányzattal; és a használt megoldások zömében két eszközre

koncentrálódnak. Pozitívum ugyanakkor, hogy csak a szervezetek 1%-a állítja, hogy egyáltalán nincs ilyen lehetőség.

- **Az eszközök között a legelterjedtebb és szinte kizárólagos a hivatali, polgármesteri, vezetői fogadóóra (92%), valamint a lakossági fórum, esemény (83%).**
- Ezek mellett **jelentősebb arányban csak a közösségi média** jelenik meg (33%), és ennél lényegesen kevésbé hangsúlyosan a közösségi tervezés (18%).
- Minden 10. szervezet a honlapon biztosít interaktív lehetőséget (fórum, chat, kérdezz-felelek rovat), vagy kérdőíves felméréseket végez.
- A további interaktív eszközök alkalmazása csekély mértékű.
- Az egyéb említések között a közmeghallgatás és az ügyfélszolgálati elérhetőség szerepelt.
- A nemzetiségi önkormányzatok átlagosan 1-2 olyan eszközt alkalmaznak, amelyet megfelelőnek tartanak arra, hogy a külső szereplők, érintettek ezek segítségével megosszák véleményüket, ötleteiket a szervezettel.
- **Az eszközök között a legelterjedtebb a fórum, esemény (75%).**
- Ennél kisebb arányban jelenik meg a vezetői fogadóóra (41%), valamint a közösségi média (37%).

134. ábra: k42. Milyen formában van lehetőségük a külső szereplőknek, érintetteknek (pl. állampolgároknak, civil szervezeteknek) arra, hogy véleményüket, ötleteiket megosszák az önkormányzattal/hivatallal? (N=810, helyi önkormányzatok; N=259, nemzetiségi önkormányzatok) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A megyei önkormányzatok esetében az átlagnál szignifikánsan gyakrabban alkalmazott eszköz a közösségi média, a közösségi tervezés és a kérdőíves felmérés.
- Az önálló polgármesteri hivatalok átlagosan több kommunikációs eszközt használnak, mint a közös önkormányzati hivatalok és ezek alkalmazása is gyakoribb: a közös hivataloknál a fórumok, fogadóórák szolgálnak legnagyobb arányban a lakossági észrevételek megosztására,

míg az önálló polgármesteri hivataloknál elterjedtebb a kérdőíves felmérések, közérdekű bejelentőrendszer, a hivatali ötlet- és véleményláda, valamint a telefonos zöld szám használata.

- A településméret növekedésével párhuzamosan nő az alkalmazott interaktív kommunikációs eszközök száma.

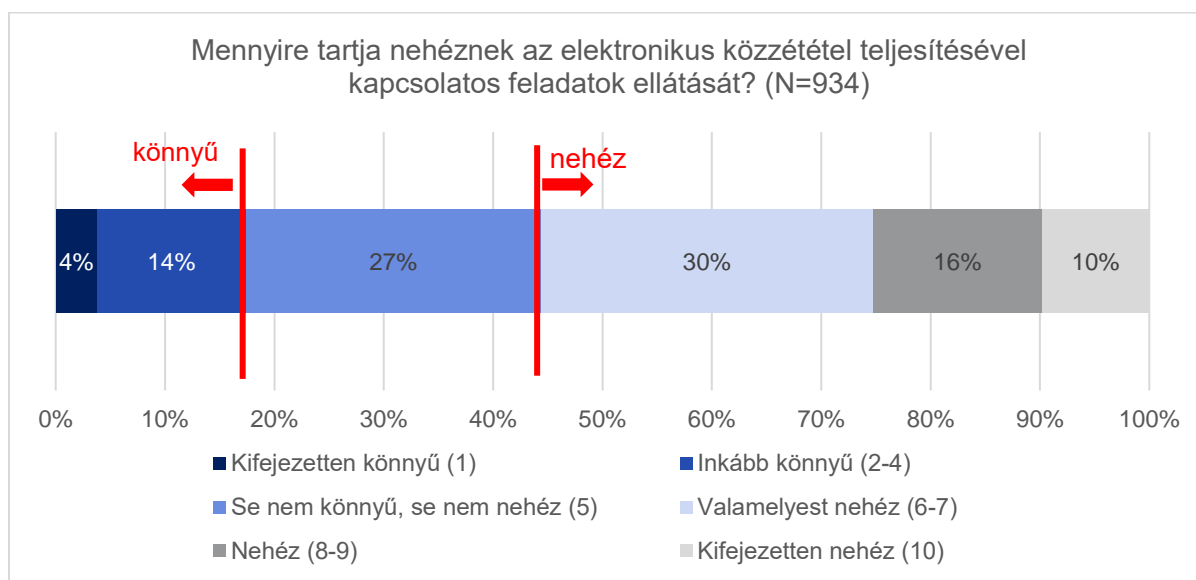
Természetesen a fenti két terület között szoros korreláció látható: minél több kommunikációs eszközt, csatornát használ egy szervezet, annál jellemzőbb a külső érintettek bevonását biztosító eszközök alkalmazása is.

#### 4.4.2.1.2 Elektronikus közzététel

A szervezetek tízfokozatú skálán (ahol 1-es a kifejezetten könnyű, 10-es pedig a kifejezetten nehéz értékelés) **átlagosan 6,1-re értékelték az elektronikus közzététel teljesítésével kapcsolatos feladatellátás nehézségét:**

- **A szervezetek többsége (56%-a) inkább nehéznek gondolja** az elektronikus közzétételi kötelezettség teljesítését (6-10 érték); 10% kifejezetten nehéznek tartja ezt (10-es érték).
- Csupán a szervezetek 18%-a állítja, hogy számára inkább könnyű e feladatok ellátása (1-4 érték), igaz, csak 4% gondolja ezt kifejezetten könnyűnek.
- 27% pedig sem könnyűnek, sem nehéznek nem ítéli meg a feladatot.

135. ábra: k43. Mennyire tartja nehéznek az elektronikus közzététel teljesítésével kapcsolatos feladatok ellátását? (1-10 skálán, ahol 1 – kifejezetten könnyű, 10 – kifejezetten nehéz; N=934)



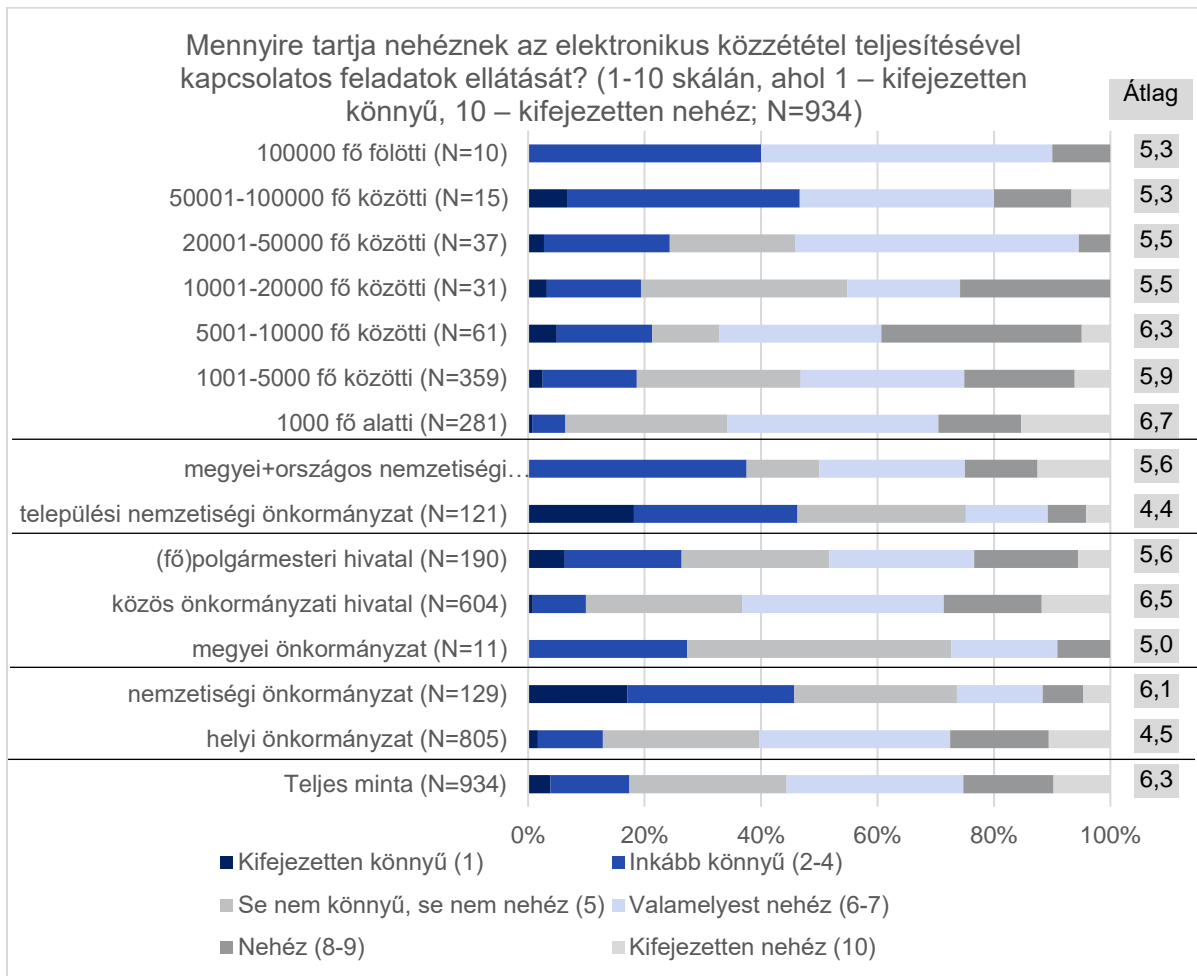
Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- Érdekes módon a nemzetiségi önkormányzatok könnyebbnek tartják e feladatok teljesítését, mint a helyi önkormányzatok. Ebben szerepet játszhat az, hogy a nemzetiségi önkormányzatok jelentős részénél valójában a helyi hivatal látja el ezt a teendőt.
- A helyi önkormányzatokon belül a **közös önkormányzati hivatalok küzdenek leginkább e feladattal.**
- **A kisebb települések nehezebb feladatnak tartják** az elektronikus közzétételt, mint a nagyobb városok (pl. a 100 ezer főnél nagyobb városok 40%-a, míg az 1000 fő alatti kistélepülések mindössze 5%-a jelölt meg 1-3-as nehézségi fokot).



136. ábra: k43. Mennyire tartja nehéznek az elektronikus közzététel teljesítésével kapcsolatos feladatok ellátását? (1-10 skálán, ahol 1 – kifejezetten könnyű, 10 – kifejezetten nehéz; N=934)



Forrás: Saját szerkesztés

A szervezetek átlagosan **3-4 nehézséget is megjelöltek** az elektronikus közzététel kapcsán. Véleményük szerint az elektronikus közzététel nehézségét egyrészt annak **időigénye** (és az ezáltal generált leterheltség) jelenti, másrészt a **jogszabályi előírások, kötelezettségek naprakész ismerete** okoz problémát, harmadrészt pedig **technikai-technológiai jellegű hiányosságok** is hátráltatják a megfelelő teljesítést.

- **A legnagyobb nehézséget a feladatellátás jelentős idő- és energiaigénye okozza** (említések 73%-a). Ezzel a feladat folyamatos leterheltséget jelent a munkatársak számára (37%).
- A jogszabályokkal kapcsolatban számos nehézség merül fel:
  - **Leginkább az okoz problémát a szervezeteknek, hogy rendkívül sok, szerteágazó jogszabállyal kell tisztában lenniük** (említések 62%-a).
  - Ráadásul a véleményük szerint e jogszabályok folyamatos változása miatt nehéz naprakésznek lenni (40%).
  - Ezeknél kisebb súlyú probléma, hogy nehezen érthető, értelmezhető az előírt közzétételi egységek tartalma (26%), illetve, hogy számos átfedést tapasztalnak a közzétételi egységek tartalmát illetően (25%).
  - Nehezen érthetőek az ágazati jogszabályok információszabadságot érintő kötelezettségei is (17%).



- Kiseb mértékben nehezítik a jogkövető gyakorlatot technikai-technológiai dolgok:
  - **A harmadik leggyakrabban említett probléma a dokumentumok előírt formátumban történő közzétételének nehézsége** (49%).
  - Többen informatikai problémákba ütköznek (18%).
  - Kiseb mértékben jelent problémát az Egységes Közadatkereső Rendszer használata (14%), valamint az archiváláshoz kapcsolódó elvárások teljesítése (13%).

137. ábra: k44. Mi okoz nehézséget az elektronikus közzétételben? (N=794; aki 3-asnál nehezebbnek ítélte meg) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében lényeges különbségek láthatók:

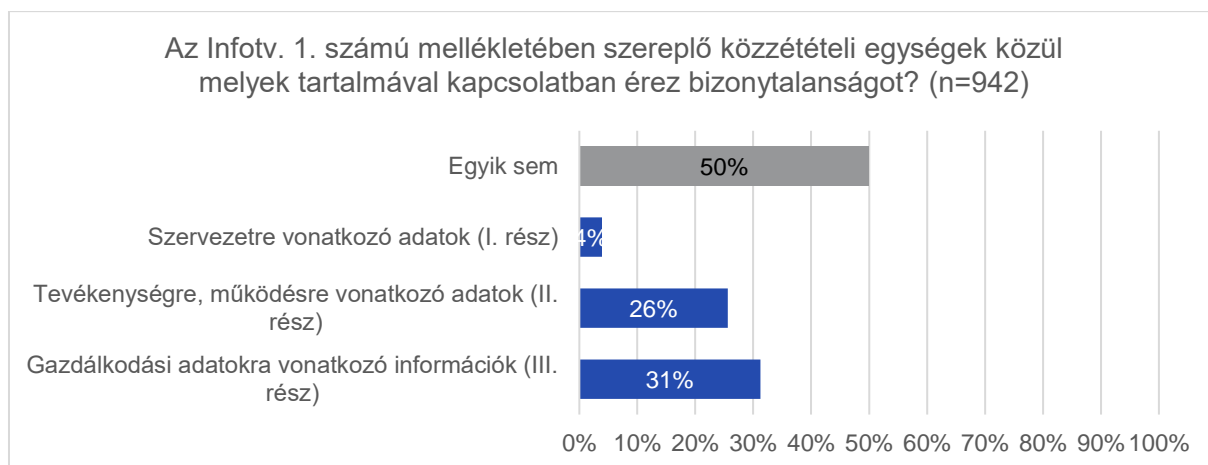
- **A nemzetiségi önkormányzatok lényegesen gyakrabban jelezték problémának az informatikai problémákat**, mint a helyi önkormányzatok (esetükben ez az 5. legnagyobb nehézség).
- A helyi önkormányzatokon belül a megyei önkormányzatok számára szignifikánsan nagyobb nehézséget jelent a közadatkereső rendszer használata, mint a települési önkormányzatoknak.
- **A közös önkormányzati hivatalok szinte valamennyi szempontot lényegesen gyakrabban jelezték nehézségnek**, mint az önálló polgármesteri hivatalok; de szignifikánsan nagyobb problémának az idő- és energiaigényességet, valamint a dokumentumok előírt formátumban történő közzétételének nehézségét jelölték.
- **A településméret növekedésével csökken az érzékelt nehézség az idő- és energiaigényesség, a jogszabályok szerteágazó volta és változása, a dokumentumok előírt formátuma tekintetében:** ezeket tehát a kistépelések lényegesen nagyobb nehézségként élik meg, mint a nagyvárosok.

**A szervezetek 50%-a tartalmi szempontból nem lát nehézséget** az Infotv. 1. számú mellékletében szereplő közzétételi egységeket illetően. A másik tábor jellemzően 1, maximum 2 közzétételi blokkot emelt ki, ahol nehézséget, bizonytalanságot tapasztal:



- **Minimális az I. Szervezeti, személyzeti adatok blokk tartalmát illető bizonytalanság aránya (önkormányzatok 4%-a jelölte).** E blokkon belül **a legnagyobb nehézséget az I.11 A közfeladatot ellátó szerv felettes, illetve felügyeleti szervének, hatósági döntései tekintetében a fellebbezés elbírálására jogosult szervnek, ennek hiányában a közfeladatot ellátó szerv felett törvényességi ellenőrzést gyakorló szervnek az 1. pontban meghatározott adatai közzétételi egység** jelenti (blokkon belüli említések 32%-a), de a teljes blokkra érkezett kisszámú jelölés miatt összességében ez elenyésző mértékű (ld. következő táblázat).
- Ennél lényegesen **nagyobb a bizonytalanság a II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok tekintetében (a szervezetek negyede jelölte).** A blokkon belül **kiugróan nagy nehézséget mutat a II.4 Államigazgatási, önkormányzati, és egyéb hatósági ügyekben ügyfajtánként és eljárástípusonként a hatáskörrel rendelkező szerv megnevezése, hatáskör gyakorlásának átruházása esetén a ténylegesen eljáró szerv megnevezése** közzétételi egység (blokkon belüli említések 66%-a), valamint a **II.19 A közfeladatot ellátó szerv kezelésében levő, a közadatok újrahasznosításáról szóló törvény szerint újrahasznosítás céljára elérhető kulturális közadatok listája a rendelkezésre álló formátumok megjelölésével** közzétételi egység (49%); de 30% feletti említésszám érkezett a **II.14 A közfeladatot ellátó szerv tevékenységére vonatkozó, jogszabályon alapuló statisztikai adatgyűjtés eredményei, időbeli változásuk,** a **II.6 A közfeladatot ellátó szerv által fenntartott adatbázisok, illetve nyilvántartások leíró adatai,** a **II.17 A közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű adatok felhasználására, hasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek,** valamint az adatok újrahasznosításával kapcsolatos közzétételi egységekre (II.19-25) vonatkozóan is.
- **A legnagyobb nehézséget a III. Gazdálkodási adatokra vonatkozó információk közzététele okozza (önkormányzatok 34%-a jelölte).** E blokkon belül messze a **legproblematisabb a szervezetek számára a III.4 Az államháztartás pénzeszközei felhasználásával, az államháztartáshoz tartozó vagyonnal történő gazdálkodással összefüggő, ötmillió forintot elérő vagy azt meghaladó értékű árubeszerzésre, építési beruházásra, szolgáltatásmegrendelésre, vagyonértékesítésre, vagyonhasznosításra, vagyon vagy vagyoni értékű jog átadására, valamint koncesszióba adásra vonatkozó szerződések megnevezése** közzétételi egység (blokkon belüli említések 81%-a), a további egységek már jócskán lemaradva követik ezt (20% feletti említés a III.3, III.7, III.6, III.8) egységekre.

138. ábra: k43. Az Infotv. 1. számú mellékletében szereplő közzétételi egységek közül melyek tartalmával kapcsolatban érez bizonytalanságot? (N=940) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A nemzetiségi (főként a települési nemzetiségi) önkormányzatok számára szignifikánsan nagyobb nehézséget jelent az I. blokk, mint a helyi önkormányzatoknak. Utóbbiak viszont a III. Gazdálkodási adatok tekintetében jeleztek szignifikánsan nagyobb arányban bizonytalanságot.



- A helyi önkormányzatokon belül a megyei önkormányzatok és a közös önkormányzati hivatalok a III. Gazdálkodási adatok tartalmával kapcsolatban lényegesen nagyobb arányban számoltak be bizonytalanságról, mint az önálló polgármesteri hivatalok.
- Szignifikáns összefüggés nincs a település mérete és az egyes blokkok érzékelt nehézsége között, de **a kisebb települések általában nagyobb arányban számoltak be nehézségről valamennyi közzétételi rész kapcsán, mint a népesebb városok.** Az 1000 fő alatti települések szignifikánsan nagyobb bizonytalanságot tapasztalnak az átlagnál a működésre, tevékenységre és a gazdálkodásra vonatkozó adatokkal kapcsolatban is.

A közzétételi egységekkel kapcsolatos bizonytalanságot az alábbi táblázat foglalja össze a teljes válaszadói bázisra (N=940) vetítve: az azonos bázisra vetített értékek az egyes közzétételi egységek nehézségének megítélésére adnak módot, egymással is összehasonlítva ezeket a teljes mintán.

- Mint látható, valamennyi közzétételi egység közül **a legnagyobb bizonytalanságot a III.4 közzétételi egység okozza – az összes szervezet negyedénél (25%) merül fel nehézségként e közzétételi egység tartalmának megítélése** (Az államháztartás pénzeszközei felhasználásával, az államháztartáshoz tartozó vagyonnal történő gazdálkodással összefüggő, ötmillió forintot elérő vagy azt meghaladó értékű árubeszerzésre, építési beruházásra, szolgáltatás megrendelésre, vagyonértékesítésre, vagyonhasznosításra, vagyon vagy vagyoni értékű jog átadására, valamint koncesszióba adásra vonatkozó szerződések megnevezése).
- **A második legproblematicusabb közzétételi egység a II.4 – a szervezetek 17%-a érez bizonytalanságot ennek tartalmával kapcsolatban** (Államigazgatási, önkormányzati, és egyéb hatósági ügyekben ügyfajtánként és eljárástípusonként a hatáskörrel rendelkező szerv megnevezése, hatáskör gyakorlásának átruházása esetén a ténylegesen eljáró szerv megnevezése...).
- **A tartalommal kapcsolatos bizonytalanság szempontjából a harmadik legnehezebb a II.19 közzétételi egység – a szervezetek 13%-a érez nehézséget ezzel kapcsolatban** (A közfeladatot ellátó szerv kezelésében levő, a közadatok újrahasznosításáról szóló törvény szerint újrahasznosítás céljára elérhető kulturális közadatok listája a rendelkezésre álló formátumok megjelölésével...). **Megjegyzendő ugyanakkor, hogy ha az adatok újrahasznosításával kapcsolatos összes közzétételi egységet együtt kezeljük (II.19-25), akkor ez az adatkör okozza a legnagyobb bizonytalanságot az összes közzétételi egység közül.**
- Az összes szervezetet együtt vizsgálva az I. Szervezeti, személyzeti adatok alá tartozó közzétételi egységek nem, illetve csak elenyésző mértékben (1% alatti) okoznak bizonytalanságot.

32. táblázat: k46-48. Mely közzétételi egységgel kapcsolatban érez bizonytalanságot? (N=940) (több válasz adható)

Közzétételi egység	Gyakoriság
Egyik sem	50%
<b>I. Szervezeti, személyzeti adatok</b>	<b>4%</b>
1. A közfeladatot ellátó szerv hivatalos neve, székhelye, postai címe, telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme, honlapja, ügyfélszolgálatának elérhetőségei	1%
2. A közfeladatot ellátó szerv szervezeti felépítése szervezeti egységek megjelölésével, az egyes szervezeti egységek feladatai	0,4%
3. A közfeladatot ellátó szerv vezetőinek és az egyes szervezeti egységek vezetőinek neve, beosztása, elérhetősége (telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme)	0,5%
4. A szervezeten belül illetékes ügyfélkapcsolati vezető neve, elérhetősége (telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme) és az ügyfélfogadási rend	0,1%
5. Testületi szerv esetén a testület létszáma, összetétele, tagjainak neve, beosztása, elérhetősége	0,4%



Közzétételi egység	Gyakoriság
6. A közfeladatot ellátó szerv irányítása, felügyelete vagy ellenőrzése alatt álló, vagy alárendeltségében működő más közfeladatot ellátó szervek megnevezése, és 1. pontban meghatározott adatai	0,2%
7. A közfeladatot ellátó szerv többségi tulajdonában álló, illetve részvételével működő gazdálkodó szervezet neve, székhelye, elérhetősége (postai címe, telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme), tevékenységi köre...	1%
8. A közfeladatot ellátó szerv által alapított közalapítványok neve, székhelye, elérhetősége (postai címe, telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme), alapító okirata, kezelő szervének tagjai	0,2%
9. A közfeladatot ellátó szerv által alapított költségvetési szerv neve, székhelye, a költségvetési szervet alapító jogszabály megjelölése, illetve az azt alapító határozat, a költségvetési szerv alapító okirata, vezetője, honlap	0,1%
10. A közfeladatot ellátó szerv által alapított lapok neve, a szerkesztőség és kiadó neve és címe, valamint a főszerkesztő neve	1%
11. A közfeladatot ellátó szerv felettes, illetve felügyeleti szervének, hatósági döntései tekintetében a fellebbezés elbírálására jogosult szervnek, ennek hiányában a közfeladatot ellátó szerv felett törvényességi ellenőrzést gyakorló szervnek az 1. pontban meghatározott adatai	1%
<b>II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok</b>	<b>26%</b>
1. A közfeladatot ellátó szerv feladatát, hatáskörét és alaptevékenységét meghatározó, a szervezethez vonatkozó alapvető jogszabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök, valamint a szervezeti és működési szabályzat vagy ügyrend...	6%
2. Az országos illetékességű szervek, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatal esetében a közfeladatot ellátó szerv feladatáról, tevékenységéről szóló tájékoztató magyar és angol nyelven	4%
3. A helyi önkormányzat önként vállalt feladatai	3%
4. Államigazgatási, önkormányzati, és egyéb hatósági ügyekben ügyfajtánként és eljárástípusonként a hatáskörrel rendelkező szerv megnevezése, hatáskör gyakorlásának átruházása esetén a ténylegesen eljáró szerv megnevezése...	17%
5. A közfeladatot ellátó szerv által nyújtott vagy költségvetéséből finanszírozott közszolgáltatások megnevezése, tartalma, a közszolgáltatások igénybevételeinek rendje, a közszolgáltatásért fizetendő díj mértéke...	7%
6. A közfeladatot ellátó szerv által fenntartott adatbázisok, illetve nyilvántartások leíró adatai...	9%
7. A közfeladatot ellátó szerv nyilvános kiadványainak címe, témája, a hozzáférés módja, a kiadvány ingyenessége, illetve a költségtérítés mértéke	2%
8. A testületi szerv döntései előkészítésének rendje, az állampolgári közreműködés (véleményezés) módja, eljárási szabályai, a testületi szerv üléseinek helye, ideje, továbbá nyilvánossága, döntései, ülésének jegyzőkönyvei, illetve összefoglalói; a testületi szerv szavazásának adatai, ha ezt jogszabály nem korlátozza	5%
9. A törvény alapján közzéteendő jogszabálytervezetek és kapcsolódó dokumentumok; a helyi önkormányzat képviselő-testületének nyilvános ülésére benyújtott előterjesztések a benyújtás időpontjától	6%
10. A közfeladatot ellátó szerv által közzétett hirdetések, közlemények	2%
11. A közfeladatot ellátó szerv által kiírt pályázatok szakmai leírása, azok eredményei és indoklásuk	4%
12. A közfeladatot ellátó szervnél végzett alaptevékenységgel kapcsolatos vizsgálatok, ellenőrzések nyilvános megállapításai	5%
13. A közérdekű adatok megismerésére irányuló igények intézésének rendje, az illetékes szervezeti egység neve, elérhetősége, az információs jogokkal foglalkozó személy neve	0,5%
14. A közfeladatot ellátó szerv tevékenységére vonatkozó, jogszabályon alapuló statisztikai adatgyűjtés eredményei, időbeli változásuk	9%
15. A közérdekű adatokkal kapcsolatos kötelező statisztikai adatszolgáltatás adott szervezethez vonatkozó adatai	4%



Közzétételi egység	Gyakoriság
16. Azon közérdekű adatok hasznosítására irányuló szerződések listája, amelyekben a közfeladatot ellátó szerv az egyik szerződő fél	2%
17. A közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű adatok felhasználására, hasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek	8%
18. A közfeladatot ellátó szervre vonatkozó különös és egyedi közzétételi lista	6%
19. A közfeladatot ellátó szerv kezelésében levő, a közadatok újrahasznosításáról szóló törvény szerint újrahasznosítás céljára elérhető kulturális közadatok listája a rendelkezésre álló formátumok megjelölésével...	13%
20. A 19. sor szerinti közadatok és kulturális közadatok újrahasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek elektronikusan szerkeszthető változata	8%
21. A 19. sor szerinti közadatok és kulturális közadatok újrahasznosítás céljából történő rendelkezésre bocsátásáért fizetendő díjak általános jegyzéke, a díjszámítás alapját képező tényezőkkel együttesen	8%
22. A közadatok újrahasznosításáról szóló törvény szerinti jogorvoslati tájékoztatás	6%
23. A közfeladatot ellátó szerv által megkötött, a közadatok újrahasznosításáról szóló törvény szerint kötött kizárólagos jogot biztosító megállapodások szerződő feleinek megjelölése, a kizárólagosság időtartamának, tárgyának, valamint a megállapodás egyéb lényeges elemeinek megjelölése	6%
24. A közfeladatot ellátó szerv által kötött, a közadatok újrahasznosításáról szóló törvény szerint a kulturális közadatok digitalizálására kizárólagos jogot biztosító megállapodások szövege	6%
25. A közadatok újrahasznosításáról szóló törvény szerinti azon jogszabály, közjogi szervezetszabályozó eszköz, közszolgáltatási szerződés vagy más kötelező erővel bíró dokumentum (vagy az annak elérhetőségére mutató hivatkozás)	7%
<b>III. Gazdálkodási adatok</b>	<b>31%</b>
1. A közfeladatot ellátó szerv éves költségvetése, számviteli törvény szerinti beszámolója vagy éves költségvetési beszámolója	5%
2. A közfeladatot ellátó szervnél foglalkoztatottak létszámára és személyi juttatásaira vonatkozó összesített adatok, illetve összesítve a vezetők és vezető tisztségviselők illetménye, munkabére, és rendszeres juttatásai, valamint költségértéke, az egyéb alkalmazottaknak nyújtott juttatások fajtája és mértéke összesítve	6%
3. A közfeladatot ellátó szerv által nyújtott, az államháztartásról szóló törvény szerinti költségvetési támogatások kedvezményezettjeinek nevére, a támogatás céljára, összegére, továbbá a támogatási program megvalósítási helyére vonatkozó adatok, kivéve, ha a közzététel előtt a költségvetési támogatást visszavonják vagy arról a kedvezményezett lemond	9%
4. Az államháztartás pénzeszközei felhasználásával, az államháztartáshoz tartozó vagyonnal történő gazdálkodással összefüggő, ötmillió forintot elérő vagy azt meghaladó értékű árubeszerzésre, építési beruházásra, szolgáltatásmegrendelésre, vagyonértékesítésre, vagyonhasznosításra, vagyon vagy vagyoni értékű jog átadására, valamint koncesszióba adásra vonatkozó szerződések megnevezése ...	25%
5. A koncesszióról szóló törvényben meghatározott nyilvános adatok (pályázati kiírások, pályázók adatai, az elbírálásról készített emlékeztetők, pályázat eredménye)	3%
6. A közfeladatot ellátó szerv által nem alapfeladatai ellátására (így különösen egyesület támogatására, foglalkoztatottjai szakmai és munkavállalói érdek-képviselési szervei számára, foglalkoztatottjai, ellátottjai oktatási, kulturális, szociális és sporttevékenységet segítő szervezet támogatására, alapítványok által ellátott feladatokkal összefüggő kifizetésre) fordított, ötmillió forintot meghaladó kifizetések	7%
7. Az Európai Unió támogatásával megvalósuló fejlesztések leírása, az azokra vonatkozó szerződések	7%
8. Közbeszerzési információk (éves terv, összegzés az ajánlatok elbírálásáról, a megkötött szerződésekről)	6%

Forrás: Saját szerkesztés



Megjegyzendő, hogy a fenti adatoknál a valóságban nagyobb lehet a bizonytalanság az egyes közzétételi egységek tartalmával kapcsolatban: erre utal, hogy például az egyedi közzétételi lista mibenléte számos szervezet számára nem egyértelmű (ld. következő pontban).

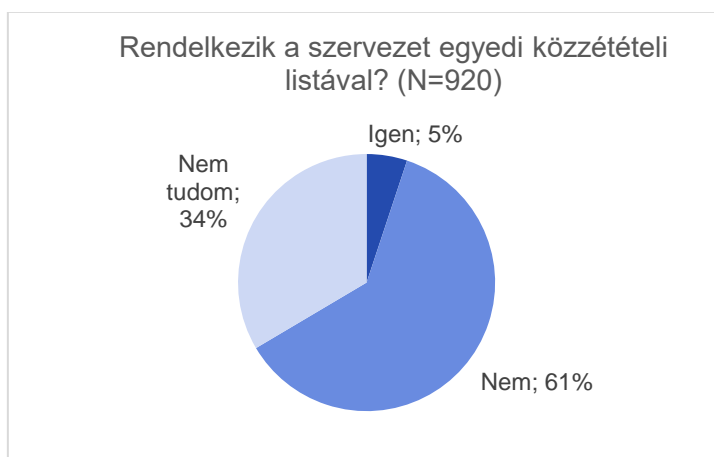
A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- Az átlagosnál szignifikánsan több nemzetiségi önkormányzat tapasztal bizonytalanságot az I.5, a II.3 valamint a III.1 és III.5 közzétételi egységekkel kapcsolatban.
- A helyi önkormányzatok a II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok részen belül a közzétételi egységek nagy részénél, valamint a III.4 közzétételi egységénél szignifikánsan nagyobb bizonytalanságot éreztek, mint a nemzetiségi önkormányzatok.
- A közös önkormányzati hivatalok a II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok részen belül a közzétételi egységek egy részénél (II.4, II.14, II.5, II.9, II.1, II.18, II. 12, II.8) nagyobb bizonytalanságot éreztek, mint az önálló polgármesteri hivatalok, de szignifikáns eltérés csak a II.4 közzétételi egységénél volt. A III. Gazdálkodási adatok részénél pedig a III.3 közzétételi egységénél voltak szignifikánsan nagyobb arányban bizonytalanok.
- Ellenben az önálló polgármesteri hivatalok szignifikánsan bizonytalanabbak voltak a II.6 és a III.5 közzétételi egységek esetében, és némileg nagyobb arányban számoltak be problémáról a II.19, II.25, II.22, II.25, II.18, II.3, II.16 és III.2 egységéknél.
- Az 1000 fő alatti települések önkormányzatai a II. blokk számos közzétételi egységével kapcsolatban (II.1, II.4, II.8, II.9, II.12, II.14, II.17, II.19, II.20, II.21, II.23), illetve a gazdálkodási adatok közül a III.4, III.7 közzétételi egységek adatkörével kapcsolatban éreznek szignifikánsan nagyobb bizonytalanságot, mint a nagyobb települések.

Annak ellenére, hogy a közzétételi egységek tartalmával kapcsolatos bizonytalanságra vonatkozó kérdésnél csak a szervezetek 6%-a jelölte meg nehézségként a II.18 közzétételi egységet (a közfeladatot ellátó szervre vonatkozó különös és egyedi közzétételi lista), **az egyedi lista meglétére vonatkozó kérdésre már a szervezetek harmada nem tudott válaszolni** és még az „igen” említések között is szerepeltek olyan válaszok, amelyek az **egyedi lista fogalmának nemértéséről tanúskodtak** ld. általános közzétételi lista említése.

**Csupán a szervezetek 5%-a rendelkezik egyedi közzétételi listával**, 61% nem él ezzel a lehetőséggel.

139. ábra: k49. Rendelkezik a szervezet egyedi közzétételi listával? (N=920)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A nemzetiségi önkormányzatok és a megyei önkormányzatok az átlagosnál szignifikánsan gyakrabban (47% ill. 55%) jelölték meg a „nem tudom” válaszlehetőséget.
- A közös önkormányzati hivatalok szintén bizonytalanabbak az egyedi lista meglétét illetően (33% jelölte a „nem tudom” választ), mint az önálló polgármesteri hivatalok (18%).

- Az egyedi közzétételi lista ismeretének hiánya a kisebb településekre (<10000 fő) szignifikánsan jellemzőbb, mint a nagyobbakra; míg a nagyobb települések a kisebbeknél lényegesen gyakrabban élnek az egyedi közzétételi lista létrehozásának lehetőségével (az 50 ezer fő feletti települések önkormányzatainak a 29%-a, 100 ezer fő feletti kategóriában pedig a 40%-a említette, hogy van egyedi közzétételi listája, ezzel szemben 1000 fő alatti településkategóriában egyáltalán nincs egyedi listával bíró önkormányzat).

**Az egyedi közzétételi lista meglétét jelző szervezetek egy része láthatóan nincs tisztában az egyedi közzétételi lista fogalmával:** az adatkörre vonatkozó kérdésre ugyanis több olyan válasz érkezett, amely teljesen általános volt, illetve az általános közzétételi listára utalt (pl. „általános közzétételi lista szerint”; „az előírtakra, jogszabályban rögzítettek”; „programok, rendezvények”).

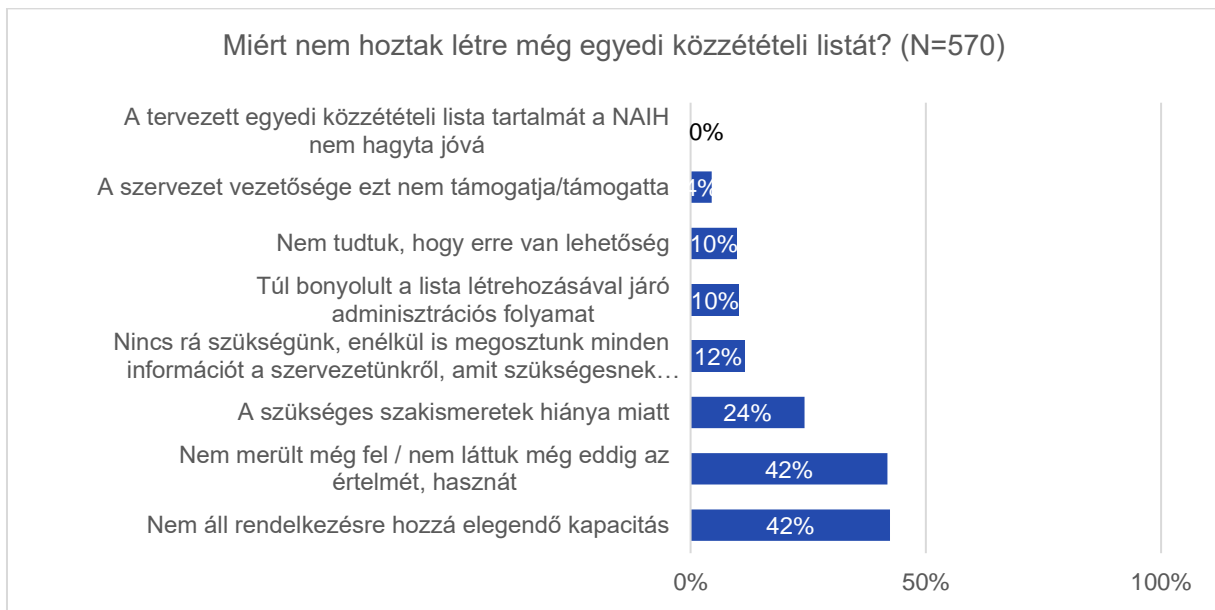
Annál a minimális számú szervezetnél, amelynél van valódi **egyedi közzétételi lista, az elsősorban a képviselői vagyonyilatkozatokra, valamint az 5 millió Ft alatti értékű (összes, vagy 1 millió Ft feletti) szerződések adataira, szkennelt példányaira vonatkozik;** egy-egy esetben pedig valamilyen speciális adatkör (pl. térfigyelő kamerák listája; koncepciók) jelenik meg ebben.

A kisszámú releváns említés miatt az egyedi listára vonatkozó további kérdésekre kapott válaszok megbízhatósága erősen megkérdőjelezhető, ezért az alábbi információk legfeljebb csak tájékoztató jellegűek lehetnek:

- A szervezetek elsősorban a jogszabályi kötelezettséggel magyarázták az egyedi lista létrehozását, amely szintén az egyedi lista fogalmával kapcsolatos bizonytalanságot mutatja. A valódinak tekinthető **egyedi közzétételi listák létrehozásának motivációja a közérdekűadat-igénylések számának csökkentése, valamint az állampolgári érdeklődés kielégítése volt.** (Megjegyzendő, hogy az egyedi lista összeállítása e szervezetek közel kétharmada szerint ugyanakkor nem befolyásolta érdemben a közérdekűadat-igénylések számát és csak harmaduk szerint csökkentette azt – ld. közérdekűadat-igénylések gyakorlati tapasztalatai.)
- Ez utóbbi szervezetek kb. fele évente felülvizsgálja az egyedi közzétételi listáját, míg minden második szervezet esetében még nem került sor felülvizsgálatra.

**Az egyedi közzétételi lista létrehozásának elmaradása elsősorban a szervezetek kapacitáshiányára vezethető vissza a válaszok szerint, valamint arra, hogy nem merült még fel ennek igénye, nem látták értelmét, hasznát (42-42%).** Minden negyedik említés a szükséges szakértelem hiányát „tette felelőssé”. A további említések ezeknél jóval kisebb arányban merültek fel.

140. ábra: k53. Miért nem hoztak létre még egyedi közzétételi listát? (N=570) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés



A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A helyi önkormányzatok az átlagosnál szignifikánsan gyakrabban említették a kapacitás (45%), illetve a szakértelem (26%) hiányát; ezzel szemben a nemzetiségi önkormányzatok esetében gyakrabban merült fel az, hogy nem tudják, mire szolgál az egyedi lista vagy nem látják ennek hasznát, értelmét (26-26%).
- A helyi önkormányzatokon belül, a megyei önkormányzatok 60%-ban jelölték okként, hogy nincs szükségük egyedi listára, nem látják ennek hasznát. A közös hivatalok az átlagosnál gyakrabban emelték ki a kapacitás- és kompetenciahiányt, valamint azt, hogy a vezetőség ezt nem támogatja.
- A kisebb települések önkormányzatai az átlagosnál gyakrabban hivatkoztak a kapacitás és a szakértelem hiányára, mint a nagyobbak, emellett a vezetői támogatottság hiányát is az átlagosnál szignifikánsan gyakrabban említették.

#### 4.4.2.1.3 Közérdekűadat-igénylések

A közérdekűadat-igénylések teljesülési gyakorlatának vizsgálatakor fontos volt annak tisztázása, hogy az önkormányzatok milyen formában benyújtott adatigényléseket tekintenek, fogadnak el érvényes adatigénylésként. Az esetleges szűkítések a szervezetek hozzáállását is mutatják, hiszen az Infotv. szerint a közérdekű adat megismerése iránt szóban, írásban vagy elektronikus úton bárki igényt nyújthat be, szűkítéseket e tekintetben nem lehet tenni.

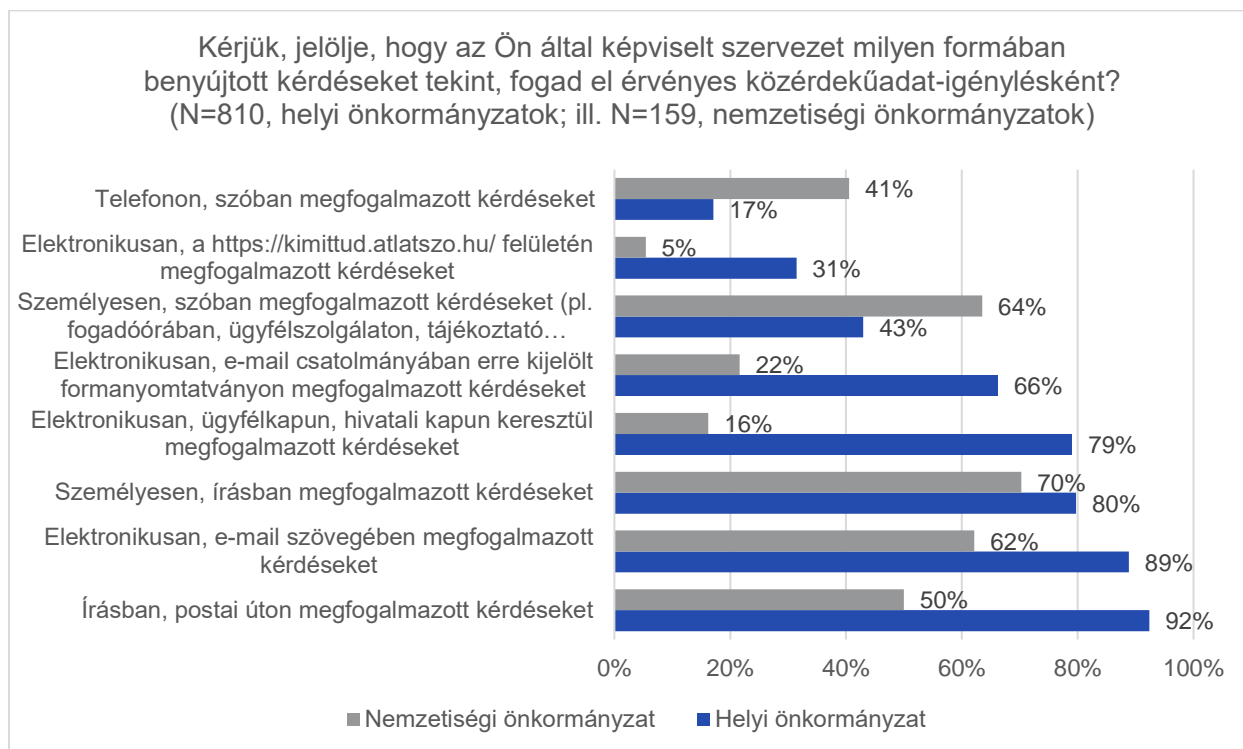
Ennek ellenére, **a gyakorlatban jelentős problémák mutatkoznak az eredmények szerint, hiszen egyetlen válaszlehetőség sem 100%-os elfogadottságú, és vannak olyan formában (jogszabály szerint megfelelő módon) benyújtott adatigénylések, amelyeket csak igen kis arányban fogadnak el érvényesként e szervezetek:**

- A szervezetek az írásban megfogalmazott kérdéseket inkább tartják közérdekűadat-igénylésnek, mint a szóban megfogalmazottakat.
- A szervezetek leginkább az írásban, postai úton benyújtott közérdekűadat-igényléseket fogadják el érvényes igénylésként, legkevésbé pedig a telefonon, szóban megfogalmazottakat.
- Érdekes információ, hogy a [kimittud.atlatszo.hu](http://kimittud.atlatszo.hu) felületen elfogadott adatigényléseket csak a szervezetek kevesebb mint harmada sorolta az érvényes közérdekűadat-igénylések közé.





141. ábra: k56. Az Ön által képviselt szervezet milyen formában benyújtott kérdéseket tekint, fogad el érvényes közérdekűadat-igénylésként? (N=810, helyi önkormányzatok; ill. N=159, nemzetiségi önkormányzatok) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

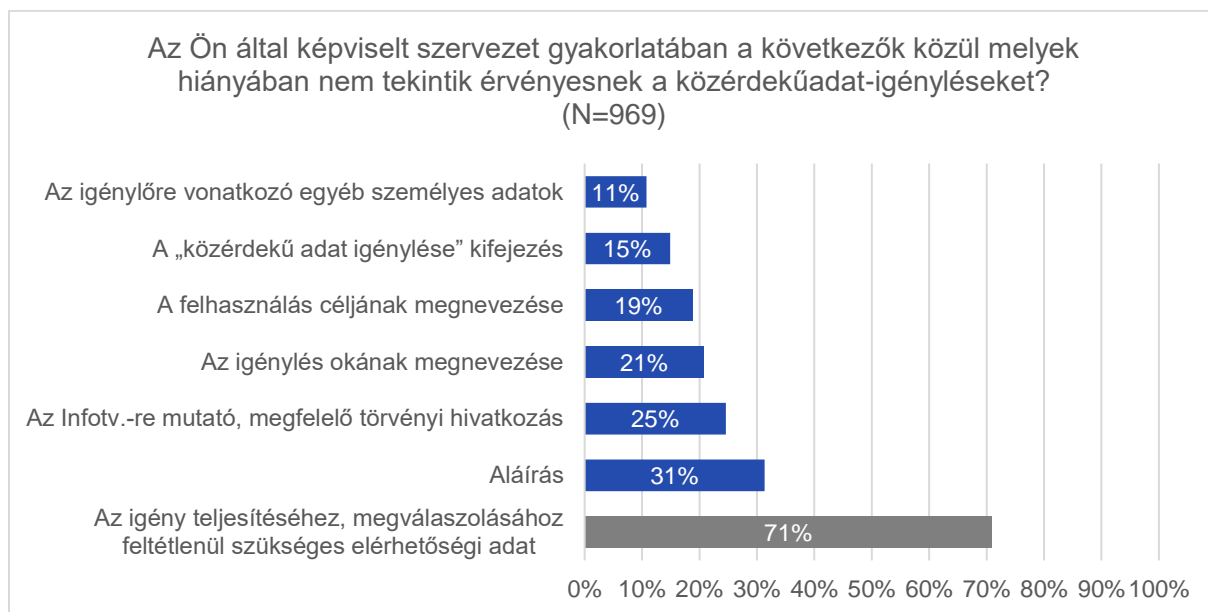
- A helyi önkormányzatok szinte valamennyi formát szignifikánsan gyakrabban jelölték érvényes közérdekűadat-igénylésnek, mint a nemzetiségi önkormányzatok.
- A megyei önkormányzatok az elektronikusan, e-mail csatolmányában erre kijelölt formanyomtatványon megfogalmazott kérdéseket fogadják el szignifikánsan nagyobb arányban.
- Érdekes, hogy a közös önkormányzati hivatalok valamelyest gyakrabban fogadják el érvényes adatigénylésként valamennyi jelölt formát, mint az önálló polgármesteri hivatalok.
- Jól látható, hogy a nagyobb települések jobban ismerik a KiMitTud portált, hiszen ezek az önkormányzatok a kisebb településeknél szignifikánsan gyakrabban fogadják el az ezen keresztül benyújtott adatigényléseket (20 ezer fős településkategóriában és efelett az elfogadás aránya 70%-ot meghaladó, míg a kisebb településeknél 3% alatti).

Összességében a szervezetek 71%-a vár el az igény teljesítéséhez, megválaszolásához feltétlenül szükséges elérhetőségi adatokat. Emellett **jelentős az egyéb adatok, információk aránya is, amelyek hiányában a szervezetek – jogszerűtlenül – nem fogadják el érvényesnek az adatigényléseket:**

- A szervezetek közel harmada elvárja az aláírást.
- Minden 4. szervezet elvár az Infotv.-re mutató, megfelelő törvényi hivatkozást az adatigénylésben.
- Minden 5. szervezet megköveteli az adatigénylés okának és céljának megjelölését.
- 15% szerint nélkülözhetetlen a „közérdekűadat-igénylés” kifejezés szerepeltetése a kérelemben.
- 11% pedig az adatigénylés teljesítéséhez feltétlenül szükséges adatokon felül további személyes adatokat is elvár ahhoz, hogy érvényesnek tekintse az adatigénylést.

**A szervezetek mindössze harmada volt az, aki csak és kizárólag az adatigénylés teljesítéséhez feltétlenül szükséges adatokat várja el, más személyes adatot vagy egyéb kitélt nem.**

142. ábra: k57. Az Ön által képviselt szervezet milyen formában benyújtott kérdéseket tekint, fogad el érvényes közérdekűadat-igénylésként? (N=969) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A leginkább jogkövetőnek az önálló polgármesteri hivatalok tűnnek: saját bevallásuk szerint a szervezetek közel fele (48%) csak és kizárólag az adatigénylés teljesítéséhez feltétlenül szükséges adatokat várja el. A közös önkormányzati hivatalok esetében ez az arány 32%, míg a megyei önkormányzatoknál 36%.
- A megyei önkormányzatok az átlagnál inkább elvárják az adatigénylőre vonatkozó személyes adatok megadását (27%).
- A településméret növekedésével javul a gyakorlat: a nagyobb települések nagyobb arányban várják el csak az adatigénylés teljesítéséhez szükséges adatokat, mint a kisebbek.
- A nemzetiségi önkormányzatok az átlagnál nagyobb arányban jelölték meg nem jogszerű követelményeket (országos és megyei szervezeteknél 71%, településiéknél 94%). A nemzetiségi önkormányzatok szignifikánsan nagyobb arányban várják el az adatigénylés céljának, illetve okának megadását (61%), valamint az aláírást (51%).

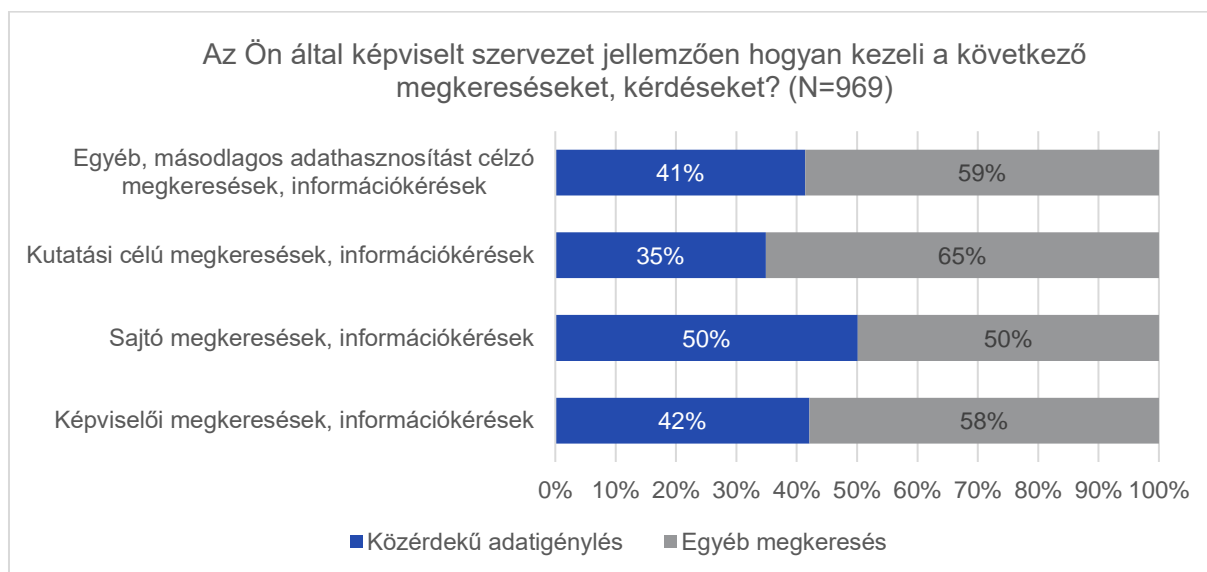
**Az önkormányzatok 42%-a kezeli közérdekűadat-igénylésként a képviselői megkereséseket. A többség egyéb megkeresésként kezeli ezeket, túlnyomórészt az Möt. által meghatározott, másodsorban az önkormányzat helyi szervezeti és működési szabályzata szerinti eljárásrendi szabályok szerint.**

**Az önkormányzatok fele nyilatkozott úgy, hogy a sajtómegkereséseket közérdekűadat-igénylésként kezeli, minden második szervezet egyéb megkeresésnek tartja ezeket.** Ezeknél jellemző eljárásrend nincs, a kéréstől függően kezelik ezeket.

**A kutatási célú megkeresések esetében a legkisebb azon szervezetek aránya (35%), amelyek közérdekűadat-igénylésként kezelik ezeket,** a szervezetek kétharmada ezeket egyéb megkeresésnek tartja, melyek esetében jellemző eljárásrend nincs, a kutatás tárgya és célja dönti el, hogy miképp járnak el ezekkel kapcsolatban.

**Az egyéb, másodlagos adathasznosítást célzó információkéréseket az önkormányzatok 41%-a közérdekűadat-igénylésként kezeli.** A többség ezeket egyéb megkeresésnek tekinti, amelyet tartalma, tárgya szerint bírál el, jellemző eljárásrend ezeknél nincs.

143. ábra: k58. Az Ön által képviselt szervezet jellemzően hogyan kezeli a következő megkereséseket, kérdéseket? (N=969)

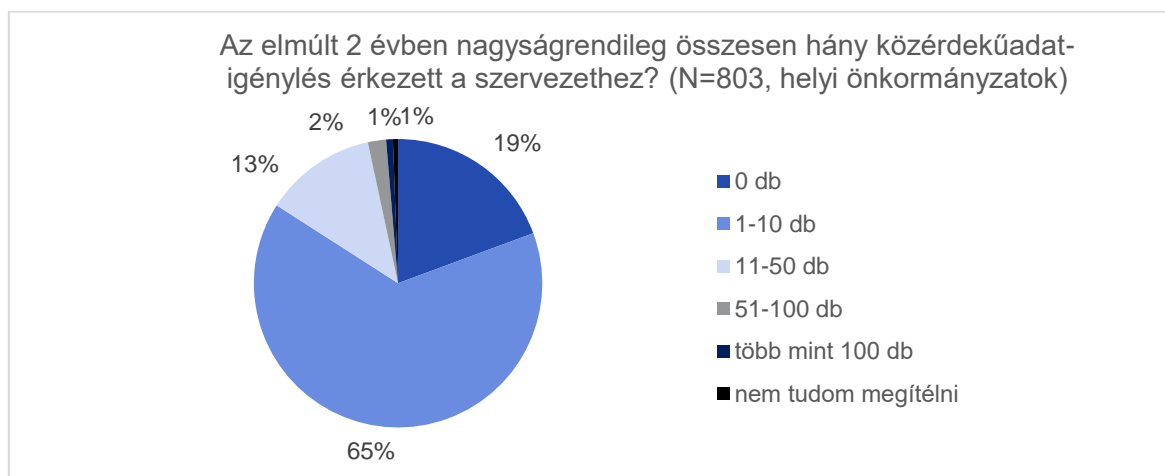


Forrás: Saját szerkesztés

**Az adatigénylések számát tekintve igen jelentős eltérés van a helyi és a nemzetiségi önkormányzatok között** (részben általában, részben pedig a Kutatás keretében – a helyi önkormányzatok és az országos nemzetiségi önkormányzatok körében – végzett próba-adatigénylés miatt).

**A helyi önkormányzatok átlagosan** – a Kutatás keretében végzett próba-adatigénylést nem számítva – **évi 4,5 adatigénylésről számoltak be**, azaz meglehetősen alacsonynak tekinthető az adatigénylések átlagos száma. Ugyanakkor e tekintetben **jelentős szórás látható: a szervezetek közel ötöde egyáltalán nem kapott még adatigénylést az elmúlt 2 év során**, 65% 1-10 db adatigénylést kapott, 15% esetében pedig e feletti volt az adatigénylések száma (3%-nál az 50 db-ot is meghaladta).

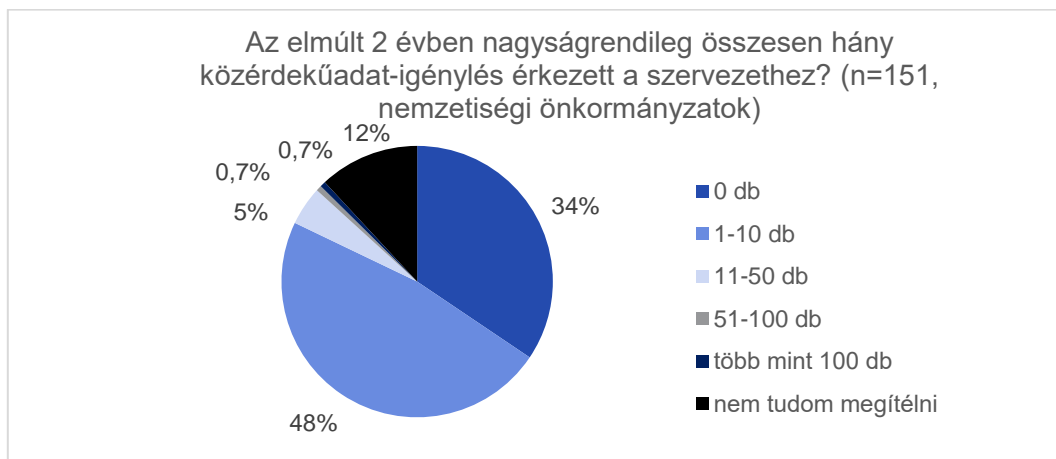
144. ábra: k59. Az elmúlt 2 évben nagyságrendileg összesen hány közérdekűadat-igénylés érkezett a szervezethez? (N=803, helyi önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

**A nemzetiségi önkormányzatok jóval kevésbé címzettjei a közérdekűadat-igényléseknek: ezek a szervezetek átlagosan mindössze 2,8 db adatigénylést kapnak évente**, harmadukhoz egyáltalán nem jutott el ilyen kérelem az elmúlt 2 év során. Közel minden 2. szervezet 1-10 db adatigénylést kapott, és csupán a 7%-ukhoz érkezett több adatigénylés. 12% nem tudta megítélni ezt a kérdést.

145. ábra: k59. Az elmúlt 2 évben nagyságrendileg összesen hány közérdekűadat-igénylés érkezett a szervezethez? (N=151, nemzetiségi önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók még:

- A helyi önkormányzatok közül az önálló polgármesteri hivatalok szignifikánsan több adatigénylést kaptak, mint a közös önkormányzati hivatalok.
- Az adatigénylések száma a településméret növekedésével párhuzamosan tendenciózusan nő: a nagyvárosok az átlagosnál szignifikánsan több adatigénylést kaptak, mint a kisebb települések (10 ezer fő feletti településkategóriákban 0 adatigénylésre nem is volt példa). Amíg az 1000 fő alatti településkategóriába sorolt önkormányzatok 84%-a legfeljebb 10 adatigénylést kapott az elmúlt két évben, addig 100 ezer fő feletti településkategóriában ez az arány mindössze 10% volt.

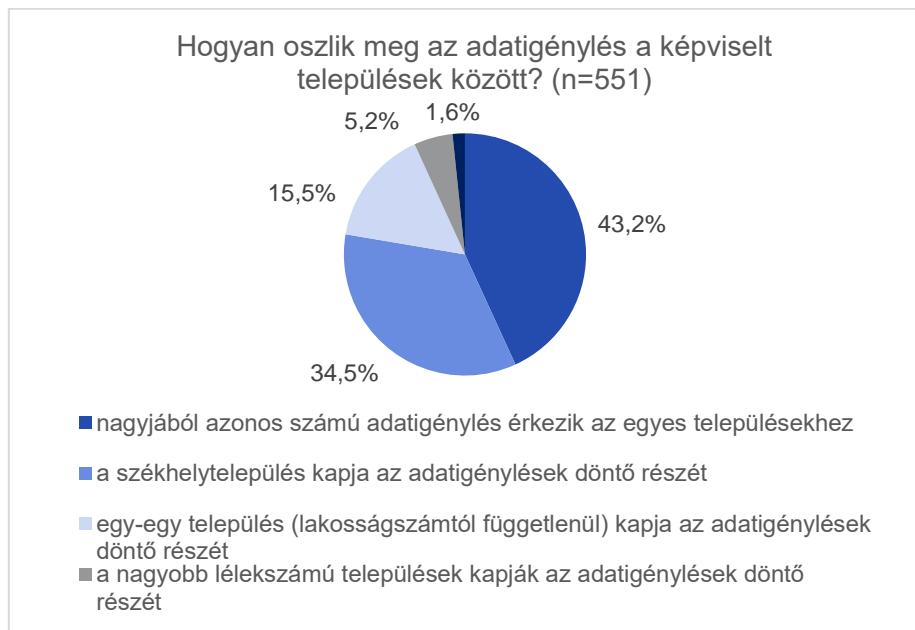
33. táblázat: k59. Adatigénylések száma (N=810, helyi önkormányzatok)

	1000 fő alatti	1001-5000 fő közötti	5001-10000 fő közötti	10001-20000 fő közötti	20001-50000 fő közötti	50001-100000 fő közötti	100000 fő fölötti
Átlag/év	4 db	3 db	5 db	6 db	11 db	39 db	39 db
0 db	18%	25%	20%	6%	16%	0%	0%
1-10 db	66%	66%	66%	61%	30%	0%	10%
11-50 db	14%	8%	11%	29%	41%	21%	20%
51-100 db	2%	0%	2%	3%	8%	50%	30%
több mint 100 db	0%	1%	2%	0%	3%	29%	40%
nem tudom megítélni	0%	1%	0%	0%	3%	0%	0%

Forrás: Saját szerkesztés

A közös önkormányzati hivatalok esetében a leginkább az jellemző (43%), hogy **a tagtelepülések nagyjából azonos arányban kapnak adatigényléseket, de minden 3. esetben a székhelytelepülés volt az adatigénylések elsődleges címzettje.**

146. ábra: k61. Hogyan oszlik meg az adatigénylés a képviselt települések között? (N=551)

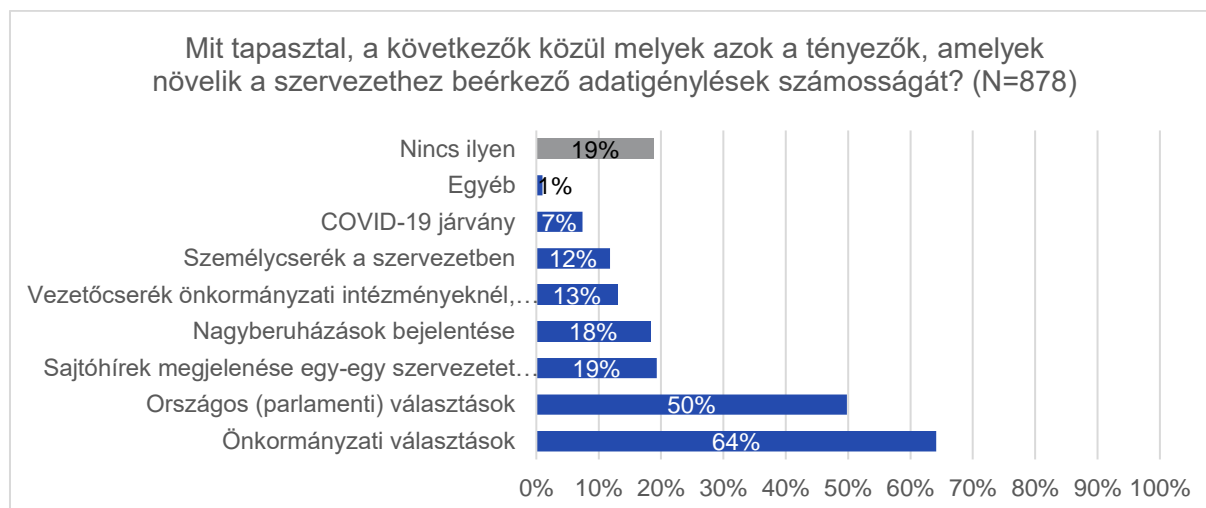


Forrás: Saját szerkesztés

Adott szervezethez beérkező **adatigénylések számosságát az önkormányzatok közel ötöde szerint semmi nem befolyásolja.**

A többség viszont úgy gondolja, erre **elsődlegesen a választások vannak hatással**: 64% szerint az önkormányzati, 50% szerint a parlamenti választások (is) befolyásolják azt, mennyi közérdektől adatigénylést kapnak. **A további befolyásoló tényezők közül nagyobb számú említés érkezett a sajtóhírekre és a nagyberuházások bejelentésére**, amelyek hatására az önkormányzatok 18-19%-a szerint megnő az adatigénylések száma. A kevés egyéb említés között a személyes konfliktusok, ellentétek, valamint az adatigénylőkre vonatkozó negatív kritikai észrevételek, és egy-egy konkrét ügy (pl. állatvédelem) jelent meg.

147. ábra: k68. Mit tapasztal, a következők közül melyek azok a tényezők, amelyek növelik a szervezethez beérkező adatigénylések számosságát? (N=878) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

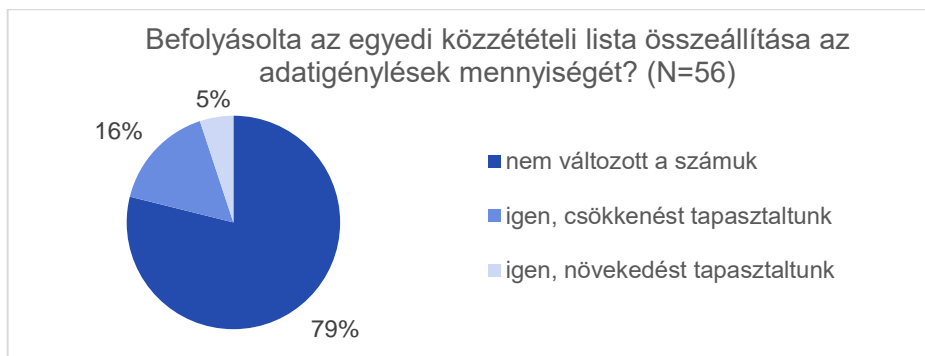
- A helyi önkormányzatok szignifikánsan gyakrabban említették az adatigénylések számát befolyásoló tényezőként a választásokat és a nagyberuházások bejelentését, mint a

nemzetiségi önkormányzatok. Utóbbiak esetében a COVID-19 járvány hatása volt számottevőbb az átlagosnál (26%) – a kis esetszám miatt azonban ez csak tájékoztató adat.

- **A megyei önkormányzatok** az átlagosnál szignifikánsan gyakrabban említették az **országos (parlamentari) választásokat és a nagyberuházások bejelentését** (45%), mint a települési szervezetek.
- **A közös önkormányzati hivatalok életét** e tekintetben az önkormányzati intézményeknél, cégeknél bejelentett **vezetőcserék nehezítik** az átlagosnál (és az önálló polgármesteri hivataloknál) szignifikánsan nagyobb mértékben. Utóbbiakra viszont a COVID-19 hatása volt nagyobb (11%).
- **A nagyvárosokban a szervezeteket érintő sajtóhírek hatására ugrik meg az adatigénylések száma, de a COVID-19 járvány „adatigénylés-generáló hatását” is szignifikánsan jobban megéreztek ezek.**
- **A kistelepüléseken pedig a vezetőcserék** (szervezetben, intézményeknél) váltanak ki az átlagosnál nagyobb közérdeklődést.

**Az adatigénylések számát az egyedi közzétételi lista összeállítása csak korlátozottan befolyásolta:** az egyedi listával rendelkező önkormányzatok 4/5-e nem tapasztalt csökkenést az adatigénylések számában az egyedi lista összeállításának köszönhetően, sőt, 5%-uk úgy nyilatkozott, hogy még növekedett is az adatkérések száma (igaz, ez utóbbiak kizárólag nemzetiségi önkormányzatok voltak, amelyek esetében az adatigénylések száma egyébként is igen csekély). Mindössze **16% esetében járult hozzá az egyedi közzétételi lista az adatigénylések számának mérsékléséhez.**

148. ábra: k63. Befolyásolta az egyedi közzétételi lista összeállítása az adatigénylések mennyiségét? (N=56)



Forrás: Saját szerkesztés

**A közérdeklődés-igénylések túlnyomórészt pénzügyi-vagyoni kérdésekkel összefüggésben érkeztek, illetve a testületi döntésekkel kapcsolatosak voltak:**

- Az önkormányzatok 60%-a esetében az egyéb (tehát nem köz-) beszerzésekkel és szerződésekkel kapcsolatos téma volt a „sláger”, ezt – minden 3. önkormányzatnál – a közbeszerzési információk követték.
- Minden 4. szervezet a testületi döntésekkel kapcsolatos közérdeklődés-igénylést kapott.
- Minden 5. szervezetnél a vagyonhasznosítással, valamint az EU-s és nem EU-s beruházásokkal kapcsolatos kérdések merültek fel.
- A további, konkrét ügyek – pl. környezeti információk, képviselők illetménye, vagyonnyilatkozata, önkormányzat lakosokkal kapcsolatos és különösen a COVID-19 járvánnyal összefüggő tevékenysége, a nem normatív támogatások és a sérülékeny csoportokkal kapcsolatos feladatellátás – ezeknél lényegesen kisebb arányban jelentek meg az adatigénylések témájaként.

34. táblázat: k59. Az Ön által képviselt szervezet jellemzően milyen témában, tartalommal kap közérdekűadat-igényléseket? (N=861) (több válasz adható)

	Megoszlás
Egyéb beszerzésekkel és a kapcsolódó szerződésekkel kapcsolatban	60%
Közbeszerzésekkel és a kapcsolódó szerződésekkel kapcsolatban	33%
Testületi döntésekkel kapcsolatban	24%
Egyéb vagyonhasznosítással kapcsolatban	22%
Egyéb (nem EU-s) beruházásokkal kapcsolatban	20%
EU-s fejlesztésekkel kapcsolatban	18%
Környezeti információkkal kapcsolatban	16%
Képviselők illetményével, vagyonyilatkozatával, illetve egyéb költségeivel kapcsolatban	15%
Önkormányzati lakások, ingatlanok bérbeadásával, értékesítésével, hasznosításával kapcsolatban	10%
COVID-19 járvánnyal összefüggő tevékenységekkel, kiadásokkal kapcsolatban	7%
Nem normatív támogatásokkal kapcsolatban	6%
Sérülékeny csoportokkal kapcsolatos közfeladatok ellátásában érintett intézményekkel, tevékenységekkel kapcsolatban (pl. időotthonok működése)	3%
Egyéb téma	3%

Forrás: Saját szerkesztés

Az egyéb említések között főként általános gazdálkodási adatokra vonatkozó információkérések, valamint állatvédelemmel, kóbor ebekkel kapcsolatban feltett kérdések szerepeltek.

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A nemzetiségi önkormányzatok szignifikánsan nagyobb arányban kaptak adatigényléseket testületi döntésekkel, valamint a COVID-19 járvánnyal kapcsolatos kiadásokkal kapcsolatban, mint a helyi önkormányzatok. A helyi önkormányzatok esetében a különböző fejlesztésekkel, beruházásokkal, közbeszerzésekkel, egyéb beszerzésekkel, vagyonhasznosítással és környezeti információkkal kapcsolatos adatigénylések aránya volt szignifikánsan nagyobb, mint a nemzetiségiéknél.
- A megyei önkormányzatokat EU-s fejlesztésekkel kapcsolatban keresték meg szignifikánsan nagyobb arányban, mint a települési önkormányzatokat.
- Az önálló polgármesteri hivatalokhoz arányaiban szignifikánsan több kérelem érkezett a közbeszerzésekkel, önkormányzati lakások, ingatlanok bérbeadásával, értékesítésével, hasznosításával, valamint járványügyi kiadásokkal kapcsolatosan, mint a közös önkormányzati hivatalokhoz.
- A kistélepülések az egyéb beszerzésekkel, szerződésekkel kapcsolatban, a nagyvárosok pedig a képviselői illetményekkel, juttatásokkal, az önkormányzati lakásgazdálkodással, valamint a járványügyi védekezéssel kapcsolatban kaptak adatigényléseket az átlagosnál nagyobb arányban.

Bár legnagyobb arányban mindkét fő szervezettípus azt jelölte meg, hogy nem szoktak határidőt hosszabbítani, a közérdekűadat-igénylések határidőre történő teljesítésével kapcsolatban eltérések láthatók a helyi és a nemzetiségi önkormányzatok között:

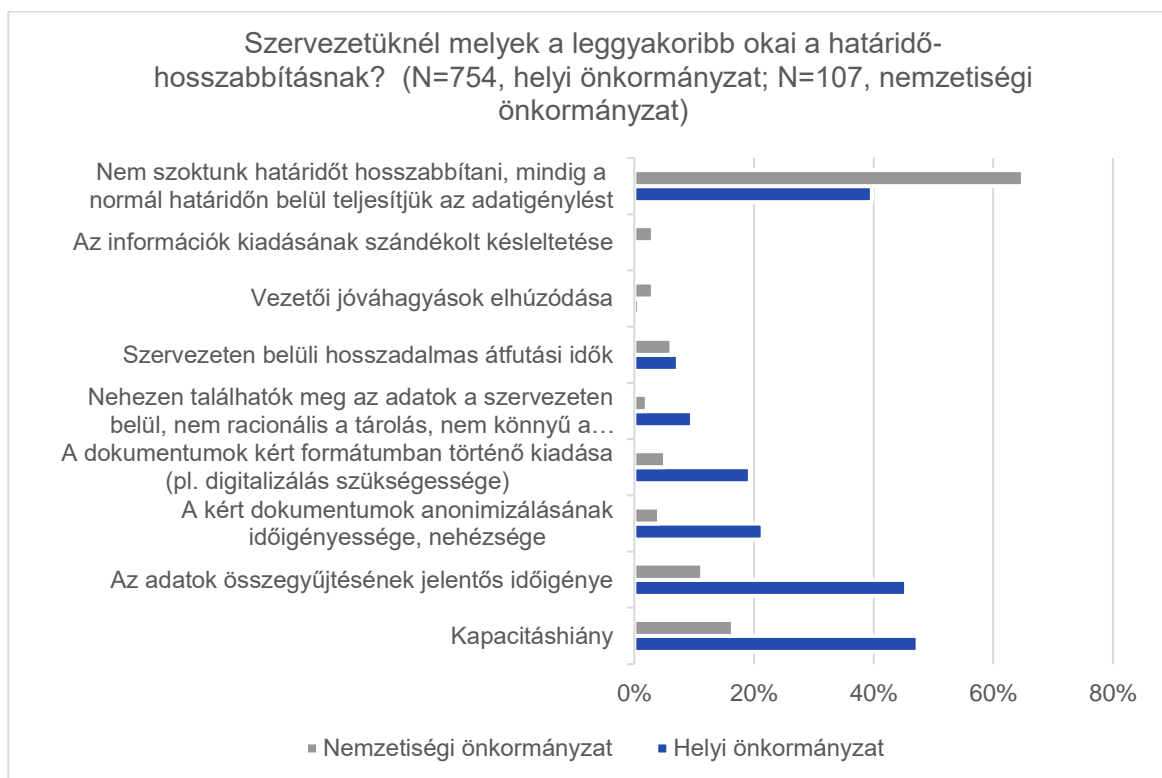
- **A nemzetiségi önkormányzatok döntő többsége (65%-a), a helyi önkormányzatok 40%-a nyilatkozott úgy, hogy nem szoktak határidőt hosszabbítani.** Az eltérés oka természetesen lehet az, hogy a nemzetiségi önkormányzatok átlagosan lényegesen kevesebb adatigénylést kapnak, mint a helyi szervek.
- **A helyi önkormányzatoknál a határidő-hosszabbítás döntő oka a kapacitáshiány (47%), ami a kért adatok összegyűjtésének jelentős időigényével (is) magyarázható (45%).**



Minden ötödik szervezet a kért dokumentumok anonimizálásának időigényességét, nehézségét, valamint a dokumentumok kért formátumban történő kiadását (pl. digitalizálás szükségessége) jelölte meg okként a késedelemre. A vezetői jóváhagyások elhúzódása minimális mértékben játszik ebben szerepet, és **nem volt olyan önkormányzat, amely az adatszolgáltatás szándékos késleltetésére használná fel a hosszabbítást.**

- **A nemzetiségi önkormányzatoknál szintén a kapacitáshiány és az adatok összegyűjtésének jelentős időigénye a fő oka a határidő-hosszabbításnak**, a további okok ennél lényegesen kisebb mértékben játszanak szerepet (de a helyi önkormányzatoknál szignifikánsan többen – 3-3% – jelölték meg a vezetői jóváhagyások elhúzódását, sőt, az információk kiadásának szándékolt késleltetését is).

149. ábra: k65. Szervezetüknel melyek a leggyakoribb okai a határidő-hosszabbításnak? (N=754, helyi önkormányzat; N=107, nemzetiségi önkormányzat) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

A határidő-hosszabbítás azon szervezetekre jellemzőbb, amelyek több adatigénylést szoktak kapni, míg a kisszámú adatigénylés esetén gyakoribb az, hogy az adatgazda nem él a határidő-hosszabbítás lehetőségével.

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A megyei önkormányzatok az átlagosnál ritkábban élnek a határidő-hosszabbítás lehetőségével (73%), de az önálló polgármesteri hivatalokra is jellemzőbb (48%), hogy nem hosszabbítanak, mint a közös önkormányzati hivatalokra (38%). Utóbbiaknál a hosszabbítás oka szignifikánsan gyakrabban a kapacitáshiány.
- A településméret és a határidő között egyértelmű összefüggés nem látszik. A kistelepülések a kapacitáshiányra, az 50-100 ezer fő közöttiek pedig az adatok összegyűjtésének (annak ellenére, hogy esetükben az átlagosnál gyakoribb volt az elektronikus irattározási szoftver használata) és a személyes adatok anonimizálásának jelentős időigényére hivatkoztak az átlagosnál nagyobb arányban.

**A szervezetek döntő többsége (78%-a) nem élt a veszélyhelyzet adta speciális, azaz a 45 (+45) napos megnövelt határidő lehetőségével**, további 14% esetében ez csak egy alkalommal fordult elő.



Utóbbi szignifikánsan jellemzőbb volt azokra a településekre, amelyek kizárólag a Kutatás keretében végzett próba-adatigénylés keretében kaptak kérelmet!

(Megjegyzendő, hogy a NAIH álláspontja szerint a veszélyhelyzet alatti speciális jogrend a helyi és nemzetiségi önkormányzatokra nem, vagy csak nagyon speciális esetekben vonatkoztatható, így valószínűsíthetően a szervezetek ötöde helytelenül járt el e tekintetben.)

150. ábra: k67. Élt a szervezet a veszélyhelyzet adta speciális, azaz a 45 (+45) napos megnövelt határidő lehetőségével? (N=828)



Forrás: Saját szerkesztés

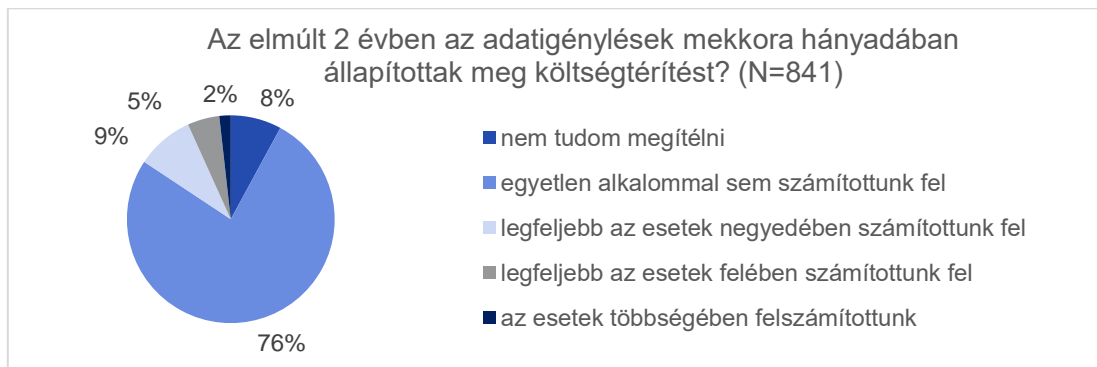
**A veszélyhelyzeti határidő-hosszabbítás azon szervezetekre jellemzőbb, amelyek több adatigénylést kapnak:** míg azok az önkormányzatok, amelyek 1-10 adatigénylést kaptak az elmúlt 2 év során 84%-ban nem éltek ezzel a lehetőséggel, addig az ennél több adatigénylésben érintett szervezetek fele használta ki a veszélyhelyzet alatti speciális jogrend adta lehetőségét.

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A helyi önkormányzatokra szignifikánsan jellemzőbb volt, hogy egy alkalommal éltek a veszélyhelyzeti határidő-hosszabbítással, mint a nemzetiségi önkormányzatokra. Ez a Kutatás keretében végzett próba-adatigényléssel hozható összefüggésbe.
- Az önálló polgármesteri hivatalok többször éltek ezzel a lehetőséggel, mint a közös önkormányzati hivatalok, ami az adatigénylések számosságával is magyarázható (ld. azok a szervezetek, amelyek több adatigénylést kapnak, jellemzően gyakrabban élnek az átlagosnál a normál és a veszélyhelyzeti határidő-hosszabbítással is).
- Ugyanez a tendencia megfigyelhető a településméret alapján is (kivéve a 100 ezer fő feletti kategóriában).

Az elmúlt két év során beérkezett adatigénylésekre **az önkormányzatok nagy többsége (76%-a) nem állapított meg költségtérítést.** 9% legfeljebb az adatigénylések negyedére, 5% a felére, 2% pedig a többségére számított fel költséget. 8% nem tudott e kérdésre válaszolni.

151. ábra: k64. Az elmúlt 2 évben az adatigénylések mekkora hányadában állapítottak meg költségtérítést? (N=841)



Forrás: Saját szerkesztés

A kisszámú adatigénylésben érintett szervezetek (1-10 db) az átlagosnál szignifikánsan gyakrabban nem éltek a költségtérítéssel, mint azok az önkormányzatok, amelyek több adatigénylést kaptak.

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A nemzetiségi önkormányzatok közel ötöde nem tudott erre a kérdésre válaszolni.
- A településméret és a költségtérítés felszámításának gyakorisága között nem látható szoros összefüggés.

**Általánosan jellemző, hogy a költségtérítéssel érintett adatigénylések sikertelenül zárulnak:** az esetek 63%-ában az adatigénylők nem fizették meg a költségeket, 18%-ban az adatigénylők a költségtérítés miatt panaszt tettek a Hatóságnál. **Csak minden 4. költségtérítéssel érintett esetben került sor a költség megfizetésére, és az adatigénylés teljesülésére.**

152. ábra: k65. A költségtérítéssel érintett közérdekűadat-igénylések mekkora arányára - hány százalékára - jellemzők a következők? (N=113) (több válasz adható)

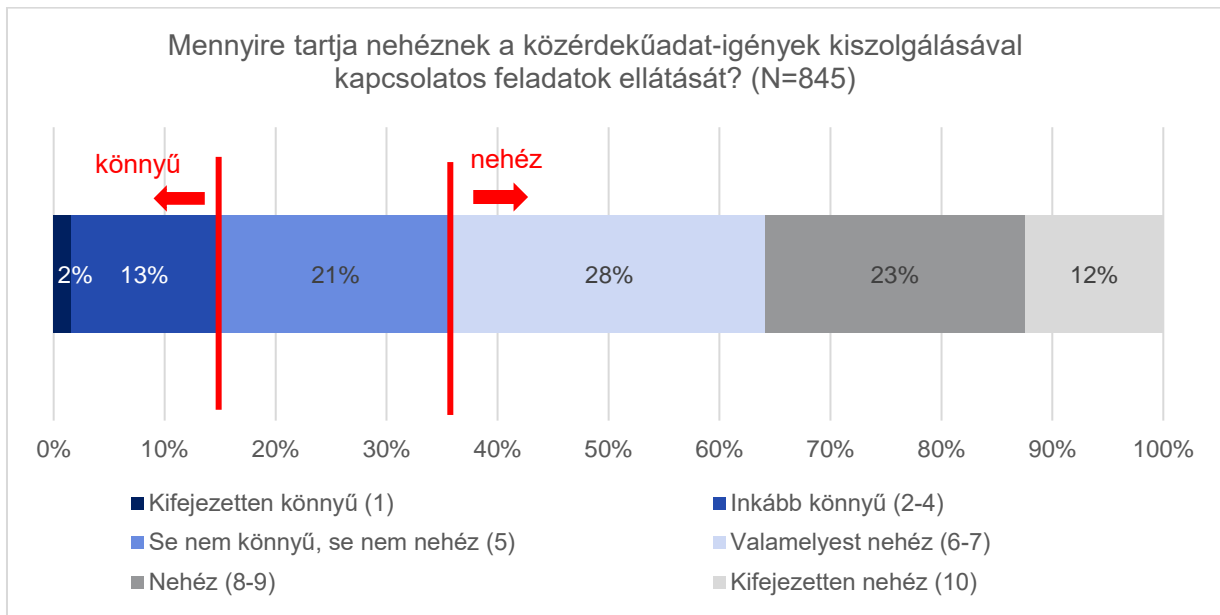


Forrás: Saját szerkesztés

Az önkormányzatok a közérdekű-adatigények kiszolgálásával kapcsolatos feladatok nehézségi szintjét 1-10-es skálán átlagosan 6,48-ra értékelték. Ugyanakkor ennek megítélésében jelentős különbségek láthatók:

- **A szervezetek többsége (63%-a) inkább nehéznek gondolja** a közérdekűadat-igénylésekkel kapcsolatos kötelezettség teljesítését (6-10 érték); 12% kifejezetten nehéznek tartja ezt (10-es érték).
- **Csupán a szervezetek 15%-a állítja, hogy számára inkább könnyű** e feladatok ellátása (1-4 érték), igaz, mindössze 2% gondolja ezt kifejezetten könnyűnek.

153. ábra: k62. Mennyire tartja nehéznek a közérdekűadat-igények kiszolgálásával kapcsolatos feladatok ellátását? (1-10-es skálán értékelve, ahol 1=kifejezetten könnyű, 10=kifejezetten nehéz; N=845)

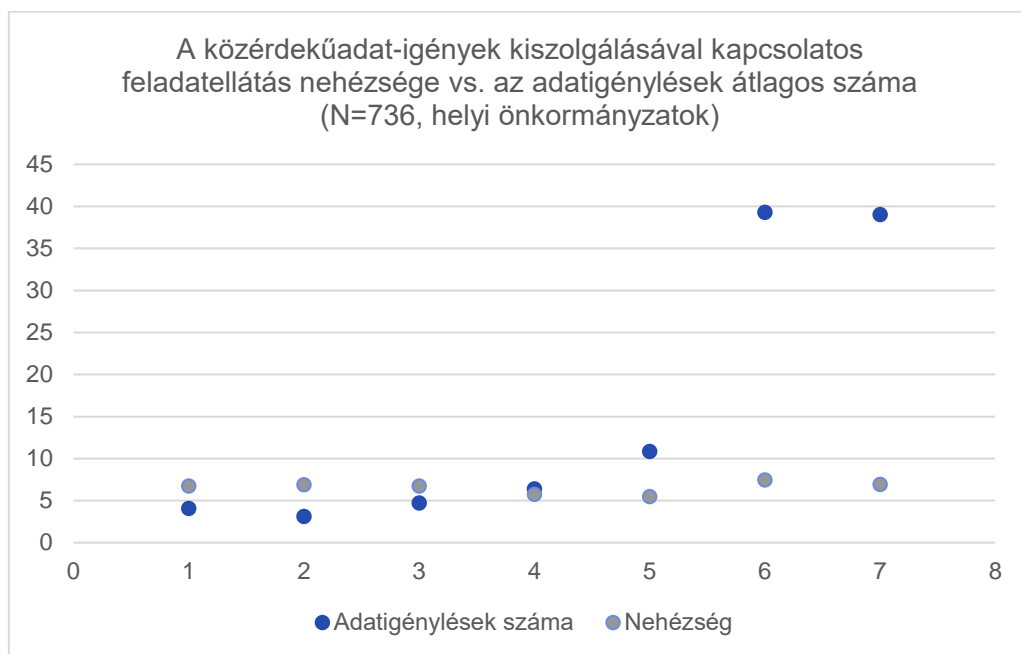


Forrás: Saját szerkesztés

Szervezettípusok szerint lényeges különbségek láthatók:

- **A helyi önkormányzatok szignifikánsan nehezebb feladatnak gondolják** a közérdekűadat-igénylések teljesítését (6,7), **mint a nemzetiségi önkormányzatok** (4,8). Ennek oka valószínűsíthetően az, hogy **a nemzetiségi önkormányzatok jelentősen kevesebb adatigénylést kapnak** a helyieknél.
- A helyi önkormányzatok közül a **megyei önkormányzatok szignifikánsan könnyebbnek ítélik** e feladat ellátását (5,5), **mint a települési szervek**, melynek oka **a lényegesen kisebb átlagos adatigénylésszám** lehet.
- Utóbbiak közül a **közös önkormányzati hivatalok valamelyest jobban küzdenek** e teendővel (6,8), mint az önálló polgármesteri hivatalok (6,5). Mivel az adatigénylések átlagos száma az önálló polgármesteri hivataloknál nagyobb, ezért **a közös hivatalok által érzékelt nagyobb nehézség oka valószínűleg a személyi és technikai háttér problémáiban, a felkészültség és a rutin hiányában keresendő.**
- Településméret szerint vizsgálva egyértelmű trend nem körvonalazódik: **a 10 ezer fő alatti és az 50 ezer fő feletti települések nehezebbnek, a 10-20 ezer és a 20-50 ezer fős települések pedig könnyebbnek ítélik meg e feladatot.** Mivel az adatigénylések száma a településméret növekedésével párhuzamosan nő, ennek az értékelésnek az oka összetett lehet:
  - **A kisebb településkategóriákba sorolt önkormányzatok** az átlagosnál kevesebb adatigénylést kapnak, ugyanakkor az ezek teljesítésével összefüggő feladatokat nehezebbnek ítélik meg. Ennek oka így valószínűleg **a személyi és technikai háttér problémáiban, a felkészültség és a rutin hiányában keresendő.**
  - **A legnagyobb városoknál** (50 ezer fő feletti) az adatigénylések átlagos száma ugrásszerűen megnő, így az általuk **érezkelt nehézség e nagyszámú kérelemnek tudható be.**
  - Az alábbi ábrán látható, hogy a 10-20 ezer ill. 20-50 ezer fős településkategóriában az **adatigénylések száma csak némileg nagyobb**, mint a kisebb településeknél; ugyanakkor a rendelkezésre álló **erőforrásaik jelentősebbek, így a feladatellátás számukra kevésbé jelenthet problémát.**

154. ábra: A közérdekűadat-igények kiszolgálásával kapcsolatos feladatellátás nehézsége vs. az adatigénylések átlagos száma (N=736, helyi önkormányzatok)

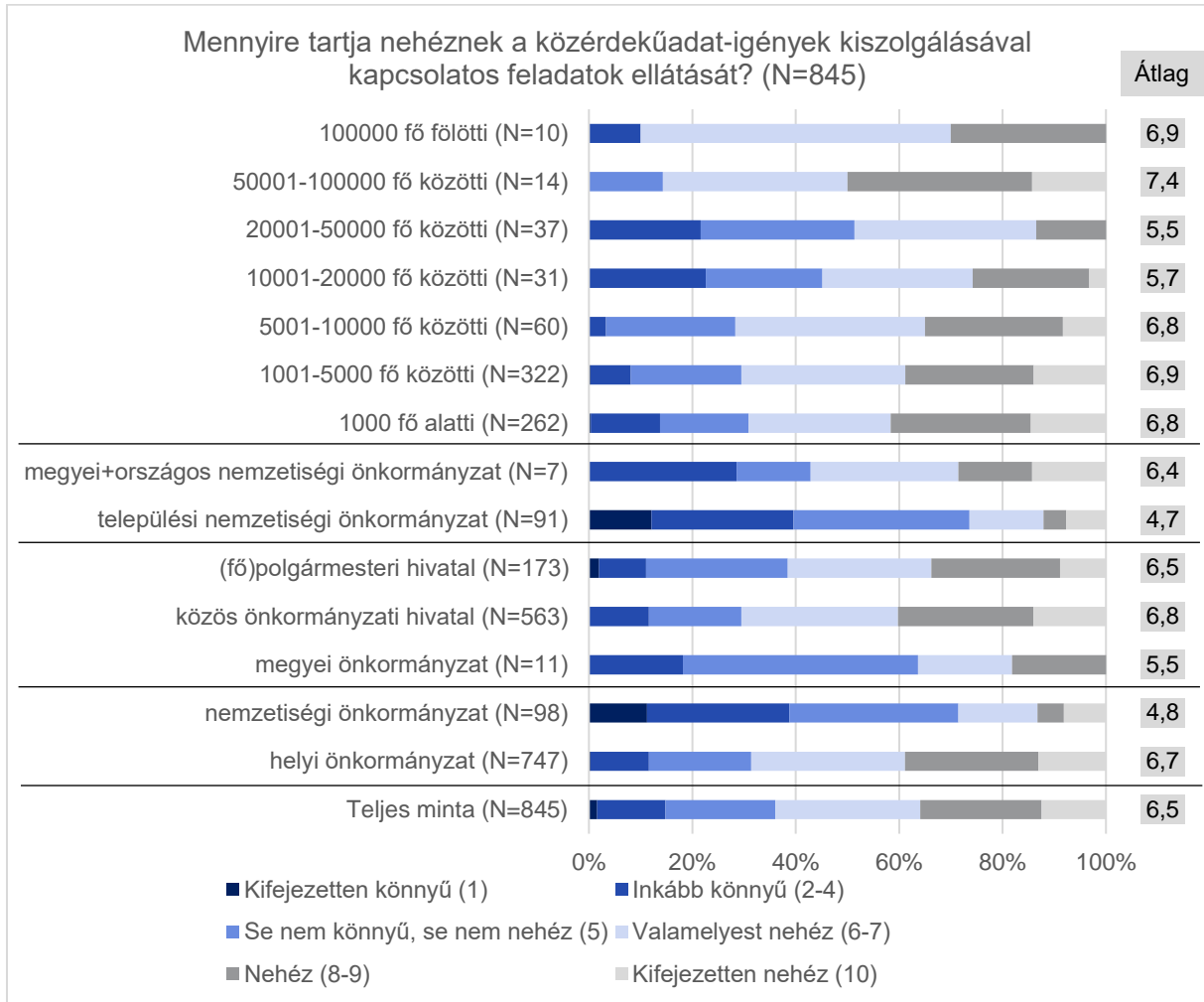


Forrás: Saját szerkesztés



Az egyes szervezettípusok által érzékelt nehézséget az alábbi ábra szemlélteti.

155. ábra: k62. Mennyire tartja nehéznek a közérdekűadat-igények kiszolgálásával kapcsolatos feladatok ellátását? (1-10-es skálán értékelve, ahol 1=kifejezetten könnyű, 10=kifejezetten nehéz; N=845)



Forrás: Saját szerkesztés

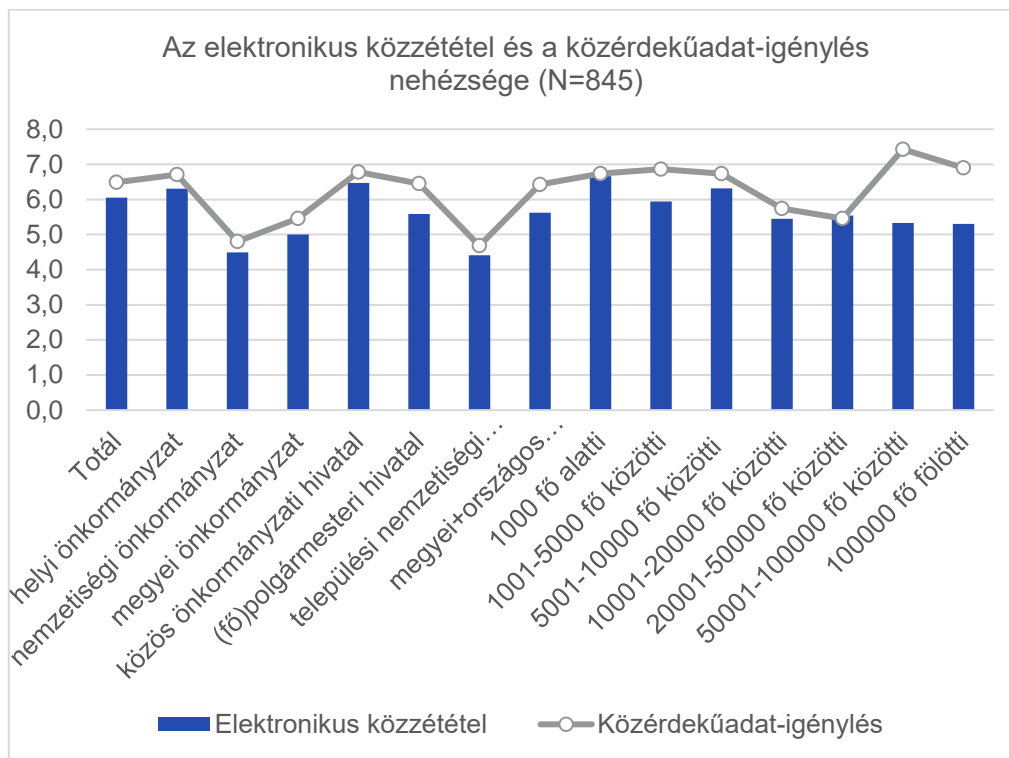
Az elektronikus közzététellel kapcsolatos feladatok nehézségével összehasonlítva látható, hogy a **többség szerint a közérdekűadat-igénylések teljesítése nehezebb.**

A különböző szervezettípusok szerint vizsgálva látható, hogy **a két feladat nehézségének megítélése zömében együtt mozog**: azok, akik az elektronikus közzétételt az átlagosnál nehezebb feladatként élik meg, azok a közérdekűadat-igényléssel kapcsolatban is nagyobb problémákat tapasztalnak. Kivétel csak a 20-50 ezer fős településméret-kategóriában van: az ide sorolt önkormányzatok azonos nehézségűnek ítélték meg mindkét feladatot.

- **A legnagyobb mértékű eltérés az 50-100 ezer fős és a 100 ezer fő feletti településméret-kategóriában van a két feladat megítélt nehézsége között**: ezek a nagyvárosok a közérdekűadat-igénylések teljesítését lényegesen nehezebbnek tartják, mint az elektronikus közzétételt. Ennek oka az lehet, hogy **e szervezetek igen nagyszámú adatigénylést kapnak, az elektronikus közzététel ugyanakkor rutinszerűen végrehajtott, automatizált, megfelelő humán kapacitással megoldott.**



156. ábra: Az elektronikus közzététel és a közérdekűadat-igénylés nehézsége (1-10-es skálán értékelve, ahol 1=kifejezetten könnyű, 10=kifejezetten nehéz; N=845)



Forrás: Saját szerkesztés

A közérdekűadat-igényléshez kapcsolódóan számos probléma látszik: **mindössze 20% volt azon szervezetek aránya, amelyek nem érznek bizonytalanságot egyik területtel kapcsolatban sem.**

A szervezetek átlagosan 4-5 olyan területet is megjelöltek, amellyel kapcsolatban bizonytalanságot éreznek: **minden 2. szervezet nehezen ítéli meg, hogy mely adatok tartoznak a közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok körébe,** és a 19-ből további 12 kérdéskör esetén jelezte bizonytalanságát a szervezetek több mint ötöde.

Az egyes problémák rangsorolása az alábbi eredményeket adta:

- **A problémák súlyossága szerint az első helyen a közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok körének lehatárolása áll, de annak megítélése is sokak számára nehézséget jelent, hogy kik igényelhetnek a szervezettől ilyen adatokat.**
- Olyan alapvető jogszabályi ismeretekkel kapcsolatban is bizonytalanság mutatkozik, mint hogy vizsgálható-e az adatigénylés célja.
- A személyes adatokkal kapcsolatos helyes eljárás (mikor és milyen feltételekkel biztosítandó a személyes adatokat is tartalmazó dokumentumok megismerhetősége; mely – közfeladat ellátásához kapcsolódó – személyes adatok számítanak közérdekből nyilvános adatnak) is nehézséget okoz.
- **Legkevésbé a vagyonnyilatkozatok nyilvánossága, illetve az anonimizálás tekintetében éreznek bizonytalanságot az adatgazdák.**



35. táblázat: k70. A közérdekűadat-igénylésekhez kapcsolódóan mely területeken tapasztal bizonytalanságot az Ön által képviselt szervezet, annak munkatársai esetében? (N=969)

	Első számú probléma	Második számú probléma	Harmadik számú probléma	Kevésbé, de probléma	Nem probléma
Milyen adatok kérhetők ki közérdekűadat-igénylés keretében (azaz mely adatok tartoznak a közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok körébe)	20%	8%	5%	16%	52%
Kik igényelhetnek a szervezettől közérdekű adatot	11%	2%	2%	9%	77%
Vizsgálható-e az adatigénylés célja	5%	5%	4%	10%	76%
Mikor és milyen feltételekkel biztosítandó a személyes adatokat is tartalmazó dokumentumok megismerhetősége	2%	9%	3%	10%	76%
Mely – közfeladat ellátásához kapcsolódó – személyes adatok számítanak közérdekből nyilvános adatnak	5%	4%	3%	10%	77%
Mikor és milyen feltételekkel alkalmazhatók a különböző titoktípusok, nyilvánosságot korlátozó szempontok (pl. üzleti titok)	4%	2%	6%	10%	78%
Melyek az adatigénylés elutasításának lehetőségei	2%	5%	4%	16%	73%
Mi a fontosabb: az adatkezelő érdeke vagy az információk nyilvánosságára vonatkozó közérdek (ún. érdek mérlegelés)	4%	2%	4%	10%	81%
Kérhetők-e az adatigénylő személyére vonatkozó adatok (az adatigénylő azonosítása az adatigénylés során)	3%	5%	1%	12%	79%
Mi lehet az adatigénylés elutasításának megfelelő indokolása	2%	2%	4%	17%	74%
Mely szervezetek számítanak adatgazdának, adatkezelőnek/van-e adatszolgáltatási kötelezettségük az önkormányzati költségvetési szervek, társaságok vonatkozásában is	2%	4%	2%	13%	79%
Mik a költségtérítés szabályai, pontos számítási módja, megállapításának határideje	2%	2%	3%	15%	78%
Milyen formában nyújtható be az adatigénylés	1%	2%	2%	10%	85%
Milyen módon kell teljesíteni az adatigénylést	1%	2%	2%	11%	84%
Milyen esetekben élhet a szerv a határidő-hosszabbítás lehetőségével	1%	0%	4%	8%	88%
Kérhető-e pontosítás az adatigénylőtől	0%	2%	2%	12%	83%
Van-e terjedelmi korlát az adatigénylésnél	1%	2%	1%	10%	87%
Hogyan biztosítandó a nem megismerhető adatot tartalmazó dokumentum nyilvánossága (anonimizálás)	1%	1%	0%	11%	87%
Kik esetében nyilvánosak a vagyonyilatkozatok	1%	1%	0%	6%	92%

Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A nemzetiségi önkormányzatok lényegesen kisebb bizonytalanságról számoltak be (a szervezetek fele nem érez nehézséget ezzel kapcsolatban), mint a helyi önkormányzatok.

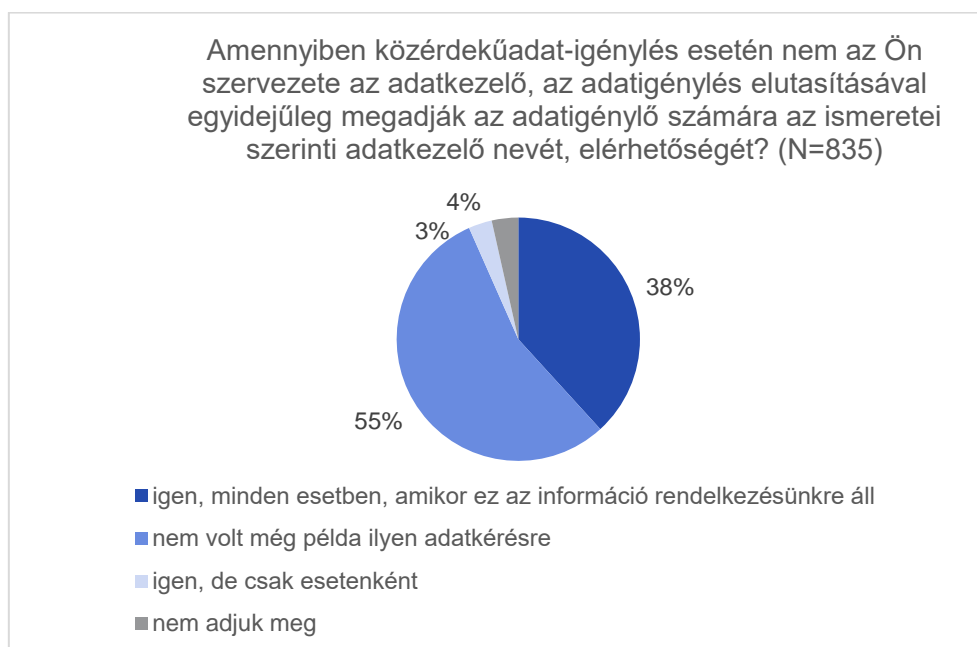


Ennek oka az lehet, hogy a nemzetiségi önkormányzatok lényegesen kisebb mértékben érintettek a közérdekűadat-igénylésekben.

- A megyei önkormányzatok és az önálló polgármesteri hivatalok kisebb nehézségeket látnak, mint a közös önkormányzati hivatalok: előbbieket esetében a jóval kisebb arányú érintettség, míg utóbbiaknál a jobb felkészültség okozhatja ezt a különbséget. A közös önkormányzati hivatalok különösen a kikérhető adatok és az adatgazdák körének meghatározásában, az adatigénylés céljának vizsgálhatóságában, a jogszerű elutasítási indokok, a költségtérítés és a határidő-hosszabbítás szabályai tekintetében, az adatigénylőtől személyes adatok kikérhetőségében, az adatigénylések módjával és formájával kapcsolatban éreznek nagyobb bizonytalanságot, mint az önálló polgármesteri hivatalok.
- A településméret és az érzékelt nehézség között nincs egyértelmű kapcsolat.

**Igen csekély (mindössze 4%) azon szervezetek aránya, amelyek nem adják meg az adatigénylés elutasításával együtt a releváns adatkezelő nevét és elérhetőségét,** azokban az esetekben, amikor egy közérdekűadat-igénylésnél nem a szervezet az adatkezelő. Több mint minden 2. szervezet nem kapott még ilyen adatigénylést.

157. ábra: k72. Amennyiben közérdekűadat-igénylés esetén nem az Ön szervezete az adatkezelő, az adatigénylés elutasításával egyidejűleg megadják az adatigénylő számára az ismeretei szerinti adatkezelő nevét, elérhetőségét? (N=835)

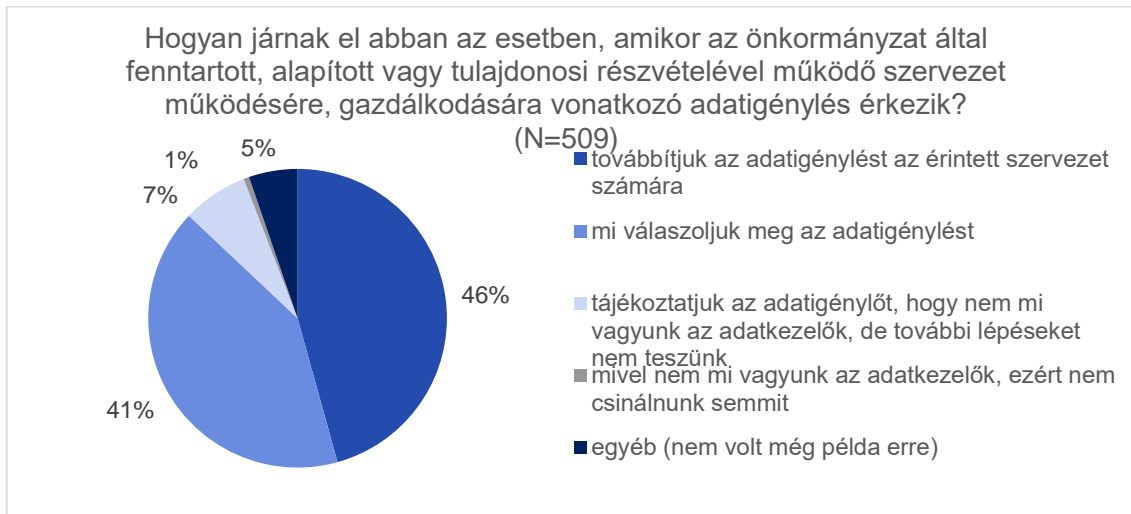


Forrás: Saját szerkesztés

Abban az esetben, amikor az önkormányzat által fenntartott, alapított vagy tulajdonosi részvételével működő szervezet (kötségvetési szerv, gazdasági társaság, nonprofit szervezet) működésére, gazdálkodására vonatkozik a hivatalhoz beérkező adatigénylés, **a többség esetében vagy a hivatal továbbítja az adatigénylést az érintett szervezetnek (46%), vagy a hivatal válaszolja meg az adatigénylést (41%).** Csupán 1% nyilatkozott úgy, hogy semmit nem tesz ebben az esetben.



158. ábra: k73. *Hogyan járnak el abban az esetben, amikor az önkormányzat által fenntartott, alapított vagy tulajdonosi részvételével működő szervezet működésére, gazdálkodására vonatkozó adatigénylés érkezik?* (N=509)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A nemzetiségi önkormányzatok jóval gyakrabban (20%) nem tesznek semmit a fenti esetben, mint a helyi önkormányzatok (0%).
- A közös önkormányzati hivatalok és a kistélepülések az átlagnál szignifikánsan gyakrabban válaszolják meg ezeket az adatigényléseket is, mint az önálló polgármesteri hivatalok, illetve a nagyvárosok. Utóbbiak inkább tájékoztatják az adatigénylőt arról, hogy hová kell fordulniuk, de további lépéseket nem tesznek. Ennek oka lehet az, hogy a közös önkormányzati hivatalok és a kistélepülések esetében jóval gyakoribb az, hogy az alapításukban, fenntartásukban lévő intézmények, szervezetek információszabadsággal kapcsolatos feladatait is a hivatal látja el, mint az önálló polgármesteri hivatalok és a nagyvárosok esetében.

#### 4.4.2.1.4 Más szervezetek feladatellátásában való közreműködés

A fejezet az önkormányzatok más szervezetek feladatellátásában való közreműködésére vonatkozó információkat mutatja be, így kitér a közös önkormányzati hivatalok feladatellátásának specifikumaira, a helyi és a nemzetiségi önkormányzatok, valamint az önkormányzatok és az általuk alapított/fenntartott/tulajdonában lévő egyéb szervezetek (kötségvetési szervek, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek) közötti együttműködés értékelésére.

##### 4.4.2.1.4.1 Közös önkormányzati hivatalok feladatellátása

**A közös önkormányzati hivatalokhoz átlagosan 3,6 település tartozik** (a székhely- és a tagtelepüléseket is beleértve), **de nagy szórás mellett:** a szervezetek 3/4-e esetében 2-4 település működik együtt, de vannak 10 feletti települést ellátó közös hivatalok is (3%).

A szervezetek 7%-ánál a tagtelepüléseken nincs kirendeltség, 42%-nál 1 kirendeltség, 35%-nál 2 kirendeltség, 15%-nál pedig több kirendeltség található (természetesen ez összefügg a tagtelepülések számával).

A közös hivatalhoz tartozó települések **döntő többsége (92%-a) esetében a közös hivatal látja el** (túlnyomórészt, döntő mértékben) az információszabadsággal kapcsolatos **feladatokat a székhely- és a tagtelepülések mindegyikének.** E tekintetben nincs szignifikáns különbség a közös hivatalhoz tartozó települések száma alapján.

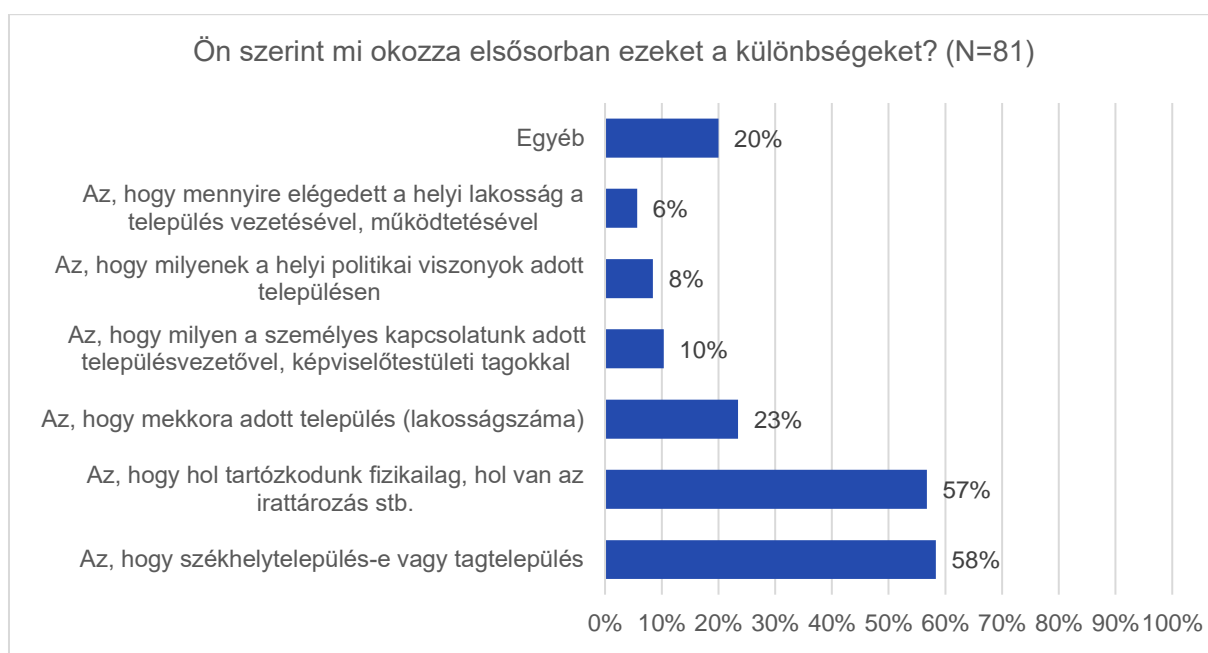
**A feladatellátás jellemzően azonos színvonalú: az e típusú feladatokat ellátó közös hivatalok 86%-a állítja, hogy nincs különbség** a nyilvánossági feladatok ellátása tekintetében a képviselt települések között.

Annál a kisszámú településnél, ahol van ilyen különbség, elsősorban objektív tényezőkön múlik a feladatellátás színvonala, mely tényezők szorosan összefüggenek egymással: az, hogy székhelytelepülésről vagy tagtelepülésről van-e szó (58%), hogy a hivatali apparátus melyik településen van jelen fizikailag (57%), illetve, hogy mekkora az adott település lélekszáma (23%). Utóbbi esetében az érintett közös hivatalok mindegyike úgy látja, hogy a nagyobb települések feladatellátása hatékonyabb.

A szubjektív szempontok ebben kisebb mértékben játszanak szerepet: 10% gondolja úgy, hogy a településvezetővel, képviselőtestülettel kialakított személyes kapcsolaton múlik a hatékonyság, 8% szerint ez a helyi politikai viszonyok függvénye, és csupán 6% tudja be ezeket a különbségeket annak, hogy mennyire elégedett a helyi lakosság a település működéssel.

Az egyéb válaszok között részben objektív (ti. anyagi források, technikai eszközök, létszám) szempontok, részben pedig a településvezetés és a hivatal közötti együttműködésre, kapcsolatra vonatkozó állítások szerepeltek.

159. ábra: k10. Ön szerint mi okozza elsősorban ezeket a különbségeket? (N=81) (több válasz adható)



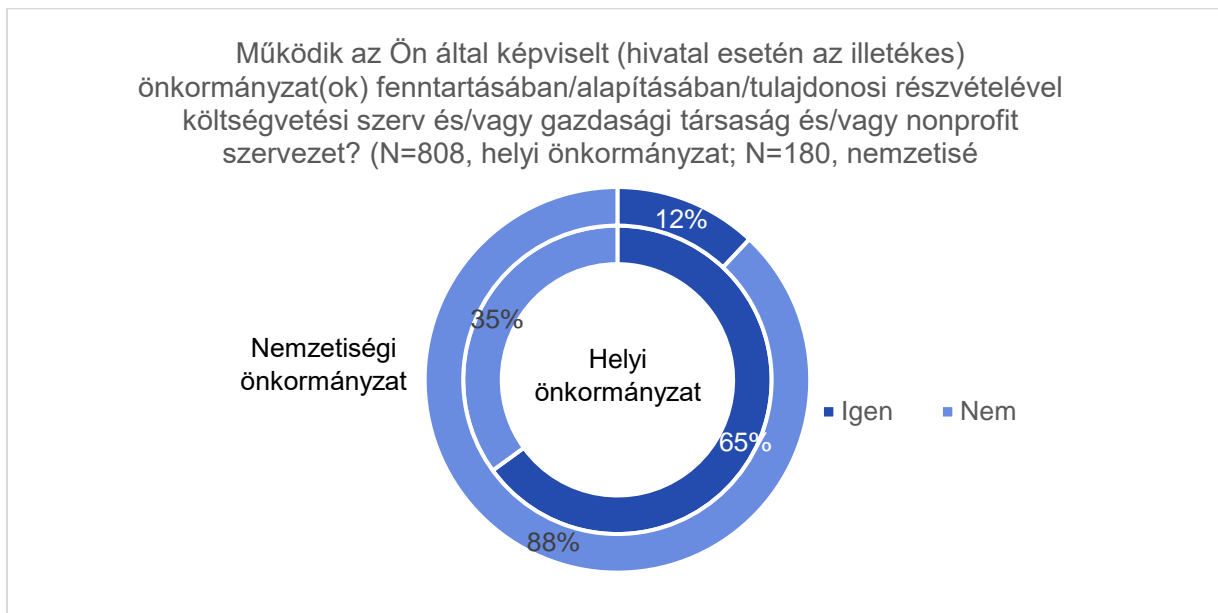
Forrás: Saját szerkesztés

#### 4.4.2.1.4.2 Más szervezetek feladatellátása

A helyi önkormányzatok kétharmadának van a fenntartásában/alapításában/tulajdonosi részvételével költségvetési szerv és/vagy gazdasági társaság és/vagy nonprofit szervezet. Átlagosan a legtöbb önkormányzat költségvetési szervvel bír, ezt a gazdasági társaságok, majd a nonprofit szervezetek követik.

A nemzetiségi önkormányzatoknak számottevően kisebb aránya (csupán 12%-a) tulajdonol, tart fenn ilyen szervezeteket. A költségvetési szervek (2,6) és a gazdasági társaságok átlagos száma (0,8) kevesebb, a nonprofit szervezeteké némileg több (1,5), mint a helyi önkormányzatoknál.

160. ábra: k36. Működik az Ön által képviselt (hivatal esetén az illetékes) önkormányzat(ok) fenntartásában/alapításában/tulajdonosi részvételével költségvetési szerv és/vagy gazdasági társaság és/vagy nonprofit szervezet? (N=808, helyi önkormányzat; N=180, nemzetiségi önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

36. táblázat: k36.1 Működik az Ön által képviselt (hivatal esetén az illetékes) önkormányzat(ok) fenntartásában/alapításában/tulajdonosi részvételével költségvetési szerv és/vagy gazdasági társaság és/vagy nonprofit szervezet?

	Költségvetési szerv		Gazdasági társaság		Nonprofit szervezet	
	helyi	nemzetiségi	helyi	nemzetiségi	helyi	nemzetiségi
Átlag	3,5 db	2,6 db	2,4 db	0,8 db	1,1 db	1,5 db
1 szervezet	20%	33%	35%	60%	75%	35%
2 szervezet	15%	33%	35%	40%	11%	35%
3 szervezet	22%	0%	5%	0%	10%	5%
4 szervezet	12%	11%	10%	0%	1%	10%
5 szervezet	15%	11%	9%	0%	0%	9%
6-9 szervezet	12%	11%	4%	0%	2%	4%
9-nél több szervezet	2%	0%	3%	0%	1%	3%

Forrás: Saját szerkesztés

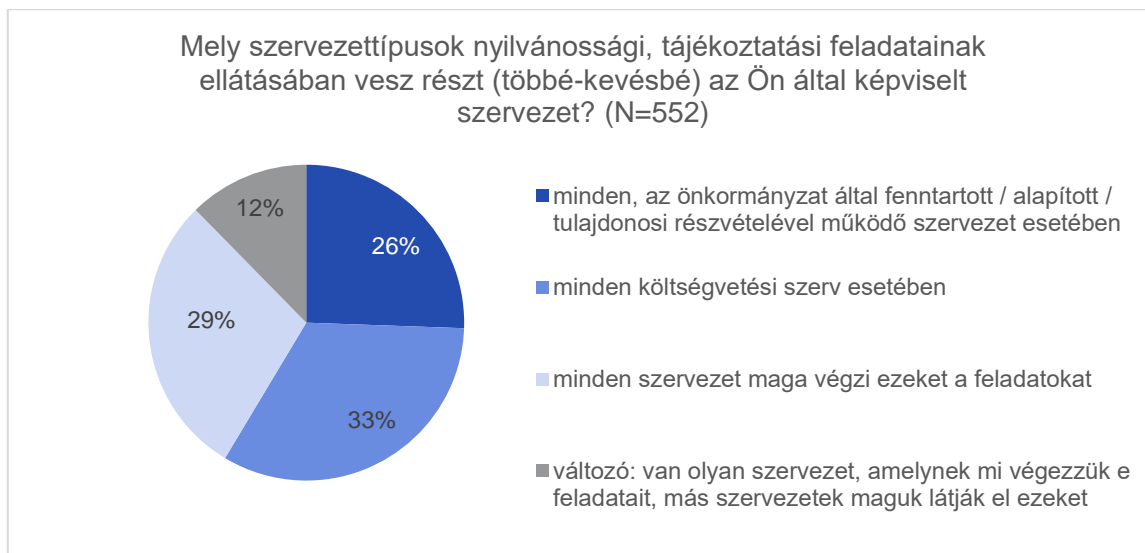
A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók még:

- A helyi önkormányzatokon belül a legnagyobb arányban a megyei önkormányzatok rendelkeznek valamilyen szervezettel (82%), ezt az önálló polgármesteri hivatalokkal bíró települések (71%), majd a közös önkormányzati hivatalt fenntartó önkormányzatok (64%) követik.
- A településméret növekedésével nő a szervezet fenntartásában, tulajdonában álló szervezetek átlagos aránya (5000 fő alatti települések 60%-a, 100 ezer fő felett már 100%-a), a trend csak a 20-50 ezer fős méretkategóriánál törik meg. Számosságukat tekintve (azoknál a településeknél, ahol van ilyen szervezet az önkormányzat tulajdonában/fenntartásában) ugyanakkor már tendenciózus növekedés látható.

- A nemzetiségi önkormányzatokon belül a megyei és országos szervezetek lényegesen több fenti szervezettel bírnak, mint a települési nemzetiségi önkormányzatok.

A költségvetési szervvel/gazdasági társasággal/nonprofit szervezettel bíró önkormányzatok **több mint negyede (26%-a) valamennyi érintett szervezetnek ellátja a tájékoztatási, nyilvánossági feladatait.** Harmaduk csak a költségvetési szerveket segíti e tekintetben; míg 12% esetében változó, hogy mely szervezetnek a feladatellátásában vesznek részt, és milyen mértékben. **29% esetében pedig e szervezetek (költségvetési szervek, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek) maguk látják el e teendőket.**

161. ábra: k37. Mely szervezettípusok nyilvánossági, tájékoztatási feladatainak ellátásában vesz részt (többé-kevésbé) az Ön által képviselt szervezet? (N=552)

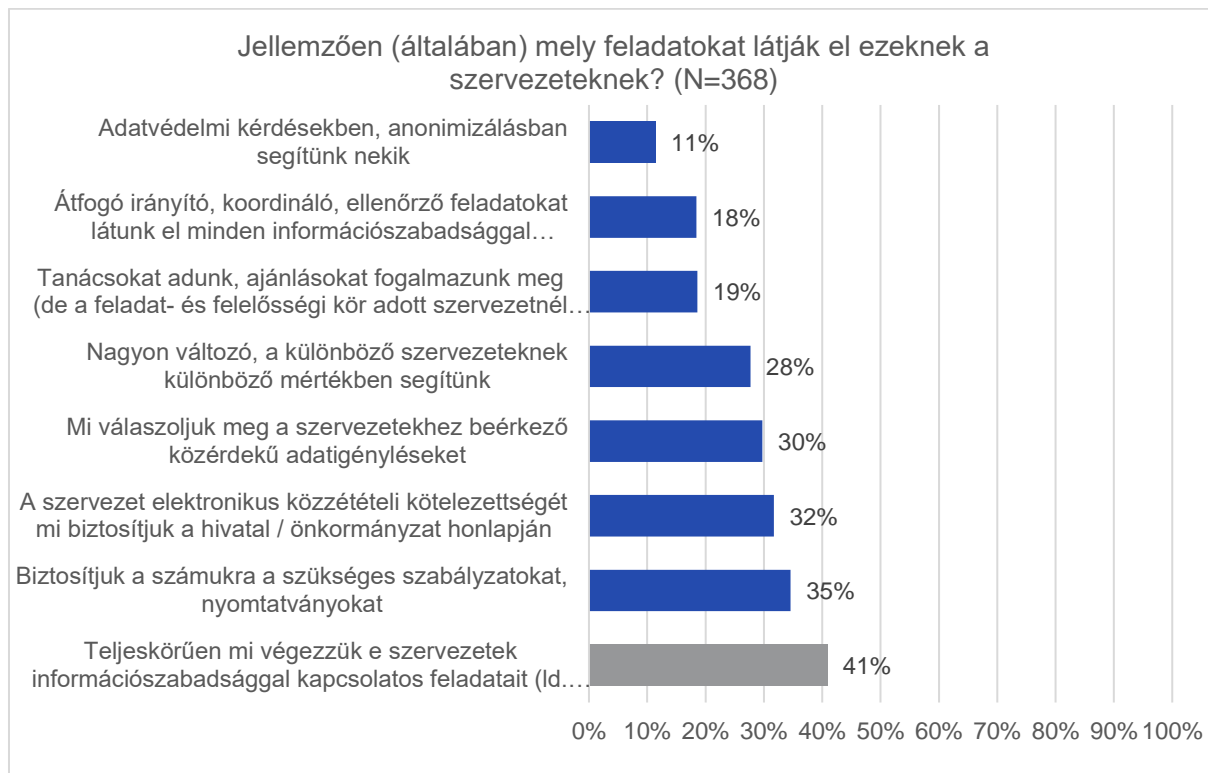


Forrás: Saját szerkesztés

**Az önkormányzatok által nyújtott segítség az esetek 41%-ában teljes körű, azaz valamennyi információszabadsággal kapcsolatos feladatra kiterjed.**

A részfeladatok közül leginkább a nyomtatványok, szabályzatok biztosítása (35%), az önkormányzati honlapon a közzétételi kötelezettség teljesítése (32%), valamint a közérdekű adatok megválaszolása (30%) a leggyakoribb.

162. ábra: k38. Jellemzően (általában) mely feladatokat látják el ezeknek a szervezeteknek? (N=368)



Forrás: Saját szerkesztés

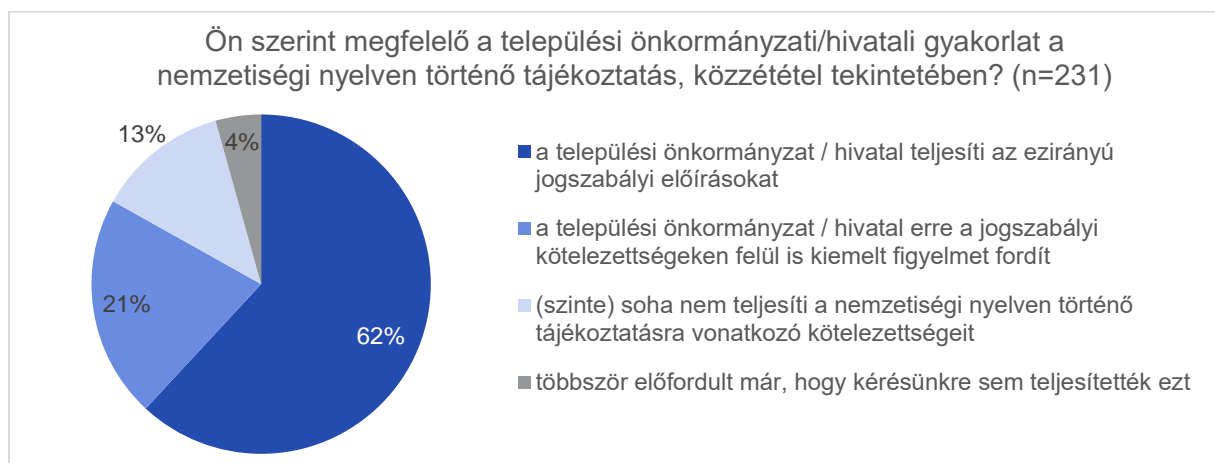
A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók még:

- A közös önkormányzati hivatalok inkább ellátják e szervezetek feladatait is, jellemzően teljeskörűen (kiváltképp a költségvetési szervek esetében kevésbé gyakori az átlagosnál az önállóság); a megyei önkormányzatokra és az önálló polgármesteri hivatalokra pedig az átlagosnál jellemzőbb az, hogy e szervezetek maguk végzik a tájékoztatási, nyilvánossági tevékenységeiket, és a hivatalok legfeljebb átfogó ellenőrző funkciót látnak el, tanácsokat adnak, vagy egy-egy részfeladatnál (ld. anonimizálás) segítenek.
- A kistépeléseknél az átlagosnál gyakoribb, hogy a hivatal látja el az ezirányú feladatokat valamennyi szervezet számára (átfogóan), ezzel szemben a nagyobb települések önkormányzatainak fenntartásában, tulajdonában lévő szervek jellemzően maguknak végzik el e teendőket, és a hivatalok legfeljebb átfogó ellenőrző funkciót látnak el, tanácsokat adnak, vagy egy-egy részfeladatnál (ld. anonimizálás) segítenek.

#### 4.4.2.1.4.3 Nemzetiségi önkormányzatokra vonatkozó kérdések

**A nemzetiségi önkormányzatok többsége (83%-a) szerint a helyi önkormányzatok/hivatalok teljesítik a nemzetiségi nyelven történő tájékoztatással, közzététellel kapcsolatos feladataikat: 62% szerint a jogszabályi kötelezettségek teljesülnek, sőt, 21% úgy látja, még ezen felül is kiemelt figyelmet fordítanak erre. 4% tapasztalt már problémát e tekintetben és csak 13% az, aki kifejezetten elégedetlen a helyi önkormányzat teljesítményével e tekintetben.**

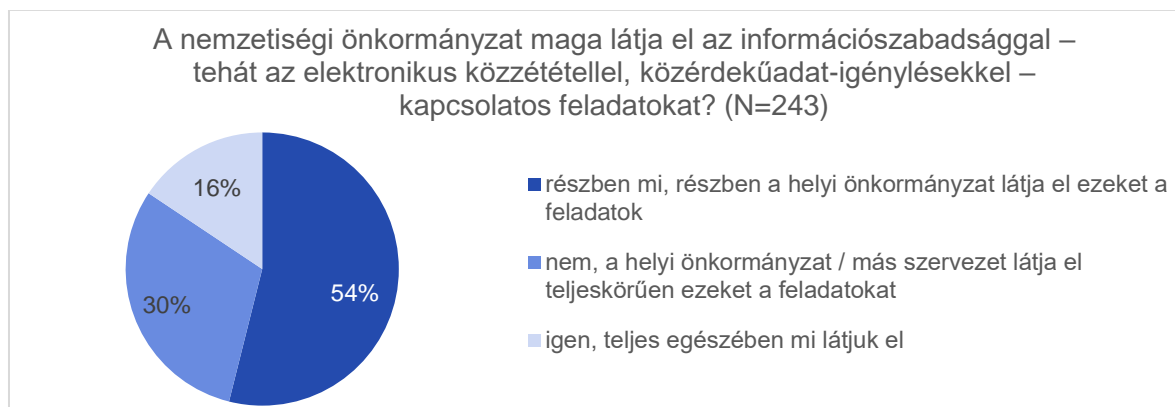
163. ábra: k12. Ön szerint megfelelő a települési önkormányzati/hivatali gyakorlat a nemzetiségi nyelven történő tájékoztatás, közzététel tekintetében? (N=231)



Forrás: Saját szerkesztés

A nemzetiségi önkormányzatoknak csupán **16%-a látja el maga teljeskörűen** az információszabadsággal kapcsolatos feladatait. **A többség (54%) ezeket a feladatokat a helyi hivattal megosztva végzi; 30% esetében pedig teljeskörűen a helyi hivatalhoz tartozik ez a feladatkör.**

164. ábra: k13. A nemzetiségi önkormányzat maga látja el az információszabadsággal – tehát az elektronikus közzététellel, közérdekűadat-igénylésekkel – kapcsolatos feladatokat? (N=243)



Forrás: Saját szerkesztés

A helyi önkormányzatok által nyújtott segítség az esetek 42%-ában a szükséges szabályzatok, formanyomtatványok biztosítására terjed ki és hasonló arányban jellemző az is, hogy a nemzetiségi önkormányzatra vonatkozó közzétételt a hivatal végzi. Minden harmadik esetben átfogó irányító, ellenőrző szerepet játszik a helyi önkormányzat. A nemzetiségi önkormányzatok negyede-ötöde esetében pedig tanácsokkal látják el őket, vagy a hivatal válaszolja meg a közérdekűadat-igényléseket.

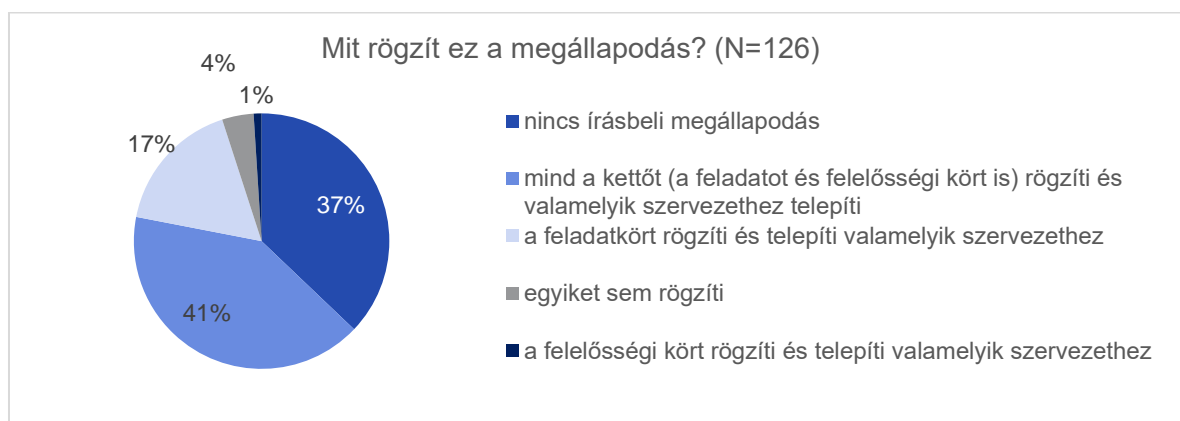
165. ábra: k14. Jellemzően milyen, információszabadsággal kapcsolatos feladatokat lát el Önöknek a helyi önkormányzat? (N=131) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

Annak ellenére, hogy ezt jogszabály előírja, **a nemzetiségi önkormányzatok több mint harmada (37%-a) szerint nincs a fenti munkamegosztásra vonatkozó írásbeli megállapodás** közte és a helyi önkormányzat között, további 4% szerint pedig van ugyan megállapodás, de az sem a feladat-, sem a felelősségi kör megosztását nem rögzíti. **Az írásbeli megállapodások 41%-a tekinthető teljesen megfelelőnek** (mind a feladatot, mind a felelősségi kört rögzíti, és valamelyik szervezethez telepíti).

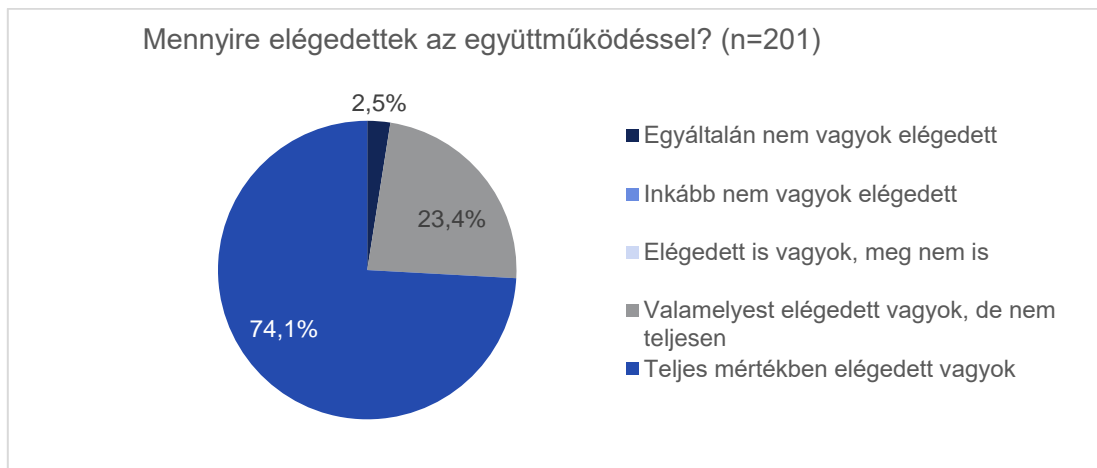
166. ábra: k15. Mit rögzít ez a megállapodás? (N=126)



Forrás: Saját szerkesztés

A fenti hiányosság ellenére a **nemzetiségi önkormányzatok kétharmada teljes mértékben elégedett a helyi hivatal együttműködésével**; **harmada azonban elégedetlen**: 23% nem teljesen elégedett és 2,5% az, aki kifejezetten elégedetlen a helyi hivatal ezirányú tevékenységével, kooperativitásával.

167. ábra: k18. Mennyire elégedettek az együttműködéssel? (N=201)



Forrás: Saját szerkesztés

A fő problémák között az alábbiak jelennek meg:

- A hivatali dolgozók leterheltek, nem jut idejük a nemzetiségi önkormányzattal kapcsolatos feladatokra.
- Nincs vagy akadozó a kapcsolat az önkormányzati vezetőkkel, döntéshozókkal; nem vonják be a nemzetiségi önkormányzat képviselőit a nemzetiségi kérdések, ügyek előkészítésébe; nincs tájékoztatás; nem válaszolnak érdemben a kérdésekre; nincs valódi együttműködés.
- Nem mellérendeltek, inkább „másodrendűek”, nem veszik őket komolyan.
- Nem érzik a hivatalok a felelősséget.
- Anyagi támogatás hiányzik.
- Technikai feltételek hiányoznak (pl. iroda, hiába sok a nemzetiség; közös számítógépet használnak, ami adatvédelmi szempontból problémás).





„A hivatal jelentősen leterhelik a nagy önkormányzatok feladatai, így a nemzetiségi önkormányzatra nem marad túl sok energiájuk.”

„A településen felmerülő írásban feltett közérdekű kérdésekre még sohasem kaptunk valóságos, érdemi válaszokat, szóban feltett kérdésekre pedig sértésekkel válaszolnak.”

„A döntéshozók pl. a polgármester, alpolgármester egy évben 1 x 2 - érhető el nem konstruktívak, kerülik a találkozást, a párbeszédet... A roma felzárkóztató, integrációs programok előkészítésében nem vonnak be... A törvény adta lehetőségeinkkel sem tudunk élni. Ezért az a gyakorlati tapasztalatom, hogy így ebben a formában ez a Nemzetiségi törvény rosszabb mint az előző.”

„Elismernek, de nem vagyunk mellérendeltek.”

„Sajnálatos módon a helyi települési önkormányzat, irodahelyiséget nem biztosít a nemzetiségi önkormányzat részére! Olyan feltételeket és munkánkban akadályozás, hátráltatás saját lakásomon történő munkavégzésre kényszerültem!”

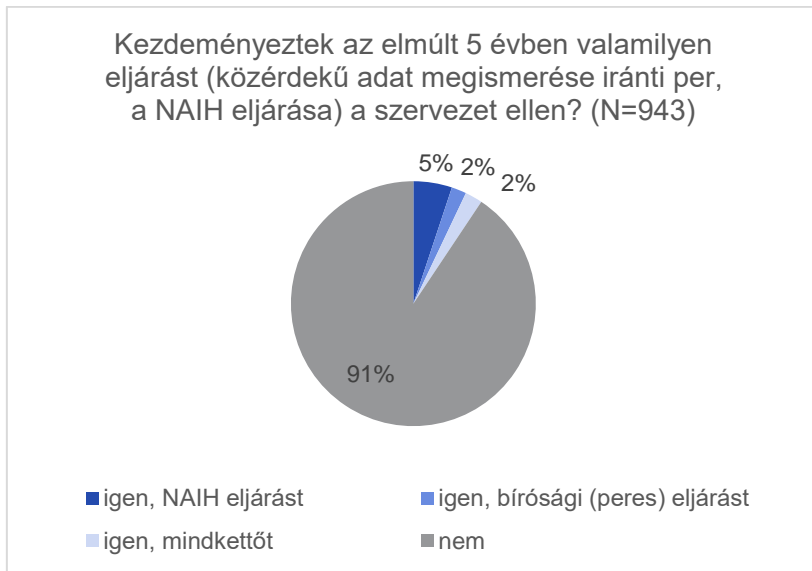
„Saját szabályzatunk a hivatal nem fogadja el magára kötelezőnek, míg adatvédelmi kéréseinket nem teljesítik, számítógépünk sem védett három nemzetiségi önkormányzat használja. Iktatásunk nincs, levelezésünk a polgármesteren "keresztül" fut át. A jegyző nem segít.”

„Fontos döntések előtt elfelejtik a nemzetiségi önkormányzatok véleményét kikérni.”

#### 4.4.2.2 Jogorvoslati esetek értékelése

**A szervezetek döntő többsége (91%) ellen NAIH panaszeljárásra nem került még sor, illetve bírósági (peres) eljárást sem kezdeményeztek az elmúlt 5 évben.**

168. ábra: k81.Kezdeményeztek az elmúlt 5 évben valamilyen eljárást (közérdekű adat megismerése iránti per, a NAIH eljárása) a szervezet ellen? (N=943)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében lényeges különbségek láthatók (az alacsony elemszámok miatt csak tájékoztató jelleggel!):

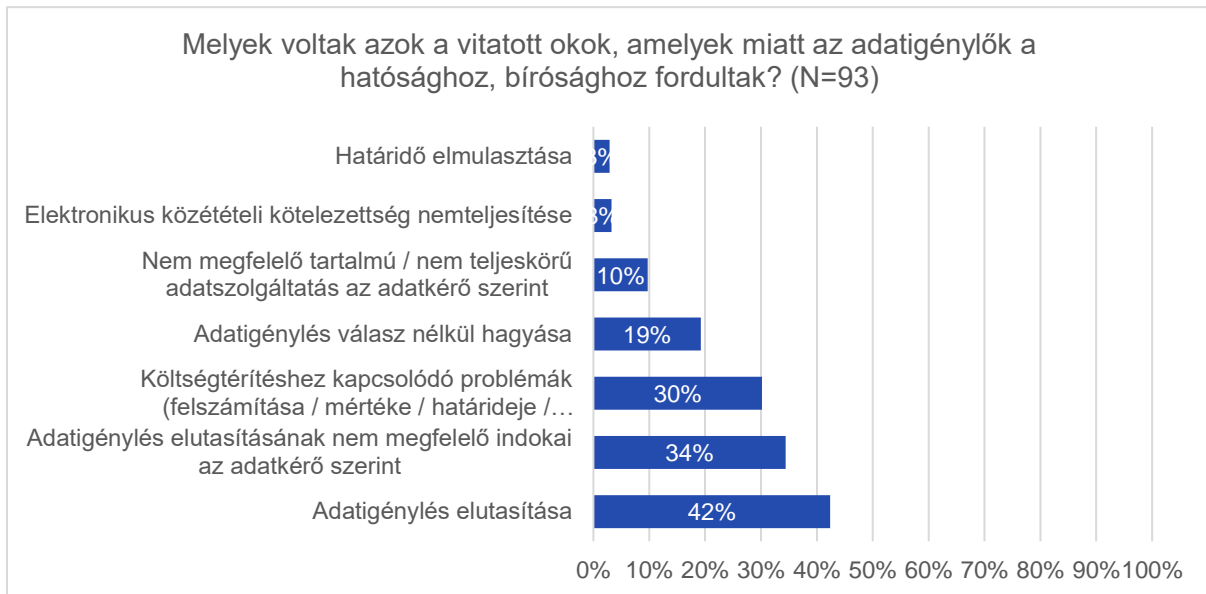
- A nemzetiségi önkormányzatok ellen peres eljárásra nem került még sor az elmúlt 5 évben, és a helyi önkormányzatoknál szignifikánsabb kevesebb esetben (2,5%) fordult elő NAIH eljárás is.



- Megyei önkormányzat sem volt még érintett bírósági eljárásban, esetükben ugyanakkor a NAIH eljárás gyakorisága valamelyest nagyobb volt (9%), mint a területi önkormányzatok esetében.
- Településméret szerint vizsgálva **az 50-100 ezer fős városok önkormányzatai szignifikánsan érintettebbek ezen eljárásokban**, mint az egyéb településeké: e városok **60%-a esetében indult már valamilyen eljárás** az elmúlt 5 évben: mind a NAIH eljárás, mind a bírósági per az átlagosnál szignifikánsabb nagyobb arányú volt e szervezettípus esetén.

**Az eljárások oka túlnyomórészt az adatigénylés elutasítása (42%), az adatigénylés elutasításának nem megfelelő indokolása (34%), a költségtérítéshez kapcsolódó probléma (30%), illetve ezen okok valamilyen kombinációja volt.**

169. ábra: k82. Melyek voltak azok a vitatott okok, amelyek miatt az adatigénylők a hatósághoz, bírósághoz fordultak? (N=93; amely szervezetek esetében sor került eljárásra) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

**NAIH eljárást a szervezetek 5%-a ellen kezdeményeztek az elmúlt 5 évben. A vitatott ok legtöbbször – az esetek 26 ill. 25%-ában – az adatigénylés válasz nélkül hagyása és a költségtérítéssel kapcsolatos probléma volt**, ezeket az elutasítás nem megfelelő indokolása, valamint az adatigénylés nem megfelelő tartalmú teljesítése követte (18% ill. 15%). A további okok elenyésző mértékben merültek fel.

**A Hatóság az esetek döntő többségében (85%-ban) az adatigénylőnek adott igazat, és az adatigénylés teljesítésére a szervezet bevallása szerint sor is került.** A további esetekben a Hatóság az adatkezelőnek adott igazat (illetve egy eljárás még folyamatban van).

**Bírósági eljárásra a szervezetek mindössze 2%-a esetében került sor.** A bírósági eljárások esetében a vitatott ok némileg eltért a hatósági eljárásoknál tapasztaltaktól: **az esetek felében az adatigénylés elutasítása miatt indult per, 20%-ban az elutasítás nem megfelelő indokolása, 16%-ban pedig a költségtérítéssel kapcsolatos probléma volt a vitatott ok.**

**A bírósági eljárás az esetek kb. 60%-ában elmarasztalással zárult.** Minden 4. esetben a keresetet elutasították a szervezet állítása szerint; a további említett eljárások még folyamatban vannak.

**Azokban az esetekben (szervezetek 2%-a), amikor mind hatósági, mind peres eljárásra sor került, a vitatott ok elsődlegesen az adatigénylés elutasítása volt, amely együtt járt annak nem megfelelő indokolásával is.** Ezek kétharmadánál a bíróság az adatkezelőt marasztalta el, míg egyharmadánál az adatkezelőnek adott igazat.

Összességében tehát elmondható, hogy **bár a szervezetek csak egy kis részénél került sor eddig NAIH vagy peres eljárásra, ezek többségében az illetékes hatóság az adatigénylőnek adott**

**igazat**, tehát az eljárás az adatkezelő szervezet elmarasztalásával zárult. **Pozitívum, hogy ez utóbbi esetekben az adatkezelő túlnyomórészt kiadta az igényelt adatokat (saját bevallása szerint).**

1% alatt van azon szervezetek aránya, amelyek ellen már tettek büntetőfeljelentést, és mindössze 1 szervezet esetében indult nyomozás hivatali visszaélés miatt.

#### 4.4.2.3 Az információszabadsággal összefüggő feladatok ellátásának módja és kapacitásigénye

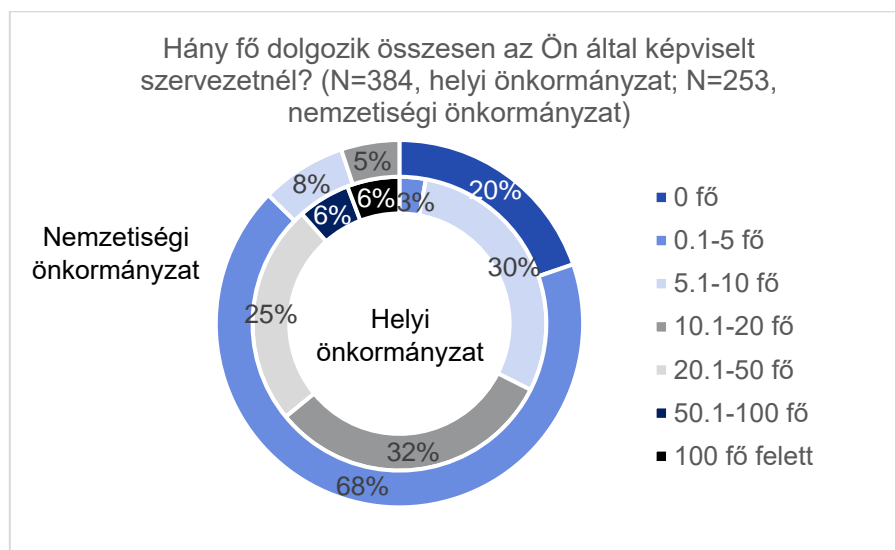
Az alábbi fejezet azokat a szervezeti, személyzeti, technológiai és szabályozási kérdéseket veszi számba, amelyek befolyásolhatják az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát.

##### 4.4.2.3.1 Szervezeti, személyzeti jellemzők

**A helyi és a nemzetiségi önkormányzatok dolgozói létszáma jelentősen eltér egymástól.**

- **A helyi önkormányzatok esetében** az átlagos létszám **31 fő**. 0 fős munkavállalói létszám természetesen nem fordul elő, a szervezetek **30%-a legfeljebb 5 főt, 32%-uk legfeljebb 10 főt foglalkoztató hivatali apparátussal bír; 25% pedig 10,1-20 főt foglalkoztat. A legnagyobb szervezetek aránya 12%** (fele-fele arányban 50-100 fő közötti, illetve 100 fő feletti létszámmal).
- A mintában szereplő **nemzetiségi önkormányzatok esetében a szervezetek átlagos állományi létszáma jóval kisebb (átlagosan 6 fő)**; szignifikánsan gyakoribb a 0, illetve az igen alacsony munkavállalói létszám (20%-uknál 0, 68%-uknál legfeljebb 5 fő dolgozik), mint a helyi önkormányzatoknál.

170. ábra: k7. Hány fő dolgozik összesen az Ön által képviselt szervezetnél? (N=384, helyi önkormányzat; ill. N=253, nemzetiségi önkormányzat)



Forrás: Saját szerkesztés

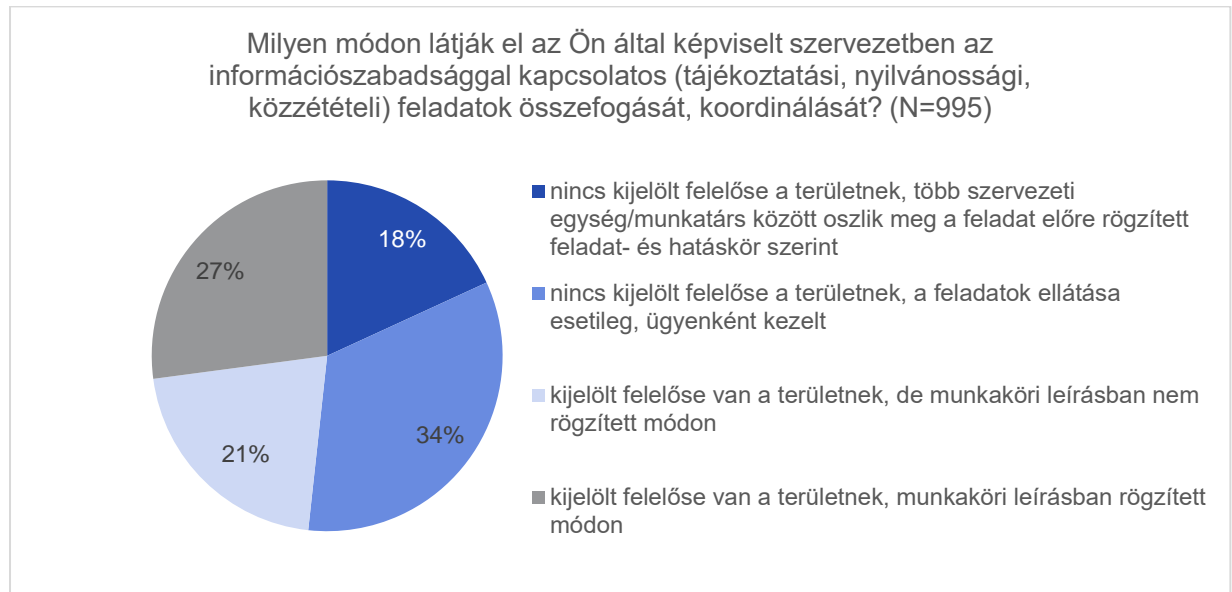
A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók még:

- A helyi önkormányzatokon belül **a legkisebb hivatali apparátussal a közös önkormányzati hivatalok bírnak (átlagosan 19 fő), ezeket a megyei önkormányzatok (átlagosan 27 fő) követik, míg a legnagyobb az önálló polgármesteri hivatalok dolgozói létszáma, átlagosan 45 fővel.**
- **A településméret növekedésével** – magától értetődő módon, a település lakosságához kötött normatív finanszírozásnak megfelelően – **emelkedik a dolgozói létszám is**: az 1000 fő alatti helyi önkormányzatok hivatalai átlagosan 13 főt, míg a 100 ezer főnél nagyobb településeké már átlagosan 325 főt foglalkoztatnak.

- A megyei és országos nemzetiségi önkormányzatok a települési nemzetiségi önkormányzatoknál nagyobb hivatali létszámmal bírnak (esetükben az 5,1-10 fős munkavállalói létszám aránya 53%).

**A szervezetek némileg több mint a felénél (52%-nál) nincs kijelölt felelőse az információszabadsággal kapcsolatos feladatok összefogásának, koordinálásának: minden 3. szervezetnél a feladatok ellátása esetileg, ügyenként kezelt, 18%-nál viszont előre meghatározott feladat- ill. hatáskör szerint oszlik meg a teendő több szervezeti egység, munkatárs között. Az önkormányzatok 27%-ánál van kijelölt felelős, és a feladatot munkaköri leírás is rögzíti, további 21% esetében pedig a felelősség rendezett ugyan, de munkaköri leírásban nem rögzített módon.**

171. ábra: k19. Milyen módon látják el az Ön által képviselt szervezetben az információszabadsággal kapcsolatos (tájékoztatási, nyilvánossági, közzétételi) feladatok összefogását, koordinálását? (N=995)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- **A felelősségi kör kialakítása a helyi önkormányzatokra inkább jellemző, mint a nemzetiségi önkormányzatokra:** a helyi önkormányzatok több mint felénél van kijelölt felelőse a területnek, míg a nemzetiségi önkormányzatoknál szignifikánsan nagyobb azon szervezetek aránya, amelyeknél nincs kijelölt felelős, és a feladatellátás eseti jelleggel történik.
- **A helyi önkormányzatokon belül, a legtudatosabbnak e szempontból az önálló polgármesteri hivatalokkal bíró szervezetek tekinthetők:** esetükben szignifikánsan nagyobb azon szervezetek aránya (43%), amelyeknél kijelölt felelőse van a területnek, munkaköri leírásban rögzített módon.
- **A településméret növekedésével javul a felelősség rendezettségének szintje;** egyre nagyobb arányban nyilatkoztak az önkormányzatok úgy, hogy munkaköri leírásban is rögzített módon van kijelölt felelőse az információszabadsággal kapcsolatos feladatoknak. Míg az 5000 fő alatti kistépelülések önkormányzatainak túlnyomó része (kb. 93%-a) szerint a felelős csak kisebb részt foglalkozik ezekkel a feladatokkal, nagyjából más teendőket lát el; addig az 50 ezer fő feletti kategóriákban ez az arány 50%-ra csökken (és 50% gondolja úgy, hogy a felelős döntő többségében ezekkel a feladatokkal foglalkozik).
- A nemzetiségi önkormányzatok közül **a megyei és országos szervezetek inkább jelölnek ki felelőst,** mint a települési nemzetiségi önkormányzatok.

Fontos megállapítani, hogy **minél nagyobb egy hivatali apparátus, annál inkább jellemző az, hogy kijelölt felelőse van az információszabadsággal kapcsolatos feladatoknak:** a nagy létszámú szervezeteknél jóval gyakoribb, hogy kijelölt felelőssel bír a feladat – és ez munkaköri leírásban is rögzített –, mint a kis hivatalok esetében.

37. táblázat: A feladatellátás módja a szervezetnél foglalkoztatottak száma alapján

Szervezetnél foglalkoztatottak száma	Feladatellátás módja			
	nincs kijelölt felelőse a területnek, több szervezeti egység/munkatárs között oszlik meg a feladat előre rögzített feladat- és hatáskör szerint	nincs kijelölt felelőse a területnek, a feladatok ellátása esetileg, ügyenként kezelt	kijelölt felelőse van a területnek, de munkaköri leírásban nem rögzített módon	kijelölt felelőse van a területnek, munkaköri leírásban rögzített módon
0 fő	36%	48%	6%	9%
0,1-5 fő	24%	36%	12%	29%
5,1-10 fő	15%	36%	26%	24%
10,1-20 fő	15%	36%	23%	26%
20,1-50 fő	23%	14%	15%	48%
50,1-100 fő	25%	10%	12%	53%
100 fő felett	34%	10%	2%	54%

Forrás: Saját szerkesztés

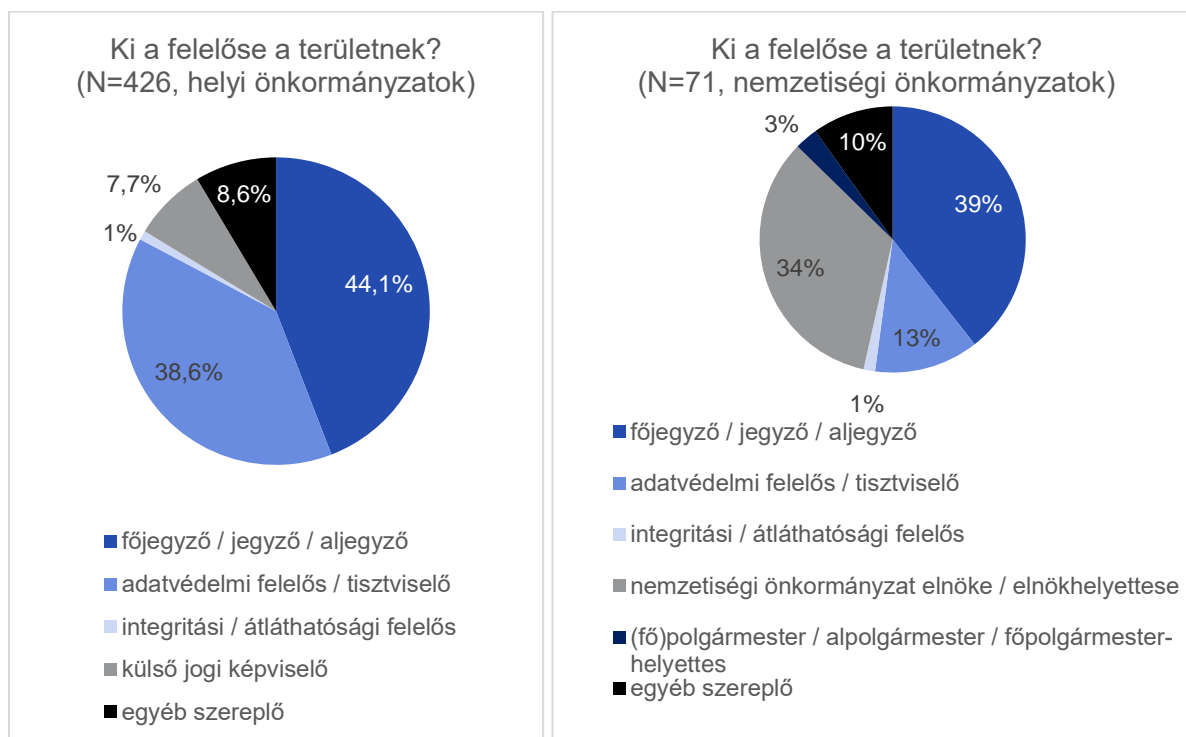
A **helyi önkormányzatok** esetében az információsabadsággal kapcsolatos **feladatok felelőse leggyakrabban a jegyző**, aki a szervezetek 44%-ánál látja el ezt a feladatkört is. A szervezetek **39%-ánál az adatvédelmi felelős/tisztviselő a terület felelőse**. Az esetek 8%-ában külső jogi képviselőt bíznak meg ezzel a feladattal. A **településvezetőknek (polgármestereknek) e tekintetben nincs szerepük**.

A **nemzetiségi önkormányzatok** feladatellátásának **sajátosságát jól mutatja, hogy ezen szervezetek kb. 40%-a esetében is a helyi önkormányzati hivatal jegyzője a feladat fő felelőse**. A második leggyakrabban a **nemzetiségi önkormányzat vezetője** (elnöke, elnökhelyettese) látja el ezt a feladatkört, míg 13%-ban adatvédelmi felelőst bíznak meg.

Az egyéb említések (9%) között jellemzően külső szakértők, valamint a hivatalok munkatársai (ügyintézői, illetve osztályvezetői szint) jelennek meg.



172. ábra: k21. Ki a felelőse a területnek? (N=426, helyi önkormányzatok; ill. N=71; nemzetiségi önkormányzatok)



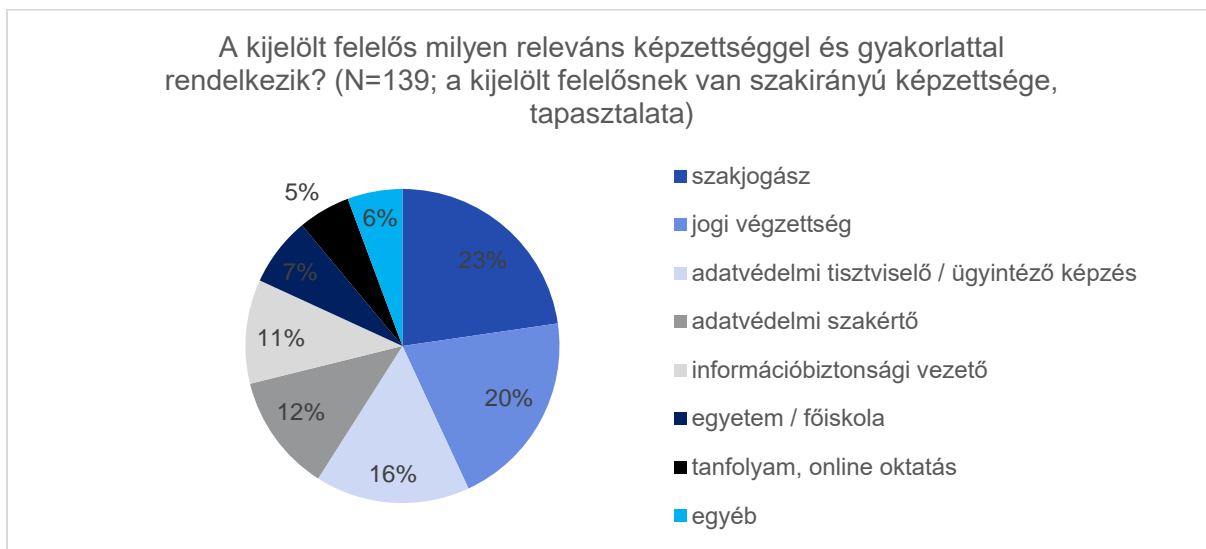
Forrás: Saját szerkesztés

**A felelős személyéből következik, hogy az információszabadsággal kapcsolatos feladatok ellátása adott felelős munkaidejének csak kis részét teszi ki:** a szervezetek döntő többsége (86%-a) nyilatkozott úgy, hogy a felelős csak kisebb részt foglalkozik ezekkel a feladatokkal, nagyjából más teendőket lát el; és **mindössze 5% körüli azon szervezetek aránya, ahol a felelős csak és kizárólag az információszabadság feladatait látja el.**

**A felelősök fele rendelkezik az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése szempontjából releváns képzettséggel és gyakorlattal** (e tekintetben nincs szignifikáns különbség a helyi és a nemzetiségi önkormányzatok között). E releváns képzettség, tapasztalat **elsősorban jogi, másodsorban adatvédelmi végzettséget, szakértelmet jelent:**

- Minden negyedik releváns képzettséggel rendelkező felelős szakjogász végzettségű, további 20% pedig egyéb jogi végzettséggel bír.
- 16% adatvédelmi tisztviselői/ügyintézői képzésen vett részt, 12% adatvédelmi szakértő végzettségű.
- 11% információbiztonsági vezetői képzettségű.
- Ezekon kívül általános felsőfokú tanulmányok, valamint nem iskolarendszerű tanfolyamok, képzések jelennek meg az említések között.

173. ábra: k22. A kijelölt felelős milyen releváns képzettséggel és gyakorlattal rendelkezik? (N=139; a kijelölt felelősnek van szakirányú képzettsége/tapasztalata)



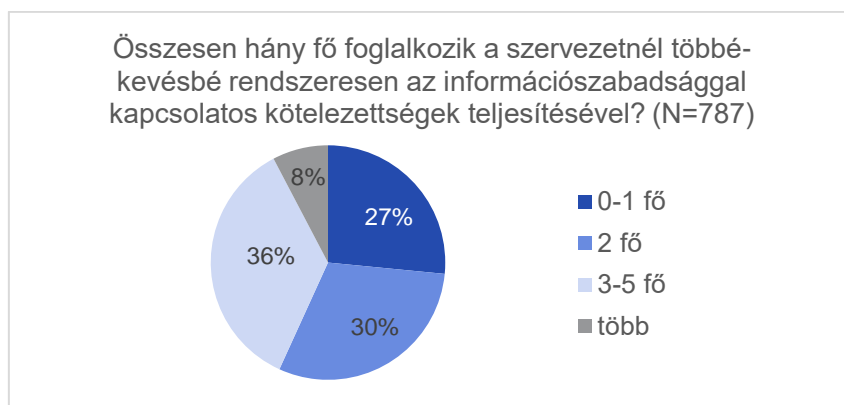
Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- **A nagyobb városok önkormányzatai esetében az átlagosnál sokkal jellemzőbb, hogy a felelős releváns végzettséggel, tapasztalattal bír** (20-50 ezer fős kategóriában 84%, 50-100 ezer fős kategóriában 63%, 100 ezer fő felett pedig már 100%).
- **Az 1000-5000 fős, valamint a 10-20 ezer fős településkategóriában a jegyző szerepe szignifikánsan hangsúlyosabb az átlagosnál** (előbbinél 63%, utóbbinál 54%). **Az 5-10 ezer fős települések önkormányzatainál pedig az átlagosnál jellemzőbb, hogy a teendő az adatvédelmi felelős feladatkörébe sorolt.**
- A konkrét végzettséget illetően ugyanakkor látható, hogy **a nemzetiségi önkormányzatok esetében jóval gyakoribb az általános felsőfokú tanulmányok, a kistépüléseknél pedig a tanfolyam és az adatvédelmi felelős megjelölése, míg a nagyobb településkategóriáknál a szakjogászi, jogászi végzettség megadása.**

Összesen, azaz a felelősöket és a további érintett munkatársakat is beleszámítva, **átlagosan 3 fő foglalkozik a szervezeteknél többé-kevésbé rendszeresen az információs szabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésével.** Az eredmények nagy szórást mutatnak: a szervezetek 27%-ánál legfeljebb 1 fő foglalkozik ezzel, 30%-nál 2 fő, 36%-nál pedig 3-5 fő, míg mindössze 8% azon önkormányzatok aránya, ahol több mint 5 fő érintett e feladatellátásban.

174. ábra: k23. Összesen hány fő foglalkozik a szervezetnél többé-kevésbé rendszeresen az információs szabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésével? (N=787)



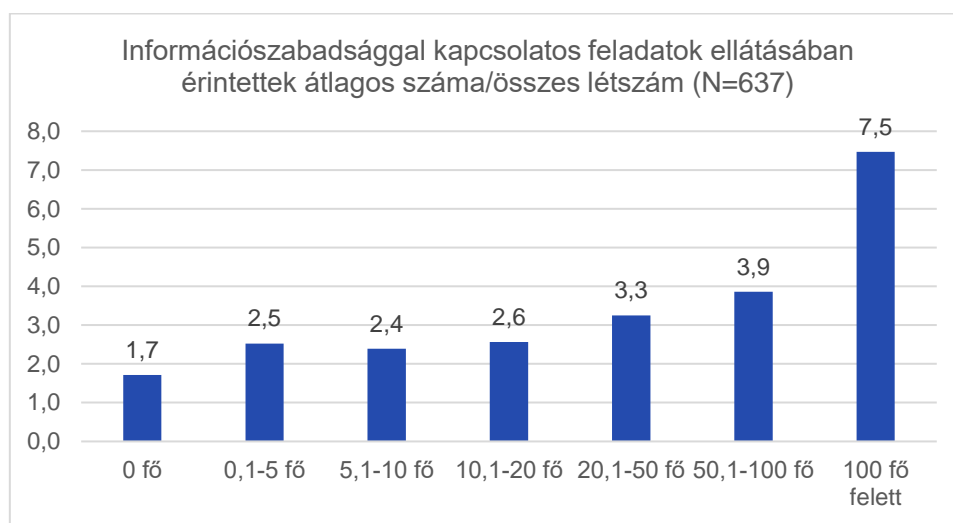
Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók még:

- A helyi önkormányzatokon belül **a közös önkormányzati hivataloknál szignifikánsan kevesebben (2,8 fő) vesznek részt a nyilvánossági feladatok ellátásában, mint az önálló polgármesteri hivataloknál, vagy mint a megyei önkormányzatoknál (3,6 fő).**
- Településméret szerint, a nyilvánossági feladatok ellátásában részt vevő munkatársak száma növekvő tendenciát mutat: az 5000 főnél kisebb települések önkormányzati hivatalai esetében nem éri el a 3 főt, addig a 100 ezer főnél nagyobb települések polgármesteri hivatalaiban már átlagosan 11 fő érintett e kötelezettségek teljesítésében.

A fenti adatok természetesen szoros korrelációt mutatnak a teljes foglalkoztatotti létszámmal: a teljes mintán vizsgálva, **minél többen dolgoznak adott szervezetnél, annál többen érintettek az információszabadsággal kapcsolatos feladatellátásban is:** 100 fő feletti apparátusoknál ez már átlagosan 7,5 főt jelent.

175. ábra: Információszabadsággal kapcsolatos feladatok ellátásában érintettek átlagos száma/összes létszám (N=637)



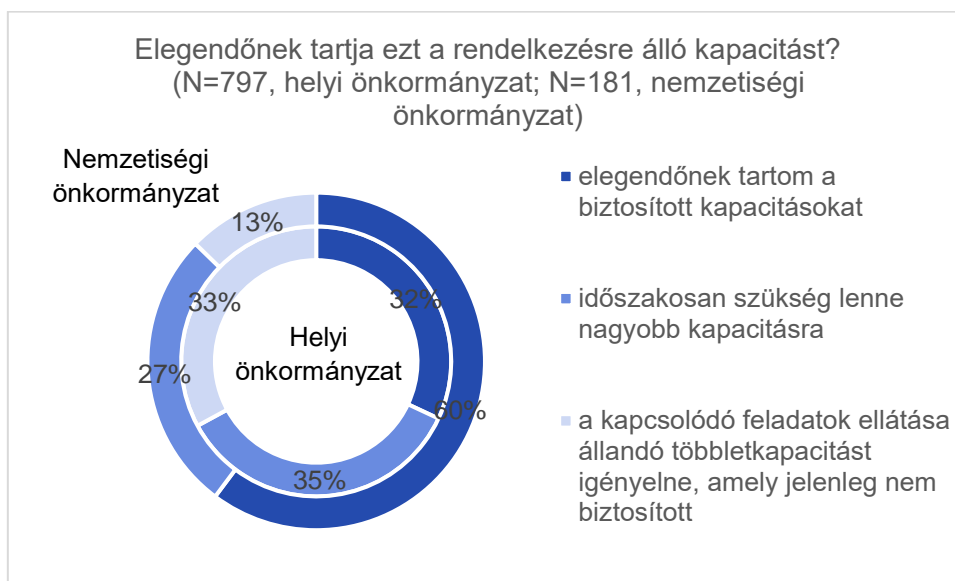
Forrás: Saját szerkesztés

**Megoszlanak a vélemények arról, hogy a rendelkezésre álló kapacitás elégséges-e:**

- **A nemzetiségi önkormányzatok 60%-a elegendőnek tartja a kapacitást,** és mindössze 13% az, aki szerint állandó kapacitáshiánnyal küzdenek.
- **A helyi önkormányzatok** e tekintetben sokkal pesszimistábbak: csak a szervezetek kevesebb, mint a harmada szerint megfelelő a jelenleg rendelkezésre álló kapacitás a nyilvánossági feladatok ellátásához; a **többség szerint időszakosan (35%), illetve állandó jelleggel (33%) többletkapacitásra lenne szükség.**



176. ábra: k24. Elegendőnek tartja ezt a rendelkezésre álló kapacitást? (N=797, helyi önkormányzatok, ill. N=181, nemzetiségi önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi különbségek láthatók:

- A megyei önkormányzatok többsége (64%-a) elegendőnek tartja a rendelkezésre álló kapacitásokat, és nincs is olyan e szervezettípuson belül, amelyik állandó kapacitáshiányról számolt volna be. Ezzel szemben **a közös önkormányzati hivatalok több mint harmada (37%-a) szerint a feladatellátás állandó kapacitáshiánnyal küzd, további 34% szerint pedig időszakosan lenne szükség a kapacitások bővítésére.**
- **A kistelepülések szignifikánsan nagyobb problémának látják a kapacitáshiányt, mint a nagyvárosok** (az 5000 főnél kisebb településkategóriában a szervezetek több mint harmada állandó kapacitáshiányról számolt be).

**Érdekes módon a feladatellátásban érintett létszám és a kapacitások elégségességének megítélése között nincs egyértelmű összefüggés**, azaz a kisebb érintetti létszám nem feltétlenül jár együtt a kapacitáshiány érzékelésével.

**A kapacitások fejlesztésének igénye nemcsak a létszám bővítésére, hanem a rendelkezésre álló munkaerőbázis szakmai felkészültségének javítására is vonatkozik, kiváltképp a helyi önkormányzatok esetében:**

- A helyi önkormányzatok között mindössze 6% azon szervezetek aránya, amelyek ilyen fejlesztést nem tartanak szükségesnek, ellenben **a szervezetek túlnyomó része átlagosan 2-3 olyan területet is megjelölt, ahol szükségesnek látja a munkatársak jobb felkészítését.**
  - **Leginkább a jogi ismeretek bővítése, a jogértelmezés segítése lenne fontos** a szervezetek véleménye szerint (jogi előírások megfelelő értelmezése, jó gyakorlatok megismerése, vonatkozó jogszabályok ismerete, kisebb mértékben az ellenőrzéssel, jogorvoslati lehetőségekkel kapcsolatos tudás bővítése).
  - **30% gondolja azt, hogy a munkatársak hozzáállását, attitűdjét is javítani kellene;** de csupán 10% érez lemaradást a működési transzparencia előnyeinek tudatosítása terén.
  - 24% a munkatársak digitális kompetenciáit fejlesztené.
  - 23% pedig a belső szabályzatok terén tartja szükségesnek a kollégák fejlesztését.
- A nemzetiségi önkormányzatok a helyieknél jóval elégedettebbek e tekintetben: **ötödük szerint nincs szükség szakmai fejlesztésre**, és a szervezetek átlagosan csak **1-2 olyan területet jelöltek meg, ahol szükségesnek látják a munkatársak jobb felkészítését** (tehát az egyes területek fejlesztésének igénye jóval kisebb arányban jelenik meg ezeknél):

- A helyi önkormányzatokhoz hasonlóan az egyes területek közül **leginkább a jogi ismeretek bővítését tartják szükségesnek** (vonatkozó jogszabályok, jogértelmezés, jó gyakorlatok).
- Ezt a digitális kompetenciák, illetve a belső szabályzatok ismeretének a bővítési igénye követi, melyet a szervezetek ötöde tartana fontosnak.
- Legkevésbé a munkatársak szemléletformálását tartják szükségszerűnek az átláthatósággal kapcsolatos attitűd, a működési transzparencia előnyeinek tudatosítása terén, és ugyancsak kevésbé tartják lényegesnek az ellenőrzések, szankciók, jogorvoslati lehetőségek megismerését célzó tudásátadást.

177. ábra: k25. Mely területeken tartaná szükségesnek az információs szabadsághoz kapcsolódó feladatokat ellátó munkatársak fejlesztését? (N=995) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

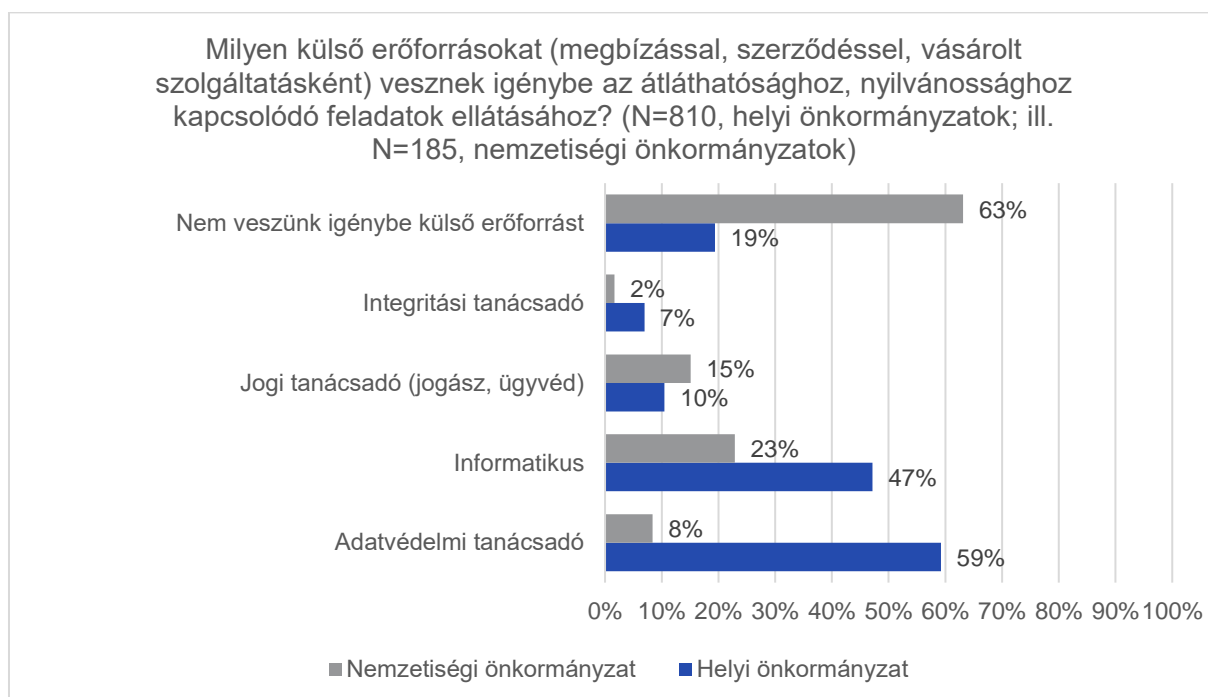
A különböző szervezettípusok esetében az alábbi különbségek láthatók még:

- A helyi önkormányzatokon belül, a **humán kapacitások szakmai felkészültségének javítását leginkább a közös önkormányzati hivatalok tartják szükségesnek** a legtöbb területen, de főként a jogszabályok ismerete, a jogértelmezés, a jó gyakorlatok és az ellenőrzések, szankciók megismerése terén, valamint a hozzáállást, attitűdöt illetően. **Az önálló polgármesteri hivatalok az átlagnál még inkább kíváncsiak a jó gyakorlatokra.**
- **Az 1000 fő alatti települések hivatalai az átlagnál fontosabbnak tartják a munkatársak attitűdjének javítását (38%). Az 1000-5000 fő közötti települések véleménye szerint az átlagnál lényegesebb a munkatársak jogi ismereteinek bővítése; az 5-10 ezer fős településméretben pedig az attitűd fejlesztése és a működési transzparencia előnyeinek tudatosítása.**

A külső erőforrások igénybevétele terén jelentős különbség van a helyi önkormányzatok és a nemzetiségi önkormányzatok között:

- **A helyi önkormányzatok jelentős része (80%-a) igénybe vesz valamilyen külső segítséget** az információsabadsággal kapcsolatos feladatok ellátásához, **elsősorban az adatvédelem és az informatika területén**. Leginkább (69%-uk) adatvédelmi tanácsadót bízna meg, de majdnem minden második helyi önkormányzat külső informatikus segítségét is felhasználja. Ezeknél lényegesen kisebb arányban vesznek igénybe külső jogi tanácsadói segítséget, valamint integritási tanácsadót.
- Ezzel szemben **a nemzetiségi önkormányzatok többségében (63%-ban) nem bízna meg** külső szakértőt, tanácsadót a nyilvánossági feladatokhoz – ebben természetesen nagy szerepet játszik az, hogy a nemzetiségi önkormányzatok egy jelentős részénél a helyi önkormányzat hivatala látja el e feladatokat. Leginkább informatikus segítségét veszik igénybe (23%), ezt a jogi tanácsadó követi (15%).

178. ábra: k26. Milyen külső erőforrásokat vesznek igénybe az átláthatósághoz, nyilvánossághoz kapcsolódó feladatok ellátásához? (N=810, helyi önkormányzatok; ill. N=185, nemzetiségi önkormányzatok) (több válasz adható)



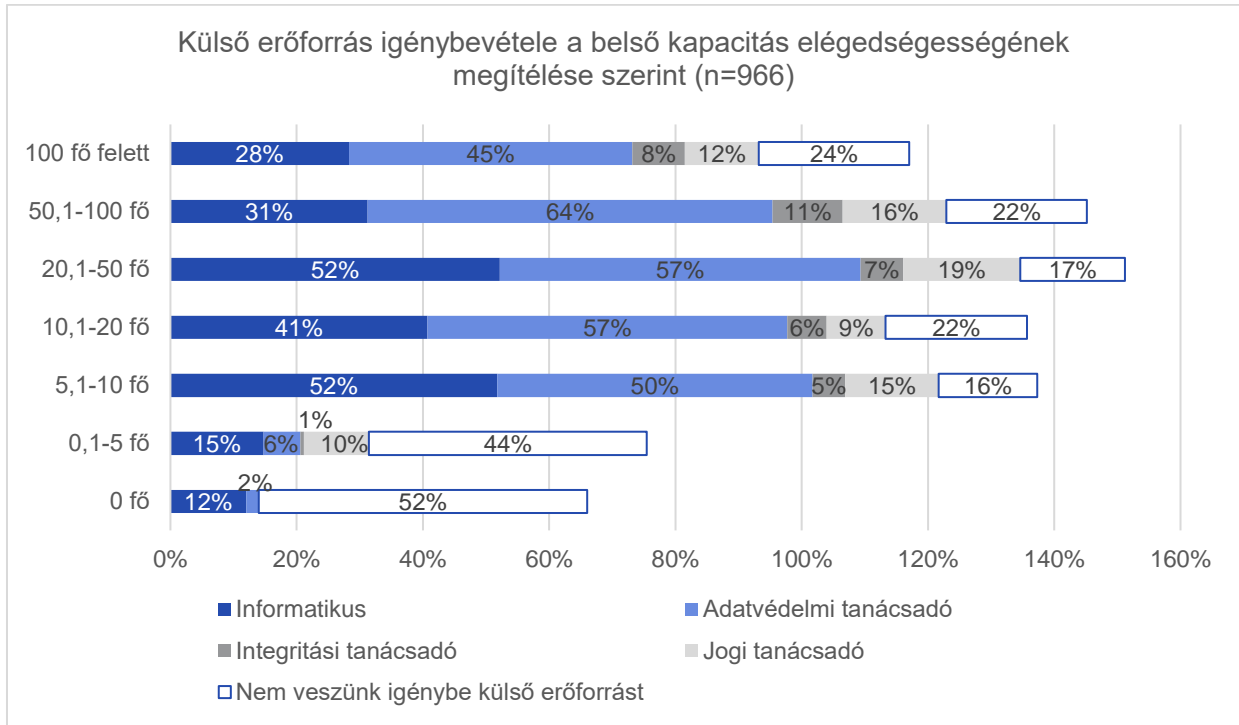
Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A megyei önkormányzatoknál a helyi önkormányzatokra jellemző átlagnál szignifikánsan gyakoribb az, hogy nem vesznek igénybe semmilyen külső segítséget (45%).
- A kisebb települések szignifikánsan gyakrabban szerződtetnek külső adatvédelmi tanácsadót és informatikust, mint a nagyvárosok. Ennek oka lehet, hogy a nagyvárosok saját munkatársaként alkalmaznak ilyen szakértelmet. Az 5-10 ezer fős településméretbe sorolt szervezetek emellett jogi tanácsadót is gyakrabban bízna meg az átlagnál. Az 50-100 ezer fős településkategóriában a külső jogi tanácsadó, a legnagyobb városoknál pedig az integritási tanácsadó igénybevétele gyakoribb az átlagnál.

**A külső erőforrás igénybevétele a legkisebb hivatali apparátussal bíró települések esetében a legkisebb gyakoriságú** (igaz, nem szignifikáns módon), valószínűsíthetően a korlátozott anyagi források következtében.

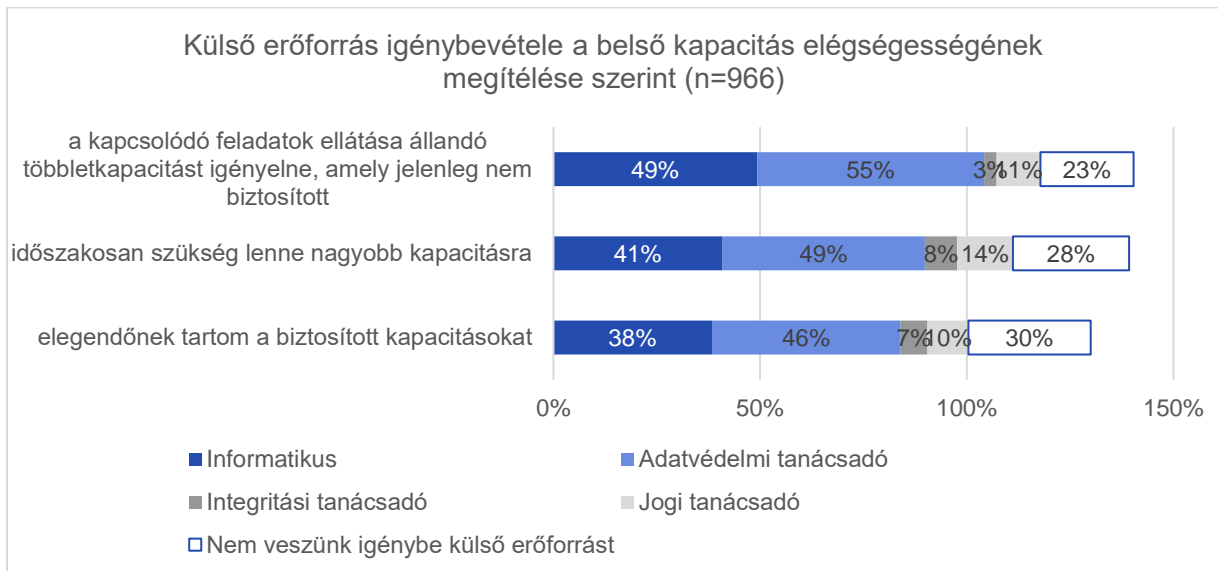
179. ábra: Külső erőforrás igénybevétele a foglalkoztatotti létszám szerint (N=545) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

**A külső erőforrás igénybevétele valamelyest gyakoribb azoknál a szervezeteknél, akik kapacitáshiányra panaszkodtak: körükben az informatikus és az adatvédelmi szakértő megbízása még gyakoribb az átlagosnál. Ugyanakkor minden 5-6. kapacitáshiányra panaszkodó szervezet nem vesz igénybe külső erőforrást a feladatellátás segítésére – ez valószínűsíthetően az anyagi lehetőségek korlátozottságára vezethető vissza.**

180. ábra: Külső erőforrás igénybevétele a belső kapacitás elégségességének megítélése szerint (N=966) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés



#### 4.4.2.3.2 Technikai-technológiai háttér

##### **A szervezetek technikai-informatikai háttere meglehetősen nagy eltéréseket mutat attól függően, hogy helyi vagy nemzetiségi önkormányzatról van-e szó.**

A helyi önkormányzatok szignifikánsan rosszabbnak minősítik a technikai-informatikai hátterüket, mint a nemzetiségi önkormányzatok: előbbieket 22%-a, utóbbiak 42% nyilatkozott úgy, hogy nincsenek e téren problémái.

A helyi önkormányzatok 78%-a tapasztal – átlagosan 2 – hiányosságot e téren:

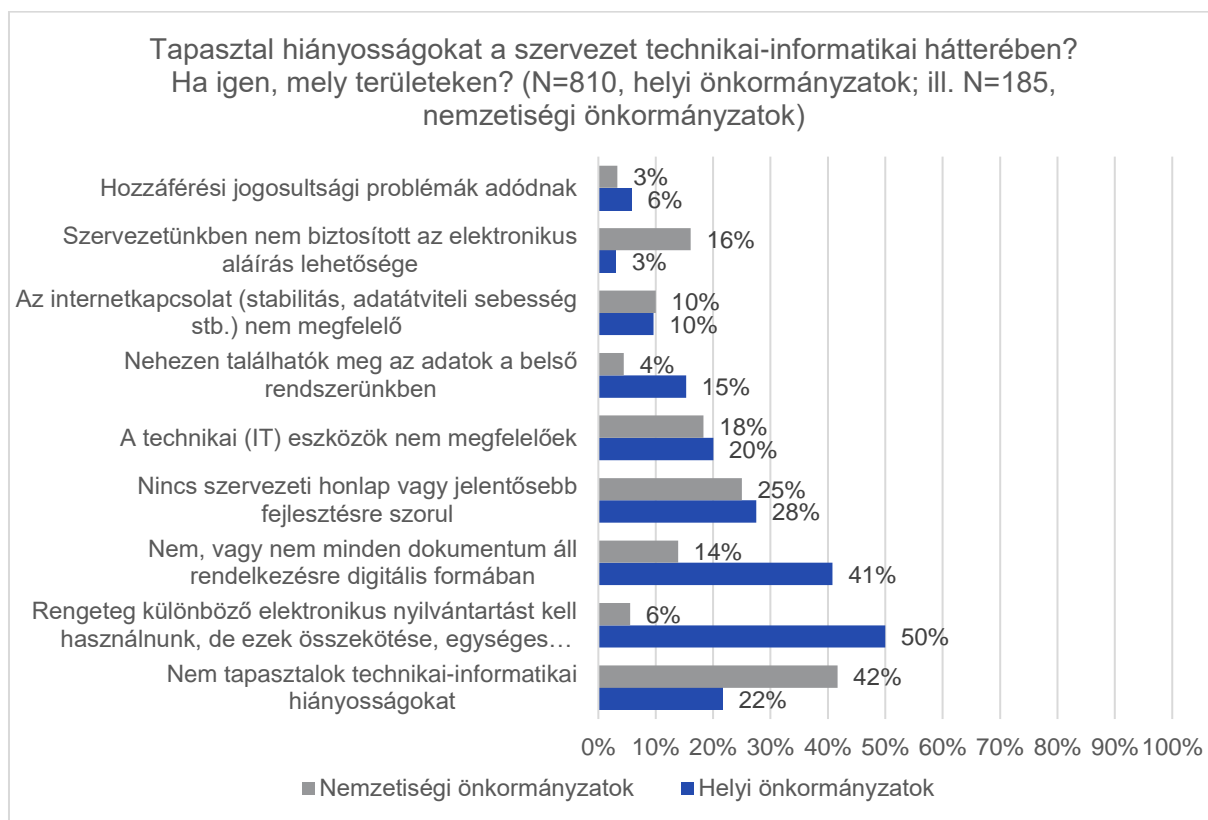
- A szervezetek fele arra panaszkodik, hogy **rengeteg különböző elektronikus nyilvántartást kell használniuk, amelyek összekötése, egységes rendszerbe foglalása nem valósult meg**, így többletmunkával jár ezek használata.
- A helyi önkormányzatok 41%-ánál az jelenti a problémát, hogy nem került még sor minden dokumentum digitalizálására.
- 28% szerint nincs, vagy jelentős fejlesztésre szorul a szervezeti honlap.
- Minden 5. önkormányzatnál az IT eszközök fejlesztésre, megújításra szorulnak.
- Ezeknél kevesebben említették problémaként a belső rendszerek használhatóságát, vagy az internetkapcsolat hibáit.
- Legkevésbé az elektronikus aláírás hiányát, vagy a szervezeti rendszeren belül az adatokhoz, információkhoz való hozzáférési jogosultságokat tartják problémásnak.

A nemzetiségi önkormányzatok valamivel több mint a fele számolt be – átlagosan 1 – problémáról:

- **A problémák jellemzően az alapvető technikai eszközök hiányosságai körül koncentrálnak:** nincs vagy jelentősebb fejlesztésre szorul a szervezeti honlap (nemzetiségi önkormányzatok negyede esetében), illetve a technikai (IT) eszközök nem megfelelőek (ötödüknél).
- 16%-nál nem biztosított az elektronikus aláírás lehetősége, emellett 14%-nál nem állnak rendelkezésre digitális formában a dokumentumok.
- A további területek – úgymint a különböző elektronikus nyilvántartási rendszerek használatának nehézsége, az internetkapcsolat problémái vagy a hozzáférési jogosultságok hiánya – ennél lényegesen kisebb arányban fordulnak elő.



181. ábra: k27. Tapasztal hiányosságokat a szervezet technikai-informatikai hátterében? Ha igen, mely területeken? (N=810, helyi önkormányzatok; ill. N=185, nemzetiségi önkormányzatok)



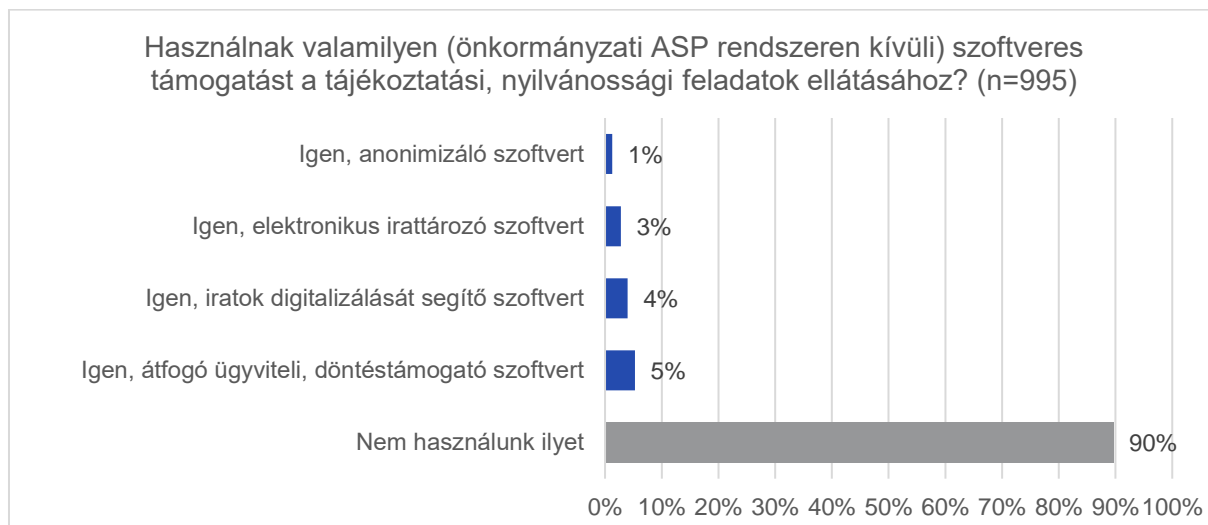
Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A helyi önkormányzatokon belül **a megyei önkormányzatok tapasztalják a legkisebb, a közös önkormányzati hivatalok pedig a legnagyobb problémát** e területen.
- **A közös önkormányzati hivatalok** munkáját lényegesen több technikai-technológiai probléma nehezíti: esetükben az átlagosnál szignifikánsan nagyobb problémát jelent **a különböző elektronikus nyilvántartások használatának nehézsége (52%), a dokumentumok digitalizáltságának a hiánya (44%), a szervezeti honlap nemmegfelelősége (31%), valamint a belső rendszeren belül az adatok fellelhetőségének nehézsége (17%).**
- Településméret szerint vizsgálva látható, hogy **a kistélepülések alapvető technikai hiányosságokkal küzdenek:** az elektronikus nyilvántartások használata, a digitalizáltság hiánya, a szervezeti honlap és az IT eszközök nemmegfelelősége, valamint az adatok megtalálhatósága a belső rendszerekben egyaránt problémát jelent; míg utóbbiaknál az elektronikus aláírás hiánya jelent a helyi önkormányzatok átlagára vetített értéknél szignifikánsan nagyobb gondot.

Minimális, **mindössze 10% azon szervezetek aránya, amelyek használnak valamilyen saját** (tehát az önkormányzati ASP rendszeren kívüli) **szoftveres támogatást** a tájékoztatási, nyilvánossági feladatok ellátására. 5% átfogó ügyviteli, döntéstámogató szoftvert alkalmaz, 4% digitalizáló, 3% elektronikus irattározó, 1% pedig anonimizáló szoftvert. E tekintetben a helyi és nemzetiségi önkormányzatok között, valamint a hivatal típusa szerint nincs lényegi különbség.

182. ábra: k28. Használnak valamilyen (önkormányzati ASP rendszeren kívüli) szoftveres támogatást a tájékoztatási, nyilvánossági feladatok ellátásához? (N=995)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- **A településméret növekedésével nő a speciális szoftvereket használó önkormányzatok/hivatalok aránya** (a 100 ezer főnél nagyobb településkategóriában már csak a szervezetek 30%-a nem használ az ASP rendszeren kívül más szoftvert): **a trend csak a 20-50 ezer fős településkategóriánál törik meg.** A legnagyobb városokban az átlagosnál szignifikánsan gyakoribb az átfogó ügyviteli, valamint a digitalizáló szoftver, az 50-100 ezer fős kategóriában pedig az elektronikus irattározó szoftver használata.

Mind a helyi, mind a nemzetiségi önkormányzatok **többsége szerint vannak olyan országos adatbázisok, nyilvántartások, amelyek segítik az információszabadsággal kapcsolatos feladataik ellátását**; ugyanakkor a helyi önkormányzatok átlagosan 3-4, a nemzetiségiéik már csak 2 ilyen támogató nyilvántartást említettek.

A helyi önkormányzatok túlnyomó része (94%-a) szerint tehát vannak a nyilvánossági, tájékoztatási feladataik ellátását segítő országos nyilvántartások, adatbázisok:

- **A legtöbben (81%) az önkormányzati ASP rendszert említették, ezt az önkormányzati rendelettár követte (69%).**
- Kb. 45-45% úgy gondolja, hogy a törzskönyvi- illetve az ingatlan-nyilvántartás is segítséget jelent e feladatok ellátásához.
- Kb. 30-30% a KSH<sup>53</sup> adatbázisait, illetve a MÁK<sup>54</sup> közhiteles hatósági nyilvántartásait említette.
- Minden 4. szervezet a Szociális Ágazati Portált, illetve a SZÜF<sup>55</sup> portált hívja segítségül.
- A különböző egyéb szakadatbázisok már kisebb arányban jelentenek segítséget (legkevésbé a Nemzeti Sportinformációs Rendszer, a Nemzeti Víziközmű Nyilvántartás és a természetvédelmi/környezetvédelmi információs rendszer).

**A nemzetiségi önkormányzatok 77%-a tudott említeni olyan országos nyilvántartást, adatbázist, ami segíti a nyilvánossági feladataik ellátását, ugyanakkor a helyi önkormányzatoknál szignifikánsan kisebb arányban használják ezeket:**

- Tekintettel arra, hogy a nemzetiségi önkormányzatok egy jelentős részének is a helyi hivatal látja el az információszabadsággal kapcsolatos feladatait, e szervezetek esetében is az

<sup>53</sup> Központi Statisztikai Hivatal

<sup>54</sup> Magyar Államkincstár

<sup>55</sup> Személyre szabott Ügyintézési Felület

önkormányzati ASP rendszer, a rendelettár és a törzskönyvi nyilvántartás jelenti a fő segítséget (de már csak a szervezetek harmada esetén).

- Minden 4. nemzetiségi önkormányzat a MÁK, illetve a KSH adatbázisait hívja segítségül.
- A további ágazati portálok és nyilvántartások használata csekély mértékű.

183. ábra: k35. Segítik az alábbi országos adatbázisok, nyilvántartások az információszabadsággal kapcsolatos feladataik ellátását? (N=810, helyi önkormányzatok; N=185, nemzetiségi önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A helyi önkormányzatok közül a megyei önkormányzatok használják a legkevésbé az országos nyilvántartásokat, adatbázisokat.
- **A településméret növekedésével párhuzamosan csökken az országos nyilvántartások, adatbázisok használata az információszabadsággal kapcsolatos feladatok ellátása terén: míg a kisebb településkategóriába sorolt önkormányzatok/hivatalok az átlagnál szignifikánsan gyakrabban támaszkodnak ezekre, addig a nagyvárosok valószínűsíthetően inkább saját belső nyilvántartásaikból nyerik ki a szükséges adatokat, információkat.**

#### 4.4.2.3.3 Szabályozási kérdések

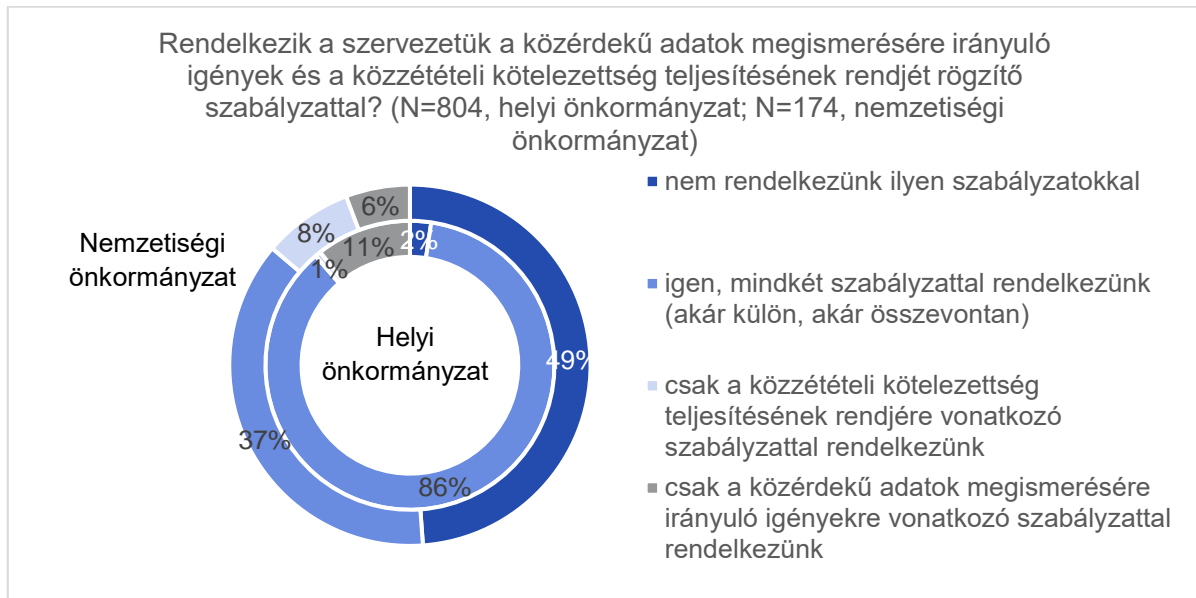
A szabályzatok meglétét illetően szignifikáns különbség van a helyi és a nemzetiségi önkormányzatok teljesítménye között:

- **A helyi önkormányzatok mindössze 2%-a állítja, hogy nem rendelkezik a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények, illetve a közzétételi kötelezettség teljesítésére vonatkozó szabályzattal. 86%-uk rendelkezik – saját bevallása szerint – mindkét szabályzattal (külön-külön, vagy összevontan). 11% csak a közérdekűadat-igénylések, 1% pedig csak az elektronikus közzététel teljesítésére vonatkozó szabályzattal bír.**



- **A nemzetiségi önkormányzatok esetében a szabályzatok megléte jóval ritkább: minden 2. nemzetiségi önkormányzat egyik szabállyal sem rendelkezik, és csak 37%-nak van meg – saját bevallása szerint – mindkét szabályzata. (A nemzetiségi önkormányzatokon belül az országos és a megyei szervezetek e tekintetben jogkövetőbb magatartást mutatnak, csak 36%-uk nem rendelkezik egyik szabállyal sem.)**

184. ábra: k29. Rendelkezik a szervezetük a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények és a közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjét rögzítő szabállyal? (N=804, helyi önkormányzatok; ill. N=174, nemzetiségi önkormányzatok)

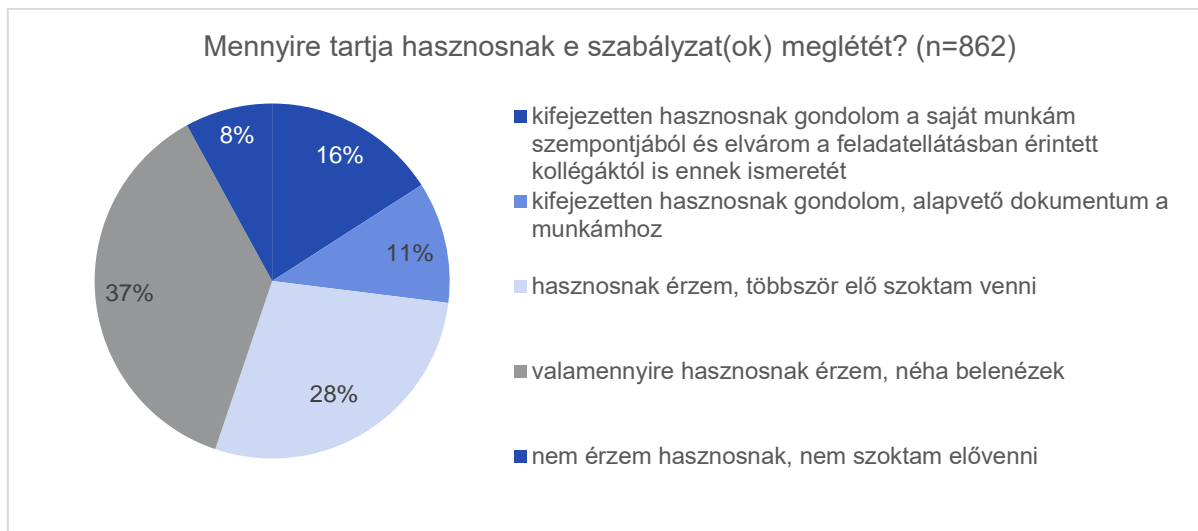


Forrás: Saját szerkesztés

Abban már nincs lényegi különbség a helyi és a nemzetiségi önkormányzatok között, hogy a szabályzat meglétét mennyire gondolják hasznosnak: azok a szervezetek, amelyek rendelkeznek (legalább az egyik) szabállyal, **döntően – legalább valamelyest – hasznosnak érzik ezt a dokumentumot.**

- 27% kifejezetten hasznosnak tartja ezt: 11% a saját munkája szempontjából gondolja alapvető dokumentumnak, 16% pedig azt is elvárja, hogy a kollégái ismerjék és használják ezt (utóbbi esetében érhető csak tetten szignifikáns különbség a helyi – 17% –, és a nemzetiségi – 5% – önkormányzatok között).
- 28% hasznosnak érzi, többször elő is veszi munkája során.
- 37% valamennyire hasznosnak érzi, de csak néha veszi elő a dokumentumot.
- Mindössze 8% azok aránya, akik nem érzik hasznosnak, nem szokták ezt használni.

185. ábra: k30. Mennyire tartja hasznosnak e szabályzat(ok) meglétét? (N=862)

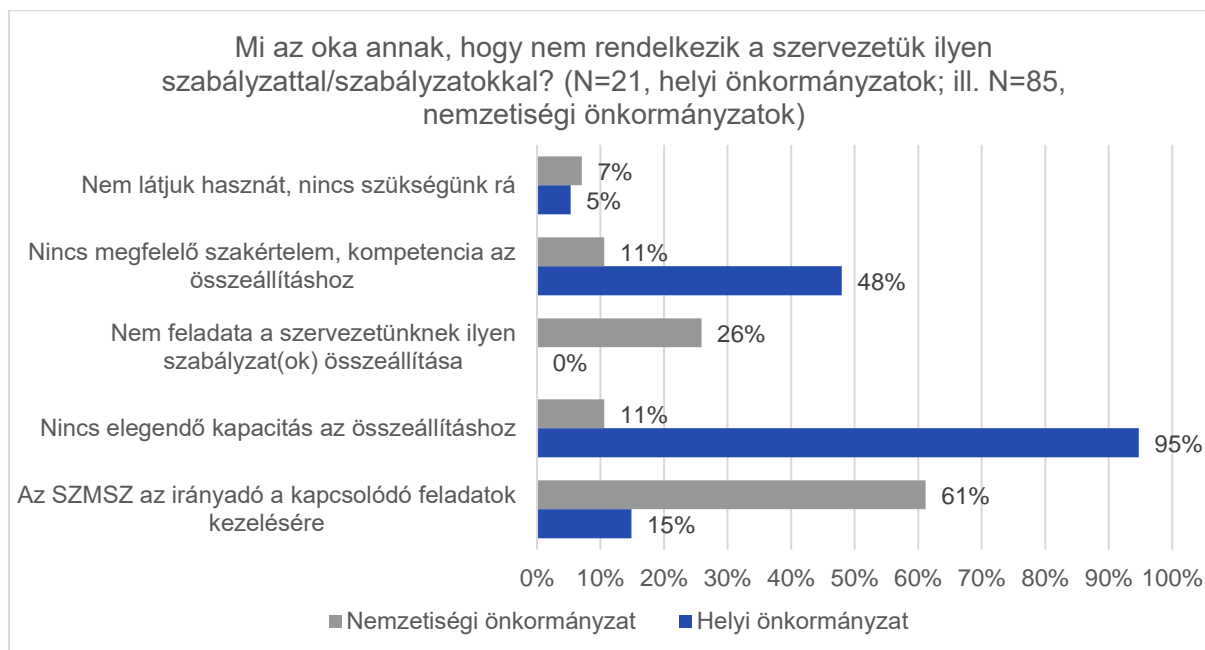


Forrás: Saját szerkesztés

**Összességében tehát minden 10. szervezet vagy nincs tisztában e jogszabályi kötelezettségével, vagy tudatosan nem tesz eleget ennek. Az okok tekintetében a helyi és a nemzetiségi önkormányzatok között nagyobb különbségek láthatók:**

- A helyi önkormányzatok ennek egyértelmű okaként döntően (említések 95%-a) a kapacitáshiányt említették, emellett a szakértelem, kompetencia hiánya is szerepet játszik ebben.
- A nemzetiségi önkormányzatok 61%-a úgy véli, hogy az SZMSZ-ük elégséges e feladatok rendezésére, 26% pedig azt gondolja, hogy nem feladata egy ilyen szabályzat összeállítása.
- 7%, illetve 5% pedig egész egyszerűen úgy gondolja, hogy nincs szüksége szabályzatra.

186. ábra: k33. Mi az oka annak, hogy nem rendelkezik a szervezetük ilyen szabályzattal/szabályzatokkal? (N=21, helyi önkormányzatok; ill. N=85, nemzetiségi önkormányzatok) (több válasz adható)



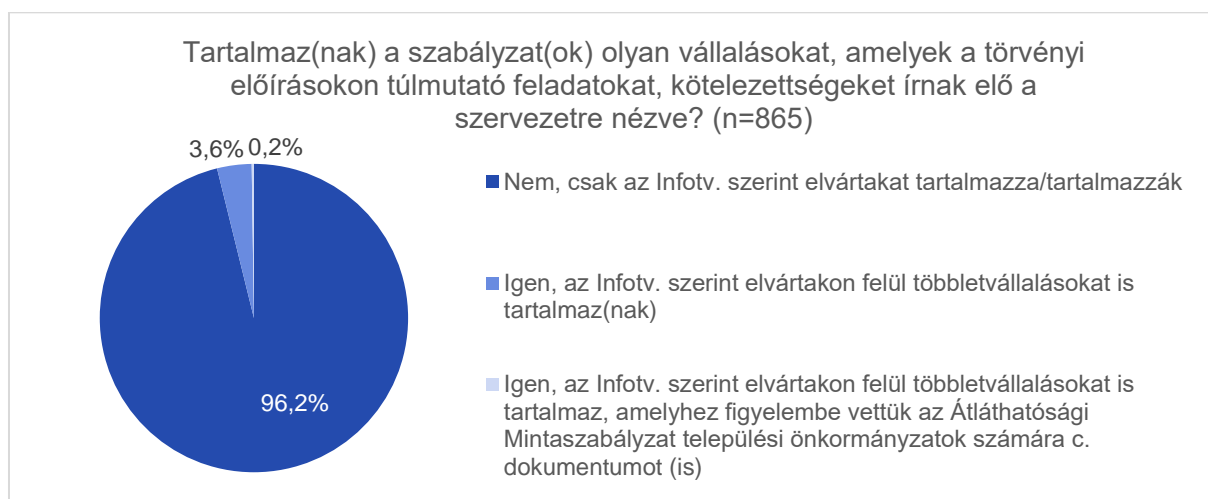
Forrás: Saját szerkesztés

A Kutatás külön kitért annak vizsgálatára, hogy az önkormányzatok mennyire vállalnak a jogszabályi előírásokon felüli többletkötelezettségeket az információszabadsággal kapcsolatos feladatok terén.

Ezt két szempontból vizsgáltuk: egyrészt, hogy a szabályzatban vannak-e többletvállalások (azon önkormányzatok esetében természetesen, amelyek rendelkeznek szabályzattal), másrészt, hogy az önkormányzatnak van-e olyan rendelete, határozata, amely külön szabályokat, kötelezettségeket is megfogalmaz a tájékoztatási, nyilvánossági feladatok ellátására vonatkozóan.

Szinte alig van olyan önkormányzat, amelyik szabályzatában a jogszabályi előírásokon túli többletkötelezettséget is vállalt a nyilvánosság, átláthatóság terén: mindössze 4% nyilatkozott így, **96% csak a törvényi elvárásokat foglalta szabályzatba.**

187. ábra: k31. Tartalmaz(nak) a szabályzat(ok) olyan vállalásokat, amelyek a törvényi előírásokon túlmutató feladatokat, kötelezettségeket írnak elő a szervezetre nézve? (N=865)



Forrás: Saját szerkesztés

**Az említett többletvállalások többnyire az elvártaknál bővebb közzététel volt;** általánosságban az egyedi közzétételi lista alkalmazása, konkrét említésként pl. az 1 millió Ft feletti szerződések közzététele, valamennyi szerződés oldalhú másolatban történő közzététele, vagy nyilatkozatok közzététele, közbeszerzésekhez kapcsolódó szerződések közzététele, a közérdekűadat-igénylések és az azokra adott válaszok közzététele (adatigénylő hozzájárulása esetén). Emellett 1-1 említés érkezett az adatigényléshez adatlap alkalmazására és a társadalmi egyeztetésre bocsátandó dokumentumok előírtnál szélesebb körben történő meghatározására. **A külön szabályokat, vállalásokat megfogalmazó önkormányzati rendelet elterjedtsége már nagyobbnak mondható: a szervezetek 17%-a rendelkezik ilyennel.** Elenyésző (2% körüli) ugyanakkor azon szervezetek aránya, amelyek mind a szabályzatban, mind önkormányzati rendeletben hoztak többletvállalásokat.

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A helyi önkormányzatokon belül
  - A közös önkormányzati hivatalokra az átlagosnál szignifikánsan jellemzőbb, hogy csak a közérdekűadat-igénylések teljesítésére vonatkozó szabályzattal rendelkeznek. E szervezetek 98%-a nem tett többletvállalásokat a szabályzatban, és 86%-nak nincs külön szabályokat, vállalásokat megfogalmazó önkormányzati rendelete sem.
  - A megyei önkormányzatok 91%-a rendelkezik mindkét szabályzattal, valamennyi szervezet legalább némileg hasznosnak tartja ezt a dokumentumot, de csak a törvényi kötelezettségeket teljesítik, többletvállalásokat nem tettek.
  - Az önálló polgármesteri hivataloknál az átlagosnál gyakoribb az, hogy a szabályzatok meglétét kifejezetten hasznosnak tartják és elvárják munkatársaiktól is ennek ismeretét. 6%-uknál tartalmaz a szabályzat többletvállalást is, és a közös önkormányzati hivataloknál szignifikánsan nagyobb azok aránya, akik külön szabályokat, vállalásokat megfogalmazó önkormányzati rendelettel is bírnak (21%).
  - **A nagyobb települések önkormányzatai (20 ezer fő felett) a szabályzatot az átlagosnál hasznosabbnak tartják; gyakrabban állapítottak meg többletvállalásokat is,** vagy a szabályzatban, vagy pedig külön önkormányzati

rendeletben. Ezzel szemben a kisebb szervezetek csak valamelyest érzik a szabályzat meglétének hasznát (esetükben a szabályzat hiányának oka döntően a kompetenciahiány) és esetükben a többletkötelezettség vállalása (szabályzatban vagyrendeletben) nem jellemző.

- **A nemzetiségi önkormányzatok közül a megyei és országos szervezetek esetében gyakoribb a szabályzat megléte, mint a településeké; és előbbieket gyakrabban tettek többletvállalásokat is.**

#### 4.4.2.4 A szervezeti attitűd és hozzáállás értékelése

##### 4.4.2.4.1 Szervezeti attitűd

**Az információszabadsággal kapcsolatos attitűdjüket tekintve a szervezetek közepesen jó képet alkottak magukról, de jelentős fejlődési lehetőség látható e téren:**

- **A szervezetek attitűdje az általános kommunikációt illetően a legjobb:** a szervezetek inkább tartják magukra nézve igaznak azt, hogy a tudatos, kétoldalú kommunikáció a működésük szerves része, mint azt, hogy nem szentelnek figyelmet a lakossággal, civil szervezetekkel való kommunikációra.
- **A szervezet attitűdjében a vezetők elkötelezettsége is megjelenik:** a szervezetek magukra nézve inkább igaznak tartják azt, hogy a vezetők elkötelezettek az átláthatóság, nyilvánosság iránt, mint azt, hogy nem kap vezetői támogatást e terület.
- Az előzőknél már jobban megoszlik a vélemény azzal kapcsolatban, hogy mennyire épültek be a mindennapi munkafolyamatokba az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek.
- Nem egyértelmű az álláspont a jogszabályi kötelezettség/többletvállalás, valamint a feladatok belső szabályozása tekintetében sem: a százas skálán nagyjából középen helyezkednek el ezek az attitűd-értékelések.

188. ábra: k39. Mi igaz inkább az Ön által képviselt szervezetre/szerve? (N=995)



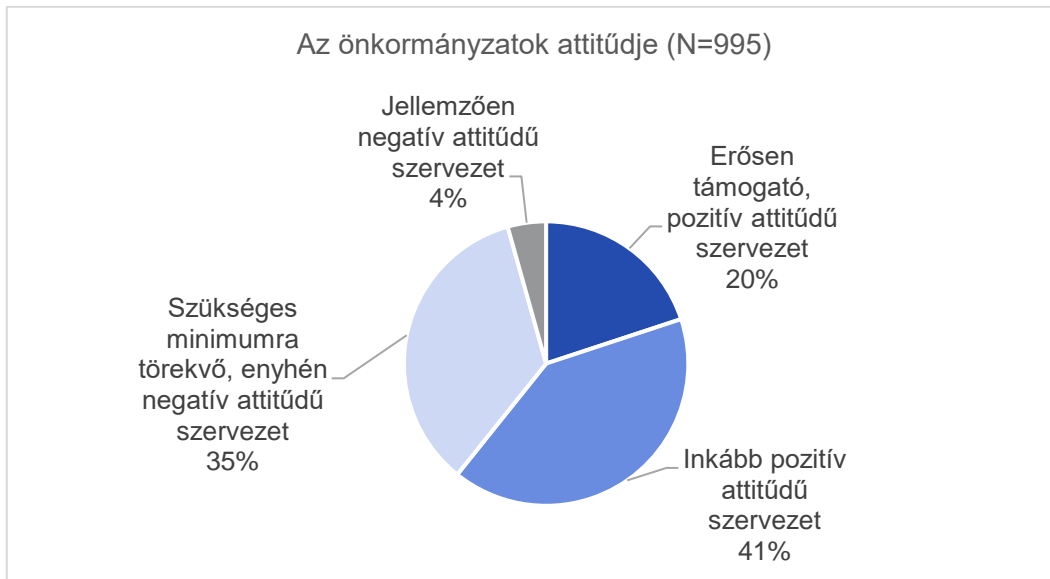
Forrás: Saját szerkesztés

**Az öt fenti attitűd-tényezőt együtt vizsgálva az önkormányzatok az alábbi kategóriákba sorolhatók:**

- **Erősen támogató, pozitív attitűdű** – saját bevallása szerinti attitűd-értékelés alapján – minden **5. szervezet.**
- Inkább pozitív attitűdű a szervezetek 41%-a.
- A szükséges minimumra törekvő, enyhén negatív attitűdű némileg több mint minden 3. szervezet.
- **Jellemzően negatív attitűddel csak a szervezetek töredéke (4%-a) bír.**



189. ábra: k39. Mi igaz inkább az Ön által képviselt szervezetre/szervre? (N=995; képzett kategóriák)



Forrás: Saját szerkesztés

#### Az önértékelés hitelességét a korábbi kérdésekre adott válaszok árnyalják:

- Mindössze 27% jelölte meg azt, hogy a terület felelősének feladatait munkaköri leírás rögzíti.
- A szervezetek 27%-a jelölte a humán erőforrások szempontjából fejlesztendő területnek a nyilvánossági feladatokkal kapcsolatos hozzáállást, attitűdöt, további 10% szerint pedig szükség lenne a működési transzparencia előnyeinek tudatosítására.
- A szervezetek döntő többsége nem vállal a jogszabályi előírásokon felüli többletkötelezettségeket sem szabályzatában (96%), sem külön önkormányzati rendeletében (83%).

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A nemzetiségi önkormányzatok (és különösen a települési nemzetiségi önkormányzatok) rendre jobbra értékelték saját attitűdjüket, mint a helyi önkormányzatok. Ezzel némileg ellentmond, hogy a nemzetiségi önkormányzatok közel ötöde a nyilvánosság, átláthatóság egyetlen előnyét sem tudta megnevezni.
- A helyi önkormányzatok közül a megyei önkormányzatok értékelték a legjobbnak saját attitűdjüket valamennyi tényező mentén, ezeket az önálló polgármesteri hivatalok követték, míg a legkevésbé a közös önkormányzati hivatalok tartják pozitívnak saját attitűdjüket.
- A településméret növekedésével az attitűd értékelése is javul: a nagyobb települések rendre jobbra értékelték az egyes attitűd-tényezőket, mint a kisebbek. A trend csak az 50-100 ezer fős településméret kategóriában tört meg.

#### Az átláthatóság, nyilvánosság érzékelt előnyei szempontjából különbség látható a helyi és a nemzetiségi önkormányzatok között.

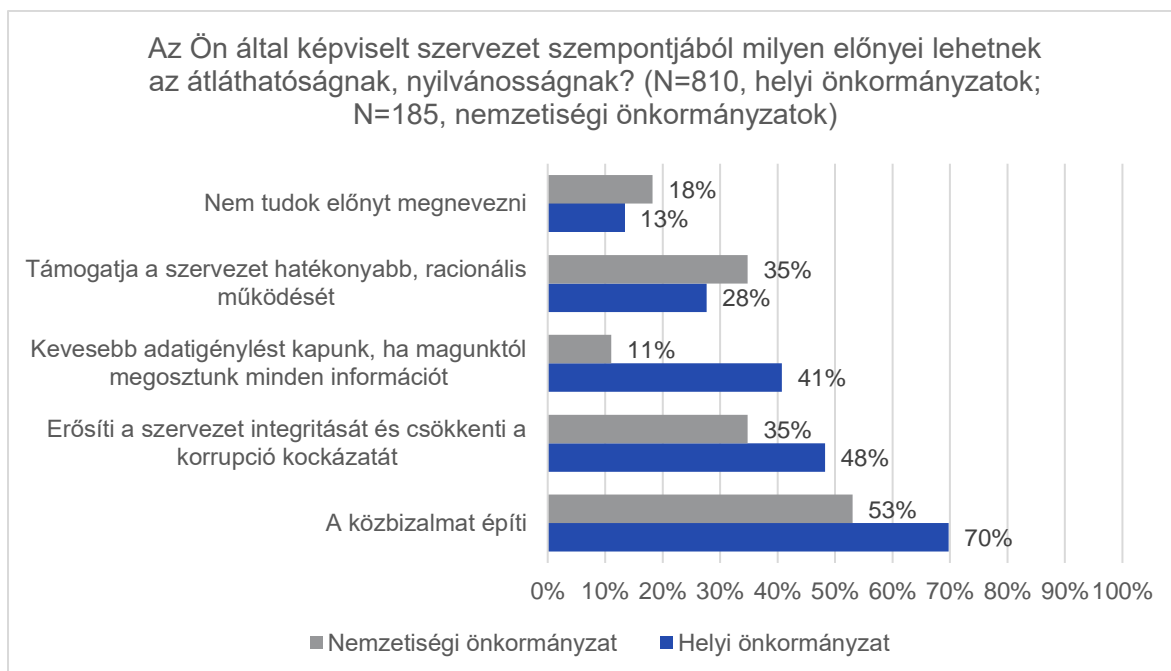
A helyi önkormányzatok túlnyomó része (87%-a) látja az átláthatóság, nyilvánosság előnyét; mindössze 13% nyilatkozott úgy, hogy nem tud semmilyen előnyt megnevezni. A szervezetek átlagosan 2 előnyt említettek.

- Legnagyobb arányban a **közbizalom építése** jelent meg az előnyök között (említések 67%-a).
- Majdnem minden második említés szerint a nyilvánosság **erősíti a szervezet integritását és csökkenti a korrupció kockázatát**.
- 41% azt emelte ki, hogy a közérdekűadat-igénylések számát csökkenti az, ha a szervezetek megosztanak magukról minden információt.

- **Legkisebb arányban a szervezet hatékony, racionális működésének támogatása jelent meg az említett előnyök között, azaz a szervezetek tudatossága e tekintetben mindenképpen erősíthető.**
- **A nemzetiségi önkormányzatok a fentieknél némileg kisebb arányban (82%) látják a nyilvánosság előnyét,** és a szervezetek jellemzően csak 1 előnyt nevesítettek.
- Legnagyobb (de a helyi önkormányzatoknál lényegesen kisebb) arányban e szervezetek is a **közbizalom építésében** látják ezt az előnyt (említések 53%-a).
- Minden harmadik szervezet szerint a nyilvánosság **erősíti a szervezet integritását és csökkenti a korrupció kockázatát, valamint támogatja a szervezet hatékony, racionális működését.**

A helyi önkormányzatoknál szignifikánsan kevesebben (csak 11%) említették, hogy a nyilvánosság csökkenti a közérdekűadat-igénylések számát. Ennek oka lehet az, hogy a nemzetiségi önkormányzatok lényegesen kevesebb adatigénylésben érintettek, mint a helyi szervek.

190. ábra: k40. Az Ön által képviselt szervezet szempontjából milyen előnyei lehetnek az átláthatóságnak, nyilvánosságnak? (N=810, helyi önkormányzatok; N=185, nemzetiségi önkormányzatok) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók még:

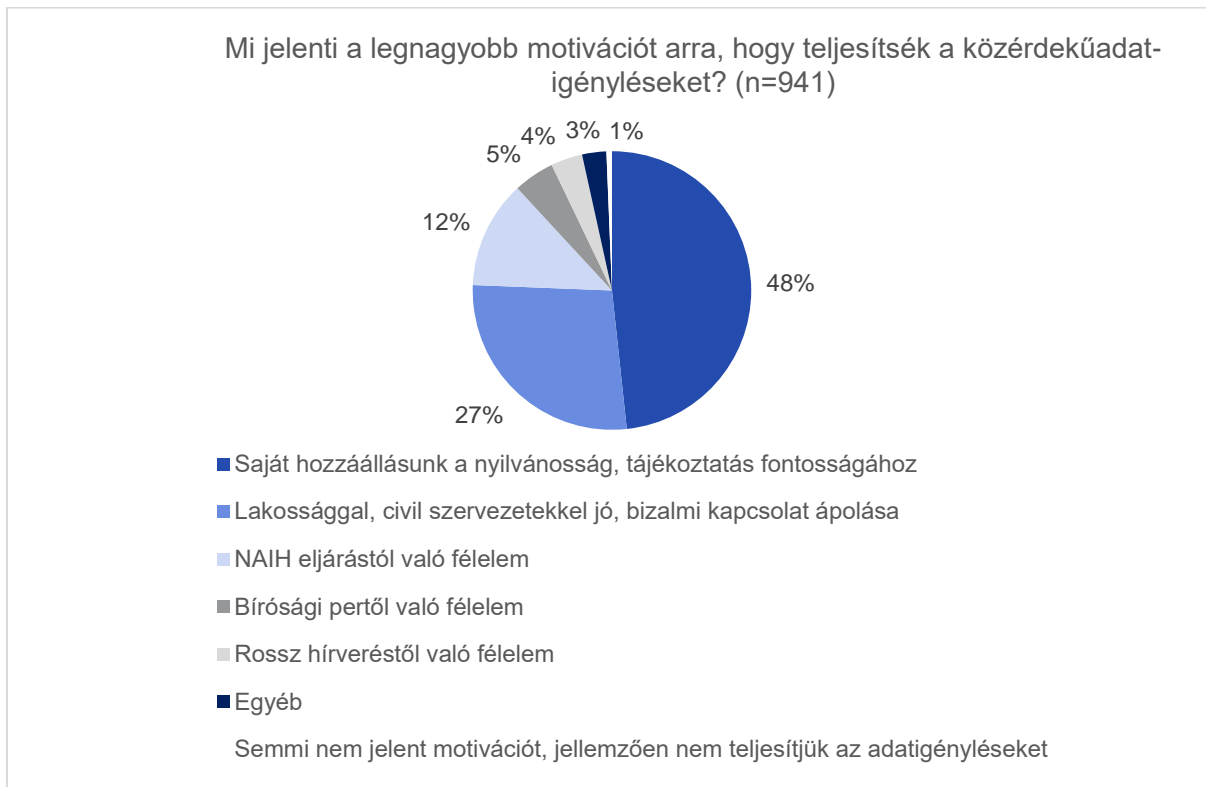
- A megyei önkormányzatok és az önálló polgármesteri hivatalok szignifikánsan gyakrabban említették a nyilvánosság előnyeként a közbizalom építését, mint a közös hivatalok. A megyei önkormányzatok szerint emellett az adatigénylések számának csökkentésében is nagyobb szerepet játszik az átláthatóság, mint ahogy azt a többség gondolja.
- A közös hivatalok szignifikánsabban gyakrabban (15%) nem látják a nyilvánosság előnyeit, mint a megyei önkormányzatok (0%) és a közös polgármesteri hivatalok (5%).
- A kistélepülések kevésbé látják a nyilvánosság előnyeit, mint a nagyvárosok.

**A szervezetek pozitív hozzáállását mutatja, hogy a közérdekűadat-igénylések teljesítése mögötti attitűd is a többség (76%) esetében pozitív; és kifejezetten negatív hozzáállással (ti. semmi nem jelent motivációt a számára) mindössze 1% jellemezhető.**

- **A szervezetek közel fele (48%-a) úgy nyilatkozott, hogy a tájékoztatás, nyilvánosság fontosságához való saját hozzáállása miatt teljesíti a közérdekűadat-igényléseket.**

- **További 27%** nyilatkozott úgy, hogy **a lakossággal, civil szervezetekkel való jó kapcsolat** motiválja erre.
- **A jogorvoslati eljárásoktól való félelem minden 5-6. szervezetet motiválja.**
- **A szervezetek 4%-a** pedig a **rossz hírverést** akarja megelőzni azzal, hogy teljesíti a közérdekűadat-igényléseket.

191. ábra: k80. Mi jelenti a legnagyobb motivációt arra, hogy teljesítsék a közérdekűadat-igényléseket? (N=941)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A helyi önkormányzatokat inkább motiválja a különböző eljárásoktól való félelem (20%), mint a nemzetiségi önkormányzatokat (4%). Utóbbiak a lakossággal ápolott jó, bizalmi kapcsolat miatt teljesítik szignifikánsan gyakrabban az adatigényléseket (37%).
- A megyei önkormányzatokat szignifikánsan nagyobb arányban motiválja a rossz hírveréstől való félelem (18%), mint a közös önkormányzati hivatalokat (4%), illetve az önálló polgármesteri hivatalokat (2%). A közös hivatalok valamelyest jobban tartanak a hatóságtól, bíróságtól (összesen 21%), mint az átlag,
- A településméret és az adatigénylések teljesítése mögött meghúzódó motiváció között nem látszik szoros összefüggés.

#### 4.4.2.4.2 A szervezetek hozzáállását meghatározó további tényezők értékelése

Az önkormányzatok működésének átláthatóságát nagyban befolyásolja a testületi ülések nyilvánossága, ezért a szervezetek nyilvánossághoz való hozzáállása vizsgálata során fontos kitérni erre a kérdéskörre.

**A testületi ülések kapcsán jelentős eltérés mutatkozik a helyi és a nemzetiségi önkormányzatok gyakorlata között.**

A felmérés eredményei alapján **a helyi önkormányzatok esetében a testületi ülések átlagosan 15%-a zárt ülés**; de ez az érték igen nagy szórást mutat: a szervezetek 2%-ánál egyáltalán nem került sor zárt ülésre, míg minden 5. szervezetnél a zárt ülések aránya közel 20%.

A zárt ülések megoszlása az Mötv. 46. § (2) bekezdés szerint:

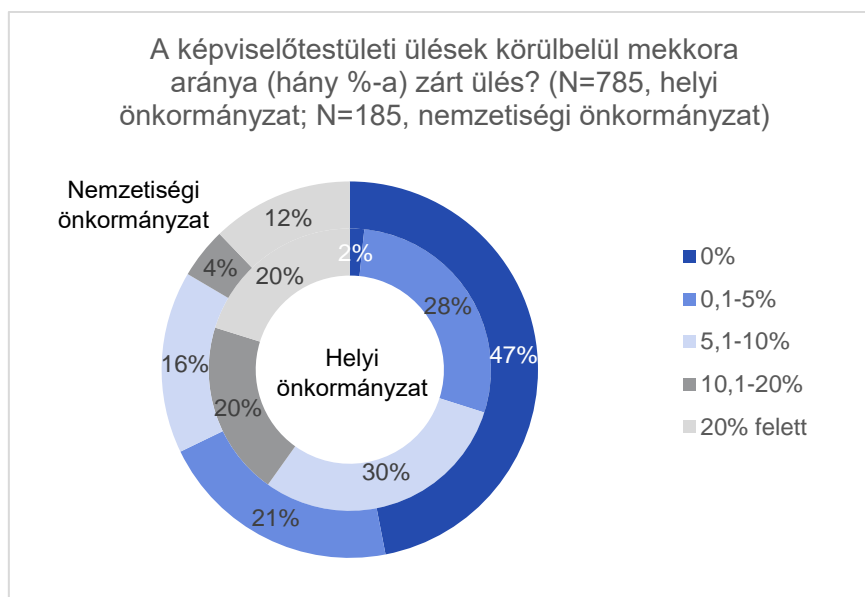
- **A zárt ülések valamivel több mint a felét a törvényben meghatározott kötelező esetekben rendelik el** (Mötv. 46. § (2) bekezdés a) pont).
- **18%-ban a zárt ülésre az érintett kérésére kerül sor** a törvényben meghatározott személyi kérdéseket érintő döntésekhez kapcsolódva (Mötv. 46. § (2) bekezdés b) pont).
- **További 15%-ban a képviselő-testület mérlegelésével** (Mötv. 46. § (2) bekezdés c) pont) döntenek a zárt ülés elrendeléséről. Ez utóbbi tekinthető leginkább a nyilvánosságot korlátozó esetnek.

**A nemzetiségi önkormányzatok testületi üléseinél a zárt ülések aránya szignifikánsan kisebb (10%), mint a helyi önkormányzatoknál. Az esetek közel felében nem is kerül sor zárt ülésre**, minden 5. szervezetnél a zárt ülés aránya 0,1-5% közötti és csak harmaduknál több ennél.

A zárt ülések megoszlása az Mötv. 46. § (2) bekezdés szerint:

- **A zárt ülések valamivel kevesebb mint a felét a törvényben meghatározott kötelező esetekben rendelik el** [Mötv. 46. § (2) bekezdés a) pont].
- **35%-ban a zárt ülésre az érintett kérésére kerül sor** a törvényben meghatározott személyi kérdéseket érintő döntésekhez kapcsolódva [Mötv. 46. § (2) bekezdés b) pont].
- **További 23%-ban a képviselő-testület mérlegelésével** [Mötv. 46. § (2) bekezdés c) pont] döntenek a zárt ülés elrendeléséről. Ez utóbbi tekinthető leginkább a nyilvánosságot korlátozó esetnek.

192. ábra: k54. A képviselőtestületi ülések körülbelül mekkora aránya (hány %-a) zárt ülés? (N=970)



Forrás: Saját szerkesztés

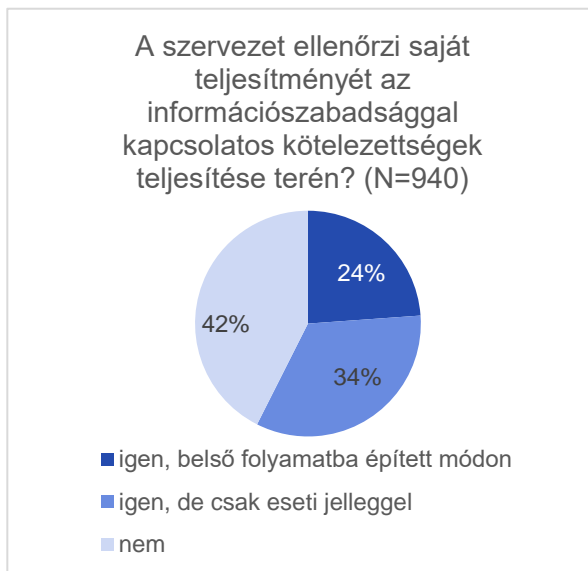
A zárt testületi ülések számát és elrendelésének okát tekintve a különböző szervezettípusok szerint lényeges összefüggések nem láthatók.

**A szervezetek közel fele (43%-a) nem ellenőrzi saját teljesítményét** az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése terén. Azok is, akik ellenőrzik teljesítményüket döntően eseti jelleggel teszik ezt, és csak mindössze a szervezetek negyede végzi ezt a belső folyamatokba épített módon.



**A szervezetek döntő többsége (93%-a) nem társít szankciókat a nem megfelelő teljesítéshez.** Azok, akik alkalmaznak szankciókat, többnyire a Kttv.<sup>56</sup> szerinti, illetve általános munkajogi szabályok szerint járnak el, az általános feladatellátáshoz, munkajogi felelősségvállaláshoz kapcsolódó fegyelmi eljárásokat alkalmazzák.

193. ábra: k74. A szervezet ellenőrzi saját teljesítményét az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése terén? (N=940)



194. ábra: k75. Társítanak belső szankciókat a kötelezettségek nem megfelelő teljesítéséhez? (N=929)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

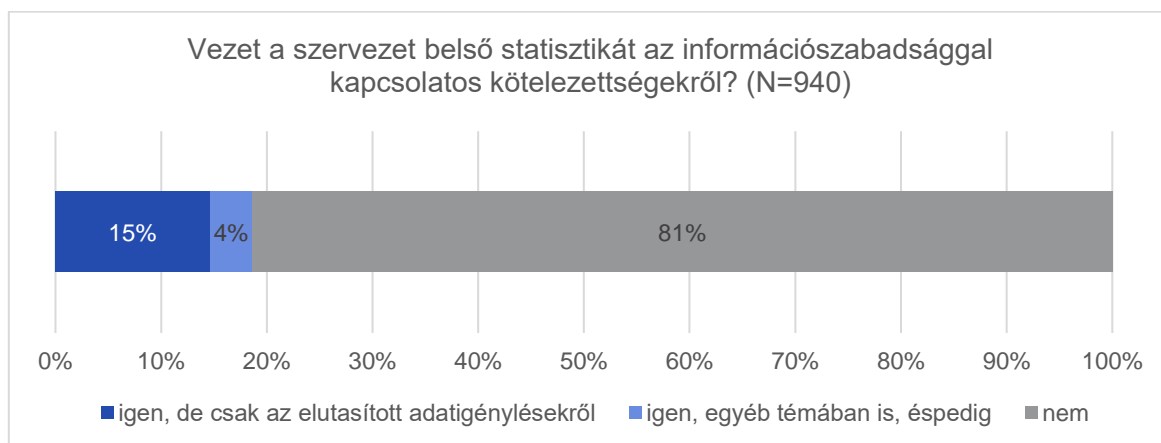
- A közös hivatalokra szignifikánsan jellemzőbb az, hogy nem ellenőrzik saját teljesítményüket az információszabadság terén (47%), mint a közös polgármesteri hivatalokra (26%) vagy a megyei önkormányzatokra (18%).
- A kisebb településkategóriákba sorolt önkormányzatok szignifikánsan gyakrabban jelezték, hogy nem, vagy csak eseti jelleggel értékelik teljesítményüket, mint a nagyobb városok.
- A településméret növekedésével valamelyest nő a teljesítménymérés gyakorisága (de nem szignifikáns módon).

**A szervezetek túlnyomó része (81%-a) nem vezet belső statisztikát** az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségekről, annak ellenére, hogy jogszabályi kötelezettség az éves jelentés leadása a NAIH-nak a közérdekűadat-igénylésekről.

**Mindössze 4% az, aki az elutasított adatigényléseken felül egyéb témában is vezet belső statisztikát:** e statisztikák szinte kizárólag az összes (vagyis az elutasított mellett a teljesített) adatigénylés számbavételére vonatkoznak.

<sup>56</sup> 2011. évi CXCV. törvény a közszolgálati tisztviselőkről

195. ábra: k76. Vezet a szervezet belső statisztikát az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségekről? (N=940)



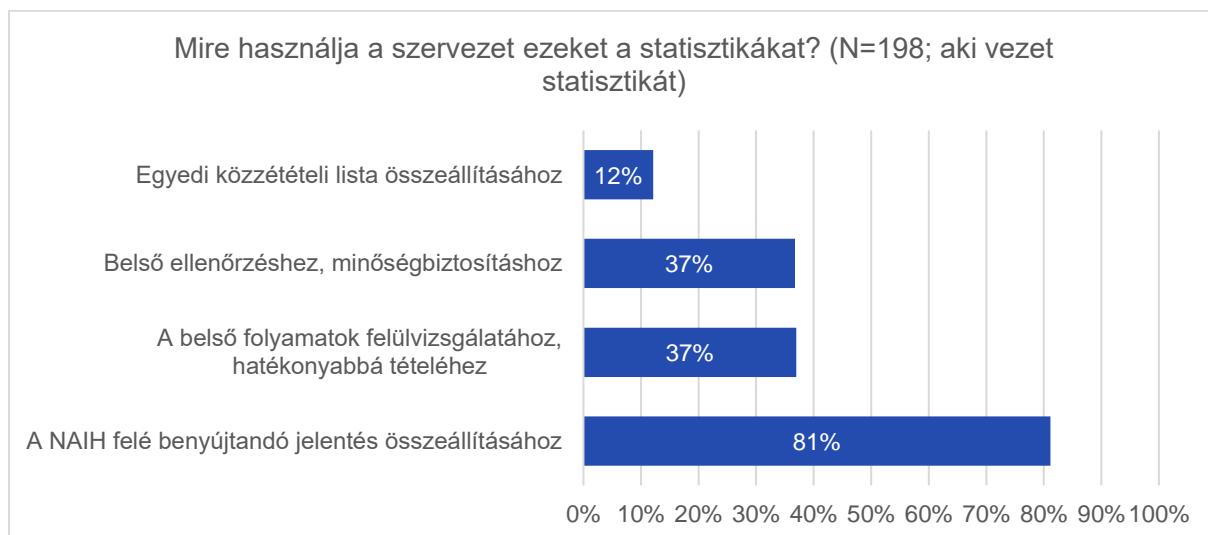
Forrás: Saját szerkesztés

Összhangban a fenti adatokkal, a statisztikákat készítő szervezetek elsősorban jogszabályi kötelezettségük miatt gyűjtik és rögzítik az adatokat: **81% említette, hogy a NAIH jelentés összeállításához használja fel e kimutatást.**

**37% emellett a belső folyamatok felülvizsgálatához**, hatékonyabbá tételéhez is felhasználja ezt, és **ugyanennyien említették a belső ellenőrzést**, minőségbiztosítást is. A statisztikát készítő szervezetek **12%-a emellett az egyedi közzétételi lista összeállításához** is felhasználja az adatigénylésekről készült statisztikáját.

Az adatokból kitűnik, hogy azok a szervezetek, amelyek csak az elutasított adatigénylésekről vezetnek statisztikát, túlnyomórészt a NAIH jelentés összeállításához használják fel ezt, és sokkal kisebb arányban említették a felhasználás céljaként az egyedi közzétételi lista összeállítását, valamint a belső ellenőrzést/minőségbiztosítást, mint azok, akik egyéb statisztikát is vezetnek az adatigénylésekről.

196. ábra: k77. Mire használja a szervezet ezeket a statisztikákat? (N=198; aki vezet statisztikát) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

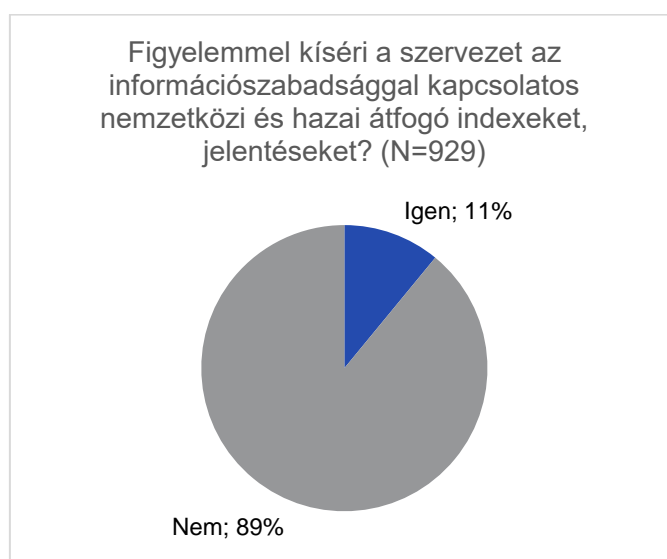
A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A nemzetiségi önkormányzatok szignifikánsan nagyobb arányban (93%) jelölték meg, hogy nem vezetnek belső statisztikát, mint a helyi önkormányzatok (79%).

- A közös önkormányzati hivatalok szignifikánsan nagyobb arányban (82%) jelölték meg, hogy nem vezetnek belső statisztikát, mint a helyi önkormányzatok (64%) és a megyei önkormányzatok (55%).
- A településméret növekedésével emelkedik a belső statisztika készítésének gyakorisága (pl. míg az 5000 fő alatti településkategóriákba sorolt önkormányzatok 83%-a nem vezet statisztikát, addig ez az arány az 50-100 ezer fős kategóriában már csak 36%, 100 ezer fő felett pedig csupán 10%).

**A szervezetek döntő része (89%-a) nem kíséri figyelemmel az információszabadsággal kapcsolatos nemzetközi és hazai átfogó indexeket, jelentéseket.** Azon kevés számú szervezet, amely erről pozitívan nyilatkozott is **jellemzően csak a NAIH honlapjáról, beszámolóiból, állásfoglalásaiból tájékozódik**, és elenyésző azon szervezetek száma, amelyek ehhez más forrásokat is felhasználnak (egyedi említésként pl. bírósági gyakorlat, adatvédelmi tanácsadó által közvetített információk).

197. ábra: k79. Figyelemmel kíséri a szervezet az információszabadsággal kapcsolatos nemzetközi és hazai átfogó indexeket, jelentéseket? (N=929)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A kisebb települések szignifikánsan ritkábban kísérik figyelemmel az indexeket és jelentéseket, mint a nagyvárosok.

#### 4.4.2.4.3 Az elköteleződési modell

##### 4.4.2.4.3.1 Az elköteleződési modell bemutatása

Az elköteleződési modell célja az információszabadsággal kapcsolatos gyakorlat minőségének összesített értékelése a szervezetek hozzáállását meghatározó fő tényezők mentén. A modell – az önbevallásos kérdőív által nyújtott lehetőségekhez mérten – objektív kép kialakítására törekszik (emiat például nem része a vizsgálatnak a szervezetek önmagukról alkotott képét bemutató attitűd-értékelés). Több kérdés együttes vizsgálatából következtetés vonható le adott szervezet nyilvánosságához, tájékoztatáshoz való hozzáállását, a jogszabályi követelmények teljesítése érdekében tett vagy azon túlmutató erőfeszítéseit illetően.

Az elköteleződési modell összeállításakor emellett törekedtünk arra, hogy az az egyes Kutatások közötti összehasonlításra is módot adjon.

A modell az alábbi kérdések mentén vizsgálja a szervezetek elköteleződését:

- Milyen módon látják el az Ön által képviselt szervezetben az információszabadsággal kapcsolatos (tájékoztatási, nyilvánossági, közzétételi) feladatok összefogását, koordinálását?

- A kijelölt felelős rendelkezik az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése szempontjából releváns képzettséggel és gyakorlattal?
- Rendelkezik a szervezetük a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények és a közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjét rögzítő szabállyal?
- Az Ön által képviselt szervezet szempontjából milyen előnyei lehetnek az átláthatóságnak, nyilvánosságnak?
- Milyen formában van lehetőségük a külső szereplőknek, érintetteknek (pl. állampolgároknak, civil szervezeteknek) arra, hogy véleményüket, ötleteiket megosszák az önkormányzattal/hivatallal?
- Az Ön által képviselt szervezet gyakorlatában a következők közül melyek hiányában nem tekintik érvényesnek a közérdekűadat-igényléseket?
- Amennyiben közérdekűadat-igénylés esetén nem az Ön szervezete az adatkezelő, az adatigénylés elutasításával egyidejűleg megadják az adatigénylő számára az ismeretei szerinti adatkezelő nevét, elérhetőségét?
- A szervezet ellenőrzi saját teljesítményét az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése terén?
- Vezet a szervezet belső statisztikát az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségekről?
- Mi jelenti a legnagyobb motivációt arra, hogy teljesítsék a közérdekűadat-igényléseket?
- Adatigényléssel összefüggésben tettek már az Ön által képviselt szervezettel szemben büntetőfeljelentést?

A fentiek mellett az alábbi többletvállalások is részét képezik a modellnek: a leginkább elkötelezett szervezetek ismérve, hogy ezek közül legalább az egyik kérdésre „igen” választ adtak.

- Tartalmaz(nak) e szabályzat(ok) a törvényi előírásokon túlmutató többletvállalásokat (gondoljon itt akár szigorúbb szabályozásra, vagy az adatigénylőket segítő speciális megoldásokra)?/Van Önöknél olyan önkormányzati rendelet, amely külön szabályokat, kötelezettségeket is megfogalmaz a tájékoztatási, nyilvánossági feladatok ellátására vonatkozóan?
- Rendelkezik a szervezet egyedi közzétételi listával? Miért hozták létre az egyedi közzétételi listát?
- Figyelemmel kíséri a szervezet az információszabadsággal kapcsolatos nemzetközi és hazai átfogó indexeket, jelentéseket? Mire használja a szervezet ezeket a statisztikákat?

A modell 4 kategóriába sorolja a szervezeteket:

38. táblázat: Az elköteleződési modell szerinti szegmensek

Szegmens leírása	
1. kategória	<p style="text-align: center;"><b>Magasan elkötelezett, jogszabályi követelményeken túli vállalásokkal (mintaértékű)</b></p> <p>A szervezet teljesíti a jogszabályi követelményeket, sőt, azon felül is erőfeszítéseket tesz a nyilvánosság, tájékoztatás magas szintű megvalósítása érdekében:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kijelölt felelőse van a területnek, munkaköri leírásban rögzített módon; aki releváns képzettséggel, tapasztalattal bír.</li> <li>• Mind a közérdekű adatok megismerésére irányuló igényekre, mind a közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjére vonatkozó szabállyal rendelkezik.</li> <li>• Látja a nyilvánosság előnyeit a szervezet szempontjából.</li> <li>• Az általános kommunikáció során legalább 3 csatornát használ.</li> <li>• Nem vár az adatigénylőktől személyes adatokat, aláírást.</li> <li>• Segíti az adatigénylőket a releváns adatkezelő megtalálásában, amennyiben ez az információ a rendelkezésére áll.</li> </ul>

	Szegmens leírása
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ellenőrzi saját teljesítményét az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése terén, mégpedig belső folyamatba épített módon.</li> <li>• Vezet statisztikát (legalább az elutasított) adatigénylésekről.</li> <li>• Saját hozzáállása, a lakossággal kialakított jó, bizalmi kapcsolat ápolása vezérli az adatigénylések teljesítésében, nem pedig a szankcióktól való félelem.</li> <li>• Büntetőeljárás nem folyt az adatkezelővel szemben adatigényléssel összefüggésben.</li> <li>• + legalább egy, a jogszabályi követelményeken felüli többletvállalást is teljesít.</li> </ul>
2. kategória	<p><b>Elkötelezett, de kizárólag a jogszabályi kötelezettségek teljesítésére törekvő</b></p> <p>A szervezet teljesíti a jogszabályi kötelezettségeit, jelentős hiányosság e téren nem tapasztalható, de a nyilvánosság, tájékoztatás iránti szervezeti elkötelezettség fő mozgatórugója a köteleességtudat, nem pedig a belső motiváció.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Nincs/nem feltétlenül van kijelölt felelőse a területnek.</li> <li>• Mind a közérdekű adatok megismerésére irányuló igényekre, mind a közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjére vonatkozó szabállyal rendelkezik.</li> <li>• Nem, vagy nem feltétlenül látja a nyilvánosság előnyeit a szervezet szempontjából.</li> <li>• Az általános kommunikáció során legalább 1 csatornát használ.</li> <li>• Nem vár az adatigénylőktől személyes adatokat, aláírást.</li> <li>• Ellenőrzi saját teljesítményét az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése terén (belső folyamatba épített módon vagy eseti jelleggel).</li> <li>• Vezet statisztikát (legalább az elutasított) adatigénylésekről.</li> <li>• Nem, vagy nem feltétlenül segíti az adatigénylőket a releváns adatkezelő megtalálásában.</li> <li>• Saját hozzáállása, a lakossággal kialakított jó, bizalmi kapcsolat ápolása mellett/helyett a szankcióktól, rossz hírveréstől való félelem vezérli az adatigénylések teljesítésében.</li> <li>• Büntetőeljárás nem folyt az adatkezelővel szemben adatigényléssel összefüggésben.</li> </ul>
3. kategória	<p><b>Alacsony elkötelezettségű, jelentősebb hiányosságokkal</b></p> <p>A szervezet még a jogszabályi kötelezettségek teljesítése terén is jelentősebb hiányosságokkal küzd, magas szintű elköteleződés a nyilvánosság, tájékoztatás iránt nem látszik.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Nincs/nem feltétlenül van kijelölt felelőse a területnek.</li> <li>• A közérdekű adatok megismerésére irányuló igényekre, vagy a közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjére vonatkozó szabályzat valamelyikével nem rendelkezik.</li> <li>• Nem, vagy nem feltétlenül látja a nyilvánosság előnyeit a szervezet szempontjából.</li> <li>• Az általános kommunikáció során legalább 1 csatornát használ.</li> <li>• Nem vár az adatigénylőktől személyes adatokat, aláírást; de rákérdez például az adatigénylés céljára, okára.</li> <li>• Nem, vagy nem feltétlenül ellenőrzi saját teljesítményét az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése terén (belső folyamatba épített módon vagy eseti jelleggel).</li> <li>• Nem, vagy nem feltétlenül vezet statisztikát az adatigénylésekről.</li> <li>• Nem, vagy nem feltétlenül segíti az adatigénylőket a releváns adatkezelő megtalálásában.</li> </ul>



	Szegmens leírása
	<ul style="list-style-type: none"> <li>Saját hozzáállása, a lakossággal kialakított jó, bizalmi kapcsolat ápolása mellett/helyett a szankcióktól, rossz hírveréstől való félelem vezérli az adatigénylések teljesítésében.</li> <li>Büntetőeljárás nem folyt az adatkezelővel szemben adatigényléssel összefüggésben.</li> </ul>
4. kategória	<p><b>Nem elkötelezett, nem foglalkozik értékelhetően a területtel</b></p> <p>A szervezet teljesítményét az információszabadsággal kapcsolatos feladatellátás terén komoly hiányosságok, problémák jellemzik, belső motiváció e kötelezettségek teljesítésére nem látszik, a terület nem kap hangsúlyt a szervezet működésében.</p> <p>Mindenképpen e kategóriába sorolt egy szervezet akkor, ha az alábbiak közül legalább kettő igaz rá nézve:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Egyáltalán nem rendelkezik a közérdekű adatok megismerésére irányuló igényekre, vagy a közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjére vonatkozó szabályzattal.</li> <li>Az adatigényléseknél személyes adatot, aláírást vár el az adatigénylőtől.</li> <li>Semmi nem jelent számára motivációt az adatigénylések teljesítésében (jellemzően nem is teljesíti azokat).</li> <li>Büntetőeljárás és nyomozás folyt az adatkezelővel szemben adatigényléssel összefüggésben.</li> </ul>

Forrás: saját szerkesztés

#### 4.4.2.4.3.2 Az elköteleződési modell szerinti szegmensek

Az elköteleződési modell alapján **az önkormányzatok döntő többsége (86%-a) a 3. kategóriába sorolható.**

**Mindössze 2% a legnagyobb elkötelezettséget mutató (1. kategóriába sorolt) szervezetek aránya,** további 8% a 2. kategóriába tartozik. Szerencsére **a legrosszabb teljesítményt nyújtó 4. kategóriába csak 5% sorolható.**

Az elkötelezettséget illetően a **helyi önkormányzatok jobban teljesítenek,** mint a nemzetiségi: utóbbiaknál a 4. kategóriába tartozók aránya 14%, és minimális számú (kizárólag 1) szervezet sorolható a legjobb teljesítményűek közé.

39. táblázat: Szervezetek aránya elkötelezettségi kategória szerint (N=1125)

	1. kategória	2. kategória	3. kategória	4. kategória
Összesen	2%	8%	86%	5%
Helyi önkormányzatok	2%	10%	87%	2%
Nemzetiségi önkormányzatok	0,4%	1%	84%	14%

Forrás: Saját szerkesztés

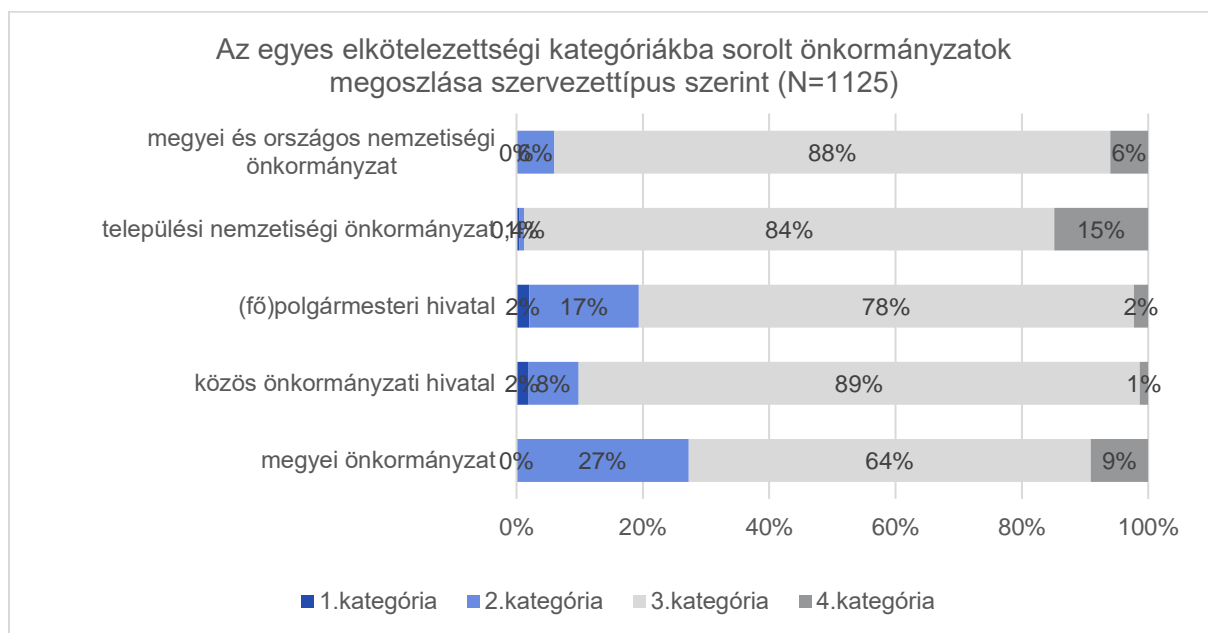
Szervezettípusok szerint részletezve:

- A megyei önkormányzatok elkötelezettsége vegyes képet mutat: egyetlen szervezet se tartozik az 1. kategóriába, és az átlagosnál nagyobb a 4. kategóriába soroltak aránya, ugyanakkor a 2. kategóriába tartozók aránya is magasabb.
- A közös önkormányzati hivatalokkal bíró önkormányzatok 2%-a sorolható a legjobb teljesítményű szervezetek közé, és az átlagosnál alacsonyabb a 4. kategóriába tartozók aránya, ugyanakkor a többség a 3. kategóriába tartozik. Összességében ez a szegmens jelentős hiányosságokkal jellemezhető az elkötelezettség terén, néhány jó és egy-egy rossz példától eltekintve.



- Az önálló polgármesteri hivatalokkal rendelkező önkormányzatok 2%-a sorolható az 1. kategóriába, és az átlagosnál nagyobb a 2. kategóriába tartozók aránya is. Ez a szegmens tehát a nagy átlagnál jobb elkötelezettséggel jellemezhető.
- A megyei és országos nemzetiségi önkormányzatok átlag körüli elkötelezettségűek.
- A legrosszabb teljesítményt a települési nemzetiségi önkormányzatok nyújtják: 15%-uk sorolható a 4. kategóriába, míg a legjobbak közé egyetlen szervezet sem tartozik, valamint a 2. kategóriába soroltak aránya is mindössze 1%.

198. ábra: Az egyes elkötelezettségi kategóriákba sorolt önkormányzatok megoszlása szervezettípus szerint (N=1125)



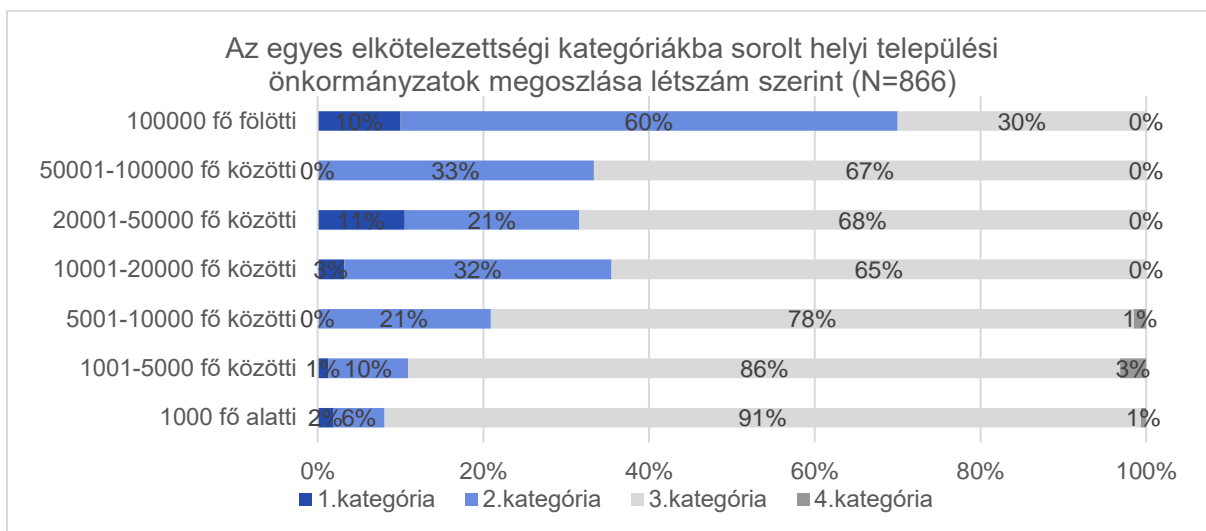
Forrás: Saját szerkesztés

Igen érdekes eredményt kapunk, ha a fenti – a kérdőíves önbevallás keretei között minél objektívebb szempontokra épülő – elköteleződést összehasonlítjuk a szervezetek saját attitűdjéről alkotott képpel:

- **Összességében elmondható, hogy a szervezetek lényegesen jobbnak látják saját hozzáállásukat, attitűdjüket, mint ahogy azt az elköteleződésük mértéke mutatja.**
- Az attitűd értékelés során a nemzetiségi önkormányzatok (és különösen a települési nemzetiségi önkormányzatok) rendre jobbra értékelték saját attitűdjüket, mint a helyi önkormányzatok. Összevetve ezt az elköteleződés mért értékével, **az önértékelés realitása a nemzetiségi önkormányzatok körében erősen megkérdőjelezhető.** A további eredmények alapján **valószínűsíthető, hogy a nemzetiségi önkormányzatok (különösen a települési szervezetek) valójában nincsenek tisztában az információs szabadsággal kapcsolatos kötelezettségeikkel, ezért sem tudják reálisan megítélni saját hozzáállásukat a területhez.**
- Az önálló polgármesteri hivatalok jobbra értékelték saját attitűdjüket, mint a közös önkormányzatok, mely önértékelés összhangban van az elköteleződés mért értékeivel.
- **A településméret növekedésével javul a szervezetek elköteleződése:** a 10 ezer főnél nagyobb helyi települési önkormányzatok közül senki sem tartozik a 4. kategóriába, és kisebb arányban vannak a 3. kategóriában is, mint a kisebb települések. Az 50-100 ezer fős településkategóriában törik csak meg valamelyest ez a trend: ezek közül az önkormányzatok közül egyik sem sorolható a legjobban teljesítők közé. **A legjobban a legnagyobb városok teljesítenek.**
- **Ezek az eredmények összhangban állnak az attitűd értékelésével is,** miszerint a nagyobb települések rendre jobbra értékelték az egyes attitűd-tényezőket, mint a kisebbek (kivétel itt is csak az 50-100 ezer fős településméret-kategóriában látható). Ebből az a következtetés

vonható le, hogy **a helyi települési önkormányzatok döntően reálisan ítélik meg a nyilvánossággal, tájékoztatással kapcsolatos saját hozzáállásukat, attitűdjüket.**

199. ábra: Az egyes elkötelezettségi kategóriákba sorolt helyi települési önkormányzatok megoszlása létszám szerint (N=866)



Forrás: Saját szerkesztés

#### 4.4.2.4.3.3 Az elköteleződési modell szerinti szegmensek fő jellemzői

Az alábbiakban az egyes elköteleződési modell szerinti szegmensek fő (egymástól lényegesen, szignifikánsan eltérő) különbözőségeit, jellemzőit mutatjuk be.

**Az 1. kategória jellemzői** (a kis elemszám miatt az eredmények kevésbé megbízhatóak, ugyanakkor jó tájékoztatást adnak az „élen járó” szervezetek jellemzőiről, sajátosságairól):

- Az 1. kategóriában **kizárólag helyi települési önkormányzatok** találhatóak.
- E kategóriába **arányaiban a nagyobb lélekszámú települések önkormányzatai** közül kerülnek be többen (számszerűen – a közös hivatalokhoz tartozó települések nagyobb száma miatt – nyilvánvalóan több ebben a kategóriában e szervezettípus), **kivételt csak az 50-100 ezer fős városok jelentenek**, amelyek közül egy sem került be e kategóriába.
- A településméretből adódóan ezek jellemzően **az átlagosnál lényegesen nagyobb (54 fő) hivatali apparátussal működő** szervezetek, amelyek **megfelelő humán és technikai kapacitásokkal bírnak, mégis folyamatos fejlődésre törekednek mind mennyiségi, mind minőségi szempontból**:
  - Az elköteleződési modellnek megfelelően valamennyi szervezetnél van kijelölt felelőse az információszabadsággal kapcsolatos feladatoknak, munkaköri leírásban rögzített módon: ez a **felelős** (aki az esetek túlnyomó részében az adatvédelmi felelős/tisztviselő, másodsorban a jegyző) a **szervezetek mindegyike szerint rendelkezik releváns képzettséggel, gyakorlattal**.
  - Az átlagosnál többen érintettek a feladatellátásban (4,4 munkatárs); és bár szignifikánsan gyakrabban nem vesznek igénybe külső erőforrást, mint a 2. vagy a 3. kategóriába tartozók, az átlagosnál gyakoribb az olyan speciális külső szakértelem bevonása, mint az integritási tanácsadó.
  - Mégis, **az e kategóriába sorolt szervezetek szignifikánsan gyakrabban gondolják azt, hogy szükség lenne a kapacitások bővítésére** (64% szerint időszakosan, további 13% szerint állandó jelleggel kevés a rendelkezésre álló humán erőforrás).
  - Emellett **a humán erőforrások szakmai fejlesztését is lényegesnek tartják**, kimagaslóan (91%) a jogi előírások megfelelő értelmezése terén, beleértve a NAIH és a bíróságok jogértelmezését, gyakorlatát is, valamint az ellenőrzéssel, szankciókkal, jogorvoslati lehetőségekkel összefüggésben (61%).



- A szervezetek a technikai-informatikai háttér fejlesztését is szükségesnek látják: kiugróan nagy problémát jelent a számukra a különböző elektronikus nyilvántartások használata, valamint az, hogy nem vagy nem minden dokumentum áll rendelkezésre digitális formában.
- Több költségvetési szerv, gazdasági társaság vagy nonprofit szervezet is működik e szervezetek alapításában, fenntartásában, tulajdonában. Ezek többségének segítséget nyújtanak az információszabadsággal kapcsolatos feladatok terén: elsősorban tanácsokkal, ajánlásokkal látják el ezeket, illetve átfogó irányító, koordináló, ellenőrző tevékenységet végeznek, valamint biztosítják számukra a szükséges szabályzatokat, formanyomtatványokat.
- Az elköteleződési modellnek megfelelően valamennyi szervezet rendelkezik szabállyal, ezt a többi kategóriánál szignifikánsan nagyobb arányban (63%) gondolják hasznosnak. **70%-uk határozott meg többletvállalásokat e szabályzatban vagy külön önkormányzati rendeletben.**
- **Bár e szervezetek a legjobb kategóriába soroltak a mért elköteleződés mentén, jellemző, hogy nem elégednek meg a jelenlegi teljesítményükkel, nem értékelik túl saját hozzáállásukat, attitűdjüket, hanem folyamatos fejlődési lehetőséget látnak maguk előtt:**
  - Érdekes módon egyik attitűd-tényező szempontjából se értékelték magukat átlag felettinak, sőt, a többletkötelezettségek vállalása terén a legkevésbé e kategóriába tartozók tartják a szervezet működését optimálisnak.
  - Úgy látják, a nyilvánosság elsősorban a közbizalom építéséhez járul hozzá (100%), és a többi kategóriába sorolt szervezetnél szignifikánsan gyakrabban jelölték meg ennek előnyeként azt is, hogy a nyilvánosság erősíti a szervezet integritását, valamint csökkenti a korrupció kockázatát (87%).
  - Zárt ülést döntően (a többi kategóriánál szignifikánsan nagyobb arányban) csak a törvény által kötelezően előírt esetekben rendelnek el.
- E szervezetek **nehézségeket látnak** az információszabadsággal kapcsolatos feladatok teljesítése terén – az eredmények alapján valószínűsíthető, hogy **ez a kötelezettségek alapos ismeretéből és a magas elköteleződésnek megfelelő nagy „teljesítménykényszerből” fakad:**
  - **Az elektronikus közzétételi kötelezettség teljesítését némileg nehezebbnek tartják** (6,8-as értékelés tízes skálán), mint a többi kategóriába sorolt szervezetek. Mind a feladat időigényessége, mind a szerteágazó és változó jogszabályok naprakész ismeretét kihívásként jelölték meg, emellett úgy látják, hogy nagyon nehézkes minden dokumentumot az előírt formátumban közzétenni. *Megjegyzendő, hogy utóbbi kérdéskör kapcsán már felmerült a dokumentumok digitalizálásának hiányossága (mint IT probléma), így e kategóriába tartozó szervezetek számára a digitalizálás megoldása nagy segítséget jelent.* A közzétételi egységeket tekintve leginkább a II. résszel kapcsolatban éreznek bizonytalanságot.
  - Egyedi közzétételi listával a többség ugyan nem rendelkezik, de minden szervezet tisztában van ennek mibenlétével. A többi kategóriánál szignifikánsan gyakrabban (92%) említették ennek okaként, hogy nincs szükségük az egyedi közzétételre, mert enélkül is megosztanak minden információt.
  - **A szervezetek hozzáállását a közérdekűadat-igénylések terén is a jogszabályok ismerete, a nagyobb rutin és az adatigénylésekhez való pozitív hozzáállás jellemzi:** a közérdekűadat-igénylések nehézségét átlag körül értékelték ezek a szervezetek annak ellenére, hogy **ők kapták az elmúlt két évben a legtöbb közérdekűadat-igénylést.** A közérdekűadat-igénylések kapcsán e szervezetek **jogkövető magatartást mutatnak:**
    - Minden formában és módon benyújtott adatigénylést lényegesen gyakrabban fogadnak el érvényesként, mint a többi kategóriába soroltak, és szignifikánsan jellemzőbb az elektronikusan, a KiMitTud portálon keresztül, valamint a szóban megfogalmazott adatigénylések elfogadása.

- Szinte kizárólag csak az adatigénylés teljesítéséhez feltétlenül szükséges elérhetőségi adatokat várják el az adatigénylőtől (néhány esetben emellett még megjelent az Infotv.-re való hivatkozás is, de pl. személyes adatot, aláírást, az adatigénylés céljának vagy okának a megjelölését egyik szervezet sem várja el).
- Bár a **kapacitáshiány és az adatok összegyűjtésének időigényessége miatt e szervezetek az átlagosnál lényegesen gyakrabban (90%) élnek a (normál) határidő-hosszabbítás lehetőségével, költségtérítést az adatgazdák túlnyomó része (97%-a) nem számított fel még egyetlen alkalommal sem.**
  - **Az adatigénylések teljesítésére a fő motivációt saját hozzáállásuk jelenti.**
  - A jó teljesítmény ellenére csak a szervezetek 14%-a nyilatkozott úgy, hogy nem tapasztal semmilyen bizonytalanságot a közérdekűadat-igénylés szabályaival kapcsolatban, és számos területet említettek, ahol kifejezetten nagy nehézséget látnak – ennek oka valószínűsíthetően a nagyobb számú adatigénylésből következő változatos „próbatétel” lehet.
- **A jónak nevezhető tájékozottság az ismeretek további bővítésének igényével párosul:**
  - **A szervezetek túlnyomó része (71%) a NAIH-hoz fordul segítségért** az információszabadsággal kapcsolatos kérdés, probléma esetén.
  - **Minden szervezet úgy nyilatkozott, hogy ismeri a Hatóság szerepét, feladatait;** ezzel párhuzamosan szinte minden feladatot szignifikánsan gyakrabban jelöltek meg, mint a többi kategóriába sorolt szervezetek (igaz, ebbe belekeveredtek olyan feladatok is, amelyeket a Hatóság nem végez az információszabadság vizsgálat során, ilyen például a bírság kiszabása).
  - **A kötelezettségek teljesítését segítő megoldásként számos tevékenységet megjelöltek;** a többi kategóriába sorolt szervezethez viszonyítva szignifikánsan gyakrabban választották a gyakorlatorientált tájékoztatókat (100%), a képzéseket (91%), a belső szabályozás kialakítását segítő támogatást (80%), valamint az állami fenntartásban működő központilag üzemeltetett felület létrehozását az adatigénylések benyújtására és megválaszolására (72%).

**Összességében az 1. kategóriába sorolt szervezetek jelenleg is jól teljesítenek, de belső motivációt éreznek a fejlődésre: ehhez a szükséges technikai és humán kapacitásokkal rendelkeznek, és maguk is erőfeszítéseket tesznek a további fejlődés érdekében (pl. hazai és nemzetiségi indexek, jó gyakorlatok követése, belső képzések tartása). Az ehhez nyújtott támogatással a terület élenjáró, más szervezetek számára is példát mutató szereplői lehetnek.**

„Hivatalunkban egyrészt, az adatvédelmi tisztviselő szervezeti egységenként általánosan érvényes, valamint az adott osztályra vonatkozó adatkezelési szabályokról, személyes jelenléttel legalább évente egy alkalommal előadásokat tart, másrészt, adatvédelmi szempontok betartását ellenőrzi.”

A gyakorlat segíthető „hírlevelek hivatalokhoz történő megküldésével és a jó gyakorlat bemutatásával.”

## **A 2. kategória jellemzői:**

- A 2. kategóriába – adott szervezettípusba tartozó összes szervezet számára vetítve – arányaiban a legtöbben a megyei önkormányzatok (megyei önkormányzatok 27%-a), másodsorban az önálló polgármesteri hivatalok (17%-uk) közül kerültek be, ezeket a közös önkormányzati hivatalokhoz tartozó települések követték.
- E kategóriába **az átlagosnál nagyobb lélekszámú települések** sorolhatók, amelyek **jelentős hivatali apparátussal** (átlagosan 61 fő) bírnak; a technikai adottságok jók, és a **humán erőforrásokat mennyiségi szempontból megfelelőnek gondolják, ugyanakkor a feladatmegosztás, a kompetenciák terén látható fejlődési lehetőség:**
  - Az 1. kategória után **itt a második legnagyobb a feladatellátásban résztvevők átlagos létszáma (3,5 fő). A belső erőforrások mellett szignifikánsan gyakrabban**



- veszik igénybe külső informatikus** (68%) és – a 3. és 4. kategóriánál gyakrabban – adatvédelmi szakértő segítségét. Talán emiatt **valamennyi kategóriánál szignifikánsan többen gondolják elegendőnek a rendelkezésre álló kapacitást** (50%), annak ellenére, hogy a kijelölt felelős döntően (93%) csak kisebb részben foglalkozik az információsabadsággal kapcsolatos feladatokkal.
- Ugyanakkor a szervezeteknek csak 63%-ánál van kijelölt felelőse a területnek (elsősorban a jegyző, másodsorban az adatvédelmi tisztviselő), ebből 40%-nál munkaköri leírásban rögzített módon.
  - Az 1. kategória után a második leggyakrabban említették (65%), hogy **a felelősnek van releváns tapasztalata** (többsége szakjogász, emellett a tanfolyam, online képzés jellemző még), **mégis alig van olyan szervezet e kategóriában, amelyik nem tartja szükségesnek a humán erőforrások minőségi fejlesztését**, és valamennyi kategóriánál szignifikánsan nagyobb azok aránya (68%), akik a jó gyakorlatok megismerését tartanák lényegesnek (68%).
  - Informatikai problémát kevéssé tapasztalnak; a külső országos adatbázisokat nem igazán használják segítségként.
  - Lévén jelentős e kategóriában a nagyobb települések aránya, az 1. kategória után a második leggyakoribb, hogy vannak a szervezet fenntartásában, tulajdonában más szervezetek (különösen költségvetési szervek nagy számban). A feladatmegosztás az információsabadsággal kapcsolatos teendők terén azonban változó: inkább csak segítséget nyújtanak például adatvédelmi kérdésekben vagy tanácsokkal látják el ezeket.
- Az elköteleződési modell alapján **e szervezetek fontosnak tartják a jogszabályi kötelezettségek teljesítését, de ezen felüli erőfeszítéseket nem igazán tesznek a nyilvánosság, átláthatóság (önkéntes) javítása érdekében.**
    - Valamennyi szervezet rendelkezik szabályzattal, amit kifejezetten hasznosnak is gondolnak. Többletvállalásokat a szabályzatban vagy önkormányzati rendeletben ugyanakkor a nagy többség nem vállal (utóbbi tekintetében a 4. kategóriával vannak egy szinten).
    - A saját hozzáállásukat a nyilvánosság, tájékoztatás tekintetében az átlagosnál némileg jobbra értékelik, de ebben főként a hatékonyság, a kötelezettségek beépülése a munkafolyamatokba jelenik meg hangsúlyosan. Ezt mutatja az is, hogy a többi kategóriánál szignifikánsan gyakrabban említették a nyilvánosság előnyeként azt, hogy az támogatja a racionális, hatékony működést.
  - **Ez a hozzáállás az elektronikus közzététel és a közérdekűadat-igénylés terén is megjelenik, egyrészt a jogszabályok viszonylag jó ismerete terén, másrészt a köteleességszerű (de azon nem túlmutató) teljesítési gyakorlatban:**
    - Az elektronikus közzétételt közepesen nehéznek tartják (6,4), ezen belül elsősorban a „részletkérdésekkel” kapcsolatban éreznek bizonytalanságot (a közzétételi egységek konkrét tartalmával, valamint az archiválással kapcsolatos bizonytalanság a 3. és 4. kategóriánál szignifikánsan gyakrabban jelenik meg).
      - Egyedi közzétételi listával jellemzően nem rendelkeznek, ugyanakkor a 3. és 4. kategóriánál sokkal inkább tisztában vannak ennek mibenlétével.
    - A közérdekűadat-igénylés teljesítésének nehézségét átlagosra – az elektronikus közzétételnél valamelyest könnyebre – értékelték (6,2). Mivel ez a kategória kapja a 2. legtöbb adatigénylést, így ez a nehézség betudható az ezzel járó többletfeladatoknak, a felmerülő egyedi nehézségeknek, hiszen a szabályokkal alapvetően tisztában vannak.
      - Elsősorban olyan részletkérdések okoznak az átlagosnál nagyobb problémát a számukra, mint a titoktípusok alkalmazásának lehetősége vagy az érdekmérlegelés.
      - A közérdekűadat-igénylések különböző formáit és módjait az 1. kategóriánál rendre kisebb arányban, de még jelentős mértékben fogadják el érvényesként.

A KiMitTud-on benyújtott kérelmek elfogadása a 2. leggyakoribb; a 3. és 4. kategóriánál szignifikánsan jobb.

- Az adatigénylések terén a jogkövető magatartás abban is megmutatkozik, hogy az 1. kategóriával azonos mértékben várják csak el az adatigénylés teljesítéséhez feltétlenül szükséges adatok megadását az igénylőtől; emellett csekély mértékben követel(né)nek meg egyéb, jellemzően technikai jellegű információt (Infotv.-re hivatkozás, „közérdekűadat-igénylés” megjelölése a kérelemben); személyes adatot, aláírást pedig egyetlen szervezet sem vár el.
  - Költségtérítést a szervezetek 75%-a egyetlen alkalommal se számított fel, 25% pedig csak az esetek negyedében.
  - Némileg kisebb arányban éltek a veszélyhelyzet alatti speciális jogrend adta határidő-hosszabbítással, mint a 3. és a 4. kategóriába sorolt szervezetek.
  - Olyan adatigényléseknél, amikor nem a szervezet az adatok kezelője, valamennyi kategóriánál gyakrabban adják meg az adatigénylőnek a valódi adatkezelő elérhetőségét (amennyiben ez a rendelkezésükre áll), ugyanakkor e kategóriára a leginkább jellemző az, hogy költségvetési vagy más szerveiktől átvállalják az adatigénylések teljesítését.
  - Az adatigénylések teljesítése mögött az átlagnál szignifikánsan gyakrabban áll motivációként a jogkövetés, a kötelező jelleg, a jogszabályi előírás teljesítése.
- Zárt ülést gyakrabban rendelnek el, és ebben kihasználják a törvény adta valamennyi lehetőséget: az 1. kategóriánál szignifikánsan gyakrabban rendelnek el zárt ülést az érintett kérésére [Mötv. 46. § (2) bekezdés b) pont], valamint némileg gyakrabban a testület mérlegelésével [Mötv. 46. § (2) bekezdés c) pont], mint csak a törvényben meghatározott kötelező esetekben.
- A tájékozottság látható, az 1. kategóriába sorolt szervezeteknél kisebb mértékben, a 3. és 4. kategóriákba tartozóknál azonban szignifikánsan **gyakrabban igényelnének további segítséget is:**
    - Kérdések, bizonytalanság esetén szignifikánsan gyakrabban fordulnak a Hatósághoz, mint a 3., illetve 4. kategória tagjai.
    - **Nincs olyan szervezet e kategóriában, amelyik ne ismerné a Hatóság szerepét, feladatait.** Az egyes feladatokat rendre többen jelölték meg, mint a 3., illetve 4. kategóriába sorolt szervezetek (de kevesebben, mint az 1. kategóriába tartozók), **különösen a panaszok kivizsgálása, a jelentéskészítés, a jogszabályok véleményezése és a szakmai segítségnyújtás terén;** de azzal is inkább tisztában vannak, hogy a Hatóság az információszabadsággal kapcsolatban bírságot nem szabhat ki.
    - A NAIH ismertségében szerepet játszhat az is, hogy **e kategóriába tartozó szervezeteknél szignifikánsan gyakoribb volt a NAIH eljárás,** mint a többinél.
    - A feladatellátás javításában számos felsorolt segítséget hasznosnak tartanának. **Minden további kategóriánál szignifikánsan gyakrabban jelölték meg a jogszabályok felülvizsgálatának, egyértelműsítésének igényét; de emellett a tudásmegosztásra is nyitottabbak,** mint a 3., illetve 4. kategóriába sorolt szereplők.

**Összességében a 2. kategóriába sorolt szervezetek teljesítik ugyan a jogszabályi előírásokat, de kifejezetten erős elköteleződést nem mutatnak. Mivel e szervezetek a szükséges technikai és humán kapacitásokkal (mennyiségi szempontból) rendelkeznek, esetükben a motiváció erősítése, a szakmai továbbképzés szükséges ahhoz, hogy a**

„A választott önkormányzati tisztségviselők felelősségét legalább olyan komolyan kellene értékelni, mint a hivatalnokokét, és bennük is tudatosítani azt, hogy a közszolgálatában nem nekik kell eldönteniük a politikai céloktól vezérelve, hogy mi tartozik a nyilvánosságra és mi nem.”



**nyilvánosság, átláthatóság ne csupán egy teljesítendő (jogszabály által előírt) feladat legyen a számukra, hanem erős elköteleződés is kialakuljon bennünk e téren.**

### A 3. kategória jellemzői:

- A 3. kategóriába többségében **közös önkormányzati hivatalokhoz** tartozó települések tartoznak; emellett a megyei és országos nemzetiségi önkormányzatok jelentős része is ide sorolt.
- A 3. kategóriába tartoznak a **legkisebb lélekszámú települések** önkormányzatai, amelyek **kis hivatali apparátussal bírnak** (4. kategória után a 2. legkisebb – 16 fős – átlagos hivatali létszámmal), így az információsabadsággal kapcsolatos feladatok ellátása nem élvez/**nem tud prioritást élvezni**:
  - Jellemzően **nincs kijelölt felelőse** a területnek (a feladatok ellátása esetileg kezelt), vagy ha van, akkor az az esetek nagy részében a **jegyző**, aki így csak **kisebb részben foglalkozik ezzel** a feladatkörrel egyéb teendői mellett.
  - E kategóriánál jelezték a legnagyobb arányban, hogy **a felelős nem rendelkezik az információsabadság szempontjából releváns képzettséggel, tapasztalattal** (ha igen, akkor az jellemzően adatvédelmi képzettség).
  - A feladatellátásban **érintett munkatársak száma e kategóriánál a legkisebb** (mindössze 2,7 fő a felelőssel együtt).
  - A szervezetek kétharmada gondolja úgy, hogy ez a kapacitás egyáltalán nem elegendő a feladatellátáshoz.
- Ezeknél a szervezeteknél a **kis hivatali apparátusból következő létszámhiány**, a munkakörhalmozás **látszik a legnagyobb problémának**, hiszen motiváció lenne a fejlődésre: a szervezetek döntő többsége **szükségesnek látja a humán erőforrások minőségi fejlesztését** is, mind a jogszabályok ismerete, mind pedig a hozzáállás tekintetében.
- Technikai problémák kevésbé merülnek csak fel, de az átlagosnál gyakoribb az IT eszközök nemmegfelelősége és az internetkapcsolat bizonytalansága is (de a feladatellátást elsősorban nem ezek korlátozzák).
- Szabályzattal a többség rendelkezik, de e kategóriába sorolt szervezeteknél a leginkább jellemző, hogy **egyik vagy másik szabályzat hiányzik** (főként az adatigénylésekre vonatkozó szabályzattal rendelkeznek). E szabályzatok **hasznosságát kevésbé látják**.
- E szervezetek **reálisan mérik fel saját tájékoztatással, nyilvánossággal kapcsolatos attitűdjüket**, hiszen az egyes attitűd-tényezőkre vonatkozó kérdések többségénél **rosszabb önértékelést adtak az átlagosnál**. Bár a nagy többség a nyilvánosság előnyeként meg tudott nevezni valamit, de az 1. és a 2. kategóriánál lényegesen kisebb arányban. Többelkötelezettségeket szabályzatban vagy önkormányzati rendeletben pedig szinte egyáltalán nem vállalnak.
- Az **elektronikus közzétételi kötelezettség** nehézségét átlagosnak ítélték (6,1 a tízes skálán), ebben az **átlagosnál nagyobb problémát a feladatok időigényessége, a humán kapacitások leterheltsége jelenti a számukra**, de a szerteágazó, gyakran változó jogszabályok naprakész ismerete és a dokumentumok megfelelő formátumban történő közzététele is nagyobb kihívás nekik, mint a 2. és a 4. kategóriába sorolt szervezeteknek. Főként a gazdálkodásra vonatkozó közzétételi egységek tartalmát illetően érzékelnek bizonytalanságot.
  - Egyedi közzétételi listával 60%-uk nem rendelkezik, és a 4. kategória után itt a második legnagyobb a bizonytalanok aránya (akik nem ismerik az egyedi lista mibenlétét).
- A 3. kategóriába tartozók ítélték **a legnehezebbnek a közérdekűadat-igénylések** megválaszolását (6,6 a tízes skálán), annak ellenére, hogy e szervezetek átlagosan kevés adatigénylést kapnak. Ebben szinte minden területnél sokkal (számos kérdéskörnél szignifikánsan) több bizonytalanságról számoltak be, mint a többi kategóriába tartozók.
- A közérdekűadat-igénylések teljesítésének gyakorlatában is a harmadikak a rangsorban:



- Az 1. és 2. kategóriánál lényegesen kisebb, a 4. kategóriánál viszont szignifikánsan nagyobb arányban fogadnak el különböző csatornákon, módokon benyújtott adatigényléseket (pl. az atlatszo.hu ismerete, elfogadása 25% gyakoriságú).
- Az adatigényléseknél több nem jogszerű elemet is elvárnak, így például az adatigénylés okának, céljának a megjelölését (de például aláírást vagy személyes adatot jóval kisebb arányban, mint a 4. csoportba tartozók).
- A segítségnyújtást tekintve az 1. és 2. kategóriánál jóval kisebb, a 4. kategóriánál viszont nagyobb arányban (40%) fordulnak a NAIH-hoz kérdés, bizonytalanság esetén (és a Hatóság feladataival kapcsolatban tájékozottabbak is, mint a 4. kategóriába sorolt szervezetek).
- **A feladatellátás hatékonyságának javítására érkezett válaszok döntő többségében a kapacitáshiányhoz kapcsolódtak:** a rendelkezésre álló humán kapacitások bővítésének, a szakemberek felvételéhez szükséges anyagi feltételek megteremtésének szükségességét emelték ki.

**Összességében a 3. kategóriába sorolt szervezetek nagyobb hiányosságokat mutatnak az információsabadsággal kapcsolatos feladatellátás teljesülési gyakorlatában, amelynek elsődleges oka a humán kapacitások korlátozottsága lehet. Számos feladatuk mellett az átláthatósággal, nyilvánossággal kapcsolatos teendők nem élveznek prioritást, a kapacitások leterheltségére hivatkozva ezeket – az egyébként jogszabályban rögzített – kötelezettségeket hátrébb sorolják az egyéb napi teendőknél. A gyakorlat javításához a kapacitások bővítése és/vagy komoly külső segítség biztosítása elengedhetetlennek tűnik, de e feladatok kötelezettségeinek tudatosítása is fontos. A közérdekűadat-igénylések kapcsán pedig a jogszabályok értelmezése, oktatása lényeges.**

„Elsősorban létszám- és munkaidőhiány okozza a nem megfelelő minőségű közzétételt. Erre nincs sem költségvetési forrás, sem alkalmas és elérhető munkaerő. A mi szervezeti kereteink a napi feladatok ellátására is éppen csak elegendők, ezért ez információsabadság teljesülése másodlagos.”

#### A 4. kategória jellemzői:

- A 4. kategóriába **túlnyomórészt** (a további elköteleződési szegmenseknél szignifikánsan nagyobb arányban) **települési nemzeti önkormányzatok** tartoznak – arányaiban és számosságukat tekintve is (utóbbi különösen érdekes annak figyelembevételével, hogy az alapmintában jóval kevesebb települési nemzeti önkormányzat van, mint közös önkormányzati hivatalhoz tartozó település).
- A 4. kategória jellemzően a **kis hivatali apparátussal működő szervezeteket tömöríti**: a szervezetnél foglalkoztatottak létszáma szignifikánsan kisebb az átlagosnál (83% esetében 5 fő alatti). A szervezetek 80%-ának nincs a tulajdonában/fenntartásában más szervezet.
- A kategóriába sorolt **nemzeti önkormányzatok** feladatellátására vonatkozóan az átlagosnál szignifikánsan jellemzőbb, hogy **e feladatokat a nemzeti önkormányzat maga látja el**:
  - Bár a többség (2/3) esetében megosztott a feladat és a felelősség a helyi hivatallal; az átlagosnál szignifikánsan gyakrabban (37%) látják el e szervezetek maguknak az információsabadsággal kapcsolatos teendőket (ebből következően a felelős 40% esetében a nemzeti önkormányzat elnöke) – ez tehát nem feltétlenül jelent jó gyakorlatot!
  - A hivatallal közös feladatellátás esetén is szignifikánsan gyakoribb az átlagosnál a nem megfelelő gyakorlat: **60% esetében nincs ezt szabályozó írásbeli megállapodás**, és ahol van, ott is jellemzőbb az, hogy ez nem rögzít minden szükséges paramétert.
  - Ennek ellenére a **nagy többség (inkább) elégedett az együttműködéssel**, azaz **valószínűsíthetően nem is jelenik meg igényként a szorosabb és jogszabályoknak jobban megfelelő teljesítmény**.

- A 4. kategóriába tartozó szervezetek jellemzően **korlátozott erőforrás és szakértelem mellett végzik az információszabadsággal kapcsolatos teendőket, ugyanakkor nem is mutatkozik** (az átlagosnál nagyobb) **igény a kapacitásfejlesztésre:**
  - Az átlagosnál szignifikánsan jellemzőbb, hogy nincs kijelölt felelőse e területnek (70%), továbbá különösen az, hogy a feladatellátás esetileg, ügyenként kezelt (47%).
  - Nincs olyan szervezet e kategórián belül, amelynél a felelős kizárólag e feladatokkal foglalkozna (ez egyértelműen következik az e kategóriába sorolt szervezetek kis apparátusából). Az 1. és a 2. kategóriánál lényegesen kisebb arányban rendelkezik a szervezeti felelős releváns képzettséggel, tapasztalattal, illetve kevesebben érintettek a hivatal munkatársai közül a feladatellátásában.
  - Az átlagosnál jellemzőbb, hogy külső erőforrást nem vesznek igénybe.
  - Szignifikáns eltérés még sincs abban a tekintetben, hogy elegendőnek látják-e e kapacitásokat; sőt, az átlagosnál nagyobb arányban (16%) gondolják azt, hogy a humán erőforrások terén nincs szükségük fejlesztésre.
  - A technikai, technológiai háttérüket már fejletlenebbnek látják: az IT eszközök fejlesztésére az átlagosnál nagyobb igény mutatkozik.
- Fontos látni, hogy **az alacsony szintű elköteleződés e szervezetek esetében nem a feladat érzékelt nehézségére vezethető vissza, sőt, e szervezetek jellemzően kisebb bizonytalanságról számoltak be mind az elektronikus közzététel, mind a közérdekűadat-igénylés szabályozási kérdéseivel kapcsolatban** – az eredmények alapján inkább arra lehet következtetni, hogy valójában **nincsenek tisztában azzal, hogy egyáltalán milyen követelményeknek kell megfelelniük:**
  - E szervezetek a többi kategóriánál átlagosan lényegesen kisebb nehézséget látnak az elektronikus közzétételben (4,6-os értékelés 1-10-es skálán), és ennek okaként gyakrabban jelölték meg az informatikai problémát, mint például a jogszabályok követésének, értelmezésének nehézségét. A szervezetek többsége (59%-a) nem érez bizonytalanságot a közzétételi egységekkel kapcsolatban. Ennek ellenére a többi kategóriánál szignifikánsan gyakrabban jelölték meg azt, hogy nem ismerik az egyedi közzétételi lista fogalmát.
  - A szervezetek a közérdekűadat-igénylések teljesítését is kevésbé érzik nehéznek (5,9), mint a 2. vagy 3. kategóriába tartozók. Sőt, minden kategóriánál szignifikánsan nagyobb arányban (46%) állítják, hogy nem tapasztalnak semmilyen bizonytalanságot a közérdekűadat-igénylések teljesítési szabályaival kapcsolatban. Ugyanakkor az adatigénylések terén nagyfokú ismerethiány/jogszerűtlen gyakorlat látható: e kategóriába sorolt szervezetek szignifikánsan gyakrabban várnak el jogszerűtlen adatszolgáltatást az adatigénylők részéről, így például aláírást vagy egyéb személyes adatot, valamint az adatigénylés céljának és okának megnevezését. Ennek magyarázata lehet a gyakorlatlanság is, hiszen e szervezetekre jellemző, hogy az átlagosnál jóval kevesebb adatigénylést kaptak eddig (kb. 35%-uk egyáltalán nem kapott még adatigénylést, további 10% pedig csak a Kutatás keretében végzett próba-adatigénylésben volt érintett).
  - A nyilvánosság kisebb preferenciáját jelzi, hogy zárt ülést döntően (a többi kategóriánál lényegesen nagyobb arányban) nem a törvény által kötelezően előírt esetekben, hanem az érintett kérésére [Mötv. 46. § (2) bekezdés b) pont] vagy a képviselő-testület mérlegelésével [Mötv. 46. § (2) bekezdés c) pont] rendelnek el.
- **A tájékozottság hiánya tetten érhető, de az is látszik, hogy igény se nagyon mutatkozik e szervezetek részéről az ismeretek bővítésére:**
  - A 4. kategóriába sorolt szervezetek szignifikánsan gyakrabban (40%) jelölték meg, hogy nem kérnek semmilyen szervezettől segítséget.
  - E szervezetek szignifikánsan gyakrabban említették, hogy nem ismerik a NAIH szerepét, feladatait (37%).
  - Jellemző az is, hogy jóval kisebb arányban jelöltek meg az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatának javítását segítő eszközöket, mint



a többi kategóriába sorolt szervezetek, és a feladatok teljesülési gyakorlatát javító egyéb javaslataik sem voltak.

**Összességében a 4. kategóriába sorolt szervezetek igen nagy hiányosságokat mutatnak az információszabadsággal kapcsolatos feladatellátás teljesülési gyakorlatában. E szervezeteket egyaránt jellemzi a jogszabályi kötelezettségek ismeretének hiánya és a motivátlanság (amely nagyrészt az ismerethiányból fakad). Esetükben tehát komoly képzésre és szemléletformálásra van szükség: mind a kötelezettségek megismertetése, mind a nyilvánosság, átláthatóság fontosságának megértése nélkülözhetetlen.**

„Kisebb települések (közös hivatalok) tekintetében egy plusz köztisztviselő foglalkoztatása az információszabadság teljesülése érdekében.”

#### 4.4.2.5 A célcsoport tájékoztatói gyakorlata, a NAIH szerepe

**A helyi és a nemzetiségi önkormányzatok más-más szereplőktől, szervezetektől kérnek segítséget az információszabadsággal kapcsolatos kérdéseik esetén.**

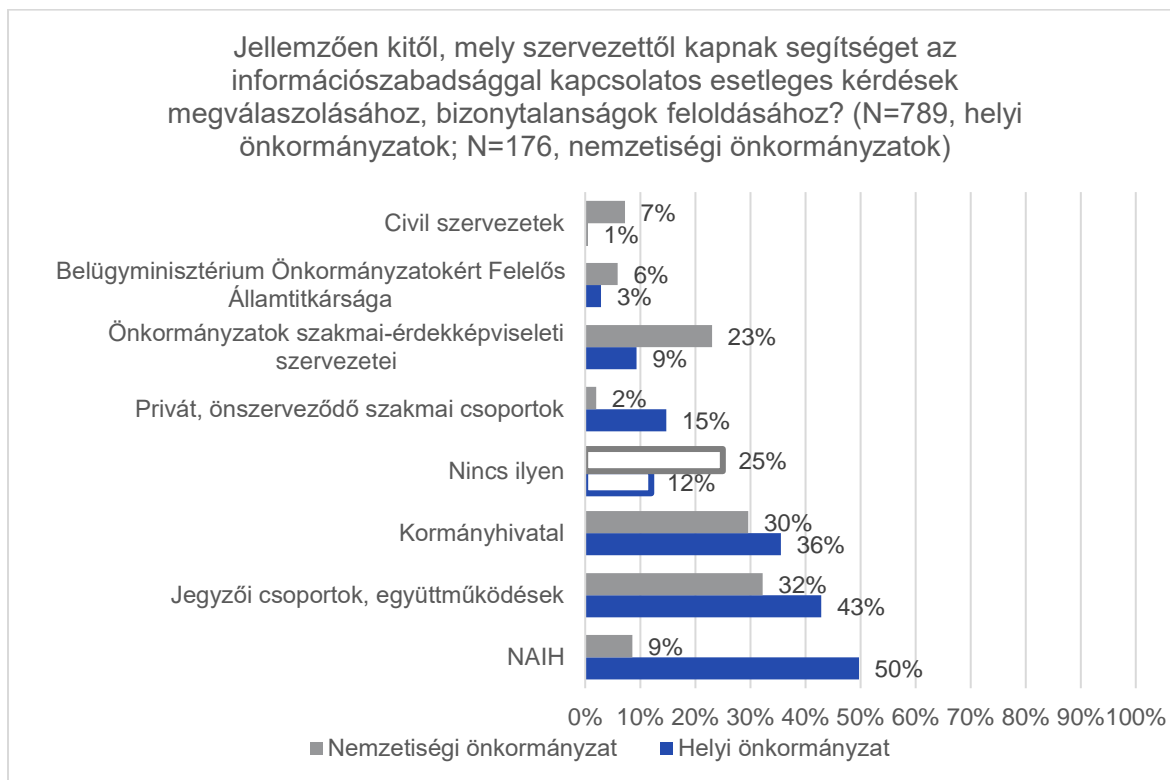
**A helyi önkormányzatok leginkább a Hatósághoz fordulnak segítségért,** amennyiben információszabadsággal kapcsolatos kérdések, bizonytalanságok merülnek fel (50%). **Emellett a jegyzői fórumok, együttműködések szolgálnak még fontos tudásbázisként** (43%); a szervezeteknek valamivel több mint a harmada pedig a kormányhivatalhoz (is) fordul hasonló kérdéseivel. A privát, önszerveződő csoportok szerepe 15% esetén jelenik meg. Ennél kisebb arányban jelölték meg segítségként az önkormányzatok szakmai-érdekképviseleti szervezeteit (9%) és elenyésző mértékben a Belügyminisztérium illetékes főosztályát (3%) vagy civil szervezeteket (1%). **12% pedig úgy nyilatkozott, hogy nincs olyan szervezet, amelyhez ilyen kérdésekben segítségért tudnának fordulni.**

**A nemzetiségi önkormányzatok általában kevesebb segítségről számoltak be. Minden 4. önkormányzatnak nincs hová fordulnia kérdéseivel.** Leginkább a helyi önkormányzati hivatal jegyzőjétől (32%) és a Kormányhivataltól (30%) kérnek segítséget, emellett majdnem minden 4. önkormányzat a szakmai-érdekképviseleti szervezeteket jelölte meg. A további szereplők – beleértve a NAIH-ot is – súlya e tekintetben jóval kisebb.





200. ábra: k78. Jellemzően kitől, mely szervezettől kapnak segítséget az információszabadsággal kapcsolatos esetleges kérdések megválaszolásához, bizonytalanságok feloldásához? (N=965)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók még:

- A nemzetiségi önkormányzatok közül a megyei és országos szervezetek az átlagosnál lényegesen gyakrabban fordulnak segítségért a kormányhivatalhoz (60%), ezzel szemben a települési nemzetiségi önkormányzatok inkább a szakmai-érdekképviseleti szervezeteket preferálják nagyobb mértékben.
- A megyei önkormányzatok kevésbé fordulnak segítségért külső szervezetekhez (36%). A közös önkormányzati hivatalok szignifikánsan gyakrabban (45%) kérnek segítséget a jegyzői csoportoktól, mint az önálló polgármesteri hivatalok (33%).
- Érdekes, hogy a NAIH-hoz az 5-10 ezer fős településméretbe sorolt önkormányzatok fordulnak (71%) az átlagosnál szignifikánsan gyakrabban.

**A felmérés eredményei alapján meglehetősen nagy bizonytalanság látszik a NAIH szerepeit, feladatait illetően, és kismértékű azon szervezetek aránya, amelyek a Hatóság valamely szolgáltatását már igénybe vették.**

A Hatóság feladatainak ismerete eltérő a helyi és nemzetiségi önkormányzatok körében: **míg a helyi önkormányzatoknak csak 7%-a nem ismeri egyáltalán a Hatóság munkásságát, eljárásait, addig ez az arány a nemzetiségi önkormányzatok körében 45%-os!**

Az egyes részfeladatokat, tevékenységeket vizsgálva látható, hogy még azok körében is **bizonytalanság van a NAIH konkrét, információszabadsághoz kapcsolódó szerepével, feladataival kapcsolatban**, akik egyébként úgy nyilatkoztak, hogy ismerik a Hatóságot.

A helyi önkormányzatok esetén:

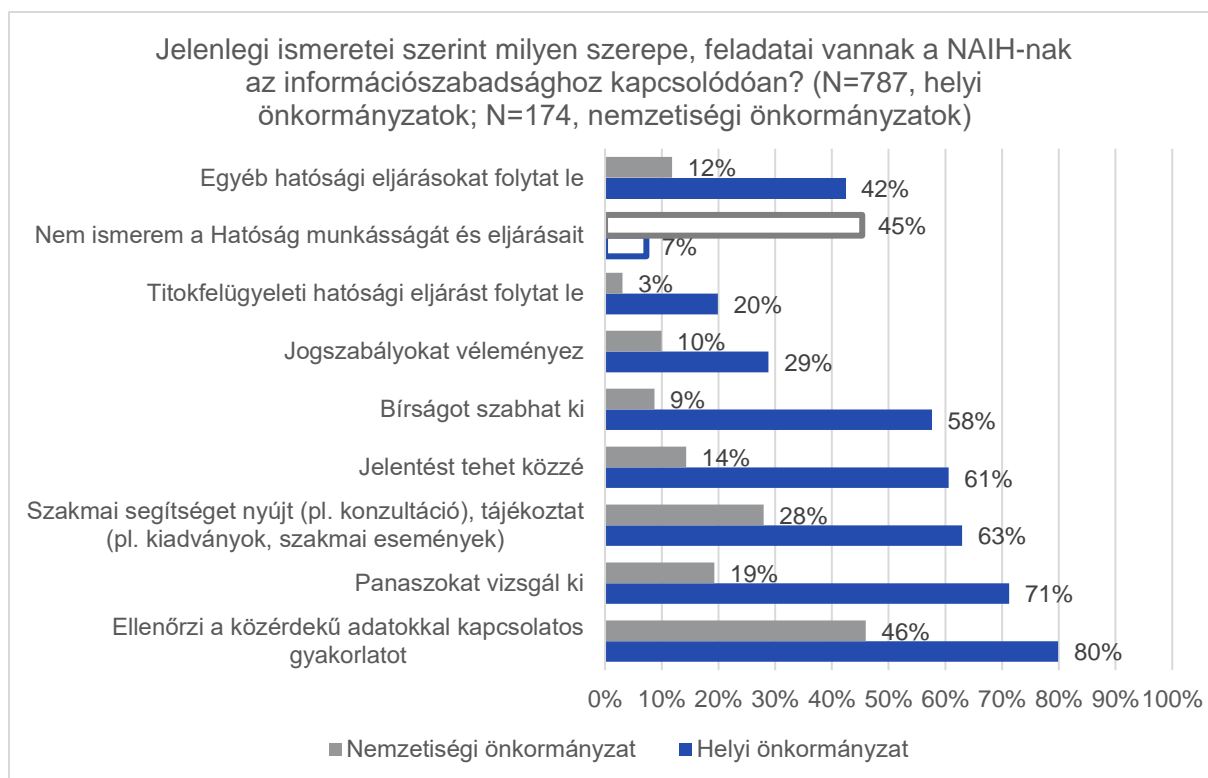
- **A helyi önkormányzatok 4/5-e tisztában van azzal, hogy a NAIH egyik feladata a közérdekű adatokkal kapcsolatos gyakorlat ellenőrzése** (ez tehát a leginkább ismert tevékenysége az információszabadsághoz kapcsolódóan); emellett a többség azzal is tisztában van, hogy a Hatóság panaszokat is vizsgál (71%).

- Már csak alig több mint a szervezetek 60%-a tudja, hogy a Hatóság **szakmai segítséget is nyújt, és jelentést tehet közzé** a nemteljesítésekről, tehát **e feladatok tekintetében már szükség lenne a szélesebb körű tájékoztatásra.**
- Csak a szervezetek **42%-a tudja, hogy a NAIH egyéb hatósági eljárásokat folytathat le**, és csak **kevesebb mint a harmaduk azt, hogy jogszabályokat is véleményez;** azaz **e feladatok tekintetében az ismeretek bővítése szükséges.**
- **A szervezetek 58%-a tudni véli, hogy a Hatóság bírságot szabhat ki;** minden 5. helyi önkormányzat pedig azt gondolja, hogy titokfelügyeleti hatósági eljárást folytat le – látható, hogy **e tekintetben nem választják el a válaszadók a NAIH adatvédelmi és információszabadsággal kapcsolatos feladat- és hatásköreit.**

A nemzetiségi önkormányzatoknál még rosszabb ez a kép:

- **Kevesebb mint minden 2. szervezet tudja, hogy a NAIH egyik feladata a közérdekű adatokkal kapcsolatos gyakorlat ellenőrzése.**
- 28% tudja, hogy a Hatóság szakmai segítséget is nyújt.
- A további feladatok ismertsége még ennél is szűkebb körű. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy azokat a feladatokat sem jelölték meg nagy arányban, amelyeket valójában az információszabadsággal kapcsolatban nem végez a Hatóság.

201. ábra: k86. Jelenlegi ismeretei szerint milyen szerepe, feladatai vannak a NAIH-nak az információszabadsághoz kapcsolódóan? (N=787, helyi önkormányzatok; N=174, nemzetiségi önkormányzatok)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében lényeges különbségek láthatók még:

- Az önálló polgármesteri hivatalok nagyobb arányban tudják, hogy a NAIH szakmai segítséget is nyújt és jogszabályokat is véleményez, mint a közös önkormányzati hivatalok. Ugyanakkor, azt is inkább tudni vélik, hogy a Hatóság bírságot is kiszabhat.
- A nagyobb települések inkább tisztában vannak a NAIH szerepével, feladataival, mint a kisebbek, így például jelentősebb arányban tudják, hogy a Hatóság szakmai segítséget is nyújt és jogszabályokat is véleményez.

- Érdekes, hogy a 20-50 ezer fős településméret-kategóriába tartozó önkormányzatok az átlagosnál szignifikánsan gyakrabban jelölték meg azt is, hogy a NAIH bírságot is kiszabhat az információszabadsággal kapcsolatos feladatok terén.

**Meglehetősen korlátozott azon önkormányzatok aránya, amelyek már igénybe vették a NAIH valamely szolgáltatását:**

- A szervezetek 70-75%-a nem vette még igénybe az ügyfélszolgálatot, konzultációs lehetőségeket.
- A szervezetek 74%-a nem vett még részt a Hatóság által rendezett szakmai rendezvényen, konferencián.
- A szervezetek 61%-a nem olvasott még egyetlen NAIH beszámolót sem.
- Leginkább a NAIH honlapon közzétett/letölthető szakmai kiadványok, tájékoztatók, állásfoglalások ismertek: ezeket a szervezeteknek csak a harmada nem ismeri.

202. ábra: k87. Igénybe vették a NAIH szolgáltatásait? (N=613)

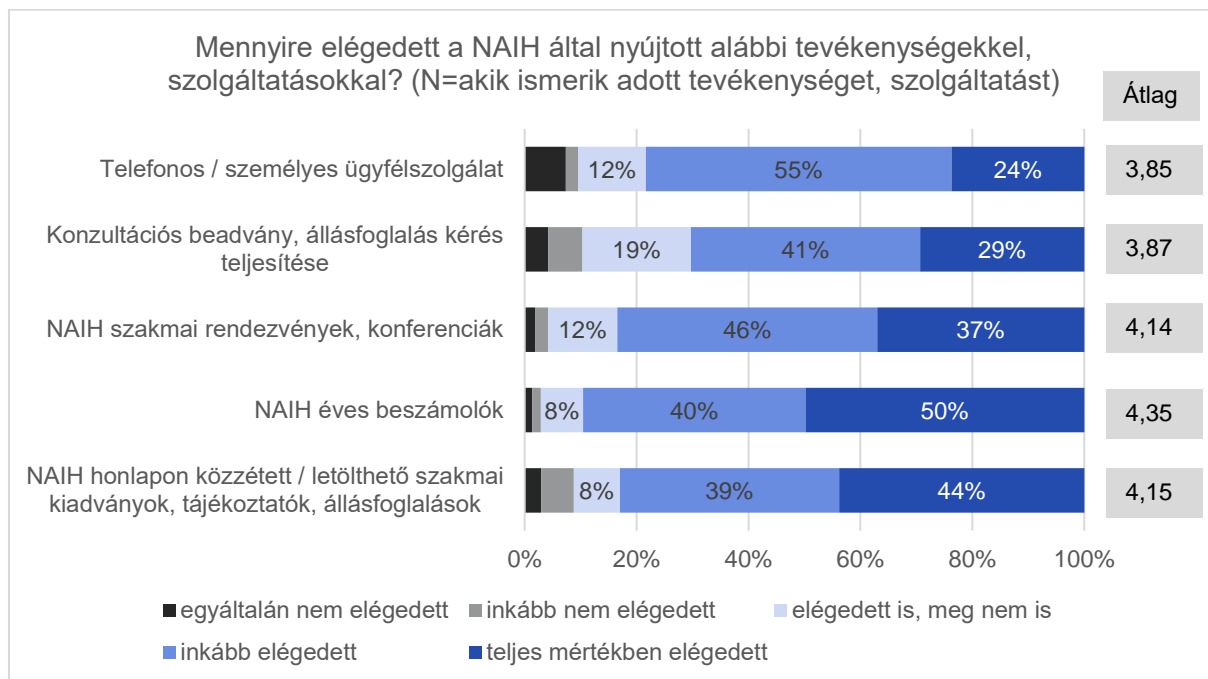


Forrás: Saját szerkesztés

**A szervezet által ismert tevékenységekkel, szolgáltatásokkal való elégedettség átlagosan jónak mondható (1-5 skálán átlagosan 4-es körüli értékkel):**

- **Leginkább az éves beszámolókkal elégedettek** (átlag: 4,35).
- Ezt a Hatóság által szervezett szakmai rendezvények, konferenciák (átlag: 4,15) és a NAIH honlapon közzétett/letölthető szakmai kiadványok, tájékoztatók, állásfoglalások követik (átlag: 4,14).
- **A konzultációs lehetőségek értékelése ennél némileg rosszabb:** a telefonos/személyes ügyfélszolgálat, illetve a konzultációs beadvány, állásfoglalás kérés teljesítésével kapcsolatban az elégedettség már csak 3,8 körüli átlagértéket kapott, így **e területeken látszik leginkább továbbfejlődési lehetőség.**

203. ábra: k87. Mennyire elégedett a NAIH által nyújtott alábbi tevékenységekkel, szolgáltatásokkal? (N=akik ismerik adott tevékenységet, szolgáltatást)



Forrás: Saját szerkesztés

#### 4.4.2.6 Fejlesztési szükségletek, javaslatok

**A szervezetek többféle segítséget is hasznosnak tartanak** az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeik teljesülési gyakorlatának javításában: **átlagosan 4-5 féle segítséget jelöltek meg ehhez.**

- **Leginkább a tudásátadást tartanak fontosnak a szervezetek – elsősorban írott, másodsorban személyes formában:**
  - A leginkább gyakorlatorientált írott anyagokra lenne szükség a szervezetek véleménye szerint: a legtöbben a **gyakorlatorientált általános (60%) és témaspecifikus (53%) tájékoztató anyagokat** vélnék hasznosnak, és ugyancsak üdvöznék a **jó gyakorlatok** megosztását (51%).
  - **Emellett a tudásátadás képzések, események formájában is kiemelten hasznos lenne:** leginkább a **képzéseket** tartanak szükségesnek (46%), emellett minden harmadik önkormányzat egyéb tudásmegosztó eseményeket is szívesen fogadna.
  - Az aktuális információkról, jogalkalmazásról hírt adó rendszeres hírlevél megjelenését már csak minden 5. szervezet gondolja hasznosnak.
- **Másodsorban a szabályozási kérdések rendezése segíthetné a teljesülési gyakorlat javítását:** közel minden második szervezet szerint szükség lenne a belső szabályozás kialakításának támogatására (44%), valamint a jogszabályok egyértelműsítésére (43%).
- **Emellett szükségesnek látják a szervezetek a szorosabb együttműködést, konzultációt és állami segítségnyújtást is:**
  - Minden második szervezet szerint **közvetlenebb, személyesebb kapcsolatra lenne szükség a NAIH munkatársaival;** illetve szorosabb együttműködésre, rendszeres konzultációra a közfeladatot ellátó szervek, az érintett hatóságok és civil szervezetek között.
  - Hasonlóképpen fontosnak tartanak **egy állami fenntartásban működő központilag üzemeltetett felület létrehozását,** amely az adatigénylések benyújtására és megválaszolására szolgálna.

- Mediációs eljárást az adatigénylő és a közfeladatot ellátó szerv között viszont már csak a szervezetek 6%-a gondolna hasznosnak.
- 27% gondolja úgy, hogy a **feladatellátást a NAIH-nál nyilvántartott és közfeladatot ellátó szervezetnél kötelezően kinevezendő információs jogi tisztviselő megléte segíthetné.**
- **A szervezetek legkevésbé a büntetéseket, szankciókat gondolnák célravezetőnek e tekintetben:** a szervezetek elenyésző része javasolna ilyen intézkedést (rendszeres hatósági ellenőrzések lefolytatását, szigorúbb szankciók bevezetését a nemteljesítések esetén, illetve pénzbírság kiszabását).

204. ábra: k88. Mit gondol, mi segítené az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatának javítását? (N=946) (több válasz adható)



Forrás: Saját szerkesztés

A különböző szervezettípusok esetében az alábbi lényeges különbségek láthatók:

- A nemzetiségi önkormányzatok átlagosan jóval kisebb arányban jelöltek meg számukra hasznos segítségformákat, mint a helyi önkormányzatok, de szintén a gyakorlatorientált tájékoztató anyagokat, a jó gyakorlatok megosztását és a képzést tartanák a leghasznosabbnak.
- Bár az önálló polgármesteri hivatalok a közös hivataloknál szignifikánsan nagyobb arányban jelölték meg az ellenőrzéseket, szankciókat, de esetükben is ezek találhatók a rangsor végén.

Ahogy az egy korábbi fejezetben bemutatásra került, a humán kapacitások fejlesztése elengedhetetlennek tűnik az információszabadsággal kapcsolatos feladatok jobb teljesítéséhez – mind mennyiség, mind minőségi szempontból. A kapacitásbővítés mellett az érintett munkatársak felkészültségének javítása is lényeges:

- Leginkább a jogi ismeretek bővítése, a jogértelmezés segítése lenne fontos (jogi előírások megfelelő értelmezése, jó gyakorlatok megismerése, vonatkozó jogszabályok ismerete, kisebb mértékben az ellenőrzéssel, jogorvoslati lehetőségekkel kapcsolatos ismeretek bővítése).
- Emellett a munkatársak hozzáállását, attitűdjét is javítani kellene.
- Fejlesztésre szorul a munkatársak digitális kompetenciája és a belső szabályzatok ismerete is.



Szükséges IT fejlesztések:

- Különböző elektronikus nyilvántartások összekötése, egységes rendszerbe foglalása;
- Dokumentumok digitalizálása;
- Szervezeti honlap fejlesztése (kiváltképp a nemzetiségi önkormányzatoknál);
- IT eszközök fejlesztése (kiváltképp a nemzetiségi önkormányzatoknál).

Kevés további, szabadon kifejtendő javaslat érkezett a szervezetek részéről, amelyek az alábbi területek köré csoportosulnak:

- **Humán kapacitások bővítése, fejlesztése: a leginkább említett javaslat, igény a humán kapacitások fejlesztésére vonatkozik, elsődlegesen az ehhez szükséges forráshiány megoldását tartják nélkülözhetetlennek a szervezetek.**
  - Hivatali létszám bővítése és ennek finanszírozása, normatíva biztosításával (pl. kötelezően kinevezett információs jogi tisztviselő finanszírozása, a szakemberek alkalmazásához nélkülözhetetlen versenyképes fizetésekhez szükséges forrás biztosítása, anyagi megbecsülés);
  - Külső szakértelem (pl. adatvédelem területén) bevonása, ehhez finanszírozási forrás biztosítása;
  - Központi segítségnyújtás (pl. külső szervezet által biztosított szakember több településnek; kormányhivatalok által alkalmazott referens a települési hivatalok munkájának segítésére).
- Technikai-technológiai segítségnyújtás:
  - Könnyen kezelhető, felhasználóbarát egységes közzétételi rendszer létrehozása;
  - Központi adatbázisok, ASP rendszer integrálása a közzétételbe.
- Együttműködés, kommunikáció javítása:
  - Jó kommunikáció, fórumok, tájékoztatók szervezése;
  - Személyes kapcsolattartás lehetősége (pl. területi ügyintézők a Hatóságnál);
  - Szoros együttműködés a településen működő nemzetiségi önkormányzatokkal, civil szervezetekkel;
  - Képzés szervezése.
- Adatigénylések szabályozására vonatkozó javaslatok:
  - Adatigénylések teljesítésének egyszerűsítése (pl. formát tekintve);
  - E-mailen érkező adatigénylések problémájának kezelése (nem dokumentálható hitelesen).

„Ha lenne anyagi lehetőségünk olyan személyt alkalmazni, akinek kizárólag e terület ellátása a feladatköre. Külsős cég alkalmazásával a jogszabályok gyakorlatba való átültetése megoldás, de a napi-heti adatszolgáltatási kötelezettségre nincs már kapacitásunk és erre a problémára a külsős cég sem megoldás. Sajnos jelenleg a kollégáink legalább 5-6, vagy több, néha egymástól teljesen különböző területen látnak el ügyintézési feladatokat vagy tesznek eleget jelentési kötelezettségeinknek. Így szervezeten belül már nincs kire telepíteni e plusz feladat ellátását.”

„Az anyagi, személyi és technikai feltételek megléte lenne hatékony segítség, valamint ha differenciálásra kerülne a közigazgatáson belüli szervezetek a létszámtól (lakosság-szervezeti létszám), szervezeten belül elfoglalt helytől és ellátott feladattól függően.”

„Az információszabadsággal és adatvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása az önkormányzatoknál (főleg a kisebb helyeken) jelenleg olyan kötelezettség, amelyre sem a szükséges idő, sem a szükséges kapacitások nem állnak rendelkezésre. A jogszabályoknak való megfelelést többteleforrások bevonása nélkül nem lehet megoldani. Hiába telepítjük valakire (akár kellően felkészült kollégára) a feladatot, ha az egyéb teendőik ellátása mellett nem lesz ideje foglalkozni vele.”



„Hivatalom folyamatos létszámihiánnyal küzd, emiatt a napi és kötelező feladatok ellátása, a határidők tartása is sokszor veszélybe kerül. Fontos lenne a humán erőforrás növelése, de saját forrásból ezt nem tudjuk megoldani.”

„Az információszabadság teljesülése érdekében mindenképpen humánerőforrás-kapacitás bővítésére van szükség az önkormányzatok, polgármesteri hivatalok esetében, erre a feladatra biztosított normatívával együtt. A kisebb önkormányzatoknál a leterheltség nagyon magas, egy alkalmazottnak több területen is jártassággal kell rendelkeznie, azonban a fizetések összege nem engedi meg az ilyen összetett szaktudással rendelkező munkaerő alkalmazását. A meglévő humán erőforrás segítségével szinte lehetetlen megfelelni a jogszabályi kívánalmaknak, illetve a közérdekűadat-igénylések teljesítésének, ezt csak túlterheléssel, feszített munkatempóval valósítható meg jelenleg.”

„Az e-mailben történő adatigénylés és az arra adott válasz nem dokumentálható hitelesen, és véleményem szerint nem felel meg az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény rendelkezéseinek.”

„Központi adatbázis, ASP integrálása a közzétételi folyamatba.”

„Önálló munkakör biztosítása nagyban segítené ennek az egyébként fontos szakterületnek a fejlődését és elismerését. Ehhez azonban az önkormányzatok általában nem rendelkeznek anyagi forrásokkal. Ezért ennek pótlásaként a megyei kormányhivataloknál dolgozók láthatnának el referensi rendszert, ezzel segítve a helyi szintű adatvédelmi és adatkezelési munkát.”

„Kistélepülések esetén nagy gondot okoz a megfelelő gyakorlattal és szakismerettel rendelkező munkatárs alkalmazása. Hasznos lehetne, ha úgy pl. mint az "utazó logopédus" egy szakmai szervezetnél alkalmazott munkatárs több települést ellátva végezné ezt a feladatot. Az Önkormányzatok természetesen térítenék a költségek egy részét.”

„Hivatalunkban az adatvédelmi tisztviselő szervezeti egységként általánosan érvényes, valamint az adott osztályra vonatkozó adatkezelési szabályokról, személyes jelenléttel legalább évente egy alkalommal előadásokat tart, másrészt, adatvédelmi szempontok betartását ellenőrzi.”

„A terület speciális tudást és naprakészséget igényel. Kis létszámú hivataloknál a dolgozók nagyfokú és szerteágazó leterheltsége miatt érdemes külső céget megbízni a feladatok koordinálására, a jogszabályváltozások figyelemmel kísérésére és arra az esetre, ha valamilyen információbiztonsággal vagy adatvédelemmel kapcsolatos ügy keletkezik.”

„A kötelezően kinevezett információs jogi tisztviselő FINANSZÍROZÁSA, erre teljes lefedettséget biztosító normatíva!” „Attól, hogy kinevezek egy személyt erre a feladatra attól még nem lesz plusz erőforrásom a feladatok megvalósításához.”



## 4.5 A mélyinterjúk felmérés módszertana és eredményei

A Kutatásban megvalósított interjúk szerepe kettős volt: egyrészt néhány interjú előrehozásával megalapozó szerepben támogatták a többi adatfelvétel mérőeszközeinek pontosítását, validálását, másrészt már azok részeredményei a kvantitatív adatokból kevésbé érthető vagy akár ellentmondásos tapasztalatok mélyebb okainak megértését támogatták.

A mélyinterjúk felmérés esetében kiemelt cél volt a célcsoporttagok által észlelt – az online kérdőíves adatfelvétel során feltárt – információszabadsággal kapcsolatos tapasztalatok és kihívások mélyebb megértése, valamint átfogóbb, komplex kép alkotása a témában.

A mélyinterjúk adatfelvétel a szervezetek vezetői által kijelölt, a témában jártas és kompetens munkatársak bevonásával készült. A kutatás keretében 50 db interjú készült a NAIH által előzetesen jóváhagyott szervezetekkel úgy, hogy a célcsoport által a Részletes kutatási tervben definiált alcsoportjainak megfelelő szervezettípusok mindegyike, regionális szinten egyenlő arányban képviseltette magát a mintában.

Ennek megfelelően 40 helyi önkormányzat, 2 országos nemzetiségi önkormányzat, 7 önkormányzati intézmény képviselője, valamint a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes vett részt a beszélgetéseken.

A mélyinterjúk 2021. augusztus – 2022. február között kerültek lebonyolításra. Az interjúk egy része a COVID-19 járvány miatt online került megtartásra. Ez azonban nem befolyásolta az interjúk eredményességét.

*A lefolytatott 50 db mélyinterjú részletes eredményeit külön dokumentum, a mélyinterjúk összegző kivonatai és szó szerinti leíratai tartalmazzák. Az interjúba bevont szervezeteket a 7.7-es mellékletben hivatkozott „Interjúalanyok tételes listája” c. dokumentum foglalja össze.*

A mélyinterjúkon elhangzottak tapasztalatai beépültek a dokumentum 5. „A kutatási eredmények szintetizálása, a kutatási kérdések és hipotézisek értékelése” c. fejezetébe.

## 4.6 A fókuszcsoportos interjúk módszertana és eredményei

Az adatigénylők által tapasztalt kihívások, illetve a teljesítési gyakorlathoz kapcsolódó elégedettségük feltárása fókuszcsoportos interjúk keretében, a területen aktív szereplők bevonásával valósult meg.

A fókuszcsoportos interjúk során az önkormányzati gyakorlat vizsgálatára az adatigénylői oldal szemszögéből került sor, az önkormányzatokhoz címzett adatigénylésekben jártas állampolgárok, civil szervezetek, képviselők és a sajtó részvételével.

A Kutatás során alkalmazott legtöbb kutatási módszerhez hasonlóan a fókuszcsoportos interjúk által érintett témák között is megtalálhatóak a három, célcsoportok mentén elkülönülő kutatás szempontjából vett horizontális jellegű témák, valamint az önkormányzati célcsoportra egyedileg jellemző kérdések, kérdésblokkok voltak.

A Kutatás során 5 db fókuszcsoport lebonyolítására került Budapesten, Debrecenben és Gárdonyban.

A lefolytatott 5 db fókuszcsoportos interjú részletes eredményeit külön dokumentum, a fókuszcsoportos interjúk összegző kivonatai tartalmazzák.

A fókuszcsoportos interjúkon elhangzottak beépültek a dokumentum 5. „A kutatási eredmények szintetizálása, a kutatási kérdések és hipotézisek értékelése” c. fejezetébe.

## 4.7 Adatigénylői online kérdőíves felmérés

A 4. Kutatás keretében online kérdőíves felmérésre került sor a közérdekűadat-igényléseket benyújtó aktív állampolgárok, szervezetek körében. A kérdőívet 100 válaszadó töltötte ki. Bár a felmérés eredményei nem tekinthetők reprezentatívnak, az adatigénylői kör szűkössége miatt az elemszám jó lehetőséget ad az adatigénylői oldal véleményének, tapasztalatainak a feltárására.





Az eredmények beépültek a dokumentum 5. „A kutatási eredmények szintetizálása, a kutatási kérdések és hipotézisek értékelése” c. fejezetébe.

## 4.8 Indexálás

Az önkormányzatok információszabadsággal kapcsolatos feladatellátásának teljesülési gyakorlatát – a honlapelemzés és a próba-adatigénylés szervezeti szintű kiértékelésével – az indexálás tartalmazza településenként. Az indexálás módszertanát és eredményét a melléklet tartalmazza.

## 4.9 Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülésének gyakorlata szervezettípusok szerint

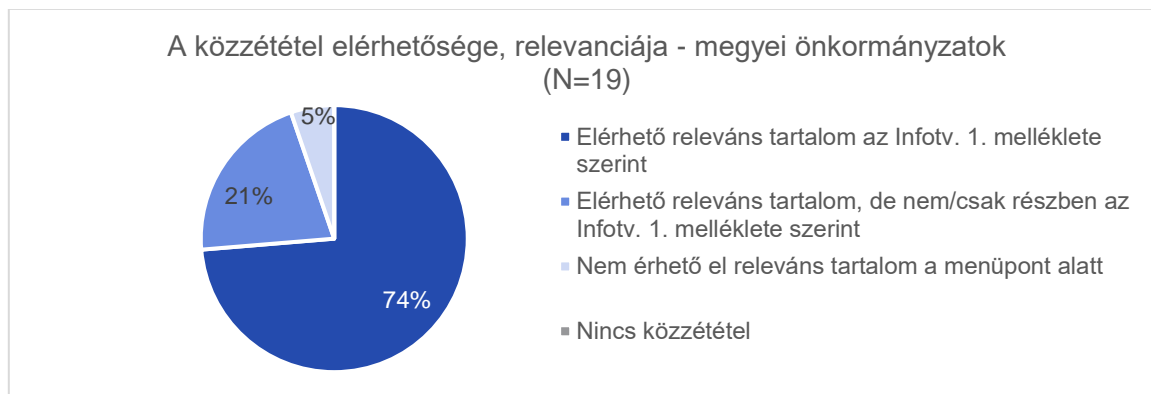
Az információszabadsággal kapcsolatos feladatok teljesítésének gyakorlatát szervezettípusok szerinti összehasonításban a részletes kutatási eredmények taglalták. Az alábbi fejezet a fő eredmények alapján összegzi a kutatás célcsoportját képező egyes alszorgmensek gyakorlatát bemutató legfontosabb eredményeket: a közzétételi gyakorlat és a próbaadatigénylés fő kimeneti adatait, valamint az online kérdőíves felmérésből az elköteleződési modell eredményét.

### Megyei önkormányzatok

A megyei önkormányzatok mindegyike rendelkezett saját működő weboldallal a kutatás időpontjában. E honlapok színvonala, szolgáltatásai átlagos fejlettségi szintet mutattak a vizsgált szempontok szerint (ti. van saját működő honlapja, amely mind a négy kritériumot teljesíti, azaz: van keresőmotor és oldaltérkép, akadálymentesített, legalább egy idegen nyelven elérhető).

Az elektronikus közzététel tekintetében a megyei önkormányzatok az átlagosnál jobb teljesítményt nyújtottak. 74%-uk honlapján elérhető volt az Infotv. 1. melléklete szerinti releváns tartalom, további 21%-nál pedig fellelhető volt releváns tartalom, igaz, nem, vagy csak részben a jogszabályi előírások szerint.

205. ábra: A közzététel relevanciája a közzététel helye szerint – megyei önkormányzatok (N=19)



Forrás: Saját szerkesztés

A helyi önkormányzatok közül mindhárom közzétételi részt tekintve a megyei önkormányzatok teljesítettek a legjobban. E szervezetek mindegyike regisztrált az Egységes Közadatkereső Rendszerben.

40. táblázat: Közzététel gyakorlata – megyei önkormányzatok (N=19)

	Helyes közzétételi gyakorlat közzétételi egységek száma szerint		
	Összes	Részben	Nincs
I. rész: Szervezeti, személyzeti adatok	16%	58%	26%
II. rész: Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok	11%	63%	26%
III. rész: Gazdálkodási adatok	0%	58%	42%

Forrás: Saját szerkesztés

A próba-adatigénylésben viszont a területi önkormányzatok hasonló teljesítményt nyújtottak, mint a települési szervek: a 4. és 6. kérdés jellemző elutasítása miatt többségük 4 kérdést válaszolt meg jogszerűen, de csak 11% volt az egyáltalán nem válaszolók aránya.

41. táblázat: *Próba-adatigénylés teljesítése – megyei önkormányzatok (N=19)*

	Próba-adatigénylés teljesülési gyakorlata			
	Jogszerűen teljesítésre került	Teljesítésre került ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	A Kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz
1. kérdés	63%	26%	0%	11%
2. kérdés	58%	32%	0%	11%
3. kérdés	63%	21%	0%	16%
4. kérdés	5%	11%	74%	11%
5. kérdés	53%	26%	11%	11%
6. kérdés	0%	5%	84%	11%

*Forrás: Saját szerkesztés*

A megyei önkormányzatok információszabadság iránti elkötelezettsége vegyes képet mutat: az elköteleződési modell szerint egyetlen szervezet sem tartozik a mintaértékű szervezetek közé, és az átlagosnál nagyobb a legrosszabbul teljesítő 4. kategóriába soroltak aránya is, ugyanakkor a viszonylag jó teljesítményt nyújtó 2. kategóriába tartozók aránya is magasabb. Ez tehát arra utal, hogy a megyei önkormányzatok számára fontos a jogszabályok betartása, ugyanakkor ez kevésbé származtatható a belső elköteleződésükből. Ennek megfelelően a mindennapi rutin részét képező elektronikus közzétételt az átlagosnál jobban teljesítik, ezzel szemben az állampolgári érdeklődés kielégítését már kevésbé látják fontosnak.

### Nemzetiségi önkormányzatok

A nemzetiségi önkormányzatok vizsgálatára a Kutatásban két módon került sor: az országos nemzetiségi önkormányzatok a próba-adatigénylésben, a honlapelemzésben és a mélyinterjúkban is érintettek voltak, ezzel szemben a települési nemzetiségi önkormányzatok csak a kérdőíves felmérés erejéig kerültek bevonásra a Kutatásba. Előbbiek esetében emiatt objektív eredmények születtek a kötelezettségek teljesülési gyakorlatáról, míg utóbbiaknál erre csak a kérdőíves felmérés válaszaiból lehet következtetést levonni.

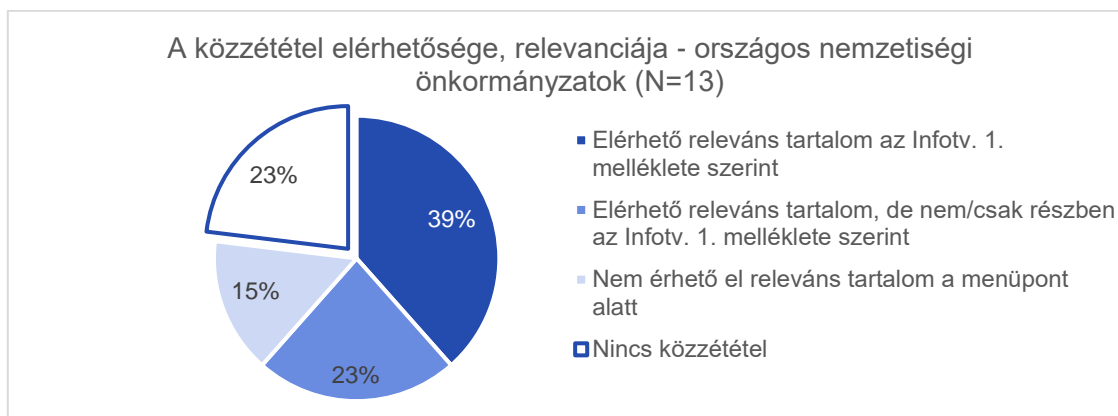
A két célcsoport, vagyis az országos és a települési nemzetiségi önkormányzatok gyakorlata homlokegyenest más képet mutat: előzőek sok esetben a helyi önkormányzatoknál jobb teljesítményt mutatnak, utóbbiaknál viszont számottevő lemaradás látható.

Az **országos nemzetiségi önkormányzatok** esetében az elektronikus közzététel kapcsán valamelyest jobb a gyakorlat, mint a helyi önkormányzatoknál.

E szervezetek mindegyike rendelkezett saját működő weboldallal a Kutatás időpontjában. E honlapok színvonala, szolgáltatásai átlagos fejlettségi szintet mutattak a vizsgált szempontok szerint (ti. van saját működő honlapja, amely mind a négy kritériumot teljesíti, azaz: van keresőmotor és oldaltérkép, akadálymentesített, legalább egy idegen nyelven elérhető). Az átlagosnál lényegesen gyakrabban (de nem minden esetben!) volt elérhető idegen nyelvű (nemzetiségi nyelven hozzáférhető) tartalom.

Az országos nemzetiségi önkormányzatok 39%-a tette közzé releváns adatait az Infotv. 1. melléklete szerint, további 23% esetében pedig elérhető volt releváns tartalom a honlapon, de nem, vagy csak részben a jogszabályi előírásoknak megfelelően. 23%-uknál viszont egyáltalán nem volt fellelhető az előírt közzététel a vizsgálat időpontjában.

206. ábra: A közzététel relevanciája a közzététel helye szerint – országos nemzetiségi önkormányzatok (N=13)



Forrás: Saját szerkesztés

Egyik közzétételi résznél sem volt olyan országos nemzetiségi önkormányzat, amelyik valamennyi közzétételi egység esetén megfelelően járt volna el. 62%-uk egyetlen közzétételi egységnél sem teljesítette maradéktalanul a jogszabályi követelményeket; 38%-uk részben e szabályoknak megfelelően tette közzé adatait.

42. táblázat: Közzététel gyakorlata – országos nemzetiségi önkormányzatok (N=13)

	Helyes közzétételi gyakorlat közzétételi egységek száma szerint		
	Összes	Részben	Nincs
I. rész: Szervezeti, személyzeti adatok	0%	38%	62%
II. rész: Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok	0%	38%	62%
III. rész: Gazdálkodási adatok	0%	38%	62%

Forrás: Saját szerkesztés

12 országos nemzetiségi önkormányzat nem volt megtalálható az Egységes Közadatkereső Rendszerben a vizsgálat során; kivételt csak a Magyarországi Görögök Országos Önkormányzata jelentett, de ez a szervezet is utoljára 2017-ben frissítette adatait.

A próba-adatigénylés során az országos nemzetiségi önkormányzatok jobb teljesítményt nyújtottak, mint a helyi önkormányzatok: a 4. és a 6. kérdés átlagosnál jóval gyakoribb elutasítása miatt ezeknek a szervezeteknek a harmada 4 kérdést válaszolt meg jogszerűen; igaz, közel harmaduk egyáltalán nem reagált a megkeresésre.

43. táblázat: Próba-adatigénylés teljesítése – országos nemzetiségi önkormányzatok (N=13)

	Próba-adatigénylés teljesülési gyakorlata			
	Jogszerűen teljesítésre került	Teljesítésre került ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	A Kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz
1. kérdés	31%	15%	23%	31%
2. kérdés	31%	15%	23%	31%
3. kérdés	38%	8%	23%	31%
4. kérdés	0%	0%	69%	31%
5. kérdés	46%	8%	15%	31%
6. kérdés	0%	0%	69%	31%

Forrás: Saját szerkesztés

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az információs szabadság iránti elkötelezettséget tekintve igen lényeges eltérés van az országos, megyei és a települési nemzetiségi önkormányzatok között: előbbiek átlag körüli elkötelezettségűek, míg a települési nemzetiségi önkormányzatokat

lényegesen rosszabb tudás, attitűd és gyakorlat jellemzi. Ezek 15%-a sorolható a 4. kategóriába („Nem elkötelezett, nem foglalkozik értékelhetően a területtel”), míg a legjobbak közé egyetlen szervezet sem tartozik. A 4. kategóriába sorolt szervezetek igen nagy hiányosságokkal jellemezhetők az információszabadsággal kapcsolatos feladatellátás terén: egyaránt tetten érhető a jogszabályi kötelezettségek ismeretének hiánya és a motivátlanság.

Fontos kiemelni azt is, hogy az attitűd értékelés során a települési nemzetiségi önkormányzatok rendre jobbra értékelték saját attitűdjüket, mint a helyi önkormányzatok. Összevetve ezt az elköteleződés mértékével, az önértékelés realitása e szervezetek körében erősen megkérdőjelezhető. A további eredmények alapján valószínűsíthető, hogy a települési nemzetiségi önkormányzatok valójában nincsenek tisztában az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeikkel, ezért sem tudják reálisan megítélni saját hozzáállásukat a területhez.

Ebben természetesen szerepet játszhat az, hogy az online kérdőíves felmérés eredménye szerint a települési nemzetiségi önkormányzatoknak csupán 16%-a látja el maga teljeskörűen az információszabadsággal kapcsolatos feladatait, a többség (54%) ezeket a feladatokat a helyi hivatallal megosztva végzi; 30% esetében pedig teljeskörűen a helyi hivatalhoz tartozik ez a feladatkör.

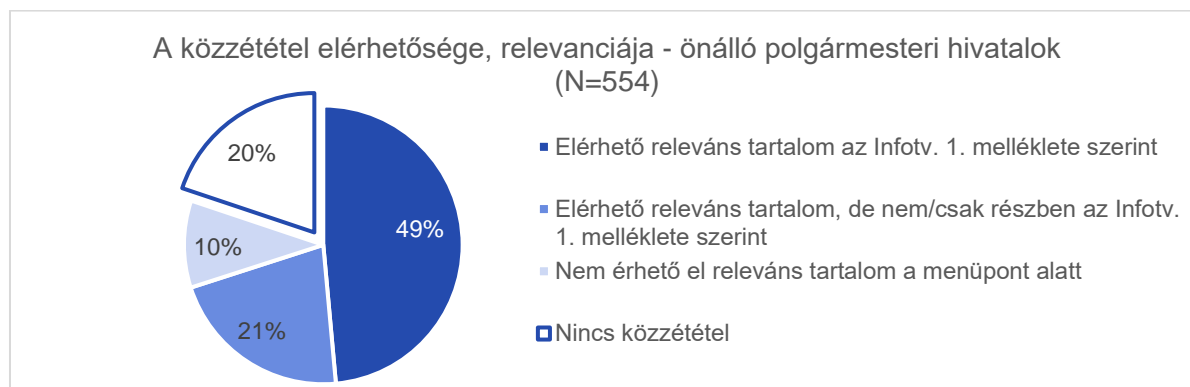
A nemzetiségi önkormányzatokra vonatkozó külön értékelést a 4.4.2.1.4.3 fejezet részletezi.

### Önálló polgármesteri hivattal bíró települési önkormányzatok

Az önálló polgármesteri hivattal bíró települési önkormányzatok 100%-ban rendelkeztek saját működő honlappal a vizsgálat időpontjában, mely weboldalak lényegesen fejlettebbek voltak a vizsgált szempontok szerint (ti. van saját működő honlapja, amely mind a négy kritériumot teljesíti, azaz: van keresőmotor és oldaltérkép, akadálymentesített, legalább egy idegen nyelven elérhető), mint a közös önkormányzati hivatalokhoz tartozó települések honlapjai.

Az önálló polgármesteri hivattal bíró települések közel fele (49%-a) tette közzé adatait az Infotv. 1. melléklete szerint, további 21% esetében pedig elérhető volt releváns tartalom a honlapon, de nem, vagy csak részben a jogszabályi előírásoknak megfelelően. Minden 5. szervezet egyáltalán nem biztosította az előírt adatok megismerhetőségét. A saját honlapon történő közzététel gyakorlatát tekintve formai szempontból e szervezetek 34%-a felelt meg a jogszabályi követelményeknek (nyitóoldalon, elkülönülten, „Közérdekű adatok” menüpont alatt közzétett információk).

207. ábra: A közzététel relevanciája a közzététel helye szerint – önálló polgármesteri hivattal bíró önkormányzatok (N=554)



Forrás: Saját szerkesztés

A helyi önkormányzatok közül – a megyei önkormányzatok után – az önálló polgármesteri hivattal bíró települések gyakorlata volt a leginkább megfelelő az egyes közzétételi egységek releváns adattartalmainak megosztásában. Ugyanakkor az Egységes Közadatkereső Rendszerben arányait tekintve – tehát adott szervezettípus összes számára vetítve – ez az alszegmens teljesített a legrosszabbul (10% nem volt megtalálható a központi adatbázisban).

44. táblázat: Közzététel gyakorlata – önálló polgármesteri hivattal bíró önkormányzatok (N=554)

	Helyes közzétételi gyakorlat közzétételi egységek száma szerint		
	Összes	Részben	Nincs
I. rész: Szervezeti, személyzeti adatok	6%	42%	52%
II. rész: Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok	1%	44%	55%
III. rész: Gazdálkodási adatok	4%	36%	60%

Forrás: Saját szerkesztés

Az önálló polgármesteri hivattal bíró települések önkormányzatai a próba-adatigénylés során az átlagnál (teljes alapsokaságra vetített átlagértéknél) jobb teljesítményt nyújtottak valamennyi kérdés megválaszolásában.

45. táblázat: Próba-adatigénylés teljesítése – önálló polgármesteri hivattal bíró önkormányzatok (N=554)

	Próba-adatigénylés teljesülési gyakorlata			
	Jogszerűen teljesítésre került	Teljesítésre került ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	A Kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz
1. kérdés	27%	27%	15%	32%
2. kérdés	27%	25%	16%	32%
3. kérdés	24%	24%	19%	33%
4. kérdés	6%	15%	43%	37%
5. kérdés	31%	23%	15%	31%
6. kérdés	29%	20%	17%	34%

Forrás: Saját szerkesztés

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az információszabadság iránti elkötelezettséget tekintve az önálló polgármesteri hivatokkal rendelkező önkormányzatok a nagy átlagnál jobb elkötelezettséggel jellemezhetők: 2%-uk sorolható a mintaértékű elkötelezettséget mutató 1. kategóriába, és az átlagnál nagyobb (17%) a 2. kategóriába (Elkötelezett, de kizárólag a jogszabályi kötelezettségek teljesítésére törekvő) tartozók aránya is.

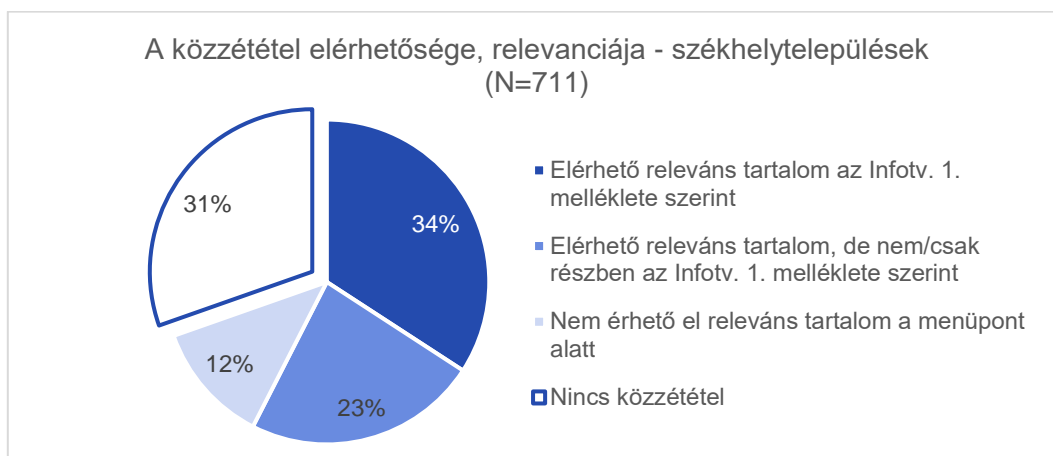
Az önálló polgármesteri hivatok jobbra értékelték saját attitűdjüket, mint a közös önkormányzati hivatok, mely önértékelés összhangban van az elköteleződés valóban magasabb mért értékeivel.

### Közös önkormányzati hivathoz tartozó székhelytelepülések

A székhelytelepülések körében csaknem teljes volt a honlap penetráció (98%) a vizsgálat időpontjában. E szervezettípus esetén a honlap fejlettsége a vizsgált szempontok (ti. van saját működő honlapja, amely mind a négy kritériumot teljesíti, azaz: van keresőmotor és oldaltérkép, akadálymentesített, legalább egy idegen nyelven elérhető) szerint közepes volt.

A székhelytelepülések az önálló polgármesteri hivatoknál lényegesen rosszabbul teljesítették elektronikus közzétételi kötelezettségeiket. Csak 34%-uk esetében volt elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, további 23%-uk pedig közzétette releváns adatait, igaz, nem, vagy csak részben a jogszabályi előírásoknak megfelelően. Közel minden 3. szervezet (31%) viszont egyáltalán nem biztosította adatai megismerhetőségét. A saját honlapon történő közzététel gyakorlatát tekintve formai szempontból a székhelytelepülések 26%-a felelt meg a jogszabályi követelményeknek (nyitóoldalon, elkülönülten, „Közérdekű adatok” menüpont alatt közzétett információk).

208. ábra: A közzététel relevanciája a közzététel helye szerint – közös önkormányzati hivatalhoz tartozó székhelytelepülések (N=711)



Forrás: Saját szerkesztés

Nem volt olyan szervezet, amely az összes közzétételi egység szerinti adattartalmat helyesen osztotta volna meg a honlapján. Az I. közzétételi rész esetében a szervezetek 67%-a, a II. résznél a 70%-a, a III. résznél pedig 76%-a egyetlen közzétételi egység esetében sem járt el helyesen.

46. táblázat: Közzététel gyakorlata – közös önkormányzati hivatalhoz tartozó székhelytelepülések (N=711)

	Helyes közzétételi gyakorlat közzétételi egységek száma szerint		
	Összes	Részben	Nincs
I. rész: Szervezeti, személyzeti adatok	3%	30%	67%
II. rész: Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok	0%	30%	70%
III. rész: Gazdálkodási adatok	2%	22%	76%

Forrás: Saját szerkesztés

Az Egységes Közadatkereső Rendszerben a székhelytelepülések 7%-a nem volt megtalálható a vizsgálatkor.

A közös önkormányzati hivatalokhoz tartozó települések közül a székhelytelepülések rendre jobban teljesítették a próba-adatigénylést, mint a tagtelepülések, de rosszabbul, mint az önálló polgármesteri hivatalok. Legnagyobb hiányosság a 4. kérdés megválaszolása kapcsán merült fel.

47. táblázat: Próba-adatigénylés teljesítése – közös önkormányzati hivatalhoz tartozó székhelytelepülések (N=771)

	Próba-adatigénylés teljesülési gyakorlata			
	Jogszerűen teljesítésre került	Teljesítésre került ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	A Kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz
1. kérdés	22%	22%	14%	43%
2. kérdés	20%	22%	15%	43%
3. kérdés	22%	19%	14%	45%
4. kérdés	5%	8%	39%	48%
5. kérdés	23%	18%	15%	43%
6. kérdés	21%	19%	16%	44%

Forrás: Saját szerkesztés

Az online kérdőíves felmérés a közös hivatalokat együtt kezelte (mivel a tagtelepülések esetében is túlnyomórészt a közös hivatal jegyzője, munkatársa volt a kérdőív kitöltője); így a székhely- és a tagtelepülésekre külön-külön eredmények nem állnak rendelkezésre. A közös önkormányzati

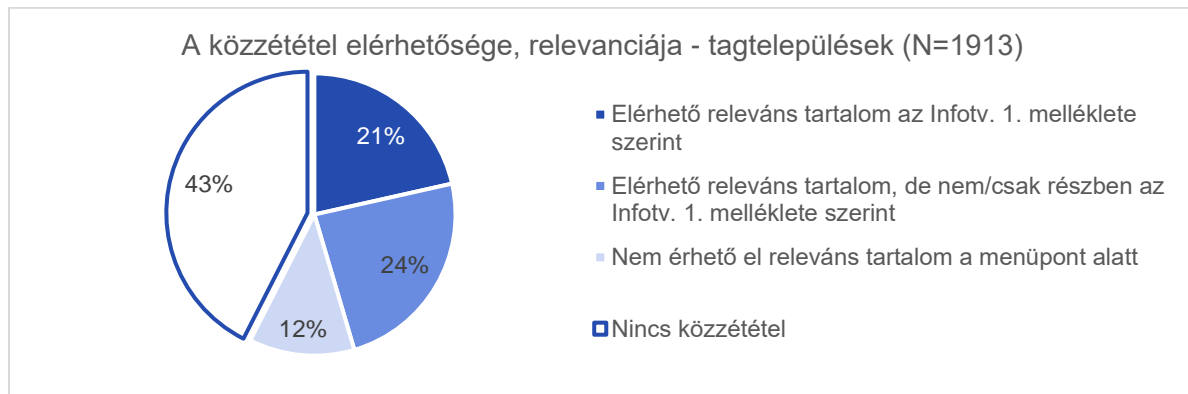
hivatalokról együttesen elmondható, hogy e szervezetek 2%-a sorolható a mintaértékű gyakorlatot folytató szervezetek közé (arányaiban ez tehát megegyezik az önálló polgármesteri hivataloknál mért értékkel), és az átlagosnál alacsonyabb (1%) a legrosszabb teljesítményt nyújtó 4. kategóriába tartozók aránya, ugyanakkor a többség (89%) a 3. kategóriába (alacsony elkötelezettség, jelentősebb hiányosságokkal) tartozik. Összességében tehát ez a szegmens jelentős hiányosságokkal jellemezhető az elkötelezettség terén, néhány jó és egy-egy rossz példától eltekintve.

**Közös önkormányzati hivatalhoz tartozó tagtelepülések**

A honlap penetráció a tagtelepülések esetében volt a legkisebb a vizsgált szervezettípusok közül: 13%-uk nem rendelkezett a vizsgálat időpontjában működő saját honlappal. A meglévő honlap fejlettsége pedig a vizsgált szempontok szerint e szervezettípusnál volt a leggyengébb. A saját honlappal rendelkező, de a közzétételt mégsem ezen megvalósító szervezetek aránya is a tagtelepülések körében volt a legnagyobb.

Annak ellenére, hogy a közös önkormányzati hivatalok döntő többsége valamennyi tagtelepülésének ellátja az információszabadsággal kapcsolatos feladatait, és saját bevallásuk szerint az esetek nagy részében településenként nincs különbség a feladatellátás színvonalában, mégis az látható, hogy a tagtelepülések rendre rosszabbul teljesítik az elektronikus közzétételi kötelezettségeiket, mint a székhelytelepülések. Mindössze e települések ötödénél volt elérhető az Infotv. 1. melléklete szerinti releváns tartalom és csaknem minden 2. szervezet (43%) egyáltalán nem biztosított adatai nyilvánosságát. A saját honlapon történő közzététel gyakorlatát tekintve formai szempontból a tagtelepülések 22%-a felelt csak meg a jogszabályi követelményeknek (nyitóoldalon, elkülönítlen, „Közérdekű adatok” menüpont alatt közzétett információk).

209. ábra: A közzététel relevanciája a közzététel helye szerint – közös önkormányzati hivatalhoz tartozó tagtelepülések (N=1913)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységek alapján szintén e szervezettípusnál tapasztalható a legnagyobb hiányosság: a vizsgálat időpontjában a tagtelepülések túlnyomó része nem tett közzé helyesen egyetlen közzétételi egység szerinti adattartalmat sem.

48. táblázat: Közzététel gyakorlata – közös önkormányzati hivatalhoz tartozó tagtelepülések (N=1913)

	Helyes közzétételi gyakorlat közzétételi egységek száma szerint		
	Összes	Részben	Nincs
I. rész: Szervezeti, személyzeti adatok	2%	18%	80%
II. rész: Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok	0%	18%	82%
III. rész: Gazdálkodási adatok	1%	11%	88%

Forrás: Saját szerkesztés

Az Egységes Közadatkereső Rendszerben a székhelytelepülések 7%-a nem volt megtalálható a vizsgálatkor.



A próba-adatigénylés során is rendre rosszabb teljesítmény volt tapasztalható a tagtelepülések, mint a székhelytelepülések esetében (igaz, a próba-adatigénylésben jellemzően a közös hivatalok egységesen jártak el valamennyi hozzájuk tartozó település kapcsán, így a közérdeklődő-adatigénylés teljesítésének esetleges eltéréseire vonatkozó következtetés csak korlátozottan vonható le). A szervezetek közel fele egyáltalán nem reagált az adatigénylésre és gyakori volt a nem jogszerű elutasítás is.

49. táblázat: *Próba-adatigénylés teljesítése – közös önkormányzati hivatalhoz tartozó tagtelepülések (N=1913)*

	Próba-adatigénylés teljesülési gyakorlata			
	Jogszerűen teljesítésre került	Teljesítésre került ugyan, de nem jogszerűen	Elutasításra került	A Kutatás időtartama alatt nem érkezett válasz
1. kérdés	17%	22%	15%	46%
2. kérdés	15%	22%	16%	47%
3. kérdés	18%	19%	13%	49%
4. kérdés	5%	7%	37%	51%
5. kérdés	18%	18%	17%	47%
6. kérdés	17%	17%	17%	49%

*Forrás: Saját szerkesztés*

Az online kérdőíves felmérés a közös hivatalokat együtt kezelte (mivel a tagtelepülések esetében is túlnyomórészt a közös hivatal jegyzője, munkatársa volt a kérdőív kitöltője); így a székhely- és a tagtelepülésekre külön-külön eredmények nem állnak rendelkezésre. A közös önkormányzati hivatalokra vonatkozó eredmények a székhelytelepüléseknél kerültek bemutatásra.

Nincs egyértelmű, szoros összefüggés a hivatalhoz tartozó települések száma és az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének érzékelt nehézsége között. Némi különbség csak a legkisebb és a legnagyobb kategóriában látható: a 2 települést kiszolgáló hivatalok általában könnyebbnek tartják a feladatokat és jobban is teljesítettek a honlapelemzés és a próba-adatigénylés alapján is; míg a 9 tagtelepülésnél nagyobb hivatalok némileg rosszabb teljesítményt nyújtottak, bár a feladatok érzékelt nehézsége nem ezeknél volt a legnagyobb (az elektronikus közzétételt leginkább az 5-9 tagtelepüléses közös hivatalok, míg az adatigénylést a 3-4 települést kiszolgálók tartják a leginkább nehéznek).

### Településméret szerinti eltérések

Településméret szerint vizsgálva egyértelmű korreláció van a településméret és az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlata között: valamennyi mérőeszköz eredményeiből látható, hogy a kistelepülések nyújtották a legrosszabb teljesítményt mind az általános tájékoztatásban, mind az elektronikus közzétételt vagy a közérdeklődő-adatigénylések teljesítését illetően.

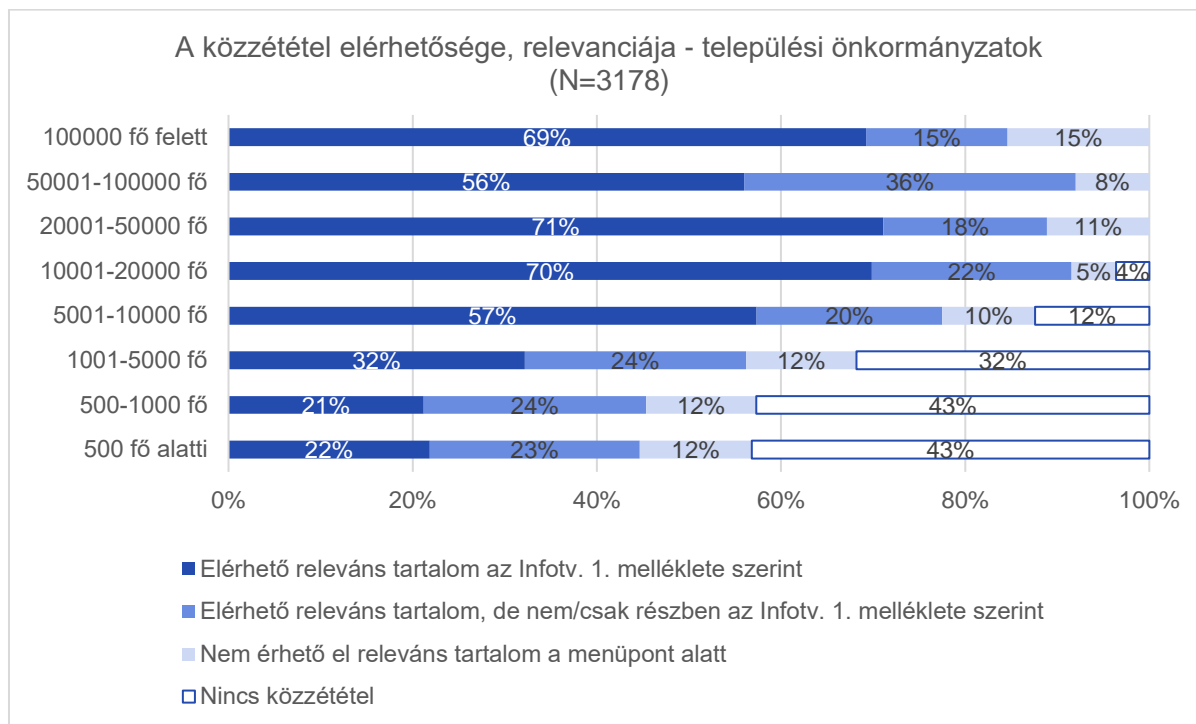
Szoros összefüggés mutatkozik a településméret és a saját honlap megléte között: az 5000 főnél nagyobb települések 100%-ban, az ennél kisebbek csökkenő arányban működtettek saját weboldalt a vizsgálat időpontjában (500 fő alatti települések esetében ez az arány már csak 81%-os).

A lakosságszám növekedésével párhuzamosan tendenciózusan javult a saját honlapon történő, jogszabályi előírásoknak megfelelő közzététel gyakorisága: míg az 1000 fős vagy kisebb települések mindössze ötödénél volt elérhető az Infotv. 1. melléklete szerinti releváns tartalom és 43%-uknál egyáltalán nem volt fellelhető közzététel, addig a 20 ezer fő feletti településméret kategóriákban a közzététel teljes hiánya már egyáltalán nem jelent meg és e szervezetek 70%-a esetében elérhető volt releváns tartalom a jogszabályi előírások szerint. Ez a trend csak az 50-100 ezer fős településméret kategóriánál tört meg.





210. ábra: A közzététel relevanciája a közzététel helye szerint – települési önkormányzatok a település lakosság száma alapján (N=3178)



Forrás: Saját szerkesztés

A közzétételi egységek szerinti nyilvánosság biztosításánál is tendenciózusan javult a gyakorlat a településméret növekedésével. Legrosszabbul mindhárom rész tekintetében a kistelepülések teljesítettek. Az I. szervezeti és személyzeti adatoknál a 20-50 ezer fős városok önkormányzatai, a II. és a III. résznél a legnagyobb városok nyújtották a legjobb teljesítményt. A trend csak az 50-100 ezer fős lélekszámú települések önkormányzatainál tört meg mindhárom rész kapcsán.

50. táblázat: Közzététel gyakorlata – települési önkormányzatok a település lakosság száma alapján (N=3178)

	Helyes közzétételi gyakorlat közzétételi egységek száma szerint								
	I. rész			II. rész			III. rész		
	Összes	Részben	Nincs	Összes	Részben	Nincs	Összes	Részben	Nincs
500 fő alatti	2%	18%	80%	0%	18%	82%	1%	17%	82%
500-1000 fő közötti	2%	19%	79%	0%	19%	81%	1%	18%	81%
1001-5000 fő közötti	3%	28%	69%	0%	18%	72%	1%	27%	72%
5001-10000 fő közötti	5%	52%	43%	0%	52%	48%	1%	51%	48%
10001-20000 fő közötti	10%	60%	30%	1%	68%	31%	10%	59%	31%
20001-50000 fő közötti	20%	51%	29%	2%	65%	33%	11%	56%	33%
50001-100000 fő közötti	12%	44%	44%	0%	56%	44%	16%	50%	44%
100000 fő feletti	15%	54%	31%	8%	61%	31%	15%	54%	31%

Forrás: Saját szerkesztés



Az Egységes Közadatkereső Rendszerben történt regisztráció alapján az adott kategóriába sorolt szervezetek összes számára vetítve a legrosszabb teljesítményt a 20-50 ezer fő közötti lélekszámú települések önkormányzatai nyújtották (esetükben a kimaradók aránya a szegmens összes számára vetítve 16% volt), ezeket az 10-20 ezer fős települések önkormányzatai követték (14%-kal).

Településméret szerint vizsgálva az adatigénylés válasz nélkül hagyása szintén a kistelepülések körében volt a leggyakoribb és összességében a legnépesebb települések önkormányzatai adtak (ha nem is mindenben jogszerű módon) legmagasabb arányban választ az adatkérésekre. Akárcsak az elektronikus közzétételnél, a próba-adatigénylés tekintetében is az 50-100 ezer fős városok törték meg a trendet.



51. táblázat: Próba-adatigénylés teljesítése – települési önkormányzatok a település lakosságszáma alapján (N=3178)

	Próba-adatigénylés teljesülési gyakorlata																							
	1. kérdés				2. kérdés				3. kérdés				4. kérdés				5. kérdés				6. kérdés			
	Jogszerűen teljesült	Tejleszt, de nem jogszerűen	Elutasításra került	Nincs válasz	Jogszerűen teljesült	Tejleszt, de nem jogszerűen	Elutasításra került	Nincs válasz	Jogszerűen teljesült	Tejleszt, de nem jogszerűen	Elutasításra került	Nincs válasz	Jogszerűen teljesült	Tejleszt, de nem jogszerűen	Elutasításra került	Nincs válasz	Jogszerűen teljesült	Tejleszt, de nem jogszerűen	Elutasításra került	Nincs válasz	Jogszerűen teljesült	Tejleszt, de nem jogszerűen	Elutasításra került	Nincs válasz
500 fő alatti	17%	23%	14%	47%	15%	23%	15%	47%	18%	20%	13%	49%	6%	8%	35%	51%	18%	18%	17%	47%	15%	17%	18%	50%
500-1000 fő	16%	21%	15%	48%	14%	22%	16%	48%	17%	19%	13%	51%	4%	6%	38%	53%	18%	19%	17%	47%	16%	17%	17%	49%
1001-5000 fő	23%	21%	14%	42%	22%	20%	16%	42%	22%	18%	16%	44%	4%	7%	42%	47%	25%	18%	14%	42%	23%	18%	15%	43%
5001-10000 fő	27%	29%	16%	27%	27%	29%	18%	26%	27%	27%	17%	29%	8%	14%	44%	34%	31%	25%	17%	27%	31%	19%	19%	30%
10001-20000 fő	31%	30%	16%	23%	31%	29%	17%	23%	35%	25%	14%	25%	11%	20%	41%	28%	40%	20%	18%	22%	36%	18%	18%	28%
20001-50000 fő	38%	33%	13%	16%	40%	31%	13%	16%	36%	27%	22%	16%	13%	27%	40%	20%	36%	27%	22%	16%	36%	29%	20%	16%
50001-100000 fő	28%	28%	16%	28%	24%	24%	24%	28%	20%	32%	20%	28%	8%	40%	20%	32%	24%	32%	20%	24%	24%	24%	28%	24%
100000 fő felett	8%	85%	0%	8%	8%	77%	8%	8%	8%	62%	23%	8%	0%	69%	23%	8%	8%	69%	15%	8%	23%	54%	15%	8%

Forrás: Saját szerkesztés



A településméret növekedésével javul a szervezetek elköteleződése: a 10 ezer főnél nagyobb helyi települési önkormányzatok közül senki sem tartozik a legrosszabb teljesítménnyel jellemezhető 4. kategóriába, és kisebb arányban vannak a 3. kategóriában is, mint a kisebb települések. Az 50-100 ezer fős településkategóriában törik csak meg valamelyest ez a trend: ezek közül az önkormányzatok közül egyik sem sorolható a legjobban teljesítők közé. Eszerint e szervezeteknél a rosszabb teljesítmény a gyengébb elkötelezettségekre lehet visszavezethető. A legnagyobb elköteleződés a legnagyobb városoknál látható.

Ezek az eredmények összhangban állnak az attitűd értékelésével is, miszerint a nagyobb települések rendre jobbra értékelték az egyes attitűd-tényezőket, mint a kisebbek (kivétel itt is csak az 50-100 ezer fős településméret-kategóriában látható). Ebből az a következtetés vonható le, hogy a helyi települési önkormányzatok döntően reálisan ítélik meg a nyilvánossággal, tájékoztatással kapcsolatos saját hozzáállásukat, attitűdjüket.

211. ábra: Az egyes elkötelezettségi kategóriákba sorolt helyi települési önkormányzatok megoszlása létszám szerint (N=866)



Forrás: Saját szerkesztés

Megbízó kérésének megfelelően a nagyváros kategórián belül – jelentőségénél fogva – külön kiemelésre kerülnek **Budapest Fővárosi Önkormányzat**ával kapcsolatos főbb tapasztalatok (az online kérdőíves felmérés anonim volt, ezért csak a honlapelemzés és a próba-adatigénylés releváns eredményei kerülnek itt ismertetésre).

Összességében elmondható, hogy Budapest Fővárosi Önkormányzata az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettséget terén kiemelkedő teljesítményt nyújtott a Kutatás eredményei alapján; kisebb hibáktól, hiányosságoktól eltekintve mind az elektronikus közzététel, mind a közérdeklődő adatigénylés tekintetében a jogszabályoknak megfelelő módon járt el.

Az önkormányzatnak természetesen van saját honlapja, amely keresőmotorral, oldaltérképpel ellátott, a magyar mellett angol nyelven is elérhető. Az oldalon a jogszabályi előírásnak megfelelően a nyitóoldalon, jól látható módon, megfelelő hivatkozás („közérdeklődő adatok”) alatt, egy külön aloldalra átirányítva érhető el az Infotv. 1. melléklete szerinti releváns adatok. Akadálymentes verzió ugyanakkor nem áll rendelkezésre.

Az önkormányzat e-információszabadság oldalán egy kivétellel valamennyi közzétételi egység szerinti információ megtalálható, teljeskörűen (az egy kivételt a II.2 közzétételi egység jelenti, amely nem releváns a szervezet szempontjából, de ezt nem jelezte).

Az önkormányzat az Egységes Közadatkereső Rendszerben regisztrált, az utolsó feltöltés dátuma a honlapelemzés időpontjában 2018. szeptemberi volt. Az önkormányzat saját honlapján a központi adatbázisra mutató, klikkelhető logó megtalálható volt; de az nem kapcsolódott közvetlenül a szervezeti adatokhoz (a közadatkereső nyitóoldalát linkelte csak be).

Az önkormányzat a próba-adatigénylés minden kérdését teljesítette, igaz, nem maradéktalanul teljesítve a követelményeket: az 5. és a 6. kérdés jogszerű módon teljesült, az 1-4. kérdések esetében azonban kisebb formai hiányosság mellett került csak sor az adatszolgáltatásra. A problémát az jelentette, hogy a megküldött dokumentum pontos URL megjelölést tartalmazott, de nem másolható, klikkelhető módon (ahogy az az adatkérésben szerepelt).



## 5 A KUTATÁSI EREDMÉNYEK SZINTETIZÁLÁSA, A KUTATÁSI KÉRDÉSEK ÉS HIPOTÉZISEK ÉRTÉKELÉSE

A fejezet a Részletes kutatási tervben megfogalmazott kutatási kérdések és a felállított kutatási hipotézisek szerint szintetizáltan foglalja össze a végrehajtott primer és szekunder kutatás eredményeit. A fejezet struktúráját az egyes kutatások kutatási kérdései mentén kijelölt témák szervezik. Az egyes alfejezeteken belül:

- Pontosan ismertetésre kerülnek a kapcsolódó hipotézisek, azok teljesülése/cáfolata, ennek indoklása;
- Szintetizálásra kerülnek az adott kutatási kérdés és a kapcsolódó hipotézisek vizsgálatához alkalmazott különböző módszerekkel nyert eredmények.

A kutatási kérdéseket és hipotéziseket összegző táblázatban az alábbi színek kerülnek alkalmazásra:

	A hipotézis IGAZ-nak bizonyult: a hipotézis helytállóságát a kutatási eredmények igazolták.
	A hipotézis csak RÉSZBEN igaz: a hipotézis helytállóságát a kutatási eredmények csak részben igazolták/nem igazolták teljes mértékben.
	A hipotézis HAMIS-nak bizonyult: a hipotézis helytállóságát a kutatási eredmények nem igazolták.

A Kutatási terv készítése során a Műszaki Leírásnak megfelelően a Kutatás célcsoportját csak a helyi önkormányzatok jelentették; emiatt a hipotézisek többsége is a helyi önkormányzatok vonatkozásában került megfogalmazásra. Ugyanakkor időközben a Kutatás célcsoportja (mérőeszközönként eltérő mélységben) kiegészült a nemzetiségi önkormányzatokkal is: az országos nemzetiségi önkormányzatok a mélyinterjúkban, a honlapelemzésben és a próba-adatigénylésben is érintettek lettek; a megyei és települési nemzetiségi önkormányzatok pedig a kérdőíves felmérésbe kerültek bevonásra. Emiatt az alábbiakban – bár az egyes dokumentumok konzisztenciája miatt a hipotézisek megfogalmazása nem változott – a hipotézisek értékelése (amennyiben erre a Kutatásból releváns információ nyerhető ki) magában foglalja a nemzetiségi önkormányzatokra vonatkozó megállapításokat is. A Kutatás keretében alkalmazott mérőeszközök eltérő reprezentativitást biztosító és megbízhatóságú eredményeket adnak.

- A honlapelemzés és a próba-adatigénylés a helyi önkormányzatok és az országos nemzetiségi önkormányzatok esetében teljes körű volt, azaz valamennyi érintett szervezet vizsgálatára sor került. Ennek megfelelően e mérőeszközökből származó eredmények teljes mértékben objektívek, tényszerűek. Azon kutatási kérdések és hipotézisek esetén, amelyekre e két mérőeszköz információt nyújt, az ezekből származó eredmények jelentik a kiértékelés elsődleges forrását.
- Az online kérdőíves felmérés a helyi önkormányzatok földrajzi elhelyezkedés és településméret szerinti megoszlását tekintve reprezentatív, a nagy elemszám miatt igen megbízható eredményeket ad, ezért az ebből származó információk és következtetések ugyancsak szilárd alapját jelentik az értékelésnek.
- Bár az adatigénylői körben végzett online kérdőíves felmérés csak kisebb elemszámú (n=100) válaszadói bázison készült, az adatigénylők szűk köre miatt a Kutatásba bevont szereplők véleménye jól általánosítható, hasznos információkat nyújt a „másik oldal” tapasztalatairól, meglátásairól (esetenként jelezve, hogy például az alminta kis elemszáma miatt az eredmények kevésbé megbízhatók).
- A kvalitatív mérőeszközök – 50 db önkormányzati mélyinterjú és 5 db adatigénylői fókuszcsoporthoz tartozó interjú – a fenti kvantitatív mérőeszközök eredményeit kiegészítik, mélyebb, ok-okozati összefüggésekre világítanak rá, a számszaki eredményeket magyarázó információkat adnak.
- Mivel az egyes kutatási kérdések és hipotézisek értékeléséhez a mérőeszközök eltérő kombinációja ad információt, ezért bizonyos esetekben az teljes mértékben objektív adatokra épül, ugyanakkor más esetekben inkább értékelő megállapítások, következtetések vonhatók le.

## 5.1 A K1. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K1): **Milyen mértékben teljesítik jelenleg a helyi önkormányzatok az Infotv.-ben meghatározott, illetve más jogszabályok által előírt tájékoztatási, nyilvánossági követelményeket?**

### 5.1.1 A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján

A K1. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes kiértékelésre):

52. táblázat: K1. kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
<b>K1</b>	<b>Milyen mértékben teljesítik jelenleg a helyi önkormányzatok az Infotv.-ben meghatározott, illetve más jogszabályok által előírt tájékoztatási, nyilvánossági követelményeket?</b>	
<b>H1.1</b>	Jelenleg a helyi önkormányzatok többsége nem teljesíti teljeskörűen az Infotv.-ben meghatározott tájékoztatási, nyilvánossági kötelezettségeket.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a kutatási eredmények alapján egyértelműen kijelenthető, hogy az önkormányzatok többsége jelenleg nem teljesíti az Infotv.-ben foglalt tájékoztatási, nyilvánossági kötelezettségeit; se az elektronikus közzététel, se a közérdekűadat-igénylés terén.
<b>H1.2</b>	Az Infotv. által előírt kötelezettségeket könnyebben teljesítik a helyi önkormányzatok, mint az ágazati jogszabályokban foglalt nyilvánossági, tájékoztatási feladatokat.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> bár az önkormányzatok jellemzően – saját bevallásuk szerint – kevésbé érznek nehézséget, bizonytalanságot az ágazati jogszabályokban foglalt nyilvánossági, tájékoztatási feladatokkal kapcsolatban, a gyakorlat számottevő ismerethiányt mutat e tekintetben, ennek megfelelően a teljesülési gyakorlat is hagy kívánnivalót maga után.
<b>H1.3</b>	Az Infotv. hatálya alá tartozó szervezetek közül a helyi önkormányzatok mutatják a leginkább jogkövető magatartást az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésében.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> mind a próba-adatigénylés, mind a honlapelemzés alapján elmondható, hogy a leginkább jogkövető magatartást a központi közigazgatás szervei mutatták, ezt az önkormányzatok követték. Legkevésbé a közigazgatáson kívüli egyéb közfeladatot ellátó szervek gyakorlata volt jogszerű a kutatási eredmények alapján.
<b>H1.4</b>	A helyi önkormányzatok többsége az információszabadságot nem tekinti magától értetődő módon az integráns (átlátható, társadalmi részvételre épülő, jogszerű) önkormányzati működés szerves részének.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok közepesen jóra értékelték saját teljesítményüket a nyilvánossági feladatok tekintetében, inkább úgy gondolják, hogy azok beépülnek a mindennapi munkafolyamatokba. Ugyanakkor ezt az önértékelést a Kutatás további eredményei nem bizonyítják, éppen ellenkezőleg: valójában a tájékoztatási, nyilvánossági teendők nem képezik szerves részét az önkormányzati működésnek (pl. sok esetben nincs kijelölt felelőse a területnek, teljesítményértékelést alig végeznek, a nemteljesítés szankció nélkül jár, esetenként még szabályzattal se rendelkeznek stb.). A mélyinterjúk tapasztalataiból is látható, hogy e feladatokat sokan – különösen a kisebb szervezetek – az egyéb teendők mögé sorolják.

Forrás: saját szerkesztés

### 5.1.2 A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését az adott előfeltevés kapcsán érintett mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi fejezetek ismertetik:



### 5.1.2.1 H1.1 Jelenleg a helyi önkormányzatok többsége nem teljesíti teljeskörűen az Infotv.-ben meghatározott tájékoztatási, nyilvánossági kötelezettségeket.

Sajnos egyértelműen kijelenthető, hogy a helyi önkormányzatok többsége jelenleg nem teljesíti az Infotv.-ben foglalt tájékoztatási, nyilvánossági kötelezettségeit.

Az elektronikus közzététel igen nagy hiányosságokat mutat: a vizsgálat időpontjában csak kevesebb mint minden harmadik önkormányzat (helyi önkormányzatok, országos nemzeti önkormányzatok) esetében volt elérhető az Infotv. 1. melléklet szerint közzétett releváns tartalom. További 23% esetében a közzététel részben volt csak megfeleltethető a törvénynek. 12% esetében a közzététel nem a törvény szerinti volt, 36%-nál pedig egyáltalán nem volt fellelhető.

Az önkormányzatok döntő többsége (92%-a) regisztrált ugyan az Egységes Közadatkereső Rendszerbe, de igen csekély (13%) volt azon szervezetek aránya, amelyek esetében (vagy a saját, vagy a felettes/felügyeletet ellátó szerv honlapján) megtalálható volt a vizsgálat időpontjában az Egységes Közadatkereső Rendszerre történő hivatkozás (és ez csak minden harmadik esetben volt releváns, azaz közvetlenül adott szervezet adataira mutató linkkapcsolat).

Az önkormányzatoknak csupán a 3%-a teljesítette mindenben a közérdekűadat-igénylés jogszabályi előírásainak megfelelően a próba-adatigénylést, 45% nem jogszerű módon/részben teljesített. Az önkormányzatok 41%-a az adatigénylést teljes egészében válasz nélkül hagyta, további 10%-uk pedig minden egyes kérdést jogszerűtlenül elutasított.

### 5.1.2.2 H1.2 Az Infotv. által előírt kötelezettségeket könnyebben teljesítik a helyi önkormányzatok, mint az ágazati jogszabályokban foglalt nyilvánossági, tájékoztatási feladatokat.

E kérdéskör megítélése a Kutatás eredményei alapján ambivalens képet mutat.

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint (melyet a mélyinterjúk tapasztalatai is megerősítettek), az önkormányzatok számára az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésében a legnagyobb nehézséget az időigényesség után a jogszabályi előírások, kötelezettségek naprakész ismerete okozza: a legfőbb problémának azt látják, hogy rendkívül sok, szerteágazó jogszabállyal kell tisztában lenniük, ráadásul a véleményük szerint e jogszabályok folyamatos változása miatt nehéz naprakésznek lenni. Különösen igaz ez a kisebb települések önkormányzataira.

Ugyanakkor a szervezetek jellemzően – saját bevallásuk szerint – kevésbé érzékelik nehézséget, bizonytalanságot az ágazati jogszabályokban foglalt nyilvánossági, tájékoztatási feladatokkal kapcsolatban. A gyakorlat azonban számottevő ismerethiányt mutat e tekintetben, ennek megfelelően a teljesülési gyakorlat is hagy kívánnivalót maga után. Vélhetően tehát számos szervezet azért nem érzékel problémát az ágazati jogszabályok kapcsán, mert feltehetően nem találkoztak még ezekkel, nincsenek (teljesen) tisztában az ezekben foglalt feladatokkal. Jól példázza ezt az alábbi két eredmény is:

(Részletesebb információkat a további hipotézisek értékelései tartalmaznak.)

„Véleményem szerint egyértelműek, és itt megint az idő az, amit ha ráfordítunk, akkor meg tudjuk csinálni, ha nem, hát akkor vannak ilyen aktualitásbeli hiányosságok.”

„Ágazati jogszabályok? Nem tudok erre válaszolni, mert egy jogszabály van előttem, ami előírja a nyilvánossági feladatokat, vagyis két jogszabály, az egyik visszautal a másikra, hogy ennek a mellékletében foglalt adattartalmat kötelező közzétenni.”

### 5.1.2.3 H1.3 Az Infotv. hatálya alá tartozó szervezetek közül a helyi önkormányzatok mutatják a leginkább jogkövető magatartást az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésében.

Az adatigénylők körében végzett online kérdőíves felmérés eredményei szerint az önkormányzatok valamelyest átláthatóbban működnek, mint a központi közigazgatás szervei vagy a közigazgatáson kívüli közfeladatot ellátó szervezetek: tízes skálán értékelve (ahol 1 = egyáltalán nem átlátható; 10 = maximálisan átlátható a működés) az önkormányzatok 5,3-as, a központi közigazgatási szervek 4,5-ös,





míg az egyéb szereplők 4,1-es értéket kaptak. Ugyanakkor az elektronikus közzététel tekintetében már másként alakult a véleményük: úgy látják, a központi közigazgatás szerveiről jobban hozzáférhetők és naprakészebbek az elérhetőségi adataik, működésükkel, gazdálkodásukkal kapcsolatos információik a honlapjukon, mint az önkormányzatokról (a közigazgatáson kívüli egyéb közfeladatot ellátó szervek e tekintetben is a legrosszabbul teljesítenek).

A fókuszcsoportos interjúkon résztvevők véleménye szintén megoszlott arról, hogy mely közfeladatot ellátó szervtípusok teljesítik jobban az Infotv. által előírt kötelezettségeiket. Egyes vélemények szerint a helyi önkormányzatok segítőkészebbek, mint az állami szereplők, mások viszont az önkormányzatok negatív hozzáállását kifogásolták.

Mindkét felmérésből látható, hogy az állampolgárok véleménye szerint ezek a szervezetek igen heterogén módon teljesítik a kötelezettségeket: elsősorban nem a szervezettípustól, hanem az egyéni hozzáállástól függ, mennyire működik nyilvánosan, átlátható módon egy szervezet.

Objektív képet ad az egyes közfeladatot ellátó szervezetek teljesítménybeli különbségeiről a honlapelemzés és a próba-adatigénylés eredménye:

- A honlapelemzés szerint legjobban a központi közigazgatási szervek teljesítettek (68% az Infotv. 1. melléklete szerint teljesített, és csak a szervezetek 1%-a esetén hiányzott teljes mértékben a közzététel), ezt az önkormányzatok követték (29%-nál elérhető releváns tartalom az Infotv. 1. melléklete szerint, és 36%-nál nincs közzététel), míg messze a legkevésbé jogkövető magatartást a közigazgatáson kívüli egyéb közfeladatot ellátó szervek mutatták (62%-nál nincs közzététel, és csupán 17% teljesített a jogszabályi előírások szerint).
- A próba-adatigénylés hasonló eredményt adott: a központi közigazgatás szervei közül az önálló közzétételre kötelezett szervezetek 4%-ánál volt eredménytelen adatigénylés, az önálló közzétételi kötelezettséggel nem rendelkezők esetében ilyen nem fordult elő. Ezzel szemben az önkormányzatok 41%-a hagyta válasz nélkül az adatigénylést teljes egészében; ez az arány a közigazgatáson kívüli egyéb közfeladatot ellátó szervek esetén pedig 57% volt. Igaz, a teljes egészében jogszerű teljesítés az önkormányzatoknál volt a legnagyobb arányú (3%), ezt a közigazgatáson kívüli egyéb közfeladatot ellátó szervek követték (2%), míg a próba-adatigénylést egy központi közigazgatási szervezet sem teljesítette hiánytalanul (igaz, ezek a szervezetek 7 kérdést kaptak, míg a többi szervezet 6-ot).

#### **5.1.2.4 H1.4 A helyi önkormányzatok többsége az információs szabadságot nem tekinti magától értetődő módon az integráns (átlátható, társadalmi részvételre épülő, jogszerű) önkormányzati működés szerves részének.**

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az információs szabadsággal kapcsolatos attitűdjüket tekintve az önkormányzatok közepesen jó véleménnyel vannak magukról; az önértékelés hitelességét azonban a Kutatás további eredményei nem vagy csak részben támasztják alá. Különösen kedvezőtlen e kérdés megítélése az adatigénylők körében.

- Az önkormányzatok inkább tartják magukra nézve igaznak azt, hogy a tudatos, kétoldalú kommunikáció a működésük szerves része, mint azt, hogy nem szentelnek figyelmet a lakossággal, civil szervezetekkel való kommunikációra – a gyakorlat, az állampolgári visszajelzés azonban ennél kedvezőtlenebb képet mutat, hiszen az adatigénylői körben végzett felmérések eredményei szerint a lakosok nem elégedettek bevonásuk módjával, intenzitásával.
- Az önkormányzatok magukra nézve inkább igaznak tartják azt, hogy a vezetők elkötelezettek az átláthatóság, nyilvánosság iránt, mint azt, hogy nem kap vezetői támogatást e terület – az adatigénylői kör véleménye e tekintetben az, hogy nagyon heterogén a célcsoport hozzáállása a nyilvánossági kérdésekhez, de jellemzően nem látnak erős elkötelezettséget e tekintetben a településvezetők részéről.
- Már megosztottabb volt az önkormányzatok vélekedése arról, hogy mennyire épültek be a mindennapi munkafolyamatokba az információs szabadsággal kapcsolatos kötelezettségek, de összességében inkább azt gondolják, hogy ezek a működésük szerves részét képezik. Ugyanakkor ennek gyakorlati megvalósulása (pl. felelős kinevezése, munkaköri leírásban rögzített feladatkör, teljesítményértékelés, szankcionálás, szabályzat megléte) nehezen érhető



tetten a további kutatási eredményekből. Különösen a kisebb településeknél látható lemaradás: a mélyinterjúk tapasztalatai is az, hogy ezeknél a szervezeteknél – részben azért, mert az elektronikus közzététellel és a közérdekűadat-igényléssel kapcsolatos feladatok is többnyire eseti jellegűek – ezek jellemzően nem épülnek be a szervezési, illetve feladatellátási munkafolyamatokba.

- Az önkormányzatok álláspontja változó a jogszabályi kötelezettség/többletvállalás terén, de az önértékelés e tekintetben is közepes átlagértéket adott – a további kutatási eredményekből viszont egyértelműen látható, hogy a szervezetek döntő többsége nem vállal a jogszabályi előírásokon felüli többletkötelezettségeket.
- Az önkormányzatok fele szerint az információszabadsággal kapcsolatos feladatokat végző munkatársak nagy megbecsülésnek örvendenek, másik fele e területen lát lemaradást: ezzel szemben a kutatási eredmények azt mutatják, hogy csak minden 4-5. önkormányzatnál rögzíti a terület felelősének feladatait munkaköri leírás.

Különösen nagy diszkrépancia látható a nemzetiségi önkormányzatok önértékelése és valós teljesítménye között: a települési nemzetiségi önkormányzatok rendre jobbra értékelték saját attitűdjüket, hozzáállásukat, mint a helyi önkormányzatok; ezzel szemben az elköteleződési modell szerint ez a szervezettípus mutatja a legkevésbé elkötelezett hozzáállást a nyilvánossági feladatokhoz. Ez valószínűleg arra vezethető vissza, hogy a települési nemzetiségi önkormányzatok vannak a legkevésbé tisztában a nyilvánossággal kapcsolatos kötelezettségeikkel.



Egy 100 ezer fő feletti településkategóriába sorolt önkormányzat felelős munkatársa elmondta, hogy törekvésük, hogy a szakirányú osztályoknál is legyen információszabadsághoz értő munkatárs: egy referenci hálózatot akarnak létrehozni annak érdekében, hogy minden osztályon legyen egy személy, aki kapcsolattartóként kifejezetten a közérdekű adatkezeléssel kapcsolatos kérdésekért felelős. A nyilvánossági feladatok ellátása a napi munkamenet része. Van például egy szerződésnyilvántartó és egy pénzügyi információs rendszerük, ezekbe minden osztályuk automatikusan feltölti adott osztálynál keletkezett dokumentumokat, információkat. Ezek a belső nyilvántartások becsatornázódnak az információszabadság szakrendszerbe, amire a honlapon a közzététel épül. A munkafolyamatokat nagyban segíti, hogy a hivatal alapelve az, hogy minden dokumentum, irat elektronikus formában is rendelkezésre álljon.

## 5.2 A K2. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K2): **Az információszabadság mely szintjén és mely területein azonosítható jelentős probléma, hiányosság?**

### 5.2.1 A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján

A K2. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes értékelésre):

53. táblázat: K2. kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)	
K2	Az információszabadság mely szintjén és mely területein azonosítható jelentős probléma, hiányosság?
H2.1	<p>A lakosság tájékoztatásának általános gyakorlata igen eltérő minőségű és mélységű az egyes helyi önkormányzatoknál.</p> <p><b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a lakosság általános tájékoztatási gyakorlata igen eltérő az egyes önkormányzatoknál. Az alkalmazott kommunikációs eszközök köre változó – elsősorban – a település mérete szerint: a kisebb települések önkormányzatai inkább a személyesebb kommunikációs csatornákat használják, míg a nagyobbak a személytelenebb, szélesebb elérést biztosító tömegkommunikációt preferálják. Ugyanakkor a kommunikáció minőségét és mélységét elsődlegesen nem az objektív tényezők (pl. hivatal típusa, településméret), hanem</p>



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
		az önkormányzatok hozzáállása, attitűdje határozza meg: a kistélepüléseknél is van példa a hatékony és megfelelő kommunikációra, míg egyes nagyvárosok esetében is számottevő hiányosság látszik e tekintetben.
H2.2	A helyi önkormányzatoknál nem elterjedtek a lakossággal történő párbeszédet biztosító, kétirányú kommunikációs formák.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az általános tájékoztatásnál lényegesen rosszabbnak látszik a kétirányú, párbeszédre épülő kommunikáció gyakorlata (mind a helyi, de különösen a nemzetiségi önkormányzatoknál). Ez az esetek többségében mindössze két eszközre koncentrálódik: a hivatali, vezetői fogadóórákra, valamint a lakossági fórumokra, eseményekre. A Kutatásban résztvevő állampolgárok többsége úgy látja, e területen számottevő fejlődési lehetőség van, általános probléma a kétoldalú kommunikációt nélkülöző attitűd, valódi bevonásról a vélemények szerint nem beszélhetünk.
H2.3	A proaktív közzététel a helyi önkormányzatok többsége esetében nem felel meg a törvényi előírásoknak: sem teljességét, sem tartalmát, sem formáját tekintve (beleértve a frissítést és archiválást is).	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a proaktív közzététel nagy hiányosságokat mutat, az önkormányzatok elektronikus közzétételi gyakorlata a nagy többség esetében nem felel meg az Infotv. 1. melléklete szerinti, valamint a kapcsolódó jogszabályok által előírt követelményeknek. Már az adatok, információk megtalálása is komoly nehézségekbe ütközött a tartalom nem a jogszabálynak megfelelő közzétételi helye, jelzése miatt. Bár a feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeket (pl. olvashatóság, korlátozásmentesség) részben teljesítették, a közzététel tartalmi szempontból komoly kívánnivalót hagyott maga után, alig volt olyan szervezet, amely valamennyi közzétételi egység nyilvánosságát megfelelő módon biztosította volna. Az archiválási elvárások az esetek nagy részében nem teljesültek.
H2.4	Főként a különös közzétételi listák szerinti tájékoztatás hiányos.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> bár a II.18 közzétételi egység alá tartozó különös közzétételi listák szerinti tájékoztatás (legalább részben helyesen közzétett vagy nem relevánsnak jelölt) a II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok rész átlagánál is rosszabb; az elektronikus közzététel gyakorlata általában igen hiányos, így a különös közzétételi lista helytelen gyakorlata nem igazán emelkedik ki ebből.
H2.5	Az egyedi közzétételi lista lehetőségével alig él helyi önkormányzat.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az egyedi közzétételi lista lehetőségével igen csekély arányban (mindössze a szervezetek 5%-a) élnek az önkormányzatok. (Nagyobb városok önkormányzatainál ez az arány lényegesen nagyobb, míg a kisközségek egyáltalán nem hoztak létre egyedi közzétételi listát). Ennek oka lehet az, hogy igen nagyfokú bizonytalanság látható az egyedi közzétételi lista mibenlétével kapcsolatban.
H2.6	Az önként közzétett információk esetében a helyi önkormányzatok jellemzően nem állítanak össze egyedi közzétételi listát.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az előző hipotézishez kapcsolódóan megállapítható, hogy az önkormányzatok jellemzően nem állítanak össze egyedi közzétételi listát az önként nyilvánosságra hozott adatokra, információkra – ennek oka pedig elsődlegesen az, hogy nincsenek tisztában ennek lehetőségével.
H2.7	Nehézséget jelent az Infotv. szerinti általános közzétételi lista közzétételi egységeiben közzéteendő adattartalom azonosítása.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> bár az önkormányzatok számára – saját bevallásuk szerint – elsősorban nem az Infotv. szerinti általános közzétételi lista közzétételi egységeinek azonosítása jelent nehézséget (hanem inkább az időigényesség és a jogszabályi változások naprakész követése), ugyanakkor a szervezetek fele megnevezett olyan konkrét adatköröket (átlagosan 3-4 közzétételi egységet), amelyeknek tartalmával kapcsolatban bizonytalanságot érez. A gyakorlatban pedig több közzétételi egység kapcsán látszik komoly bizonytalanság és értelmezési probléma. Ugyancsak általános rossz gyakorlat az, hogy az önkormányzatok nem jelölik meg „nem releváns”-ként adott szervezet vonatkozásában a valóban nem létező adatköröket.
H2.8	A helyi önkormányzatok többsége nincs regisztrálva vagy nem kapcsolódik	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> A honlapelemzés alapján a vizsgált önkormányzatok döntő többsége regisztrált ugyan az Egységes Közadatkereső Rendszerbe;



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
	közvetlenül az Egységes Közadatkereső Rendszer releváns tartalmú (az adott önkormányzat adatait tartalmazó) menüpontjához.	ugyanakkor a teljes sokaságra vetítve a vizsgálat időpontjában csak elenyésző arányban fordult elő, hogy a link közvetlenül kapcsolódott az Egységes Közadatkereső Rendszer releváns tartalmú (az adott önkormányzat adatait tartalmazó) menüpontjához.
H2.9	Az Infotv. szerinti általános közzétételi listának a gazdálkodási adatokat tartalmazó része a leginkább elhanyagolt.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a honlapelemzés alapján a leginkább hiányos rész a II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok blokk volt, a közzététel gyakorlata ennél a résznel volt a legrosszabb. Ugyanakkor ezek az eredmények részben abból adódnak, hogy a II. részben igen sok közzétételi egység szerepel, és ezek között számos olyan van, amelyek esetében kirívóan alacsony volt a megfelelő teljesítés aránya: ezek zömében olyan adatkörök voltak, amelyek a szervezetek többsége esetében valószínűsíthetően nem relevánsak (ld. II.2, II.18-25 közzétételi egységek). Ezeknél tehát nem az adatok valós közzétételével, hanem a „nem releváns” jelzés megadásával volt gond. Az adatigénylői visszajelzések is leginkább a pénzügyekkel, gazdálkodással, szerződésekkel kapcsolatos információk hozzáférhetőségének hiányáról tanúskodtak, azaz tartalmi szempontból a III. rész látszik a leginkább elhanyagoltnak.
H2.10	A helyi önkormányzatok többsége hiányosan teszi közzé a képviselő-testületi ülések, közgyűlések előkészítő dokumentumait, a helyi rendeleteket, határozatokat, különösen a zárt ülések esetében.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a honlapelemzés alapján az önkormányzatok döntő többsége nem vagy helytelenül tette közzé a testületi ülések anyagait. Hiányos volt az utolsó módosítás idejének, illetve az archív adatok elérhetőségének feltüntetése is, és az adatok formátuma sem felelt meg teljesen az előírásoknak (a kereshetőséggel és a másolhatósággal adódtak problémák az esetek kb. felében). Az adatigénylői körben végzett fókuszcsoportos interjúkon is számos kritika megfogalmazására került sor a testületi ülések szűkkörű meghirdetése, a részvételi lehetőség és a testületi döntések nyilvánosságának korlátozása (jegyzőkönyvek, hang- illetve képfelvételek hozzáférhetőségének korlátozása) miatt.
H2.11	A testületi, bizottsági üléseken hozott döntések nyilvánosságát nagyban korlátozza az is, hogy a helyi önkormányzatok a törvényben előírt kötelező esetekben felül túlságosan gyakran, sokszor indokolatlanul rendelnek el zárt üléseket.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> a helyi önkormányzatok az ülések 15%-a, a nemzetiségi önkormányzatok pedig az ülések 10%-a esetén zárják ki a nyilvánosságát – saját bevallásuk szerint –, de erre többnyire a törvény által előírt kötelező esetekben, vagy a törvényben meghatározott személyi kérdéseket érintő döntésekhez kapcsolódva az érintett kérésére kerül sor. Csak az összes testületi ülés kb. 2-3%-a esetén rendelnek el saját mérlegeléssel [Mötv. 46. § (2) bekezdés c) pont alapján] zárt ülést. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a zárt ülések aránya nagy szórást mutat, emiatt előfordulhat, hogy bizonyos településeken a lakosok túlzottan gyakran tartják a nyilvánosságot kizáró testületi üléseket (ahogy azt a fókuszcsoportos interjúkon elhangzott vélemények is mutatják).
H2.12	Az elektronikus közzétételi gyakorlatnál is kedvezőtlenebb a helyi önkormányzatokhoz beérkező közérdekűadat-igénylések teljesítésének gyakorlata.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a honlapelemzés és a próba-adatigénylés eredményét összevetve látható, hogy a nemteljesítéseket nézve a közérdekűadat-igénylés gyakorlata még az elektronikus közzététel gyakorlatánál is rosszabb. (Megjegyzendő ugyanakkor, hogy lényegesen több olyan szervezet volt, amely teljeskörűen és megfelelően válaszolt az adatigénylésre, mint ahányan az Infotv. szerinti közzétételt maradéktalanul megvalósították.) Ebben szerepet játszhat az is, hogy a közérdekűadat-igénylések megválaszolását valamelyest nehezebb feladatnak tartják az önkormányzatok, mint az elektronikus közzététel teljesítését.
H2.13	A helyi önkormányzatok tudása igen hiányos a közérdekűadat-igénylések jogszerű és szakszerű elutasítási lehetőségeiről.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár az önkormányzatok – saját bevallásuk szerint – nem igazán látnak kiemelkedően nagy problémát a közérdekűadat-igénylések jogszerű és szakszerű elutasítási lehetőségeit illetően, a próba-adatigénylés tapasztalatai ettől gyökeresen eltérő eredményt adtak. Ennek tanúsága szerint alig volt jogszerű elutasítás; a probléma pedig



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
		minden fronton tetten érhető volt: sem az elutasítás oka, sem annak határideje többségében nem volt jogszerű, emellett az esetek döntő hányadában az indokolás is elmaradt, vagy ha volt is, az elérhető jogorvoslati lehetőségekről szóló tájékoztatást nem tartalmazta.
H2.14	A közérdekűadat-igénylések esetében különösen problematikus a költségtérítés megfelelő alkalmazása.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a költségtérítéssel kapcsolatban általánosságban elmondható, hogy a probléma súlya az adatigénylések összes számát tekintve kisebb mértékű, mint például a határidő-hosszabbítással, vagy az adatigénylések elutasításával kapcsolatos anomáliák; mivel az esetek többségében nem kerül sor költségtérítés felszámítására. A költségtérítéssel érintett esetekben viszont már jelentős problémák láthatók, és a költségtérítés felszámítása jellemzően az adatigénylés sikertelenségéhez vezet. A költségtérítéssel kapcsolatos problémák minden fronton tetten érhetőek: a határidők be nem tartásában, a költségkalkulációban, vagy az indokolás nemmegfelelőségében. A probléma súlyát mutatja az is, hogy a költségtérítéssel érintett esetek közel ötödében az adatigénylők a költségtérítés miatt panaszt is tettek a Hatóságnál; a hatósági, illetve peres eljárások leggyakoribb oka – az adatigénylés elutasítása után – költségtérítéshez kapcsolódó anomália volt.
H2.15	A helyi önkormányzatok nem tartják be a közérdekűadat-igénylések teljesítésére rendelkezésre álló, jogszabály által előírt határidőket az esetek többségében.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> a közérdekűadat-igénylések teljesítésére rendelkezésre álló, jogszabály által előírt határidőkkel kapcsolatban problémák mutatkoznak a kutatási eredmények alapján, az azonban mégsem állítható a próba-adatigénylés alapján, hogy a szervezetek többsége ne tartaná be az előírt határidőket, hiszen a sikeresen teljesült adatigénylések több mint felében a teljesítés a jogszerű határidőn belül történt meg. Ahol volt jogszerűtlenség, az elsősorban a határidő-hosszabbításra vonatkozó szabályok be nem tartására/nem megfelelő ismeretére volt visszavezethető (vagyis az adatigénylések határidőn túli teljesítését jellemzően az okozta, hogy a szervezetek eleve rosszul éltek a hosszabbítás lehetőségével – annak ellenére, hogy ezzel kapcsolatban az önkormányzatok többsége – saját bevallása szerint – nem érez bizonytalanságot).
H2.16	A helyi önkormányzatok többsége él(t) a veszélyhelyzet alatti speciális jogrend adta lehetőségekkel.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> bár az adatigénylői oldal szerint túlzottan gyakran hivatkoznak a közfeladatot ellátó szervek a veszélyhelyzet alatti speciális jogrendre, az adatgazdák többsége az online kérdőíves felmérésben azt jelezte, hogy nem, vagy csak ritkán él ezzel a lehetőséggel; és a próba-adatigénylés keretében is alacsony volt a veszélyhelyzetre hivatkozva 45+45 napos határidővel élni kívánó szervezetek aránya.
H2.17	Az átlagosnál is alacsonyabb szintű a közérdekűadat-igénylés teljesülési gyakorlata azokban az esetekben, amikor kiterjesztően kellene értelmezni a közérdekből nyilvános adat fogalmát.	A hipotézis helytállóságának megítéléséhez a kutatás csak részleges információkkal szolgált, így egyértelműen nem állapítható meg ennek helytállósága.
H2.18	A közérdekűadat-igényléseknél különösen kényes adatoknak minősülnek a célcsoport szempontjából az üzleti szerződésekkel, a nem normatív támogatásokkal, a közbeszerzésekkel, a vagyon hasznosításával, a foglalkoztatottakra vonatkozó pénzügyi adatokkal, a vagyonyilatkozatokkal; valamint a képviselőtestületi ülésekkel, döntésekkel kapcsolatos információk.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a kutatás eredményeiből egyértelműen látható, hogy közérdekűadat-igénylések elsősorban az önkormányzatok pénzügyeivel, gazdálkodásával, a vagyonnal kapcsolatosak, ezeket a testületi döntések követik. Az adatigénylői oldal úgy látja, az önkormányzatok nem szívesen válaszolnak ezekre a kérdésekre. Ugyanakkor a próba-adatigénylés tapasztalatai szerint a szerződésekkel kapcsolatos kérdések teljesítése nem maradt el a további – pl. szabályzatokra, környezetállapot-jelentésre, információszabadságért felelős személy elérhetőségére – vonatkozó kérdések megválaszolásának gyakoriságától.



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
H2.19	A gyakorlatban problémát jelent, hogy a közfeladatot ellátó személyeknek nemcsak a Kttv.-ben tételesen felsorolt adatai minősülnek közérdekből nyilvános adatnak, hanem a közfeladatuk ellátásához kapcsolódó, egyéb személyes adataik is megismerhetők az átláthatóság biztosításához szükséges mértékben.	A hipotézis helytállóságának megítéléséhez a kutatás csak részleges információkkal szolgált, így nem állapítható meg egyértelműen ennek helytállósága. Az online kérdőíves felmérés eredményei alapján a közérdeklődőkhöz kapcsolódó bizonytalanságok között az 5. legfontosabb problémaként jelölték a válaszadók azt, hogy mely – közfeladat ellátásához kapcsolódó – személyes adatok számítanak közérdekből nyilvános adatnak. Igaz, a többség e tekintetben (sem) érez bizonytalanságot. Mivel a kutatási eredmények az önkormányzatok által kis nehézségként számontartott kérdések esetén is valószínűleg nagyfokú bizonytalanságról, értelmezési nehézségről árulkodtak, ezért az önkormányzatok önbevallása tekintetében erős fenntartással kezelendő.
H2.20	Amennyiben közérdeklődőadat-igénylés esetén nem a helyi önkormányzat az adatkezelő, elvéve találkozhatunk csak azzal a gyakorlattal, hogy az adatigénylés elutasításával egyidejűleg az önkormányzatok a valódi adatkezelőhöz irányítanak az adatigénylőt.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> az önkormányzatok körében végzett kérdőíves felmérés és a mélyinterjú tapasztalatai szerint azokban az esetekben, amikor nem az önkormányzat az adatigénylésben érintett információ kezelője (erre egyébként ritkán kerül sor), a szervezet jellemzően tájékoztatja az adatigénylőt a valódi adatgazda kilétéről, és gyakran segíti is az adatigénylés folyamatát (pl. elérhetőségi adat megadásával, adatigénylés továbbításával a valódi adatkezelőnek). Sőt, esetenként a hivatal maga válaszolja meg az adatigénylést, amennyiben a kért információ a rendelkezésére áll (elsősorban saját érdekeltségébe tartozó szervezetei, gazdasági társaságai helyett).
H2.21	Amennyiben közérdeklődőadat-igénylés esetén nem a helyi önkormányzat az adatgazda, az önkormányzatok jellemzően nincsenek tisztában azzal, hogy mely adatkörök, mely adatgazdánál érhetőek el.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> bár egyértelmű és objektív (kvantitatív mérésből származó) eredmény e hipotézis kapcsán nem keletkezett a Kutatás során, az önkormányzatokkal folytatott mélyinterjú tapasztalatai szerint mégis az a következtetés vonható le, hogy a helyi önkormányzatokhoz érkező közérdeklődőadat-igénylések esetében jellemzően tisztában vannak a szervezetek azzal, hogy mely adatkörök, mely adatgazdánál érhetőek el. (A valódi adatgazdák ugyanis többnyire más települési önkormányzatok, helyi szereplők, esetleg a területileg illetékes kormányhivatal, így ezekről az önkormányzatoknak van információjuk.)

Forrás: saját szerkesztés

## 5.2.2 A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését az adott előfeltevés kapcsán érintett mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi fejezetek ismertetik:

### 5.2.2.1 H2.1 A lakosság tájékoztatásának általános gyakorlata igen eltérő minőségű és mélységű az egyes helyi önkormányzatoknál.

Az adatigénylők körében végzett online kérdőíves felmérés eredményei alapján a lakosság, a civil szereplők a három Kutatásban érintett célcsoportok közül leginkább az önkormányzatok iránt mutatnak általános érdeklődést (általánosságban jellemző, hogy kapcsolatba lépnek, kommunikálnak ezekkel a szervezetekkel – míg a központi költségvetési szervek esetében a közérdeklődőadat-igénylés a jellemzőbb; a közigazgatáson kívüli, közfeladatot ellátó szervezetekkel pedig lényegesen ritkábban lépnek kapcsolatba).

„A transzparencia előnye, hogy ha a hivatal maga mindent nyilvánosságra hoz, akkor nehezebb kiragadott részletekkel elferdíteni a valóságot, kevesebb a támadási felület.”



Emiatt a hatékony általános kommunikációnak az önkormányzatok esetében különösen nagy jelentősége van. Kiváltképpen, mivel a mélyinterjúkon résztvevők közül többen úgy gondolják, ha megfelelő a lakosság általános tájékoztatása az őket érintő ügyekről, akkor az bizalmat alakít ki, ezáltal csökkenti az adatlágnyelések számát. Ezt a vélekedést több – mélyinterjú részt vevő – hivatalvezető is osztotta: többen hangot adtak annak, hogy véleményük szerint a gyakorlatukban azért nem volt még példa adatlágnyelésre, mert mindenről tájékoztatják a lakosokat, – kisebb településről lévén szó – közvetlen és személyes kapcsolat van a település-, illetve a hivatalvezetők és a lakosság között.

„Ha valakinek kérdése van, az bátran föl hív, megkérdezi, tehát nem megy el addig, hogy leírja hivatalosan közadatlágnyelésként, hanem tájékozik, de minekutána elérhetőek a jegyzőkönyvek is az interneten, ha valaki egy kicsit is jobban otthon van az internet világában, akkor szokták keresni is, de mindent, szóval semmi nincs kihagyva.”

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint a helyi önkormányzatok átlagosan 4-5 kommunikációs eszközt használnak a lakosság általános tájékoztatására, és nincs olyan szervezet, amely egyik felsorolt eszközzel sem élne. A megyei önkormányzatok esetében szignifikánsan gyakoribb a személytelenebb kommunikációs eszközök – így a honlap, a közösségi média, a sajtótájékoztatók, helyi televízió/rádió – alkalmazása, mint a települési önkormányzatoknál. A közös önkormányzati hivatalok esetében a közvetlen (a lakosok személyes jelenlétére épülő) tájékoztatási formák gyakoribbak, mint az önálló polgármesteri hivataloknál. Emellett a településméret növekedésével párhuzamosan is nő a személytelenebb, szélesebb elérést biztosító (és esetenként költségesebb) kommunikációs eszközök, csatornák alkalmazása. A nagyvárosokban a honlap 100%-os elterjedtsége mellett az átlagosnál szignifikánsan gyakrabban alkalmazott eszköz a közösségi média, a helyi televízió- illetve rádiócsatorna, a sajtótájékoztató; a közepes településméret-kategóriákban a helyi lap; míg a kistelepüléseknél a plakát, szórólap és a hirdetőtábla, faliújság.

„A városi honlapon kívül vannak különböző szerveinknek is külön oldalai, illetve vannak Facebook oldalak is, az online testületi ülések mindig közvetítésre kerülnek. Közmeghallgatás minden évben egyszer van, Van helyi tévé és rádió, és kéthetente jelenik meg nyomtatott helyi lap is.”

A nemzetiségi önkormányzatok a helyi önkormányzatoknál jóval ritkábban kommunikálnak a helyi lakossággal, a civil szervezetekkel. Esetükben a leggyakrabban használt kommunikációs eszköz, csatorna a lakossági rendezvény, valamint a plakát, szórólap. Minden második nemzetiségi önkormányzat használja a települési hirdetőtáblát, valamint a honlapot és a közösségi médiát.

Az önkormányzatok gyakorlatát azonban összességében nem a fenti objektív tényezők befolyásolják elsősorban, hanem adott település hozzáállása, attitűdje: a kérdőíves felmérés eredményeire építve kidolgozott elköteleződési modell szerinti szegmentálás nagyobb hatással van az alkalmazott kommunikációs eszközök számosságára, mint például a településméret.

„Tehát én úgy gondolom, hogy a lakossági tájékoztatás nálunk nagyon jól működik. Én úgy gondolom, hogy nemcsak a honlapon, hanem a városi televízióban, a rádióban, az internetes oldalon, a Facebookon kommunikálunk, tehát minden olyanról próbáljuk tájékoztatni a lakosságot, ami fontos.”

A mélyinterjúkon résztvevők az általános lakossági kommunikációt általában megfelelőnek és széles körűnek tartják, ezek a települések többféle kommunikációs csatornát és eszközt alkalmaznak. Néhányan említették csak szűk körűnek ezeket az aktivitásokat, pl. hiányolták a helyi lap meglétét (amely véleményük szerint az idősebb lakosok elérésében fontos lenne, emellett lehetőséget adna olyan mélyebb tartalmak – pl. egy-egy döntés háttérét bemutató, elmagyarázó információk – megosztására, amelyre például a közösségi média nem alkalmas).

„Nincs az önkormányzatnak egy hivatalos lapja, bár manapság azt mondják, hogy már nem is olvasnak az emberek nyomtatott sajtót. Ez szerintem nem igaz, azért nem mindenki az internetről tájékozik. De a Facebook oldalon nincs gyakorlat arra, hogy mondjuk egy-egy döntésnek a háttérét elmagyarázzuk a lakosoknak.”



Egy 5-10 ezer fős település önkormányzata minden hónapban eljuttatja ingyenesen a városi lapot minden háztartásba – ebben külön rovat taglalja az adott időszakra vonatkozó önkormányzati döntéseket, határozatokat.



Egy 10-20 ezer fős település hivatalvezetője a mélyinterjún kiemelte, hogy a nyilvánossággal kapcsolatban a véleménye szerint többletvállalást jelent, hogy közvetítik a képviselőtestületi üléseket (az SZMSZ tartalmaz erre vonatkozó rendelkezéseket) a települési honlapon és az önkormányzat közösségi média oldalán is, biztosítják a nem meghívottak számára is a hozzászólás lehetőségét. Emellett a közmeghallgatásokat is közvetítik. Jelenleg módosították a testületi SZMSZ-t, amibe bekerült, hogy a tervezett beruházások előkészítésekor lakossági tájékoztatást kell tartani.

Egy 20-50 ezres város hivatalvezetője elmondta, hogy igyekeznek széles körben kommunikálni a lakossággal: vannak közmeghallgatások, helyi TV és rádió, kéthetente megjelenő helyi újság önkormányzati hírekkel és testületi ülésekről, döntésekről szóló tájékoztatással, közösségi média oldalak. A testületi üléseket közvetítik. A korábbi vezetésnek nem volt például közösségi média oldala (idősebb korosztályhoz tartoztak). A jelenlegi polgármester szívesen kommunikál a közösségi média oldalán; és a hivatalvezetőnek van ilyen oldala, sőt, sokan Messenger alkalmazáson keresztül keresik meg.

Bár az adatigénylői körben végzett online felmérés nem tekinthető reprezentatívnak, így az eredmények – különösen a kisebb településeken, az idősebb korosztályok esetében – nem vetíthetők ki a teljes sokaságra, mégis említést érdemel, hogy eszerint az önkormányzatok által használt kommunikációs eszközök nincsenek teljes összhangban a lakosság információszerzési szokásaival. Az adatigénylők leggyakrabban közvetlenül keresik meg az érintett szervezetet (személyesen/telefonon/e-mailen/egyéb közvetlen csatornán), ezt az online csatornák követik (online sajtó, közösségi média, önkormányzati honlap), míg az offline eszközök aránya mindössze 12% az információszerzésben – ezzel szemben a helyi önkormányzatok előszeretettel kommunikálnak olyan offline csatornákon keresztül, mint amilyen a hirdetőtábla, faliújság, plakát, szórólap. Utóbbiak tehát nem feltétlenül tekinthetők hatékony eszköznek a széles körű elérés és tájékoztatás szempontjából.

Az általános tájékoztatással kapcsolatban fontos még megjegyezni azt, hogy az adatigénylői kérdőívet kitöltők döntő többsége (86%-a) úgy gondolja, hogy az általános tájékoztatásban maguknak a közfeladatot ellátó szervezeteknek kellene nagyobb szerepet vállalniuk. A területért felelős állami, központi szervezeteknek, a helyi/országgyűlési képviselőknek és a köznevelési intézményeknek is – a többség véleménye szerint – a jelenleginél nagyobb mértékben lenne feladata az, hogy az állampolgárok megfelelő tájékoztatást kapjanak a közügyekkel kapcsolatban (ebben a civil szervezetek szerepét, feladatát látják a legkevésbé).

A fókuszcsoportos interjúk tapasztalatai szerint az általános tájékoztatással kapcsolatos vélemények eltérőek, azaz e tekintetben az egyes önkormányzatokat eltérő hozzáállás és gyakorlat jellemzi. Egyesek szerint meglehetősen gyenge az önkormányzatok teljesítménye e tekintetben, az állampolgárok nem jutnak hozzá automatikusan az őket érdeklő információkhoz, adatokhoz, és különösen problémásnak látják a civil – azon belül is a valamilyen kisebbséget képviselő – szervezetek tájékoztatását; míg mások szerint van szándék, törekvés a lakosok önkéntes informálására.

Külön ki kell térni a közösségi média szerepére a lakosság tájékoztatásában: a fókuszcsoportos interjúkon résztvevők többsége úgy gondolja, a közösségi médiaoldalak egyre nagyobb súllyal vannak ebben jelen, ugyanakkor ennek megítélése igencsak kettős. Előny, hogy a közösségi médián keresztül az információk a lakosok jóval nagyobb részéhez és sokkal gyorsabban eljutnak, mint például az önkormányzati honlapon, vagy az offline csatornákon megosztottak. De számos hátránya is van ennek: ilyen az álhírek terjesztése, a nyomdafestéket nem tűrő hangnem használata, a személytelenségből adódó következménynélküliség, valamint az, hogy ezen a

„Facebook live-on nem kell konkrét kérdésekre válaszolni, nem kell senkinek a szemébe nézni.”

„A település oldala nagyon statikus, régi, elavult információk vannak rajta. A Facebook oldal viszont pörög, de az politikai célokat szolgál.”





felületen sokkal egyszerűbb megválogatni a beszélgető partnereket, esetlegesen kizárni az önkormányzatnak nem tetsző hozzászólókat. Így az önkormányzati, polgármesteri közösségi médiaoldalak sok esetben inkább politikai célokat szolgálnak, mintsem a lakosság általános tájékoztatását a vélemények szerint. Emiatt úgy gondolják, mindenképpen szükség lenne a közösségi média oldalak szabályozására, amennyiben azokon keresztül közérdekű információk megosztására is sor kerül.

### 5.2.2.2 H2.2 A helyi önkormányzatoknál nem elterjedtek a lakossággal történő párbeszédet biztosító, kétirányú kommunikációs formák.

Az információs szabadsággal kapcsolatos attitűdjüket tekintve a kérdőíves felmérésben részt vevő szervezetek leginkább az általános kommunikációt illetően tartják jónak saját teljesítményüket: a szervezetek inkább tartják magukra nézve igaznak azt, hogy a tudatos, kétoldalú kommunikáció a működésük szerves része, mint azt, hogy nem szentelnek figyelmet a lakossággal, civil szervezetekkel való kommunikációra. Ezt az „elégedettséget” a Kutatás további tapasztalatai azonban nem támasztják alá.

Az online kérdőíves felmérés eredményei alapján elmondható, hogy az – előző fejezetben ismertetett – általános lakossági tájékoztatásban használt eszközöknél jóval szűkebb körű a kétirányú párbeszédet biztosító kommunikációs eszközök elterjedtsége. Ugyanakkor jól látható, hogy minél több általános kommunikációs eszközt, csatornát alkalmaz egy szervezet, annál jellemzőbb a külső érintettek bevonását biztosító eszközök használata is.

A helyi önkormányzatok átlagosan 2-3, a nemzetiségi önkormányzatok 1-2 olyan eszközt alkalmaznak, amelyet alkalmasnak tartanak arra, hogy a külső szereplők, érintettek ezek segítségével megosszák véleményüket, ötleteiket az önkormányzattal. E használt megoldások többségében két eszközre koncentrálnak: a hivatali, polgármesteri, vezetői fogadóórákra, valamint a lakossági fórumokra, eseményekre. Ezek mellett, jóval kisebb arányban a közösségi média jelenik meg. Csupán a szervezetek kevesebb mint ötöde használja a közösségi tervezést; a további interaktív eszközök alkalmazása pedig ennél is ritkább.

Akárcsak az általános kommunikációs eszközöknél, az interaktív kommunikációs formáknál is látható, hogy a kisebb települések hivatalai és a települési nemzetiségi önkormányzatok inkább a személyes kontaktusra épülő, egyszerűbb megoldásokkal (ld. lakossági fórumok, fogadóórák) élnek, ezzel szemben a nagyobb városok és a megyei önkormányzatok a személytelenebb formákat (kérdőíves felmérések, közösségi tervezés, közösségi média, közérdekű bejelentőrendszer, hivatali ötlet- és véleményláda, telefonos zöld szám) részesítik előnyben. A településméret növekedésével párhuzamosan nő az alkalmazott interaktív kommunikációs eszközök száma.

„Részvételt, vagy bevonódást megvalósító kommunikáció nem folyik. Tulajdonképpen a város honlapja van, de ott sincs arra lehetőség, hogy oda-visszacsatolás történjen. Tehát, ha a részvételre megyek vissza, akkor azért ilyen szempontból azt gondolom, hogy nem állunk a helyzet magaslatán.”

Az adatigénylői körben készített online kérdőíves felmérés eredményei alapján a lakosság kevésbé elégedett az önkormányzatok gyakorlatával: tízes skálán értékelve (ahol 1=egyáltalán nem; 10=maximálisan) átlagosan 4,7-re értékelték azt, hogy az önkormányzatok mennyire vonják be döntéseikbe a helyi lakosokat, civil szereplőket; de legtöbbször 3-4 közötti értéket jelöltek meg.

A fókuszcsoporthoz tartozó interjúkon résztvevők is kritikusak voltak az önkormányzatok kommunikációjával kapcsolatban: úgy látják, általános probléma a kétoldalú kommunikációt nélkülöző attitűd. A kommunikáció jellemzően egyirányú, az esetek többségében nincs lehetőség a párbeszédre. Anomáliaként említették, hogy a lakossági fórumokat gyakran – szerintük szándékosan, a részvétel minimalizálása érdekében – munkaidőben tartják. Bár a hozzászólások szerint vannak kísérletek a lakosok véleményének megismerésére, pl. kérdőíves felmérés formájában, de visszacsatolás ezekről sincs később, így nem tudják, milyen eredménnyel

„Alapvető információk, tájékoztatás hiányában az építő kritika, a lakossági közéleti szerep, mint olyan, lehetetlen.”



zárultak ezek, mennyire vették figyelembe a lakosok véleményét, meglátásait, javaslatait. Így valódi bevonásról a vélemények szerint nem beszélhetünk.



Az egyik fókuszcsoporthoz tartozó résztvevő véleménye szerint jó példa Polgár település, ahol 150-200 fős közmeghallgatást is szoktak tartani, a járványhelyzet alatt pedig online városgyűlésre tértek át.



A debreceni fókuszcsoporthoz több résztvevője hangsúlyozta, hogy Debrecen MJV Önkormányzata közmeghallgatást úgy hirdet meg, hogy senki ne tudjon róla, ráadásul hétköznap munkaidőben tartják, hogy ne tudjanak ezen részt venni a lakosok. Fogadóórára sem lehet bejutni, és személyesen feltenni a kérdéseket.

### 5.2.2.3 H2.3 A proaktív közzététel a helyi önkormányzatok többsége esetében nem felel meg a törvényi előírásoknak: sem teljességét, sem tartalmát, sem formáját tekintve (beleértve a frissítést és archiválást is).

A honlapelemzés tanúsága szerint a proaktív közzététel nagy hiányosságokat mutat: a szervezeteknek csak kevesebb mint a harmada (29%-a) esetében volt elérhető a vizsgálat időpontjában az Infotv. 1. melléklet szerint közzétett releváns tartalom. További 23%-nál elérhető volt ugyan releváns tartalom, de az nem, vagy csak részben felelt meg a jogszabályi követelményeknek. 12% esetében a közzététel nem a törvény szerinti volt, 36%-nál pedig egyáltalán nem volt fellelhető.

Már az információk elérhetősége is komoly problémákat mutatott. Az összes, honlappal rendelkező önkormányzat számára vetítve csupán minden 4. szervezetenél volt megtalálható a jogszabályi előírásnak megfelelően a nyitóoldalon, jól látható módon, megfelelő hivatkozással („közérdekű adatok”) az információ. Összességében pedig elmondható, hogy a közérdekű adatok fellelhetősége és megismerhetősége igen változatos, egységesnek egyáltalán nem mondható a pontos jogszabályi követelmények ellenére; így jellemzően nehézkes, komoly „nyomozómunkát” igényel az érdeklődő állampolgároktól az igényelt információtartalom megtalálása.

„Nálunk még gyerekcipőben jár az elektronikus közzététel, most kezdtük csak feltölteni a testületi ülések jegyzőkönyveit, határozatokat, nagy még az elmaradásunk. Például a szerződések közzététele még hiányzik. De igyekszünk behozni a lemaradást.”

Minimális volt azon szervezetek száma, amelyek valamennyi közzétételi egységet megfelelően teljesítették (legalább részben helyesen töltötték fel az adatokat vagy megadták a „nem releváns” jelzést). Mivel bizonyos közzétételi egységek nem minden szervezetre vonatkoznak, így látható, hogy jelentős részben a „nem releváns” jelzéssel gyűlt meg az önkormányzatok baja.

Nem volt kielégítő az önkormányzatok gyakorlata a módosítások jelzésében sem; az archivált dokumentumok elérési hivatkozásának megadására pedig igen ritkán került csak sor.

A feltöltött adatok, dokumentumok a formai követelményeket részben teljesítették: ezek a korlátozásmentesség, a megnyithatóság, az olvashatóság feltételeinek szinte maradéktalanul megfeleltek a vizsgálat során, a másolhatóság, a kereshetőség és a nyomtathatóság szempontjából azonban már mutatkoztak hiányosságok. A közzététel a 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet szerinti előírásokat is csak részben teljesítette.

Nemzetiségi nyelven nem voltak hozzáférhetőek az adatok egyetlen szervezet esetében sem.

A honlapelemzés igen rossz tapasztalatait az adatigénylői körben végzett primer adatfelvételek eredményei is alátámasztják.

„Ha jól dolgoznak, akkor kiteszik az információkat; ha nem, akkor titkolják.” „A titkolózás mindig gyanút kelt.”

A fókuszcsoporton résztvevők véleménye szerint az elektronikus közzététel lenne a legfontosabb lépcsőfok a lakosság tájékoztatásában, a nyilvánosság biztosításában, ezáltal a bizalom kialakításában is. Ugyanakkor a települések honlapja nagyon „rendetlen”, hiányos, az esetek nagy részében nincsenek fent vagy nem találhatóak meg ezeken a keresett adatok, információk (nem kereshetők, nincs keresőmotor), emellett a frissítés is hagy kívánnivalót maga után. Az adatigénylői online kérdőíves felmérésben résztvevők is hasonló tapasztalatokról számoltak be: több mint kétharmaduk azt gondolja, hogy az önkormányzati honlapok információtartalma hiányos (a válaszadók közel fele szerint részben, negyede szerint pedig nagymértékben). Emellett a honlapok (inkább) nem naprakészek a többség szerint és 40% véleménye az, hogy a keresett információkat (inkább) nehéz megtalálni ezeken. Holott úgy látják, a közzététel olyan adatokra, információkra irányul, amelyek az önkormányzatok napi működése során keletkeznek, ezért ezek könnyen elérhető, hozzáférhető adatok a hivatalok számára.

„Áttekinthetetlen honlapstruktúra, elavult és hiányos információk, honlapok teljes hiánya.”

„A honlapok sokszor nem elég informatívak, leginkább olyan információkat tartalmaznak, amelyek a helyi lakosok számára evidenciák, ugyanakkor a közéletben való részvételhez nem adnak fogódzót.”

A közzététel gyakorlatában látnak eltéréseket az egyes települések között: úgy gondolják, a kisebb települések között lehetnek olyanok, amelyek nem is tudják, mit kell közzétenni, emellett az informatikai tudás is gátolhatja a helyes közzétételt; de általában nem feltétlenül a tudás, hanem inkább a szándék hiányzik erre. Ugyanakkor egyöntetű vélemény, hogy a törvény ismeretének hiánya nem mentesíti e feladatok alól az önkormányzatokat. A résztvevők meglátása szerint a nagy önkormányzatok esetében viszont egyértelműen szándékos a közzététel hiánya, nem akarják, hogy az állampolgárok keresni tudják az érzékenyebb adatokat (szerződések, beruházások adatai, vagyonyilatkozatok, juttatások stb.). Az adatigénylői kérdőívet kitöltő válaszadók is a problémák között rendre a honlapok áttekinthetlenségét, a tartalmak elavultságát, a hiányos/elrejtett információközlést, a kereshetőség hiányát említették.

„Az a cél, hogy „elvegyék a kedvünket a kutakodástól.”

„Meglehetősen bonyolult menüstruktúrák legmélyén rejtnek el fontos adatokat rendszerint.”

Általános problémának látják, hogy nem megfelelő formátumban kerülnek ki a dokumentumok, pl. fényképként, nem kereshető szkennelt dokumentumként (még azok is, amelyeken nincs aláírás). Úgy tapasztalják, sokszor nem átlátható módon tesznek ki vagy éppen vesznek le anyagokat a honlapról. Esetenként pedig üres linkek találhatóak csak.

„Önkormányzatoknál fragmentált az adatok közzététele, nagyon nagy probléma a közzététel módja (formátumok, kereshetőség, strukturált adatok).

Pécs MJV Önkormányzata a polgármesteri hivatal honlapján valamennyi, az Infotv. 1. melléklete szerinti közzétételt maradéktalanul teljesítette, azaz mindhárom rész kapcsán valamennyi közzétételi egység szerinti adataikat közzétették (vagy jelezték, hogy esetükben adott közzétételi egység nem releváns). A honlap keresőmotorral ellátott és akadálymentesített; klikkelhető, releváns tartalomra mutató hivatkozás szerepel ezen az Egységes Közadatkereső Rendszerre.



Ugyancsak valamennyi közzétételi egységet teljesítette Dunakeszi Város Önkormányzata, Diósberény Község Önkormányzata, Keszőhidegkút Község Önkormányzata, Pári Község Önkormányzata, Regöly Község Önkormányzata, Pusztamérges Községi Önkormányzata, Sajószentpéter Városi Önkormányzat.

Budapest Főváros Önkormányzata e-információs szabadság oldalán egy kivétellel valamennyi közzétételi egység szerinti információ megtalálható, teljeskörűen (az egy kivételt a II.2 közzétételi egység jelenti, amely nem releváns a szervezet szempontjából, de ezt nem jelezte). Az önkormányzat honlapja keresőmotorral és oldaltérképpel ellátott; az információk a jogszabályi előírásnak megfelelően a nyitóoldalon, jól látható módon,



megfelelő hivatkozás („közérdekű adatok”) alatt szerepelnek (innen lehet továbbmenni az e-információs szabadság oldalra).

Kaposszekcső honlapján a főoldalon található „Közérdekű” menüpont alatt általános lakossági információkat találtunk (ld. orvosi rendelő nyitvatartási ideje), az Infotv. szerinti közzétételi lista a „Jágónak” menüpont alatt szerepelt.



Sopron MJV honlapjának nyitóoldalán az „Önkormányzat” menü választása után a Gyorsmenüben a Közérdekű információk alatt általános lakossági információk szerepeltek (ld. segélyhívó számok, orvosi ügyelet stb.); csak tovább görgetve volt elérhető a „Közérdekű adatok” menüpont.

Az egyik fókuszcsoporthoz résztvevő kifogásolta, hogy egy Pest környéki településen nem teszik közzé az önkormányzati vezetők önéletrajzát, munkaköri leírását; a helyi építési szabályzat módosításait sem osztották meg a lakossággal.

#### 5.2.2.4 H2.4 Főként a különös közzétételi listák szerinti tájékoztatás hiányos.

A honlapvizsgálat eredményei alapján, a II.18 közzétételi egység alá tartozó különös közzétételi listák szerinti tájékoztatás nagy hiányosságokat mutat: a helyes (legalább részben helyesen közzétett vagy nem relevánsnak jelölt) közzététel aránya a II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok rész átlagánál is rosszabb volt. A különös közzétételi lista szerinti tájékoztatás a szervezetek túlnyomó részénél (96%), vagy hiányzott, vagy nem jelölték, hogy az nem releváns a szervezet szempontjából. Így elenyésző számú szervezetnél volt fellelhető az Infotv. által előírtak szerint ez az adatkör. Pozitívum, hogy e csekély számú közzététel többségében megfelelt az IHM rendeletnek (72% esetében a közzétételt elrendelő jogszabály megnevezésével és elérhetővé tételével, 19%-nál e nélkül).

Annak ellenére, hogy az online kérdőíves felmérésben viszonylag kis arányban jelölték meg nehézségként, értelmezési problémával érintett területként a II.18 közzétételi egységet (6%); a további mérőeszközök eredményei szerint mégis nagyfokú bizonytalanság látható a különös közzétételi listával kapcsolatos jogszabályi követelmények ismeretét illetően. A mélyinterjúk során például számos szervezet nem tudta egyértelműen definiálni, hogy mit jelent a különös közzétételi lista, és több olyan nagyváros is „nem releváns”-nak jelölte ezt az adatkört a honlapján, amelyek esetében nehezen elképzelhető, hogy valóban ne vonatkozna rájuk ágazati jogszabály szerinti közzétételi kötelezettség (pl. kiskereskedelmi üzletek nyilvántartása).

Az egyedi és a különös közzétételi lista fogalma is gyakran keveredik egymással a mélyinterjúk tapasztalatai szerint. A helytelen közzétételi gyakorlat ezért sok esetben a jogszabályok hiányos ismeretére lehet visszavezethető. Ugyanakkor a teljes adatközlést nézve, e terület hiányosságai nem kirívók a további közzétételi egységeknél tapasztalt problémákhoz képest.

„Van különös közzétételi listánk. A jegyző úgy határozott, hogy a területi választási bizottsággal kapcsolatos adatok, elérhetőségek, cím, telefonszám, legfontosabb levélcím, határozatok, azokat különös közzétételi listán jelenítjük meg. Ez mindenkit érdeklő információ, mindenki mindent tudni szeretne a választásokkal kapcsolatban. És ezt így különösen fontosnak találta, ezért különös közzétételi listaként határozta meg.”

#### 5.2.2.5 H2.5 Az egyedi közzétételi lista lehetőségével alig él helyi önkormányzat.

Az egyedi közzétételi lista lehetőségével igen csekély arányban élnek az önkormányzatok, és igen nagyfokú bizonytalanság látható ennek mibenlétével kapcsolatban. Bár az arányok némileg eltérnek, mindegyik mérőeszköz eredménye azt mutatja, hogy minimális azon szervezetek aránya, amelyek alkalmaznak egyedi közzétételt.

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az önkormányzatok 5%-a jelezte, hogy rendelkezik egyedi közzétételi listával. A nagyobb települések a kisebbeknél lényegesen gyakrabban élnek az egyedi közzétételi lista létrehozásának lehetőségével (az 50 ezer fő feletti települések önkormányzatainak a 29%-a, 100 ezer fő feletti kategóriában pedig a 40%-a említette, hogy van egyedi közzétételi listája, ezzel szemben az 1000 fő alatti településkategóriában egyáltalán nincs egyedi listával bíró önkormányzat).

A honlapelemzés eredményei alapján azonban rosszabb a kép: a II.18 közzétételi egység alá tartozó egyedi közzétételi listák szerinti tájékoztatás nagy hiányosságokat mutatott, a szervezetek túlnyomó részénél (98%) vagy hiányzott, vagy nem jelölték, hogy az nem releváns a szervezet szempontjából. Így mindössze 15 szervezetnél volt fellelhető az Infotv. által előírtak szerint ez az adatkör.

„Van a közzétételi listánk, amit egyébként kötelező a honlapunkon szerepeltetni. Ezen felül nekünk egyedi közzétételű listánk nincsen. És azt gondolom, hogy nem is szükséges. Elég sok az anélkül is nálunk, hogy még valamit pluszban feltegyünk.”

A mélyinterjúk tapasztalatai is inkább a honlapelemzés eredményeit támasztják alá, hiszen az interjúalanyok többsége úgy nyilatkozott, hogy nincs a szervezetnek egyedi közzétételi listája. Többen úgy látják, hogy a kötelező általános közzétételi lista szerinti tájékoztatás kielégítése is éppen elég feladatot ró a hivatalra; és az általános lista is kellően bő, így további adatkörök közzétételére véleményük szerint nincs szükség.

Annak ellenére, hogy a közzétételi egységek tartalmával kapcsolatos bizonytalanságra vonatkozó kérdésnél csak a szervezetek 6%-a jelölte meg nehézségként a II.18 közzétételi egységet, az egyedi lista meglétére vonatkozó kérdésre már minden 3. szervezet nem tudott válaszolni. Még az „igen” említések között is szerepeltek olyan válaszok, amelyek az egyedi lista fogalmának nemértéséről tanúskodtak (pl. „általános közzétételi lista szerint”; „az előírtakra, jogszabályban rögzítettek”; „programok, rendezvények”). Az egyedi közzétételi listával kapcsolatos bizonytalanságot a mélyinterjúk is jól mutatták: az interjúalanyok többsége láthatóan nem tudta beazonosítani az egyedi közzétételi lista mibenlétét, többen keverték azt a különös közzétételi listával, vagy az általános közzétételi kötelezettséggel.

„Az egyedi? Azt nem tudom, egész pontosan mit takar.”

Mire vonatkozik az egyedi közzétételi lista?  
„A szervezetre, a tevékenységre és a gazdálkodásra.”  
„Kulturális rendezvények, megemlékezések szervezésének, lebonyolításának tájékoztatására.”

Rendelkezik a szervezet egyedi közzétételi listával? „Igen, az kötelező szerintem.”

De az interjúk pozitív hatását jelzi, hogy volt olyan interjúalany, akiben a beszélgetés hatására merült fel az egyedi lista létrehozásának szükségessége egy, a közérdeklődésre számot tartó témakör kapcsán (amellyel így a meglátása szerint csökkenteni lehetne az adatigénylések számát).



Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata két adatkör kapcsán is létrehozott egyedi közzétételi listát: egyrészt a Zuglói Önkormányzati Rendészet által a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény 7. § (3) bekezdés alapján kihelyezett képfeltevők listáját, másrészt (testületi határozat alapján) a polgármester, az alpolgármesterek és az önkormányzati képviselők vagyonyilatkozatát teszik közzé egyedi közzétételi listán.

### 5.2.2.6 H2.6 Az önként közzétett információk esetében a helyi önkormányzatok jellemzően nem állítanak össze egyedi közzétételi listát.

Az előző hipotézishez kapcsolódóan megállapítható, hogy az önkormányzatok jellemzően nem állítanak össze egyedi közzétételi listát – ennek oka pedig elsődlegesen az, hogy nincsenek tisztában ennek lehetőségével.



Annál a minimális számú szervezetnél, amelynél van valódi egyedi közzétételi lista, az elsősorban a képviselői vagyonyilatkozatokra, valamint az 5 millió Ft alatti értékű (összes, vagy 1 millió Ft feletti) szerződések adataira, szkennelt példányaira vonatkozik; egy-egy esetben pedig valamilyen speciális adatkör (pl. térfelügyelő kamerák listája; koncepciók) jelenik meg ebben. A listák létrehozásának motivációja a közérdekűadat-igénylések számának csökkentése, valamint az állampolgári érdeklődés kielégítése volt. *(Megjegyzendő, hogy az online kérdőíves felmérés eredményei alapján az egyedi lista összeállítása e szervezetek közel kétharmada szerint ugyanakkor nem befolyásolta érdemben a közérdekűadat-igénylések számát, és csak harmaduk szerint csökkentette azt).* Az egyedi közzétételi lista létrehozásának elmaradása pedig elsősorban a szervezetek kapacitáshiányára vezethető vissza a válaszok szerint, valamint arra, hogy nem merült még fel ennek igénye, nem látták értelmét, hasznát. Minden negyedik említés a szükséges szakértelem hiányát „tette ezért felelőssé”.

„Egyedi közzétételi listán nekünk egy van, a vagyonyilatkozat: a képviselők, a polgármester, az alpolgármestereknek a vagyonyilatkozatai.”

Egyedi listára vonatkozó kérdésre adott válasz: „Hát, én úgy gondolom, hogy ami olyan információ, ami nincs benne az Infotv.-ben. Ezt ilyen tájékoztató formájában szoktuk közzétenni. Bármilyen olyat, amit mi úgy gondolunk, hogy a város lakosságát érdekelheti... Van egy külön aloldala a honlapnak, hogy tájékoztató, lakossági tájékoztató, és abban.”

A mélyinterjúk tapasztalataiból is látható, hogy még azok a szervezetek se hoztak létre egyedi listát, amelyek egyébként önkéntesen közzétesznek a jogszabályok által kötelezően előírtakon felüli tartalmakat (pl. vagyonyilatkozatokat) – és e szervezetek között még (általánosságban a jogszabályi követelményekről tájékozottabb) nagyvárosok is szerepeltek.

„Az 1 millió Ft feletti szerződéseket tesszük közzé. És nemcsak az adataikat tesszük közzé, mint ahogy az Infotv. úgy előírja, hanem magát a szerződést. De egyedi közzétételi listánk nincs.”

### 5.2.2.7 H2.7 Nehézséget jelent az Infotv. szerinti általános közzétételi lista közzétételi egységeiben közzéteendő adattartalom azonosítása.

Bár az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az önkormányzatok inkább nehezként gondolják az elektronikus közzététel teljesítését (tízfokozatú skálán – ahol 1-es a kifejezetten könnyű, 10-es pedig a kifejezetten nehéz értékelés – átlagosan 6,1-re értékelték), és csupán a szervezetek 18%-a állítja, hogy számára inkább könnyű e feladatok ellátása. A nehézség megítélésük szerint elsősorban nem tartalmi szempontú: a problémát inkább a feladatellátás időigényessége (és az ezáltal generált leterheltség) okozza, másrészt a jogszabályi előírások, kötelezettségek naprakész ismerete jelent kihívást, harmadrészt pedig technikai-technológiai jellegű problémák (is) hátráltatják a megfelelő teljesítést. Mindössze a szervezetek negyede jelölte meg problémaként azt, hogy nehezen érthető, értelmezhető az előírt közzétételi egységek tartalma.

„Átlátni és megismerni nem nehéz a kötelezettségeket, a közzétételi listának határidőre eleget tenni viszont nagyon nehéz, különösen a frissítés és nyomon követés.”

A szervezetek 50%-a egyáltalán nem érez bizonytalanságot az Infotv. 1. számú mellékletében szereplő közzétételi egységek tartalmával kapcsolatban. Az I. Szervezeti, személyzeti adatok rész kapcsán igen kevesen jeleztek nehézséget, a II. Tevékenységre, működésre vonatkozó adatokat már a szervezetek negyede, míg a III. Gazdálkodási adatokra vonatkozó információkat minden harmadik önkormányzat jelölte meg bizonytalan területként.

„Az Infotv.-ben foglalt kötelezettségek az elektronikus közzétételre vonatkozóan érthetőek és egyértelműek. Nem jelent kihívást számunkra ezek megismerése, átlátása és teljesítése.”

Érdekes módon a nemzetiségi önkormányzatok könnyebbnek tartják e feladatok teljesítését, mint a helyi önkormányzatok. Ebben szerepet játszhat az, hogy a nemzetiségi önkormányzatok jelentős részénél valójában a helyi hivatal látja el ezt a teendőt. A helyi önkormányzatokon belül a közös önkormányzati hivatalok küzdenek leginkább e feladattal. A kisebb települések nehezebbnek tartják az elektronikus közzétételt, mint a nagyobb városok.

„Az elektronikus közzététel teljesítésével kapcsolatban nincs probléma, ezeket már rutinszerűen végezzük. Az Infotv. vagy az ágazati szabályok követése nem jelent problémát a számunkra.”

#### 5.2.2.8 H2.8 A helyi önkormányzatok többsége nincs regisztrálva vagy nem kapcsolódik közvetlenül az Egységes Közadatkereső Rendszer releváns tartalmú (az adott önkormányzat adatait tartalmazó) menüpontjához.

A honlapelemzés alapján a vizsgált önkormányzatok döntő többsége (92%-a) regisztrált ugyan az Egységes Közadatkereső Rendszerbe; ugyanakkor a rendszer szerepe az önkormányzati nyilvánosság tekintetében mégsem tekinthető jelentősnek.

Mindössze a szervezetek ötöde frissítette csak az adatait az elmúlt két évben (2020-2021), 9% 5 éven belül, 27% 5 éven túl frissített, és 39% esetében nem volt elérhető frissítésre vonatkozó információ. Igen csekély, mindössze 13% volt azon szervezetek aránya, amelyeknél (vagy a saját honlapján, vagy a felettes/felügyeletet ellátó szerv honlapján) megtalálható volt a vizsgálat időpontjában az Egységes Közadatkereső Rendszerre történő hivatkozás. Ezen hivatkozások többsége (85%-a) klikkelhető logó volt, ugyanakkor e linkkapcsolat csak minden harmadik esetben volt releváns, azaz közvetlenül adott szervezet adataira mutató hivatkozás. Így a teljes sokaságra vetítve csupán 3,5% esetében mondható el, hogy közvetlenül kapcsolódik az Egységes Közadatkereső Rendszer releváns tartalmú (az adott önkormányzat adatait tartalmazó) menüpontjához.

A fenti eredmények nem a rendszer használatának technikai nehézségére vezethetők vissza, hiszen az online kérdőíves felmérés eredményei azt mutatják, hogy az Egységes Közadatkereső használata nem igazán okoz bonyodalmat a szervezetek többségének (csak 14% jelölte meg ezt nehézségként, ami a 2. legritkábban említett probléma volt). Érdekes, hogy a megyei önkormányzatok számára szignifikánsan nagyobb nehézséget jelent a Közadatkereső használata, mint a települési önkormányzatoknak – a mélyinterjúk eredményeiből is ez a következtetés vonható le, hiszen e szervezetek közül említettek technikai problémákat, feltöltési nehézségeket.

A mélyinterjúk tapasztalatai szerint egyrészt vannak olyan, egyébként a területért felelős munkatársak, akik nem is ismerik a Közadatkeresőt; másrészt az interjúalanyok többsége nem látja hasznát ennek a külső adatbázisnak, csak felesleges többletfeladatként élik meg ezt az újabb feltöltési kötelezettséget. Általános vélemény, hogy az önkormányzatoknak túl sok helyen kell közzétenniük az adatokat, sok a párhuzamosság és az ezzel együtt járó terhelés. Ez mégsem szolgálja ki a lakossági igényeket, hiszen a vélemények szerint az állampolgárok nem is ismerik ezt a platformot, nem ezt használják, inkább a települési honlapokat nézik, vagy Google keresőbe írják be a keresett kifejezést (ami utána úgyis a települési honlapra irányítja az érdeklődőt).

Ezeket a véleményeket a fókuszcsoportos interjúk is alátámasztották: a résztvevők szerint a

„A közzétételt macerásnak mondanám, és nem csak amiatt, hogy a honlapunkon közzé kell tenni, hanem a közadattárba is be kell linkelni, a kormányhivatal felé is vannak adatközlési tevékenységek, ez a Lock-Lex rendszer, stb., ami nem is duplikálja, hanem multiplikálja az egész munkafolyamatot, és nagyon sok időigénye van ennek.”

„Nem tartom jónak. Egyrészt bonyolultnak tartom, meg olyan adatokat is kilistáz, amit nem is kerestem. Sokkal jobban el tudok igazodni mondjuk egy google-keresővel, és az adott szerv, a szervezet honlapján való kereséssel. Megmondom őszintén, nem szeretem, bonyolult is, technikailag is nagyon kevesen tudják megcsinálni, legalábbis itt nálunk.”

„Nincs már olyan önkormányzat, akinek ne lenne honlapja. Azt hiszem, hogy amikor a közadatkeresőt megalkották a mi nagyszüleink, vagy nem tudom, akkor még nem volt minden önkormányzatnak honlapja. Tehát a közadatkereső az úgy, ahogy van, totál fölösleges, mert ha valakit kifejezetten egyik vagy másik település érdekel, az megtalálja a honlapon. Ami az önkormányzat honlapján nincs rajta, azt higgye el, hogy a közadatkeresőbe se tették fel.”



Közzétételkereső elvileg jó lehetne, előnyös, hogy egy helyen van minden, de nem kereshetők benne az adatok. Mindkét oldalon elhangzott vélemény, hogy inkább a települési honlapokon kellene egységes szerkezetben, kereshető módon közzétenni az adatokat, információkat. Az adatigénylői körben végzett online kérdőíves felmérésben is többen illeték kritikával a Közzétételkeresőt, amely szerintük jelenlegi formájában nem alkalmas a nyilvánosság biztosítására.

## **H2.9 Az Infotv. szerinti általános közzétételi listának a gazdálkodási adatokat tartalmazó része a leginkább elhanyagolt.**

Az Infotv. 1. melléklete szerinti közzétételi lista három részét összehasonlítva látható, hogy a részletes elemzésbe bevonható (Infotv. szerinti közzétételt megvalósító) önkormányzatok leginkább az 1. rész tekintetében jártak el jogszerűen: a szervezeti, személyzeti adatok közzététele közel 60%-ban megfelelt (legalább részben) a jogszabályi előírásoknak. Ezt a III. rész követte, a gazdálkodási adatok szerinti közzététel 32%-ban volt (legalább részben) megfelelő. A II. részhez tartozó tevékenységre, működésre vonatkozó adatok legalább részben helyes közzétételét viszont csak a szervezetek negyede abszolválta.

Ugyanakkor a fenti eredmények részben abból adódnak, hogy a II. részben igen nagyszámú közzétételi egység szerepel, és ezek között számos olyan van, amelyek esetében kirívóan alacsony volt a megfelelő teljesítés aránya: ezek döntően olyan adatkörök voltak, amelyek a szervezetek többsége esetében valószínűsíthetően nem relevánsak (ld. II.2, II.18-25 közzétételi egységek) – ezeknél tehát nem az adatok valós közzététele, hanem a „nem releváns” jelzés megadásával volt probléma (a nem releváns jelzés megadásának elmaradása a közzétételi gyakorlatban általános hiányosságnak tekinthető).

Ezt mutathatja az is, hogy a helyesen közzétett közzétételi egységek száma szerinti megoszlásokban már a gazdálkodási adatok szerepeltek a legrosszabb helyen, azaz a III. rész esetében fordult elő a leggyakrabban, hogy a szervezetek egyetlen közzétételi egységet sem teljesítettek megfelelően. A II. rész tekintetében volt ugyanakkor a legalacsonyabb a több közzétételi egységet is helyesen teljesítők aránya.

„Nehéz egy átlagfelhasználó számára elérni a pénzügyekkel, támogatásokkal, szerződésekkel kapcsolatos adatokat. Nem átlátható vagy ömlesztett feldolgozhatatlan formában mennyiségben van meg az infó. Nem kereshetők az infó adatbázisok a nehezebb felhasználhatóság miatt.”

A gazdálkodási adatok közzététele hiányosságára utal, hogy az adatigénylői online kérdőívben több visszajelzés kifogásolta azt, hogy a szervezetek nem teszik közzé a pénzügyekkel, támogatásokkal, szerződésekkel kapcsolatos adataikat; vagy igen nehezen megtalálhatók ezek a honlapokon.

### **5.2.2.9 H2.10 A helyi önkormányzatok többsége hiányosan teszi közzé a képviselő-testületi ülések, közgyűlések előkészítő dokumentumait, a helyi rendeleteket, határozatokat, különösen a zárt ülések esetében.**

A honlapelemzés eredményei alapján megállapítható, hogy a II.8 közzétételi egységen belüli információk nyilvánosságának biztosítása korlátozott. A részletes elemzésbe bevonható (940 db) szervezetek 59%-a teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét (legalább részben helyes közzététel), míg 41% nem felelt meg ennek (nincs vagy helytelen a közzététel). A teljes alapsokaságra, azaz a 3210 önkormányzatra vetítve ez azt jelenti, hogy a szervezetek csupán 17%-a esetében minősült megfelelőnek a közzététel, a döntő többség (83%) esetén hiányzott vagy nem volt megfelelő az. Hiányos volt az utolsó módosítás idejének és az archív adatok elérhetőségének feltüntetése is.

A közzétételi egységen belül a leginkább hiányos információ a testületi szerv döntési előkészítési rendje és a testületi szerv szavazásának adatai (ha ezt jogszabály nem korlátozza) döntések szerinti bontásban volt.

Az adatok formátuma sem felelt meg teljes mértékben az elvárásoknak: az adatok, dokumentumok többségében pdf fájl formában vagy szkennelt dokumentumként kerültek feltöltésre a honlapra, így – bár a korlátozásmentesség, megnyithatóság, olvashatóság, a letölthetőség és a nyomtathatóság szempontjait maradéktalanul teljesítettek – a kereshetőséggel és a másolhatósággal már adódtak problémák az esetek kb. felében.





Különösen rosszul teljesítettek a települési önkormányzatok, azon belül is főként a közös önkormányzati hivatalhoz tartozó tagtelepülések. Egyértelmű korreláció látható a településméret és a közzétételi gyakorlat között: a településméret növekedésével folyamatosan nőtt a legalább részben helyes teljesítések aránya. E trend csak a 20-50 ezer fős kategóriánál tört meg valamelyest.

Ezek a hiányosságok, problémák általában nem a jogszabályi követelmények értelmezési nehézségére, a tudáshiányra vezethetők vissza, hiszen az online kérdőíves felmérésben résztvevő önkormányzatok csak kis része (5%-a) jelezte, hogy a II.8 közzétételi egység tartalmával kapcsolatban érez bizonytalanságot. Ugyanakkor nagyobb bizonytalanság volt tapasztalható a közös önkormányzati hivatalok és az 1000 fő alatti kistépülések önkormányzatai esetében e közzétételi egység kapcsán, amelyek az átlagosnál rosszabbul is teljesítettek (így esetükben a tudáshiány is gátolhatja valamelyest a helyes közzétételi gyakorlatot).

A testületi ülések nyilvánosságának biztosítása kapcsán a mélyinterjúkon elhangzott vélemények egy része jogértelmezési nehézségről számolt be: egyes interjúalanyok úgy látják, hiányzik az összhang az Möt. és az Infotv. között, különösen a zárt ülésekkel és – részben ehhez kapcsolódva – az információk nyilvánosságával kapcsolatban.

- Nem teljesen egyértelmű a szabályozásból, hogy mikortól számít betérjesztésnek egy adott előterjesztés, testületi anyag: a bizottsági vagy a testületi ülésre történő betérjesztéskor. Mivel a bizottság levehet a napirendről egy ügyet, illetve a bizottság és a testület is dönthet egy ügy zárt ülésen történő megtárgyalásáról az Möt. szabályai szerint, így ezeket az anyagokat nem lehet korábban közzétenni, hiszen előfordulhat, hogy olyan anyag kerül ki, amit később mégis zárt ülés keretében kell megtárgyalniuk. Ezt mindenképpen pontosítani kellene a véleménye szerint a jogszabályokban.
- Az Möt. meghatározza, hogy mikor lehet zárt ülést tartani, ugyanakkor nyilvános ülések esetén nem egyértelmű az eljárásrend arra vonatkozóan, ha egy ilyen ülésen például személyes, érzékeny adat, üzleti titok vagy más, a nyilvánosságot korlátozó szempont merül fel (pl. nem hatósági eljárások körébe tartozó lakásbérleti szerződések és az ezekkel kapcsolatos előterjesztések tárgyalásakor, adózási kérdéseknél).
- Kérdésként felmerült az is, hogy a testületi előterjesztések megalapozásához szolgáló dokumentumok, munkaanyagok nyilvánosak-e.

A honlapelemzés eredményeire jól reflektálnak az adatigénylői körben zajlott fókuszcsoportos interjúk tapasztalatai is: a résztvevők számos esetben kifogásolták a testületi ülések meghirdetésével, a részvételi lehetőség biztosításával, a jegyzőkönyvek közzétételével kapcsolatos gyakorlatot.

Többen úgy látják, gyakorta előfordul, hogy a testületi ülések meghívóját csak kifüggesztik a hivatalban (gyakran mindössze egy nappal az ülés előtt), nem kommunikálják ezeket megfelelő módon a lakosság felé, így nem értesülnek ezekről az állampolgárok. Úgy gondolják, ez szándékos is lehet, és a cél, hogy minél kevesebben tudjanak erről, minél kevesebben kövessék nyomon az eseményeket, történéseket.

„A nyilvános ülések meghívóit egy nappal az ülés előtt teszik közzé – ezzel azt akarják elérni, hogy lehetőség szerint senki ne vegyen részt az ülésen, ne tudjunk belelátni a testület működésébe.”

Problémának látják, hogy a testületi, bizottsági ülések jegyzőkönyveit sokszor szerkesztetten, pontatlanul teszik közzé az önkormányzatok.

Úgy gondolják, a veszélyhelyzet alatti speciális jogrend tovább rontotta a gyakorlatot, mert nem voltak nyilvános testületi ülések, az önkormányzatok előterjesztéseket egyáltalán nem készítettek.

Annak érdekében, hogy a település életében meghatározó jelentőséggel bíró testületi, bizottsági ülések valóban lehetőséget adjanak a lakosság bevonására, a testületi ülések kommunikációjával és dokumentálásával kapcsolatban szigorúbb szabályozásra lenne szükség. E szabályozásnak magában kellene foglalnia a vélemények szerint az alábbiakat:

„Saját kezdeményezésre [szerk. megjegyzése: ellenzéki képviselő] közvetíteni kezdtük a testületi üléseket, ez felkeltette az emberek figyelmét, érdeklődését.”



- A testületi, bizottsági ülések megfelelő, széles körű kommunikálása (időben meghirdetve, többféle csatornán keresztül stb.).
- Hangfelvétel vagy videó készítése az ülésekről, a vágtatlan felvételek, illetve az ezekről készített szó szerinti leiratok közzététele a honlapon.
- Ülések közvetítése a helyi médiában.
- A Nemzeti Jogszabálytárhoz hasonló, egységes felület alkalmazása a testületi ülésekhez kapcsolódó előterjesztések, jegyzőkönyvek és azok mellékleteinek közzétételére.
- A választott önkormányzati képviselőknek lehetőség adása az önálló képviselői indítványok (előterjesztések) feltöltésére; így ezek nyilvánosságát nem a jegyzői, polgármesteri szándék szabná meg.
- A veszélyhelyzet alatti jogrend szigorúbb szabályozása a testületi ülések nyilvánosságának biztosítását illetően (a veszélyhelyzetre hivatkozva ne lehessen a nyilvánosságot korlátozni).

„A testületi, bizottsági ülések jegyzőkönyveit sokszor szerkesztetten, pontatlanul teszik közzé, ezért jobb lenne hangfelvételt vagy videót készíteni ezekről, és szó szerinti leirat formájában közzétenni ezeket (így nem lenne lehetőség a manipulálásra).”

„Jelenleg arra hivatkozva nem tesznek ki fontos anyagokat, hogy a nyilvánosság csak a testületi ülésekre vonatkozik, de ilyen ülésekre a veszélyhelyzetben nem került sor.”

Ez a kérdéskör azért is fontos, mert az online kérdőíves felmérés eredményei szerint a közérdekűadat-igénylések legnagyobb része – a pénzügyi-vagyoni kérdések után – a testületi döntésekkel volt kapcsolatos: minden 4. szervezet a testületi döntésekkel kapcsolatos közérdekűadat-igénylést kapott.

Egy 100 ezer fő feletti településkategóriába sorolt önkormányzat felelős munkatársa elmondta, hogy a testületi előterjesztések és döntések szempontjából úgy látja, speciális a hivatal működése, mivel az előterjesztésekre is a honlapon keresztül kerül sor az SZMSZ szerint; tehát ezek már tervezetként is nyilvánosak.



Egy 10-20 ezer fős város képviselője az interjún elmondta, hogy a feladatellátást egy testületi döntéstámogató rendszer segíti: a szoftver a képviselőknek kiküldött testületi előterjesztéseket, anyagokat automatikusan feltölti a honlapra is, így a lakosok az összes nyilvános előterjesztést meg tudják ismerni, véleményt tudnak formálni, el tudnak menni a testületi ülésre. Az is beállítható a döntéstámogató rendszerben, ha egy előterjesztéshez kapcsolódó mellékletet vagy valamilyen dokumentumot csak a képviselők számára akarnak hozzáférhetővé tenni. Ez a szoftver nagyban megkönnyíti a munkát.

Egy 5-10 ezer fős település felelős munkatársa szerint minden esetben feltöltik a testületi ülések anyagait, közvetítik is az üléseket (élőben és felvételtől is meg lehet nézni), fent vannak a határozatok, rendeletek a honlapon.

#### 5.2.2.10 H2.11 A testületi, bizottsági üléseken hozott döntések nyilvánosságát nagyban korlátozza az is, hogy a helyi önkormányzatok a törvényben előírt kötelező eseteken felül túlságosan gyakran, sokszor indokolatlanul rendelnek el zárt üléseket.

A testületi ülések kapcsán jelentős eltérés mutatkozik a helyi és a nemzetiségi önkormányzatok gyakorlata között. Az online kérdőíves felmérés eredményei alapján a helyi önkormányzatok esetében a testületi ülések átlagosan 15%-a zárt ülés; de ez az érték igen nagy szórást mutat: a szervezetek 2%-ánál egyáltalán nem került sor zárt ülésre, míg minden 5. szervezetnél a zárt ülések aránya közel 20%.

- A zárt ülések valamivel több mint a felét a törvényben meghatározott kötelező esetekben rendelik el [Mötv. 46. § (2) bekezdés a) pont], 18%-ban a zárt ülésre az érintett kérésére kerül sor a törvényben meghatározott személyi kérdéseket érintő döntésekhez kapcsolódva [Mötv. 46. § (2) bekezdés b) pont]. További 15%-ban a képviselő-testület mérlegelésével [Mötv. 46. § (2) bekezdés c) pont] döntenek a zárt ülés elrendeléséről. Ez utóbbi tekinthető leginkább a nyilvánosságot korlátozó esetnek.
- A nemzetiségi önkormányzatok testületi üléseinél a zárt ülések aránya szignifikánsan kisebb (10%), mint a helyi önkormányzatoknál. Az esetek közel felében nem is kerül sor zárt ülésre, minden 5. szervezetnél a zárt ülés aránya 0,1-5% közötti és csak harmaduknál több ennél. Ugyanakkor a helyi önkormányzatok kapcsán tapasztaltnál nagyobb arányban (23%) döntenek



a képviselő-testület mérlegelésével [Mötv. 46. § (2) bekezdés c) pont] a zárt ülés elrendeléséről, azaz ebben – a nyilvánosságot leginkább korlátozó – esetben rosszabb a nemzetiségi önkormányzatok gyakorlata, mint a helyieké.

- Mindkét szervezettípus kapcsán tehát a zárt ülések aránya – a szervezetek saját bevallása szerint – az összes testületi ülésre vetítve csupán 2-3% körül alakul.

Ennek ellenére, a fókuszcsoporton résztvevők úgy látják, hogy túlságosan gyakran rendelnek el a testületek zárt ülését – ez a vélekedés születhet abból a tényből, hogy az egyes önkormányzatok gyakorlata igen eltérő e tekintetben.



A kérdőíves felmérésben volt olyan kisebb település, amelyik úgy nyilatkozott, hogy valamennyi testületi ülés zárt, és az esetek harmadában ezt a képviselő-testület mérlegelésével rendelik el.

#### **5.2.2.11 H2.12 Az elektronikus közzétételi gyakorlatnál is kedvezőtlenebb a helyi önkormányzatokhoz beérkező közérdekűadat-igénylések teljesítésének gyakorlata.**

A közérdekűadat-igénylések teljesülési gyakorlatának „első kézből” vett megtapasztalását a próba-adatigénylés jelenti. Ennek eredményei alapján megállapítható, hogy a 3210 vizsgált önkormányzatnak csupán a 3%-a (99 szervezet) teljesítette jogszerűen az adatigénylést (azaz vagy minden kérdésre jogszerűen válaszolt, vagy a 4., 5. illetve 6. kérdés valamelyikét jogszerűen elutasította). A szervezetek 45%-a részben válaszolt a kérdésekre; míg 51% vagy egyáltalán nem válaszolt, vagy minden egyes kérdést jogszerűtlenül elutasított.

A honlapelemzés tanúsága szerint a szervezeteknek csak kevesebb mint a harmada (29%-a) esetében volt elérhető a vizsgálat időpontjában az Infotv. 1. melléklet szerint közzétett releváns tartalom. Ugyanakkor minimális számú olyan szervezet volt, amely valamennyi közzétételi egység esetében helyesen járt el, a többség részlegesen teljesítette csak a kötelezettségeit. További 23%-nál elérhető volt ugyan releváns tartalom, de az nem, vagy csak részben felelt meg a jogszabályi követelményeknek. 12% esetében a közzététel nem a törvény szerinti volt, 36%-nál pedig egyáltalán nem volt fellelhető.

A két vizsgálat eredményét összevetve tehát látható, hogy a nemteljesítéseket nézve a közérdekűadat-igénylés teljesítési gyakorlata még az elektronikus közzététel gyakorlatánál is rosszabb volt. Ugyanakkor lényegesen több olyan szervezet volt, amely teljeskörűen és megfelelően válaszolt az adatigénylésre, mint ahányan maradéktalanul az Infotv. szerinti közzétételt valósították meg.

Ebben szerepet játszhat az is, hogy a közérdekűadat-igénylések megválaszolását valamelyest nehezebb feladatnak látják az önkormányzatok, mint az elektronikus közzététel teljesítését.

Csákberény Község Önkormányzata a próba-adatigénylésre így reagált: "Kedves Andor Úr! Ennyire ráér?" Kozárd Község Önkormányzata válaszlevelében ennyit írt: "Ki ön és mit akar? Esetleg vírust terjeszteni?"



A fókuszcsoportos interjú felmerült rossz példa, amikor egy kistélepülés önkormányzata a közösségi média felületére kirakta az adatigénylő nevét és email címét is, ami – a résztvevők meglátása szerint – egyértelműen elrettentésként szolgált más adatigénylőknek.

Debrecenben a polgármesteri kabinetben megy át minden sajtómegkeresés. Azt a szervezetet, amely rendszeresen fordul információért az önkormányzathoz, renitensként kezelik. Gyakran önkormányzati képviselővel, politikussal kell kapcsolatot keresni, és úgy lehet csak hozzájutni az információkhoz, vagy legalább eljutni a hivatalhoz.

#### **5.2.2.12 H2.13 A helyi önkormányzatok tudása igen hiányos a közérdekűadat-igénylések jogszerű és szakszerű elutasítási lehetőségeiről.**

Az online kérdőíves felmérés szerint az önkormányzatok háromnegyede nem érez bizonytalanságot azzal kapcsolatban, hogy melyek az adatigénylés elutasításának lehetőségei, és mi lehet ennek a megfelelő indoklása. A próba-adatigénylés tanúsága szerint viszont szinte nem (mindössze pár szervezetnél) fordult elő jogszerű elutasítás; a probléma pedig minden fronton tetten érhető volt: sem az elutasítás oka, sem annak határideje többségében nem volt jogszerű, emellett az esetek

többségében az indokolás is elmaradt, illetve, ha volt is, az elérhető jogorvoslati lehetőségekről szóló tájékoztatást nem tartalmazta.

- Generálisan a szervezetek 10%-a utasította el az adatigénylést, mely jogszerűtlen gyakorlat volt (különösen, mivel ezek háromnegyedénél a válasz nem tartalmazott érdemi indokolást).
- Kérdésenként az elutasítás aránya 16-39% között mozgott (legkevésbé a 6., leginkább a 4. kérdés megválaszolását utasították el).
- Mind generálisan, mind pedig kérdésenként vizsgálva, az elutasítások oka döntően az volt, hogy az adatkezelő által meghatározott költségtérítést az adatigénylő nem fizette meg (kivételt csak a 4. kérdés jelentett, amelynek esetében döntően arra hivatkoztak, hogy nem létezik a szervezetnél ilyen adat). Mivel a kért dokumentumok, információk elérhető adatok az önkormányzatoknál és ezek elektronikus megküldésének költségigénye nem lehet; ezért az elutasítások indokolása jogszerűtlen volt.
- Számos esetben az adatgazda szerint a kért adatok elektronikus formában megtalálhatók a honlapon: ugyanakkor a megadott linkek csak általános szervezeti honlapra, közadatbázisra utaltak, amelyeken az igényelt adatok a kért formában valójában nem voltak elérhetők. Több esetben a hivatkozott dokumentum nem került csatolásra a válaszelevélhez. Néhányan arra hivatkoztak, hogy ilyen formában nem kötelezettek az adatszolgáltatásra.
- A szervezetek az elutasításra jogszerűen rendelkezésre álló határidőt többségében nem tartották be.

„Tájékoztatom, hogy az önkormányzatot nem kötelezi egyetlen jogszabályi rendelkezés sem arra, hogy listát vezessen a szerződő partnereiről. Ebből következően nem áll rendelkezésre a kérelemben megjelölt szerződésekről kimutatás.”

„Mivel az önkormányzatok a közszolgáltatásokat folyamatosan biztosítják, és a legutóbbi szolgáltatóváltás jó pár évvel ezelőtt történt, így a szerződések az irattárban nem fellelhetőek.”

Az adatigénylések elutasításával kapcsolatos problémákat a kvalitatív felmérési eredmények is alátámasztják.

Az adatigénylői online kérdőíves felmérésben résztvevők 10%-a találkozott már olyan esettel, amelyben az igény elutasítása részletes indoklás nélkül történt meg, és mindössze 4% esetében fordult elő, hogy igény elutasítása esetén a megkeresett szervezet további iránymutatást nyújtott a lehetőségekkel kapcsolatban.

A fókuszcsoportos interjúkon résztvevők szerint az önkormányzatok az adatigénylés elutasítását jellemzően nem indokolják, vagy az indokolás semmitmondó. A leginkább jellemző elutasítási indok az, hogy az adat nem áll a szervezet rendelkezésére vagy nem közérdekű, esetleg üzleti titoknak vagy döntés-előkészítő adatnak minősül. Úgy látják, hogy az adatigénylések visszautasításának indokolása igen változatos szokott lenni, sokszor arra hivatkoznak, hogy nem beazonosítható, hogy pontosan mire vonatkozik az adatkérés. Véleményük szerint a pontosításkérések elsődleges célja az „időhúzás”.

„Igen kreatív szokott lenni a megtagadás indokolása – örült pontosan kell megfogalmazni a kérdést, különben visszadobják.”

A pontosításkérésekkel kapcsolatos jogszerűtlenségek a próba-adatigénylés során is gyakorta felmerültek: néhány példa volt generális pontosításkérésre (valamennyi adatigénylésre vonatkozóan ugyanaz a semmitmondó kérdés); néhány esetben a határidő túllépése miatt volt jogszerűtlen a pontosításkérés, de a legfőbb problémát a jogszerűtlen kérdések (személyes adatra, vagy az adatigénylés okára, céljára vonatkozó kérdést) jelentették. Néhány önkormányzat pedig etikátlan megjegyzést tett az adatigénylés kapcsán.

„Tényleg az 1-5 millió Ft közötti beszerzéseinkre kíváncsi és arra, hogy kicsiny falunkból ki viszi el a szemetet, illetve ki szippantja ki a pócegödrot? Kollégáimmal arra gyanakszunk, hogy ez a kérés nem is valós, és hogy az Ön email címén keresztül valaki csak szórakozik velünk...”

Az adatigénylői online felmérésben részt vevő válaszadók 10%-a is arról számolt be, hogy az adatigényléseik során kértek be tőlük személyes adatot vagy rákérdeztek a szervek az adatigénylés



céljára, okára. Mindezt annak ellenére, hogy az online kérdőíves felmérésben számottevő problémaként nem jelölték meg a szervezetek azt, hogy kérhetők-e az adatigénylő személyére vonatkozó adatok (az adatigénylő azonosítása az adatigénylés során), vagy vizsgálható-e az adatigénylés célja. Ez természetesen nem zárja ki a jogszabályi előírások helytelen ismeretét.

A fenti anomáliára világít rá az is, hogy – az összességében egyébként kisszámú – a NAIH által indított, illetve peres eljárások oka túlnyomórészt az adatigénylés elutasítása, illetve az adatigénylés elutasításának nem megfelelő indokolása volt.



A Magyarországi Németek Országos Önkormányzata a jogszerű határidőn belül közölte, hogy a 4., 5. és 6. kérdés teljesítésére nincs módja. Az elutasítást indokolta (nincs a szervezetnél ilyen adat), a válaszlevél a jogorvoslati tájékoztatást tartalmazta.

(Az alábbiak kiragadott példák, a jogszerűtlen teljesítésre rengeteg rossz példa akadt.)

Budapest Főváros XII. Kerület Hegyvidéki Önkormányzata valamennyi kérdés megválaszolását azzal utasította el, hogy az "adatigénylésében szereplő adatok elérhetőek az Önkormányzat honlapján a közérdekű adatok között az alábbi linken keresztül"; a megküldött hivatkozás azonban a Dokumentumtárra mutató általános linket tartalmazott; az elutasítást jócskán a jogszerűen rendelkezésre álló határidőn túl küldték meg (mivel a határidő-hosszabbítás jogszerűtlen volt, mert nem tartalmazott indokolást) és az elutasítás nem tartalmazott jogorvoslati tájékoztatást.

Nagygyimót Község Önkormányzata válaszában az alábbiakat írta: „Az Ön által kért közérdekűadat-igénylésnek önkormányzatunk nem tud eleget tenni, tekintettel arra a tényre, hogy nem rendelkezünk kellő számú kapacitással (...) Az iratok kiadásáért díjat kell felszámolnunk, azokat térítés ellenében tudnánk kiadni. (...) Amennyiben konkrétan megismerhető lesz számunkra a közérdekű adatigénylő személye, adatai és célja, továbbá konkrétan megjelöli, mely adatokra van szüksége, úgy azt egy hosszabb határidő biztosítása mellett lehetséges kiadni”



Dunabogdány Község Önkormányzata pedig egyenesen egy AB határozatra hivatkozva utasította el az 5. kérdés megválaszolását ("Tájékoztatom, hogy az adatigénylése szerinti adatot az Önkormányzat nem kezel. Az Alkotmánybíróság a 13/2019. (VI.8.) AB határozatban kimondta, hogy az adatkezelő - kizárólag az adatigénylés teljesítése érdekében - nem köteles az általa kezelt adatok összevetése útján új, minőségileg más adat, adatsor előállítására."). Az elutasítás egyébként is jogszerűtlen volt, hiszen arra a jogszerűen rendelkezésre álló határidőn túl (emlékeztető kiküldése után), jogorvoslati tájékoztatás nélkül került sor.

Döbörhegy Községi Önkormányzat első válaszlevelében közölte, hogy "Semmi infót nem adunk ki míg nem igazolja magát pontosan ki ön és mit akar!". (Ennek ellenére végül részben teljesítette, igaz, nem teljesen jogszerű módon, az adatigénylést.)

Bisse Községi Önkormányzat ezt írta: "Mielőtt bármilyen információt adunk ki, legyen szíves az Önkormányzatot tájékoztatni mi célból, kinek, milyen szervezetnek van ezekre az adatokra szüksége." Az adatigénylés további válasz nélkül maradt.

Nagybajom Város Önkormányzata közölte, hogy „Lehetősége van az adatigénylést személyesen a hivatalban, illetve a hivatalnak címzett postai levélben is megtenni, amelyből kiderül az adatigénylő személye. Az e-mail-en küldött irat nem felel meg az elektronikus ügyintézésre előírt formának." Az adatigénylés további válasz nélkül maradt.

#### **5.2.2.13 H2.14 A közérdekűadat-igénylések esetében különösen problematikus a költségtérítés megfelelő alkalmazása.**

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az elmúlt két év során beérkezett adatigénylésekre az önkormányzatok nagy többsége (76%-a) nem állapított meg költségtérítést, és csupán 2% volt azon szervezetek aránya, amelyek az adatigénylések többségénél éltek ezzel a lehetőséggel. Különösen csekély volt a költségtérítés igénye azoknál, akik kisszámú adatigénylést kaptak. Az online adatigénylői kérdőívet kitöltő válaszadók 8%-a jelezte csak, hogy találkozott már a költségtérítéssel valamely adatigénylése kapcsán.



Ugyanakkor a költségtérítéssel érintett esetekben jelentős problémák és jogszerűtlenségek tapasztalhatók, melyet a próba-adatigénylés eredményei és a kvalitatív felmérésekből származó információk is alátámasztanak.

Mind az adatigénylők, mind az adatkezelők úgy látják, hogy a költségtérítés felszámítása jellemzően az adatigénylés sikertelenségéhez vezet: az önkormányzatok tapasztalata az, hogy az adatigénylők többsége nem fizeti meg a költségtérítést; az adatigénylők pedig úgy vélik, hogy a költségtérítés egy eszköz a közfeladatot ellátó szervek kezében ahhoz, hogy az adatigényléseket ne kelljen teljesíteniük.

„A költségtérítés egy eszköz arra, hogy elvegyék az adatigénylők kedvét az érdeklődéstől.”

A költségtérítéssel kapcsolatos jogszabályok ismerete ambivalens képet mutat: bár az önkormányzatok nem érznek jelentős bizonytalanságot azzal kapcsolatban, hogy melyek a költségtérítés szabályai, pontos számítási módja, megállapításának határideje (mindössze 7% gondolta ezt jelentősebb problémának, 78% pedig egyáltalán nem érez ezzel kapcsolatos bizonytalanságot); a gyakorlatban számtalan visszaadás, jogszerűtlenség merül fel, ami vagy az előírások pontatlan ismeretét mutatja, vagy szándékos visszaélést feltételez.

Előfordultak – a fókuszcsoporton résztvevők gyakorlatában – olyan esetek, amikor egy egyszerűen hozzáférhető adatért 70 ezer Ft-ot kért egy önkormányzat; illetve olyan is, amikor a település szinte minden esetben – a kérdés bonyolultságától függetlenül – élt a költségtérítés lehetőségével; vagy elektronikusan elérhető dokumentum kiadásáért is költségtérítést számított fel. Az is gyakran előfordul, hogy felhívják az adatigénylő figyelmét a költségtérítés kiszabására, de nem tájékoztatják előre annak pontos összegéről. Mivel az adatigénylők alapvető közszolgáltatásnak tartják a közérdekűadat-igénylések teljesítését, ezért nem tartják az adatigénylők indokoltnak a költségtérítést.

„Véleményem szerint, mivel alapvető közszolgáltatás a közérdekűadat-igénylések teljesítése, közpénzből finanszírozott munkatársak gyűjtik össze a közszolgáltatások ellátásával kapcsolatos ügyek adatait, amelyek elérhetőek a hivatalokban, legfeljebb csak kicsit más bontásban, összesítésben, ezért nem indokolt, hogy ezért fizetni kell.”

Bár az online kérdőívet kitöltő válaszadók döntő többsége (82%-a) hajlandó lenne valamekkora összeget kifizetni egy számára fontos információért, ez az összeg átlagosan nem érné el a 15 ezer Ft-ot (maximum 50 ezer Ft lenne; de a válaszadók ötöde egyáltalán nem fizetne).

A probléma súlyát mutatja az is, hogy a költségtérítéssel érintett esetek közel ötödében az adatigénylők a költségtérítés miatt panaszt is tettek a Hatóságnál; a hatósági, illetve peres eljárások leggyakoribb oka – az adatigénylés elutasítása után – költségtérítéshez kapcsolódó probléma volt. A fókuszcsoportos interjún részt vevő egyik civil szervezet például egy több millió Ft-os költségtérítés előírása miatt fordult bírósághoz, a bíróság a civil szervezet javára döntött.

A fenti véleményeket és tapasztalatokat a próba-adatigénylés eredményei is maximálisan visszaadják: azon túl, hogy a NAIH álláspontja szerint a próba-adatigénylésben érintett kérdések esetén a költségtérítés felszámítása nem lehet jogszerű; a költségtérítéssel kapcsolatban a többség egyébként is helytelenül járt el szinte valamennyi, a jogszerűséget befolyásoló tényező esetében:

- Közel minden 10. szervezet jelezte generálisan (azaz valamennyi adatkérésre együtt), hogy költségtérítést kíván felszámolni az adatigénylés teljesítésére; emellett számos adatgazda több kérdésre együtt adott meg költséget. Emellett az is hiba volt (bár a jogszerűség megítélését nem befolyásolta), hogy a közös önkormányzati hivatalok egy része a hozzá tartozó települések adatszolgáltatására egy összeget kalkulált.
- Bár a szervezetek többsége nyújtott tájékoztatást a költségtérítéssel kapcsolatban, azonban ez a tájékoztatás az esetek nagy részében nem tartalmazta a jogszabály által előírt valamennyi szükséges elemet, így nem foglalta magában a költségtérítés indoklását, számításának részletes adatait, a költségtérítés menetére és összegére vonatkozó tájékoztatást vagy a jogorvoslati lehetőségeket. Különösen a költségtérítés indokolása, számításának megalapozottságát alátámasztó adatok megadása hiányzott, és igencsak elhanyagolt volt a jogorvoslati lehetőségek bemutatása is.

- A költségkalkuláció az esetek túlnyomó részében hibákat tartalmazott. Bár adathordozó vagy kézbesítés költsége jellemzően nem merült fel, áfát sem számítottak fel, és más jogszerűtlen költséggel is csak elvétele kalkuláltak. A munkaidő-ráfordítás számítása már tartalmazott hibákat az esetek jelentős részénél: vagy a felszámolt munkaerő-ráfordítás mértékét nem adták meg, vagy az első 4 órát nem vonták le, néhány esetben pedig túllépték a maximálisan felszámítható átlagos óradíjat.
- A költségtérítés összege a 4. kérdésnél átlagosan 13 ezer Ft, az 5. kérdésnél 33 ezer Ft, a 6. kérdésnél pedig 38 ezer Ft volt településekre vetítve; de voltak irreálisan magas (több százezer Ft-os) költségtérítési igények is.
- Emellett kb. 25-30%-ban előfordult, hogy az adatgazda a jogszerűen rendelkezésre álló határidőn túl jelezte a költségtérítésre vonatkozó igényét.
- Hibaként jelentkezett még, hogy az adatgazda csak jelezte, hogy költségtérítéssel kíván élni, de nem adta meg annak pontos összegét, és ennek alapján várta volna el az adatigénylőtől, hogy adatkérélmét fenntartsa vagy elutasítsa.
- Mindösszesen az adatgazdák kb. 11-12%-a járt el jogszerűtlenül – jogszerű költségtérítésre pedig nem volt példa.

A költségtérítés igénye ellenére voltak olyan adatgazdák is, amelyek végül a költségtérítés megfizetése ellenére is teljesítették az adatigénylést.

Kistelek Város Önkormányzata az adatigénylés teljesítésére generálisan 684.225 Ft-os költségtérítést állapított meg. Azon túl, hogy a generális költségszámítás eleve jogszerűtlennek minősül, és a kalkulált összeg az adatkérelm feladatmennyiségével köszönőviszonyban sincs; a tájékoztatás is hiányos volt (nem tartalmazta a költségtérítés menetét, a költségtérítés indokolását, számításának megalapozottságát alátámasztó adatokat és nem volt benne jogorvoslati tájékoztatás), emellett jócskán a jogszerűen rendelkezésre álló határidőn túl érkezett ez (emlékeztető hatására).

Kiskunhalas Város Önkormányzata a 6. kérdés teljesítését 609.840 Ft költségtérítés megfizetéséhez kötötte. A tájékoztatás megfelelő volt, de a költségkalkuláció (extrém magas összege mellett) hibákat tartalmazott, például nem vonta le az első 4 órát és a szociális hozzájárulást is beleszámította. Mivel a költség megfizetésére nem került sor, így az adatigénylést az önkormányzat elutasította.

Mátészalka Város Önkormányzata az 5. kérdés teljesítését 396.765 Ft költségtérítés megfizetéséhez kötötte. A válasz a jogorvoslati tájékoztatást nem tartalmazta, és nem került levonásra a munkaerő-ráfordításból az első 4 óra. Mivel a költség megfizetésére nem került sor, így az adatigénylést az önkormányzat elutasította. (Egyébiránt az 1-3. kérdéseket az önkormányzat – ha hibákkal is, de – teljesítette, viszont a 4. kérdést válasz nélkül hagyta, a 6. kérdést pedig – az 5. kérdéshez hasonlóan – a költségtérítés megfizetésének hiányában szintén elutasította).

Jászákóhalma Községi Önkormányzata az adatigény megválaszolását generálisan elutasította, mivel a költségtérítés megfizetésére nem került sor. Az önkormányzat a kérelemre adott válaszlevelében a költségtérítés felszámítását jelezte, ugyanakkor ennek összegét nem adta meg, és 3 napon belüli választ várt arra, hogy az adatigénylő így is fenntartja-e a kérelmét ("Felhívom figyelmét, amennyiben 3 napon belül nem jelez vissza, hogy a továbbiakban is kéri az adatszolgáltatást, akkor kérelmét semmisnek vesszük és megszüntetjük az eljárást.").

Viss Község Önkormányzata tájékoztatta az adatigénylőt, hogy „a közérdekű adatigényét egységesen kezeljük, így amennyiben a fentebb részletezett költségek megtérítését nem vállalja, az adatigénylésének 1-4. kérdése tekintetében a költségigényre vonatkozó nyilatkozata megtételét követő 15 napon belül érdemi választ adunk.” Emiatt a község 5 kérdést a jogszerűen rendelkezésre álló határidőn túl válaszolt meg; a 4. kérdést pedig elutasította arra hivatkozva, hogy nem áll rendelkezésére ilyen adat.

A Babarci Közös Önkormányzati Hivatal 18 ezer Ft-os óradíjjal kalkulált.

A Nagydobszai Közös Önkormányzati Hivatal generálisan állapított meg költségtérítést valamennyi adatkérésre és minden tagtelepülése vonatkozásában. Ez áfát tartalmazott,



valamint egyéb, valószínűsíthetően egy korábbi válaszelemből véletlenül benntartott jogszerűtlen költséget (üzemanyag) is tartalmazott, azon túl, hogy a tájékoztatás is hiányos volt.

#### 5.2.2.14 H2.15 A helyi önkormányzatok nem tartják be a közérdeklődés-igénylések teljesítésére rendelkezésre álló, jogszabály által előírt határidőket az esetek többségében.

A fókuszcsoporton résztvevők úgy látják, az adatkezelők gyakran nem tartják be az előírt határidőket, és gyakran visszaélnak a határidő-hosszabbítás lehetőségével (az online kérdőíves felmérés szerint a nemzeti önkormányzatok 3%-a az információk kiadásának szándékolt késleltetése miatt él a határidő-hosszabbítással, a helyi önkormányzatok esetén ilyen válasz nem volt, ezek a szervezetek elsősorban a kapacitáshiánnyal, a kért adatok összegyűjtésének jelentős időigényével magyarázták ezt). Az adatigénylők úgy gondolják továbbá, hogy a pontosításkérésrel is a határidők kitolása az önkormányzatok célja, mivel számos szervezet úgy véli, a pontosításkérés alatt „a határidő nyugszik”.

„Sokszor a pontosításkéréssel húzzák az adatkezelők az igényt, illetve ezzel próbálják megakasztani a folyamatot, elvenni az adatkérő kedvét.”

Az adatigénylői kérdőív alapján a nagy többség szerint igen ritka az, hogy néhány napon belül választ kapnak a kérelmeikre, és a válaszadók kétharmada úgy látja, általában a 15 napos határidőn belül sem jön válasz. Ugyanakkor a 15+15 napos meghosszabbított határidőn belül már 70%-uk szerint válaszol az adatkezelő.

A próba-adatigénylés is számos, a határidőkkel kapcsolatos problémát tárt fel; és gyakran előfordult a határidők be nem tartása az önkormányzatok körében. Ez a jogszerűtlenség mégsem igaz a (választ adó) szervezetek többségére, hiszen a sikeresen teljesült adatigénylések több mint a felében a teljesítés a jogszerű határidőn belül történt meg.

Ugyanakkor látható, hogy a teljesítések jogszerűtlenségét túlnyomórészt (az esetek 41-45%-ában) a jogszerűen rendelkezésre álló határidő be nem tartása okozta, emellett a teljesítés módja, tartalma, a pontosításkérés vagy egyéb szempontok elenyésző mértékben játszottak ebben szerepet. Ez még a legnagyobb városok esetében is gondot okozott: a nem teljesen jogszerű teljesítések jelentős részénél a határidők be nem tartásával (vagy formai hibával) volt a gond.

Számos esetben a pontosításkérésre, vagy a költségtérítés felszámítására a jogszerűen rendelkezésre álló határidőn túl került sor.

A fenti problémákat jellemzően az okozta, hogy a szervezetek helytelenül jártak el a határidő-hosszabbítás kapcsán. Annak ellenére, hogy alig volt olyan szervezet, amely az online kérdőíves felmérésben bizonytalanságról számolt volna be a határidő-hosszabbítás lehetőségével kapcsolatban (88% szerint nincs nehézsége e tekintetben, és egyetlen olyan szervezet sem volt, amelyik a legnagyobb gondként említette volna ezt); a határidő-hosszabbítással élő önkormányzatoknak (teljes alapsokaság 16%-a) több mint a harmada esetében ez jogszerűtlen volt.

A legnagyobb hiányosság a hosszabbítás megfelelő indokolásának elmaradása volt; emellett esetenként a határidő-hosszabbításról szóló tájékoztatás megküldésére a rendelkezésre álló határidőn (T+15 nap) túl került sor, vagy pedig – jogszerűtlenül – a veszélyhelyzeti határidővel kívánt élni a szervezet (ld. következő pont).

„Tehát amikor mondjuk a választási finisben vagyunk, és akkor a hivatalban, aki él és mozog, ezzel foglalkozik, akkor tényleg az az elsődleges, mert azt kell megcsinálnunk, és akkor mondjuk beesik két-három olyan adatigénylés, amit biztos, hogy nem fogunk teljesíteni. Én magam fogom azt mondani a kollégáknak, hogy most ez a tetszőleges, aztán majd, hogyha túl leszünk rajta, akkor kiadjuk. Lehet, hogy ezt a 15 napot akár egy kicsit ki is lehetne tolni, mert alapjáratban is legalább 20-25 nap kellene.”



A mélyinterjúk tapasztalata is az, hogy a hivatalok többsége igyekszik a 15 napos határidőt betartani, és ritkán él a határidő-hosszabbítás lehetőségével. A normál határidő a kisebb hivatalok (5000 fő alatti települések) esetében viszont gyakran rövid, különösen olyan időszakokban (ld. választások), amikor egyébként is jelentős többletterhelés van a munkatársakon; vagy a veszélyhelyzet alatt, a home office munkavégzés következtében (nem fértek hozzá a dokumentumokhoz, nehezebb volt az egyeztetés, a másolás stb.). Nagyobb adatigényléseknél kedvező lehetőség a költségtérítés, mivel így a kollégák túlóráját finanszírozni tudják.

Az attitűdbeli eltéréseket jelzi, hogy volt olyan interjúalany, aki kiemelte, hogy az információ értékét nagyban befolyásolja az, hogy mikor kapja meg az adatigénylőt; míg más szerint az adatigénylés megválaszolása másodlagos az egyéb hivatali teendők ellátása, vagy más törvényben, jogszabályban előírt határidők betartása mellett.

„Nyilván meg lehet válaszolni a kérdések döntő részét, csak kérdés az, hogy ezeknek a kérdéseknek a megválaszolása fontosabb-e, vagy pedig az, hogy a napi feladatokat ellássa a hivatal, illetve, hogy eleget tegyen azoknak a más határidőknek, amelyeken más törvények vagy jogszabályok írnak elő a számukra. Szóval meg lehet csinálni fizikailag, de sokszor igazából nincs, hogy is mondjam, nem azt mondom, hogy értelmesebb, de látványosan hat a hivatal egyéb munkavégzésére.”

155 olyan szervezet volt, amelyik az adatigénylést valamennyi kérdés esetében jogszerű határidőn belül teljesítette.

Almásfüzitő Község Önkormányzata valamennyi kérdésre 1 napon belül választ adott (5 kérdésre teljes mértékben jogszerűen, 1 kérdésre formai szempontból helytelenül, de egyébként megfelelő módon válaszolt).



Gutorfőde Község Önkormányzata valamennyi kérdésre 4 napon belül válaszolt (ráadásul mind a hat kérdésre jogszerű módon).

Mogyoród Nagyközség Önkormányzata szintén valamennyi kérdésre 4 napon belül válaszolt (és csupán 1 kérdés esetében járt el formai szempontból nem teljesen megfelelően).

Budapest Főváros XX. Kerület Pesterzsébet Önkormányzata szintén valamennyi kérdésre 4 napon belül válaszolt (3 kérdésre teljesen, 3 kérdésre részben jogszerűen).



Az Országos Örmény Önkormányzat és az Országos Roma Önkormányzat a rendelkezésre álló határidő utolsó napján jelezte, hogy normál határidő-hosszabbítással szeretne élni (ezt indokolták is), de ezt követően mégis válasz nélkül hagyták a kérelmet.

### 5.2.2.15 H2.16 A helyi önkormányzatok többsége él(t) a veszélyhelyzet alatti speciális jogrend adta lehetőségekkel.

A fókuszcsoportos interjúkon résztvevők tapasztalatai szerint az önkormányzatok gyakran élnek, sőt, visszaélnek a veszélyhelyzet alatti 45 napos határidővel, ami elavulttá teheti a kért információkat.

„Az információ értéke sokszor függ attól, hogy milyen gyorsan lehet hozzájutni: az információ el tud avulni, erre játszik sok esetben a településvezetés.”

Az online adatigénylői kérdőíves felmérés válaszaiból az is látható, hogy sokak szerint 15 napnál hamarabb tájékoztatást kellene kapnia az adatigénylőnek a kérelem befogadásáról (megkapták, a feldolgozás és a teljesítés folyamatban van), arról, ha a szervezet nem kezeli a kért adatot, vagy nem számít adatkezelőnek a kért adat vonatkozásában, ha az adatigénylés nem kellően pontos, illetve, ha a kért adatok meghatározott helyen (pl. nyilvános adatbázis, szervezet honlapja) már elérhetőek.

Ugyanakkor sem a próba-adatigénylés, sem az önkormányzatok körében végzett online felmérés nem támasztotta alá, hogy e szervezetek tömegesen élnének a 45+45 napos határidővel.

A próba-adatigénylésnél összességében csupán a szervezetek kb. 3%-a kívánt élni a veszélyhelyzet alatti speciális jogrendre hivatkozva a meghosszabbított határidővel. Ezekben az esetekben azonban az indoklás gyakran (még a normál határidő-hosszabbításnál is gyakrabban) hiányzott: az érintett szervezetek 2/3-a nem indokolta meg, miért van szükség a veszélyhelyzeti határidő alkalmazására.



Tekintettel arra, hogy a NAIH állásfoglalása szerint a veszélyhelyzeti jogrendre való hivatkozás a helyi és nemzeti önkormányzatok esetében nem fogadható el, ezért a szervezetek 3%-a mindenképpen jogszerűtlenül járt el e tekintetben.

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint a szervezetek döntő többsége (78%-a) nem élt a veszélyhelyzet adta speciális, azaz a 45 (+45) napos megnövelt határidő lehetőségével, további 14% esetében ez csak egy alkalommal fordult elő. A veszélyhelyzeti határidő-hosszabbítás egyébként azon szervezetekre volt jellemzőbb, amelyek több adatigénylést kaptak. Ugyanakkor szignifikánsan többen jelezték a veszélyhelyzeti jogrend alkalmazását azon szervezetek közül, amelyek kizárólag a Kutatás keretében végzett próba-adatigénylés keretében kaptak kérelmet.

A mélyinterjúk tapasztalata is az, hogy bár voltak, akik éltek a veszélyhelyzet alatti speciális határidőkkel, de a többség gyakorlatát ez nem befolyásolta, és többen jelezték, hogy nem tudták volna a jogszabályoknak megfelelő módon indokolni azt. Ugyanakkor némi bizonytalanság látszódott e speciális helyzet kezelésével, pontos szabályozásával kapcsolatban.

„Macerásabb lett volna megszülni az indokolást.”

„Volt, amikor éltünk ezzel. Utána aztán módosították a jogszabályt, ha jól tudom, akkor úgy volt már, hogy kifejezetten csak a veszélyhelyzet elhárításában résztvevők kérhették ezt. Azt hozzáteszem, hogy az szerintem nagyon jó volt. Nagyon sok önkormányzatnál, egyéb szervezetnél ugye átálltak akár home office-ra, nincsenek helyileg ott a kollegák, kiesnek emberek.”

Lápadfő Község Önkormányzata levelében jelezte, hogy e-mail címére nem érkezett meg az adatigénylésre vonatkozó e-mail, ezért „az emlékeztető levél megküldésének időpontját tekintjük a közérdekűadat-igénylése előterjesztési időpontjának.” Ezt követően a veszélyhelyzetre hivatkozva 2x45 napos határidővel kívántak élni.



Cserkeszlő Községi Önkormányzat a 15 napos határidő utolsó napján jelezte, hogy élni kíván a határidő-hosszabbítás lehetőségével, mégpedig a veszélyhelyzet alatti speciális jogrend szerinti 45+45 nappal.

Nagyalásom Község Önkormányzata 56 nappal az adatigénylés kiküldése után jelezte, hogy élni kíván a veszélyhelyzet alatti speciális jogrend adta határidő-hosszabbítás lehetőségével.

#### **5.2.2.16 H2.17 Az átlagosnál is alacsonyabb szintű a közérdekűadat-igénylés teljesülési gyakorlata azokban az esetekben, amikor kiterjesztően kellene értelmezni a közérdekből nyilvános adat fogalmát.**

A kutatási eredményekből e hipotézis alátámasztására csak részlegesen kapcsolódó eredmények születtek.

Az online kérdőíves felmérés szerint az önkormányzatok számára az elsősorban nehézséget, bizonytalanságot annak megítélése jelenti, hogy milyen adatok kérhetők ki közérdekűadat-igénylés keretében (azaz mely adatok tartoznak a közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok körébe): minden 5. önkormányzat ezt a kérdést rangsorolta a legnehezebbnek, és csak a szervezetek fele nem érzel e tekintetben semmilyen nehézséget.

A próba-adatigénylés eredményei alapján levonható fő következtetés viszont az, hogy a próba-adatigénylés során feltett 6 kérdés esetében – a 4. kérdést leszámítva – a jogszerű gyakorlatot elsősorban nem adott kérdés nehézsége határozta meg, hanem az adatigénylés megválaszolása az adatgazdák általános hozzáállásán múlt: mind a 6 kérdésnél hasonló volt azon szervezetek aránya, amelyek egyáltalán nem válaszoltak az adatigénylésre; a 4. kérdés kivételével nagyjából hasonló arányú volt a teljesítés – függetlenül attól, hogy egy meglévő dokumentum, illetve néhány elérhetőségi adat kikérésére vonatkozott-e a kérelem, vagy pedig szerződéses adatok kikérésére volt-e szükség. Az egyedüli kivétel a 4. kérdés jelentette, mely esetében kiugró volt az elutasítások aránya: a környezetállapot-jelentés elkészítésének szükségessége sok helyi települési önkormányzat számára egyáltalán nem nyilvánvaló kötelezettség.

**5.2.2.17 H2.18 A közérdekűadat-igényléseknél különösen kényes adatoknak minősülnek a célcsoport szempontjából az üzleti szerződésekkel, a nem normatív támogatásokkal, a közbeszerzésekkel, a vagyon hasznosításával, a foglalkoztatottakra vonatkozó pénzügyi adatokkal, a vagyonnyilatkozatokkal; valamint a képviselőtestületi ülésekkel, döntésekkel kapcsolatos információk.**

A Kutatás eredményeiből egyértelműen látszik, hogy közérdekűadat-igénylések elsősorban az önkormányzatok pénzügyeivel, gazdálkodásával, a vagyonnal kapcsolatosak, ezeket a testületi döntések követik. Az adatigénylő oldal úgy látja, az önkormányzatok nem szívesen válaszolnak ezekre a kérdésekre, nem szívesen adnak ki olyan információkat, amelyek esetleg negatív színben tüntethetik fel őket – az ettől való félelem miatt pedig még olyan adatokat sem szolgáltatnak ki, amelyek valójában nem minősülnek kényes kérdésnek.

Kritikus terület az önkormányzati képviselők vagyonnyilatkozata: ezeket nem adják ki vagy csak nagyon nehezen. (Ezeknél a vélemények szerint problémát jelent az, hogy mindig csak adott évi vagyonnyilatkozatot kell az önkormányzatnak átadni, mivel így nem összehasonlíthatóak ezek, nem követhető nyomon a változás.)

„Olyan ügyekben kérdeznünk, ami a településsel, az életünkkel kapcsolatos – de az önkormányzat politikai alapon kezeli az adatigényléseket. Nem szívesen válaszolnak olyan kérdésekre, amelyek kellemetlenek, vagy esetleg negatív színben tüntetik fel őket.”

„A települések minden erővel igyekeznek megakadályozni, hogy a város működtetéséről, elsősorban a gazdálkodással összefüggésben az adófizetők hiteles információt szerezhessenek.”

**5.2.2.18 H2.19 A gyakorlatban problémát jelent, hogy a közfeladatot ellátó személyeknek nemcsak a Kttv.-ben tételesen felsorolt adatai minősülnek közérdekből nyilvános adatnak, hanem a közfeladatuk ellátásához kapcsolódó, egyéb személyes adataik is megismerhetők az átláthatóság biztosításához szükséges mértékben.**

Az online kérdőíves felmérés eredményei alapján a közérdekűadat-igénylésekhez kapcsolódó bizonytalanságok között az 5. témaként jelölt az, hogy mely – közfeladat ellátásához kapcsolódó – személyes adatok számítanak közérdekből nyilvános adatnak. Igaz, a többség e tekintetben (sem) érez bizonytalanságot. Azzal viszont szinte minden szervezet tisztában van saját meglátása szerint, hogy kiknek a vagyonnyilatkozata nyilvános.

Mivel a kutatási eredmények az önkormányzatok által kis nehézségként számontartott kérdések esetén is valójában nagyfokú bizonytalanságról, értelmezési nehézségről árulkodtak, ezért ezek a vélekedések erős fenntartással kezelendők.

**5.2.2.19 H2.20 Amennyiben közérdekűadat-igénylés esetén nem a helyi önkormányzat az adatkezelő, elvértve találkozhatunk csak azzal a gyakorlattal, hogy az adatigénylés elutasításával egyidejűleg az önkormányzatok a valódi adatkezelőhöz irányítanak az adatigénylőt.**

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint igen csekély (mindössze 4%) azon szervezetek aránya, amelyek nem adják meg az adatigénylés elutasításával együtt a releváns adatkezelő nevét, elérhetőségét, azokban az esetekben, amikor egy közérdekűadat-igénylésnél nem a szervezet az adatkezelő (és rendelkezik információval arról, hogy mely szervezetnél érhető el ez az adat). Megjegyzendő, hogy több mint minden 2. szervezet nem kapott még ilyen adatigénylést.

Abban az esetben, amikor az önkormányzat által fenntartott, alapított vagy tulajdonosi részvételével működő szervezet (kötségvetési szerv, gazdasági társaság, nonprofit szervezet) működésére, gazdálkodására vonatkozik a hivatalhoz beérkező adatigénylés, a többség esetében vagy a hivatal továbbítja az adatigénylést az érintett szervezetnek (46%), vagy a hivatal válaszolja meg az adatigénylést (41%). Csupán 1% nyilatkozott úgy, hogy semmit nem tesz ebben az esetben.

A mélyinterjúk tapasztalata is az, hogy az adatkezelők minimum tájékoztatják az adatigénylőt a valódi adatkezelőről, de többen úgy nyilatkoztak, hogy továbbítják is az adatigénylést a releváns adatgazdának azzal együtt, hogy erről tájékoztatják az adatigénylőt. Amennyiben pedig az adatkezelő önkormányzati érdekeltségű szervezet, úgy az is előfordul, hogy ezeket az adatigényléseket a hivatal maga válaszolja meg.

Ugyanakkor az online kérdőíves felmérésben részt vevő adatigénylőknek csak az ötöde jelezte, hogy kapott már tájékoztatást arról, hogy kinél, milyen adatok érhetőek el – mivel a mérőeszköz nem kizárólag önkormányzatokra vonatkozott, ráadásul a kisszámú minta miatt az eredmények kevésbé megbízhatók, így ezek az információk csak tájékoztató jellegűek, de a közszereplők által kirajzolt képnél valamivel rosszabb valós gyakorlatra engednek következtetni.

A próba-adatigénylés során két esetben került sor „átirányításra”: két fővárosi kerületi önkormányzat jelezte, hogy a 4. kérdésben kért környezetállapot-jelentés a Fővárosi Önkormányzatnál található meg (mivel a kerületek a véleményük szerint nem készítenek ilyet); az egyik szervezet ennek a dokumentumnak az elérési hivatkozását (link) is megadta.

„Ebben az esetben ugye eljárnak az Infotv. szerint, átadjuk a megkeresés másolatát, vagy eredetét, mi másolatot ugye letesszük az ügyiratban. Tehát átadjuk egy megkereséssel a cégünknek, illetve ezzel egyidejűleg értesítjük erről az ügyfelet is, hogy tőlük fognak majd tájékoztatást kapni a kérdésre. Ilyenre volt már példa.”

„Általában átküldjük, és akkor szólunk az ügyfélnek, hogy továbbítottuk. Mondjuk ha a városgazdálkodási kft. rendelkezik az adattal, akkor megkérjük, szíveskedjen az adatkéréssel odafordulni. Ilyenek vannak, igen. De nem is tehetjük meg, hogy helyette összegyűjtjük és beküldjük, mert nem vagyunk rá jogosultak.”

„A 4. pont tekintetében az alábbi tájékoztatást adom: Budapest Főváros területére vonatkozóan Budapest Főváros Önkormányzata elkészítette legfrissebb 2020. évre vonatkozó környezetállapot-értékelését. Budapest Főváros területére vonatkozó adatok magukban foglalják Budapest Főváros II. Kerület területén mért adatokat is, amelyek bizonyos fejezetekben külön bontásban kerültek megjelenítésre.”

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata a próba-adatigénylés során válaszlevelében jelezte, hogy a fővárosban környezetállapot-értékelést a fővárosi önkormányzat végez. Válaszlevelében a dokumentum elérhetőségi hivatkozását (linkjét) megadta. Megjegyzés: a jó gyakorlat kizárólag az adatkezelőről szóló tájékoztatásra vonatkozik, az említett szervezet valójában helytelenül járt el, mivel más kerületi önkormányzatok megküldték a kért dokumentumot.



Egy megyei önkormányzat az elmúlt évek során több olyan adatigénylést kapott, amelyeknél nem ők voltak az adatkezelők (települési önkormányzatokra vonatkozott a kérdés). Erről minden esetben tájékoztatták az adatigénylőket, és megadták nekik az illetékes települési önkormányzatok elektronikus elérhetőségeit.

Egy másik megyei hivatal úgy nyilatkozott, hogy ha olyan adatigénylés érkezik, amelynek adatkezelője nem a megyei hivatal, de a hivatal is rendelkezik a kért adatokkal, akkor az érintett adatgazdával egyeztetve a hivatal teljesíti a kérelmet. Egyéb esetekben az adatkérőt tovább irányítják az érintett adatgazdához.

Egy jelentős lélekszámú település információszabadságért kapcsolatos feladatért felelős munkatársának elmondása szerint, amennyiben olyan adatkérés érkezik hozzájuk, ami egy országos adatbázisban, közhiteles nyilvántartásban van, vagy más szervezet kezeli ezeket, akkor is az a gyakorlatuk, hogy ha van hozzáférésük az adatokhoz, akkor teljesítik az adatigénylést, ha nincs, akkor megkeresik a szervezetet és kérik az adatok megküldésére (tehát nem az adatigénylőt irányítják át, hanem próbálnak segíteni). Így járnak el például



abban az esetben, ha a gazdasági társaságukra vonatkozó adatot kérnek tőlük, ezt gördülékenyebb és ügyfélbarát megoldásnak tartják. (Kivételt jelent, ha rendkívül nagy mennyiségű adatra, dokumentációra vonatkozik a kérés, akkor átirányítják az adatkezelőhöz.)

**5.2.2.20 H2.21 Amennyiben közérdekűadat-igénylés esetén nem a helyi önkormányzat az adatgazda, az önkormányzatok jellemzően nincsenek tisztában azzal, hogy mely adatkörök mely adatgazdáknál érhetőek el.**

Bár egyértelmű (kvantitatív mérésből származó) eredmény e hipotézis kapcsán nem keletkezett a kutatás során, az önkormányzatokkal folytatott mélyinterjúk tapasztalatai szerint mégis az a következtetés vonható le, hogy a helyi önkormányzatokhoz érkező közérdekűadat-igénylések esetében jellemzően tisztában vannak a szervezetek azzal, hogy mely adatkörök, mely adatgazdáknál érhetőek el. Bár ritkán merülnek fel ilyen jellegű kérelmek; ezek esetében többnyire más települési önkormányzatok (elsősorban területi szervekhez érkező adatigénylések esetén) vagy helyi szereplők (pl. gazdasági társaságok, közintézmények), esetleg a területileg illetékes kormányhivatal az érintett, bizonyos esetekben pedig országos nyilvántartásokból származó adatokra kérdeznek rá az adatigénylők. Emiatt az önkormányzatok jellemzően tudják, hol érhető el az igényelt adat, információ.



## 5.3 A K3. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K3): **Hogyan befolyásolja a közfeladatot ellátó szervek humán erőforrás bázisa az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?**

### 5.3.1 A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján

A K3. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes értékelésre):

54. táblázat: K3. Kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
K3	Hogyan befolyásolja a közfeladatot ellátó szervek humán erőforrás bázisa az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?	
H3.1	A közfeladatot ellátó szerv humán erőforrás adottságai igen szorosan korrelálnak a törvényi előírások teljesülési gyakorlatával.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> ahogy a következő hipotézisek értékelései részletesen is kifejtik, az önkormányzatok humán erőforrásai – mind mennyiségi, mind pedig minőségi szempontból – alapvetően befolyásolják a jogszabályi kötelezettségek teljesülési gyakorlatát. Bár jó és rossz példa is látható mindkét oldalon, tehát az objektív korlátokat felül tudja írni a település- illetve hivatalvezetés elkötelezettsége a transzparencia iránt, a teljes alapsokaságot nézve a közfeladatot ellátó szerv humán erőforrás adottságai igen szorosan korrelálnak a törvényi előírások teljesülési gyakorlatával.
H3.2	Minél nagyobb létszámú adott hivatal, annál inkább teljesíti az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeket.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a hipotézis alátámasztása egyértelműen következik abból a megállapításból, hogy a feladatellátás minősége és a településméret között szoros összefüggés van: minél nagyobb egy település lélekszáma, annál jobb gyakorlat látható az információszabadsággal kapcsolatos feladatellátás terén is. Az önkormányzati finanszírozási rendszer miatt pedig a településméret határozza meg a hivatal nagyságát, a foglalkoztatottak számát. Az elköteleződési modell szerint a településméret, illetve a hivatali apparátus növekedésével javul a szervezetek hozzáállása is: a legjobb teljesítményt mutató 1. kategóriába sorolt szervezetek többségében nagyvárosok, amelyek az átlagosnál lényegesen nagyobb hivatali apparátussal működnek; ezzel szemben a komoly hiányosságokat mutató, legkevesbé elkötelezett 4. kategória döntő részét a legkisebb foglalkoztatotti létszámmal bíró települési nemzeti önkormányzatok adják.
H3.3	Azok a helyi önkormányzatok/hivatalok, ahol dolgozik képzett, gyakorlott információs jogokért felelős személy, lényegesen jobban teljesítik az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeket.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a teljesítmény és a képzett, tapasztalt szervezeti felelős megléte között szoros összefüggés látható. Az elköteleződési modell szerint a jobb teljesítményt nyújtó 1. és 2. kategóriába sorolt szervezeteknél lényegesen nagyobb arányban dolgozik releváns képzettséggel, gyakorlattal bíró munkatárs, mint a lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtó 3. és 4. kategóriába sorolt önkormányzatoknál (utóbbiaknál nincs vagy az előzőknél jóval kisebb arányban van kijelölt felelős a területnek, és a szervezeti felelős jóval ritkábban rendelkezik releváns képzettséggel, tapasztalattal).
H3.4	Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének módja, gyakorlata igen szoros összefüggést mutat a felelős személy hozzáállásával, attitűdjével.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> együttesen értékelve a teljesítményt és a hozzáállást meghatározó szempontokat jól látható, hogy minél inkább elkötelezett egy szervezet a nyilvánosság, transzparencia iránt, annál hatékonyabban látja el az információszabadsággal kapcsolatos feladatait.
H3.5	A helyi önkormányzatok esetében a megbízott felelősök többségénél az	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a tájékoztatási, nyilvánossági feladatok adott felelős munkaidejének csak kis részét teszik ki, és mindössze 5% körüli azon szervezetek aránya, ahol a

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
	információszabadsággal kapcsolatos feladatok alacsony prioritást élveznek.	felelős csak és kizárólag az információszabadság feladatait látja el. Mivel a felelős leggyakrabban a jegyző, ezért a nyilvánossági, tájékoztatási teendők az egyéb jegyzői feladatok mögé rendelve, így másodlagos prioritást élveznek. A mélyinterjúkon is többször elhangzott, hogy a napi ügymenetbe e feladatok kevésbé férnek bele, és nem is gondolják ezt „egyenrangú” kötelezettségüknek a település üzemeltetése mellett. Azokban az esetekben, amikor a feladatokat az adatvédelmi munkatárs, tisztviselő látja el (jellemzően a nagyobb településeken), jobb gyakorlat és hozzáállás látható.
H3.6	A megbízott felelősök többsége nincs tisztában az átláthatóság előnyeivel, bizalomépítő hatásával.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> az online kérdőíves felmérés eredményei alapján látható, hogy a felelősök tisztában vannak az átláthatóság előnyeivel (csupán mintegy 15% nem tudott semmilyen előnyt megnevezni). A legnagyobb arányban a közbizalom építése jelent meg az előnyök között, emellett számos önkormányzat véleménye az, hogy a nyilvánosság erősíti a szervezet integritását és csökkenti a korrupció kockázatát. Más kérdés persze, hogy ez a vélekedés a mindennapi gyakorlatban, a feladatellátás minőségében, hatékonyságában miként jelenik meg.
H3.7	A helyi önkormányzatok többségének szándékában áll a jogszabályi kötelezettségek jobb teljesítése.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az elköteleződési modellben meghatározott 4 elköteleződési szegmensből 3 (teljes sokaság 95%-a, a legkisebb elköteleződést mutató 4. szegmens kivételével) – jelenlegi teljesítményétől függetlenül – fontosnak látná saját fejlődését, igaz, többségük csak annak érdekében, hogy a jogszabályi kötelezettségeknek eleget tegyen.
H3.8	A kötelezettségek megfelelő teljesítését leginkább az információ- és tudáshiány gátolja.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az elektronikus közzététel kapcsán a kutatási eredmények arról tanúskodnak, hogy a rossz teljesülési gyakorlat kisebb részt vezethető csak vissza a tudáshiányra (de azért ez is tetten érhető), nagyobb részt a szándék vagy a lehetőség (pl. kapacitáshiány miatt) hiányzik ehhez. A közérdekűadat-igénylés jogi szabályozásával kapcsolatban ugyanakkor egyértelmű és átfogó tudáshiánnyal kell számolni: a próba-adatigénylés eredményeiből látható, hogy egyaránt komoly hiányosság van a pontosításkérés, határidő-hosszabbítás, költségterítés-felszámítás és -elutasítás jogszerű feltételeinek ismeretében. Külön ki kell emelni azt, hogy a kutatási eredmények alapján a települési nemzetiségi önkormányzatok jelentős része egyáltalán nincs tisztában jogszabályi kötelezettségeivel.
H3.9	A helyi önkormányzatok többségénél a vonatkozó jogszabályok ismerete is hiányos.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> A Kutatás eredményeiből egyértelműen látható, hogy a H3.8 hipotézisnél bemutatott tudáshiány elsősorban a vonatkozó jogszabályok hiányos ismeretéből fakad – különösen igaz ez a kisebb településekre és a települési nemzetiségi önkormányzatokra.
H3.10	A releváns jogszabályok ismerete esetén is nehézségekbe ütközik a jogértelmezés – különösen az ágazati jogszabályoknál.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az elektronikus közzététel kapcsán jogértelmezési nehézség kevésbé merül fel; ezzel szemben a közérdekűadat-igénylések vonatkozásában a már bemutatott tudáshiány túlnyomórészt jogértelmezési nehézségből fakad – általában és az ágazati jogszabályok kapcsán is (ld. környezetállapot-jelentés teljesítése a próba-adatigénylés során).
H3.11	Különösen nagy az információhiány a környezeti információk, nyilvántartások, adatbázisok tekintetében.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a környezeti adatok tekintetében nagy információhiány látszik az önkormányzatoknál. Jól példázza ezt a próba-adatigénylés is: a kikért környezetállapot-jelentést csak a szervezetek 13%-a küldte meg; 39% az adatigénylést elutasította, nagyrészt arra hivatkozva, hogy nincs a szervezet birtokában ilyen információ. Ez azt jelzi, hogy a környezetállapot-jelentés elkészítése sok helyi települési önkormányzat számára egyáltalán nem nyilvánvaló kötelezettség.
H3.12	Az elektronikus közzétételt az önkormányzatoknál dolgozók	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok humán kapacitásaik fejlesztését nemcsak



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)	
	<p>nem megfelelő digitális kompetenciái is korlátozzák.</p> <p>mennyiségi szempontból (létszám bővítése), hanem a szakmai felkészültség javítása tekintetében is fontosnak tartanák. Ha nem is a legfontosabb területként, de ebben megjelenik a munkatársak digitális kompetenciáinak a fejlesztése is: a helyi önkormányzatok negyede, a nemzetiségi önkormányzatok ötöde szerint szükség lenne erre.</p>

*Forrás: saját szerkesztés*

### 5.3.2 A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését a mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi alpontok ismertetik:

#### 5.3.2.1 H3.1 A közfeladatot ellátó szerv humán erőforrás adottságai igen szorosan korrelálnak a törvényi előírások teljesülési gyakorlatával.

Ahogy a következő hipotézisek értékelései részletesen is kifejtik, az önkormányzatok humán erőforrásai – mind mennyiségi, mind pedig minőségi szempontból – nagyban befolyásolják a jogszabályi kötelezettségek teljesülési gyakorlatát. Egyértelműen látható, hogy a nagyobb humán kapacitással és felkészültebb munkaerővel bíró önkormányzatok lényegesen jobb teljesítményt nyújtanak (a nagy átlagot tekintve), mint a kis létszámú szervezetek. Utóbbiak nemcsak a kapacitások szűkösségében látják a problémát, hanem abban is, hogy korlátozott anyagi lehetőségeik miatt nagy tapasztalattal bíró, felkészült kollégákat nem tudnak felvenni, de külső segítséget sem tudnak megfizetni.

Természetesen vannak jó és rossz gyakorlatok mindkét oldalon: ebből látható, hogy az objektív korlátokat felül tudja írni a település- illetve hivatalvezetés elkötelezettsége a transzparencia iránt. Ugyanakkor a teljes alapsokaságot nézve a közfeladatot ellátó szerv humán erőforrás adottságai igen szorosan összefüggnek a törvényi előírások teljesülési gyakorlatával.

#### 5.3.2.2 H3.2 Minél nagyobb létszámú adott hivatal, annál inkább teljesíti az információs szabadsággal kapcsolatos kötelezettségeket.

A feladatellátás minősége – mind az általános tájékoztatást, mind az elektronikus közzétételt, mind pedig a közérdekű adat-igénylések teljesítését beleértve – és a településméret között szoros összefüggés van a kutatási eredmények alapján: minél nagyobb egy település lélekszáma, annál jobb gyakorlat látható az információs szabadsággal kapcsolatos feladatellátás terén is.

„A humán erőforrás-kapacitás hiánya nagy problémát jelent: nemcsak a létszám, hanem a szakértelem hiánya is gond.”

Az önkormányzati finanszírozási rendszer – ti. a település lélekszámahoz kötött normatív finanszírozás – miatt a településméret határozza meg a hivatal nagyságát, a foglalkoztatottak számát: általános szabályként minél kisebb egy település, annál kevesebben dolgoznak a hivatalban. A közös önkormányzati hivatalokhoz tartozó tagtelepülések nagy részénél pedig még kirendeltség sincs.

A nemzetiségi önkormányzatok a helyi önkormányzatoknál kisebb foglalkoztatotti létszámról számoltak be – természetesen a legkisebb foglalkoztatotti létszám a települési nemzetiségi önkormányzatoknál van, akik rendre rosszabb teljesítményt is mutattak, mint a helyi önkormányzatok (ezzel szemben a nagyobb létszámmal bíró országos, megyei nemzetiségi önkormányzatok gyakorlata jobb volt).

A létszámadatok és egyéb paraméterek összevetéséből látható, hogy a hivatali apparátus nagysága (természetesen) alapvetően meghatározza az információs szabadsággal kapcsolatos feladatokban érintett munkatársak létszámát és a felelősség kérdését is:

- Minél többen dolgoznak adott szervezetnél, annál többen érintettek az információs szabadsággal kapcsolatos feladatellátásban is.
- Minél nagyobb egy hivatali apparátus, annál inkább jellemző az, hogy kijelölt felelőse van az információs szabadsággal kapcsolatos feladatoknak.





Emellett a hivatal mérete hatással van a külső erőforrás igénybevételére is: a legkisebb hivatali apparátussal bíró települések esetében a legkisebb gyakoriságú (igaz, nem szignifikáns módon) a külső erőforrás, szaktudás igénybevétele, annak ellenére, hogy ezek a hivatalok jellemzően nagy kapacitáshiányról számoltak be – ez valószínűsíthetően az anyagi lehetőségek korlátozottságára vezethető vissza.

A közös önkormányzati hivatalok több mint kétharmada szerint szükség lenne a kapacitások bővítésére, emellett a kistélepülések is szignifikánsan nagyobb problémának látják a kapacitáshiányt, mint a nagyvárosok (az 5000 főnél kisebb településkategóriában a szervezetek több mint harmada állandó kapacitáshiányról számolt be).

Megjegyzendő, hogy a mélyinterjúk tapasztalatai szerint a külső szervezet bevonása a honlap működtetésébe hol segíti, hol pedig inkább lassítja az elektronikus közzétételt (amennyiben a hivatal által közzétenni szándékozott, vonatkozó tartalmak nyilvánossá tételét technikailag a külső cég oldja meg). Ezzel szemben a külső adatvédelmi tanácsadó alkalmazásánál ilyen probléma nem merül fel, a külső erőforrás bevonása sok esetben jelentős terhet vesz le az önkormányzatok válláról (adatigénylések megválaszolásában való részvétel/ennek segítése mellett sok esetben tanácsokkal is ellátják a hivatalokat, sőt, esetenként képzéseket is tartanak a számukra).

A hivatal létszáma és az önkormányzatok nyilvánosságához való hozzáállása között szoros összefüggés látható. Az elköteleződési modell szerint a településméret, illetve a hivatali apparátus növekedésével javul a szervezetek hozzáállása is: a legjobb teljesítményt mutató 1. kategóriába sorolt szervezetek döntően nagyvárosok, amelyek az átlagosnál lényegesen nagyobb (54 fő) hivatali apparátussal működnek; ezzel szemben a komoly hiányosságokat mutató, legkevésbé elkötelezett 4. kategória jelentős részét a legkisebb foglalkoztatotti létszámmal bíró települési nemzeti önkormányzatok adják. A 3. kategóriába sorolt szervezetek – többségében közös önkormányzati hivatalokhoz tartozó települések – rossz teljesítményének elsődleges oka a humán kapacitások korlátozottsága: számos feladatuk mellett az átláthatósággal, nyilvánossággal kapcsolatos teendők nem élveznek prioritást, a kapacitások leterheltségére hivatkozva ezeket – az egyébként jogszabályban rögzített – kötelezettségeket hátrébb sorolják az egyéb „sürgetőbb” napi teendőknél.

### **5.3.2.3 H3.3 Azok a helyi önkormányzatok/hivatalok, ahol dolgozik képzett, gyakorlott információs jogokért felelős személy, lényegesen jobban teljesítik az információs szabadsággal kapcsolatos kötelezettségeket.**

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint, az önkormányzatok némileg több mint a felénél nincs kijelölt felelőse az információs szabadsággal kapcsolatos feladatok összefogásának. Ahol van kijelölt felelős, azon szervezeteknek is csak a felénél (összességében tehát az alapsokaság negyedénél) rendelkezik – a válaszadók véleménye szerint – az információs szabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése szempontjából releváns képzettséggel és gyakorlattal (e tekintetben nincs szignifikáns különbség a helyi és a nemzeti önkormányzatok között). E releváns képzettség, tapasztalat elsősorban jogi, másodsorban adatvédelmi végzettséget, szakértelmet jelent. A nagyobb városokra sokkal jellemzőbb, hogy van kijelölt felelős és a felelős releváns végzettséggel, tapasztalattal bír, mint a kisebb településekre.

Az elköteleződési modellben a legjobb teljesítményt nyújtó, mintaértékű önkormányzatok (1. kategória) egyik ismérve volt, hogy kijelölt felelőse van az információs szabadság területének, munkaköri leírásban rögzített módon. Az 1. kategóriába sorolt szervezeteknél a felelős (aki az esetek túlnyomó részében az adatvédelmi felelős/tisztviselő, másodsorban a jegyző) minden esetben rendelkezik releváns képzettséggel, gyakorlattal. Ezeket a szervezeteket az átlagosnál jobb hozzáállás, a jogszabályok behatóbb ismerete és nagyobb rutin jellemzi. Jelenleg is jól teljesítenek, de belső motivációt éreznek a

„Természetesen jobb lenne, ha többen tudnák ezt a feladatot végezni, megoszlna a munkamennyiség, kisebb lenne a hibázási lehetőség, de a jelenlegi kötött létszámkeret mellett nincs lehetőségünk új munkatárs felvételére.”

„A hivatalban csak 7 fő dolgozik. Nagy problémát jelent a megfelelő képzettség biztosítása. Amennyiben egy adatigénylés adott szakterületre vonatkozik, akkor azt az illetékes kolléga szakmailag meg tudja ugyan válaszolni, de a jogi aspektusaival ennek már nincs tisztában. Így szükség lenne valakire, aki a jogi oldalát érti ennek, de ilyen kis hivatalban, ekkora létszámkeret mellett nincs arra lehetőség, hogy egy ilyen munkatársat



fejlődésre: ehhez a szükséges technikai és humán kapacitásokkal rendelkeznek, és maguk is tesznek erőfeszítéseket a további fejlődés érdekében (pl. hazai és nemzetiségi indexek, jó gyakorlatok követése, belső képzések tartása). Az elköteleződési modell 2. kategóriájába sorolt szervezetek – azaz a második legjobb teljesítményt nyújtók – az 1. kategória után a második leggyakrabban említették, hogy van kijelölt felelőse a területnek, valamint, hogy a felelősnek van releváns tapasztalata. Ezzel szemben a lényegesen rosszabb teljesítményt nyújtó 3. és 4. kategóriába sorolt szervezetek esetében nincs, vagy az előzőknél lényegesen kisebb arányban van kijelölt felelőse a területnek, és a szervezeti felelős jóval ritkábban rendelkezik releváns képzettséggel, tapasztalattal.

Összességében a teljesítmény és a tapasztalt szervezeti felelős megléte között szoros összefüggés látható.



Egy 100 ezer fő feletti város információszabadsággal és adatvédelemmel kapcsolatos feladatokért felelős munkatársa jogász, adatvédelmi szakjogász végzettséggel rendelkezik. Míg a korábbi felelősök osztott munkakörben látták el ezt a feladatot egyéb jogi teendőikkel; most már az interjúalany egyszemélyi felelőse lett a területnek és kizárólag (teljes munkaidőben) ezzel foglalkozik, munkaköri leírásban rögzített módon. A szervezeti hierarchiában közvetlenül a jegyző alá tartozik, önálló döntési kompetenciával. Az interjúalany kezében összpontosulnak az ezzel kapcsolatos feladatok, pl. rendelet-módosításokat, előterjesztéseket előzetesen megvizsgálja adatvédelmi szempontból, ellenőrzi a közérdekű adatok közzétételét, ellátja a közérdekűadat-igénylések teljesítésének kontrollját. A hivatalon belül nagyságrendileg 10 főt érinthetnek többé-kevésbé a nyilvánossággal kapcsolatos feladatok. Emellett van egy megbízásos szerződéssel foglalkoztatott külső személy, aki az átláthatóságnak való megfelelést ellenőrzi, véleményt fogalmaz meg arról, amit tapasztal, felhívja a figyelmet az esetleges hiányosságokra. Az adatvédelmi és a nyilvánossági feladatok egy kézben tartását az interjúalany szerencsésnek tartja, hiszen ezzel garantálható, hogy átláthatóság közben is megvalósul a személyes adatok védelme.

#### **5.3.2.4 H3.4 Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének módja, gyakorlata igen szoros összefüggést mutat a felelős személy hozzáállásával, attitűdjével.**

Az előző hipotézisekhez hasonlóan e kérdés megítéléséhez is az elköteleződési modell nyújt támpontot: együttesen értékelve a teljesítményt és a hozzáállást meghatározó szempontokat jól látható, hogy minél inkább elkötelezett egy szervezet a nyilvánosság, transzparencia iránt, annál hatékonyabban látja el az információszabadsággal kapcsolatos feladatait.

- A mintaértékű teljesítményt nyújtó 1. kategóriába sorolt szervezetek (az összes önkormányzat mindössze 2%-a) jelenleg is jól teljesítenek, a jogszabályokban előírtakon felül is vállalásokat tesznek, de belső motivációt éreznek a továbbfejlődésre, maguk is erőfeszítéseket tesznek ennek érdekében (pl. hazai és nemzetiségi indexek, jó gyakorlatok követése, belső képzések tartása).
- A 2. kategóriába sorolt önkormányzatok (összes önkormányzat 8%-a) esetén a nyilvánosság, tájékoztatás iránti szervezeti elkötelezettség fő mozgatórugója a kötelességtudat, nem pedig a belső motiváció; emiatt mind az elektronikus közzétételben, mind a közérdekűadat-igénylések teljesítésében tetten érhető a jogszabályok viszonylag jó ismeretén alapuló kötelességszerű (de azon nem túlmutató) teljesítési gyakorlat.
- Az alacsony elkötelezettségű, jelentősebb hiányosságokkal jellemezhető 3. kategória foglalja magában az alapsokaság döntő részét (86%): ezek az önkormányzatok még a jogszabályi kötelezettségek teljesítése terén is jelentősebb hiányosságokkal küzdenek, magas szintű elköteleződés a nyilvánosság, tájékoztatás iránt nem látszik, számos feladatuk mellett az átláthatósággal, nyilvánossággal kapcsolatos teendők nem élveznek prioritást, a kapacitások leterheltségére hivatkozva ezeket – az egyébként jogszabályban rögzített – kötelezettségeket hátrébb sorolják az egyéb napi teendőknél (amely elsődlegesen a humán kapacitások korlátozottságára vezethető vissza).
- Szerencsére a legrosszabb teljesítményt nyújtó 4. kategóriába csak a szervezetek 5%-a sorolható: e szervezet teljesítményét az információszabadsággal kapcsolatos feladatellátás terén komoly hiányosságok, problémák jellemzik, melyben szerepet játszik a jogszabályi



kötelezettségek ismeretének hiánya és a motivátlanság is (amely nagyrészt az ismerethiányból fakad).

### 5.3.2.5 H3.5 A helyi önkormányzatok esetében, a megbízott felelősök többségénél az információszabadsággal kapcsolatos feladatok alacsony prioritást élveznek.

Bár az online kérdőíves felmérés szerint az önkormányzatok inkább úgy gondolják, hogy a vezetők elkötelezettek az átláthatóság, nyilvánosság iránt, és az információszabadsággal kapcsolatos feladatokat ellátó munkatársak megbecsültségnek örvendenek a hivatalon belül, a kutatás további eredményei ezeket a vélekedéseket nem, vagy csak részben támasztják alá.

A tájékoztatási, nyilvánossági feladatok adott felelős munkaidejének csak kis részét teszik ki: a szervezetek döntő többsége úgy nyilatkozott, hogy a felelős csak kisebb részt foglalkozik ezekkel a feladatokkal, nagyobb részt más teendőket lát el; és mindössze 5% körüli azon szervezetek aránya, ahol a felelős csak és kizárólag az információszabadság feladatait látja el.

Ennek oka az, hogy az önkormányzatok túlnyomó részénél a felelős elsődlegesen más teendőt lát el.

- A helyi önkormányzatok esetében az információszabadsággal kapcsolatos feladatok felelőse leggyakrabban a jegyző; második leggyakrabban pedig az adatvédelmi felelős/tisztviselő.
- A nemzetiségi önkormányzatok feladatellátásának sajátosságát jól mutatja, hogy ezen szervezetek kb. 40%-a esetében is a helyi önkormányzati hivatal jegyzője a feladat fő felelőse. A második leggyakrabban a nemzetiségi önkormányzat vezetője (elnöke, elnökhelyettese) látja el ezt a feladatkört, míg 13%-ban adatvédelmi felelőst bízunk meg ezzel.

A felelős személyéből következik, hogy az információszabadsággal kapcsolatos feladatok ellátása többnyire osztott munkakörben jelenik meg, ebből kifolyólag e teendők a további feladatok mögé rendelték az esetek nagy részében – ezt a mélyinterjúk tapasztalatai is alátámasztották.

„A titkársági osztály foglalkozik ezzel, de az én kezemen fut át minden. Nyilván az egyéb más feladataik mellett; ez egy marginális terület. Van számtalan ennél sokkal fontosabb dolgunk.”

Jól példázza a helyzetet, hogy a szervezetek némileg több mint a felénél (52%-nál) nincs is kijelölt felelőse az információszabadsággal kapcsolatos feladatok összefogásának, koordinálásának, és csak az önkormányzatok 27%-ánál van kijelölt felelős oly módon, hogy a feladatot munkaköri leírás is rögzíti.

A felelősök fele nem is rendelkezik az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése szempontjából releváns képzettséggel és gyakorlattal a válaszadók szerint.

„Tisztában vagyunk azzal, hogy az adatigényléshez joga van mindenkinek és válaszolnunk kell, de alapvető problémának érzem, hogy a napi munka mellett még az adatigénylésekkel is foglalkozunk egy ilyen kicsi hivatalban. A hivatalnak a prioritása több tevékenységet is az adatigénylések elé sorol.”

Különösen a kistelepülések esetében – elsősorban a korlátozott humán erőforrás-kapacitás miatt – tapasztalható, hogy a hivatal egyéb teendői mellett az információszabadsággal kapcsolatos feladatok alacsony prioritást élveznek.

Egy 100 ezer fő feletti település hivatalvezetője a mélyinterjúján elmondta, hogy a jegyzői irodához tartozik a közérdekű adat-igénylések kezelése; míg az elektronikus közzététel kapcsán elsősorban ellenőrző, kontroll funkciót látnak el. Jelenleg dedikáltan 2,5 fő látja el munkaköri leírásában is rögzített módon az információszabadsággal kapcsolatos feladatokat. A jegyző mellett van egy teljes állású kolléga, aki adatigénylésekkel és ehhez kapcsolódó feladatokkal is foglalkozik, és a jegyzői irodához tartozik az adatvédelmi tisztviselő is. Nagyon előnyösnek gondolja, hogy az adatvédelmi szakértelem is a jegyzői irodán belül van, hiszen így az anonimizálással kapcsolatos kérdéseket integráltan tudják kezelni. Az elektronikus közzététellel kapcsolatban minden osztálynak van feladata a hivatalban. Az informatikai háttér az informatikai osztály biztosítja.



A mélyinterjúján résztvevő egyik kistelepülés hivatalvezetője bevallotta, hogy nem minden adatigénylést válaszolnak meg: a kis hivatali apparátus mellett van, hogy dönteniük kell, hogy melyik határidős feladatot látják el és melyiket halasztják későbbre. Tudja, hogy



törvényi kötelezettség van erre, de humán erőforrása nincs rá. Más határidős feladatok – pl. áfa-bevallás a NAV felé, vagy államkincstári bírsággal fenyegető ügy – prioritást élveznek a hivatal működésében.

### 5.3.2.6 H3.6 A megbízott felelősök többsége nincs tisztában az átláthatóság előnyeivel, bizalomépítő hatásával.

Az online kérdőíves felmérés eredményei alapján látható, hogy a felelősök tisztában vannak az átláthatóság előnyeivel: az önkormányzatok túlnyomó része látja az átláthatóság, nyilvánosság előnyét és csupán mintegy 15% nyilatkozott úgy, hogy nem tud semmilyen előnyt megnevezni. A legnagyobb arányban a közbizalom építése jelent meg az előnyök között, emellett számos önkormányzat véleménye az, hogy a nyilvánosság erősíti a szervezet integritását és csökkenti a korrupció kockázatát.

„A hátrányait nem nagyon gondolnám, inkább csak előnye van. Azért, hogyha a polgárok valamire kíváncsiak, aztán valamit meg akarnak nézni, akkor legalább utána tudnak nézni a dolgoknak, és akkor nem feltételezésekbe merülnek, hanem akkor tisztában vannak a tényekkel.”

A szervezetek pozitív hozzáállását mutatja, hogy a közérdekűadat-igénylések teljesítése mögötti attitűd is a többség esetében pozitív: a szervezetek fele a tájékoztatás, nyilvánosság fontosságához való saját hozzáállása miatt teljesíti a közérdekűadat-igényléseket, 27%-ot pedig a lakossággal, civil szervezetekkel való jó kapcsolat motivál erre. Bár minden 4-5. önkormányzat a jogorvoslati eljárásoktól (is) fél; kifejezetten negatív hozzáállással (ti. semmi nem jelent motivációt a számára) mindössze 1% jellemezhető.

A nemzetiségi önkormányzatok valamelyest kevésbé látják a nyilvánosság előnyeit, mint a helyi önkormányzatok, ugyanakkor esetükben szignifikánsan nagyobb arányban jelenti a lakossággal ápoltság, bizalmi kapcsolat a fő motivációt az adatigénylések teljesítésére (míg a helyi önkormányzatok az átlagosnál gyakrabban teljesítik a kérelmeket a jogorvoslati eljárásoktól való félelem miatt).

A településméret és a nyilvánosság előnyeinek érzékelése között erős összefüggés látható (azaz a kistelepülések kevésbé látják a nyilvánosság előnyeit, mint a nagyvárosok), bár ez a különbség az adatigénylések motiváltságát tekintve kevésbé érhető tetten.

„Az önkormányzat és a hivatal számára presztízskérdést jelent a nyilvánosság: senki sem szereti magára húzni ezt a jelzőt, hogy titkolja az információkat.”

A mélyinterjúk tapasztalata szerint a transzparencia előnyeinek megítélésében viszont már vannak különbségek: bár többen hangsúlyozták ennek előnyeit (legfőképpen a lakossági bizalom kialakítását), voltak, akik csak a többletmunkát és a „támadási területet” látják ebben; esetükben a kötelezettségek teljesülését inkább csak a jogszabályi környezet változásából fakadó külső kényszer szülte, nem a belső szándék. Több interjúalany – jellemzően a kisebb településektől – hangot adott annak, hogy véleményük szerint a közérdekűadat-igénylés egyértelműen a bizalom hiányának a jele, illetve a település működésével kapcsolatos lakossági elégedetlenséget jelzi. Úgy látják, ha a lakosok elégedettek a vezetők teljesítményével (aminek része az is, hogy megfelelően tájékoztatják a lakosokat az őket érintő kérdésekben), akkor nincs szükség adatigénylésre.

„Ha egy település működik, fejlődik, akkor kevesebb adatigénylést kap, mintha nem mennek jól a dolgai, ha elégedetlenek a lakosok. Nem a tudásvágy, nem az információéhség hajtja az adatigénylést, sokkal inkább az, ha a véleményük szerint valami nem megy jól a településen, nem arra költik a pénz, amire szerintük fontos lenne – az adatigénylés így tulajdonképpen egy válaszreakció az elégedetlenségre.”

### 5.3.2.7 H3.7 A helyi önkormányzatok többségének szándékában áll a jogszabályi kötelezettségek jobb teljesítése.

Az online kérdőíves felmérés eredményeire alapozva kidolgozott elköteleződési modell alapján jelenleg az önkormányzatok mindössze 2%-a sorolható a legnagyobb elkötelezettséget mutató 1. kategóriába: e szervezetek tehát a legjobb teljesítményt nyújtják a mért tényezők mentén, jellemző azonban ezekre,



hogyan nem elégednek meg a jelenlegi teljesítményükkel, hanem folyamatos fejlődési lehetőséget látnak maguk előtt. A jogszabályi kötelezettség (még) jobb teljesítésére tehát belső motivációt éreznek, és maguk is erőfeszítéseket tesznek a további fejlődés érdekében (pl. hazai és nemzetiségi indexek, jó gyakorlatok követése, belső képzések tartása), de szívesen (és az átlagnál nagyobb arányban) fogadnának ehhez külső segítséget, támogatást is.

A 2. kategóriába sorolt szervezetek (teljes alapsokaság 8%-a) teljesítményében jelentős hiányosság nem látható, de a nyilvánosság, tájékoztatás iránti szervezeti elkötelezettség fő mozgatórugója a kötelességtudat, nem pedig a belső motiváció. Ennek ellenére látható fejlődési szándék, pl. a munkatársak tudásának, kompetenciáinak javítása tekintetében, melyhez elsősorban külső segítséget, támogatást várnának.

A legtöbb önkormányzat – teljes sokaság 86%-a – a 3. kategóriába sorolható, azaz a többség jelentős hiányosságokat mutat az információszabadsággal kapcsolatos feladatellátás teljesülési gyakorlatában. Ennek elsődleges oka a humán kapacitások korlátozottsága lehet. E szervezeteknél a kis hivatali apparátusból következő létszámihiány, a munkakör halmozás látszik a legnagyobb problémának, hiszen motiváció lenne a fejlődésre: a szervezetek döntő többsége szükségesnek látja a humán erőforrások minőségi fejlesztését is, mind a jogszabályok ismerete, mind pedig a hozzáállás tekintetében. A gyakorlat javításához a kapacitások bővítése és/vagy komoly külső segítség biztosítása elengedhetetlennek tűnik, de e feladatok kötelezettségeinek tudatosítása is fontos.

„Elsősorban létszám- és munkaidőhiány okozza a nem megfelelő minőségű közzétételt. Erre nincs se költségvetési forrás, sem alkalmas és elérhető munkaerő. A mi szervezeti kereteink a napi feladatok ellátására is éppen csak elegendők, ezért ez információszabadság teljesülése másodlagos.”

A legrosszabb elköteleződést mutató 4. kategóriába szerencsére csak a szervezetek 5%-a (többségében települési nemzetiségi önkormányzatok) sorolható. E szervezetek jellemzően korlátozott erőforrás és szakértelem mellett végzik az információszabadsággal kapcsolatos teendőket, ugyanakkor nem is mutatkozik (az átlagnál nagyobb) igény a kapacitásfejlesztésre. Egyaránt jellemző a jogszabályi kötelezettségek ismeretének hiánya és a motiválatlanság (amely nagyrészt abból fakadhat, hogy e szervezetek nincsenek is tudatában annak, milyen kötelezettségeket kellene teljesíteniük).

A fentiek alapján látható, hogy a négy elköteleződési szegmensből három fontosnak tartaná saját fejlődését annak érdekében, hogy jobban el tudják látni feladataikat.

### 5.3.2.8 H3.8 A kötelezettségek megfelelő teljesítését leginkább az információ- és tudáshiány gátolja.

A kérdőíves felmérésben részt vevő önkormányzatok többsége szükségesnek tartja az információszabadsággal kapcsolatos feladatellátásban érintett kollégák felkészültségének, tudásának javítását – ezt a mélyinterjúk tapasztalatai is alátámasztják. A Kutatás eredményeiből egyértelműen látható, hogy a helyi önkormányzatok többsége kihívással küzd az elektronikus közzététel, de még inkább a közérdekűadat-igénylések teljesítésével kapcsolatban: e nehézségek részben az információ- és tudáshiányra vezethetők vissza, ugyanakkor a szervezetek – kiváltképp az elektronikus közzététel kapcsán – inkább a kapacitáshiányt (mennyiségi szempontból) teszik felelőssé az elégtelen teljesítésért.

Az önkormányzatok az elektronikus közzététel kapcsán csak a második problémaként jelölték meg – a feladat idő- és energiaigényessége után – a jogszabályi követelményekkel kapcsolatos tudáshiányt (amely a véleményük szerint elsősorban abból adódik, hogy nagyon sok jogszabállyal kell tisztában lenniük). A honlapellenőrzés jelentős hiányosságokat tárt fel a szervezetek elektronikus közzétételi gyakorlatában. Ezt összevetve az önkormányzatok állításaival, az eredmények arról tanúskodnak, hogy a rossz teljesülési gyakorlat kisebb részt vezethető csak vissza a tudáshiányra (de azért ez is tetten érhető), nagyobb részt a szándék vagy a lehetőség (pl. kapacitáshiány miatt) hiányzik ehhez. Kiváltképp a kisebb településeknél látható nagy probléma a kapacitás- és tudáshiány következtében.

A közérdekűadat-igénylés jogi szabályozásával kapcsolatban ugyanakkor egyértelmű és valamennyi részterületre kiterjedő tudáshiánnyal kell számolni; ennek megfelelően a többség véleménye szerint a közérdekűadat-igénylések teljesítése nehezebb, mint az elektronikus közzétételé. A próba-adatigénylés is jól mutatja ezt a tudáshiányt: a jogszerű teljesítések aránya alacsony volt, és egyaránt komoly



probléma mutatkozott a pontosításkérés, határidő-hosszabbítás, költségtérítés-felszámítás és -elutasítás jogszerű alkalmazhatóságával kapcsolatban is. A kisebb településkategóriákba sorolt önkormányzatok az átlagosnál kevesebb adatigénylést kapnak, ugyanakkor ezek teljesítésével összefüggő feladatokat nehezebbnek ítélik meg, és a próba-adatigénylés során is rosszabbul teljesítettek, mint a nagyvárosok. Ennek oka így valószínűleg a személyi és technikai háttér problémáiban, a felkészültség, a rutin hiányában keresendő.

Külön említést érdemelnek a települési nemzetiségi önkormányzatok: bár ezek a szervezetek kevesebb problémát látnak, kisebb nehézséget tapasztalnak, illetve kisebb arányban jelöltek meg fejlesztendő területeket az információszabadsággal kapcsolatos feladatok terén, mint a helyi önkormányzatok; teljesítményük mégis jócskán elmarad az utóbbiakétól. Ez adódhat részben abból, hogy többségük esetében (legalább részben) a helyi hivatal látja el a feladatokat, de azt is jelzi, hogy ezek a szervezetek egyáltalán nincsenek tisztában a jogszabályi kötelezettségekkel.

### 5.3.2.9 H3.9 A helyi önkormányzatok többségénél a vonatkozó jogszabályok ismerete is hiányos.

A Kutatás eredményeiből egyértelműen látható, hogy a H3.8 hipotézisnél bemutatott tudáshiány elsősorban a vonatkozó jogszabályok hiányos vagy nem pontos ismeretét jelenti – különösen igaz ez a kisebb településekre és a települési nemzetiségi önkormányzatokra.

Az önkormányzatok az elektronikus közzététel kapcsán – annak időigénye (és az ezáltal generált leterheltség) után – a második legnagyobb nehézségként a jogszabályi előírások, kötelezettségek naprakész ismeretét jelölték meg: leginkább az okoz problémát a szervezeteknek, hogy rendkívül sok, szerteágazó jogszabállyal kell tisztában lenniük, ráadásul a véleményük szerint e jogszabályok folyamatos változása miatt nehéz naprakésznek lenni. Bár a szervezetek fele tartalmi szempontból nem lát nehézséget az Infotv. 1. számú mellékletében szereplő közzétételi egységeket illetően, ennél a valóságban nagyobb lehet a bizonytalanság: erre utal, hogy például a szervezetek jelentős része nincs tisztában se az egyedi, se a különös közzétételi lista fogalmával.

„Rettentő szerteágazó. És most itt megint utalnék arra, hogy a jegyzőnek most 2500 feladat- és hatásköre van jogszabály alapján mondjuk körülbelül. Tehát gyakorlatilag a teljes jogtérát alkalmazza 200 ember. Nehéz időnként összefésülni az egyes jogszabályi rendelkezéseket.”

A közérdekűadat-igénylés jogi szabályozásával kapcsolatban pedig egyértelmű és átfogó tudáshiány látszik. A szervezetek által érzékelt problémák súlyossága szerint az első helyen a közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok körének lehatárolása áll, de annak megítélése is sokak számára nehézséget jelent, hogy kik igényelhetnek a szervezettől ilyen adatokat. Olyan alapvető jogszabályi ismeretekkel kapcsolatban is bizonytalanság mutatkozik, mint hogy vizsgálható-e az adatigénylés célja, de nehézséget okoz a személyes adatokkal kapcsolatos helyes eljárás is. A kérdőíves felmérés válaszaiból látható, hogy sok önkormányzat nincs tisztában azzal, hogy milyen formában benyújtott adatigénylések fogadhatók el, vagy hogy milyen adatokat kell feltétlenül megadnia az adatigénylőnek a kérelem teljesítéséhez.

### 5.3.2.10 H3.10 A releváns jogszabályok ismerete esetén is nehézségekbe ütközik a jogértelmezés – különösen az ágazati jogszabályoknál.

Az elektronikus közzététel kapcsán az önkormányzatok véleménye szerint jogértelmezési nehézség kevésbé merül fel: csak minden 4. szervezet említette nehézségként azt, hogy nehezen érthető, értelmezhető az előírt közzétételi egységek tartalma (a részletes kérdések között is 50% úgy nyilatkozott, hogy nincs értelmezési problémája egyetlen közzétételi egység tartalmát illetően sem), és csak minden 5-6. szervezet érzékelt bizonytalanságot az ágazati jogszabályok információszabadságot érintő kötelezettségeit illetően. Ugyanakkor ezt a képet árnyalja, hogy számos önkormányzat nincs tisztában az egyedi, vagy a különös közzétételi lista mibenlétével (így az átlagosnál nagyobb nehézséget okozott a szervezetek számára a II.18 közzétételi egységek teljesítése), ami arról tanúskodik, hogy e kötelezettségek könnyebb teljesíthetőségének érzete származhat a jogszabályok nem megfelelő ismeretéből is.



A közérdekűadat-igénylések vonatkozásában a már bemutatott tudáshiány pedig túlnyomórészt jogértelmezési nehézségből fakad – általában és az ágazati jogszabályok kapcsán is (ld. környezetállapot-jelentés teljesítése a próba-adatigénylés során).

A mélyinterjúk során a jogszabályi előírások említett nehézsége volt, hogy az Infotv. és a 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet mellékletei eltérő struktúrában szerepeltetik a közzétételi egységeket: nem egyértelmű több interjúalany számára, hogy melyik jogszabály melléklete szerint kell a közzétételt megvalósítani.

### 5.3.2.11 H3.11 Különösen nagy az információhiány a környezeti információk, nyilvántartások, adatbázisok tekintetében.

A környezeti adatok nyilvánossága tekintetében nagy információhiány látszik az önkormányzatoknál.

Az adatigénylői felmérések tapasztalatai azt mutatják, hogy környezeti információk csak igen ritkán férhetőek hozzá az önkormányzatoknál, az adatigénylői kör úgy érzi, ezzel nem is igazán foglalkoznak ezek a szervezetek.

A mélyinterjúkn résztvevők is többségében úgy nyilatkoztak, hogy nem kezelnek környezeti adatokat, ezért ezzel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségük sincs.

Jól példázza ezt a próba-adatigénylés is: a kikért környezetállapot-jelentést csak a szervezetek 13%-a küldte meg; 39% az adatigénylést elutasította, nagyrészt arra hivatkozva, hogy nincs a szervezet birtokában ilyen információ. Mivel a Kvt. 12. § (3) bekezdése meghatározza a környezeti információval rendelkező szervek körét, így csak a nemzeti és a megyei önkormányzatok esetében fogadható el a nem releváns válasz, a települési helyi önkormányzatoknál nem. Ez azt jelzi, hogy a környezetállapot-jelentés elkészítésének szükségessége sok helyi települési önkormányzat számára egyáltalán nem nyilvánvaló.

„Az önkormányzati honlapokon gyakran hiányosak a környezetterheléssel kapcsolatos részek, amelyekre nem is nagyon fektetnek nagy hangsúlyt.”

„Az önkormányzatoknál még környezetvédelmi program sincs, semmit nem költenek erre a területre, ezért nincs is mit közzétenni.”

### 5.3.2.12 H3.12 Az elektronikus közzétételt az önkormányzatoknál dolgozók nem megfelelő digitális kompetenciái is korlátozzák.

Az önkormányzatok humán kapacitásait fejlesztését nemcsak mennyiségi szempontból (létszám bővítése), hanem a szakmai felkészültség javítása tekintetében is fontosnak tartanák. Ha nem is a legfontosabb területként, de ebben megjelenik a munkatársak digitális kompetenciáinak a fejlesztése is: a helyi önkormányzatok negyede, a nemzeti önkormányzatok ötöde szerint szükség lenne erre.

A belső digitális kompetencia hiányosságát jelzi az is, hogy a helyi önkormányzatok kb. 40%-a (a nemzeti önkormányzatok 9%-a) külső segítségként igénybe vesz informatikust (az adatvédelem után ez a leggyakrabban igénybe vett külső segítség) – különösen igaz ez a kisebb településekre.

## 5.4 A K4. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K4): **Hogyan befolyásolja a belső szabályozás rendelkezésre állása és annak tartalma az információs szabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülésének gyakorlatát?**

### 5.4.1 A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján

A K4. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes értékelésre):



55. táblázat: K4. Kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
<b>K4</b>	<b>Hogyan befolyásolja a belső szabályozás rendelkezésre állása és annak tartalma az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülésének gyakorlatát?</b>	
<b>H4.1</b>	A helyi önkormányzatok többsége nem rendelkezik a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények/közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjét rögzítő szabállyal.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a helyi önkormányzatok – saját bevallásuk szerint – döntően rendelkeznek mindkét szabállyal; ezzel szemben a települési nemzetiségi önkormányzatoknál komoly lemaradás látható (csak a szervezetek valamivel több mint a harmadának van meg mindkét szabállyal).
<b>H4.2</b>	Nehézségekbe ütközik a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények/közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjét rögzítő szabályzat megfelelő tartalmú összeállítása.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> a H4.1 hipotézisnél bemutatottak szerint, a helyi önkormányzatok túlnyomó része rendelkezik szabállyal, azaz általánosságban nem állítható, hogy a szabályzatok összeállítása nehézségekbe ütközik. Ugyanakkor minden 2. olyan helyi önkormányzat, amelyek nem rendelkezik szabállyal, ennek okaként a tudás, a kompetencia hiányát adta meg (de a teljes alapsokaságra vetítve ez csak 7%-os részarányt jelent) – ez különösen nagy arányú volt a kistépeléseknél. Bár a nemzetiségi önkormányzatok jóval kisebb arányban rendelkeznek szabállyal, mint a helyiek, ennek okaként csak ritkán jelölték meg a tudáshiányt: esetükben tehát még annak az ismerete is korlátozottnak látszik, hogy szükség van ilyen szabályzat összeállítására.
<b>H4.3</b>	Azok az önkormányzatok, amelyek rendelkeznek szabállyal, a gyakorlatban is jobban teljesítik a kötelezettségeiket.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> nem bizonyítható, hogy azok az önkormányzatok, amelyek rendelkeznek szabállyal, a gyakorlatban is jobban teljesítik a kötelezettségeiket. (Sőt, a helyi önkormányzatok esetében a honlapelemzés és a próba-adatigénylés alapján ez nem is lenne igaz, hiszen több szervezet rendelkezik szabállyal, mint ahányan jogszerűen teljesítettek.). Ugyanakkor az megállapítható, hogy a rosszabb teljesítménnyel jellemezhető szervezetek szabállyal sem, vagy jóval ritkábban rendelkeznek, mint a jobb gyakorlatot mutatók.
<b>H4.4</b>	Gyakori probléma a helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzatok közötti, a nyilvánossági teendőkkal kapcsolatos feladatmegosztást tartalmazó megállapodás hiánya.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a nemzetiségi önkormányzatok döntő többsége a tájékoztatással, nyilvánossággal kapcsolatos feladatait vagy a helyi hivattal megosztva végzi, vagy teljeskörűen a helyi hivattalhoz tartozik ez a feladatkör. Ennek ellenére az esetek több mint a felében vagy nincs a fenti munkamegosztásra vonatkozó írásbeli megállapodásuk, vagy az nem tekinthető megfelelőnek (a dokumentum a feladatot és/vagy a felelősségi kört nem rögzíti, és nem telepíti valamelyik szervezethez).
<b>H4.5</b>	A helyi önkormányzatok többsége jelenleg nem vezet részletes statisztikát a közérdekűadat-igénylésekről és azok eredményeiről; illetve rendszeresített formában nem értékeli azok tapasztalatait a fejlesztési intézkedések megfogalmazása érdekében.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> mind saját bevallásuk szerint (kérdőíves felmérés), mind a honlapelemzés tapasztalatai alapján megállapítható, hogy az önkormányzatok döntő többsége nem vezet belső statisztikát az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségekről, vagy az nem mutat túl a NAIH éves jelentés összeállításához minimálisan szükséges adatrögzítésen (ld. elutasított adatigénylések statisztikái). Az az igen kisszámú önkormányzat, amelyik szélesebb körben készít statisztikát, viszont jellemzően a belső teljesítményük értékeléséhez, a belső ellenőrzéshez, minőségbiztosításhoz, kisebb számban pedig az egyedi közzétételi lista összeállításához használja fel ezeket az adatokat.
<b>H4.6</b>	A helyi önkormányzat belső szabállyal jellemzően nem társít megfelelő szankciókat az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek nem	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az önkormányzatok döntő többsége nem vagy legfeljebb csak eseti jelleggel ellenőrzi az információszabadsággal kapcsolatos feladatok teljesülési gyakorlatát, és a szervezetek túlnyomó része nem társít szankciókat a nem megfelelő teljesítés esetére.





Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)	
	vagy nem megfelelő teljesítésének esetére.

Forrás: saját szerkesztés

#### 5.4.2 A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését a mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi alpontok ismertetik:

##### 5.4.2.1 H4.1 A helyi önkormányzatok többsége nem rendelkezik a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények/közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjét rögzítő szabállyal.

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint a helyi önkormányzatok 86%-a rendelkezik – saját bevallása szerint – mind a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények, mind a közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjét rögzítő szabállyal (külön-külön, vagy összevontan), további 12% pedig egyik vagy másik szabállyal (többnyire a közérdekűadat-igénylések teljesítésére vonatkozóval). Tehát csupán 4% állította, hogy nincs ilyen dokumentumuk.

A mélyinterjúk tapasztalata is az, hogy az önkormányzatok többsége rendelkezik szabállyal, vagy a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények/közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjére együttesen, vagy külön-külön. Néhányan említették csak, hogy valamelyik szabályzatuk nincs meg (ez jellemzően a közzétételi kötelezettségre irányuló volt), illetve több önkormányzat jelezte, hogy jelenleg készítik vagy frissítik ezeket, a próba-adatigénylés hatására. Az intézményeknél viszont már gyakrabban volt tapasztalható probléma a szabályzat hiánya.

Ugyanakkor meg kell jegyezni azt, hogy a honlapelemzés és a próba-adatigénylés eredményei alapján, ha rendelkeznek is az önkormányzatok e szabályzatokkal, ezekről sokan nem osztják meg a jogszabályok által előírt módon az információt (ld. nem küldték meg az adatigénylésre a kért szabályzatokat és/vagy hiányos volt a II.13 közzétételi egység szerinti információk proaktív közzététele).

A nemzetiségi önkormányzatok ugyanakkor nagy lemaradást mutatnak: az online kérdőíves felmérés szerint minden 2. szervezet nem rendelkezik egyik szabállyal sem, és csak 37%-nak van meg – saját bevallása szerint – mindkét szabályzata.



Bagamér önkormányzata a próba-adatigénylésre közölte: „Szabályzatot, melyet a szervezet használ az önkormányzatot és a Bagaméri Polgármesteri Hivatalt irányító szerv döntése alapján nem adunk ki.”

##### 5.4.2.2 H4.2 Nehézségekbe ütközik a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények/közzétételi kötelezettség teljesítésének rendjét rögzítő szabályzat megfelelő tartalmú összeállítása.

A H4.1 hipotézisben bemutatottak szerint, a helyi önkormányzatok 14%-a nem rendelkezik az előírt szabályzatokkal (vagy egyikkel, vagy mindkettővel). Ennek egyértelmű okaként döntően (említések 95%-a) a kapacitáshiányt jelölték meg az online kérdőíves felmérésben, emellett a szakértelem, a kompetencia hiánya is szerepet játszik ebben közel minden 2. önkormányzatnál (48%), különösen a kisebb településeknél (de a teljes alapsokaságra vetítve ez csupán 7%-ot jelent).

A mélyinterjúk alapján sem látszik számottevő nehézség a szabályzatok összeállításában; a többség megbirkózott a feladattal, az Infotv. megfelelő sorvezetést jelentett ehhez.

A nemzetiségi önkormányzatoknál már nagyobb hiányosság látható, hiszen a szervezetek csaknem kétharmada nem rendelkezik mindkét szabállyal saját bevallása szerint. E szervezetek többsége úgy véli, hogy az SZMSZ-ük elégséges e feladatok rendezésére, 26% pedig azt gondolja, hogy nem feladata egy ilyen szabályzat összeállítása. Csak minden 10. szervezet említette, hogy nincs meg a szervezetnél a megfelelő tudás, kapacitás ehhez (ez szintén kb. 7%-os arányt jelent a teljes mintára nézve). Ennek oka lehet az is, hogy a nemzetiségi önkormányzatok egy jelentős részénél a helyi hivatal látja el az

információs szabadsággal kapcsolatos feladatokat, így például biztosítja számukra a szükséges szabályzatokat.



Egy 10-20 ezer fős települési önkormányzat felelős munkatársa a mélyinterjún elmondta, hogy van külön szabályzatuk az elektronikus közzétételre és az adatigénylések kiszolgálására. Ennek összeállítása nem jelentett nehézséget a véleménye szerint, az Infotv. nem tartozik a bonyolult jogszabályok közé. A szabályzatban meg van jelölve, hogy ki tartozik felelősséggel a szabályzat felülvizsgálatáért és frissítéséért. Meglátása szerint, ha jól működik egy önkormányzat, akkor ezeket a szabályzatokat időközönként felülvizsgálják. A szabályzatban többletvállalásként szerepel, hogy nem számítanak fel költségtérítést az adatigénylésekre. Emellett az is benne van a szabályzatban, hogy a közérdekűadat-igénylés tapasztalatait a belső ellenőrzés tervének összeállításánál is alkalmazni kell. Például, ha van olyan téma, amire nagyon sok adatigénylés érkezne, akkor azzal a belső ellenőrzés során foglalkoznának, és döntenének arról, hogy ezeket az információkat közzétegyék-e.

#### 5.4.2.3 H4.3 Azok az önkormányzatok, amelyek rendelkeznek szabállyal, a gyakorlatban is jobban teljesítik a kötelezettségeiket.

A hipotézis helytállóságának megítéléséhez a kutatási eredmények nem adnak egyértelmű választ.

A H4.1 hipotézis értékelése szerint a helyi önkormányzatok döntő többsége rendelkezik mindkét, további 12% pedig vagy a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények kielégítésére, vagy a közzétételi kötelezettség teljesítésére vonatkozó szabállyal. Ennek ellenére a honlapelemzés és a próba-adatigénylés is igen kedvezőtlen eredményeket hozott, az önkormányzatok egy jelentős része nem teljesítette (vagy nem jogszerűen) a követelményeket. Ebből az a következtetés vonható le, hogy a szabályzat megléte nem befolyásolta a teljesülési gyakorlatot.

A nemzetiségi önkormányzatoknak csupán a 37%-a rendelkezik – saját bevallása szerint – mindkét szabállyal, és minden 2. szervezetnek egyik szabállyata sincs meg. Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint e szervezetek az átlagosnál jóval rosszabb teljesítményt nyújtottak (az elköteleződési modell alapján e szervezettípus döntő többségében a 3. és a 4. kategóriába volt sorolható). Azok a szervezetek, amelyek rendelkeznek szabállyal, nagyrészt a 3. kategóriába tartoztak (néhányan az 1. és a 2. kategóriában is megjelentek). Ezzel szemben a szabállyal nem bíró önkormányzatok kivétel nélkül a 3. és a 4. kategóriába tartoztak. Ez tehát arra utal, hogy a nemzetiségi önkormányzatok esetében némi összefüggés látható a szabályzat megléte és a teljesülési gyakorlat között: ez azonban nem egyértelműen a szabályzat meglétének a hatása, inkább annak következménye, hogy azok a szervezetek, amelyek általában jobban ismerik a jogszabályi kötelezettségeket, a szükséges szabályzatokat is megalkották.

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint a szabályzat meglétét a szervezetek többsége hasznosnak tartja, mindössze 8% az aránya, akik ezt egyáltalán nem szokták elővenni. Ez utóbbi vélekedés gyakoribb a rosszabb teljesítményt nyújtók körében. A mélyinterjúk tapasztalatai azonban azt erősítik jobban, hogy a szabályzatokat inkább csak a jogszabályi kötelezettségeknek való megfelelés miatt készítik el az önkormányzatok, ezek gyakorlati szerepe, jelentősége valójában csekélynek mondható.

„A napi gyakorlatban nem a szabályzatok szerint folynak az ügyek. A szabályzat egy ideális helyzetet vázol fel, ami a napi ügymenetben nem követhető le. Nem tudjuk annyi részfeladatra szétbontani a munkát, ami szükséges lenne ahhoz, hogy a szabályzatot kövessük, mert nem dolgoznak annyian a hivatalban. Ezek a hiányosságok persze kibuknak (pl. MÁK ellenőrzésen), de ha éppen szabadságon van egy kolléga, akkor már tényleg lehetetlen a feladatokat a szabályzat szerint végigvinni.”

Összességében nem bizonyítható, hogy azok az önkormányzatok, amelyek rendelkeznek szabállyal, a gyakorlatban is jobban teljesítenék a kötelezettségeiket (sőt, a helyi önkormányzatok esetében a honlapelemzés és a próba-adatigénylés alapján ez nem is lenne igaz); ugyanakkor az megállapítható, hogy a rosszabb teljesítménnyel jellemezhető szervezetek szabállyal sem, vagy jóval ritkábban rendelkeznek, mint a jobb gyakorlatot mutatók.



#### 5.4.2.4 H4.4 Gyakori probléma a helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzatok közötti, a nyilvánossági teendőkkal kapcsolatos feladatmegosztást tartalmazó megállapodás hiánya.

A nemzetiségi önkormányzatok csupán 16%-a látja el maga teljeskörűen az információszabadsággal kapcsolatos feladatait. A többség (54%) ezeket a feladatokat a helyi hivatallal megosztva végzi; 30% esetében pedig teljeskörűen a helyi hivatalhoz tartozik ez a feladatkör.

Annak dacára, hogy ezt jogszabály előírja, a nemzetiségi önkormányzatok több mint harmada (37%-a) szerint nincs a fenti munkamegosztásra vonatkozó írásbeli megállapodás közte és a helyi önkormányzat között, további 4% szerint pedig van ugyan megállapodás, de az sem a feladat-, sem a felelősségi kör megosztását nem rögzíti. Csak az írásbeli megállapodások 41%-a tekinthető teljesen megfelelőnek (mind a feladatot, mind a felelősségi kört rögzíti és valamelyik szervezethez telepíti).

„A hivatalt jelentősen leterhelik a nagy önkormányzatok feladatai, így a nemzetiségi önkormányzatra nem marad túl sok energiájuk.”

Meg kell azonban jegyezni azt, hogy e hiányosság ellenére a nemzetiségi önkormányzatoknak csak a harmada elégedetlen a helyi hivatal együttműködésével. Az elégedetlenség oka jellemzően az, hogy a nemzetiségi önkormányzatok úgy érzik, a hivatal másodrendűnek tartja a velük kapcsolatos ügyeket, feladatokat, leterheltségük miatt nem jut erre elég idejük, vagy nem is vonják be érdemben a nemzetiségi önkormányzat képviselőit a nemzetiségi kérdések, ügyek előkészítésébe; nincs tájékoztatás; nem válaszolnak érdemben a kérdésekre; nincs valódi együttműködés.

„Saját szabályzatunk a hivatal nem fogadja el magára kötelezőnek, míg adatvédelmi kéréseinket nem teljesítik, számítógépünk sem védett három nemzetiségi önkormányzat használja. Iktatásunk nincs, levelezésünk a polgármesteren "keresztül" fut át. A jegyző nem segít.”

A nemzetiségi önkormányzatokra vonatkozó külön értékelést a 4.4.2.1.4.3 fejezet részletezi.



Az online kérdőíves felmérés keretében egy települési nemzetiségi önkormányzat vezetője elmondta, hogy a város és a nemzetiségi horvát önkormányzat közötti együttműködés konfliktusoktól mentes ..., az együttműködést a hivatallal kötött közigazgatási szerződés kellően és elégségesen rendezi, és mivel ennek végrehajtásában problémák csak rejtve és elvétve voltak – például a törvényi előírással ellentétesen a belső ellenőrzés költségeinek áthárítása -, ők ezt elégségesnek, megnyugtatónak tartották.



Az online kérdőíves felmérés keretében egy roma nemzetiségi önkormányzat elnöke elmondta, hogy a helyi települési önkormányzat hivatala semmilyen módon nem segíti a nemzetiségi önkormányzat feladatellátását. Nem biztosítanak a számukra irodahelyiséget, megfelelő IT eszközöket, így a nemzetiségi önkormányzat munkavégzése ellehetetlenül. Úgy érzik, a kisebbség érzékelhetően és szándékosan kirekesztett, így a törvényben adott jogait nem tudják gyakorolni, érvényesíteni. Sőt, a jegyző szigorúbban várja el tőlük a törvényességet, mint ahogyan az a nemzetiségi jogokról szóló jogszabályokban szerepel. A problémát hiába jelezték többször a törvényességi felügyeletet ellátó szervezetnek, a területileg illetékes kormányhivatal azt közölte, nincs hatásköre az irodahelyiség ügyében állást foglalni.

#### 5.4.2.5 H4.5 A helyi önkormányzatok többsége jelenleg nem vezet részletes statisztikát a közérdekűadat-igénylésekről és azok eredményeiről; illetve rendszeresített formában nem értékeli azok tapasztalatait a fejlesztési intézkedések megfogalmazása érdekében.

Az online kérdőíves felmérés eredménye szerint a szervezetek túlnyomó része (81%-a) nem vezet belső statisztikát az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségekről. Ennek oka a mélyinterjúk tapasztalatai alapján elsősorban az, hogy a szervezetek jelentős része nem, vagy csak igen kevés adatigénylést kap, ezért ezekről nincs

„Mivel igen kevés adatigénylést kapunk, ezért ezekből nem készítünk statisztikákat. Olyan szempontból követjük nyomon ezeket, hogy szükséges-e a tapasztalatok alapján változtatás a szabályozásban, pl. költségtérítés szabályozása.”

értelme külön nyilvántartást, statisztikát vezetni. Továbbá mivel az adatigényléseket iktatják, ezért szükség esetén ebből ki tudják nyerni az adatokat.

A statisztikát készítő szervezeteknél a fő motivációt erre a NAIH jelentés összeállítása jelenti, azaz a szervezetek elsősorban jogszabályi kötelezettségük miatt gyűjtik és rögzítik az adatokat – döntően az elutasított adatigénylésekről. Csupán 4% az, aki a kötelező adatszolgáltatáson felül más adatokat is gyűjt: ezek szinte kizárólag (vagyis az elutasított mellett a teljesített) adatigénylések számbavételére vonatkoznak. Így elenyésző azon szervezetek aránya, amelyek e statisztikákat saját belső teljesítményük értékelésére, fejlesztési szükségletek és célok meghatározására, vagy egyedi közzétételi lista összeállítására használják fel.

Különösen csekély a statisztika vezetése a nemzetiségi önkormányzatoknál, a közös önkormányzati hivataloknál és a kisebb településeknél.

Ezeket az eredményeket a honlapelemzés tapasztalatai is alátámasztják. A II.15 közzétételi egység (a közérdekű adatokkal kapcsolatos kötelező statisztikai adatszolgáltatás adott szervre vonatkozó adatai) esetében a helyes közzétételi gyakorlat igencsak hiányos volt a vizsgálat időpontjában: a részletesen vizsgálható szervezetek csupán 13%-a [teljes alapsokaság 4%-a] teljesítette legalább részben a törvény általi kötelezettségét, míg 87% [96%] nem felelt meg ennek (nincs vagy helytelen a közzététel). A területi önkormányzatok jártak el a leginkább megfelelő módon, míg a települési önkormányzatok gyakorlata lényegesen rosszabb volt, az országos nemzetiségi önkormányzatok között pedig nem volt olyan, amely ezt a közzétételi egységet megfelelő módon feltüntette volna a honlapján. Hivatal típus szerint legjobban az önálló polgármesteri hivattalal bíró települések feleltek meg a követelményeknek, legkevésbé pedig a tagtelepülések. A településméret növekedésével javult a közzétételi gyakorlat.

A NAIH-nak megküldendő éves statisztikával kapcsolatban a mélyinterjúkon elhangzott néhány fejlesztési javaslat: hasznosnak látnának ehhez egy kitöltési útmutatót, mert esetenként nem egyértelmű ennek kitöltése. Így például bizonytalanságot okoz annak rögzítése, ha egy adatkérelem több adatkérésből áll (akkor egy vagy több adatigénylésként kell-e rögzíteni); vagy ha az adatigénylés részben került teljesítésre.



Egy 20-50 ezer fős település hivatalának felelős munkatársa a mélyinterjú keretében elmondta, hogy nyilvántartást vezetnek az adatigénylések adatairól. Az adatigénylésekkel kapcsolatos információkat a felelős továbbítja az átláthatósággal foglalkozó alpolgármesternek, aki ezeket elemzi, és a hivatal transzparenciával kapcsolatos esetleges fejlesztési igényeit ezek alapján határozza meg.

#### **5.4.2.6 H4.6 A helyi önkormányzat belső szabályzata jellemzően nem társít megfelelő szankciókat az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek nem vagy nem megfelelő teljesítésének esetére.**

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint a szervezetek többsége nem (43%) vagy legfeljebb csak eseti jelleggel (33%) ellenőrzi saját teljesítményét az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése terén, azaz mindössze a szervezetek negyede végez ellenőrzéseket belső folyamatokba épített módon. Nem meglepő tehát, hogy az önkormányzatok döntő többsége (93%-a) nem társít szankciókat a nem megfelelő teljesítéshez. Különösen a közös hivatalokra, a kisebb településekre jellemző, hogy nem ellenőrzik teljesítményüket, és nem is szankcionálják a nem megfelelő gyakorlatot. Azok, akik alkalmaznak szankciókat, többnyire a Kttv. szerinti, illetve általános munkajogi szabályok szerint járnak el, az általános feladatellátáshoz, munkajogi felelősségvállaláshoz kapcsolódó fegyelmi eljárásokat alkalmazzák.

## 5.5 A K5. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K5): **Hogyan befolyásolják a technikai-technológiai feltételek az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?**

### 5.5.1 A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján

A K5. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes értékelésre):

56. táblázat: K5. kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
K5	Hogyan befolyásolják a technikai-technológiai feltételek az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?	
H5.1	Általános technikai-technológiai probléma nem akadályozza az információszabadság teljesülési gyakorlatát.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> összességében elmondható, hogy a helyi önkormányzatok esetén az általános technikai-technológiai háttér esetleges problémái nem vagy csak nagyon szűk körben hátráltatják a feladatellátást (de például az iratok nem teljes körű digitalizáltsága már gondot jelent); ugyanakkor a települési nemzeti önkormányzatok esetében sokszor már az alapvető technikai háttér is hiányos (pl. nincs saját számítógép, saját honlap).
H5.2	A helyi önkormányzatok honlapjainak színvonala, fejlettsége, felhasználóbarát jellege igen eltérő, mely szempontoknál elsősorban a település nagysága, jogállása meghatározó.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár összességében, az önkormányzatok többségénél számos hiányosság látható az önkormányzati honlapok fejlettségét, színvonalát, felhasználóbarát jellegét illetően, ez szoros összefüggést mutat a település méretével, a hivataltípussal, ami a technikai-technológiai háttér megteremtésének anyagi-finanszírozási lehetőségeit is jelezheti: a tagtelepülések, a kisebb községek esetében az átlagnál lényegesen gyakoribb volt a gyenge színvonalú honlap megléte a vizsgálat időpontjában.
H5.3	Az adatokhoz, információkhoz való egyenlő esélyű, akadálymentes hozzáférés a fogyatékossgal élők számára az önkormányzati honlapok többsége esetében nem biztosított.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a vizsgálat időpontjában csak az önkormányzati honlapok negyedénél volt elérhető akadálymentes verzió.

Forrás: saját szerkesztés

### 5.5.2 A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését az adott előfeltevés kapcsán érintett mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi fejezetek ismertetik:

#### 5.5.2.1 H5.1 Általános technikai-technológiai probléma nem akadályozza az információszabadság teljesülési gyakorlatát.

A honlapelemzés eredményei szerint, a célcsoportot képező önkormányzatok döntő többsége (92%-a) rendelkezik saját honlappal. Hiányosság csak a tagtelepülések esetén látható: ezek 13%-ának nincs saját honlapja, ugyanakkor a közös önkormányzati hivatalok székhelytelepüléseinél a honlap penetrációja 98%-os, így a tagtelepülések a közös hivatali honlapokon (elvben) közzétehetik az adatokat. Ez igaz is: az érintett tagtelepülések kétharmada (63%) a közös önkormányzati hivatal honlapján tesz eleget (elvben) elektronikus közzétételi kötelezettségének.

Az online kérdőíves felmérés során a helyi önkormányzatok részéről technikai-technológiai probléma leginkább az iratok digitalizációja terén merült fel: közel minden 2. önkormányzat említette, hogy nem



került még sor minden dokumentum digitalizálására. Emellett a honlapfejlesztést, az IT eszközök fejlesztését is többen szükségesnek látják. A nemzetiségi önkormányzatok esetében a problémák jellemzően az alapvető technikai eszközök hiányosságai körül koncentrálnak: nincs, vagy jelentősebb fejlesztésre szorul a szervezeti honlap (nemzetiségi önkormányzatok negyede esetében), illetve a technikai (IT) eszközök nem megfelelőek (ötödüknél).

Ezt a mélyinterjúk tapasztalatai is alátámasztják: a többség szerint technikai probléma nem hátráltatja a feladatellátást; csak a kisebb települések vonatkozásában volt néhány példa ilyen jellegű nehézség említésére (pl. elavult géppark, akadozó internet). Emellett az országos nemzetiségi önkormányzatok azt emelték ki, hogy a települési szervezetek esetében sokszor még az alapvető technikai feltételek is hiányoznak (pl. nincs saját számítógép).

„Még adatvédelmi kéréseinket sem teljesítik, számítógépünk sem védett, három nemzetiségi önkormányzat használja. Iktatásunk nincs, levelezésünk a polgármesteren "keresztül" fut át.”

Az elköteleződési modell is azt mutatja, hogy a jelentős hiányosságokat mutató 3. kategóriába sorolt szervezeteknél technikai problémák kisebb részt merülnek csak fel (igaz, az átlagosnál gyakoribb az IT eszközök nemmegfelelősége és az internetkapcsolat bizonytalansága is, de a feladatellátást elsősorban nem ezek korlátozzák); valós technikai probléma csak a legrosszabb teljesítményt nyújtó 4. kategóriába sorolt szervezeteknél (jellemzően települési nemzetiségi önkormányzatok) látszik.

#### **5.5.2.2 H5.2 A helyi önkormányzatok honlapjainak színvonala, fejlettsége, felhasználóbarát jellege igen eltérő, mely szempontoknál elsősorban a település nagysága, jogállása meghatározó.**

Ahogy az előző pontban is bemutatásra került, a honlapelemzés eredményei szerint a célcsoportot képező önkormányzatok döntő többsége (92%-a) rendelkezik saját honlappal.

A megyei önkormányzatok, az országos nemzetiségi önkormányzatok és az önálló polgármesteri hivattalal bíró települések mindegyike rendelkezik saját weboldallal, és a székhelytelepülések körében szintén csaknem teljes a honlap penetráció (98%). Hiányosság csak a tagtelepülések esetén látható: ezek 13%-ának nincs saját honlapja.

A településméret és a saját honlap megléte között egyértelmű korreláció mutatkozik (az 5000 főnél nagyobb települések 100%-ban, az ennél kisebbek csökkenő arányban működtetnek saját weboldalt és az 500 fő alatti települések esetében ez az arány már csak 81%-os). Azok az önkormányzatok, amelyek a közzétételt a társulás, felettes/felügyeletet ellátó szerv honlapján teljesítették a vizsgálat időpontjában (összes önkormányzat 7%-a), többségében 500 fő alatti, vagy 500-1000 fő közötti, község jogállású kistélepülések önkormányzatai voltak.

A honlapelemzés tanúsága szerint a honlapok színvonala, fejlettsége, felhasználóbarát jellege sok kívánnivalót hagy maga után, pl. a honlapok kevesebb mint a felénél (47%) volt keresőmotor, mindössze 10%-ának volt oldaltérképe, a honlapok döntő többsége (92%-a) csak magyar nyelven volt olvasható a vizsgálat időpontjában. Eszerint az önkormányzatok digitális jelenlétének technikai színvonala csak a szervezetek 1%-a esetében volt kiváló; a szervezetek 41%-ánál viszont kifejezetten gyenge volt ez. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a színvonalasabbnak mondható honlapok esetében az Infotv. szerinti közzététel átláthatóbb módon valósulna meg, ezek az eredmények kizárólag a honlap technikai adottságait összegzik.

„Ezzel még küzdünk, mert van olyan tagtelepülés, aminek csak az ASP-s oldala van, de most nekiálltunk igazából feltérképezni, hogy hol, milyen adatok hiányoznak, hol kellene frissíteni.”

Általánosságban véve, a honlapok színvonala, szolgáltatásköre összefüggést mutat a település méretével, a hivattalípussal, ami a technikai-technológiai háttér megteremtésének anyagi-finanszírozási lehetőségeit is jelezheti: az önálló polgármesteri hivatalokat működtető önkormányzatok honlapja lényegesen fejlettebb volt a fenti szempontok szerint, mint a tagtelepüléseké (a székhelytelepülések honlapja pedig a középmezőnybe sorolható); a kistélepülések esetében lényegesen gyakoribb volt a fenti értékelés szerint gyenge honlap, mint a nagyobbaknál.

### 5.5.2.3 H5.3 Az adatokhoz, információkhoz való egyenlő esélyű, akadálymentes hozzáférés a fogyatékossgal élők számára az önkormányzati honlapok többsége esetében nem biztosított.

Annak ellenére, hogy jogszabály kötelezővé tette a közfeladatokat ellátó szervek honlapjának akadálymentesítését; a honlapelemzés tanúsága szerint a vizsgálat időpontjában csak az önkormányzati honlapok negyedénél volt elérhető akadálymentes verzió.

## 5.6 A K6. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K6): **Hogyan befolyásolják a közfeladatot ellátó szervek egyéb szervezeti jellemzői az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?**

### 5.6.1 A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján

A K6. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes értékelésre):

57. táblázat: K6. kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)	
K6	Hogyan befolyásolják a közfeladatot ellátó szervek egyéb szervezeti jellemzői az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát?
H6.1	<p>A kisebb települések nehezebben birkóznak meg az Infotv., illetve más vonatkozó jogszabályok által előírt nyilvánossági, tájékoztatási feladatokkal.</p> <p><b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> valamennyi mérőeszköz eredményeiből látható, hogy a kistelepülések nyújtják a legrosszabb teljesítményt mind az általános tájékoztatásban, mind az elektronikus közzétételt vagy a közérdekűadat-igénylések teljesítését illetően. Számukra a különböző feladatok rendre nehezebbnek bizonyulnak, mint a nagyobb városoknak.</p>
H6.2	<p>A település földrajzi elhelyezkedése nem befolyásolja a teljesülési gyakorlatot.</p> <p><b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár régióként láthatók eltérések az információszabadsággal kapcsolatos feladatok teljesülési gyakorlatát illetően, ez az eltérő gyakorlat nem a földrajzi elhelyezkedésre, hanem a településstruktúrára vezethető vissza – azok a régiók teljesítenek a legrosszabbul, ahol a legnagyobb a kistelepülések, közös önkormányzati hivatalok aránya.</p>
H6.3	<p>A közös önkormányzati hivatalok kevésbé tesznek eleget a jogszabályi kötelezettségeknek, mint az önálló polgármesteri hivatalok.</p> <p><b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> valamennyi mérőeszköz eredményeiből látható, hogy a közös önkormányzati hivatalok rendre rosszabb teljesítményt nyújtanak mind az általános tájékoztatásban, mind az elektronikus közzétételt vagy a közérdekűadat-igénylések teljesítését illetően, mint az önálló polgármesteri hivatalok.</p>
H6.4	<p>Minél több település tartozik egy közös önkormányzati hivatalhoz, annál nehezebb az információszabadsággal kapcsolatos előírások teljesítése.</p> <p><b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> nincs egyértelmű, szoros összefüggés a hivatalhoz tartozó települések száma és az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének érzékelt nehézsége között. Némi különbség csak a legkisebb és a legnagyobb kategóriában látható: a 2 települést kiszolgáló hivatalok általában könnyebbnek tartják a feladatokat, és jobban is teljesítettek a honlapelemzés és a próba-adatigénylés alapján is; míg a 9 tagtelepülésnél nagyobb hivatalok némileg rosszabb teljesítményt nyújtottak, bár a feladatok érzékelt nehézsége nem ezeknél volt a legnagyobb (az elektronikus közzétételt leginkább az 5-9 tagtelepüléses közös hivatalok, míg az adatigénylést a 3-4 települést kiszolgálók tartják a leginkább nehéznek).</p>
H6.5	<p>A közös önkormányzati hivatalok esetében igen nagy a különbség a</p> <p><b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> annak ellenére, hogy a közös önkormányzati hivatalok döntő</p>

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		
	<p>székhelytelepülések, illetve a nem székhelytelepülések nyilvánossági feladatainak biztosításában.</p>	<p>többsége valamennyi tagtelepülésének ellátja az információszabadsággal kapcsolatos feladatait, és saját bevallásuk szerint az esetek nagy részében településenként nincs különbség a feladatellátás színvonalában, mégis az látható, hogy a tagtelepülések rendre rosszabbul teljesítik az elektronikus közzétételi kötelezettségeiket, mint a székhelytelepülések. (Igaz, a megállapítás általánosíthatóságát korlátozza, hogy a próba-adatigénylésben jellemzően a közös hivatalok egységesen jártak el valamennyi hozzájuk tartozó település kapcsán, így a közérdekűadat-igénylés teljesítésének esetleges eltéréseire vonatkozó következtetés ebből nem vonható le).</p>
<b>H6.6</b>	<p>A helyi önkormányzatok többsége felvállalja a költségvetési szervek nyilvánossági, tájékoztatási feladatait is.</p>	<p><b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> bár az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az önkormányzatok többsége felvállalja a költségvetési szervek tájékoztatási, nyilvánossági feladatait is; ennek ellenére igen csekély volt a vizsgálat időpontjában azon önkormányzatok aránya (saját honlappal rendelkező önkormányzatok mindössze 4%-a), amelyek honlapján megtalálható volt olyan szervezet közzétételi listája is, amely esetében az önkormányzat látja el a felügyeletet, szakmai irányítást vagy a működéssel kapcsolatos koordinációt.</p>
<b>H6.7</b>	<p>A helyi önkormányzatok hozzáállása meghatározza a településen működő, önkormányzati fenntartású/alapítású költségvetési szervek, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek kötelezettségeinek teljesítését is.</p>	<p><b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár az önkormányzati tulajdonban, fenntartásban lévő intézmények, gazdasági társaságok és nonprofit szervezetek többsége számára – kisebb, nagyobb mértékben – az önkormányzat nyújt segítséget az információszabadsággal kapcsolatos feladatok ellátásához; a KUT3 kutatás eredményei szerint ez a célcsoport lényegesen rosszabbul teljesített mind a honlapelemzés, mind pedig a próba-adatigénylés során, mint az önkormányzatok; azaz e tekintetben az önkormányzatok hozzáállása kevésbé határozta meg a településen működő más szervezetek kötelezettségeinek teljesülését.</p>
<b>H6.8</b>	<p>A nemzetiségi önkormányzatok információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesülése elmarad a helyi önkormányzatokétól.</p>	<p><b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár az országos nemzetiségi önkormányzatok mind az elektronikus közzététel, mind pedig a próba-adatigénylés során valamelyest jobb gyakorlatot mutattak, mint a helyi önkormányzatok; ugyanakkor – a kérdőíves felmérés eredményei szerint – a települési nemzetiségi önkormányzatokat lényegesen rosszabb tudás, attitűd és gyakorlat jellemzi, mint a helyi szerveket. A települési nemzetiségi önkormányzatokat egyaránt jellemzi a jogszabályi kötelezettségek ismeretének hiánya és a motiválatlanság (amely nagyrészt abból fakad, hogy e szervezetek nincsenek is tisztában az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeikkel).</p>
<b>H6.9</b>	<p>Eltérés mutatkozik a települési és a területi (megyei) önkormányzatok információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesülési gyakorlatában.</p>	<p><b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a honlapelemzés alapján a helyi önkormányzatok közül legjobban a megyei önkormányzatok teljesítettek mindhárom rész tekintetében; ugyanakkor a próba-adatigénylésben már hasonló teljesítményt nyújtottak, mint a települési szervezetek. A megyei önkormányzatok elkötelezettsége is vegyes képet mutat: látható, hogy a megyei önkormányzatok számára fontos a jogszabályok betartása, ugyanakkor ez kevésbé származtatható a belső elköteleződésükből. Ennek megfelelően a mindennapi rutin részét képező elektronikus közzétételt az átlagosnál jobban teljesítik, ugyanakkor az állampolgári érdeklődés kielégítését már kevésbé látják fontosnak. Utóbbiban szerepet játszhat a jellemzően kisszámú közérdekűadat-igénylésből származó rutintalanságuk is.</p>

Forrás: saját szerkesztés





## 5.6.2 A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését az adott előfeltevés kapcsán érintett mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi fejezetek ismertetik:

### 5.6.2.1 H6.1 A kisebb települések nehezebben birkóznak meg az Infotv., illetve más vonatkozó jogszabályok által előírt nyilvánossági, tájékoztatási feladatokkal.

Bár a kutatási eredmények alapján a teljes alapsokaságra nézve sem tekinthető jónak az Infotv., illetve más ágazati jogszabályok által előírt nyilvánossági, tájékoztatási feladatok ellátása (talán csak az önkéntes tájékoztatás jelent ebben kivételt); mégis egyértelműen látható, hogy az átlagteljesítményt a kistelepülések rontják le: esetükben mind az elektronikus közzététel, mind pedig az adatigénylések teljesítése különösen gyenge teljesítményt mutat.

Mind a honlapelemzés, mind a próba-adatigénylés eredményei alapján megállapítható, hogy a településméret növekedésével párhuzamosan javult a gyakorlat, azaz minél nagyobb egy település lélekszáma, annál jobban teljesítette az önkormányzat e kötelezettségeit. Ez a trend csak az 50-100 ezer fős lélekszámú települések önkormányzatainál tört meg valamelyest (de a 100 ezer fő feletti kategóriában ismét javult a teljesülés<sup>57</sup>).

Az okok többértékűek lehetnek:

- A kisebb települések nehezebb feladatnak tartják az elektronikus közzététel teljesítését, mint a nagyobb városok. Mivel a jogszabályok – településmérettől függetlenül – azonos kötelezettségeket rónak minden önkormányzatra, ezért az eltérő teljesítményben a szervezeti sajátosságoknak, kapacitásoknak és kompetenciáknak egyaránt kiemelt szerepe lehet. A lehetséges okokat (ld. humán kapacitások, technikai háttér stb.) a további hipotézisek értékelése tartalmazza.
- A közérdekűadat-igénylés kapcsán ugyanakkor településméret szerint vizsgálva nem körvonalazódik egyértelmű trend a feladat nehézségének megítélésében: a 10 ezer fő alatti és az 50 ezer fő feletti települések nehezebbnek, a 10-20 ezer és a 20-50 ezer fős települések pedig könnyebbnek ítélik meg e feladatot. Mivel az adatigénylések száma a településméret növekedésével párhuzamosan tendenciózusan nő, ennek az értékelésnek az oka összetett lehet:
  - A kisebb településkategóriákba sorolt önkormányzatok az átlagosnál kevesebb adatigénylést kapnak, ugyanakkor ezek teljesítésével összefüggő feladatokat nehezebbnek ítélik meg. Ennek oka így valószínűleg a személyi és technikai háttér problémáiban, a felkészültség, a rutin hiányában keresendő.
  - A legnagyobb városoknál (50 ezer fő feletti) az adatigénylések átlagos száma ugrásszerűen megnő, így az általuk érzékelt nehézség e nagyszámú kérelemnek tudható be.
  - A 10-20 ezer ill. 20-50 ezer fős településkategóriában az adatigénylések száma csak némileg nagyobb, mint a kisebb településeknél; ugyanakkor a rendelkezésre álló erőforrások számottevőbbek, így a feladatellátás számukra kevésbé jelenthet problémát.
- Az online kérdőíves felmérés eredményeire épülő elköteleződési modell is azt mutatja, hogy a településméret növekedésével javul a szervezetek elköteleződése, és legjobban e tekintetben a nagyvárosok teljesítenek. Az 50-100 ezer fős településkategóriában törik csak meg valamelyest ez a trend: ez magyarázhatja az előző eredményeket is, azaz e kategóriában a szemléletformálás különösen fontos a teljesítmény javítása érdekében.

Meg kell azonban jegyezni azt, hogy a legjobban teljesítő önkormányzatok között – mind az elektronikus közzétételt, mind pedig az adatigénylések teljesítését tekintve – vannak néhány ezer, sőt néhány száz fős községek is (ezzel szemben a legrosszabbul teljesítők között fővárosi kerületek és

<sup>57</sup> Bár a próba-adatigénylés során a teljesen jogszerű teljesítés nem a legnagyobb városoknál volt a leggyakoribb, összességében mégis ezen önkormányzatok esetében került sor legnagyobb arányban sikeres teljesítésre – mindössze a szervezetek 8%-a nem válaszolt.



megyeszékhelyek is). Ez azt mutatja, hogy – természetesen nem lebecsülve a humán, technikai, anyagi lehetőségek hatását – a megfelelő hozzáállás, szándék esetén a legkisebbek is teljesíteni tudják a kötelezettségeiket, míg az erőforrások megléte sem párosul feltétlenül a kötelezettségek maradéktalan teljesítésének igényével.

#### **5.6.2.2 H6.2 A település földrajzi elhelyezkedése nem befolyásolja a teljesülési gyakorlatot.**

Bár régióként láthatók eltérések az információszabadsággal kapcsolatos feladatok teljesülési gyakorlatát illetően, ez az eltérő gyakorlat nem a földrajzi elhelyezkedésre, hanem a településstruktúrára vezethető vissza: azok a régiók teljesítettek a legrosszabbul, ahol nagyobb a kistelepülések aránya (Észak-Magyarország, Nyugat-Dunántúl, Dél-Dunántúl), míg természetesen a Közép-Magyarországon működő önkormányzatok nyújtották a legjobb teljesítményt.

#### **5.6.2.3 H6.3 A közös önkormányzati hivatalok kevésbé tesznek eleget a jogszabályi kötelezettségeknek, mint az önálló polgármesteri hivatalok.**

Mind az elektronikus közzététel, mind pedig a próba-adatigénylés eredményeiből egyértelműen látható, hogy a közös önkormányzati hivatalok rendre rosszabbul teljesítettek, mint az önálló polgármesteri hivatalok.

Az eltérés nemcsak a teljesülési gyakorlatban, hanem a hozzáállásban is tetten érhető. Az online kérdőíves felmérés eredményeire alapozott elköteleződési modell szerint az átlagosnál nagyobb arányban sorolhatók az önálló polgármesteri hivatalokkal rendelkező önkormányzatok a 2. kategóriába („elkötelezett, de kizárólag a jogszabályi kötelezettségek teljesítésére törekvő”), ez a szegmens tehát a nagy átlagnál jobb elkötelezettséggel jellemezhető. Ezzel szemben a közös önkormányzati hivatalokkal bíró önkormányzatok többsége a 3. kategóriába sorolt („alacsony elkötelezettségű, jelentősebb hiányosságokkal”), tehát ez a szegmens jelentős hiányosságokkal jellemezhető az elkötelezettség terén.

#### **5.6.2.4 H6.4 Minél több település tartozik egy közös önkormányzati hivatalhoz, annál nehezebb az információszabadsággal kapcsolatos előírások teljesítése.**

A közös hivatalhoz tartozó települések döntő többsége (92%-a) esetében a közös hivatal látja el (túlnyomórészt, döntő mértékben) az információszabadsággal kapcsolatos feladatokat a székhely- és a tagtelepülések mindegyikének. E tekintetben nincs szignifikáns különbség a közös hivatalhoz tartozó települések száma alapján.

A kérdőíves felmérés eredményei szerint a tagtelepülések száma és az információszabadsággal kapcsolatos feladatok érzékelt nehézsége között csak kismértékű összefüggés látható: az elektronikus közzétételi kötelezettség és az adatigénylések teljesítését is a legkevésbé nehéznek a legkevesebb tagtelepülést (2) számláló közös hivatalok tartják, a nagyobb hivatalok több problémát tapasztalnak, különösen az adatigénylések teljesítésében, de ez a különbség nem számottevő (10% körüli). A 2 településnél nagyobb közös hivataloknál a tagtelepülések számának növekedése nem jelenti automatikusan az érzékelt nehézség emelkedését is: a közzétételt leginkább az 5-9 tagtelepüléssel rendelkező közös hivatalok, míg az adatigénylést a 3-4 települést kiszolgálók tartják a leginkább nehéznek.

A közös önkormányzati hivatalhoz tartozó településszám és az információszabadsággal kapcsolatos feladatokhoz való hozzáállás tekintetében csak a 9 főnél több tagtelepülést számláló önkormányzati hivataloknál látszik némi különbség: e szervezetek 100%-ban a 3. kategóriába soroltak, azaz esetükben a nyilvánossági feladatok ellátása komoly hiányosságokat mutat, mely elsősorban a humán kapacitások korlátozottságára, leterheltségére vezethető vissza. (A kisebb hivatalokból többen sorolhatók a jobb teljesítményt nyújtó kategóriákba.)

A próba-adatigénylés és a honlapelemzés ezt kevésbé támasztja alá: a tagtelepülések száma és a teljesítés minősége között szoros, tendenciózus összefüggés nem látható; bár némileg jobban teljesítettek a legkevesebb tagtelepülést számláló, és némileg rosszabbul a 10 vagy annál is több települést kiszolgáló hivatalokhoz tartozó települések.



#### **5.6.2.5 H6.5 A közös önkormányzati hivatalok esetében igen nagy a különbség a székhelytelepülések, illetve a nem székhelytelepülések nyilvánossági feladatainak biztosításában.**

Mind az elektronikus közzététel, mind pedig a próba-adatigénylés eredményeiből egyértelműen látható, hogy a közös önkormányzati hivatalokhoz tartozó tagtelepülések rendre rosszabbul teljesítettek, mint a székhelytelepülések.

„A tagtelepülés sajnos mostohagyerek ebben. Tehát ott a polgármester végzi az elektronikus közzétételeket, több-kevesebb sikerrel. Ő laikus, meg van neki főállása, ezek nagyon kis települések itt a megyében.”

Mindez annak ellenére volt így, hogy a kérdőíves felmérés eredményei alapján a közös hivatalhoz tartozó települések döntő többsége (92%-a) esetében a közös hivatal látja el (túlnyomórészt, döntő mértékben) az információszabadsággal kapcsolatos feladatokat a székhely- és a tagtelepülések mindegyikének; és a válaszadók többsége (86%-a) szerint a feladatellátás színvonalában jellemzően nincs eltérés. A gyakorlat alapján ez az állítás tehát erősen megkérdőjelezhető.

#### **5.6.2.6 H6.6 A helyi önkormányzatok többsége felvállalja a költségvetési szerveik nyilvánossági, tájékoztatási feladatait is.**

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint a helyi önkormányzatok kétharmadának van a fenntartásában/alapításában/tulajdonosi részvételével költségvetési szerv és/vagy gazdasági társaság és/vagy nonprofit szervezet. A legtöbb önkormányzat költségvetési szervvel bír (legkisebb arányban a nonprofit szervezetek vannak jelen). A nemzetiségi önkormányzatok számottevően kisebb aránya (csupán 12%-a) tulajdonol, tart fenn ilyen szervezeteket.

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint a költségvetési szervvel/gazdasági társasággal/nonprofit szervezettel bíró önkormányzatok több mint negyede (26%-a) valamennyi érintett szervezetnek ellátja a tájékoztatási, nyilvánossági feladatait. Harmaduk csak a költségvetési szerveket segíti e tekintetben; míg 12% esetében változó, hogy mely szervezetnek a feladatellátásban vesznek részt és milyen mértékben. Mindössze 29% esetében végzik e feladatokat maguk a költségvetési szervek, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek.

Az önkormányzatok által nyújtott segítség az esetek 41%-ában teljes körű, azaz valamennyi információszabadsággal kapcsolatos feladatra kiterjed. A részfeladatok közül leginkább a nyomtatványok, szabályzatok biztosítása (35%), az önkormányzati honlapon a közzétételi kötelezettség teljesítése (32%), valamint a közérdekű adatok megválaszolása (30%) a leggyakoribb.

A kistelepüléseknél az átlagosnál gyakoribb, hogy a hivatal látja el az ezirányú feladatokat valamennyi szervezet számára (átfogóan), ezzel szemben a nagyobb települések önkormányzatainak fenntartásában, tulajdonában lévő szervek jellemzően maguknak végzik el e teendőket, és a hivatalok legfeljebb átfogó ellenőrző funkciót látnak el, tanácsokat adnak, vagy egy-egy részfeladatnál (ld. anonimizálás) segítenek.

Ennek ellenére igen csekély volt a vizsgálat időpontjában azon önkormányzatok aránya (saját honlappal rendelkező önkormányzatok mindössze 4%-a), amelyek honlapján megtalálható volt olyan szervezet közzétételi listája is, amely esetében az önkormányzat látja el a felügyeletet, szakmai irányítást vagy a működéssel kapcsolatos koordinációt (megjegyzés: a honlapelemzés csak a helyi önkormányzatokra és a 13 országos nemzetiségi önkormányzatra irányult). Az átlagosnál nagyobb ez az arány az önálló polgármesteri hivattal bíró önkormányzatoknál. A településméret növekedésével párhuzamosan nőtt a más szervezetek adatainak közzététele az önkormányzat saját honlapján: az 500 fő alatti települések esetében ez az arányszám 2% volt, míg a 100 ezer fő feletti kategóriában már közel minden 3. település közzétett más szervezeti adatokat is.

#### **5.6.2.7 H6.7 A helyi önkormányzatok hozzáállása meghatározza a településen működő, önkormányzati fenntartású/alapítású költségvetési szervek, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek kötelezettségeinek teljesítését is.**

Ahogy azt a H6.6 hipotézis értékelése már tartalmazta, az önkormányzati tulajdonban, fenntartásban lévő intézmények, gazdasági társaságok és nonprofit szervezetek csupán kevesebb mint harmada látja



el saját maga teljeskörűen az információszabadsággal kapcsolatos feladatait; a többség számára – kisebb, nagyobb mértékben – az önkormányzat nyújt ehhez segítséget.

Ennek ellenére, a KUT3 kutatás eredményei szerint ez a célcsoport lényegesen rosszabbul teljesített mind a honlapelemzés, mind pedig a próba-adatigénylés során, mint az önkormányzatok; azaz e tekintetben az önkormányzatok hozzáállása kevésbé határozta meg a településen működő más szervezetek kötelezettségének teljesülését.

A mélyinterjúk tapasztalataiból is látható, hogy e szervezetek kevésbé vannak tisztában a kötelezettségeikkel, pl. az intézmények sok esetben nem is tudják, hogy az Infotv. hatálya alá tartoznak-e és ezzel összefüggésben milyen kötelezettségeik keletkeznek. Az is látható, hogy az önkormányzati segítségnyújtás ellenére jelentős lemaradásaik vannak.

„Az intézményeink esetében az adatvédelem, adattudatosság még kezdetleges szinten van, több intézménynél hiányzik még az elektronikus közzététel szerinti tartalmak feltöltése a honlapra.”

#### **5.6.2.8 H6.8 A nemzetiségi önkormányzatok információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesülése elmarad a helyi önkormányzatokétól.**

A nemzetiségi önkormányzatok vizsgálatára a Kutatásban két módon került sor: az országos nemzetiségi önkormányzatok a próba-adatigénylésben, a honlapelemzésben és a mélyinterjúkban is érintettek voltak, ezzel szemben a települési nemzetiségi önkormányzatok csak a kérdőíves felmérés erejéig kerültek bevonásra a kutatásba. Előbbiek esetében emiatt objektív eredmények születtek a kötelezettségek teljesítési gyakorlatáról, míg utóbbiaknál erre csak a kérdőíves felmérés válaszaiból lehet következtetést levonni.

A két célcsoport, vagyis az országos és a települési nemzetiségi önkormányzatok gyakorlata homlokegyenest más képet mutat: előzőek sok esetben a helyi önkormányzatoknál jobb teljesítményt mutatnak, utóbbiaknál viszont számottevő lemaradás látható.

- Az országos nemzetiségi önkormányzatok esetében az elektronikus közzététel kapcsán valamelyest jobb a gyakorlat, mint a helyi önkormányzatoknál: az I. részt tekintve egyértelműen jobb a közzététel, a II. és a III. rész kapcsán változó volt a teljesítményük (ugyan kisebb volt azok aránya, akik egyetlen közzétételi egység szerinti adataikat sem tették nyilvánossá, mint a helyi önkormányzatok esetében, ugyanakkor a többség csak a közzétételi egységek felét-harmadát teljesítette). A próba-adatigénylés során is jobb teljesítményt nyújtottak az országos nemzetiségi önkormányzatok, mint a helyi önkormányzatok: a 4. és a 6. kérdés átlagosnál jóval gyakoribb elutasítása miatt ezeknek a szervezeteknek a harmada 4 kérdést válaszolt meg jogszerűen; igaz, közel harmaduk egyáltalán nem reagált a megkeresésre.
- A kérdőíves felmérés eredményei szerint viszont a települési nemzetiségi önkormányzatokat lényegesen rosszabb tudás, attitűd és gyakorlat jellemzi, mint a helyi önkormányzatokat. Ezt jól mutatja az elköteleződési modell, mely szerint a leggyengébb elkötelezettséget a tájékoztatással, nyilvánossággal kapcsolatos teendők, kötelezettségek irányában a települési nemzetiségi önkormányzatok mutatják: 15%-uk sorolható a 4. kategóriába, míg a legjobbak közé egyetlen szervezet sem tartozik. Ezek a – 4. kategóriába sorolt („Nem elkötelezett, nem foglalkozik értékelhetően a területtel”) – szervezetek igen nagy hiányosságokkal jellemezhetők az információszabadsággal kapcsolatos feladatellátás terén: egyaránt jellemzi ezeket a jogszabályi kötelezettségek ismeretének hiánya és a motivátlanság (amely nagyrészt abból fakad, hogy e szervezetek nincsenek is tisztában az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeikkel).

Ebben természetesen szerepet játszhat az, hogy az online kérdőíves felmérés eredménye szerint a települési nemzetiségi önkormányzatoknak csupán 16%-a látja el maga teljeskörűen az információszabadsággal kapcsolatos feladatait, a többség (54%) ezeket a feladatokat a helyi hivatallal megosztva végzi; 30% esetében pedig teljeskörűen a helyi hivatalhoz tartozik ez a feladatkör. (Ld. H4.4 hipotézis).

A nemzetiségi önkormányzatokra vonatkozó külön értékelést a 4.4.2.1.4.3 fejezet részletezi.

### 5.6.2.9 H6.9 Eltérés mutatkozik a települési és a területi (megyei) önkormányzatok információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesülési gyakorlatában.

A megyei önkormányzatok és a települési önkormányzatok gyakorlatának eltérése az elektronikus közzétételben tetten érhető, az adatigénylések teljesítésében viszont már vegyesebb kép mutatkozik:

- A honlapelemzés alapján a helyi önkormányzatok közül legjobban a megyei önkormányzatok teljesítettek mindhárom rész tekintetében. A jobb teljesítmény a rendelkezésre álló humán kapacitásokkal, anyagi lehetőségekkel magyarázható a mélyinterjúk tapasztalatai szerint.
- A próba-adatigénylésben viszont a területi önkormányzatok hasonló teljesítményt nyújtottak, mint a települési szervek: a 4. és 6. kérdés jellemző elutasítása miatt többségük 4 kérdést válaszolt meg jogszerűen, de csak 11% volt az egyáltalán nem válaszolók aránya. Ebben szerepet játszhat az is, hogy a megyei önkormányzatok lényegesen kevesebb adatigénylést kapnak, mint a települések, így a próba-adatigénylés váratlanul érthette ezeket, kizökentve a hivatalokat a napi rutinból.
- A megyei önkormányzatok elkötelezettsége is vegyes képet mutat: az elköteleződési modell szerint egyetlen szervezet sem tartozik a mintaértékű szervezetek közé, és az átlagosnál nagyobb a legrosszabbul teljesítő 4. kategóriába soroltak aránya is, ugyanakkor a 2. kategóriába tartozók aránya is magasabb. Ez tehát arra utal, hogy a megyei önkormányzatok számára fontos a jogszabályok betartása, ugyanakkor ez kevésbé származtatható a belső elköteleződésükből. Ennek megfelelően a mindennapi rutin részét képező elektronikus közzétételt az átlagosnál jobban teljesítik, ezzel szemben az állampolgári érdeklődés kielégítését már kevésbé látják fontosnak.

„De ugye mivel területi önkormányzat vagyunk, így van munkatársunk olyan, aki ilyenekre jobban oda tud figyelni, mint egy kis önkormányzatnál, ahol se informatikus nincs jóformán, se adatvédelmi biztos, merthogy nincs rá keretük.”

„Az elmúlt 3 év során 3 adatigénylés érkezett a hivatalba, de ebből kettő esetében nem mi voltunk az adatkezelők.”

## 5.7 A K7. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K7): **Hogyan befolyásolja az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát az irányító szervezetek hozzáállása, gyakorlata?**

### 5.7.1 A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján

A K7. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes értékelésre):

58. táblázat: K7. kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)	
<b>K7</b>	<b>Hogyan befolyásolja az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát az irányító szervezetek hozzáállása, gyakorlata?</b>
<b>H7.1</b>	<p>Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének módja, gyakorlata nagyban függ a településvezetés (polgármester, képviselők, jegyző) hozzáállásától.</p> <p><b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a fókuszcsoporton résztvevők úgy látják, az egyéni hozzáállás (polgármester, jegyző részéről) dönt abban, mennyire működik nyilvánosan, átlátható módon egy önkormányzat. Ezt példázzák azok az esetek, amikor a vezetés cseréjével szűnt meg vagy éppen javult a transzparencia. Ezt a vélekedést támasztja alá az elköteleződési modell is: azok a szervezetek, amelyek jelentős mértékben elkötelezettek az átláthatóság iránt, mindent megtesznek a jogszabályi kötelezettségek betartása érdekében, sőt, többletvállalásokat is tesznek.</p>



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
<b>H7.2</b>	Alapvetően befolyásolja a helyi önkormányzatok gyakorlatát az átláthatóság, a nyilvánosság kérdésének általános megítélése és kezelése (gyakorlata) az önkormányzatok irányítását, ellenőrzését ellátó szerveknél (állam, minisztérium, kormányhivatalok).	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a kutatási eredmények szerint adott település gyakorlatát a tájékoztatási, nyilvánossági feladatok ellátása terén elsősorban a település- illetve hivatalvezetés saját hozzáállása határozza meg (a törvényi kötelezettségek betartásának igénye/félelem az esetleges szankcióktól vagy belső motiváció a transzparenciára); ugyanakkor látható, hogy az országos politikai attitűd leszivárgott helyi szintre is, a települési önkormányzatok erős átpolitizáltságra panaszkodtak az adatigénylői oldalon (politikai célú adatigénylések), míg az adatigénylők úgy látják, az általános negatív politikai légkör miatt az önkormányzatok is politikai alapon kezelik az adatigényléseket.
<b>H7.3</b>	A törvényességi felügyeletet ellátó kormányhivatalok az esetek többségében nem tudnak adekvát segítséget nyújtani a helyi önkormányzatok számára az információszabadsággal kapcsolatos kérdésekben.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az önkormányzatok kb. harmada fordul a kormányhivatalhoz az információszabadsággal kapcsolatos kérdéseivel. A mélyinterjúk tapasztalata az, hogy a hivatalok többnyire tudnak segíteni a kérdések tisztázásában, és csak néhány kritikai megjegyzés érkezett a nem megfelelő ügyfélkezelésre.
<b>H7.4</b>	A helyi önkormányzatok tisztában vannak azzal, hogy az információszabadsággal kapcsolatos kérdéseikkel a NAIH-hoz fordulhatnak.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a helyi önkormányzatok többsége tisztában van azzal, hogy kérdései esetén a NAIH-hoz fordulhat, ugyanakkor a nemzetiségi önkormányzatok körében nagyfokú bizonytalanság látható e tekintetben. Ennek oka lehet az, hogy sokan még nem kerültek kapcsolatba a Hatósággal, nem ismerik a NAIH tevékenységeit.
<b>H7.5</b>	A helyi önkormányzatok többsége elégedett a Hatóság által nyújtott támogatással.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok nagy többsége nem került még kapcsolatba a Hatósággal, nem vette igénybe a NAIH szolgáltatásait, így esetükben elégedettségéről sem beszélhetünk. Azok a szervezetek, amelyek már találkoztak a Hatósággal, döntően jóra értékelték a teljesítményét; továbbfejlődési lehetőség leginkább a konzultáció terén látszik.

*Forrás: saját szerkesztés*

## 5.7.2 A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését az adott előfeltevés kapcsán érintett mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi fejezetek ismertetik:

### 5.7.2.1 H7.1 Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének módja, gyakorlata nagyban függ a településvezetés (polgármester, képviselők, jegyző) hozzáállásától.

A fókuszcsoportos interjúkon részt vevő adatigénylők úgy gondolják, általánosan jellemző, hogy a közfeladatot ellátó szervek azokra a kérdésekre válaszolnak szívesen, azokat az információkat osztják meg jobban a lakossággal, amelyek pozitív kicsengésűek, jó színben tüntetik fel a szervezetet (pl. új beruházás átadása), ezzel szemben a negatív, vagy kényesebb ügyekben már nem vagy kevésbé jellemző a transzparencia. Ezen az általános hozzáálláson túl látszódnak egyéni különbségek: úgy vélik, az egyéni hozzáállás (polgármester, hivatalvezető részéről) dönt abban, mennyire működik nyilvánosan, átlátható módon egy önkormányzat. Ezt példázzák azok az esetek, amikor a vezetés cseréjével szűnt meg vagy éppen javult a transzparencia.

Ezt a vélekedést támasztja alá az elköteleződési modell is: azok a szervezetek, amelyek jelentős mértékben elkötelezettek az átláthatóság iránt, mindent megtesznek a jogszabályi kötelezettségek betartása érdekében, sőt, többletvállalásokat is tesznek (pl. szélesebb körben biztosítják a



nyilvánosságot az előírtaknál, egyedi közzétételi listát is létrehoznak). Sajnos e szervezetek aránya a teljes sokaságban mindössze 2% körüli.

A mélyinterjúkon részt vevő, önkormányzatokat képviselő interjúalanyok többsége nem lát különbséget a polgármester és a hivatal hozzáállásában a nyilvánosság terén: úgy gondolják, hogy a transzparenciát tekintve megegyezik a felelős munkatársak és a település vezetésének attitűdje, elfogadják a vonatkozó szabályozást, és igyekeznek eleget tenni az abban foglaltaknak. A legtöbben úgy vélik, minden érintett nyitott arra, hogy a településsel kapcsolatos információkat megossza a lakossággal. Sőt, több olyan település is van, ahol az információs szabadsággal kapcsolatos feladatok felelőse maga a polgármester vagy valamelyik alpolgármester, így a pozitív szervezeti attitűd maximálisan biztosított.

„A polgármesterek is igyekeznek, hogy a lakosság tudjon mindenről, ez alapvetés itt.”

Ahol felmerül ellentét e tekintetben, ott az részben a településvezetők információhiányára (jogsabályi követelmények pontos ismeretének hiányára) vezethető vissza, részben az eltérő szerepekből fakad, és csak kisebb arányban jelent ez attitűdbeli különbséget az interjúalanyok véleménye szerint:

- Egyes interjúalanyok szerint az eltérő szerepekből adódóan a polgármesterek, képviselők a lakosságnak akarnak megfelelni, kevésbé a jogi keretek szerint működnek; ezzel szemben a hivatal képviseli a szakmát, adja meg a törvényes kereteket a feladatellátáshoz. Példának okáért van olyan település, ahol a jegyző véleménye szerint a polgármester „túl sok” információt oszt meg, esetenként olyanokat is, amely valójában jogsabályellenes (pl. személyes adatokat is tartalmaz).
- Esetenként az volt az interjúalanyok véleménye, hogy a településvezetés esetlegesen nem megfelelő gyakorlata nem a negatív hozzáállásból, hanem a jogsabályi kötelezettségek nem elég beható ismeretéből fakad.
- Kisebbszámú kifogásolták csak az interjúalanyok a polgármesterek kifejezetten negatív hozzáállását a nyilvánossághoz, átláthatósághoz, amely ellentétes a hivatalvezető attitűdjével. Megemlítették, hogy a polgármesterek, képviselők az önkormányzati kommunikációt gyakran összetévesztik a politikai kommunikációval, ami helytelen hozzáállás; és előfordul, hogy az adatigényléseket „személyes támadásnak” veszik.

„Mind az önkormányzat, minden képviselő, a polgármester is azon van, hogy a lakosság tudjon mindenről. A megválasztott képviselőknek meg kell felelniük a falu lakosságának, de azért van itt a hivatal, hogy mellé rakja, meddig lehet, mit lehet, milyen jogsabályok között, tehát mik a törvényes keretek.”

„A polgármester titkolózósabb, neki van gondja őszintén szólva a nyilvánossággal kapcsolatban. Tehát majdhogyanem olyan szinten, hogy még a költségvetésre is azt gondolja, hogy azt nem is kellene kiadni.”

„Mert ezt a polgármester inkább piszkálódásnak éli meg.”

„Van olyan polgármester a tagtelepülések között, akit még arról is nehéz meggyőzni, hogy szükség van egy honlapra.”

Egy nagyváros felelős munkatársának véleménye szerint a szervezet számára maximálisan fontos az átláthatóság és a nyilvánosság biztosítása. A politikai vezetők – különféle politikai elkötelezettség mellett – és a hivatalban dolgozók számára is alapelv a transzparencia, a polgármester programjának is kiemelt része volt ez. Attitűdből fakadó probléma, szervezeten belüli konfliktus e tekintetben tehát nincs.



Egy másik közepes méretű városban egy külön átláthatósági rendeletet is hoztak, és csatlakoztak a Transparency International „Ez a minimum” programjához is. Az egyik alpolgármester az átláthatósággal kapcsolatos feladatok felelőse. A hivatal munkatársa nyilvántartást vezet az adatigénylések adatairól, ezeket az információkat továbbítja az alpolgármestereknek, aki ezeket elemzi, és a hivatal transzparenciával kapcsolatos esetleges fejlesztési igényeit ezek alapján határozza meg.





Egy kistelepülés jegyzőjének véleménye szerint a település gyakorlata ellentétes az interjúalany által is képviselt gyakorlattal: a polgármester saját Facebook oldalán pellengérezte ki az adatigénylőt, aki teljesen jogosan igényelte az adatokat, sikertelenül.

Egy másik kisebb település jegyzője szerint a polgármesterek részéről tapasztalható az az elvárás, hogy az érdeklődők jöjjenek be a hivatalba, ha kérdésük van, vállalják magukat, adják meg az adatigénylés célját stb. Nem feltétlenül értik meg, hogy a jogszabály szerint erre nincs szükség és lehetőség sem. A polgármesterek inkább személyes támadásként élik meg a közérdekűadat-igényléseket.

### **5.7.2.2 H7.2 Alapvetően befolyásolja a helyi önkormányzatok gyakorlatát az átláthatóság, a nyilvánosság kérdésének általános megítélése és kezelése (gyakorlata) az önkormányzatok irányítását, ellenőrzését ellátó szerveknél (állam, minisztérium, kormányhivatalok).**

A kutatási eredmények szerint adott település gyakorlatát a tájékoztatási, nyilvánossági feladatok ellátása terén elsősorban saját hozzáállása határozza meg: a törvényi kötelezettségek betartásának igénye/félelem az esetleges szankcióktól vagy belső motiváció a transzparenciára.

Ugyanakkor az adatigénylők úgy látják, a politikai hangulat erős hatással van a helyi gyakorlatra is: általános negatív politikai légkör uralkodik, ezért az önkormányzatok az adatigényléseket is politikai alapon kezelik. Ezt a vélekedést alátámasztja az önkormányzati interjúkon résztvevők jelentős részének meglátása is, miszerint az adatigénylések mögött jellemzően politikai célt, motivációt sejtnek.

Voltak olyan interjúalanyok, akik úgy látják, hiába biztosítanak – saját meglátásuk szerint – teljes körű nyilvánosságot, mégis számos támadást kapnak, ami a túlpolitizáltság eredménye: úgy gondolják, a politikai támadásokat nemcsak a városvezetés kapja, hanem azok a hivatalt is érintik. A társadalmi igények az elmúlt években megváltoztak, a 2019-es választások után élesebbek lettek a politikai csatározások, leszívargott helyi szintre is az országos politikai attitűd, sokkal konfrontatívabb, számon kérőbb lett a lakosság, és nagyon átpolitizálódott minden ügy, folyamat.

### **5.7.2.3 H7.3 A törvényességi felügyeletet ellátó kormányhivatalok az esetek többségében nem tudnak adekvát segítséget nyújtani a helyi önkormányzatok számára az információszabadsággal kapcsolatos kérdésekben.**

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint a helyi önkormányzatok a Hatóság és a jegyzői fórumok, együttműködések után harmadik leggyakrabban (valamivel több mint a szervezetek harmada) a kormányhivatalhoz (is) fordulnak az információszabadsággal kapcsolatos kérdéseikkel. A nemzetiségi önkormányzatok szintén kb. 30%-ban említették információforrásként a kormányhivatalt (a nemzetiségi önkormányzatok közül a megyei és országos szervezetek az átlagosnál lényegesen gyakrabban – 60% – fordulnak segítségért a kormányhivatalhoz).

A mélyinterjú tapasztalata is az, hogy vannak olyan önkormányzatok, amelyek a kormányhivatalhoz fordulnak segítségért, és jellemzően meg is kapják a szükséges információkat. Csak esetenként merült fel olyan vélemény, miszerint a kormányhivatal ezzel a szakterülettel nincs tisztában, így segíteni sem tud az önkormányzatoknak ezekben a kérdésekben; vagy olyan eset, amikor a kormányhivatal helytelenül tájékoztatta az önkormányzatot egy ügyben (így területileg lehetnek eltérések az illetékes munkatársak felkészültségében). A vélemények szerint a kormányhivatalnak lehetne szakmai támogató szerepe, de csak a NAIH segítségével.

„Ugye ez a legszomorúbb, hogy a polgármester megkérdezte a megyei kormányhivaltal erről, de a NAIH végül a panaszosnak adott igazat. De nekem a kormányhivatalról nagyon jó véleményem van. Azt gondolom, hogy csak az nem hibázik, aki nem dolgozik.”

A kormányhivatalok, mint felettes szervek szerepe az elektronikus közzétételben viszont elenyésző (az illetékes felettes szerv, azaz a járási kormányhivatal honlapján csak az érintett önkormányzatok 7%-áról jelent meg információ).





#### 5.7.2.4 H7.4 A helyi önkormányzatok tisztában vannak azzal, hogy az információszabadsággal kapcsolatos kérdéseikkel a NAIH-hoz fordulhatnak.

Az online kérdőíves felmérés eredményei alapján a helyi önkormányzatok leginkább (50%) a NAIH-hoz fordulnak segítségért, amennyiben az információszabadsággal kapcsolatos kérdések, bizonytalanságok merülnek fel. Csak 12%-uk nyilatkozott úgy, hogy nincs olyan szervezet, amelytől ilyen kérdésekben segítséget kérhetne. Érdekes, hogy a Hatósághoz az 5-10 ezer fős településméretbe sorolt önkormányzatok fordulnak az átlagosnál szignifikánsan gyakrabban (71%). A helyi önkormányzatok 63%-a tisztában van azzal, hogy a NAIH szakmai segítséget is nyújt (pl. konzultáció, szakmai kiadványok, tájékoztatók). A Hatóság ezirányú tevékenysége a kisebb települések, tagtelepülések esetében kevésbé ismert, mint a nagyobbaknál, vagy az önálló polgármesteri hivatalt fenntartó szervezeteknél.

„Mert én a legnagyobb problémának azt látom egyébként, hogy ez egy ilyen magányos pozíció a legtöbb helyen. A felelősség nagyon nagy minden tekintetben, és nem igazán tudsz kívül konzultálni, nem tudod kívül megbeszélni, és nagyon sok minden nagyon nem egyértelmű. És ha nekem fölmerül egy kérdés, nem vagyok benne biztos, hogy most közérdekűadat-igénylésben ezt kiadjuk, vagy ne adjuk ki, akkor én megkérdezem a volt csoporttársaimat, akikkel van egy ilyen fórum, és akkor ott így megvitatjuk egymással, de akinek mondjuk nincs ilyen, annak szerintem ez sokkal nehezebb.”

A nemzetiségi önkormányzatok esetében a Hatóság szerepe jóval szerényebb: mindössze a szervezetek 9%-a fordul segítségért a Hatósághoz (sokkal inkább a helyi önkormányzati hivatal jegyzőjétől és a kormányhivataltól kérnek segítséget), és minden 4. nemzetiségi önkormányzat úgy érzi, nincs kitől segítséget kérnie. Ebben szerepet játszhat az is, hogy csupán a válaszadók 28%-a van tisztában azzal, hogy a Hatóság szakmai segítséget is nyújt a közfeladatot ellátó szervek számára.

A mélyinterjúk eredményeiből az látszik, hogy az interjúalanyok többsége tud arról, hogy a NAIH oldalán található különböző tájékoztatók, iránymutatások; ugyanakkor a konzultációs lehetőség kevésbé ismert. Ennek oka lehet az, hogy sokan még nem kerültek kapcsolatba a NAIH-hal (inkább a szervezeten belül, vagy saját szakértőjüktől tájékozódnak), vagy kizárólag csak a panaszügyek kapcsán. Voltak olyan interjúalanyok, akik a próba-adatigénylés hatására nézték meg először a NAIH honlapját, vagy fontolgatták, hogy felveszik a kapcsolatot a Hatósággal.

A próba-adatigénylés ügyében egyébként kevesen vették fel a kapcsolatot a Hatósággal. Néhány esetben az adatgazdák a NAIH-hoz fordultak tanácsért az adatigénylés teljesítésével kapcsolatban; jellemző volt, hogy több önkormányzat nevében tették fel a konzultációs kérdést. A kérdések kivétel nélkül arra vonatkoztak, hogy meg kell-e válaszolniuk az adatgazdáknak az általános (gmail) e-mail címről érkező, köztudottan jelentős számú önkormányzatot érintő, nem beazonosítható személytől származó (ld. nem helyi lakos), sokak által „spam”-nek vélt adatigénylést.

„Én már olyan régen megszoktam, hogy saját magamnak kell megoldani a dolgaimat. A mostani képlékeny világban áttértek ezek az államigazgatási szervek, hogy amit ír, az nem kötelező, sőt nem is lehet hivatkozni rá. Az emberben kialakult már annyi jogalkalmazói gyakorlat, hogy a jogszabálynak megvannak a különböző értelmezési módozatai. El kell dönteni a kérdést, és akkor majd az élet hozza, hogy jól döntött-e az ember, vagy sem.”

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy nemcsak a konzultációs lehetőség kapcsán látható némi bizonytalanság az önkormányzatok körében – a kérdőíves felmérés eredményei szerint általában tetten érhető a bizonytalanság a NAIH szerepeit, feladatait illetően, a helyi önkormányzatok esetében, de különösen a nemzetiségi önkormányzatoknál (ld. H7.5 hipotézis értékelése).

### 5.7.2.5 H7.5 A helyi önkormányzatok többsége elégedett a Hatóság által nyújtott támogatással.

Az online kérdőíves felmérés eredményei alapján azok a szervezetek, amelyek ismerik a NAIH által nyújtott szolgáltatásokat, átlagosan elégedettek ezekkel (öt fokozatú – iskolai osztályzathoz hasonló – skálán átlagosan 4-es körüli értékkel).

Leginkább az éves beszámolókkal elégedettek, ezt a Hatóság által szervezett szakmai rendezvények, konferenciák és a NAIH honlapon közzétett/letölthető szakmai kiadványok, tájékoztatók, állásfoglalások követik. A konzultációs lehetőségek értékelése ennél némileg rosszabb: a telefonos/személyes ügyfélszolgálat, illetve a konzultációs beadvány, állásfoglalás kérés teljesítésével kapcsolatban az elégedettség már csak 3,8 körüli átlagértéket kapott, így e területeken látszik leginkább továbbfejlesztési lehetőség. Ez utóbbi kapcsán a mélyinterjúkon többen említették, hogy leginkább a konzultáció elhúzódó időigénye jelent problémát, illetve az, hogy személyesen, telefonon nincs lehetőség egy adott kérdés megvitatására, a folyamatban lévő ügy előrehaladásának követésére.

„Igen, került már sor állásfoglalás kérésére a NAIH-tól, és kaptunk is, de gondolom, annyi kérdésünk lenne, és annyira gyorsan megválaszolható, hogy én jobbnak tartanám egy kicsit dinamikusabb rendszerbe vezetni.”

Ugyanakkor meg kell azt jegyezni, hogy meglehetősen korlátozott az a kör, amelyik már igénybe vette a NAIH valamely szolgáltatását: leginkább a NAIH honlapon közzétett, letölthető szakmai kiadványok, tájékoztatók, állásfoglalások ismertek (ezeket a szervezeteknek csak a harmada nem ismeri). A szervezetek nagy többsége nem vette még igénybe az ügyfélszolgálatot, konzultációs lehetőségeket, nem vett még részt a Hatóság által rendezett szakmai rendezvényen, konferencián, sőt, még a NAIH egyetlen beszámolóját sem olvasta.

„Fontos lenne, hogy legyen személyes konzultációs lehetőség a NAIH-nál, mert a hivatalos írásbeli kérdés-válasz a közérdekű adatigénylés 15 napos határidejébe nem fér bele.”

Különösen rossz a Hatóság ismertsége a nemzetiségi önkormányzatok körében: míg a helyi önkormányzatoknak csak 7%-a nem ismeri egyáltalán a Hatóság munkásságát, eljárásait, addig ez az arány a nemzetiségi önkormányzatok körében 45%-os!

„A Hatósággal jellemzően csak panaszügyekben találkoztam eddig; más információm nincs róluk. Nem tudom, hogy milyen segítséget nyújtanak, mivel tudnék hozzájuk fordulni. A NAIH egy távoli, inkább dorgálós szervezet, jó lenne az ügyfélközpontúságát javítani.”

Emiatt nagyfokú bizonytalanság látszik a NAIH konkrét, információszabadsághoz kapcsolódó szerepével, feladataival kapcsolatban. Leginkább azt tudják a szervezetek, hogy a NAIH feladata a közérdekű adatokkal kapcsolatos gyakorlat ellenőrzése és a panaszok kivizsgálása (több szervezet csak ez utóbbi ügyben találkozott eddig a Hatósággal). Alig több mint a szervezetek 60%-a tudja, hogy a Hatóság szakmai segítséget is nyújt, és jelentést tehet közzé a nemteljesítésekről, tehát e feladatok tekintetében már szükség lenne a szélesebb körű tájékoztatásra. A további feladatainak ismertsége ennél is alacsonyabb, és vannak olyan területek, ahol az önkormányzatok dezinformáltak: így például a többség tudni véli, hogy a Hatóság az információszabadsághoz kötődő feladatokkal kapcsolatban is bírságot szabhat ki (e tekintetben tehát nem választják el a válaszadók a NAIH adatvédelmi és információszabadsággal kapcsolatos feladat- és hatásköreit).

## 5.8 A K8. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K8): **Mennyire támogatja a jogszabályi környezet, a jogalkotás konzisztenciája, egyértelműsége a követelmények teljesülését?**

### 5.8.1 A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján

A K8. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes értékelésre):



59. táblázat: K8. kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
K8	Mennyire támogatja a jogszabályi környezet, a jogalkotás konzisztenciája, egyértelműsége a követelmények teljesülését?	
H8.1	Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlata javuló tendenciát mutat.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> bár vannak olyan önkormányzatok, amelyeknél a tájékoztatási, nyilvánossági feladatok ellátása javuló tendenciát mutat (akár az adatigénylések hatására is), a nagy többség esetében számottevő elmozdulás nem látható, sőt, az általános politikai légkör és hangulat inkább gátolja a transzparens önkormányzati működés térnyerését.
H8.2	A Infotv. és az ehhez közvetlenül kapcsolódó rendeletek egyértelműek és kellően részletezettek a helyi önkormányzatok számára.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok többsége az elektronikus közzétételi kötelezettségre vonatkozó szabályokat egyértelműnek tartja; ugyanakkor egyes vélemények szerint az Infotv. 1. melléklete szerinti közzétételi lista túlságosan sokrétű, nehezen követhető, így hasznos lenne az egyértelműbb iránymutatás (pl. pontos közzétételi minta). Egyes önkormányzatok jelezték, hogy problémát jelent számukra az Infotv. és a 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet szerintük nem egyértelmű összhangja. Bár az önkormányzatok egy jelentős része nem tartja nehéznek a közérdekűadat-igénylések teljesítésére vonatkozó szabályok átlátását sem, e tekintetben mégis nagyfokú és átfogó bizonytalanságot mutatnak a felmérési eredmények.
H8.3	A további tájékoztatási, nyilvánossági feladatokat előíró ágazati jogszabályok igen sokrétűek és szerteágazóak, így az ezekben foglalt kötelezettségek megismerése, átlátása és teljesítése komoly kihívást jelent a helyi önkormányzatoknak.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az önkormányzatok többsége – de különösen a kisebb települések – szerint problémát jelent a számukra, hogy rendkívül sok, szerteágazó jogszabállyal kell tisztában lenniük, ráadásul a véleményük szerint e jogszabályok folyamatos változása miatt nehezen tudnak naprakészek lenni.
H8.4	Az információszabadságot korlátozó, szűkítő titoktípusok, nyilvánosságot korlátozó intézkedések alkalmazhatóságával kapcsolatban számos jogértelmezési nehézség merül fel.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> az önkormányzatok többsége – saját bevallása szerint – nem lát problémát a korlátozó, szűkítő titoktípusok, nyilvánosságot korlátozó intézkedések alkalmazhatóságával kapcsolatban. A mélyinterjúk keretében is csak néhány esetben említettek problémát, főként a nyilvános testületi ülések kapcsán: úgy látják, nem elég egyértelmű a szabályozás a testületi üléseken a titoktípusok, nyilvánosságot korlátozó intézkedések alkalmazására, az ezzel kapcsolatos helyes eljárásrendre vonatkozóan.
H8.5	Különösen nehezen tudják értelmezni a helyi önkormányzatok a személyes adatok védelmével, az üzleti titokkal, valamint a döntéselőkészítéssel kapcsolatos titoktípusok és az információszabadsághoz való alapjog kapcsolatát.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok többsége nem lát nehézséget a személyes adatok védelmével, az üzleti titokkal, valamint a döntéselőkészítéssel kapcsolatos titoktípusok és az információszabadsághoz való alapjog kapcsolatának értelmezését illetően. E témakörön belül csak a személyes adatok védelmével kapcsolatban látszik kisebb bizonytalanság annak megítélésében, hogyan kezelendő (pl. nyilvános testületi ülésen) ez a kérdéskör.
H8.6	A helyi önkormányzatok számára az iratelv és az adatelv megkülönböztetése komoly nehézséget okoz.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> a szervezetek 76%-a nem lát értelmezési nehézséget e tekintetben. A mélyinterjúk tapasztalatai is azt mutatják, hogy a többség tisztában van azzal, hogyan kell eljárni például a személyes adatok védelme kapcsán, így a dokumentumokat anonimizálva, a megfelelő adatok kitarakásával adják ki az adatigénylőnek vagy teszik közzé honlapjukon.

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
<b>H8.7</b>	Az adatkezelő és az adatgazda fogalmának értelmezése komoly nehézségekbe ütközik.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok döntő többsége – saját bevallása szerint – nem lát problémát az adatkezelő és az adatgazda fogalmának értelmezése terén; csupán 6% tette ezt az első vagy második helyre az információsabadsággal kapcsolatos nehézségek rangsorában. Ugyanakkor a mélyinterjúk tapasztalatai szerint nagyobb bizonytalanság látható azzal kapcsolatban, hogy a költségvetési szervek, gazdasági társaságok vagy nonprofit szervezetek az Infotv. hatálya alá tartoznak-e, ugyanazok a követelmények vonatkoznak-e rájuk, mint az önkormányzatokra.
<b>H8.8</b>	A helyi önkormányzatok számára nem érhető az érdekmérlegelés kötelezettsége.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> az önkormányzatok döntő többsége – saját bevallása szerint – nem lát problémát e tekintetben.
<b>H8.9</b>	Az információsabadsággal kapcsolatos követelmények teljesítése főként az ellenőrzés, szankcionálás hiánya miatt marad el.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az adatigénylők úgy látják, hogy a tájékoztatással, nyilvánossággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése leginkább az ellenőrzés és a szankciók hiánya miatt marad el, ezzel szemben az önkormányzatok szerint az ellenőrzés, bírság segítené a legkevésbé a teljesülési gyakorlat javulását.
<b>H8.10</b>	A helyi önkormányzatok nyilvánossági, tájékoztatási tevékenységének belső ellenőrzése esetleges és korlátozott (azaz nem folyamatba épített).	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az önkormányzatok többsége egyáltalán nem vagy csak eseti jelleggel ellenőrzi saját teljesítményét e kötelezettségek terén, és csupán minden 4. önkormányzat végez belső folyamatba épített teljesítményértékelést.
<b>H8.11</b>	Az információsabadsággal kapcsolatos jogsértések külső ellenőrizhetősége korlátozott, a NAIH által alkalmazható szankcióknak nincs visszatartó ereje, kikényszerítő hatása.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az adatigénylői oldal egyértelműen úgy látja, hogy a NAIH eljárásoknak nincs kikényszerítő, visszatartó ereje. Az önkormányzatok véleménye már megoszlik e tekintetben.
<b>H8.12</b>	A helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét ellátó kormányhivatalok korlátozott hatásköre az információsabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének ellenőrzésében nem segíti a jogkövető magatartás kikényszerítését.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az adatigénylők többsége úgy látja, a kormányhivataloknak jelenleg nincs, vagy nagyon korlátozott a szerepe ezen a területen. Emiatt az adatigénylőknek csak elenyésző része keresi meg ezeket a szerveket a nyilvánossággal, tájékoztatással kapcsolatban érzékelt visszásság esetén.

*Forrás: saját szerkesztés*

## 5.8.2 A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését az adott előfeltevés kapcsán érintett mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi fejezetek ismertetik:

### 5.8.2.1 H8.1 Az információsabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlata javuló tendenciát mutat.

A kutatási eredmények alapján számottevő elmozdulás a transzparens önkormányzati működés felé a nagy többséget tekintve nem látható. Bár vannak olyan önkormányzatok, amelyek egyre többet tesznek a lakosság megfelelő tájékoztatása, a közérdekű adatok nyilvánosságának biztosítása érdekében (pl. többen csatlakoztak a Transparency International „Ez a minimum” programjához is), a teljes alapsokaságot nézve igen komoly hiányosságok láthatók. Jól példázza ezt a honlapelemzés és a próba-adatigénylés eredménye is.

A fókuszcsoportos interjúkon résztvevők úgy gondolják, hogy a közérdekűadat-igénylések szerepe az önkormányzatok jogtudatosságra nevelésében is igen fontos: ahol aktívan kérdezik az önkormányzatot,



ott előbb-utóbb az önkormányzat hozzáállása is változik, inkább válaszolnak, vagy legalábbis az adatigénylések számának csökkentése érdekében igyekeznek jobban közzétenni elektronikus formában a közérdekű adatokat. Az állampolgárok tudatossága azonban szintén kívánnivalót hagy maga után, azaz előrelépés ebben a tekintetben sem, vagy csak minimálisan tapasztalható.

Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatát az általános negatív politikai légkör sem segíti, melynek hatására az adatigényléseket is politikai alapon kezelik a közfeladatot ellátó szervek.

### 5.8.2.2 H8.2 A Infotv. és az ehhez közvetlenül kapcsolódó rendeletek egyértelműek és kellően részletezettek a helyi önkormányzatok számára.

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az önkormányzatok többsége úgy látja, az elektronikus közzétételi kötelezettséget illetően az Infotv. egyértelmű szabályokat fektet le, és a többség az egyes közzétételi egységek tartalmával kapcsolatban sem érez bizonytalanságot.

Ugyanakkor az 1. számú mellékletben szereplő információk köre egyes vélemények szerint túlságosan sokrétű, nehezen követhető, így hasznos lenne az egyértelműbb iránymutatás (pl. pontos közzétételi minta) arra vonatkozóan, hogy pontosan mit és milyen formában kell közzétenniük.

Ebben az értelmezési nehézségben a 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet és a 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet sem segíti őket, sőt, egyes önkormányzatok jelezték, hogy problémát jelent számukra az Infotv. és az IHM rendelet szerinti nem egyértelmű összhangja (melyik jogszabály szerinti struktúrában kell a közzétételt megvalósítani). Ez a bizonytalanság a honlapelemzés során is körvonalazódott, voltak ugyanis olyan szervezetek, amelyek nem az Infotv. 1. melléklete szerinti struktúrában, hanem az IHM rendelet 1. melléklete szerinti szerkezetben tették közzé adataikat.

„Az nekem azért okozott fejfájást, hogy nem tudtam értelmezni ezt az IHM-rendeletet, mert nem értettem, hogy most miért más a felosztása, mint az Infotv.-ben a mellékletnek.”

Az önkormányzatok fenti önértékelését árnyalja az, hogy a közzétételi gyakorlat alapján sokan még sincsenek tisztában a kötelezettségekkel, és félreértenek olyan alapfogalmakat is, mint az egyedi vagy a különös közzétételi lista.

Bár az önkormányzatok egy jelentős része nem tartja nehéznek a közérdekűadat-igénylések teljesítését sem, e tekintetben nagyfokú és átfogó bizonytalanságot mutatnak a felmérési eredmények.

Az önkormányzatok véleményének némileg ellentmond az is, hogy majdnem minden 2. önkormányzat (43%) úgy látja, a jogszabályok egyértelműsítése fontos lenne az információszabadsággal kapcsolatos teljesülési gyakorlat javításához.

### 5.8.2.3 H8.3 A további tájékoztatási, nyilvánossági feladatokat előíró ágazati jogszabályok igen sokrétűek és szerteágazóak, így az ezekben foglalt kötelezettségek megismerése, átlátása és teljesítése komoly kihívást jelent a helyi önkormányzatoknak.

Az online kérdőíves felmérés eredménye szerint, az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítését a leginkább ennek időigénye (és az ezáltal generált leterheltség) gátolja, emellett a jogszabályi előírások, kötelezettségek naprakész ismerete okoz problémát.

„A terület speciális tudást és naprakészséget igényel. Kis létszámú hivataloknál a dolgozók nagyfokú és szerteágazó leterheltsége miatt érdemes külső céget megbízni a feladatok koordinálására, a jogszabályváltozások figyelemmel kísérésére.”

Ez utóbbi kapcsán a legfőbb nehézségnek azt látják, hogy rendkívül sok, szerteágazó jogszabállyal kell tisztában lenniük (említések 62%-a), ráadásul a véleményük szerint e jogszabályok folyamatos változása miatt nehéz naprakésznek lenni (40%).

A településméret növekedésével csökken az érzékelt nehézség a jogszabályok szerteágazó volta és változása tekintetében: a jogszabályok átlátását, naprakész ismeretét tehát a kistelepülések lényegesen nagyobb kihívásként élik meg, mint a nagyvárosok.

„A bajom az, hogy itt mi jogszabálydzsungelben élünk. Sokkal egyszerűbb lenne, hogyha egyértelműbb, világosabb jogszabályok lennének a feladatellátásokra, mert ameddig 15 darab jogszabály rendelkezik egy adott munkáról, és azt úgy kell megkeresgetnem, meg értelmeznem, az mind idő.”

#### 5.8.2.4 H8.4 Az információszabadságot korlátozó, szűkítő titoktípusok, nyilvánosságot korlátozó intézkedések alkalmazhatóságával kapcsolatban számos jogértelmezési nehézség merül fel.

Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek, előírások értelmezését illetően, az önkormányzatok által érzékelt nehézségek rangsorában a lista 6. helyén szerepel az, hogy mikor és milyen feltételekkel alkalmazhatók a különböző titoktípusok, nyilvánosságot korlátozó szempontok (pl. üzleti titok). A szervezetek 78%-a nem lát értelmezési nehézséget e tekintetben, minden ötödik önkormányzat azonban igen: 6% az első vagy a második, további 6% a harmadik helyre rangsorolta ezt a problémakört, minden tizedik szervezet pedig kisebb mértékű bizonytalanságról számolt be.

A mélyinterjúk eredményei is azt mutatják, hogy a jogszabályi előírások e tekintetben a többség számára egyértelműek. A többség úgy látja, a különböző titoktípusok az önkormányzatok gyakorlatában ritkán merülnek fel, hiszen például a döntés-előkészítést megalapozó adat fogalma nagyon szűken kezelt, erre ritkán lehet csak megfelelő hivatkozási alapot találni, és mivel közpénzt használnak, ezért az üzleti titok kérdése sem igazán merülhet fel. Sőt, egyesek kifejezetten szándékosnak látják azt, ha valamelyik közfeladatot ellátó szerv például üzleti titokra hivatkozva tagad meg egy adatigénylést.

„Nem is tudom, hogy találkoztam-e valaha olyan szerződésünkkel, amit üzleti titok miatt nem lehetett volna kiadni. Ha valaki nem ad ki egyet, az az esetek túlnyomó részében azért van, mert nem akarja kiadni.”

„Nekem, mint az önkormányzatnak ritkán van üzleti titkom.”

Azok az interjúalanyok, akik az információszabadságot korlátozó, szűkítő titoktípusokkal kapcsolatban (némi) bizonytalanságról számoltak be, jelezték, hogy ezekben az esetekben egyeztetnek a külső tanácsadójukkal, vagy felveszik a kapcsolatot a felettes szervvel, esetleg a NAIH honlapján tájékozódnak.

Néhány esetben említettek csak problémát, főként a nyilvános testületi ülések kapcsán, úgy látják, nem elég egyértelmű a szabályozás a testületi üléseken a titoktípusok, nyilvánosságot korlátozó intézkedések alkalmazására, az ezzel kapcsolatos helyes eljárásrendre vonatkozóan (például az adóbevételek megtárgyalásakor előfordulhat, hogy az egyes adózókkal kapcsolatban felmerül az adótitok körébe tartozó kérdés; vagy akár személyes adatok hangozhatnak el – ez problémát jelent, amelyre egyértelműbb szabályozásra lenne szükség a vélemények szerint).

„Elképzeltetlen, hogy egyes adózókkal kapcsolatban ne merüljenek fel kérdések a testületi ülésen, az pedig már az adótitok körébe tartozik. Hogyan beszéljen róla a képviselő? A kormányhivatal azt mondja, hogy mindenképpen nyílt ülésen kell tárgyalni.”

A fókuszcsoportos interjúkon részt vevő adatigénylők már problematikusabbnak látják ezt a kérdéskört, hiszen az elutasítások indokaként üzleti titokra, döntés-előkészítésre, illetve minősített adatra való hivatkozás is felmerült már a gyakorlatukban (vélemények szerint nem jogosan). Úgy gondolják, az üzleti titkot vagy más, információszabadságot szűkítő titoktípust a dokumentumok keletkezésekor kellene tisztázni, és akkor a közzétételkor, vagy a közérdeklődőadat-igénylés teljesítésekor ez már nem jelentene problémát.



#### 5.8.2.5 H8.5 Különösen nehezen tudják értelmezni a helyi önkormányzatok a személyes adatok védelmével, az üzleti titokkal, valamint a döntés-előkészítéssel kapcsolatos titoktípusok és az információszabadsághoz való alapjog kapcsolatát.

A H8.4 hipotézisnél bemutatottak szerint az önkormányzatok többsége nem lát nehézséget a személyes adatok védelmével, az üzleti titokkal, valamint a döntés-előkészítéssel kapcsolatos titoktípusok és az információszabadsághoz való alapjog kapcsolatának értelmezését illetően.

E témakörön belül csak a személyes adatok védelmével kapcsolatban látszik nagyobb bizonytalanság (bár az anonimizálás nem jelent nehézséget az önkormányzatok számára, saját bevallásuk szerint):

- Az önkormányzatok által érzékelt nehézségek rangsorában a 4. helyen szerepel, hogy mikor és milyen feltételekkel biztosítandó a személyes adatokat is tartalmazó dokumentumok megismerhetősége: bár a szervezetek 76%-a nem lát értelmezési nehézséget e tekintetben, minden 4. önkormányzat azonban igen: 11% az első vagy a második, további 3% a harmadik helyre rangsorolta ezt a problémakört, minden tizedik szervezet pedig kisebb mértékű bizonytalanságról számolt be.
- Az önkormányzatok által érzékelt nehézségek rangsorában az 5. helyén szerepel, hogy melyik – közfeladat ellátásához kapcsolódó – személyes adatok számítanak közérdekből nyilvános adatnak: bár a szervezetek 77%-a nem lát értelmezési nehézséget e tekintetben, 9% az első vagy a második, további 3% a harmadik helyre rangsorolta ezt a problémakört, minden tizedik szervezet pedig kisebb mértékű bizonytalanságról számolt be.

A mélyinterjúk tapasztalatai alapján is elmondható, hogy csak ritkán fordul elő bizonytalanság e kérdéskör kapcsán, akkor is elsősorban a személyes adatok védelmének és a közérdekű adatok nyilvánosságának összehangolásában jelentkezik nehézség. E

„Azt néha nehéz megítélni, hogy hol húzódik a közérdekből nyilvános és a személyes adat határa. Mert azért ilyen szempontból az Infotv. sem taxatív.”

tekintetben is felmerült a nyilvános testületi üléseken alkalmazandó helyes eljárásrend kérdése. Úgy látják, számos – az Möt. szerint egyébként nem zárt ülés keretében tárgyalandó – témában felmerülhetnek személyes, akár érzékeny adatok is, pl. nem hatósági eljárás körébe tartozó lakásbérleti szerződések tárgyalásakor. Az Möt. keretei e tekintetben túlságosan merevek a vélemények szerint (pl. előfordult az egyik interjúalany gyakorlatában, hogy egy olyan, összeférhetetlenségi ügyben is zárt ülést kellett elrendelniük, ahol egyébként maga az érintett kérte, hogy nyílt ülésen tárgyalják az ügyét).

Többen említették, hogy szerencsésnek látják azt, hogy számos esetben az adatvédelmi és a nyilvánossági feladatok egy kézben vannak az önkormányzatoknál, hiszen garantálható, hogy átláthatóság közben is megvalósuljon a személyes adatok védelme.

#### 5.8.2.6 H8.6 A helyi önkormányzatok számára az iratelv és az adatelv megkülönböztetése komoly nehézséget okoz.

Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek, előírások értelmezését illetően, az önkormányzatok által érzékelt nehézségek rangsorában a lista 4. helyén szerepel az, hogy mikor és milyen feltételekkel biztosítandó a személyes adatokat is tartalmazó dokumentumok megismerhetősége; de a szervezetek 76%-a nem lát értelmezési nehézséget e tekintetben. A mélyinterjúk tapasztalatai is azt mutatják, hogy a többség tisztában van azzal, hogyan kell eljárni például a személyes adatok kapcsán, így a dokumentumokat anonimizálva, a megfelelő adatok kitarakásával adják ki az adatigénylőnek vagy teszik közzé honlapjukon.

#### 5.8.2.7 H8.7 Az adatkezelő és az adatgazda fogalmának értelmezése komoly nehézségekbe ütközik.

Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek, előírások értelmezését illetően, az önkormányzatok által érzékelt nehézségek rangsorában csak a lista második felében helyezkedik el annak megítélése, hogy mely szervezetek számítanak adatgazdának, adatkezelőnek, illetve van-e adatszolgáltatási kötelezettsége az önkormányzatnak a költségvetési szervek, társaságok vonatkozásában. A szervezetek 79%-a egyáltalán nem lát problémát e tekintetben; és 6% rangsorolta ezt az első vagy a második helyre.



Ugyanakkor a mélyinterjúk tapasztalatai szerint már látható bizonytalanság a tekintetben, hogy a költségvetési szervek, gazdasági társaságok vagy nonprofit szervezetek az Infotv. hatálya alá tartoznak-e, ugyanazok a követelmények vonatkoznak-e rájuk, mint az önkormányzatokra.

A fókuszcsoporton részt vevő adatigénylők véleménye szerint pedig előfordul, hogy az önkormányzatok és a hivatalok „egymásra mutogatnak” az adatigénylések kapcsán.

#### **5.8.2.8 H8.8 A helyi önkormányzatok számára nem érthető az érdekmérlegelés kötelezettsége.**

Az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek, előírások értelmezését illetően, az önkormányzatok által érzékelt nehézségek rangsorában csak a középmezőnyben helyezkedik el az érdekmérlegelési kötelezettség megítélése. A szervezetek 81%-a nem lát problémát e tekintetben; és mindössze 6% rangsorolta ezt az első vagy második helyre. A mélyinterjúk tapasztalata is az, hogy az önkormányzatok túlnyomó része nem lát nehézséget e tekintetben.

#### **5.8.2.9 H8.9 Az információszabadsággal kapcsolatos követelmények teljesítése főként az ellenőrzés, szankcionálás hiánya miatt marad el.**

Az adatigénylői oldal egyértelmű és egybehangzó véleménye az a kutatási eredmények alapján, hogy a legnagyobb problémát a jogszabályok be nem tartása jelenti: úgy látják, a törvényi szabályozás alapvetően jó, ugyanakkor a szankciók hiányában semmi nem kényszeríti az önkormányzatokat arra, hogy a jogszabályi előírásoknak meg is feleljenek.

Hiányolják a rendszeres ellenőrzéseket is, amelyek feltárnák a visszasságokat, problémákat, egyúttal jogkövetőbb magatartásra kényszerítenék az önkormányzatokat. Véleményük szerint komolyabb szankcionálásra lenne szükség vagy a NAIH, vagy a kormányhivatal részéről. Hasznosnak tartanák, ha még több jogsegélyszervezet foglalkozna ilyen ügyekkel, az állampolgárok ezekhez fordulhatnak pl. peres eljárás elindításakor.

„Költségvetési jellegű szankciót nem tartok hatékonynak, hiszen ebben az esetben a központi költségvetés egyik zsebéből a másikba kerül át egy összeg.”

„Jogsértés esetén kötelezően elvégzendő képzésre, oktatásra vonatkozó előírás a témával foglalkozó kollégák és vezetők számára.”

Az adatigénylői online felmérés eredményei szerint, bár a válaszadók fele a NAIH-hoz fordul, ha jogsértést tapasztal, az adatigénylők 41%-a úgy gondolja, a NAIH eljárás (inkább) nem hatékony a közérdekű adat hozzáféréssel kapcsolatos probléma kezelése (pl. adatigény jogszerűtlennek vélt megtagadásába, kötelező közzététel elmaradása stb.) terén. (Mindezt annak ellenére, hogy 40% úgy véli, a Hatóság bírságot is.)

Ezzel szemben az önkormányzatok (természetesen) a legkevésbé a büntetéseket, szankciókat tartanák célravezetőnek az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeik teljesülési gyakorlatának javításában: a szervezetek elenyésző része javasolna ilyen intézkedést (pl. rendszeres hatósági ellenőrzések lefolytatását, szigorúbb szankciók bevezetését a nemteljesítések esetén, illetve pénzbírság kiszabását).

Az ellenőrzések hiánya azért is problémás lehet, mert maguk az önkormányzatok is ritkán ellenőrzik ezirányú teljesítményüket, és alig társítanak szankciókat az információszabadsággal kapcsolatos nem megfelelő teljesítéshez (ld. H8.10 hipotézis értékelése). Azok, akik alkalmaznak szankciókat, többnyire a Kttv. szerinti, illetve általános munkajogi szabályok szerint járnak el, az általános feladatellátáshoz, munkajogi felelősségvállaláshoz kapcsolódó fegyelmi eljárásokat alkalmazzák.

#### **5.8.2.10 H8.10 A helyi önkormányzatok nyilvánossági, tájékoztatási tevékenységének belső ellenőrzése esetleges és korlátozott (azaz nem folyamatba épített).**

Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az önkormányzatok többsége egyáltalán nem, vagy csak eseti jelleggel ellenőrzi saját teljesítményét a nyilvánossági, tájékoztatási kötelezettségek terén, és csupán minden 4. önkormányzat végez belső folyamatba épített teljesítményértékelést. A szervezetek döntő többsége (93%-a) nem társít szankciókat a nem megfelelő teljesítéshez.





Egy országos nemzetiségi önkormányzat jelezte, hogy belső ellenőrzéseket szoktak tartani, igaz, alkalomszerűen. 2019-ben volt egy önálló belső ellenőrzési téma a közzététellel, adatkezeléssel kapcsolatosan valamennyi intézményben és a jövő évben tervezik egy újabb belső ellenőrzés keretében ennek utánkövetését.

Egy 100 ezer fő feletti település polgármesteri hivatalának munkatársa elmondta, hogy a belső ellenőrzéseket a jegyzői kabinet alá sorolt belső ellenőri osztály végzi, amelynek feladatkörébe tartozik az információszabadsággal kapcsolatos követelmények teljesülésének ellenőrzése is a hivatal, az önkormányzati intézmények és a települési nemzetiségi önkormányzatok esetében egyaránt. Amennyiben a belső ellenőrzés hibát talál, intézkedési tervet egyeztet az adott szervezeti egység vezetőjével, adnak egy határidőt annak a teljesítésére, és ha nem teljesítenek határidőre, szankcionálhatnak (de erre még nem volt példa).



Egy 20-50 ezer fős városban a közzététellel kapcsolatban nemrégiben készítették el a szabályzatukat. A felelős készített egy táblázatot a vonatkozó jogszabályok alapján arról, hogy melyik irodához milyen adatok tartoznak a közzétételi lista szerint, ezeket milyen gyakorisággal kell frissíteni, mikor kell archiválni – az irodavezetők ennek alapján kijelölnek majd egy munkatársat, aki adott irodán belül felelős az adatok összegyűjtéséért és ezek továbbításáért a felelősnek. A felelős tájékoztatja ezeket a munkatársakat az adatfrissítés idejéről is. Az így összegyűjtött információkat a felelős megküldi az informatikai csoportnak, akik gondoskodnak ezek feltöltéséről a városi honlapra.

Egy területi önkormányzat felelős munkatársa a mélyinterjú során elmondta, hogy az Infotv. 1. melléklete szerinti közzétételi lista feltöltése, közzététele szabályzat alapján történik. Fél éves gyakorisággal végignézik az 1. melléklet szerinti honlapstruktúrát, ez egyfajta kontroll, az esetleges problémákat pedig kezelik.

#### **5.8.2.11 H8.11 Az információszabadsággal kapcsolatos jogsértések külső ellenőrizhetősége korlátozott, a NAIH által alkalmazható szankcióknak nincs visszatartó ereje, kikényszerítő hatása.**

Ahogy azt a H8.9 hipotézis értékelése már tartalmazta, az adatigénylői oldal úgy látja, az információszabadsággal kapcsolatos jogsértések külső ellenőrizhetősége korlátozott.

Bár a bírósági pernek van kikényszerítő hatása, ez idő- és költségigényes folyamat, amellyel az adatigénylők többsége nem tud élni (ugyanakkor előfordult több esetben, hogy már a keresetlevél is „ösztönözte” az önkormányzatot a válaszadásra). Különösen a kistelepülésen élők esetében nehezen járható út a peresedés a vélemények szerint, mert az megbélyegezheti az adatigénylőt; így személytelenebb megoldásra lenne szükség.

Úgy látják, a NAIH által alkalmazható szankcióknak nincs visszatartó ereje, kikényszerítő hatása, az önkormányzatok sokszor nem veszik figyelembe a NAIH állásfoglalását (tapasztalták már, hogy NAIH felszólítás ellenére sem adták ki a kért adatokat).

A Hatóság eljárásait egyébként is túl hosszúnak tartják, a vélemények szerint gyakran előfordul, hogy a beadvány után sokáig nem történik semmi, akár hónapokig is elhúzódik a folyamat. Azzal együtt, hogy az adatigénylők többségében elégedettek a NAIH döntéseivel; kifogásolták, az ügyek sokszor „elakadnak” a hatóságnál és a panaszok bejelentésének és kezelésének rendszerét sem tartják ügyfélbarátnak.

„Azt nem tartom szankciónak, hogy az állampolgár fusson három évig a perrel.”

„Ha beperelem az önkormányzatot, utána meghurcolnak a faluban.”

„Több éve nem kaptam választ a NAIH beadványomra, de az is előfordult, hogy semmilyen válasz nem érkezett a megkeresésre, vagy rendkívül hosszú idő után, amikor az adatigénylésem már okafogyottá vált.”



Az adatigénylői online kérdőíves felmérés eredményei is azt mutatják, hogy az adatigénylők szükségesnek látnák a szigorúbb ellenőrzéseket és a szankcionálást is. A válaszadók háromnegyede egyetért azzal, hogy a Hatóság közigazgatási határozatot hozhasson, bírsághozhat, döntését csak a bíróságon lehessen megtámadni; a döntő többség (81%) pedig egyetértene azzal, hogy vitás adatigénylések esetén a Hatóság bekérje az adatkezelőktől a vitatott dokumentumokat, és kiadja azokat az adatokat, amelyek megismerhetők. Több mint minden 2. válaszadó pedig mediátori szereppel is felruházná a Hatóságot. A szankcionálás mellett a további javaslatok között szerepelt, hogy indítson a Hatóság közérdekű pereket, tegyen javaslatot az egyedi közzétételi listákra, folytasson le rendszeres hatósági ellenőrzéseket.

„Legyenek publikusak a NAIH vizsgálatok, jelentések: kötelező legyen ezeket kitenni az önkormányzat honlapjára.”

Az adatigénylői online kérdőíves felmérés eredményei is azt mutatják, hogy az adatigénylők szükségesnek látnák a szigorúbb ellenőrzéseket és a szankcionálást is. A javasolt „büntetések” között a pénzbírság említésére került sor nagyobb számban, bár voltak, akik ezt nem tartanák célravezetőnek, mivel az önkormányzatok eleve közpénzből gazdálkodnak. További javaslat volt például a közpénzek, támogatások folyósításának felfüggesztése a jogsértés megszűnéséig, vagy akár kötelező képzésen való részvétel előírása és az eljárások, elmarasztalások nyilvánosságra hozatala. Emellett a Hatóságnak is jobban kellene élni a lehetőségeivel a vélemények szerint, pl. gyakoribb javaslattétel az egyedi közzétételi listára, hatósági ellenőrzések lefolytatása, közérdekű perек indítása, nyilvános felület létrehozása az adatvisszatartás érdekében, az információszabadságot sértő gyakorlat széles körű publikálása.

„A felelős szervezeti egység vezetőjét kellene ezekért szankcionálni, a médiában, mint rossz gyakorlatot terjeszteni.”

„Feketelista üzemeltetése, amely bizonyos támogatásokból, pályázatokból, adókedvezményekből stb. való kizárást von maga után, ha egy szerv felkerül rá.”

Az önkormányzatok természetesen másként látják a helyzetet: az önkormányzatok döntő többsége szerint a nem megfelelő gyakorlat a kapacitáshiánnyal van összefüggésben; és a jogorvoslati eljárásoktól való félelem csak minden 5-6. szervezetet motivál arra, hogy teljesítsék a közérdekűadat-igényléseket.

„Alapvetően szerintem ennek egy elég nagy visszatartó ereje van, tehát nyilván senki nem szereti magára húzni ezt a jelzőt, hogy titkolja az információkat.”

Szemben az adatigénylői oldal véleményével, a mélyinterjúkon részt vevő önkormányzatok többsége úgy látja, a Hatóságnak megvannak az eszközei a jobb gyakorlat kikényszerítésében, és az önkormányzatok komolyan is veszik a NAIH felszólításait, jellemzően eleget tesznek a kéréseiknek. Az a véleményük, egy NAIH jelentés presztízskérdést jelent, így visszatartó ereje van. Így összességében – meglátásuk szerint – nem a szankciókat kellene növelni, hanem nagyobb támogatásra lenne szükségük. Egyes említések emelték csak ki a rendszeresebb ellenőrzés szükségességét (de inkább tudásmegosztás jelleggel, mintsem szankcionálással), és csak elvétve fordultak elő kifejezetten negatív vélemények a NAIH szerepével, eljárásaival kapcsolatban.

#### **5.8.2.12 H8.12 A helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét ellátó kormányhivatalok korlátozott hatásköre az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének ellenőrzésében nem segíti a jogkövető magatartás kikényszerítését.**

A kutatási eredmények alapján a kormányhivatalok szerepe korlátozott az információszabadsággal kapcsolatban, különösen, ami a kötelezettségek ellenőrzését és kikényszerítését jelenti.

Az önkormányzatoknak csak valamivel több mint a harmada említette, hogy fordult már a kormányhivatalhoz (is) ezzel kapcsolatos kérdéseivel (a nemzetiségi önkormányzatok körében ez szignifikánsan gyakoribb, mint a helyi önkormányzatoknál); de a mélyinterjúk alapján már megoszlottak a vélemények arról, hogy a kormányhivatal mennyire tudta segíteni őket.

Az adatigénylők is úgy látják, a kormányhivataloknak jelenleg nincs vagy nagyon korlátozott a szerepe ezen a területen, sőt, esetenként a jogkör sem tisztázott, pl. hogy a képviselők tájékoztatásával



kapcsolatos ügy a kormányhivatalhoz, vagy a NAIH-hoz tartozik-e. Emiatt ritkán fordul elő, hogy ilyen ügyekben a kormányhivatalhoz fordulnának (mindössze az adatigénylői kérdőívet kitöltő válaszadók 5%-a említette ezt), és minden második válaszadó nem is tartja a felettes szerv közbenjárását hatékonynak.



Az egyik fókuszcsoporton részt vevő adatigénylő kifogásolta, hogy a Pest Megyei Önkormányzat rendszeresen nem válaszol a beadványaira, az ügyek „elsikkadnak”. Esetenként az is előfordult, hogy a kormányhivatal a NAIH-hoz irányította át a panaszt – véleménye szerint – az Mötv. hatálya alá tartozó esetekben is.

## 5.9 A K9. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K9): **A helyi önkormányzatoknak milyen külső támogatásra lenne szükségük az információszabadsággal kapcsolatos teljesülési gyakorlatuk javítására vonatkozóan?**

### 5.9.1 A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján

A K9. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes értékelésre):

60. táblázat: K9. kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
K9	A helyi önkormányzatoknak milyen külső támogatásra lenne szükségük az információszabadsággal kapcsolatos teljesülési gyakorlatuk javítására vonatkozóan?	
H9.1	Szükség lenne egy olyan gyakorlati útmutatóra, amely teljeskörűen és közérthetően ismerteti a kötelezettségeket, valamint ezek elvárt teljesítési módját.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> mindenképpen szükség lenne az információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatának javítása érdekében gyakorlatorientált általános és témaspecifikus tájékoztató anyagokra – az önkormányzatok olyan gyakorlati útmutatókat tartanának hasznosnak, amelyek nem jogvégezett kollégák számára is közérthetőek és minél inkább a gyakorlati példákra fókuszálnak.
H9.2	Információ- és tudásmegosztó eseményekkel, a jó gyakorlatok bemutatásával javítható a teljesülési gyakorlat.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a gyakorlatorientált információs anyagok mellett a tudásátadás személyes formáit is nagyon hasznosnak tartanak az önkormányzatok: leginkább a képzéseket gondolják szükségesnek (46%), emellett minden harmadik önkormányzat egyéb tudásmegosztó eseményeket is szívesen fogadna. E rendezvények kapcsán is fontos, hogy ezek minél inkább közérthetőek legyenek és gyakorlatorientált információk átadására fókuszáljanak.
H9.3	Szükség lenne egy, a közérdeklődés-igénylések rendjét rögzítő szabályzat pontos tartalmát és felépítését ismertető útmutatóra.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az önkormányzatok közel fele szerint szükség lenne a belső szabályozás kialakításának támogatására – különösen igaz lehet ez a nemzetiségi önkormányzatokra, amelyek az átlagosnál jóval kisebb arányban rendelkeznek ezekkel a szabályzatokkal.
H9.4	Szorosabb együttműködésre, rendszeres konzultációkra, fórumokra lenne szükség a helyi önkormányzatok, a témában érintett hatóságok és civil szervezetek között.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> minden második szervezet szerint közvetlenebb, személyesebb kapcsolatra lenne szükség a NAIH munkatársaival; illetve szorosabb együttműködésre, rendszeres konzultációra a közfeladatot ellátó szervek, az érintett hatóságok és civil szervezetek között. Mivel a NAIH értékelt tevékenységei közül a telefonos/személyes ügyfélszolgálat, illetve a konzultációs beadvány, állásfoglalás kérés teljesítésével kapcsolatban volt a legkisebb az elégedettség, így e területeken látszik leginkább továbbfejlesztési lehetőség.

Forrás: saját szerkesztés



## 5.9.2 A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését az adott előfeltevés kapcsán érintett mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi fejezetek ismertetik:

### 5.9.2.1 H9.1 Szükség lenne egy olyan gyakorlati útmutatóra, amely teljeskörűen és közérthetően ismerteti a kötelezettségeket, valamint ezek elvárt teljesítési módját.

A szervezetek többféle segítséget is hasznosnak tartanak az információs szabadsággal kapcsolatos kötelezettségeik teljesülési gyakorlatának javításában: átlagosan 4-5 féle segítséget jelöltek meg ehhez (a helyi önkormányzatok az átlagosnál többet, a nemzetiségi önkormányzatok kevesebbet). Ebből a leginkább a tudásátadást gondolják fontosnak a szervezetek – elsősorban írott, másodsorban személyes formában.

A leginkább gyakorlatorientált írott anyagokra lenne szükség a szervezetek véleménye szerint: a legtöbben a gyakorlatorientált általános (60%) és témaspecifikus (53%) tájékoztató anyagokat tartanak hasznosnak, és ugyancsak üdvöznék a jó gyakorlatok megosztását is (51%). Az aktuális információkról, jogalkalmazásról hírt adó rendszeres hírlevél megjelentetését minden 5. szervezet gondolja hasznosnak.

E válaszok hitelességét alátámasztja az is, hogy az önkormányzatok jelenleg is elsősorban a NAIH honlapon közzétett/letölthető szakmai kiadványokat, tájékoztatókat, állásfoglalásokat ismerik; és a NAIH tevékenységei közül ezekkel – elsősorban az éves beszámolókkal (ötfokozatú – iskolai osztályzatoknak megfelelő – skálán 4,35-ös érték), másodsorban a NAIH honlapon közzétett/letölthető szakmai kiadványokkal, tájékoztatókkal, állásfoglalásokkal (4,15) – a leginkább elégedettek.

Az elégedettség alapján látszik továbbfejlődési lehetőség. A mélyinterjúk tapasztalatai is azt mutatják, hogy az önkormányzatok olyan gyakorlati útmutatókat tartanak hasznosnak, amelyek nem jogvégeztet kollégák számára is érthetőek, közérthetőek és minél inkább gyakorlati példákat tartalmaznak.

E segítségnyújtás különösen lényeges annak fényében, hogy az elköteleződési modell alapján a legjobb teljesítményt nyújtó 1. kategóriába sorolt szervezetek még az átlagosnál is fontosabbnak tartják a gyakorlatorientált tájékoztatókat (100%), így kis segítséggel ezek a terület élenjáró, más szervezetek számára is példát mutató szereplőivé válhatnak.

### 5.9.2.2 H9.2 Információ- és tudásmegosztó eseményekkel, a jó gyakorlatok bemutatásával javítható a teljesülési gyakorlat.

A H9.1 hipotézisnél bemutatott gyakorlatorientált információs anyagok mellett a tudásátadás személyes formáit is nagyon hasznosnak tartanak az önkormányzatok: leginkább a képzéseket vélik szükségesnek (46%), emellett minden harmadik önkormányzat egyéb tudásmegosztó eseményeket is szívesen fogadna.

Az események szervezése azért is lényeges lenne, mert az önkormányzatok körében jelenleg kevésbé ismert a NAIH által nyújtott ezirányú támogatás: a szervezetek háromnegyede nem vett még részt a Hatóság által rendezett szakmai rendezvényen, konferencián. Ennek ellenére azok, akik már voltak ilyen eseményen, jóra értékelték ezeket (átlag: 4,15). Igaz, a mélyinterjúk tapasztalata szerint a rendezvények kapcsán is fontos lenne a közérthetőség és a gyakorlatorientáltság javítása.

A jó gyakorlatok bemutatásának fontosságát jelzi, hogy az önkormányzatok maguk – szinte kivétel nélkül – egyáltalán nem ismernek adaptálható hazai/nemzetközi jó gyakorlatokat a nyilvánossági, átláthatósági kötelezettségek teljesítésében (esetenként előfordul a mélyinterjúk tapasztalata szerint, hogy az önkormányzat más települések honlapjáról gyűjt információkat, jó gyakorlatokat, pl. a szabályzat elkészítéséhez).

E segítségnyújtás különösen lényeges annak fényében, hogy az elköteleződési modell alapján a legjobb teljesítményt nyújtó 1. kategóriába sorolt szervezetek még az átlagosnál is fontosabbnak tartják a képzéseket, így kis segítséggel ezek a terület élenjáró, más szervezetek számára is példát mutató szereplőivé válhatnak. Emellett a 2. kategóriába tartozó önkormányzatok valamennyi kategóriánál szignifikánsan nagyobb arányban jelölték meg hasznos segítségként a jó gyakorlatok megismertetését, mellyel nagy előrelépést tehetnének a még jobb teljesítmény felé.



Megjegyzendő, hogy a kutatási eredmények alapján képzésre, szemléletformálásra nemcsak az önkormányzatok, hanem a (potenciális) adatigénylők körében is szükség lenne: a fókuszcsoporthoz tartozó interjúkon résztvevők véleménye szerint az állampolgárok többségének nincs tudása a közérdekű adatok megismerhetőségéhez fűződő jogáról, az adatigénylés lehetőségéről; így a jogtudatosság növelése rendkívül fontos lenne, már iskolás kortól. Emellett úgy gondolják, nagyobb nyilvánosságot érdemelnének a sikeres adatigénylések és a nem megfelelő gyakorlat visszaszorításában is szerepe lehetne a nagyobb publicitásnak.

„A sikeres adatigényléseket kommunikálni kellene, hogy az emberek lássák, hogy érdemes kérdezni, aktívnak lenni a helyi ügyekben.”

### 5.9.2.3 H9.3 Szükség lenne egy, a közérdekűadat-igénylések rendjét rögzítő szabályzat pontos tartalmát és felépítését ismertető útmutatóra.

Az online kérdőíves felmérés eredményei alapján az önkormányzatok közel fele szükségesnek látná a belső szabályozás kialakításának támogatását (44%) – különösen igaz ez a nemzetiségi önkormányzatokra, amelyek az átlagnál jóval kisebb arányban rendelkeznek ezekkel a szabályzatokkal. Minden 4. önkormányzat a humán erőforrásainak fejlesztését is lényegesnek tartja a belső szabályzatok ismerete terén.

„A NAIH készíthetne és megoszthatna a hivatalokkal belső mintaszabályzatokat, formanyomtatványokat is.”

### 5.9.2.4 H9.4 Szorosabb együttműködésre, rendszeres konzultációkra, fórumokra lenne szükség a helyi önkormányzatok, a témában érintett hatóságok és civil szervezetek között.

A szervezetek szorosabb együttműködést, konzultációt és állami segítségnyújtást is szükségesnek látnak a feladatellátás színvonalának javítása érdekében.

Minden második szervezet szerint közvetlenebb, személyesebb kapcsolatra lenne szükség a NAIH munkatársaival. A NAIH konzultációs támogatása kevésbé ismert az önkormányzatok körében: a szervezetek 70-75%-a nem vette még igénybe az ügyfélszolgálatot, konzultációs lehetőségeket. Akik igénybe vették már, azok sem elégedettek maradéktalanul: a telefonos/személyes ügyfélszolgálattal, illetve a konzultációs beadvány, állásfoglalás kérés teljesítésével kapcsolatban az elégedettség csak 3,8 körüli átlagértéket kapott (öt fokozatú iskolai skálán), így e területeken látszik leginkább továbbfejlesztési lehetőség.

A NAIH e támogató szerepének megerősítése az imázsépítésben is elengedhetetlennek látszik: a mélyinterjúk alatt többen is kifogásolták a NAIH túlságosan távoli, személytelen, egyes önkormányzatok szerint kioktató stílusát (azzal együtt, hogy a többségnek alapvetően jó véleménye van a Hatóság munkájáról).

„A NAIH nem partnere az önkormányzatoknak az eljárásoknál: nem kérdezik meg, hogy valóban történt-e szabálysértés, nem kéri ki az önkormányzat álláspontját, hanem tényként közlik velünk a hibás teljesítést és felszólítanak a válaszadásra. Rögtön védekezésre kényszerítenek, nem pedig párbeszédet indítanak az ügy felderítése érdekében.”

Minden ötödik szervezet hasznosnak tartaná egy állami fenntartásban működő központilag üzemeltetett felület létrehozását, amely az adatigénylések benyújtására és megválaszolására szolgálna. Ezzel az adatigénylői kör is egyetért, amennyiben az adatigénylésekre adott válaszok is publikusak lennének.

Mediációs eljárást az adatigénylő és a közfeladatot ellátó szerv között viszont már csak a szervezetek 6% gondolna hasznosnak.

Fontos kiemelni, hogy az együttműködés nemcsak a hatóság és az önkormányzatok, de a NAIH és a (potenciális) adatigénylők között is fejlesztésre szorul a kutatási eredmények alapján: bár a többség pozitívnak gondolja, hogy a NAIH túlnyomórészt az adatigénylőnek ad igazat, a jogszabályok alapján döntenek, pártatlanul; a fókuszcsoporthoz tartozó interjúkon résztvevők kifogásolták a hatósági eljárások

„Jó lenne, ha válaszleveleket adott ügyintéző írna alá, akit keresni lehetne ezután a kérdésekkel.”



elhúzódtát, a nem elég ügyfélbarát folyamatokat (pl. folyamatban lévő ügyek állásáról nincs információ, tájékoztatás; nehézkes az ügyintéző elérése).

## 5.10A K10. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K10): **Hogyan befolyásolják a különböző adatmenedzsment rendszerek a célcsoport információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesülési gyakorlatát?**

### 5.10.1A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján

A K10. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes értékelésre):

61. táblázat: K10. kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdések (K) és hipotézisek (H)		
<b>K10</b>	<b>Hogyan befolyásolják a különböző adatmenedzsment rendszerek a célcsoport információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeinek teljesülési gyakorlatát?</b>	
<b>H10.1</b>	Az önkormányzati ASP rendszer nagyban segíti a helyi önkormányzatok tájékoztatási, nyilvánossági tevékenységét.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár felmerülnek problémák, nehézségek az ASP rendszer használata kapcsán, az önkormányzatok nagyrésze úgy gondolja, ez segíti a feladatellátásukat. Különösen igaz ez a kistelepülésekre, amelyek saját belső szoftveres támogatással nem bírnak. A nagyobb városok inkább saját belső rendszereikre támaszkodnak, esetükben az ASP rendszer e tekintetben kevésbé hasznos (ugyanakkor ennek használata sem jelent nehézséget a számukra).
<b>H10.2</b>	A különböző adatbázisokba, információrendszerekbe történő adatfeltöltési kötelezettség komoly nehézséget jelent a helyi önkormányzatok számára (pl. rendelettár, ebnyilvántartó rendszer stb.), anélkül, hogy ezen adatbázisok, nyilvántartások a későbbiekben hatékonyan támogatnák a nyilvánossági, tájékoztatási kötelezettségeik teljesítését.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> jelentős terhet jelent az önkormányzatok számára az, hogy számos különböző adatbázisba, nyilvántartásba kell adatot szolgáltatniuk; ugyanakkor a többség véleménye szerint ez (legalább részben) segíti nyilvánossági, tájékoztatási kötelezettségeik teljesítését is.

Forrás: saját szerkesztés

### 5.10.2A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését az adott előfeltevés kapcsán érintett mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi fejezetek ismertetik:

#### 5.10.2.1 H10.1 Az önkormányzati ASP rendszer nagyban segíti a helyi önkormányzatok tájékoztatási, nyilvánossági tevékenységét.

Az önkormányzatok körében végzett online kérdőíves felmérés eredményei szerint mind a helyi, mind a nemzetiségi önkormányzatok túlnyomó része szerint vannak olyan országos adatbázisok, nyilvántartások (helyi önkormányzatok szerint 3-4, nemzetiségi önkormányzatok szerint 1-2), amelyek segítik az információszabadsággal kapcsolatos feladataik ellátását.



A helyi önkormányzatok közül a legtöbben (81%) az önkormányzati ASP rendszert említették (ezt az önkormányzati rendelettár követte, emellett a törzskönyvi- illetve az ingatlan-nyilvántartás, a KSH adatbázisainak és a MÁK közhiteles hatósági nyilvántartásainak az említése volt még számottevő). Tekintettel arra, hogy a nemzetiségi önkormányzatok egy jelentős részének is a helyi hivatal látja el az információszabadsággal kapcsolatos feladatait, e szervezetek esetében is az önkormányzati ASP rendszer, a rendelettár és a törzskönyvi nyilvántartás jelenti a fő segítséget (de már csak a szervezetek harmada esetén).

„Abszolút segíti a munkát [ASP]. A gazdálkodással kapcsolatos adatok legyűjtését bizonyos csoportosítás szerint. Tehát minden, amit használunk és kötelező használunk, azokat a rendszereket, ha gyűjtés kell belőle, addig a mértékig és olyan mélységig, akkor segíti a munkánkat, hogy nem úgy kell mindent végiglapozni.”

Ezek a központi nyilvántartások, adatbázisok azért is fontosak, mert mindössze 10% azon szervezetek aránya a kérdőíves felmérés eredményei szerint, amelyek használnak valamilyen saját szoftveres támogatást a tájékoztatási, nyilvánossági feladataikhoz (ezek: átfogó ügyviteli, döntéstámogató szoftver, digitalizáló, elektronikus irattározó, anonimizáló szoftver).

„A külső nyilvántartások, adatbázisok, az ASP rendszer nekünk kevésbé segítenek, így inkább a belső nyilvántartásainkra támaszkodunk.”

Minél nagyobb egy település, annál nagyobb valószínűséggel rendelkezik valamilyen saját szoftveres támogatással – ezzel párhuzamosan pedig csökken az országos nyilvántartások, adatbázisok használata az információszabadsággal kapcsolatos feladatok ellátása terén. A nagyobb városok tehát inkább saját belső nyilvántartásaikból nyerik ki a szükséges adatokat, információkat, ezzel szemben a kistelepülések – ahol sok esetben még az iratok digitalizálása sem valósult meg teljeskörűen – inkább támaszkodnak az országos nyilvántartásokra, adatbázisokra, és inkább használják az ASP rendszert is.

Mivel az ASP rendszerben iktatják a különböző feladatokat, ügyeket, ezért több esetben felmerült, hogy a rendszer az adategénylésekkel kapcsolatos statisztikák nyomon követésére is alkalmas. Igaz, néhány interjúalany túlságosan bonyolultnak érzi az ASP használatát, úgy látják, nehéz kinyerni ebből az adatokat, a korábbi évekre nem tudja a rendszer elkülönítetten letölteni a főkönyvet, technikai problémák is felmerülnek stb.

„Az ASP túlbonyolított rendszer. Én a pénzügyeseimtől hallom, hogy a pénzügyes ASP rendszer hogy működik, de hogy mindig mindent ötvenszer kell fölvenni, mondjuk egy új számlánál. A régit, az EPER-t nagyon dicsérték, az sokkal gyorsabb, sokkal mobilisabb rendszer volt. Őszerintük ez az ASP egy óriási mellényülés...”

A honlapelemzés eredményei alapján az I.1 közzétételi egységben közzétett elektronikus levélcím 15% esetében volt az ASP rendszerhez köthető – valamennyi érintett szervezet kis község volt.

Egy 20-50 ezer fős város képviselője az interjún elmondta, hogy saját belső nyilvántartásai is vannak, ilyen például a szerződéstár. Digitalizálták az iratokat, ez nagyon sokat segített a munkában. Van egy belső önkormányzati felület, amelyen keresztül kiküldik a testületi, bizottsági tagoknak az előterjesztéseket. Tehát igyekeznek ily módon hatékonyabbá tenni a munkát, segíteni az információszabadsággal kapcsolatos feladatok ellátását is.



Egy hasonló méretű település hivatalvezetője az interjún elmondta, hogy a feladatellátást belső nyilvántartások segítik (pl. szerződések nyilvántartása, testületi ülések jegyzőkönyveinek, határozatoknak a nyilvántartása). A szerveren ezekhez a nyilvántartásokhoz minden kolléga hozzáfér, onnan tudják elérni a szükséges dokumentumokat olvasható formában (szerkesztői jogosultsága csak annak az osztálynak van, amelyik adott dokumentumot előállította). Ebben a belső, közös nyilvántartásban könnyen kereshetők a dokumentumok (pl. partner cég nevére vagy szerződésre keresve). A dokumentumok elektronikus formában férhetők hozzá, digitalizáltak.



Egy kis hivatal arról számolt be, hogy az ASP rendszer annyi segítséget jelentett a számukra, hogy ezzel átálltak az elektronikus irattározásra és iktatókönyvre. Ugyanakkor még nem tudtak minden iratot digitalizálni, ezért ezek nem is kerültek be az elektronikus rendszerbe. Ráadásul problémát jelent, hogy a régebbi könyvelési szoftverhez az új kolléga már nem ért, így amit abban könyveltek le, ahhoz nem tudnak hozzáférni, azt szükség esetén papír alapon kell előkeresni. A véleménye szerint az ilyen kis önkormányzatoknál nincs semmilyen szoftveres támogatás, ezért úgy zajlanak a folyamatok, mint a fejlett technikai eszközök megjelenése előtt.

**5.10.2.2 H10.2 A különböző adatbázisokba, információrendszerekbe történő adatfeltöltési kötelezettség komoly nehézséget jelent a helyi önkormányzatok számára (pl. rendelettár, ebnyilvántartó rendszer stb.), anélkül, hogy ezen adatbázisok, nyilvántartások a későbbiekben hatékonyan támogatnák a nyilvánossági, tájékoztatási kötelezettségeik teljesítését.**

A kérdőíves felmérésben részt vevő válaszadók fele túlzott tehernek tartja, hogy a véleményük szerint rengeteg különböző elektronikus nyilvántartást kell használniuk, amelyek összekötése, egységes rendszerbe foglalása nem valósult meg, így többletmunkával jár ezek használata (különösen a közös önkormányzati hivatalok látják ezt kiemelkedően nagy problémának).

Ugyanakkor ezek az országos adatbázisok, nyilvántartások – legalább részben – segítik a feladatellátásukat az információszabadság terén is, hiszen például lehetőséget adnak arra, hogy csak a linket adják meg az ilyen témájú adatigényléseknél. E tekintetben leginkább az önkormányzati rendelettár hasznos: a helyi önkormányzatok 60%-a szerint ez segíti a nyilvánossági, tájékoztatási feladataik ellátását. Kb. 45-45% úgy gondolja, hogy a törzskönyvi- illetve az ingatlan-nyilvántartás is segítséget jelent, további 30-30% pedig a KSH adatbázisait, illetve a MÁK közhiteles hatósági nyilvántartásait említette. Minden 4. szervezet a Szociális Ágazati Portált, illetve a SZÜF portált hívja segítségül. A különböző egyéb szakadatbázisok már kisebb mértékben jelentenek segítséget (legkevésbé a Nemzeti Sportinformációs Rendszer, a Nemzeti Víziközmű Nyilvántartás és a Természetvédelmi/Környezetvédelmi Információs Rendszer).

„Nincs olyan belső szoftverünk, ami segíti ezeknek a feladatoknak az ellátását. A rendelettárra szoktunk hivatkozni, illetve az önkormányzati ASP rendszer (pl. szerződések kigyűjtésénél, adatigényléseknél) is segíti a témakörben felmerülő feladatok ellátását.”

Különösen a kistélepülések hagyatkoznak ezekre az adatbázisokra, nyilvántartásokra, mivel esetükben saját belső szoftveres támogatás jellemzően nincs.

Ezért hasznosnak látnák ezek egyszerűsítését, egységes rendszerbe foglalását oly módon, ami az információszabadsággal kapcsolatos feladatok (elektronikus közzététel, közérdekűadat-igénylések teljesítése) ellátását is segítené.





## 5.11 A K11. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K11): **Miként hat az általános kulturális közeg az információszabadság teljesülésének gyakorlatára?**

5.11.1 A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján:

A K11. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes értékelésre):

62. táblázat: K11. kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
K11	Miként hat az általános kulturális közeg az információszabadság teljesülésének gyakorlatára?	
H11.1	Amíg az általános kulturális közeg nem mozdul el az átláthatóság, nyilvánosság fontossága felé, addig a helyi önkormányzatok esetében sem várható számottevő előrelépés e téren.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a fókuszcsoportos interjúkon résztvevők véleménye szerint a politikai hangulat erős hatással van a helyi gyakorlatra, hozzáállásra is, és jelenleg az általános politikai légkör egyértelműen a nyilvánosság ellen hat. De az önkormányzatok is úgy gondolják (mélyinterjúk tapasztalatai szerint), hogy az utóbbi években a nyilvánosság kérdése egyértelműen politikai színezetet kapott.

Forrás: saját szerkesztés

### 5.11.2 A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését az adott előfeltevés kapcsán érintett mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi fejezetek ismertetik:

#### 5.11.2.1 H11.1 Amíg az általános kulturális közeg nem mozdul el az átláthatóság, nyilvánosság fontossága felé, addig a helyi önkormányzatok esetében sem várható számottevő előrelépés e téren.

A fókuszcsoportos interjúkon résztvevők véleménye szerint a politikai hangulat erős hatással van a helyi gyakorlatra, hozzáállásra is, és jelenleg az általános politikai légkör egyértelműen a nyilvánosság ellen hat.

A közfeladatot ellátó szervek hozzáállása a transzparencia kérdéséhez sok esetben romló tendenciát mutat az elmúlt néhány évre visszatekintve. Általánosan jellemző, hogy a szervezetek azokra a kérdésekre válaszolnak szívesen, azokat az információkat osztják meg jobban a lakossággal, amelyek pozitív kicsengésűek, jó színben tüntetik fel az adott önkormányzatot (pl. új beruházás átadása), ezzel szemben a negatív vagy kényesebb ügyekben már nem vagy kevésbé jellemző a transzparencia.

Úgy látják, az utóbbi években a nyilvánosság kérdése egyértelműen politikai színezetet kapott: a közfeladatot ellátó szervek azt gondolják, a közügyek iránti érdeklődést mindig politikai célok vezérik, és kevésbé vélik úgy, hogy az állampolgárok valóban kíváncsiak lennének a működéssel, gazdálkodással kapcsolatos kérdésekre, valóban részt szeretnének venni a döntések előkészítésében. Ezt pedig egyértelműen az országos politikai hangulat hibájának tartják.

Hasonlóan vélekednek az önkormányzatok is, természetesen a másik oldal felelősségét firtatva az információszabadság átpolitizáltságában: a mélyinterjúknál résztvevők közül többen úgy gondolják, a társadalmi igények az elmúlt években megváltoztak, a 2019-es választások után élesebbek lettek a politikai csatározások, leszivárgott helyi szintre is az országos politikai attitűd, sokkal konfrontatívabbak, számon kérőbbek lettek az állampolgárok is. A közösségi média is „felpörgetett minden ilyen folyamatot”, nem mindig a jóhiszeműség az alapelv.



## 5.12A K12. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K12): **Milyen fokú az állampolgári tudatosság az információszabadsággal kapcsolatos jogok terén?**

### 5.12.1A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján

A K12. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes értékelésre):

63. táblázat: K12. kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
K12	Milyen fokú az állampolgári tudatosság az információszabadsággal kapcsolatos jogok terén?	
H12.1	Igen szűk azon állampolgári kör, amely él az információszabadsághoz kapcsolódó jogaival (ti. nem beszélhetünk általános állampolgári érdeklődésről a közfeladatot ellátó szervek működésével, tevékenységeivel kapcsolatos közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatai iránt).	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> bár némi javulás tapasztalható az elmúlt években, a közérdekűadat-igényléssel élők köre még mindig igen szűk, ami az állampolgárok hozzáállásának, jogtudatosságának, ezzel kapcsolatos tudásának hiányosságaira vezethető vissza, de hatással van erre a kudarcélmény, az atrocitásoktól való félelem is.
H12.2	Az adatigénylők között állampolgárok, civil szervezetek, újságírók és politikusok egyaránt megjelennek.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az adatigénylők között elsősorban állampolgárok és civil szervezetek találhatók, de az újságírók és az ellenzéki képviselők is sok esetben csak a közérdekűadat-igénylés útján tudnak hozzájutni a munkájukhoz szükséges adatokhoz, információkhoz.
H12.3	A nagyobb települések esetében többen élnek a közérdekűadat-igénylés lehetőségével, mint a kisebbekben.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az adatigénylések számosságából egyértelműen látható, hogy a településméret növekedésével párhuzamosan nő az adott szervezethez beérkező közérdekűadat-igénylések száma. Emellett az adatigénylők véleménye is az, hogy minél kisebb egy település, annál kisebb az aktivitás: ez egyrészt az itt élők valószínűsíthetően kisebb jogtudatosságával, tudásával van összefüggésben; másrészt úgy vélik, a nagyobb települések „személytelenebbek”, ezért ott jobban mernek kérdezni a lakosok.
H12.4	Nagyfokú állampolgári csalódottság tapasztalható a közérdekűadat-igénylések nem vagy nem megfelelő teljesítése miatt.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az adatigénylők többnyire elégedetlenek a benyújtott közérdekűadat-igényléseik teljesülési gyakorlatával, úgy gondolják – bár vannak pozitív példák is –, hogy az önkormányzatok többsége negatívan áll az adatigénylésekhez. A teljesítés gyakran elmarad és sokszor kifogásolható a teljesített adatigénylés esetén is a nem megfelelő tartalom és/vagy formai hiba (pl. nem működő link, nem kereshető dokumentum) miatt. Emellett úgy látják, a költségtérítés, a határidő-hosszabbítás és a pontosításkérés törvény adta lehetőségével is gyakran visszaélnak az önkormányzatok.
H12.5	A közérdekű adatigénylők igen ritkán tesznek panaszt a Hatóságnál; vagy viszik bíróságra a közérdekűadat-igénylés nem vagy nem megfelelő teljesítésével kapcsolatos ügyeket.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a H12.4 hipotézis értékelésénél bemutatott csalódottság ellenére ritkán fordul elő, hogy a közérdekűadat-igénylések nem vagy nem megfelelő teljesítése miatt további lépéseket tennének az adatigénylők. Ebben szerepet játszhat az, hogy nem feltétlenül tartják hatékonyak, célravezetőnek ezeket a lehetőségeket: a Hatóság szempontjából a nem elég erős kikényszerítő erő, a bírósági eljárásoknál pedig az igen hosszú és költséges folyamat veheti el az adatigénylő kedvét a panasztól, beadványtól annak



Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
		ellenére, hogy az eljárások többségében az illetékes hatóság az adatigénylőnek ad igazat.
H12.6	Az adatigénylések jelentős része irracionális, öncélú, lejárató célzatú, esetleg rosszindulatú a helyi önkormányzatok véleménye szerint.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> a mélyinterjúk tapasztalatai szerint nem állítható, hogy az adatigénylések jelentős része visszaélészerű lenne, ugyanakkor az önkormányzatok egy része jelezte az ezzel kapcsolatos rossz gyakorlatot, főként a politikai indíttatású adatigénylések jelentős számát.
H12.7	Minél teljesebb körű az elektronikus közzététel, annál kevesebb adatigénylés érkezik a helyi önkormányzatokhoz.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> az adatigénylők körében végzett felmérések egyértelműen azt mutatják, hogy a megfelelő közzététellel az adatigénylések száma csökkenthető lenne, hiszen az állampolgárok elsőként jellemzően a honlapon keresik a szükséges információkat, és csak akkor élnek az adatigényléssel, ha minden más lehetőséget kimerítettek. Ezt a vélekedést azonban az önkormányzatok többsége nem osztja: úgy látják, az adatigénylők gyakran olyan információkra kérdeznék rá, amelyek a honlapon is megtalálhatók. Az egyedi közzétételi lista összeállítását követően is csak az érintett szervezetek harmada tapasztalta az adatigénylések számának csökkenését. A teljes körű közzététel ezért a véleményük szerint legfeljebb csak a válaszadást könnyíti meg a számukra (honlapra hivatkozás).
H12.8	A közérdekűadat-igénylések száma jelentősen megugrik bizonyos kiemelt események (pl. választások, nagyberuházás bejelentése) kapcsán.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> az önkormányzatok többségének tapasztalata szerint a beérkező adatigénylések számosságát elsősorban az önkormányzati, valamint a parlamenti választások (is) befolyásolják, emellett hatással vannak erre a sajtóhírek és a nagyberuházások bejelentése is. Különösen a megyei önkormányzatok és a nagyobb városok esetében érhető tetten ezeknek az eseményeknek az adatigénylést generáló hatása; a kisebb településeken szignifikánsan gyakoribb a vezetőcserék hatására megugró adatigénylés.

*Forrás: saját szerkesztés*

## 5.12.2 A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését az adott előfeltevés kapcsán érintett mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi fejezetek ismertetik:

### 5.12.2.1 H12.1 Igen szűk azon állampolgári kör, amely él az információs szabadsághoz kapcsolódó jogaival (ti. nem beszélhetünk általános állampolgári érdeklődésről a közfeladatot ellátó szervek működésével, tevékenységeivel kapcsolatos közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatai iránt).

A helyi önkormányzatok átlagosan – a Kutatás keretében végzett próba-adatigénylést nem számítva – évi 4,5 adatigénylésről számoltak be. A nemzetiségi önkormányzatok jóval kevésbé címzettjei a közérdekűadat-igényléseknek, hiszen ezek a szervezetek átlagosan mindössze 2,8 db adatigénylést kapnak évente. Ugyanakkor mindkét szervtípus esetén nagy szórás látható az adatigénylések számát tekintve.

- A helyi önkormányzatok közel ötöde egyáltalán nem kapott még adatigénylést az elmúlt 2 év során, 65% pedig mindössze 1-10 db adatigénylést kapott, és csak 15% esetében volt e feletti az adatigénylések száma (3%-nál az 50 db-ot is meghaladta).
- A nemzetiségi önkormányzatok harmadához egyáltalán nem jutott el ilyen kérelem az elmúlt 2 év során. Közel minden 2. szervezet 1-10 db adatigénylést kapott, és csupán a 7%-ukhoz érkezett több adatigénylés. (12% nem is tudta megítélni ezt a kérdést.)

A fenti számok alapján tehát nem beszélhetünk a nagy átlagot érintően jelentős általános állampolgári érdeklődésről. Ezt az állítást a további kutatási eszközök eredményei is alátámasztják.



A fókuszcsoportos interjúkon résztvevők szerint az adatigénylői kör növekszik ugyan, és az országos nyilvánosságot kapott, médiában megjelenő hírek is javították a közérdekűadat-igénylés fogalmának ismertségét; és ez a tudatosság erősödését jelzi; ugyanakkor még mindig igen szűk azon állampolgári kör, akik élnek ezzel a lehetőséggel.

Úgy látják, az állampolgárok döntő többségének nincs tudása a közérdekű adatok megismerhetőségéhez fűződő jogáról, az adatigénylés lehetőségéről. Bár a jogállamiság, a demokrácia alapja az, hogy a lakosoknak, civileknek legyen rálátása a közfeladatot ellátó szervek működésére, adott település ügyeire; nincs átfogó érdeklődés, jellemző az állampolgárok passzivitása, csekély az igény a közéletben való aktív részvételre.

Emellett a vélemények szerint az adatigénylés az elkötelezett állampolgárok terepe, mert jelentős időráfordítást és – sok esetben jogi – felkészültséget igényel mind a törvény által adott lehetőségek megismerése, mind pedig az adatigénylésre kapott válaszok értelmezése. Úgy gondolják emellett, hogy – különösen a kisebb településeken – az emberek félnek kérdezni, tartanak a következményektől, az atrocitásoktól, a megbélyegzéstől.

Sokan a kudarcélmény miatt nem aktívak már: nem kaptak választ a kérdéseikre, vagy akár NAIH határozatot követően sem adta ki a számukra az önkormányzat az igényelt információkat.

A KiMitTud portál szerepét igen fontosnak látják abban, hogy valamelyest növekszik az adatigénylői kör (megjegyzendő ugyanakkor, hogy a portálon keresztül benyújtott adatigényléseknél is egy-egy településen jellemzően ugyanaz az adatigénylői kör vagy ugyanazok az adatigénylők nyújtanak be adatkérést több településnek is). Ez segít abban, hogy hatékonyabban kérdezzenek, az adatigénylés „professzionálisabbnak” tűnik, ezért az önkormányzatok komolyabban veszik, emellett az oldal szélesebb körű publicitást ad, ami szintén növeli a válaszadási hajlandóságot a meglátásuk szerint.

A fenti eredményeket a mélyinterjúk során elhangzott vélemények is nagyrészt alátámasztják. A résztvevők többsége úgy gondolja, bár valamelyest javul a tudatosság, a lakosság egészéhez viszonyítva elenyésző a közérdekűadat-igénylésben érintettek száma (és ezek az állampolgárok szinte csak a képzett, értelmiségi körből kerülnek ki). Az adatigénylőket ugyanakkor jelentős részben meglehetősen tudatosnak és felkészültnek tartják: többen említették például, hogy a kérelmek sokszor pontos törvényi hivatkozásokat tartalmaznak, esetenként még NAIH állásfoglalásokra is hivatkoznak. Ebben a KiMitTud portál szerepe is megmutatkozik.

„Sokan csak a politikusok, civil szervezetek jogának gondolják ezt, nem gondolják át, nem tudják, hogy adatigényléssel az állampolgár is élhet.”

„Még aki tisztában van ezzel, azt is nagyon sok lépés választja attól, hogy a jogát érvényesítendő állampolgár, pl. adatigénylő legyen.”

„Sok esetben a közérthetőség is probléma, túlságosan a jog nyelvén megfogalmazott válaszokat kapunk, aminek az értelmezése nehéz egy nem jogvégezt ember számára.”

„Az embereknek erre nincs idejük, vagy félnek kérdezni, tartanak a következményektől. Ezért csak egy maréknyi ember foglalkozik ezzel – mivel az önkormányzat megnehezíti ezt, ezért csak a legelszántabbak kérdeznak.”

„A kultúránkban nincs meg az az állampolgári igény, ami a tisztánlátáshoz, a közéletben való részvételhez szükséges feltételeket teremt meg, nem szokás a kérdés. A legtöbb településen csak egy-egy, az önkormányzati vezetők által ignorált visszatérő kérdező van, aki ugyanakkor többek kifejezett igényét teljesíti.”

### 5.12.2.2 H12.2 Az adatigénylők között állampolgárok, civil szervezetek, újságírók és politikusok egyaránt megjelennek.

Az adatigénylői online kérdőíves felmérés eredményei szerint, az adatigénylők közel fele állampolgárként szokott közérdekűadat-igényléseket benyújtani a közfeladatot ellátó szerveknek; több mint minden 3. adatigénylő az általa képviselt (civil) szervezet nevében kérdez, 8% politikus, 6% pedig a sajtó munkatársa.

A fókuszcsoporthoz tartozó interjú résztvevők – rutinos adatigénylők – között is voltak helyi lakosok, újságírók, civil szervezetek képviselői és ellenzéki képviselők is, és az önkormányzati mélyinterjúk is megerősítették, hogy jellemzően ez a kör szokott adatkéréssel fordulni hozzájuk.

„Jól körülhatárolható körből szoktak érkezni az adatigénylések: a sajtó, a politika (főleg a választások előtt), a kutatási és az állampolgári sajtó érdekében kérdező kör.”

Az online kérdőíves felmérés alapján, az önkormányzatok többsége egyéb megkeresésként kezeli a képviselői megkereséseket, túlnyomórészt az Möt. által meghatározott, másodsorban az önkormányzat helyi szervezeti és működési szabályzata szerinti eljárásrendi szabályok szerint. Csak 41% nyilatkozott úgy, hogy közérdekűadat-igénylésként kezeli ezeket. A fókuszcsoporthoz tartozó interjúkon részt vevő képviselők úgy látják, sok esetben a közérdekűadat-igénylés az egyetlen eszköz a kezükben arra, hogy a képviselői munkájuk ellátásához szükséges információkhoz hozzájussanak (emiat gyakran élnek ezzel a lehetőséggel a képviselői megkeresés helyett).

Az önkormányzatok fele nyilatkozott úgy, hogy a sajtó megkereséseket közérdekűadat-igénylésként kezeli, minden második szervezet egyéb megkeresésnek tartja ezeket. Ezeknél jellemző eljárásrend nincs, a kéréstől függően kezelik ezeket. A fókuszcsoporthoz tartozó interjú tapasztalatai szerint az újságírói érdeklődést az adatkezelők a legtöbb esetben hátrítani próbálják, kisebb médiumok esetében nem vesznek tudomást róluk.

„Jellemző, hogy az állampolgári kérdéseket megválaszolhatják az önkormányzat szakemberei, az újságírói kérdések minden esetben kabinetkérdésekké válnak. Ez egyrészt érthető, másrészt ebből következik, hogy a kérdező vagy nem kap választ, vagy a válasz nem lesz szakmai, pontos, korrekt.”

Érdekes, hogy az önkormányzatoknál a közérdekűadat-igényléssel kapcsolatos bizonytalanságok között 2. helyen áll (a közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok körének lehatárolása után) annak kérdése, hogy kik igényelhetnek az önkormányzatoktól adatokat: bár 77% nem érez bizonytalanságot ezzel kapcsolatban, 11% viszont az első számú problémaként jelölte meg ezt a kérdőíves felmérés során.

Az adatigénylői kör megítélését az önkormányzatok szerint nehezíti, hogy – a mélyinterjú elhangzottak szerint – az adatigénylők sokszor nem fedik fel kilétüket, álneven kérdeznak. Ezt kifogásolhatónak tartják. Az online adatigénylői kérdőív válaszára ezt cáfolták: döntő többségük (91%-a) úgy nyilatkozott, hogy sosem használ álnevet a kérelmeiben, 6% esetében ez előfordult már, de csak ritkán (és egyetlen válaszó sem nyilatkozott úgy, hogy ez bevett gyakorlat lenne nála).

„Szerintem nem jó gyakorlat, hogy álneven, csak egy e-mail cím megadásával lehet kérdezni. A transzparenciát kétoldalúvá kell tenni: ha elvárják tőlünk az együttműködést, akkor a másik oldal is legyen transzparens. Mi nagyon szívesen segítünk, ha jóhiszemű az adatkérés.”

### 5.12.2.3 H12.3 A nagyobb települések esetében többen élnek a közérdekűadat-igénylés lehetőségével, mint a kisebbeknél.

A H12.1 hipotézisnél bemutatottak szerint, a helyi önkormányzatok átlagosan – a Kutatás keretében végzett próba-adatigénylést nem számítva – évi 4,5 adatigénylésről számoltak be, ugyanakkor a kérelmek száma jelentős szórást mutatott. Ez elsősorban a településmérettel volt összefüggésben: például míg az 1000 fő alatti településkategóriába sorolt önkormányzatok átlagosan évi 4, addig az 50 ezer fő feletti településkategóriákba tartozók átlagosan évente 39 adatigénylést kapnak (a 100 ezer fő feletti nagyvárosok 40%-ának pedig évente több mint 100 kérelemmel kell megbirkóznia).



Az állampolgári érdeklődés tehát a nagyobb városokban élők részéről, illetve a nagyobb városok iránt számottevő; ezzel szemben a kisebb települések – néhány kivételtől eltekintve – tevékenységei, működése, gazdálkodása ritkán kerül a figyelem fókuszába.

„Nálunk nem volt még eddig adatigénylés, mert a lakosokat megfelelően tájékoztatjuk mindenről. Vagy ha valakinek kérdése van, az egyszerűen felhív, bejön a hivatalba vagy megállítja az utcán.”

A mélyinterjúk tapasztalatai szerint ennek oka elsősorban a kisebb települések közvetlenebb, személyesebb kapcsolatrendszere lehet: a kisebb települések hivatalvezetői döntően úgy látják, a lakosoknak lehetőségük van arra, hogy személyesen felkeressék a település- illetve hivatalvezetőket, kérdezzenek tőlük „akár az utcán is”, ezért nem jellemző náluk az adatigénylés.

Ezzel szemben az adatigénylői oldalon a személyesebb kapcsolatok negatív oldala is felmerült. A fókuszcsoporthoz tartozó interjúkon résztvevők is úgy gondolják, minél kisebb egy település, annál kisebb az aktivitás: ez egyrészt az itt élők valószínűsíthetően kisebb jogtudatosságával, tudásával van összefüggésben a meglátásuk szerint; másrészt úgy vélik, a kisebb településeken bátorság kell a kérdéshez (az önkormányzat visszaélésszerű kérdésekre hivatkozik, megbélyegzi az adatigénylőt, ennek híre megy a településen). A nagyobb települések „személytelenebbek”, ezért ott jobban mernek kérdezni a lakosok.

„Kisebb településeken bátorság kell a kérdéshez, már rossz pont, ha kérdezel, atrocitások érhetnek utána a faluban.”



Egy kistelepülésen előfordult, hogy a polgármester a közösségi média oldalára kirakta az adatigénylő nevét és email címét is – ez az érintett szerint egyértelműen elrettentésként szolgált más adatigénylőknek.

#### 5.12.2.4 H12.4 Nagyfokú állampolgári csalódottság tapasztalható a közérdeklődés-igénylések nem vagy nem megfelelő teljesítése miatt.

Az adatigénylői online kérdőíves felmérés eredményei szerint az adatigénylők fele (inkább) elégedetlen a benyújtott közérdeklődés-igénylései teljesülési gyakorlatával, és nincs olyan, aki teljes mértékben elégedett lenne ezzel. A fókuszcsoporthoz tartozó interjúk is jelentős problémákat hoztak felszínre.

A résztvevők úgy gondolják, az információszabadság közérdek, minden olyan adat, információ, ami a közfeladatok ellátásával vagy közpénzek felhasználásával kapcsolatos, közérdekű és a közre tartozik. Olyan ügyekben kérdeznek, ami a településsel, az életükkel kapcsolatos – ugyanakkor a véleményük szerint az önkormányzatok sokszor nem egy olyan eszközként tekintenek a nyilvánosságra, ami az állampolgároknak a helyi ügyekben, közéletében való részvételéhez feltétlenül szükséges, hanem politikai ügyként kezelik ezt, ezért az adatigényléseket is politikai támadásnak veszik. Nem szívesen válaszolnak olyan kérdésekre, amelyek kellemetlenek, vagy esetleg negatív színben tüntetik fel a szervezetet.

„Az információszabadsággal, mint alapjoggal való élés politikai támadásnak minősül. És a helyi politikusok attitűdje miatt azzá is válik.”

A fókuszcsoporthoz tartozó résztvevők véleménye szerint az információszabadság törvényi szabályozása jó, a problémát az jelenti, hogy a közfeladatot ellátó szervek nem tartják be ezeket az előírásokat, kötelezettségeket.

„A közfeladatot ellátó szervek sajnos megtehetik, hogy ne tartsák be a törvényt; ezért nem is tartják be sok esetben az Infotv. szerinti kötelezettségeket.”

Úgy gondolják, az általános hozzáállás az, hogy az önkormányzatok nem akarják, hogy bárki belelásson a működésükbe, megvizsgálja a folyamataikat. Bár vannak olyan önkormányzatok, amelyek szerintük nincsenek is tisztában a kötelezettségeikkel e téren (főként a kistelepülések önkormányzatait gondolják ilyenek), úgy látják, sokszor szándékosság van a törvényi előírások

„Minden erővel igyekeznek megakadályozni, hogy a város működtetéséről, elsősorban a gazdálkodással összefüggésben az adófizetők hiteles információt szerezhessenek.”

nemteljesítése mögött. Utóbbira példa, amikor a vezetés cseréjével szűnt meg vagy éppen lépett életbe az átláthatóság, a nyilvánosság biztosítása.

Bár vannak olyan önkormányzatok, ahol pozitív változást tapasztalnak (akár az adatigénylések hatására is), általánosságban rossz a résztvevők tapasztalata a közérdekűadat-igénylések megválaszolásával kapcsolatban. A teljesítés gyakran elmarad, és sokszor kifogásolható a teljesített adatigénylés esetén a nem megfelelő tartalom és/vagy formai hiba (pl. nem működő link, nem kereshető dokumentum). Emellett úgy látják, a költségtérítés, a határidő-hosszabbítás és a pontosításkérés lehetőségével is gyakran visszaélnak az önkormányzatok.

Ez a csalódottság azonban ritkán nyilvánul meg abban, hogy a közérdekűadat-igénylések nem vagy nem megfelelő teljesítése miatt további lépéseket tegyenek az adatigénylők – ld. H2.5 hipotézis.

### **5.12.2.5 H12.5 A közérdekűadat-igénylők igen ritkán tesznek panaszt a Hatóságnál; vagy viszik bíróságra a közérdekűadat-igénylés nem vagy nem megfelelő teljesítésével kapcsolatos ügyeket.**

Az adatigénylői online kérdőíves felmérés eredményei szerint az adatigénylők fele a NAIH-hoz fordulna, amennyiben közérdekű adat hozzáféréssel kapcsolatban problémába ütközne. Minden 4. válaszadó pedig bírósági útra terelné az ügyet. Voltak olyanok, akik az érintett közfeladatot ellátó szervezetet keresnek meg elsőként (8%) és próbálnák tisztázni a helyzetet (pl. vezetővel), és csak akkor fordulnának a Hatósághoz vagy a bírósághoz, ha itt nem járnának sikerrel. Ennél kisebb arányban keresnek fel a felettes szervezet, vagy fordulnának az ombudsmanhoz (5-5%), esetleg a sajtóhoz vagy jogvédő civil szervezethez (3-2%).

A gyakorlat azonban mást mutat: mindössze a válaszadók 18%-a jelezte, hogy fordult már a Hatósághoz és csupán 16%-uk, hogy kezdeményezett már bírósági eljárást egy közérdekűadat-igénylés nem vagy nem megfelelő teljesítésével kapcsolatban. A nyomozati fázisba jutott büntetőeljárások aránya pedig elenyésző volt (1%).

Ezeket az adatokat alátámasztják az önkormányzatok körében végzett felmérés eredményei is: az önkormányzatok döntő többsége (91%) ellen sem NAIH panaszjárásra nem került még sor, sem bírósági (peres) eljárást nem kezdeményeztek ellenük az elmúlt 5 évben. 1% alatt van azon szervezetek aránya, amelyek ellen már tettek büntetőfeljelentést. (A jogorvoslati eljárásban az 50-100 ezer fős városok önkormányzatai szignifikánsan érintettebbek, mint az egyéb településeké: e városok 60%-a esetében indult már valamilyen eljárás az elmúlt 5 évben, és mind a NAIH eljárás, mind a bírósági per az átlagosnál szignifikánsabb gyakoribb volt.)

A fenti adatok szerint tehát az adatigénylők ritkán élnek panasszal a Hatóságnál, vagy fordulnak bírósághoz a közérdekűadat-igénylés nem vagy nem megfelelő teljesítésével kapcsolatos ügyekkel kapcsolatban.

Ebben szerepet játszhat az, hogy nem feltétlenül tartják hatékonyak, célravezetőnek ezeket a jogorvoslati lehetőségeket: a Hatóság szempontjából a nem elég erős kikényszerítő erő, a bírósági eljárásoknál pedig az igen hosszú és költséges folyamat veheti el az adatigénylő kedvét a panasztól, beadványtól.

Ezt mutatja, hogy bár az önkormányzatok úgy látják, az eljárások többségében az illetékes hatóság az adatigénylőnek adott igazat, vagyis az eljárás az adatkezelő szervezet elmarasztalásával zárult, és ennek hatására az adatkezelők nagyrészt kiadták az igényelt adatokat (saját bevallásuk szerint); részben mást gondolnak erről az adatigénylők:

- Eddigi tapasztalataik alapján a NAIH eljárások negyede nem hozta meg a várt eredményt, mert azt követően sem kapták meg a kért adatokat. Nagyobb arányban használták fel a NAIH állásfoglalását bírósági eljárásban; de voltak olyanok is, akik az elhúzódó folyamatokat, a Hatóság lassú reakcióját vagy éppen az elmaradt vizsgálatot kifogásolták.

„Előfordult, hogy hosszú ideig semmiféle reakció nem érkezett a NAIH-tól, az ügy pedig relevanciáját veszítette.”



- A bírósági eljárások tekintetében is döntően az az adatigénylők tapasztalata, hogy a bíróság nekik adott igazat, így az adatkezelőnek ki kellett adnia a kért információkat (a bírósági pernek tehát értelemszerűen nagyobb kikényszerítő ereje van, mint a NAIH eljárásnak). Többen említették, hogy még a per lezárulta előtt megkapták az adatokat az adatgazdától, de volt olyan is, akinek e beadványát formai okok miatt utasították el. Kifogásolták a rendkívül hosszú – akár évekig elhúzódó – eljárásokat.

„Többnyire az adatgazdák elvesztették a pert, az iratot kiadták, de évek után lett csak eredmény. Gyalázatos.”

„Gyakori jelenség, hogy adatgazdák nem jóhiszeműen élnek a jogaikkal, hanem formai eszközökkel próbálják bírósági eljárásban is nehezíteni az adatokhoz való hozzáférést.”

A fentiek miatt az adatigénylők leginkább a bírósági eljárást tartják hatékonynak, de még a civil szervezetek, vagy EU-s intézmények közbenjárását is célravezetőbbnek gondolják, mint a NAIH eljárását az adatigénylői kérdőív eredményei szerint. Ugyanakkor más szervezetekben – így a rendőrségben, az ügyészségben, a felettes szervekben – még kevésbé bíznak.

A fókuszcsoportos interjúkon részt vevő rutinosabb adatigénylői kör úgy nyilatkozott, hogy alapvetően tisztában vannak a jogorvoslati lehetőségekkel. Úgy látják, az információszabadság törvényi szabályozása jó, a problémát az jelenti, hogy a közfeladatot ellátó szervek nem tartják be ezeket az előírásokat, kötelezettségeket, és ennek gyakorlatilag nincsen szankciója.

Probléma esetén fordultak már kormányhivatalhoz, államtitkársághoz is, de jellemzően ezek nem vezettek sikerre. A NAIH-hoz is több esetben fordultak már panasszal, de úgy látják – összhangban az online adatigénylői kérdőív válaszaival –, hogy a NAIH sokszor nem tudja kikényszeríteni a válaszadást, a jogkövető magatartást. Többen kifogásolták a NAIH ügykezelését: az elhúzódó folyamatot, a visszajelzés és információ hiányát arról, hol tart épp az ügy, a vizsgálati eljárás. Azt viszont pozitívnak gondolják, hogy a NAIH túlnyomóan az adatigénylőnek ad igazat. Úgy látják, a jogszabályok alapján döntenek, pártatlanul.

„Bemegy egy bejelentés egy fekete dobozba, majd a végén kapunk valami eredményt.”

A résztvevők tettek már bírósági bejelentést is, ennek látják a leginkább kikényszerítő hatását. De a véleményük szerint a bírósági út idő- és költségigényes. A pereskedéssel évek telhetnek el, és ha a javukra is dönt a bíróság, az információra valószínűleg már nincs szükségük. Így csak országos jelentőségű ügyekben tartják lehetségesnek a peres eljárást; állampolgároknak vagy kis civil szervezeteknek nincs sem pénzügyi, sem emberi erőforrása erre a vélemények szerint.

„Csak nagy jogvédő civil szervezetek segítségével tudunk pereskedni. A helyi ügyek korrekciójának így nincsen eszköze.”

A nyilvánosságnak lehet ugyan ereje a jogkövető magatartás kikényszerítésében, de a média elsősorban az országos ügyeket közli, a helyi visszasságok nem kapnak felületet, nem válnak ismertté, tehát a jogsértések szankció nélkül maradnak.



A fókuszcsoportos interjú résztvevő egyik szereplő az ÁSZ vizsgálat jelentését kérte ki egy önkormányzattól közérdekűadat-igénylés keretében. Mivel az adatigénylést a szerv nem teljesítette, ezért a NAIH-hoz fordultak: a NAIH felszólítására már kiadta a jelentést az adatgazda.



A fókuszcsoportos interjú résztvevő egyik szereplő arra panaszkodott, hogy egy esetben a NAIH-hoz fordult panasszal, de hónapokkal később reagáltak csak a beadványára, és bár – véleménye szerint – alátámasztotta bizonyítékokkal az igazát, elutasították a kérelmét arra hivatkozva, hogy a NAIH-nak nincs nyomozati hatásköre, forduljon az adatigénylő a bírósághoz.



### 5.12.2.6 H12.6 Az adatigénylések jelentős része irracionális, öncélú, lejárató célzatú, esetleg rosszindulatú a helyi önkormányzatok véleménye szerint.

A mélyinterjúk tapasztalatai szerint a válaszadók többsége kifejezetten visszaélészerű vagy tömeges adatigényléssel nem találkozik, ugyanakkor kb. minden 3. interjúalany jelzett problémát ezzel kapcsolatban, és gyakorinak vélik az adatigénylések mögött meghúzódó politikai motivációt is.

„Több esetben éreztem azt, hogy valójában nem adott információ érdekli az adatigénylőt, hanem kellemetlenséget akar okozni a hivatalnak.”

Több interjúalany tett tehát említést visszaélészerű adatigénylésekre: úgy látják, ezek a rosszindulatú, személyeskedő adatigénylések kapacitásproblémákat okozhatnak, ellehetetleníthetik a hivatal napi munkáját (és sokak szerint ez is a célja ezeknek a kérelmeknek). Úgy látják, az adatigénylések jellemzően egy-egy körhöz kapcsolódnak, és olykor akár a személyeskedésig is elmennek. Több esetben a választásokon vesztes képviselőjelöltek igényeltek rendszeresen, zaklató céllal adatokat, amelynek egyértelmű célja az önkormányzatok véleménye szerint a hivatal munkájának ellehetetlenítése. A joggal való visszaélésnek látják azokat az eseteket is, amikor folytatólagosan tesz fel kérdéseket az adatigénylő, sokszor többször ugyanazt, csak másként megfogalmazva.

„Jelentős kutatómunkával fellelhető adatokat, dokumentumokat kellett felkutatnunk, ami nagyon megnehezítette a napi munkavégzést. Ezeket visszaélészerű, zaklató adatigénylésnek tartjuk, helyi politikai motivációval.”



Egy kisebb (5-10 ezer fős település) önkormányzat hivatalvezetője a mélyinterjún arról számolt be, hogy az elmúlt években igencsak megszorodott a közérdekűadat-igénylések száma. 70-80 db adatigénylést kapnak évente, az „érdeklődés” ilyen mértékű megugrása pedig egyértelműen a 2019-es választásokhoz köthető, mivel a vesztes képviselőjelöltek részéről merülnek fel ezek.

Sokan úgy látják, az Infotv. csak az adatkezelőre ró kötelezettségeket, az adatigénylői oldalt semmi nem szabályozza.

Kifejezetten gyakran jelent meg az a vélemények között, hogy ha nem is érzik visszaélészerűnek az adatigénylést, egyértelmű politikai szándékot, motivációt látnak ennek háttérében: az adatigénylők saját politikai álláspontjukat kívánják alátámasztani a kért adatokkal.

„Az alapjog rendeltetésével ellentétes, zaklató jellegű adatigényléssel nem találkoztunk még; de az adatkérésekben némi politikai motiváció felfedezhető.”

A kutatási célú adatigényléseket se tartják jogszerűnek, úgy gondolják, ez nem feleltethető meg az eredeti jogalkotói szándéknak; így valamilyen módon szabályozni kellene ezeket, akár csak a tömeges megkereséseket (egy interjúalany tapasztalata szerint egyszer több százan kérdezték ugyanazt az önkormányzattól egy online felületen keresztül, ezzel informatikai problémát is okoztak a hivatalnak).

„Az adatigénylők részéről elegendő akár csak egy álnév is az adatigényléshez, ez komoly fegyver annak kezében, aki egy ilyen kis hivatalt meg akar bénítani”.

A joggal való visszaélésként említették azt is, amikor az adatigénylő nyilvánosságra hozza, megosztja a kikért adatokat, információkat, például a közösségi média oldalán. E tekintetben mindenképpen szükségét látják a szabályozás szigorításának (pl. célhoz kötött legyen az adatok felhasználása, ne lehessen ezeket a közösségi médiában terjeszteni).

„A közösségi média is felpörgetett minden ilyen folyamatot, nem mindig a jóhiszeműség az alapelv.”

A visszaélészerűnek tartott, vagy „nemkívánatos” adatigényléseket az önkormányzatok egy része különböző eszközökkel próbálja visszaszorítani, bár az általános vélemény az, hogy jelen szabályozás keretei között nem lehet megakadályozni ezeket (megjegyzendő, hogy

„A jelenlegi szabályozás mellett könnyű átesni a ló túlsó oldalára. Korlátokat kellene felállítani, hogy az információszabadság, az ehhez való jog ne vezethessen a joggal való visszaéléshez.”



ezzel lényegében elismerték ezek a hivatalok, hogy nem teljesen jogszerűen járnak el ezekben az esetekben).

Példának okáért van olyan hivatal, amely a költségtérítést igyekszik felhasználni a kifejezetten személyeskedő vagy politikai célú adatigénylések mederben tartására. Más település formanyomtatványt vezetett be – úgy gondolja, hogy ezzel a szabályrendszerrel önmérsékletre kényszerítette az adatigénylőket, és sikerült valamelyest megfékezni a visszaélésszerű megkereséseket. Hasonló „megoldást” jelent, amikor csak betekintéssel adna lehetőséget egy önkormányzat az iratok megismerésére, vagy csak hivatali ügyfélkapun keresztül fogadná be az adatigényléseket. Ennél kevésbé jogszerűtlennek tűnő gyakorlat a pontosításkérés. Mindezzel az adatigénylő kiletét próbálják felderíteni, az adatigénylői szándékot próbálják megismerni az önkormányzatok.

Különösen gyakran érzékelik az adatigényléseket zaklató jellegűnek, személyeskedőnek vagy politikai célúnak a kisebb települések: ezek jellemzően úgy látják, a helyi lakosok tisztában vannak a település ügyeivel, a személyes kapcsolatok miatt bárki megkérdezheti a hivatal- illetve a településvezetőt is minden helyi ügyről személyesen, telefonon is, így a közérdekűadat-igényléssel csak „idegenek” élnek jellemzően politikai indíttatásból.



A Dombrádi Közös Önkormányzati Hivatal a próba-adatigénylés kapcsán is a visszaélésszerű adatigénylésre hivatkozó választ küldött az adatigénylőnek. Ebben tájékoztatta, hogy az adatigénylést csak ügyfélkapun keresztül tudja fogadni. Válaszában ezt írta: „Ezen kérésünket azért tartjuk fontosnak, hogy a visszaélésszerű adatigénylést elkerüljük. Kérésünket a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság NAIH/2020/3433/2 számú állásfoglalására alapozzuk, mely szerint szervezetünk olyan munkaszervezési, információtechnológiai megoldásokat alkalmaz, amely kiszűri a visszaéléseket.”

#### 5.12.2.7 H12.7 Minél teljesebb körű az elektronikus közzététel, annál kevesebb adatigénylés érkezik a helyi önkormányzatokhoz.

Az adatigénylői körben végzett felmérések azt mutatják, hogy a közérdekűadat-igénylés számos esetben csak „kényszermegoldás”: az információk megszerzésének első lépése mindenképpen a honlapon tájékozódás (lenne), és csak akkor élnek az adatigényléssel, ha a szükséges (véleményük szerint közérdekű) adatok az interneten nem hozzáférhetők.

Ugyanakkor, mivel az elektronikus közzétételt nagyon esetlegesnek és hiányosnak tartják, illetve jellemzően nem találják meg a honlapokon a szükséges információkat, ezért sokan már nem is keresgélnek, hanem azonnal közérdekűadat-igénylést nyújtanak be. Úgy látják, sokszor ez az egyetlen eszköz ahhoz, hogy hozzáférjenek az adatokhoz, információkhoz.

Úgy gondolják, ha az önkormányzatok teljeskörűen közzétennék azokat az információkat, amelyekre az adatigénylők jellemzően kíváncsiak – szerződésekkel, vagyoni helyzettel, közpénz elköltésével kapcsolatos információk –, akkor azzal nagymértékben csökkenthető lenne az adatigénylések száma. További segítséget jelentene, ha az önkormányzatok megosztanák a korábbi adatigényléseket és az ezekre adott válaszaikat is.

Az online adatigénylői kérdőív eredményei is azt mutatják, hogy az adatigénylők igen ritkán élnek azonnal a közérdekűadat-igénylés lehetőségével (mindössze 1% nyilatkozott így), szinte minden egyes

„Ha látok egy számomra fontos ügyet a hírekben, akkor először a honlapot nézem meg és csak akkor lépek tovább az adatigénylésre, ha a honlapon nem találok meg a szükséges információkat.”

„A honlapokon szinte soha nem találtam meg a szükséges adatokat, ezért már nem is keresem ott, inkább kérdezek.”

„A közfeladatot ellátó szervek megspórolhatnák az adatigényléseket, ha kiraknák az adatokat. Az adatigénylés egy pótcselekvés, amivel akkor élünk, ha nem megy másként az információkhoz való hozzáférés.”



válaszadó tesz valamilyen kísérletet az adatigénylés előtt a szükséges információ más forrásból történő megszerzésére: például megnézik a közfeladatot ellátó szerv honlapját, vagy a KiMitTud portálon tájékozódnak a korábbi adatigénylésekről.

A fenti véleményeket az önkormányzatok csak részben osztották. Bár a kérdőíves felmérés eredményei szerint a szervezetek 41%-a látja úgy, hogy a közérdekűadat-igénylések számát csökkenti az, ha megosztanak magukról minden információt; a mélyinterjúkon résztvevők inkább úgy vélték, hogy a szélesebb körű elektronikus közzététel nem feltétlenül csökkenti az adatigénylések számát. Sőt, többen panaszkodtak arra, hogy az adatigénylők sokszor olyan adatokat kérnek, amelyek megtalálhatók a honlapon. Ugyanakkor a válaszadásban segítséget jelent az önkormányzatoknak, ha csak a honlapra kell hivatkozniuk.

Bár az egyedi közzétételi lista létrehozásának fő motivációja is ez volt, az egyedi lista összeállítása az érintett szervezetek közel kétharmada szerint nem befolyásolta érdemben a közérdekű-adatigénylések számát (megjegyzendő ugyanakkor, hogy az önkormányzatok töredékének van csak egyedi közzétételi listája).

„Arra se veszik a fáradságot az adatigénylők, hogy megnézzék a honlapot. Hiába kommunikálunk, nem akarnak ezzel dolgozni az adatkérők, úgy gondolják, inkább dolgozzunk mi.”

„A közzététel valamelyest csökkentheti az adatigénylések számát, vagy inkább a válaszadásban nyújt majd segítséget az, hogy csak a honlapra kell hivatkoznunk.”

„Az biztos egyébként, hogyha minél több információt föl tudunk tenni a világhálóra, és ugye nyilvánosságra tudjuk hozni őket, akkor eleve csökkenni fog azoknak a száma, akik mindenféle adatigényléssel fordulnak hozzánk. Tehát, hogyha folyamatosan nem frissítjük az adatállományainkat, akkor azzal több terhet rovnak a saját munkatársainkra, mert akkor eovszerre kell szinte mindent meavalósítani.”



Az adatigénylők jó példaként említették a KiMitTud portált: igen hasznos felületnek tartják ezt, mert itt mások adatigényléseit és az ezekre beérkező válaszokat is meg tudják nézni, így esetenként ilyen módon is megkapják (saját adatigénylés indítása nélkül is) a szükséges információkat.

#### 5.12.2.8 H12.8 A közérdekűadat-igénylések száma jelentősen megugrik bizonyos kiemelt események (pl. választások, nagyberuházás bejelentése) kapcsán.

Adott szervezethez beérkező adatigénylések számosságát az önkormányzatok közel ötöde szerint semmi nem befolyásolja. A többség viszont úgy gondolja, erre elsődlegesen a választások vannak hatással: 64% szerint az önkormányzati, 50% szerint a parlamenti választások (is) befolyásolják azt, mennyi közérdekűadat-igénylést kapnak. A választások környékén érkező adatigényléseket az önkormányzatok különösen problematikusnak tartják, mivel ez az időszak eleve nagy többletterhet ró a hivatal munkatársaira, ráadásul a mélyinterjúkon elhangzott vélemények szerint ezek az adatkérések többnyire politikai indíttatásúak.

„A választások környékén különösen kellemetlen az adatigénylés, mert ilyenkor nagyon sok pluszfeladatunk van – ilyenkor a közérdekűadat-igénylések csak a hangulatkeltést szolgálják.”

A további befolyásoló tényezők közül nagyobb számú említés érkezett a sajtóhírekre és a nagyberuházások bejelentésére, amelyek hatására az önkormányzatok közel ötöde szerint megnő az adatigénylések száma. Különösen gyakori ez a vélekedés helyi önkormányzatok, azon belül is a megyei önkormányzatok és a nagyvárosok esetében. Ezzel szemben a közös önkormányzati hivatalok és a kistélepülések az átlagosnál gyakrabban említették „adatigénylés-generálóként” a személyi kérdéseket, vagyis az önkormányzatnál, az intézményeknél, cégeknél bejelentett vezetőcseréket.

## 5.13A K13. kutatási kérdésre vonatkozó eredmények értékelése

A vizsgált kutatási kérdés (K13): **Milyen aktuális témák jelentek meg az utóbbi időszakban a közérdekűadat-igényléseknél?**

### 5.13.1A kutatási kérdés kapcsán felállított hipotézisek értékelése a kutatási eredmények alapján

A K13. kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotéziseket és azok igazolását/cáfolatát az alábbi táblázat összegzi (ezt követően kerül sor a részletes értékelésre):

64. táblázat: K13. kutatási kérdés és hipotézisek

Kutatási kérdés (K) és hipotézisek (H)		
K13	Milyen aktuális témák jelentek meg az utóbbi időszakban a közérdekűadat-igényléseknél?	
H13.1	Fokozott érdeklődés mutatkozik a sérülékeny csoportokkal kapcsolatos közfeladatok ellátásában érintett intézmények, tevékenységek iránt (pl. időotthonok működése).	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> sem az önkormányzatok, sem pedig az adatigénylők körében végzett felmérés nem mutatta azt, hogy valóban fokozott érdeklődés mutatkozna e témakör iránt. A KiMitTud portálon is elenyésző számban található e témakörrel kapcsolatos, önkormányzatoknak címzett adatigénylések.
H13.2	Jelentős számú közérdekűadat-igénylés érkezik a Covid19-járvánnyal összefüggő önkormányzati védekezési tevékenységekkel, kiadásokkal kapcsolatban.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> sem az önkormányzatok, sem pedig az adatigénylők körében végzett felmérés nem mutatta azt, hogy valóban fokozott érdeklődés mutatkozna e témakör iránt. A KiMitTud portálon is kevés számú e témával kapcsolatos, kifejezetten az önkormányzatoknak címzett adatigénylés található. Ugyanakkor a 100 ezer főnél nagyobb városok, kerületek esetében már számottevő az érdeklődés a járványügyi adatok, információk iránt (de a teljes alapsokaságra vetítve elenyésző arányú).
H13.3	A környezeti információkkal kapcsolatban csekély állampolgári érdeklődés tapasztalható.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist alátámasztják:</b> a vagyoni, pénzügyi témáktól jócskán lemaradva jelennek csak meg olyan környezeti információkkal kapcsolatos adatkérések, amelyeknek az önkormányzatok a címzettjei.
H13.4	A közérdekűadat-igénylések fő témáit a képviselők illetménye, vagyonyilatkozata, illetve egyéb költései jelentik.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist csak részben igazolják:</b> bár az összes adatigénylésen belül a képviselői vagyonyilatkozatok, egyéb költések nem képviselnek jelentős részarányt, mivel ez a téma jóval szűkebb, mint például az átfogóan értelmezett vagyongazdálkodás, vagy akár a környezeti információk témaköre, ezért ez valójában „forró” témának tekinthető. A mélyinterjúkon részt vevő adatgazdák szerint is gyakorta megjelenik ez a kérdés, különösen a nagyvárosok esetében; ezért több szervezet létrehozott erre egyedi közzétételi listát is.
H13.5	Fokozott érdeklődés tapasztalható a nemzetiségi önkormányzatok működésével, gazdálkodásával kapcsolatban.	<b>A kutatási eredmények a hipotézist nem támasztják alá:</b> egyértelműen látható, hogy a nemzetiségi önkormányzatok (mind a helyi, de különösen a területi szereplők) működése, gazdálkodása iránt jóval kisebb érdeklődés tapasztalható, mint amekkora figyelem a helyi önkormányzatokra összpontosul.

Forrás: saját szerkesztés



### 5.13.2 A kutatási kérdés szöveges értékelése

A hipotézisek helytállóságának részletes értékelését az adott előfeltevés kapcsán érintett mérőeszközök eredményeinek szintetizálásával az alábbi fejezetek ismertetik:

#### 5.13.2.1 H13.1 Fokozott érdeklődés mutatkozik a sérülékeny csoportokkal kapcsolatos közfeladatok ellátásában érintett intézmények, tevékenységek iránt (pl. idősoththonok működése).

Az önkormányzatok tapasztalatai szerint a közérdekűadat-igénylések túlnyomórészt pénzügyi-vagyoni kérdésekkel összefüggésben érkeznek, illetve a testületi döntésekkel kapcsolatosak. A sérülékeny csoportokkal kapcsolatos közfeladatok ellátásában érintett intézmények, tevékenységek iránt elenyésző számban (mindössze az esetek 3%-ában) érkeztek adatigénylések az elmúlt időszakban.

Az adatigénylői kérdőívet kitöltő válaszadóknak is mindössze 2%-a jelölte meg az adatigénylései témájaként ezt a témakört. A KiMitTud portálon is alig található az elmúlt időszakra vonatkozó, az önkormányzatok számára megküldött sérülékeny csoportokkal kapcsolatos adatigénylések – egy-egy adatigénylő érdeklődött csupán főként az idősök vagy egyéb rászorulóknak járvány alatti támogatásáról.

A fókuszcsoportos interjúkon és a mélyinterjúkon se említették az adatigénylések kiemelt témájaként a sérülékeny csoportokkal kapcsolatos témaköröket.

#### 5.13.2.2 H13.2 Jelentős számú közérdekűadat-igénylés érkezik a Covid19-járvánnyal összefüggő önkormányzati védekezési tevékenységekkel, kiadásokkal kapcsolatban.

A COVID-19 járvánnyal összefüggő tevékenységekre, kiadásokra vonatkozó adatigénylések gyakorisága a pénzügyi-vagyoni kérdésekkel összefüggésben érkező, illetve a testületi döntésekkel kapcsolatos adatkéréseknél lényegesen kisebb volt az elmúlt időszakban: ez a témakör mindössze az adatigénylések 7%-ában jelent meg (ezzel a sérülékeny csoportokkal kapcsolatos feladatellátás, illetve a nem normatív támogatások után a 3. legritkábban érintett témakör volt).

Bár az önkormányzatok tapasztalata szerint a járvány hatással van az adatigénylések számának növekedésére, a választások, a sajtóhírek, a nagyberuházások, a vezető- és személycserék ennél sokkal nagyobb súllyal nyomnak a latban (mindössze az önkormányzatok 7%-a nyilatkozott úgy, hogy a járvány növelte a szervezethez beérkező közérdekűadat-igénylések számát; ezzel ez a témakör befolyásolta ezt a legkevésbé).

Ugyanakkor jelentős különbségek láthatók településméret szerint: a településméret növekedésével párhuzamosan nőtt a COVID-19 járvány témájú adatigénylések gyakorisága; így míg az 5000 fő alatti települések önkormányzatai mindössze 3%-ban, addig a 100 ezer fő feletti nagyvárosok, kerületi önkormányzatok már 70%-ban jelezték e témakör megjelenését az adatigényléseik között (ez természetesen azzal is összefüggésben van, hogy a nagyobb települések lényegesen több adatigénylést kapnak, mint a kisebbek).

Ez a trend megjelenik a KiMitTud portálon keresztül benyújtott adatigényléseknél is. A portálon kevésszámú olyan adatigénylés volt megtalálható az elmúlt időszakban, amelyet kifejezetten az önkormányzatok számára küldtek volna a COVID-19 járvánnyal kapcsolatban (az ilyen témájú adatigényléseket inkább kórházak, más egészségügyi intézmények, minisztériumok és kormányhivatalok kapták): a fővárosi kerületi önkormányzatokat és a megyei jogú városokat kereste meg egy adatigénylő a COVID-19 oltóanyagokkal kapcsolatosan, emellett néhány további települési önkormányzat kapott az oltásokra, beoltottak számára vonatkozó adatkérelmet.

A nemzetiségi önkormányzatok szignifikánsan nagyobb arányban kaptak adatigényléseket a COVID-19 járvánnyal kapcsolatban, mint a helyi önkormányzatok, de ennek oka lehet az (is), hogy a nemzetiségi önkormányzatok eleve jóval ritkábban a címzettjei az adatigényléseknek.

Az adatigénylői kérdőívet kitöltő válaszadóknak is csupán a 6%-a említette az adatigénylései témájaként az egészségügyi témakört.



### 5.13.2.3 H13.3 A környezeti információkkal kapcsolatban csekély állampolgári érdeklődés tapasztalható.

Az önkormányzatok körében végzett online kérdőíves felmérés eredményei alapján a pénzügyi-vagyoni kérdésekkel összefüggésben érkező, illetve a testületi döntésekkel kapcsolatos adatigényléseknél lényegesen kisebb a környezeti információkra vonatkozó adatkérések gyakorisága: az önkormányzatok mindössze 16%-a volt a címzettje a témában küldött adatigénylésnek. Az adatigénylői kérdőíves felmérésben pedig a válaszadók mindössze 7%-a nyilatkozott úgy, hogy környezeti témákban szokott adatigényléseket benyújtani. A mélyinterjúk tapasztalatai is azt mutatják, hogy kevés ilyen témájú adatigénylés érkezik az önkormányzatokhoz: mindössze egy interjúalany (50-100 ezer fő közötti város képviselője) említette, hogy e témakörben kaptak már adatigénylést, mégpedig a fakivágások iránt volt egy időben fokozott figyelem.

### 5.13.2.4 H13.4 A közérdekűadat-igénylések fő témáit a képviselők illetménye, vagyonyilatkozata, illetve egyéb költségei jelentik.

Mind az önkormányzatok körében végzett, mind az adatigénylői oldalt megszólító online kérdőíves felmérés azt mutatja, hogy a közérdekűadat-igénylések fő témái a vagyonnal, gazdálkodással, pénzügyi kérdésekkel kapcsolatos információk. E témakörön belül kifejezetten a képviselői vagyonyilatkozattal, költséssel kapcsolatos adatigénylés az esetek 6%-ában jelent meg az érintettek véleménye szerint. Ugyanakkor mivel ez a téma jóval szűkebb, mint például az átfogóan értelmezett vagyongazdálkodás vagy akár a környezeti információk témaköre, ezért ez valójában „forró” témának tekinthető.

„Mindig, ha a képviselőknek be kell nyújtaniuk a vagyonyilatkozatukat, akkor megugrik az erre vonatkozó adatigénylések száma.”

Ezt támasztják alá a mélyinterjúk tapasztalatai is: számos adatgazda említette, hogy gyakran kap adatigénylést e témában. Sőt, az online kérdőíves felmérés szerint azok a szervezetek, amelyek rendelkeznek egyedi közzétételi listával, azt elsősorban a képviselői vagyonyilatkozatra hozták létre (az 5 millió Ft alatti értékű szerződések mellett), reagálva a gyakori adatigénylésre. Különösen a nagyvárosok esetében látszik fokozott érdeklődés a képviselői vagyonyilatkozatok iránt (a szervezetek 60%-a kapott ezzel kapcsolatos adatigénylést).

Az adatigénylői fókuszcsoporthoz is kritikus területként említették a résztvevők a képviselői vagyonyilatkozatokat, amelyeket az érzékeny adatok közé soroltak: általános tapasztalatuk, hogy ezeket nem, vagy csak nagyon nehezen adják ki az önkormányzatok. Nem jó megoldásnak tartják, hogy mindig csak adott évi vagyonyilatkozatot kell nyilvánosságra hozni, mivel így nem összehasonlíthatók ezek, nem követhető nyomon az esetleges változás.

### 5.13.2.5 H13.5 Fokozott érdeklődés tapasztalható a nemzetiségi önkormányzatok működésével, gazdálkodásával kapcsolatban.

A kutatási eredmények alapján egyértelműen látható, hogy a nemzetiségi önkormányzatok (mind a helyi, de különösen a területi szereplők) működése, gazdálkodása jóval kisebb érdeklődésre tart számot, mint ami a helyi önkormányzatok iránt tapasztalható.

Az adatigénylések számát tekintve jelentős eltérés van e két szervezettípus között: a helyi önkormányzatok átlagosan – a Kutatás keretében végzett próba-adatigénylést nem számítva – évi 4,5 adatigénylésről számoltak be a kérdőíves felmérés keretében, a nemzetiségi önkormányzatok viszont átlagosan 2,8 db adatigénylést kapnak évente, és e szervezetek harmadához egyáltalán nem jutott el ilyen kérelem az elmúlt 2 év során.

„Én úgy gondolom, hogy a köztudatban ez még mindig nem ment át, hogy vannak a nemzetiségi önkormányzatok. Tehát nem jelenünk meg ilyen módon a köztudatban.”



A mélyinterjúkon, ágazati munkacsoportokon részt vevő nemzetiségi önkormányzatok is megerősítették, hogy a nemzetiségi önkormányzatok igen kevés közérdekűadat-igénylést kapnak, amelynek a fő oka lehet, hogy az emberek többsége nincs tisztában a nemzetiségi önkormányzatok fogalmával, működésével, nem is igen van információjuk ezekről a szervezetekről. Ennek oka, hogy a nemzetiségi önkormányzatok minimális nyilvánosságot kapnak például az országos médiában. A nemzetiségekhez tartozó közösségek tagjai pedig jól ismerik egymást, a nemzetiségi önkormányzatok forrásait jellemzően olyan eseményekre, aktivitásokra költik, amelyeken adott közösség tagjai vesznek részt, így jól látható a forrásfelhasználás, emiatt kevésbé merül fel az adatszerzés igénye.

„Szerintem egyszerűen jobban látható a tevékenység az események miatt. Tehát az látszik, hogy hova megy a pénz. Nincs az a bizalmatlanság. Én egy kicsit másnak érzem a nexust.”



## 6 KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

A fókuszcsoportos interjúkon résztvevő adatigénylők véleménye szerint minden olyan adat, információ, ami a közfeladatok ellátásával vagy közpénzek felhasználásával kapcsolatos, közérdekű és a közre tartozik; az információs szabadság pedig alapvető jog, ezért minden közérdekű és közérdekből nyilvános adatnak transzparensnek kellene lennie. Az önkormányzatok azonban inkább plusz teherként élik meg a tájékoztatói, nyilvánossági feladatokat, és számos esetben „vegzálásnak” tekintik a közérdekből adatigényléseket.

Az információk hozzáférhetősége, a közérdekű adatok nyilvánossága jelenleg igen korlátozott. Az információs szabadság, mint alapvető jog jobb érvényesítéséhez mind az adatigénylői, mind pedig az adatkezelői oldalon komoly változásokra van szükség: az állampolgárok esetében elsősorban a jogtudatosság növelésével, míg az adatkezelői oldalon a hozzáállás, az elkötelezettség javításával. Ehhez pedig elengedhetetlennek látszik a külső támogatás, a segítségnyújtás.

Az információs szabadsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesülési gyakorlatának javítására más-más megoldást látnak az adatigénylők és az adatkezelők: előbbiek a szigorúbb ellenőrzést, akár szankciók bevezetését látnák a leginkább célravezetőnek, míg utóbbiak a szakmai segítségnyújtás, a humán kapacitások fejlesztésének fontosságát hangsúlyozták.

**Az alábbiakban azok a javaslatok kerülnek bemutatásra, amelyek a Kutatás célcsoportja, azaz az önkormányzatok, illetve a felmérésbe bevont adatigénylők véleménye szerint elősegíthetnék a kötelezettségek hatékony teljesítését.**

### Humán kapacitások fejlesztése

A humán kapacitások fejlesztése elengedhetetlennek tűnik az információs szabadsággal kapcsolatos feladatok jobb teljesítéséhez – mind mennyiségi, mind minőségi szempontból. Ezt az önkormányzatok a legfontosabb fejlesztési területként jelölték meg; de az adatigénylői oldal is lényegesnek tartja az érintettek képzését – mind a (potenciális) adatigénylők körében a jogtudatosság növelése érdekében, mind pedig az adatkezelőknél a jogkövetőbb magatartásért.

A visszajelzések alapján a kapacitáshiány – különösen a kisebb hivatalok esetében – nagyban gátolja a hatékony feladatellátást. A javaslatok jelentős része ezért a humán kapacitások bővítésére vonatkozott, elsődlegesen az ehhez szükséges forráshiány megoldását tartják nélkülözhetetlennek a szervezetek. Bár jelen tanulmány hatáskörén ez jócskán túlmutat, az önkormányzati finanszírozási rendszer átgondolása aktuális feladatnak tűnik annak érdekében, hogy a színvonalas és a jogszabályi előírásoknak maradéktalanul megfelelő feladatellátáshoz szükséges létszámú és felkészültségű humán erőforrás biztosítható legyen. Ehhez

„Úgy gondolom, sok önkormányzat nincs tisztában a kötelezettségeivel, nem azért nem teljesíti az Infotv. előírásait, mert nem akarja, hanem mert nincs megfelelő tudása, tapasztalata e terén. Ezért több segítségre, szakmai, gyakorlatorientált útmutatókra, állásfoglalásokra, célzott szakmai fórumokra, konzultációs lehetőségre lenne szükség.”

„Az információs szabadság teljesülése érdekében mindenképpen humán erőforrás-kapacitás bővítésére van szükség az önkormányzatok, polgármesteri hivatalok esetében, erre a feladatra biztosított normatívával együtt. A kisebb önkormányzatoknál a leterheltség nagyon magas, egy alkalmazottnak több területen is jártassággal kell rendelkeznie, azonban a fizetések összege nem engedi meg az ilyen összetett szaktudással rendelkező munkaerő alkalmazását. A meglévő humán erőforrás segítségével szinte lehetetlen megfelelni a jogszabályi kívánalmaknak, illetve a közérdekből adatigénylések teljesítésének, ezt csak túlterheléssel, feszített munkatempóval valósítható meg jelenleg.”

rendszer átgondolása aktuális feladatnak tűnik annak

„Hivatalom folyamatos létszámihiánnyal küzd, emiatt a napi és kötelező feladatok ellátása, a határidők tartása is sokszor veszélybe kerül. Fontos lenne a humán erőforrás növelése, de saját forrásból ezt nem tudjuk megoldani.”





versenyképes fizetésekre, anyagi megbecsülésre van szükség az önkormányzatok véleménye szerint.

Fontos itt ismételtén visszautalni az elköteleződési modell eredményére: az önkormányzatok döntő részét magában foglaló 3. kategóriába sorolt szervezetek esetében a gyakorlat javításához a kapacitások bővítése és/vagy komoly külső segítség biztosítása elengedhetetlennek tűnik, de e feladatok által a szervezetekre rótt kötelezettségek tudatosítása is fontos. A legrosszabb teljesítményt nyújtó 4. kategóriába tartozó szervezetek (elsősorban a települési nemzetiségi önkormányzatok) esetében pedig komoly képzésre és szemléletformálásra van szükség: mind a kötelezettségek megismertetése, mind a nyilvánosság, átláthatóság fontosságának megértetése nélkülözhetetlen, hiszen e szervezeteket egyaránt jellemzi a jogszabályi kötelezettségek ismeretének hiánya és a motiválatlanság (amely nagyrészt szintén az ismerethiányból fakad).

Minden 4-5. önkormányzat szerint szükség lenne a NAIH-nál nyilvántartott és a közfeladatot ellátó szerveknél kötelezően kinevezendő információs jogi tisztviselő meglétére, de ez csak abban az esetben segíti a hatékony munkavégzést, ha a kinevezés megfelelő képzéssel párosul. Úgy látják, ehhez a megfelelő finanszírozási háttér biztosítása elengedhetetlen (megfelelő képzettségű humán kapacitás alkalmazása). Addig is a külső szakértelem bevonása enyhítheti a kapacitásgondokat (amely természetesen szintén felveti a finanszírozás szükségességét).

Javaslatok:

- Külső szakértelem (pl. adatvédelem területén megbízott szakértő) bevonásához finanszírozási forrás biztosítása;
- Térségi együttműködés kialakítása bizonyos feladatok ellátására (pl. magasan kvalifikált adatvédelmi szakértő, informatikai szakértő bevonása több település által);
- Központi segítségnyújtás a szükséges szakértelem biztosítására, pl.:
  - Központilag, vagy külső szervezet által biztosított szakember, akit több település igénybe tud venni szükség esetén;
  - Kormányhivatalok által alkalmazott referens a települési hivatalok munkájának segítésére (kiváltképp a nemzetiségi önkormányzatok részéről merült fel ez az igény).

„Egy kisebb önkormányzatnál nem merül fel annyi feladat folyamatosan, ami kitöltené egy ilyen szakember teljes munkaidejét és ennek a költségét sem tudnák egyedül megfizetni. Ha több település összeáll, akkor már megengedhetnénk magunknak, hogy tényleg magasan képzett, gyakorlati ismeretekkel rendelkező szakembereket foglalkoztassunk”

„Kistelepülések esetén nagy gondot okoz a megfelelő gyakorlattal és szakismerettel rendelkező munkatárs alkalmazása. Hasznos lehetne, ha úgy pl. mint az "utazó logopédus" egy szakmai szervezetnél alkalmazott munkatárs több települést ellátva végezné ezt a feladatot.”

„Önálló munkakör biztosítása nagyban segítené ennek az egyébként fontos szakterületnek a fejlődését és elismerését. Ehhez azonban az önkormányzatok általában nem rendelkeznek anyagi forrásokkal. Ezért ennek pótlásaként a megyei kormányhivataloknál dolgozók láthatnának el referensi rendszert, ezzel segítve a helyi szintű munkát.”

A humán kapacitások minőségi fejlesztése terén leginkább a tudásátadást tartanák fontosnak az önkormányzatok. Ezt a Kutatás további eredményei is alátámasztják, hiszen jelentős ismerethiány mutatkozik az elektronikus közzététel, de különösen a közérdekűadat-igényléssel kapcsolatos jogszervi eljárások tekintetében.

- Leginkább a jogi ismeretek bővítése, a jogértelmezés segítése lenne fontos (jogi előírások megfelelő értelmezése, jó gyakorlatok megismerése, vonatkozó aktuális jogszabályok ismerete, kisebb mértékben az ellenőrzéssel, jogorvoslati lehetőségekkel kapcsolatos ismeretek bővítése) – az elektronikus közzététel kapcsán is jelentős tudásbeli hiányosságok láthatók (pl. különös és egyedi közzétételi lista mibenlétéről, az Infotv. 1. melléklete szerinti kötelezettségek



pontos teljesítési módjáról, formájáról, nem releváns adatkörök jelzéséről stb.); de különösen a közérdekűadat-igénylésekkel kapcsolatban tapasztalható átfogó ismerethiány, jogértelmezési nehézség.

- Emellett a munkatársak hozzáállását, attitűdjét is javítani kell, szemléletformálásra is szükség van.
- Fejlesztésre szorul a munkatársak digitális kompetenciája is.

Rendkívül fontos, hogy a tudásátadásra közérthető formában, nem jogi végzettségű munkatársak számára is érthető módon kerüljön sor! A mélyinterjúk során a legtöbbször elhangzott javaslat az volt, hogy a szakmai képzések/továbbképzések legyenek sokkal inkább gyakorlatorientáltak: az elmélet helyett/mellett az alkalmazásra/alkalmazhatóságra fókuszáljanak sok életközeli példával. Ez az igény általában felmerült az önkormányzatok részéről, de különösen a kisebb települések, a nemzetiségi önkormányzatok és az önkormányzati intézmények számára lenne ez nélkülözhetetlen.

„Fontos látni, hogy a nemzetiségi önkormányzatoknál nem köztisztviselők, nem jogászok dolgoznak, sok esetben a képviselők társadalmi munkában látják el ezeket a feladatokat. Így hiába tartalmaz egy NAIH levél jogi utalásokat, azokat nem értik.”

Javaslatok:

- Közérthető, gyakorlatorientált írott anyagok, tájékoztatók, útmutatók készítése és megosztása: a gyakorlatorientált általános kiadványok, útmutatók mellett olyan témaspecifikus tájékoztató anyagok készítésével, amelyek a speciális területeken segítik a jogértelmezést, a jogszabályok követését – konkrét példákkal, jogesetek bemutatásával (pl. mi számít közérdekű adatnak, mi az előírás a személyes adatokat tartalmazó dokumentumok kiadhatóságára, hogyan kell az üzleti titok kérdését kezelni a közérdekűadat-igénylések kapcsán, mi az az egyedi közzétételi lista, milyen különös közzétételi kötelezettségei vannak az önkormányzatoknak, mikor és milyen feltételekkel alkalmazható a veszélyhelyzet alatti speciális jogrend, mik az elutasítás lehetőségei és szabályai).
- A közérthetőség mellett fontos lenne a szervezettípusra szabott tájékoztatók, útmutatók biztosítása: standardok meghatározása, egységesen, ágazati szinten vagy intézménytípusonként, lehetőség szerint sávosan (minimum elvárástól a jó gyakorlatig).
- Jó gyakorlatok megosztása írott formában (pl. esettanulmányok, jó gyakorlat kézikönyv), illetve képzések, rendezvények keretében, közérthető formában.
- „Indítócsomag”, felhasználói kézikönyv biztosítása minden érintett szervezet számára, amely közérthetően tartalmazná a feladatokat, kötelezettségeket.
- Képzések, tanfolyamok, fórumok, események szervezése (ugyancsak kiemelve, hogy azok számára is érthető módon legyenek, akik nem jogvégzettek, pl. fogalmak elmagyarázásával, konkrét példák bemutatásával, jogesetek közös feldolgozásával).
- Az aktuális információkról, jogalkalmazásról, jogszabályváltozásról hírt adó rendszeres hírlevél kiküldése.

„Jó lenne ezt nem általánosságban, hanem intézménytípusra szabottan megkapni. És nagyon „szájba rágósan” kellene ez, mert mi nem jogi végzettségűek vagyunk: mi az, amivel rendelkezünk kell, mi az, amit ki kell tenni? Hova kell kitenni? Mi az, amit, ha kijönnek, akkor számonkérnek rajtunk? Minek mi lehet a következménye? Azzal kapcsolatban is csak tapogatózunk, hogy például mit ellenőrizhet a Hatóság, miért kaphatunk esetleg büntetést, ha nem megfelelően csináljuk.”



- Mintaszabályzatok, formanyomtatványok készítése, iránymutatás ahhoz, hogyan tudják jól kialakítani, szervezni az önkormányzatok az információszabadsággal kapcsolatos feladatellátás munkafolyamatait.
- Minta honlap létrehozása a jogszabályi elvárásoknak maradéktalanul megfelelő közzététel bemutatására.
- Ellenőrzőlista összeállítása, amelynek segítségével az önkormányzatok ellenőrizni tudják saját teljesítményüket és annak változását.

„Hasznos volna, érdemi segítséget jelentene, ha egy helyre, egy közös nyilvántartásba ('ellenőrzőlista-szerűen') összeszednék, hogy milyen önkormányzati/szervezeti kötelezettségek vannak az információszabadsággal kapcsolatosan.”

Fontos lenne ezeket a különböző eseményeket és szolgáltatásokat közelebb vinni a szervezetekhez, például megyénként megrendezni ezeket (adott megyében), így többen részt tudnának venni ezeken.

Az adatigénylők oldaláról is nagy igény mutatkozik a képzésre, szemléletformálására az állampolgárok információszabadsággal kapcsolatos jogainak tudatosítása érdekében.

Javaslatok:

- Lakosság képzése már iskolás kortól arról, hogy milyen lehetőségeik vannak az adatok megismerhetősége terén, hogyan kell egy közérdekűadat-igénylést benyújtani (útmutató), illetve milyen jogorvoslati lehetőségek vannak.
- Egy olyan felület létrehozása, ahol közérthető módon megtanítják az állampolgároknak, civileknek, hogyan, mely szervezetektől és milyen adatokat tudnak igényelni.
- E lehetőség kommunikálása a lakosság felé.

Emellett az adatigénylők az adatkezelők képzését, szemléletformálását is fontosnak tartják, illetve az adatigénylésekhez egyértelmű elérhetőségi cím megadását tartanák szükségesnek:

- Konkrét felelős megnevezése minden önkormányzatnál az információszabadsággal kapcsolatos feladatok ellátásához, aki elvégezte a NAIH képzését (akihez az állampolgár közvetlenül fordulhat).
- Minden önkormányzatnál kötelezően megadandó egyértelmű e-mail cím, amin keresztül az adatigényléseket be lehet nyújtani.

### IT fejlesztések megvalósítása

Bár a technikai-technológiai háttér csak kismértékben akadályozza a kutatási eredmények szerint az információszabadsággal kapcsolatos feladatok teljesülési gyakorlatát, az önkormányzatok egy részénél (kiváltképp a kistélepüléseknél és a települési nemzeti önkormányzatoknál) szükség lenne az IT eszközök, de különösen a feladatellátást segítő szoftverek alkalmazására. A különböző elektronikus nyilvántartások egységes rendszerbe kötése, a nyilvánossági feladatok technikai-technológiai háttértámogatása pedig általában terhet venne le az önkormányzatok válláról.

Javaslatok:

- Támogatás nyújtása
  - A szervezeti honlap fejlesztéséhez (kiváltképp a nemzeti önkormányzatoknál);
  - IT eszközök fejlesztéséhez (főként a nemzeti önkormányzatoknál);
  - Az irattárban jelenleg csak papíron fellelhető dokumentumok digitalizálásához (kiváltképp kisebb településeken);
  - A feladatellátást segítő, a szabályos közzétételt támogató szoftvervásárláshoz, belső folyamatirányítási rendszerek fejlesztéséhez.
- Technikai-technológiai segítségnyújtás:
  - Könnyen kezelhető, felhasználóbarát egységes közzétételi rendszer létrehozása;

„Központi adatbázis, ASP integrálása a közzétételi folyamatba.”



- ASP-n belül az információszabadsággal kapcsolatos szakrendszer kialakítása, testre szabható módon az önkormányzatok saját belső rendszereivel összekötve (ez a kisebb önkormányzatokat segítené, pl. a közzétételi listák menedzselésében);
- Különböző elektronikus nyilvántartások összekötése, egységes rendszerbe foglalás (pl. központi adatbázisok, nyilvántartások, ASP rendszer).

### Jogsabályi kérdések

Az önkormányzatok véleménye szerint a humán erőforrások fejlesztése után a szabályozási kérdések rendezése segíthetné leginkább a teljesülési gyakorlat javítását.

Az általános vélekedés ellenére a mélyinterjúk keretében elhangzott az is, hogy nem a jogszabályokat kell megváltoztatni a nem kellően jogkövető gyakorlat miatt, hanem a jogkövető magatartás elősegítésére lenne szükség. (Itt ismételten felmerült a finanszírozás kérdése: az interjúalanyok úgy látják, a probléma gyökere az alulfinanszírozottság. Ha az önkormányzatoknak lenne lehetősége a humán kapacitások bővítésére – megfelelő számú, képzett munkaerő alkalmazására –, akkor a feladatellátás hatékonysága nagyban javulna).

„Nem az Infotv.-t kellene módosítani, hanem elegendő erőforrást kellene biztosítani az önkormányzatoknak ahhoz, hogy a törvény által előírt feladatokat megfelelően, határidőre, teljeskörűen elláthassák.”

Természetesen a jogszabályok kisebb kiigazítására szükség lehet. E tekintetben a legtöbb észrevétel az adatigénylések szabályozására vonatkozott: a szervezetek egy része úgy látja, hogy – nem csorbítva az információszabadsághoz való alapjog gyakorolhatóságát – szükség lenne az adatigénylések kereteinek pontosítására, esetleg szűkítésére: egyrészt a visszaélések elkerülése miatt, valamint amiatt is, hogy a szabályok egyértelműbbek, ezáltal betarthatóbbak legyenek.

„A kis önkormányzatoknak nehéz az átláthatóságot biztosítani. A jelenlegi szabályozás lehetővé teszi, hogy átessünk a ló túlsó oldalára. Korlátokat kellene felállítani, hogy az információszabadság, az ehhez való jog ne vezethessen a joggal való visszaéléshez.”

Jól látható, hogy a hivatalok – az általuk megszokott működési rendbe (ld. iktatás elvárása) bizonyos esetekben nehezen tudják beilleszteni például a szóbeli adatkéréseket; és nehézséget jelentenek számukra az anonim adatigénylések is (természetesen ez utóbbi problémánál – rejtve – megjelenik az adatigénylő beazonosítására vonatkozó önkormányzati igény is).

### ***Az alábbi javaslatok jogi szempontú felülvizsgálatával a Konzorcium jogi szabályozásra vonatkozó ajánlásait a 4. Kutatás adja meg.***

Javaslatok:

- Adatigénylés formájának és teljesítésének esetleges egyszerűsítése („bárhogy” helyett konkrét csatornák nevesítése a jogszabályban, esetleges szűkítés megfontolása, vagy a csatornák pontosítása – ld. szóban megfogalmazott kérdéseket az adatkezelők többsége nem tartja közérdekűadat-igénylésnek, ezeket a megszokott hivatali rendben nem tudják jól kezelni –; jellemző, hogy inkább írásos feljegyzést készítenek ezekről az iktathatóság érdekében.)
- Adatigénylések formai követelményeinek megadása a könnyebb beazonosíthatóság érdekében (mi számít közérdekűadat-igénylésnek? – az adatigénylés kötelezően tartalmazzon legalább arra vonatkozó utalást, hogy a kérelem közérdekűadat-igénylésként került benyújtásra. Ezzel a vélemények szerint a pontosításkérések is csökkenthetők lehetnek).

„Az e-mailben történő adatigénylés és az arra adott válasz nem dokumentálható hitelesen és véleményem szerint nem felel meg az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény rendelkezéseinek.”



- Papír alapú teljesítés szükségességének megfontolása; ill. az adatkezelő dönthessen úgy, hogy elektronikusan adja át az egyébként papír alapon kikért adatokat (a vélemények szerint időben ez ugyan nem csökkentené a leterheltséget, de a papírfelhasználást nagyban mérsékelné).
- A tömeges adatigénylések szigorúbb szabályozása; a visszaélészerű adatigénylések visszaszorítására intézkedések bevezetése.
- Adatigénylők által kikért adatok felhasználására, közzétételére vonatkozó szabályok előírása, pontosítása (pl. milyen módon lehet ezeket a közösségi médiában terjeszteni).
- A közérdeklődés-igénylés megválaszolására rendelkezésre álló határidő esetleges növelése a leginkább leterhelt időszakokban, vagy nagyszámú, nagy mennyiségű adatigénylés esetén – akár adatigénylésenként változó módon, az adatigénylővel egyeztetettek szerint.
- A közérdeklődés-igénylésekre adott válaszok közzététele egységesen, egy hivatalos és hiteles központi felületen (ezzel az adatigénylések számának csökkentése, a transzparencia növelése), ellenőrzött módon (pl. személyes adatok megfelelő kezelése mellett).

„Szerintem nem jó gyakorlat, hogy álnéven, csak egy e-mail cím megadásával lehet kérdezni. A transzparenciát kétoldalúvá kell tenni: ha elvárják tőlünk az együttműködést, akkor a másik oldal is legyen transzparens.”

„Problémát jelent a véleményem szerint, hogy egy adat kiadása után az adatkezelésre már nem vonatkozik semmilyen szabály, az adatigénylő ezzel azt tesz, amit akar, akár a közösségi média oldalra is kitéheti. Fontos lenne az adatigénylői oldal szabályozása is, a célhoz kötött adatfelhasználás érdekében, a joggal való visszaélés elkerülésére.”

Emellett néhány esetben a jogszabályok közötti összhang kialakítására, egyértelműbbé tételére lenne szükség:

- Egy éven belül ugyanazon adatigénylőtől érkezett, azonos információra vonatkozó adatkérelem kezelése kapcsán annak tisztázása, hogyan teljesíthető az adatvédelmi jogszabályban a személyes adatok célhoz kötött kezelésének elve (eszerint az adatigénylés teljesítését követően a személyes adatokat törölniük kell az adatkezelőknek, ugyanakkor így nem feltétlenül követhető nyomon az azonos személytől azonos adatkérelem beadásának kérdése).
- A döntés-előkészítő irat pontos, egyértelmű jogi definíciójának megismertetése az adatkezelőkkel.
- NAIH és a Kormányhivatal jogkörének tisztázása, pl. hogy a képviselők tájékoztatásával kapcsolatos ügy a kormányhivatalhoz vagy a NAIH-hoz tartozik-e.
- A közérdekből nyilvános adat és a személyes adatok védelmének tisztázása, megismertetése az adatkezelőkkel.

A testületi ülések nyilvánosságának biztosítása kapcsán a mélyinterjúkon elhangzott vélemények egy része jogértelmezési nehézségről számolt be: egyes interjúalanyok úgy látják, hiányzik az összhang az Möt. és az Infotv. között, különösen a zárt ülésekkel és – részben ehhez kapcsolódva – az információk nyilvánosságával kapcsolatban.

„Néhány esetben nehézséget jelent annak megítélése, hogy hol húzódik a közérdekből nyilvános adat határa és a személyes adatok védelme, mert ilyen szempontból az Infotv. sem taxatív.”

- Nem teljesen egyértelmű az önkormányzatok számára a szabályozásból az, hogy mikortól számít betérjesztésnek egy adott előterjesztés, testületi anyag: a bizottsági vagy a testületi ülésre történő betérjesztéskor? Mivel a bizottság levehet a napirendről egy ügyet, illetve a bizottság és a testület is dönthet egy ügy zárt ülésen történő megtárgyalásáról az Möt. szabályai szerint. Így ezeket az anyagokat nem lehet korábban közzétenni, hiszen előfordulhat, hogy olyan anyag kerül ki, amit később mégis zárt ülés keretében kell megtárgyalniuk. Ezt a jogszabályokban mindenképpen pontosítani kellene a vélemények szerint.
- Az Möt. meghatározza, hogy mikor lehet zárt ülést tartani, ugyanakkor nyilvános ülések esetén nem egyértelmű az eljárásrend arra vonatkozóan, ha egy ilyen ülésen például személyes, érzékeny adat, üzleti titok vagy más, a nyilvánosságot korlátozó szempont merül fel (pl. nem



hatósági eljárások körébe tartozó lakásbérleti szerződések és az ezekkel kapcsolatos előterjesztések tárgyalásakor, adózási kérdéseknél).

- Nem egyértelmű az önkormányzatok számára az sem, hogy a testületi előterjesztések megalapozásához szolgáló dokumentumok, munkaanyagok nyilvánosak-e, vagy korlátozható-e ezek nyilvánossága?

Az elektronikus közzététel kapcsán felmerült kritikai megjegyzések elsősorban arra vonatkoztak, hogy túlságosan bonyolult az Infotv. 1. mellékletében felsorolt közzétételi egységek leírása: nehezen átlátható a szövegezésből, hogy pontosan mit és milyen formában kell közzétenni. E problémakör része továbbá, hogy az Infotv. és a 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet mellékletei eltérő struktúrában szerepeltetik a közzétételi egységeket, amely így több önkormányzat esetében okozott nem jogkövető közzétételi gyakorlatot (mivel nem az Infotv. 1. melléklete szerinti szerkezetben, hanem az IHM rendelet melléklete szerint tették közzé az adatokat).

A NAIH-nak megküldendő éves statisztikával kapcsolatban a mélyinterjúkon elhangzott néhány fejlesztési javaslat: hasznosnak látnának ehhez egy kitöltési útmutatót, mert esetenként nem egyértelmű ennek kitöltése. Így például bizonytalanságot okoz annak megfelelő rögzítése, ha egy adatkérelem több adatkérésből áll (azt egy vagy több adatigénylésként kell-e rögzíteni); illetve, ha az adatigénylés részben került teljesítésre.

Bár az önkormányzatok úgy látják, az állampolgárok nem tájékozódnak kellő mértékben a honlapokon az adatigénylések benyújtása előtt, az adatigénylői oldal véleménye szerint ennek legfőbb oka az elektronikus közzététel nagyfokú hiányossága: meglátásuk szerint, ha a honlapokon minden közérdekű adat megtalálható lenne, akkor csökkenhetne az adatigénylések száma is. Különösen rossznak ítélték a gyakorlatot a testületi ülések nyilvánosságát illetően, így e területen komoly fejlődésre van szükség.

Emellett többen – mind az adatigénylői, mind pedig az adatkezelői oldalon – kétségbe vonták azt, hogy az állampolgároknak valóban ezekre az elektronikus úton közzétett adatokra és ilyen formában van-e szükségük.

Javaslatok:

- Az Infotv. és a 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet harmonizálása, a követelmények egyértelműsítése (melyik melléklet szerinti struktúrát kell alkalmazni).
- Az Infotv. 1. mellékletének egyértelműsítése, részletezése, pontosítása (közzétételi egységek részletes tartalma, közzététel elvárt formája, nem releváns adatkörök jelölési kötelezettségének hangsúlyozása) – minta közzétételi oldal készítése és megosztása. „Néha a kevesebb több.”
- A „nem releváns” jelzés helyett indoklási kötelezettség előírása (pl. adott közzétételi egység nem releváns a szervezet szempontjából, mert...) ezáltal jobban kiszűrhető lehet a teljesítés elmaradása vagy adott közzétételi egység valóban nem létező relevanciája.
- A közzétételi egységek felülvizsgálata, összevetése a jellemzően igényelt adatokkal, információkkal (szükség szerint a közzétételi lista módosítása).
- Időbeli és kulcsszavas keresés biztosításának kötelezővé tétele az elektronikusan közzétett adatok között. „Fontos lenne, hogy ne csak kipipálják a tájékoztatást, hanem úgy adják meg a tájékoztatást, hogy az érthető és közérthető legyen.”
- Közérdekű információk bemutatása közérthető, egyszerű formában is (pl. szerződések táblázatos áttekintése).
- A Transparency International „Ez a minimum” átláthatósági javaslatcsomag általános alkalmazása.
- Vagyonnyilatkozatok felvétele az általános közzétételi listára (teljes ciklusra vonatkozóan).



Annak érdekében, hogy a település életében meghatározó jelentőséggel bíró testületi, bizottsági ülések valóban lehetőséget adjanak a lakosság bevonására, a testületi ülések kommunikációjával és dokumentálásával kapcsolatban szigorúbb szabályozásra lenne szükség.

Javaslatok:

- A testületi, bizottsági ülések megfelelő, széles körű kommunikálása – jogszabályban előírt módon és időben meghirdetve.
- Hangfelvétel vagy videó készítése az ülésekről, a vágatlan felvételek, illetve az ezekről készített szó szerinti leiratok közzététele a honlapon.
- Ülések közvetítése a helyi médiában.
- A Nemzeti Jogszabálytár hasonló, egységes kapcsolódó előterjesztések, jegyzőkönyvek (természetesen nem szerkeszthető formában).
- A választott önkormányzati képviselőknek lehetőség adása az önálló képviselői indítványok (előterjesztések) feltöltésére; így ezek nyilvánosságát nem a jegyzői, polgármesteri szándék szabná meg.
- A veszélyhelyzet alatti jogrend szigorúbb szabályozása a testületi ülések nyilvánosságának biztosítását illetően (a veszélyhelyzetre hivatkozva ne lehessen a nyilvánosságot korlátozni).

Az adatigénylői oldal emellett úgy látja, hogy szükség lenne a lakossági tájékoztatás kiszélesítésére is, jogszabályban rögzített módon:

- Lakossági fórumok megrendezésének kötelezettsége jogszabályban rögzítve (több alkalommal évente);
- Részvételi alapú, párbeszédre épülő kommunikációs formák alkalmazásának előírása;
- Közösségi média szerepének átgondolása, szabályozása az információszabadság területén.

Külön említést érdemel az önkormányzati intézmények és a nemzetiségi önkormányzatok helyzete a jogszabályok tükrében.

- A nemzetiségi önkormányzatok úgy látják, az Infotv. nagyon a helyi önkormányzatokra szabott problémát jelent az eltérő szóhasználat; számos közzétételi egység a nemzetiségi önkormányzat esetében nem releváns; több jogértelmezési nehézség is felmerült. Célszerű lenne ezt finomítani és például külön listát létrehozni a helyi és a nemzetiségi önkormányzatokra: ideális esetben külön-külön azokra, amelyek intézmény fenntartók, és amelyek nem azok – hiszen e tekintetben nagy eltérések lehetnek a közzétételi kötelezettségekben.
- Az önkormányzati intézmények nagyon gyakran egyáltalán nincsenek tisztában azzal, hogy az Infotv. hatálya alá tartoznak, és hogy ezáltal tájékoztatási, nyilvánossági kötelezettségeik vannak. Ez részben az intézmények felkészítésének szükségességét mutatja, de arra is rávilágít, hogy a fenntartó önkormányzatok se kezelik megfelelően ezt a kérdéskört.

### A NAIH szerepe, feladatai

A humán kapacitások fejlesztése és a jogszabályi változások mellett az online kérdőíves felmérésben részt vevő önkormányzatok leginkább a NAIH szerepét illetően fogalmaztak meg javaslatokat. Úgy látják, a NAIH ismertségét és imázsát feltétlenül javítani szükséges, azoknak a támogató funkcióknak, tevékenységeknek a népszerűsítésével, amellyel a Hatóság segíti a közfeladatot ellátó szervezetek a nyilvánossági, tájékoztatási feladataik ellátásában. Mindenképpen közvetlenebb, személyesebb

„Saját kezdeményezésére [szerk. megjegyzése: ellenzéki képviselő] közvetíteni kezdtük a testületi üléseket, ez felkeltette az emberek figyelmét, érdeklődését.”

„A testületi, bizottsági ülések jegyzőkönyveit sokszor szerkesztetten, pontatlanul teszik közzé, ezért jobb lenne hangfelvételt vagy videót készíteni ezekről és szó szerinti leirat formájában közzétenni ezeket (így nem lenne lehetőség a manipulálásra).”

felület alkalmazása a testületi ülésekhez és azok mellékleteinek közzétételére

„Jelenleg arra hivatkozva nem tesznek ki fontos anyagokat, hogy a nyilvánosság csak a testületi ülésekre vonatkozik, de ilyen ülésekre a veszélyhelyzetben nem került sor.”



kapcsolatra és szorosabb együttműködésre lenne szükség a NAIH munkatársaival az elhúzódozó, írásos, túlzottan jogi nyelvű eljárások helyett – az ügyfélbarát működés és imázs javítása érdekében.

A Hatóság szerepének átgondolását az adatigénylői oldal is fontosnak tartja, különösen a jogszerű gyakorlat kikényszeríthetőségében (ld. következő pont). Úgy látják, szükség lenne a Hatóság szolgáltatói szerepének erősítésére, ügyfélbarát szemléletének javítására is.

Javaslatok:

- Szakmai segítségnyújtás – írott anyagok, képzések biztosítása (ld. előző pont).
- Közvetlen (személyes) konzultációs lehetőség biztosítása.
- Konzultációs, illetve panaszügyek esetén konkrét (adott ügyben eljáró / az ügyféllel folyamatos kapcsolatot tartó) ügyintéző elérhetőségének megadása, közvetlen kapcsolattartás lehetősége.
- NAIH-nál folyamatban lévő ügyek követhetősége (pl. ügyfélkód, ami alapján meg lehet nézni, hol tart az ügy).
- Telefonos zöldszám, illetve online felület működtetése a gyors általános információszerzéshez.
- Közérthetőség javítása a NAIH által kiadott állásfoglalások tekintetében (a jogszabályi hivatkozások mellett az önkormányzat és az adatigénylő számára is érthetően megfogalmazott állásfoglalás).
- Jogsegély szolgálat biztosítása mind az adatigénylők, mind az adatkezelők számára.
- Minden eljárásban egy információszabadság-jogi képviselő elérhetőségének biztosítása (képzett „lakossági ombudsman”), akihez panasz, probléma esetén fordulni lehet (ügyfélbarát elérhetőséggel, kommunikációval).
- Ügyintézési folyamatok egyszerűsítése és felgyorsítása, vagy konzultációs igény esetén a határidők kitolása (konzultációs beadványra a Hatóság sokszor nagyon későn reagál, ami az adatigénylés teljesítésére vonatkozó határidőbe nem fér bele).
- Visszaélésszerű adatigénylés észlelése esetén NAIH közbenjárás kérésének lehetősége (kvázi mediátori szerep): az önkormányzat ennek gyanúja esetén a NAIH-hoz fordulhatna, felterjeszhetné az ügyet és a hatóság ezt kivizsgálná – amennyiben az adatigénylés öncélú, visszaélésszerű, akkor a válaszadás megtagadható, vagy csak költségtérítés mellett teljesítendő.
- Területi referensek alkalmazása a Hatóságnál speciálisan az információbiztonsággal kapcsolatban (kifejezetten koordináló, segítő és információt adó személy).
- Partneribb hozzáállás, szolgáltató szemlélet erősítése.
- A NAIH támogató szerepének erősítése és ennek rögzítése, hangsúlyozása a jogszabályban is.
- Mediációs eljárást az adatigénylő és a közfeladatot ellátó szerv között csak a szervezetek 6% gondolna hasznosnak.

„Fontos lenne az, hogy egy adott kérdésre érkező NAIH válasz gyakorlati példákat tartalmazzon, adott jogesetre, adott szervezettípusra szabottan, ne csak általános jogszabályi hivatkozásokat tartalmazzon.”

„A leveleket adott ügyintéző írja alá, akit keresni lehetne ezután a kérdésekkel.”

„Fontos lenne az, hogy egy adott kérdésre érkező NAIH válasz gyakorlati példákat tartalmazzon, adott jogesetre, adott szervezettípusra szabottan, ne csak általános jogszabályi hivatkozásokat tartalmazzon.”

„A betegjogi képviselőhöz hasonlóan lehetne minden eljárásban egy lakossági ombudsman, akihez panasz esetén fordulhatunk.”





## Ellenőrzések, jogorvoslati lehetőségek

Az online kérdőívben felsorolt lehetőségek közül a szervezetek legkevésbé a büntetéseket, szankciókat tartanak célravezetőnek az információszabadsággal kapcsolatos teljesülési gyakorlat javítására: a szervezetek elenyésző része javasolna ilyen intézkedést (rendszeres hatósági ellenőrzések lefolytatását, szigorúbb szankciók bevezetését a nemteljesítések esetén, ill. pénzbírság kiszabását). Ezzel szemben az adatigénylői oldal úgy látja, sokkal komolyabb és rendszeresebb hatósági ellenőrzésekre, a jogkövető magatartást kikényszerítő megoldásokra és hatékony jogorvoslati lehetőségekre van elsősorban szükség ehhez.

A jogkövető magatartás kikényszerítése azonban nem feltétlenül jelent egyet a hatósági ellenőrzésekkel és az ezekhez kapcsolódó pénzbüntetéssel, bírságolással – az adatigénylők meglátása szerint sem. A válaszadók úgy gondolják (elsősorban az adatigénylői oldalon, de esetenként az adatkezelők körében is), hogy – bár sok esetben csak a hatósági ellenőrzés és a bírságolás lehet a megoldás – az önkormányzatok jelentős része esetében az önértékelések elősegítése, ösztönzése, a nemteljesítések nagyobb publicitása, a rossz gyakorlatok kommunikálása is visszatartó erővel bírhat; emellett a pozitív megerősítés (jó gyakorlathoz kötött előnyök) is elősegítheti a gyakorlat javulását.

Többen úgy vélik, ehhez a Hatóság jogkörének bővítésére és humán kapacitásainak fejlesztésére lenne szükség (pl. területi hálózat kialakításával).

Javaslatok:

- Rendszeres hatósági ellenőrzések lefolytatása:
  - Önkormányzati honlapok rendszeres auditálása (pl. évente).
  - Oktató, segítő célzatú ellenőrzések lefolytatása (önkormányzat figyelmének felhívása a hiányosságokra, elmaradásokra a gyakorlat javításának elősegítésére).
  - Jogsértés esetén kötelezően elvégzendő képzésre, oktatásra vonatkozó előírás a témával foglalkozó kollégák és vezetők számára.
- Önellenőrzés támogatása, ösztönzése:
  - Önellenőrzéshez szükséges szakmai segítségnyújtás (ellenőrzőlisták, képzések).
  - Átláthatósági keretrendszer, teljesítmények összehasonlíthatóságának biztosítása.
  - Egyszeri forrás biztosítása az önkormányzatoknak arra, hogy a honlapjukat „rendbe tegyék”, az irataikat digitalizálják, rendszerezzék, hatékony ügymeneti eljárásrendet, folyamatszabályozást alakítsanak ki.
- Nemteljesítéshez, illetve nem megfelelő teljesítéshez kapcsolódó nagyobb publicitás biztosítása:
  - A NAIH vizsgálatok, jelentések, bírósági perek eredményeinek kötelező közzététele az önkormányzat honlapján.
  - Közérdekűadat-igénylések és az azokra adott válaszok, reakciók közzététele egy központi felületen.
  - A KiMitTud portálon keresztül feltett kérdések, válaszok (kötelező) közzététele az önkormányzati honlapokon is.
  - „Fekete lista” létrehozása és kommunikálása.

„Pontosan meg kellene határozni, hogy mit is kérnek, adott településnek milyen elmaradásai vannak és akkor ezeket a hiányosságokat pótolnánk.”

„Nagyon hasznos volna időnként visszajelzést kapni a NAIH-tól, hogy mit csinálunk jól, de főleg arról, hogy min kellene/lehetne még javítanunk.”

„A szankció kapjon sajtónyilvánosságot is, ennek lehet visszatartó ereje, mivel az önkormányzat hitelességét ronthatja Hasonlóan pl. a jogsértő webáruházak oldalhoz.”



- Pozitív megerősítés jó gyakorlatok esetén:
  - Teljesítményértékeléshez kötődő, jó gyakorlatok jutalmazó megoldások alkalmazása (pl. többlet pontszám pályázatoknál).
  - Jó gyakorlatot mutató önkormányzatok bemutatása, számukra publicitás biztosítása (további önkormányzatoknak is példát mutathat).
- Gyorsabb, hatékonyabb jogorvoslat biztosítása, szankciók bevezetése a nem megfelelő közzététel, illetve az adatigénylés nemteljesítése esetén:
  - Eljárások felgyorsítása, kirívó esetekre gyorsított eljárás bevezetése.
  - Bírósági peres eljárások támogatása, segítése.
    - Civil szervezetek közreműködése.
    - NAIH részéről közérdekű perek indítása.
  - NAIH számára bírságotlasi jogkör megadása – elsősorban rendszeres nemteljesítés, rossz teljesítés esetére.
  - Közpénzek, támogatások folyósításának szüneteltetése a jogsértés megszüntetéséig.
  - Felelős vezetők szankcionálása jogsértés esetén (fegyelmi eljárás, pénzbírság, fizetésmegvonás).
  - Jogszerűtlen gyakorlat esetén visszatérő ellenőrzések életbe léptetése.

„Az Infotv. jó, csak be kéne tartatni, és jelenleg nincs semmi következménye annak, ha egy adatgazda nem teszi közzé az adatokat, vagyis nem teljesíti a törvényi kötelezettségét. Miközben ha egy másik jogszabályt nem tart be valaki, akkor rendőrség, bíróság, NAV-bírság jön, tehát büntetés van, ami visszatartó erejű.”

A válaszadók emellett úgy látják, a nyilvánosságnak komoly szerepe van a jogkövető magatartás kikényszerítésében, mivel ezáltal nyomást gyakorolhatnak a közfeladatot ellátó szervekre. Például a fókuszcsoportos interjúkon egy résztvevő elmondta, hogy az adatigénylések hatására a települési önkormányzat már nagyobb hangsúlyt fektet a megfelelő közzétételre is. Így nagy hangsúlyt kell fektetni az általános kommunikáció fejlesztésére és a lakosság szemléletformálására is (ld. korábban).

- NMHH-nál regisztrált sajtóorgánumok kötelező felvétele a települési sajtótájékoztatók meghívotti listájára.
- Lakossági fórumok, közmeghallgatások, lakosok bevonására épülő kommunikációs csatornák és eszközök alkalmazási körének bővítése (jogszabályban rögzítve).

„Tulajdonképpen a közérdekűadat-igénylések készítettek arra, hogy elővegyem az Infotv.-t és elmélyedjek ebben.”

### Központi adatbázisok működtetése

A NAIH által biztosított szakmai támogatás mellett az önkormányzatok szükségesnek látják a szorosabb együttműködést, konzultációt az érintett egyéb szervezetek között is, valamint állami segítségnyújtást is igényelnének.

Az egyik fontos kérdés egy központi felület létrehozása a közzétételre és az adatigénylések teljesítésére: e tekintetben megoszlik a Kutatásban résztvevők véleménye, hiszen például a többség az Egységes Közadatkereső Rendszert nem tartja célszerűnek és hatékonynak a közérdekű adatok nyilvánosságában; ezzel szemben többen jó megoldásnak gondolják egy állami fenntartásban működő, központilag üzemeltetett felület létrehozását az adatigénylések benyújtására és megválaszolására.

A kutatási eredményekből látható, hogy az Egységes Közadatkereső Rendszer jelenleg nem tölti be funkcióját: az önkormányzatok zöme nem használja a rendszert, de az adatigénylői körben is alacsony ennek az ismertsége. Az önkormányzatok úgy látják, nincs szükség párhuzamos

„A Közadatkereső platform szerepét át kellene gondolni: szükséges-e jelen formájában? Ha igen, hasznos volna a továbbfejlesztése, használhatóságának a hatékonyabbá tétele.”



közzétételi felületekre, különösen nem olyan módon, ami egyébként sem szolgálja a kereshetőséget, az összehasonlíthatóságot.

Voltak azonban olyan vélemények, amelyek szerint érdemes lenne a valamennyi szervezetre vonatkozó és más adatbázisokban szereplő információkat központilag közzétenni egy közös felületen: ez tehát nem párhuzamos feltöltést jelentene, hanem azokból a nyilvántartásokból táplálkozna, amelyekbe az önkormányzatoknak egyébként is kötelezően adatot kell szolgáltatniuk. Ezzel a közzétételt nem az egyes önkormányzatok hozzáállásán, gyakorlatán múlna, hanem egységesen elérhetőek lennének ezek az információk valamennyi szervezetre. Amennyiben ez az adatbázis ügyfélbarát, kereshető, és az információkat különböző – az adatigénylő által megadott – szempontok szerint le lehetne tölteni, úgy az nagyban segítené a nyilvánosságot.

A Nemzeti Jogszabálytárhoz hasonló módon, egységes felületen tehetnék közzé az önkormányzatok a testületi ülésekhez kapcsolódó előterjesztéseket, jegyzőkönyveket és azok mellékleteit, egyéb információkat is (kötelező feltöltési kötelezettséggel). A fókuszcsoportos interjúkon részt vevő képviselők javaslata, hogy az önálló képviselői indítványok (előterjesztések) feltöltésére a választott önkormányzati képviselők is kapjanak lehetőséget – így ezek nyilvánosságát sem a jegyzői, polgármesteri szándék szabná meg.

Emellett a meglévő országos nyilvántartások, adatbázisok – ld. rendeletár – esetén is biztosítani kellene a hozzáférhetőséget és a kereshetőséget. Javaslatként merült fel az is, hogy az ASP rendszerből is lekérhetőek legyenek a pénzügyi adatok; illetve a nagy állami adatbázisok legyenek nyitottak az állampolgárok számára is (pl. MÁK-nál a költségvetési adatok legyenek hozzáférhetőek, kereshetőek).

Hasonlóképpen hasznosnak tartana a válaszadók egy része egy állami fenntartásban működő központilag üzemeltetett felületet, amely az adatigénylések benyújtására és megválaszolására szolgálna (publikus módon).

### **További együttműködések, segítségnyújtás**

A tájékoztatás, nyilvánosság elősegítését az állami szereplők mellett más szervezetek is segíthetnék:

- A kormányhivatalok szerepét növelni lehetne az információs szabadsággal kapcsolatos tudásátadásban (pl. a kormányhivatalok által szervezett megyei fórumokon e témakör feldolgozásával, gyakorlati kérdések és tapasztalatok bemutatásával).
- Igen hasznos lenne szorosabb és széles körű együttműködést kialakítani a témában jártas és tapasztalt civil szervezetekkel is (amennyiben az ezek által megosztott információkat, tanácsokat a NAIH teljes mértékben elfogadja). Például:
  - Jogsegély szolgálat működtetésében;
  - Telefonos zöld szám működtetésében;
  - Próbaperek indításában;
  - Teljesítményértékelések lefolytatásában;
  - A Transparency International Önkormányzati Minimumprogram alkalmazásában, az ehhez szükséges segítségnyújtással.

A további együttműködések kapcsán érdemes kiemelni a célcsoportba tartozók közötti információ- és tapasztalatcsere hasznosságát is: az önkormányzatok hasznosnak látnák a rendszeres információcserét a települések között a tapasztalatok, jogesetek, gyakorlati kérdések és megoldások megosztása érdekében:

- Rendszeres jegyzői fórumok szervezése a témában;
- Jó gyakorlatok, tapasztalatok bemutatása;
- Megyei önkormányzatok szerepének növelése az információs szabadsággal kapcsolatos települési szintű feladatok szakmai elősegítésében, pl. megyei mintahonlap kialakítása, szakmai rendezvények szervezése (megfelelő humán kapacitás és forrás biztosításával, akár pályázati úton).

„A területi önkormányzat működhetne egyfajta tudásközpontként e terén, de ehhez felkészült munkatársakra és forrásra lenne szükség.”



Az együttműködések kapcsán külön említést érdemel a **nemzetiségi önkormányzatok** helyzete. Az online kérdőíves felmérés eredményei szerint az esetek egy jelentősebb részében nincs megfelelő írásbeli együttműködési megállapodás a hivatal és a települési nemzetiségi önkormányzat között annak ellenére, hogy ezt jogszabály (kötelezően) előírja. Vagy ha van ilyen, annak tartalmával, az abban foglalt jogokkal és kötelezettségekkel a települési nemzetiségi önkormányzat nincs minden esetben tisztában. Ezek a szervezetek nagyon kiszolgáltatottak a helyi hivatalnak, a jegyzőnek, akik sok esetben nem igazán érzik annak fontosságát, hogy segítsék a nemzetiségi önkormányzatokat, és ellássák a hivatali teendőket.

Az interjúalanyok úgy látják, a tudásmegosztásra nemcsak a nemzetiségi önkormányzatoknál van szükség, hanem fontos lenne az együttműködő helyi önkormányzatok hivatalaiban dolgozókat is felkészíteni a nemzetiségi önkormányzatokkal kapcsolatos feladatokra, a nemzetiségi jogokra. Emellett szemléletformálásukra is szükség lenne annak tudatosításával, hogy a nemzetiségi önkormányzatokkal kötött megállapodásban foglaltak más feladataikkal egyenrangú kötelezettségeket jelentenek.

Hasznos lenne például a kormányhivataloknál olyan nemzetiségi referens munkatársakat alkalmazni, akik tisztában vannak a nemzetiségi jogokkal. Helyi szinten pedig kooperatív segítséget, tájékoztatást és háttérismeretet kell biztosítani. A vélemények szerint akár több település is összefoghat, hogy közösen vonják be a szükséges szakértelmet, tudást.

Emellett akár többletforrást is lehetne nyújtani azoknak a hivataloknak, ahol van nemzetiségi önkormányzat arra, hogy az ezzel kapcsolatos feladatokat ellássák.

Megfontolható, hogy az alapvető jogok biztosának területi irodáihoz hasonlóan a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes hivatala is erőteljesebb helyi jelenlétet kapjon.

Országos szinten is nagyobb hangsúlyt kell fektetni a nemzetiségi jogok megismertetésére, a lakosság tájékoztatására ahhoz, hogy az utána területi szinten is megjelenjen.



## 7 MELLÉKLETEK

### 7.1 Rövidítések jegyzéke

A melléklet a dokumentumban előforduló rövidítéseket és azok rövid magyarázatát foglalja össze.

65. táblázat: Rövidítések jegyzéke

Rövidítés	Magyarázat
NAIH	Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
Infotv.	2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
IHM rendelet	18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet a közzétételi listákon szereplő adatok közzétételéhez szükséges közzétételi mintákról.
Korm. rendelet	305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a közérdekű adatok elektronikus közzétételére, az egységes közadatkereső rendszerre, valamint a központi jegyzék adattartalmára, az adatintegrációra vonatkozó részletes szabályokról
Mötv.	2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
Önkormányzati ASP	Az ASP rendszer (Application Service Providing) egységes felületen, felhőalapú szolgáltatásként teszi elérhetővé az önkormányzatok feladatellátásához szükséges alkalmazásokat
KiMitTud	Az Átlátszó.hu által üzemeltett online adatigénylési platform
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
Kttv.	2011. évi CXCV. törvény a közszolgálati tisztviselőkről
Kvt.	1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
MÁK	Magyar Államkincstár
SZÜF	Személyre szabott ügyintézési felület

Forrás: saját szerkesztés

### 7.2 Interjúalanyok tételek listája

A mélyinterjúkon az alábbi szervezetek képviseltették magukat az információs szabadsággal kapcsolatos feladatellátásért felelős, vezető munkatárs által:

- Területi helyi önkormányzatok:
  - Nógrád Megyei Önkormányzat
  - Baranya Megyei Önkormányzat
  - Somogy Megyei Önkormányzat
- Települési helyi önkormányzatok:
  - Budapest Főváros Önkormányzata (főpolgármesteri hivatal)
  - Budapest XIV. kerület Zuglói Önkormányzat (polgármesteri hivatal)
  - Békéscsaba MJV Önkormányzata (polgármesteri hivatal)
  - Győr MJV Önkormányzata (polgármesteri hivatal)
  - Eger MJV Önkormányzata (polgármesteri hivatal)
  - Sopron MJV Önkormányzata
  - Baja Város Önkormányzat
  - Jászberény Város Önkormányzata (polgármesteri hivatal)
  - Kazincbarcika Város Önkormányzata (polgármesteri hivatal)



- Makó Város Önkormányzata (polgármesteri hivatal)
- Nyírtelek Város Önkormányzata (polgármesteri hivatal)
- Soltvadkert Város Önkormányzata (polgármesteri hivatal)
- Törökbálint Város Önkormányzata (polgármesteri hivatal)
- Mezőfalva Nagyközség Önkormányzata (polgármesteri hivatal)
- Újszentiván Község Önkormányzata (polgármesteri hivatal)
- Pázmánd Község Önkormányzata (polgármesteri hivatal)
- Kerecsend Községi Önkormányzat (polgármesteri hivatal)
- Szajol Község Önkormányzata (polgármesteri hivatal)
- Borsod-Abaúj-Zemplén megyei kistélepülés (név nélkül) (polgármesteri hivatal)
- Vácduka Község Önkormányzat (közös önkormányzati hivatal)
- Balmazújváros Város Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Jászfényszaru Város Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Hajdúnánás Város Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Kondoros Község Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Nagykozár Község Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Bátaszék Város Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Szatmárcseke Község Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Ozora Község Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Jánosháza Község Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Kenyeri Község Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Törökkoppány Község Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Balatonfüred Város Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Gyermely Község Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Tata Város Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Zalacsány Község Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Borsosberény Község Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal)
- Gelse Község Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal, tagtelepülés)
- Pécsely Község Önkormányzata (közös önkormányzati hivatal, tagtelepülés)
- Önkormányzati intézmények:
  - Budapest XIX. kerület Kispest Önkormányzat Kispesti Egészségügyi Intézete
  - Jászberény Városi Önkormányzati Bölcsőde
  - Zuglói Családsegítő és Gyermekjóléti Központ
  - Szombathelyi Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat
  - Budapest kerületi oktatási intézmény (név nélkül)
  - Békés megyei település szociális intézménye (név nélkül)
- Magyarországi Németek Országos Önkormányzata
- Országos Örmény Önkormányzat
- Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes

### 7.3 A kutatás során használt mérőeszközök (külön csatolmányként)

Az 1. Kutatás során használt mérőeszközök végleges módszertani anyagai (külön csatolmányként):

- Végleges kutatási terv
- Kvantitatív adatfelvételek mintái



- Online kérdőíves felmérés kapcsolódó dokumentumai (kérdőív, adatbázis, felkérő levél)
- Honlapelemzés kapcsolódó dokumentumai (szempontrendszer, módszertani kisokos, adatbázis)
- Próba-adatigénylés kapcsolódó dokumentumai (kiküldött adatigénylési levél, szempontrendszer, adatbázis, NAIH ügyfélszolgálati megkeresések, adatgazda reakciók jogi megítélését támogató segédlet)

